Qurani-Kərim

və

Sözbəsöz Tərcüməsi

﴿١﴾ سُورَةُ الْفَاتِحَة

əl-Fatihə (Kitabı açan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 7 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

Rəhman (Bu dünyada hamıya mərhəmətli), Rəhim (axirətdə isə ancaq möminlərə rəhmli olan) Allahın adı ilə!

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

Həmd (şükür) aləmlərin Rəbbi olan Allaha məxsusdur;

اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾

Rəhman (və) Rəhim olana;

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾

Haqq-hesab gününün sahibinə!

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

Yalnız Sənə ibadət edirik və yalnız Səndən kömək diləyirik!

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾

Bizi doğru yola yönəlt!

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

Nemət verdiyin kəslərin yoluna!

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالِّينَ ﴿٧﴾

Qəzəbə düçar olmuşların və azmışların (yoluna) yox!

﴿٢﴾ سُورَةُ الْبَقَرَةِ

əl-Bəqərə (İnək) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 286 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

الٓمٓ ﴿١﴾

Əlif, Lam, Mim

ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ف۪يهِۚ هُدًى لِلْمُتَّق۪ينَ ﴿٢﴾

Müttəqilərə doğru yol göstərər;← Bu Kitabda heç bir şübhə yoxdur.

اَلَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ

O kəslər ki, qeybə inanar, namaz qılar,

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

və onlara verdiyimiz ruzidən sərf edərlər;

وَالَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

Və o kəslər ki, sənə göndərilənə (Qurana) və səndən əvvəl göndərilənlərə iman gətirərlər,

وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

axirətə də şəksiz inanarlar.

اُو۬لٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ

Onlar, öz Rəbbi tərəfindən doğru yoldadırlar.

وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

Əsl nicat tapanlar da onlardır.

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا سَوَٓاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾
Həqiqətən, kafirləri qorxutdun yaxud qorxutmadın, onlar üçün birdir; Onlar iman gətirməzlər.

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ وَعَلٰٓى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظٖيمٌ ﴿٧﴾
Onlar üçün böyük bir əzab var! ← Gözlərində də pərdə vardır. ← Allah onların ürəyinə və qulağına möhür vurmuşdur.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنٖينَ ﴿٨﴾
inanmadığı halda: "Allaha və axirət gününə inandıq" - deyir. ← İnsanlardan kimisi də,

يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾
Bilmirlər ki, əslində ancaq özlərini aldadırlar. ← Onlar, Allahı və möminləri aldatmağa çalışırlar.

فٖي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا
← Allah onların xəstəliyini daha da artırar. ← Onların ürəyində xəstəlik var.

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾
Və yalan dediklərinə görə onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ قَالُٓوا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾
"Biz ancaq yaxşılıq edirik"- deyərlər. ← Onlara: "Yer üzündə fəsad törətməyin!" - deyildikdə:

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾
Lakin (bunu) dərk etmirlər. ← Bilin ki, onlar özləri fəsad törədənlərdir.

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَٓا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُٓوا اَنُؤْمِنُ كَمَٓا اٰمَنَ السُّفَهَٓاءُ
"Səfehlər kimi imanmı gətirək?" - dedilər. ← Onlara: "İnsanlar iman gətirdikləri kimi siz də iman gətirin!"- deyildiyi zaman:

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَٓاءُ وَلٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾
Lakin (bunu) bilmirlər. ← Bilin ki, səfehlər, onların özləridir.

وَاِذَا لَقُوا الَّذٖينَ اٰمَنُوا قَالُٓوا اٰمَنَّا
"Biz iman gətirdik",- deyirlər. ← Möminlərlə qarşılaşdıqları zaman:

وَاِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيَاطٖينِهِمْ قَالُٓوا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ ﴿١٤﴾
"Biz sizinləyik, biz ancaq istehza edirik" - deyirlər. ← Öz şeytanları ilə təkbətək qalanda isə:

اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فٖي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾
və möhlət verər ki, öz zəlalətləri içində şaşqın qalsınlar. ← Allah onlara istehza edər,

اُولٰٓئِكَ الَّذٖينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدٰى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدٖينَ ﴿١٦﴾
Onların ticarəti xeyir getirmədi və haqq yolu tapmadılar. ← Onlar doğru yol əvəzində əyri yolu satın almış kəslərdir.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًاۚ فَلَمَّآ اَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُ

(Od,) ətrafındakıları işıqlandırdığı zaman ← Onların halı, od yandıran şəxsin halına bənzər.

ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

və özlərini zülmət içində qoyar. (Artıq) heç nə görməzlər. ← Allah onların işığını keçirər,

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

Buna görə də onlar (öz pis adətlərindən) dönməzlər. ← (Onlar) kar, lal, kordurlar.

اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَآءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ

Yaxud qaranlıqlarda göy gurultusu və şimşəklə səmadan şiddətlə yağan yağışa düşmüş kimsələrə bənzərlər ki,

يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فِيٓ اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللّٰهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

Allah isə kafirləri ehtiva edəndir.← ildırımın səsindən ölmək qorxusu ilə barmaqlarını qulaqlarına tıxayarlar.

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ كُلَّمَآ اَضَآءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِۙ

(Şimşək) onlara işıq verdiyi zaman orada yeriyərlər, ← İldırım az qalır ki, onların gözlərinin işığını alsın.

وَاِذَآ اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُواۜ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ

Əgər Allah istəsəydi, ← üzərlərinə qaranlıq çökdüyü zaman isə dayanıb dururlar.

لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir. ← onların qulaqlarını və gözlərini alıb götürərdi.

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

O ki, sizi və sizdən əvvəlkiləri yaratdı. Bəlkə müttəqi olasınız! ← Ey insanlar! Rəbbinizə ibadət edin;

اَلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَآءَ بِنَآءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً

göyü isə tavan (yaratdı) və göydən yağmur endirdi.← O (Allah) ki, sizin üçün yer üzünü döşədi,

فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

Elə isə, Allaha bilə-bilə şəriklər qoşmayın! ← Və onunla sizin üçün meyvələrdən ruzi yetişdirdi.

وَاِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ

o zaman, ona bənzər bir surə gətirin. ← Əgər bəndəmizə (Muhəmmədə) nazil etdiyimizə şübhəniz varsa,

وَادْعُوا شُهَدَآءَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

...əgər doğru deyirsinizsə! ← Allahdan savayı şahidlərinizi də çağırın...

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا

edə də bilməzsiniz; ← Madam ki, (belə bir işi) etmirsiniz,

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

O, kafirlər üçün hazırlanmışdır. ← onda, yanacağı insanlar və daşlar olan oddan həzər edin!

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

Onlar üçün, altından çaylar axan cənnətlər vardır. ← İman gətirən və yaxşı işlər görən kimsələrə müjdə ver ki;

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًاۙ قَالُوا هٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

"Bu, bizim əvvəlcədən yediyimiz ruzidir",- deyəcəklər. ← Onun meyvələrindən bir ruzi yedikləri zaman:

وَاُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًاۜ

Halbuki bu onlara, (dünyadakılara) bənzər olaraq verilmişdir.

وَلَهُمْ فِيهَٓا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

Və onlar orada əbədi qalacaqlar. ← Onlar üçün orada pak zövcələr də var.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَاۜ

Əlbəttə, Allah (Quranda) ağcaqanadı və ondan daha böyüyünü misal gətirməkdən çəkinməz.

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ

İman gətirənlər, onun öz Rəbbi tərəfindən bir həqiqət olduğunu bilirlər.

وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَٓا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًاۘ

Kafirlər isə: "Allah bu məsəllə nə demək istədi?"- deyirlər.

يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًاۜ وَمَا يُضِلُّ بِهٖٓ اِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

Fasiqlərdən başqasını onunla zəlalətə düçar etməz. ← O, bununla bir çoxlarını zəlalətə salar, bir çoxlarını isə doğru yola yönəldər.

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهٖۖ وَيَقْطَعُونَ مَٓا اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُوصَلَ

Allahın birləşdirilməsini əmr etdiyi şeyi kəsərlər, ← O kəslər ki, bağlandıqdan sonra Allahla olan əhdi pozar,

وَيُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ

Allahı necə inkar edirsiniz? Ölü idiniz, O sizi diriltdi.←və yer üzündə fitnə-fəsad törədərlər; Onlar əsl ziyana uğrayanlardır!

ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

Sonra da Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız. ← Sizi yenə öldürəcək, sonra sizi dirildəcək,

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوٰٓى اِلَى السَّمَٓاءِ

sonra səmaya ucalaraq, ← Odur yer üzündə nə varsa, hamısını sizin üçün yaradan,

فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍۜ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

Axı O, hər şeyi biləndir! ← onu yeddi qat göy halında düzəldib nizama salan!

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّي جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَليفَةً
"Mən yer üzündə bir xəlifə yaradacağam". ← Bir zaman, sənin Rəbbin mələklərə demişdi:

قَالُوٓا اَتَجْعَلُ فيهَا مَنْ يُفْسِدُ فيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ
"Orada fəsad törədəcək və qan tökəcək bir kəsmi yaradacaqsan? ← (Mələklər) demişdilər:

وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ
və Səni müqəddəs tuturuq!" ← Halbuki Biz Sənə şükür edib, şəninə təriflər dediyirik,

قَالَ اِنّيٓ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾
(Allah onlara:) "Mən, sizin bilmədiyiniz şeyləri bilirəm!" - dedi.

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ
Sonra onları mələklərə göstərərək: ← Və Adəmə onların hamısının adlarını öyrətdi.

فَقَالَ اَنْبِؤُني بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَٓاءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ
Onlar dedilər: "Sən paksan! ← "Əgər doğrusunuzsa, bunların adlarını Mənə bildirin!" - dedi.

لَا عِلْمَ لَنَآ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَليمُ الْحَكيمُ ﴿٣٢﴾
Şübhəsiz, Sən biləndən, hikmət sahibisən!" ← Sənin bizə öyrətdiklərindən başqa biz heç bir şey bilmirik.

قَالَ يَآ اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّآ اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ
(Adəm) onlara, onların adlarını bildirdiyi zaman, ← (Allah) dedi: "Ey Adəm, bunların adlarını onlara bildir!"

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنّيٓ اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Mən, göylərin və yerin qeybini (gözə görünməyənlərini) bilirəm, ← (Allah) dedi: "Mən sizə, söyləmədimmi,

وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ
Biz mələklərə: "Adəmə səcdə edin!" - dedikdə, ← gizlətdiklərinizi və aşkar etdiklərinizi də bilirəm?"

فَسَجَدُوٓا اِلَّا اِبْليسَ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرينَ ﴿٣٤﴾
O, təkəbbürlənərək (səcdə etməkdən) imtina etdi və kafirlərdən oldu. ← İblisdən başqa (hamısı) səcdə etdi.

وَقُلْنَا يَآ اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا
və ikiniz də oradan, istədiyiniz kimi bol-bol yeyin. ← Və Biz dedik: "Ey Adəm, sən zövcənlə Cənnətdə qal

وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمينَ ﴿٣٥﴾
Yoxsa zalımlardan olarsınız". ← Bu ağaca isə yaxınlaşmayın!

فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ
Biz də dedik:"Bir-birinizə düşmən olaraq enin! ← Şeytan onları azdırıb olduqları yerdən çıxartdı.

وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حينٍ ﴿٣٦﴾
Yer üzündə sizin üçün müəyyən vaxta qədər sığınacaq və dolanacaq var".

فَتَلَقّٰٓى اٰدَمُ مِنْ رَبِّه كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحيمُ ﴿٣٧﴾
Həqiqətən O, tövbələri qəbul edəndir, mərhəmətlidir.← Adəm Rəbbindən kəlmələr öyrəndi. Beləcə (Allah) onun tövbəsini qəbul etdi.

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ مِنّي هُدًى
Mənim tərəfimdən sizə bir hidayət gəldiyi zaman, ← (Onlara) dedik: “Hamınız oradan (yer üzünə) enin!

فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾
və onlar qəmgin olmazlar”. ← kim Mənim hidayətimə tabe olarsa, onlara heç bir qorxu yoxdur,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar.← Kafir olaraq ayələrimizi təkzib edənlərə gəlincə, onlar cəhənnəm əhlidirlər.

يَا بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِيٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
Sizə bəxş etdiyim nemətimi xatırlayın, ← Ey İsrail oğulları!

وَاَوْفُوا بِعَهْدِيٓ اُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَاِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾
Və yalnız Məndən qorxun! ← Mən də sizə verdiyim sözü tutum. ← Mənə verdiyiniz sözü tutun ki,

وَاٰمِنُوا بِمَآ اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوٓا اَوَّلَ كَافِرٍ بِهٖ
və onu inkar edənlərin ilki olmayın! ← Sizin əlinizdəkini təsdiqləyici olaraq göndərdiyimə iman gətirin,

وَلَا تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَاِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾
və ancaq Məndən qorxun! ← Mənim ayələrimi az bir dəyərə satmayın,

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾
Özünüz bilə-bilə haqqı batillə qarışdırmayın və haqqı gizlətməyin!

وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾
və rüku edənlərlə birlikdə rüku edin! ← Namazı qılın, zəkatı verin,

اَتَاْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ اَنْفُسَكُمْ
İnsanlara yaxşı işlər görmələrini əmr edib, özünüzü unudursunuzmu?

وَاَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾
Məgər başa düşmürsünüzmü? ← Halbuki siz kitabı (Tövratı) oxuyursunuz.

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ وَاِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾
Şübhəsiz bu, qəlbi titrəyənlərdən başqasına ağır gələr. ← Səbr və namazla (dua ilə) kömək diləyin!

اَلَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَاَنَّهُمْ اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾
O (qəlbi titrəyənlər) ki, Rəbblərinə qovuşacaqlarını və Ona qayıdacaqlarını bilirlər.

يَا بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِيٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾
Sizə bəxş etdiyim nemətimi və sizi insanlardan üstün tutduğumu yada salın! ← Ey İsrail oğulları!

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ
heç kəsdən şəfaət qəbul olunmaz, ← heç kəs heç kəsin əvəzinə bir şey ödəyə bilməz, ← Qorxun o gündən ki,

وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٨﴾
və onlara heç bir kömək göstərilməz! ← heç kəsdən (günahlarının yerinə) fidyə (əvəz) alınmaz,

وَاِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ
Sizə ən ağır işgəncələr verirdilər; ← Vaxtikən sizi Firon əhlinin əlindən xilas etdik.

يُذَبِّحُونَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ
qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. ← Oğlan uşaqlarınızı boğazlayırdılar,

وَفِي ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾
Bunlarda da Rəbbiniz tərəfindən böyük bir imtahan vardı.

وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنَاكُمْ وَاَغْرَقْنَآ اٰلَ فِرْعَوْنَ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾
Fironun adamlarını da siz baxa-baxa suda boğduq. ← Vaxtikən sizə görə dənizi yardıq və sizi xilas etdik.

وَاِذْ وٰعَدْنَا مُوسٰٓى اَرْبَعِينَ لَيْلَةً
Bir zaman Musaya, (Tur dağında vəhy üçün) qırx gecəlik vədə vermişdik.

ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾
Sonra bunun arxasınca zalımcasına buzovu özünüzə (tanrı) qəbul etdiniz.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾
bəlkə, şükür edəsiniz. ← Sonra bunun arxasınca sizi əfv etdik ki,

وَاِذْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾
bəlkə, siz doğru yola yönələsiniz. ← Vaxtikən Biz Musaya kitabı (Tövratı) və Furqanı verdik ki,

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ
Siz buzova sitayiş etməklə həqiqətən, özünüzə zülm etdiniz.← Bir vaxt Musa qövmünə demişdi:“Ey qövmüm!

فَتُوبُوٓا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوٓا اَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ
Bu, Yaradanınızın yanında sizin üçün daha xeyirlidir!”← Dərhal sizi yaradana tövbə edin və özünüzü öldürün!

فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾
Əlbəttə, O, tövbələri qəbul edəndir, bağışlayandır. ← Beləcə sizin tövbənizi qəbul etmişdi.

وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسٰى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً
Ey Musa, Allahı aşkar surətdə görməyincə, sənə əsla inanmayacağıq. ← Bir zaman siz demişdiniz:

فَاَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾
O zaman, gözünüz görə-görə sizi ildırım vurmuşdu.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾
bəlkə siz, şükür edəsiniz. ← Sonra sizi ölümünüzdən sonra yenidən diriltdik ki,

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى
Sizə qüdrət halvası və bildirçin göndərdik. ← Və (Tih səhrasında) üstünüzə buludla kölgə saldıq.

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾
Bizə zülm etmədilər, sadəcə özlərinə zülm edirdilər.← Ruzi kimi verdiyimiz təmiz şeylərdən yeyin!

وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا
və bəyəndiyiniz yerdə, istədiyiniz şeyləri bol-bol yeyin. ← Vaxtikən (sizə) demişdik: “Bu kəndə girin,

وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ
Və “hittə!” (bizi bağışla!) - deyin; ← Qapısından da (Allaha) səcdə edər halda daxil olun!

نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾
Yaxşı əməl edənlərin də (mükafatını) artıracağıq. ← Biz də sizin günahlarınızı bağışlayaq!”

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
Zülm edənlər, özlərinə deyilən sözü başqası ilə dəyişdirdilər.

فَاَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾
Biz də o zalımlara, etdikləri haqsızlığa görə göydən şiddətli əzab göndərdik.

وَاِذِ اسْتَسْقٰى مُوسٰى لِقَوْمِهٖ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ
Biz də: “Əsan ilə daşa vur!” - dedik. ← Vaxtikən Musa öz qövmü üçün su istəmişdi.

فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ
Hər dəstə öz çeşməsini tanımışdı. ← Dərhal ondan (daşdan) on iki çeşmə fışqırdı.

كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾
amma yer üzündə həddinizi aşaraq fəsad törətməyin! ← Allahın verdiyi ruzidən yeyin-için,

وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسٰى لَنْ نَصْبِرَ عَلٰى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ
Bizim üçün Rəbbinə dua et, ← Bir (növ) təama dözməyəcəyik! ← Vaxtikən demişdiniz: “Ey Musa!

يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْاَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّآئِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا
bizim üçün torpağın bitirdiyi şeylərdən tərəvəz, xiyar, sarımsaq, mərcimək və soğan çıxarsın!”

قَالَ اَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ اَدْنٰى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا
Bir şəhərə gedin, ← (Musa) demişdi: “Xeyirli olan şeyləri, alçaq şeylərlə dəyişdirməkmi istəyirsiniz?

فَاِنَّ لَكُمْ مَا سَاَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَآؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ
və Allahın qəzəbinə düçar oldular. ← Onlara zəlillik, miskinlik damğası vuruldu,← istədiyiniz sizin olacaq.”

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ
və Peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. ← onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər, ← Bu ona görə idi ki,

ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾
Bu, (Allaha) asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi.

إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارٰى وَالصَّابِئِينَ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا
Kim Allaha, axirət gününə inanıb yaxşı iş görərsə,← Şübhəsiz, iman edənlər, yəhudilər, xristianlar və sabiilər;

فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾
Onların nə bir qorxusu olar, nə də onlar bir qəm-qüssə görərlər. ← Onların mükafatları Rəbbinin yanındadır.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ
və dağı sizin üzərinə qaldırdırıb (demişdik:) ← Vaxtikən sizdən əhd almışdıq,

خُذُوا مَٓا اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾
və içindəkiləri unutmayın ki, bəlkə, qorunarsınız. ← Sizə göndərdiyimizi (Tövratı) möhkəm tutun,

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
Əgər üzərinizdə Allahın lütfü və rəhməti olmasaydı, ← Sonra, bunun arxasınca siz (əhdinizdən) döndünüz.

لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾
əlbəttə, zərər çəkənlərdən olardınız.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾
Biz də onlara dedik: “Həqir meymunlar olun!”← Əlbətdə, içinizdən, şənbə günü həddi aşanları da bilirsiniz.

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾
müttəqilər üçün də nəsihət olsun! ← Bunu etdik ki, o dövrdəkilər və sonradan gələnlər üçün ibrət olsun,

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖٓ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً
“Həqiqətən,Allah sizə bir inək kəsmənizi əmr edir!” ← Vaxtikən Musa öz qövmünə demişdi:

قَالُوٓا اَتَتَّخِذُنَا هُزُوًاۜ قَالَ اَعُوذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾
(Musa) dedi: “Cahillərdən olmaqdan Allaha sığınıram!” ← Onlar dedilər: “Bizi məsxərəyəmi qoyursan?”

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ
(Musa) dedi: “O (Allah) deyir ki,← o nədir, bizə bildirsin.” ← Onlar dedilər: “Bizim üçün Rəbbini çağır,

اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾
Sizə əmr olunan şeyi edin!”← bunların arasında (bir düyə)dir.← o inək nə çox qoca, nə də cavan deyil,

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَاۜ قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ
(Musa) dedi:“O deyir ki,← onun rəngini bizə bildirsin.”← Onlar dedilər:“Bizim üçün Rəbbini çağırıb (soruş),

اِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَٓاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾
o, tünd sarı rəngli, görənlərə xoş gələn bir inəkdir.”

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ

o nə (cür olmalı)dır, bizə yaxşı-yaxşı izah etsin. ← Onlar dedilər: "Bizim üçün Rəbbinə dua et,

اِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَاۜ وَاِنَّٓا اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

Əgər Allah istəsə, biz əlbəttə, düz yolda olarıq." ← Çünki biz inəkləri bir-birinə bənzədirik.

قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْاَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَۚ

O, boyunduruq götürməmiş, yer sürməyən, əkin suvarmayan bir inəkdir, ← O dedi: "O (Rəbbiniz) deyir ki,

مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَاۜ قَالُوا الْـٰنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ

(Bu zaman) onlar dedilər: "İndi həqiqəti gətirdin". ← eyibsiz-qüsursuz (və) ləkəsizdir".

فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

Və az qalmışdı ki, (bu işi) yerinə yetirməsinlər. ← Beləcə onu (inəyi tapıb) kəsdilər.

وَاِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادّٰرَءْتُمْ فِيهَاۜ وَاللّٰهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾

Allah isə gizlətdiyinizi üzə çıxarandır!←Vaxtikən bir nəfəri öldürüb, onun barəsində mübahisə etmişdiniz.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَاۜ

Buna görə də dedik: "(Kəsilmiş inəyin) bir parçasını ona (ölüyə) vurun!"

كَذٰلِكَ يُحْيِ اللّٰهُ الْمَوْتٰى وَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

və sizə Öz möcüzələrini göstərər ki, bəlkə dərk edəsiniz. ← Allah ölüləri belə diriltdər,

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةًۜ

bəlkə, daha da qatı (oldu). ← Sonra bunun arxasınca qəlbləriniz daş kimi qatı oldu,

وَاِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهَارُۜ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَٓاءُۜ

bəzisi yarılıb içindən su fışqırar, ← Həqiqətən, bəzi daşların içərisindən çaylar axar,

وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِۜ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

Allah, etdiklərinizdən qafil deyildir! ← bəzisi də Allahın qorxusundan yuvarlanıb düşər.

اَفَتَطْمَعُونَ اَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ

Halbuki onların içərisində bir firqə vardı ki, ← İndi onların sizə inanacaqlarınamı ümid edirsiniz?

يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

sonra da, onu anladıqdan sonra, bilə-bilə onu təhrif edirdilər. ← Allahın kəlamını (Tövratı) dinləyib,

وَاِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوٓا اٰمَنَّاۚ وَاِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ قَالُوٓا

Xəlvətdə olduqları vaxtda isə bir-birilərinə deyirdilər: ← İman gətirənlərlə görüşdükləri zaman: "İman gətirdik",- deyirdilər.

اَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَٓاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

(Bunu) dərk etmirsinizmi?← "Allahın sizə bildirdiyi şeyi onlara xəbər verirsiniz ki, Rəbbinizin yanında onları sizə qarşı dəlil gətirsinlər?"

اَوَلَا يَعْلَمُونَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

Allah, onların gizlində etdiklərini və aşkarda etdiklərini bilir?! ← Məgər onlar bilmirlərmi ki,

وَمِنْهُمْ اُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ

kitabı (Tövratı) bilməzlər. ← Onların bəziləri də savadsızdırlar,

اِلَّا اَمَانِيَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

Onlar ancaq zənnə qapılırlar. ← (Uyduqları) yalnız boş arzulardır.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِاَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًاۜ

Sonra onunla bir az pul almaq üçün:“Bu, Allah ←Vay o kəslərin halına ki, öz əlləri ilə kitab yazarlar. qatındandır!”-deyərlər.

فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ اَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

Qazandıqları şey üçün də onların vay halına! ← Öz əlləri ilə yazdıqlarına görə onların vay halına!

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّا اَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ اَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللّٰهِ عَهْدًا

De ki: “Allahdan bir vəd almısınızmı? ← Onlar dedilər: “Od bizə bir neçə gündən artıq toxunmayacaq.

فَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ عَهْدَهُ اَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

Yoxsa Allaha qarşı bilmədiyiniz şeylər söyləyirsiniz?” ← Allah heç vaxt Öz əhdindən dönməz.

بَلٰى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَاَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar.← onlar cəhənnəm əhlidirlər.← Bəli, kim günah qazanar və qazandığı günahlar onu əhatə edərsə,

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

onlar cənnət əhlidirlər. Onlar orada əbədi olacaqlar. ← İman gətirənlər və yaxşı işlər görənlər ki var,

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي اِسْرَآءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ

“Allahdan başqasına ibadət etməyin, ← Vaxtikən İsrail oğullarından əhd aldıq ki:

وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ

valideynlərinizə, yaxın qohumlarınıza, yetimlərə, yoxsullara yaxşılıq edin!

وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ

namazı qılın və zəkatı verin!”.← Və də insanlarla xoş danışın,

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ اِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ وَاَنْتُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

və siz üz döndərdiniz. ← Sonra, sizdən az bir qisminiz müstəsna olmaqla, (əhdinizdən) döndünüz,

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ اَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ

və bir-birinizi yurdunuzdan çıxarmayın!" ← Vaxtikən sizdən əhd aldıq ki: "Öz qanınızı tökməyin,

ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

Sonra siz (həmin əhdə) şahid olub (onu) təsdiq etdiniz.

ثُمَّ اَنْتُمْ هٰٓؤُلَٓاءِ تَقْتُلُونَ اَنْفُسَكُمْ

(yenə) bir-birinizi öldürürsünüz, ← Sonra da siz busunuz (belə adamlarsınız ki),

وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

Onlara zülm və düşmənçilik etməkdə köməkləşirsiniz.← özünüzdən olan bir dəstəni yurdlarından çıxarırsınız.

وَاِنْ يَاْتُوكُمْ اُسَارٰى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ

Halbuki onları çıxartmaq sizə haram edilmişdi.← Əsir kimi sizə gəlsələr, fidyə verib onları (azad edirsiniz).

اَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ

Kitabın (Tövratın) bir hissəsinə inanıb, digər hissəsini inkarmı edirsiniz?

فَمَا جَزَآءُ مَنْ يَفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Sizlərdən bu cür işlər görənlərin cəzası dünya həyatında ancaq və ancaq rüsvay olmaqdır,

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّونَ اِلٰٓى اَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

Axı Allah etdiklərinizdən qafil deyil. ← qiyamət günündə isə ən şiddətli əzaba düçar olmaqdır.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٨٦﴾

Ona görə də onların əzabı yüngülləşməz və onlara kömək olunmaz.← Onlar axirəti dünya həyatına satanlardır.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ

Ondan sonra da peyğəmbərlər göndərdik. ← And olsun ki, Musaya kitabı (Tövratı) verdik.

وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ

və onu müqəddəs ruhla (Cəbraillə) qüvvətləndirdik. ← Məryəm oğlu İsaya aşkar möcüzələr bəxş etdik,

اَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ

Hər dəfə sizə, ürəyinizə yatmayan bir şey gətirən peyğəmbərə təkəbbür göstərmirdinizmi?

فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ

Və dedilər: "Bizim qəlblərimiz örtülüdür "← (Onların) bir qismini təkzib etdiniz, bir qismini də öldürdünüz.

بَلْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

Buna görə də, olduqca az iman gətirərlər. ← Əksinə, Allah onlara, küfrlərinə görə lənət eləmişdir.

وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

Onlara Allah qatından, əllərindəkini təsdiq edən bir kitab (Quran) göndərildiyi zaman da (qəbul etmədilər).

وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

Halbuki daha əvvəl, kafirlərə qələbə çalmaq üçün yalvarırdılar.

فَلَمَّا جَآءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

Ona görə də, Allah kafirlərə lənət eləsin! ← Bildikləri şey onlara gəldiyi zaman isə, ona inanmadılar.

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ اَنْفُسَهُمْ

Uğruna özlərini satdıqları şey nə qədər də pisdir!

اَنْ يَكْفُرُوا بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ بَغْيًا اَنْ يُنَزِّلَ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ

Allahın, Öz qullarından, istədiyi şəxsə lütf etməsinə həsəd apararaq Allahın göndərdiyini inkar etdilər.

فَبَآؤُ بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩٠﴾

Kafirlər üçün də zəliledici bir əzab vardır! ← Beləcə, qəzəb üstünə qəzəb artırdılar.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا اُنْزِلَ عَلَيْنَا

“Biz özümüzə göndərilənə inanırıq” - dedilər. ← Onlara: “Allahın nazil etdiyinə inanın!”- deyildiyi zaman,

وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ

Halbuki o, onların əllərində olanı (Tövratı) təsdiq edən həqiqətdir. ← Və ondan başqasını inkar edərlər.

قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ اَنْبِيَآءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

(Onlara) söylə: “Əgər inanan kəslərsinizsə, bəs nə üçün əvvəllər Allahın peyğəmbərlərini öldürürdünüz?”

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

Sonra, onun ardınca zalımcasına buzova sitayiş etdiniz.← Musa sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ

Tur dağını da sizin üstünüzə qaldırmışdıq, ← Vaxtikən sizdən əhd almışdıq,

خُذُوا مَآ اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا

(və): “Sizə verdiyimizdən (Tövratdan) möhkəm yapışın, (oradakı hökmləri) eşidin!” - (demişdik).

قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ

Küfrləri üzündən buzovun məhəbbəti qəlblərini bürümüşdü. ← Onlar dedilər: “Eşitdik və qarşı çıxdıq!”

قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ اِيمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾

“Əgər iman gətirmisinizsə, imanınızın sizə onu əmr etməsi necə də pisdir!” ← De ki:

قُلْ اِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ

"Əgər Allah yanındakı axirət evi (Cənnət) başqa insanlara deyil, yalnız sizə məxsusdursa, ← De:

فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾

əgər doğru deyirsinizsə, onda ölümü istəyin!"

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾

Allah zalımları tanıyandır! ← Öz əlləri ilə etdikləri (günahlara) görə onu əsla istəməzlər.

وَلَتَجِدَنَّهُمْ اَحْرَصَ النَّاسِ عَلٰى حَيٰوةٍ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا

müşriklərdən də (çox hərisdirlər). ← Sən onları, yaşamaq üçün insanların ən hərisləri (olaraq) görərsən;

يَوَدُّ اَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ اَلْفَ سَنَةٍ

Onlardan hər biri istər ki, min il yaşasın.

وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ اَنْ يُعَمَّرَ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

Axı Allah, nə etdiklərini görəndir! ← Halbuki uzun ömür sürmək onu əzabdan uzaqlaşdırmaz.

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَاِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلٰى قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ

onu (Quranı), Allahın izni ilə sənin qəlbinə o nazil etmişdir; ← De: "Cəbrailə düşmən olan kimsə (bilsin ki),

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

möminlər üçün də hidayət və müjdəçi olaraq!" ← Özündən əvvəlkiləri (Tövratı və İncili) təsdiqləyici olaraq;

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

şübhəsiz, Allah kafirlərə düşməndir. ← Kim Allaha, mələklərinə, peyğəmbərlərinə, Cəbrailə və Mikailə düşmən olarsa,

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَٓا اِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾

Onları, fasiqlərdən başqası inkar etməz. ← And olsun ki, sənə açıq-aydın ayələr göndərdik.

اَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

Əslində, onların çoxu (Tövrata) inanmır.← Hər dəfə əhd bağladıqlarında onların bir qismi onu pozmadımı?!

وَلَمَّا جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

Allah tərəfindən onlara, əllərindəkini (Tövratı) təsdiq edən bir peyğəmbər gəldiyi zaman,

نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللّٰهِ وَرَٓاءَ ظُهُورِهِمْ كَاَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

guya onlar bilmirlər. ← kitab verilənlərdən bir qismi Allahın kitabına arxa çevirdilər ki,

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٰنُ

Süleyman isə kafir olmadı. ← Onlar, Süleymanın səltənətinə dair şeytanların oxuduqlarına uydular.

وَلٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَٓا اُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ

sehri və Babildə Harut və Marut adlı iki mələyə enəni insanlara öyrədərək. ←Lakin şeytanlar kafir oldular;

وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى يَقُولَا اِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ

Halbuki (o iki mələk): “Biz sadəcə imtahanıq. Kafir olma!” - deməmiş heç kəsə (sehr) öyrətmirdilər.

فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهٖ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهٖ وَمَا هُمْ بِضَٓارّٖينَ بِهٖ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ

Allahın izni olmadan, onunla heç kəsə zərər verə ← Və ər-arvad arasını açan işləri onlardan öyrənirdilər. bilməzlər.

وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرٰيهُ مَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ

Onu satın alanların axirətdə payı olmadığını da bilirlər. ←Və özlərinə faydası olmayıb zərər verən şeyləri öyrənirdilər.

وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهٖٓ اَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

Kaş ki, biləydilər! ← (Onlar) özlərini nə qədər pis bir şeyə satdılar.

وَلَوْ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ

Allah qatından (gələn) savab, şübhəsiz, daha xeyirli idi. ← Əgər onlar iman gətirib (Allahdan) qorxsaydılar,

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا

Ey iman gətirənlər! “Raina” (“bizə çobanlıq et” mənasında) deməyin! ← Kaş ki, (bunu) dərk edəydilər.

وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرٖينَ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿١٠٤﴾

Kafirlər üçün də şiddətli əzab vardır. ← “Unzurna” (Bizə bax) deyin! Və (Allahın hökmünü) eşidin!

مَا يَوَدُّ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكٖينَ اَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən sizə bir xeyir göndərilsin. ← Nə əhli-kitabdan olan kafirlər, nə də müşriklər istəməzlər ki,

وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ ﴿١٠٥﴾

Axı Allah böyük lütf sahibidir! ← Halbuki Allah Öz mərhəmətini istədiyi kimsəyə məxsus edər.

مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا نَاْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَٓا اَوْ مِثْلِهَاۜ
ondan daha yaxşısını, yaxud ona bənzərini gətiririk. ← Hər hansı bir ayəni ləğv edir və ya onu unutdururuqsa,

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿١٠٦﴾
Allah hər şeyə qadirdir! ← Bilmirsənmi ki,

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ ﴿١٠٧﴾
və sizin Allahdan başqa dostunuz və yardımçınız yoxdur?!← Bilmirsənmi ki, göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur,

اَمْ تُر۪يدُونَ اَنْ تَسْـَٔلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُۜ
Yoxsa daha əvvəl Musa sorğu-suala çəkildiyi kimi Peyğəmbərinizi sorğu-suala çəkmək istəyirsiniz?

وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْا۪يمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّب۪يلِ ﴿١٠٨﴾
həqiqətən, doğru yoldan azmış olar. ← Kim imanı küfrə dəyişərsə,

وَدَّ كَث۪يرٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ ا۪يمَانِكُمْ كُفَّاراًۚ
sizi, imanınızdan sonra, küfrə sövq etsinlər. ← Kitab əhlindən bir çoxu istər ki,

حَسَداً مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّۚ
Həqiqət onlara bəlli olduqdan sonra da, təbiətlərindəki həsəd üzündən (bunu edərlər).

فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِه۪ۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿١٠٩﴾
Şübhəsiz, Allah hər şeyə qadirdir! ← Allah, öz əmrini gətirincəyə qədər əfv edin və qınamayın.

وَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَۜ وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ
Özünüz üçün öncədən hazırladığınız hər xeyri Allah yanında taparsınız.← Namazı qılın və zəkatı verin!

اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ ﴿١١٠﴾
Həqiqətən, Allah nə etdiklərinizi görəndir!

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ اِلَّا مَنْ كَانَ هُوداً اَوْ نَصَارٰىۜ تِلْكَ اَمَانِيُّهُمْۜ
Bu, onların xülyalarıdır.← “Yəhudi və ya xaçpərəst olandan başqası Cənnətə girməyəcək!” - dedilər.

قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ ﴿١١١﴾
De ki: “Əgər doğru deyirsinizsə, öz dəlilinizi gətirin!”

بَلٰى مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُٓ اَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّه۪ۖ
onun üçün, Rəbbi yanında mükafatı vardır. ← Xeyr, kim yaxşı işlər görüb üzünü Allaha təslim edərsə,

وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾
Və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← Onların (axirətdə) heç bir qorxusu da yoxdur.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارٰى عَلٰى شَيْءٍۖ
Yəhudilər dedilər: “Xaçpərəstlər heç bir şey üzərində deyillər (doğru yolda deyillər).”

وَقَالَتِ النَّصَارٰى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلٰى شَيْءٍۙ
Xaçpərəstlər də: "Yəhudilər heç bir şey üzərində deyillər (doğru yolda deyillər)" - dedilər.

وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ
Bilməyənlər də beləcə onların danışdığı kimi danışdılar. ← Halbuki onlar kitabı (Tövrat və İncili) oxuyurlar.

فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾
Allah isə, qiyamət günü aralarında ixtilafa düşdükləri şeylər haqqında hökm verəcəkdir!

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللّٰهِ اَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ
o, Allahın məscidlərində (Allahın) adının çəkilməsinə mane olar, ← O kimsədən daha zalım kim olar ki;

وَسَعٰى فِي خَرَابِهَاۜ اُولٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ اَنْ يَدْخُلُوهَٓا اِلَّا خَٓائِفِينَ
Onlar oraya (məscidlərə) ancaq qorxa-qorxa girməli idilər. ← və onların xarab edilməsinə çalışar?

لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾
axirətdə isə onlar üçün böyük bir əzab vardır! ← Onlar üçün dünyada rüsvayçılıq vardır,

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِۜ
Ona görə də, hansı tərəfə yönəlsəniz, Allahın üzü (zatı) oradadır. ← Şərq və Qərb də Allahındır.

اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾
Şübhəsiz ki, Allah (öz mərhəməti ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir!

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًاۙ سُبْحَانَهُ
O (Allah) pakdır, (bu kimi sifətlərdən uzaqdır). ← Onlar dedilər: "Allah özünə övlad götürmüşdür"

بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿١١٦﴾
Hamısı Onun itaətindədir! ← Əksinə, göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Ona məxsusdur.

بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾
ona yalnız:"Ol!"-deyər, dərhal olar.← Göyləri və yeri yoxdan yaradandır. Bir işin yaranmasını istədiyi vaxt,

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِينَٓا اٰيَةٌ
"Allah bizimlə danışmalı və ya bizə bir ayə gəlməli deyildimi!" ← Cahillər isə dedilər:

كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ
Onların qəlbləri biri-birinə bənzəyir.← Onlardan əvvəlkilər də bu şəkildə, onların sözlərinin bənzərini dedilər.

قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾
Biz, yəqinliklə bilmək istəyən kimsələrə ayələri (dəlilləri) açıqcasına göstərdik.

اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًاۙ وَلَا تُسْئَلُ عَنْ اَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾
Cəhənnəm əhli barəsində isə sorğu-suala tutulmayacaqsan. ← Biz səni, haqq ilə müjdəçi və xəbərdar edən olaraq göndərdik.

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ
Onların dininə tabe olmayınca yəhudi və xaçpərəstlər səndən əsla razı qalmayacaqlar.

قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى
(Onlara) de: “Həqiqətən, Allahın göstərdiyi yol əsl doğru yoldur!”

وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾
Allah sənə nə dost, nə də köməkçi olar. ← Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan,

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ ۙ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ
Onlar ona iman gətirirlər. ← Özlərinə kitab verdiyimiz kimsələr onu layiqincə oxuyarlar.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢١﴾
Və kimlər onu inkar edərsə, onlar əsl zərərdə olanlardır.

يَا بَنِيٓ اِسْرَٓائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِيٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾
Və Mən sizi aləmlər üzərinə üstün etmişdim! ← Ey İsrail oğulları! Sizə verdiyim nemətimi xatırlayın!

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ
və ondan fidyə qəbul edilməz,← heç kəs heç kəs üçün bir şey ödəyə bilməz,← Qorxun elə bir gündən ki;

وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿١٢٣﴾
və onlara heç bir kömək göstərilməz! ← heç kəsə şəfaət fayda verməz,

وَاِذِ ابْتَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَاَتَمَّهُنَّ
O da onları tamamilə yerinə yetirdi.← Vaxtikən Rəbbi, İbrahimi bir neçə sözlə imtahana çəkmişdi.

قَالَ اِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي
(İbrahim isə) dedi: “Nəslimdən də (təyin et).” ← (Allah ona) dedi: “Mən səni insanlara imam edəcəyəm”!

قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾ وَاِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَاَمْنًا
Vaxtikən evi insanlar üçün savab qazanma yeri və əminlik yeri etdik.← (Allah) dedi: “Mənim əhdimə, zalımlar nail ola bilməzlər”.

وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ اِبْرٰهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَٓا اِلٰٓى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ
İbrahimə və İsmailə də tövsiyə etdik ki; ← İbrahimin durduğu yeri (özünüzə) namazgah edin!

اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾
“Evimi (Kəbəni) təvaf edənlər, həmişə ibadətdə olanlar, rüku edən və səcdə edənlər üçün təmizləyin!”

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا
“Ey Rəbbim, buranı təhlükəsiz bir şəhər et! ← Vaxtikəm İbrahim demişdi:

وَارْزُقْ اَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
Əhalisinin, Allaha və axirət gününə inananlarına meyvələrdən ruzi ver!”

قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهُ اِلٰى عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾
Sonra cəhənnəm əzabına düçar edərəm”. (Ora) nə pis bir yerdir! ← O buyurdu:“Kafir olanlara da bir qədər ruzi verərəm.

وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيلُ
Bir zaman İbrahim və İsmail evin (Kəbənin) bünövrəsini ucaldırdılar,

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾
Sən, həqiqətən, (hər şeyi) eşidənsən, bilənsən! ← (və dua edirdilər:) “Ey Rəbbimiz! (Bunu) bizdən qəbul et!

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَآ اُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ
və nəslimizdən, Sənə təslim olan ümmət (çıxart)! ← Ey Rəbbimiz! Bizi Sənə təslim olanlar et,

وَاَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَاۚ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾
Həqiqətən, Sən tövbələri qəbul edənsən, mərhəmətlisən!” ← Bizə, (həcc) ibadət qaydalarımızı göstər və tövbəmizi qəbul et!

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِكَ
Sənin ayələrini onlara oxusun,← “Ey Rəbbimiz! Onların içərisindən özlərinə bir peyğəmbər göndər ki,

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾
Həqiqətən, Sən qüdrətlisən, hikmət sahibisən”.← Kitabı və hikməti onlara öyrətsin, onları təmizləsin!

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ اِبْرٰهِيمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
Özünü səfehliyə qoyanlardan başqa kim İbrahimin dinindən üz çevirər?

وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَاۚ وَاِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾
Şübhəsiz, o, axirətdə də əməlisaleh olanlardandır. ← Həqiqətən, Biz onu dünyada seçdik.

اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ اَسْلِمْ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾
o: “Aləmlərin Rəbbinə təslim oldum!”- demişdi. ← Rəbbi ona: “Təslim ol!”- dediyi zaman,

وَوَصّٰى بِهَآ اِبْرٰهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ
İbrahim və Yəqub bunu öz oğullarına vəsiyyət etdi ki:

يَا بَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾
Elə isə ancaq müsəlman olaraq ölün!”←“Ey oğullarım, həqiqətən, Allah sizin üçün dini seçdi.

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَآءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ اِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِيۜ
O vaxt oğullarına demişdi:“Məndən sonra ← Yoxsa Yəqubun ölümü yetişdiyi zaman yanında idiniz?! nəyə ibadət edəcəksiniz?

قَالُوا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَآئِكَ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰهًا وَاحِدًاۚ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾
Axı biz Ona təslim olmuşuq!”← Dedilər:“Sənin tanrına və ataların- İbrahimin, İsmailin, İshaqın tək tanrısına ibadət edəcəyik,

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
Onların qazandıqları özlərinə aiddir,← Onlar, keçib getmiş bir ümmətdir.

وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْئَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾
Onların əməlləri barəsində sizdən sorğu-sual olunmaz. ← sizin qazandıqlarınız isə sizə aiddir.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰى تَهْتَدُوا
(Onlar Müsəlmanlara:) "Doğru yolu tapmaq üçün yəhudi, və ya xaçpərəst olun!"- dedilər.

قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهيمَ حَنيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكينَ ﴿١٣٥﴾
Axı o, (Allaha) şərik qoşanlardan deyildi." ← De ki: "Xeyr, hənif olan İbrahimin dinindəyik.

قُولُوٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَآ اُنْزِلَ اِلَيْنَا
Deyin: "Allaha və bizə nazil olana (Qurana) inanmışıq;

وَمَآ اُنْزِلَ اِلٰٓى اِبْرٰهيمَ وَاِسْمٰعيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ
İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yəquba və onun övladına göndərilənlərə (də inanmışıq);

وَمَآ اُوتِيَ مُوسٰى وَعيسٰى وَمَآ اُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ
və Rəbbi tərəfindən Peyğəmbərlərə verilən şeylərə (inanmışıq).← Musaya və İsaya verilənlərə;

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾
Axı biz Ona təslim olmuşuq!" ← Onlardan heç biri arasında fərq qoymuruq.

فَاِنْ اٰمَنُوا بِمِثْلِ مَآ اٰمَنْتُمْ بِه۪ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا هُمْ في شِقَاقٍ
Əgər üz döndərərlərsə, onlar ancaq parçalanmış olarlar.← Əgər siz inandığınız kimi inanarlarsa, əlbəttə, doğru yolu taparlar.

فَسَيَكْفيكَهُمُ اللّٰهُ وَهُوَ السَّميعُ الْعَليمُ ﴿١٣٧﴾
O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Onlara qarşı Allah sənə kifayət edər.

صِبْغَةَ اللّٰهِ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾
Axı biz Ona ibadət edənlərik". ← Kim Allahdan daha gözəl rəng vurar?! ← Allahın rəng vurması!

قُلْ اَتُحَآجُّونَنَا فِي اللّٰهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ
Halbuki O, bizim də Rəbbimiz,sizin də Rəbbinizdir. ← De: "Allah barəsində bizimlə mübahisəmi edirsiniz?

وَلَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾
Axı biz ona sadiq olanlarıq!" ← Və bizim əməllərimiz bizə, sizin əməlləriniz isə sizə aiddir.

اَمْ تَقُولُونَ اِنَّ اِبْرٰهيمَ وَاِسْمٰعيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰى
İbrahim, İsmail, İshaq, Yəqub və onun övladları yəhudi ya da xaçpərəst idilər? ← Yoxsa deyirsiniz ki;

قُلْ ءَاَنْتُمْ اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللّٰهِ
Allahdan özünə gələn şahidliyi gizləyən kəsdən daha zalım kim olar? ← De:"Siz yaxşı bilirsiniz, yoxsa Allah?

وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
O, keçib getmiş bir ümmətdir. Qazandıqları özlərinə aiddir, ← Allah, nə etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir."

وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾
Onların etdikləri haqda da sizdən sorğu-sual olunmaz. ← sizin qazandıqlarınız isə sizə aiddir.

سَيَقُولُ السُّفَهَآءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰيهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا

"Onları (Müsəlmanları) üz tutduqları qiblələrindən döndərən nədir?" ← Ağılsız adamlar deyəcəklər:

قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

O, istədiyi şəxsi doğru yola yönəldər". ← De ki: "Şərq də, Qərb də Allahındır.

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ

insanların üzərinə şahid olasınız. ← Və beləliklə, sizi orta yolu tutan bir ümmət etdik ki,

وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًاۜ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَآ اِلَّا

Yönəlmiş olduğun qibləni (Kəbəni) yalnız ona görə təyin etdik ki; ← Peyğəmbər də sizə şahid olsun.

لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِۜ

Peyğəmbərə tabe olanlarla ondan üz çevirənləri bilək.

وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ

Bu, Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdən başqasına ağır gələr.

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ اِيمَانَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾

Allah insanlara qarşı, əlbəttə, mehribandır, mərhəmətlidir. ← Allah sizin imanınızı əvəzsiz buraxmaz.

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰيهَاۖ

Ona görə də səni, müləq, razı qalacağın qibləyə döndərəcəyik. ← Üzünün göyə tərəf çevrildiyini görürük.

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۜ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

(Ey müsəlmanlar!)Harada olsanız üzünüzü oraya döndərin!← Elə isə, üzünü Məscidülhərama tərəf çevir!

وَاِنَّ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

Allah onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir. ← Kitab verilmişlər onun, öz Rəbbindən bir həqiqət olduğunu yaxşı bilirlər.

وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ

Kitab verilənlərə hər cür dəlil gətirsən də, sənin qiblənə tabe olmazlar.

وَمَآ اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ

Onlar da bir-birinin qibləsinə tabe olmazlar. ← Sən də onların qibləsinə tabe olan deyilsən.

وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ اِنَّكَ اِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

o zaman sən, həqiqətən, zalımlardan olarsan! ← Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan,

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاۤءَهُمْ

(Həm də) öz oğullarını tanıdıqları kimi. ← Kitab verdiyimiz kimsələr onu (Muhəmmədi) tanıyırlar;

وَاِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

Onların bir qismi isə, əlbəttə, həqiqəti bilə-bilə gizlədir.

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

Elə isə, şübhə edənlərdən olma! ← Haqq sənin Rəbbindəndir!

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ

Elə isə, yaxşı işlər görməkdə yarışın! ← Hər kəsin üz tutduğu bir istiqaməti var.

اَيْنَ مَا تَكُونُوا يَاْتِ بِكُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir!← Harada olursunuzsa olun, Allah sizi bir yerə toplayacaqdır.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

(namaz vaxtı) üzünü Məscidülhərama (Kəbəyə) tərəf çevir! ← Hər hansı bir yerə (səfərə) çıxdıqda,

وَاِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

Allah, etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir. ← Əlbəttə bu, Rəbbindən (gələn) həqiqətdir.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

(namaz vaxtı) üzünü Məscidülhərama tərəf çevir! ← Haradan da (səfərə) çıxsan,

وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ

insanlarda, sizin əleyhinizə bir sübut olmasın. ← Harada olsanız, üzünüzü o tərəfə döndərin ki,

اِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي

Elə isə, onlardan qorxmayın və Məndən qorxun! ← Onlardan, zülm edənlər müstəsnadır.

وَلِاُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

Ümid olunar ki, siz də haqq yolu tapasınız. ← Mən də sizin üzərinizdəki nemətimi tamamlayım.

كَمَاۤ اَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ

sizi təmizləyir, ← O, ayələrimizi sizə oxuyur, ← Necə ki, sizə, özünüzdən bir Peyğəmbər göndərdik.

وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

və əvvəlcədən bilmədiyiniz şeyləri sizə öyrədir. ← Kitabı (Quranı) və hikməti sizə öyrədir,

فَاذْكُرُونِيۤ اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

Mənə şükür edin və Məni inkar etməyin! ← Elə isə, Məni xatırlayın ki, sizi xatırlayım!

يَاۤ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

Həqiqətən, Allah səbr edənlərlədir. ← Ey iman gətirənlər! Səbir və namaz (dua) ilə kömək diləyin.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ بَلْ اَحْيَآءٌ وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

Əksinə, diridirlər, lakin (bunu) dərk etmirsiniz. ← Allah yolunda öldürülənlərə, "ölülər" - deməyin.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ

Bir az qorxu, bir az aclıq, bir az da mal, can və məhsul qıtlığı ilə. ← Əlbəttə, sizi sınayarıq;

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

Səbr edənlərə isə müjdə ver!

اَلَّذِينَ اِذَآ اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوٓا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

"Biz Allaha aidik və biz Ona qayıdacağıq!" ← O kəslər ki, özlərinə bir müsibət üz verdiyi zaman deyərlər:

اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

Və onlar əsl doğru yolda olanlardır! ← Onların üzərində Rəbbindən bağışlanmaq və rəhmət var.

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ

Kim evə (Kəbəyə) həccə gedər və ya ümrəyə gedərsə, ← Həqiqətən, Səfa və Mərvə Allahın nişanələrindəndir.

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا

Kim də könüllü olaraq yaxşı bir iş görərsə, ← onları təvaf etməkdə ona heç bir günah yoxdur.

فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

şübhəsiz ki, Allah şükrün əvəzini verəndir, (hər şeyi) biləndir.

اِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ اَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدٰى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ

...onu Kitabda insanlara bəyan etdiyimizdən sonra;← O kimsələr ki, nazil etdiyimiz açıq dəlilləri və doğru yolu gizlədərlər...

اُولٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٥٩﴾

Lənət edənlər də onlara lənət edərlər. ← Allah onlara lənət edər.

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَاَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا

Tövbə edib yaxşı işlər görənlər və (haqqı) bəyan edənlər müstəsnadır.

فَاُولٰٓئِكَ اَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

Axı Mən tövbələri qəbul edənəm, mərhəmətliyəm! ← Onları əfv edərəm.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti onların üzərinə olsun!← O kəslər ki, kafir oldular və kafir olaraq öldülər;

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٢﴾

və onlara möhlət verilməz. ← Onların əzabı əskilməz, ← (Onlar) orada əbədi qalarlar.

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

(O) mərhəmətlidir, rəhmlidir! ← Ondan başqa tanrı yoxdur. ← Sizin tanrınız isə bir tək tanrıdır.

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
gecə və gündüzün bir-birini əvəz etməsində, ← Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılmasında,

وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَآ أَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ مَآءٍ
Allahın, səmadan endirdiyi suda;← insanların mənfəəti üçün dənizlərdə üzən gəmilərdə,

فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ
və hər növdən heyvanları oraya yayar;← (o su ki,) onunla (Allah), ölümündən sonra yer üzünü dirildər,

وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَآءِ وَالْأَرْضِ
göy və yer arasında ram edilmiş buludlarda və küləklərin istiqamətinin dəyişdirilməsində,

لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾
düşünən bir qövm üçün dəlillər vardır.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ
onları, Allahı sevən kimi sevərlər. ← İnsanlardan elələri var ki, Allahdan qeyrilərini (Allaha) şərik qoşar,

وَالَّذِينَ اٰمَنُوٓا أَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوٓا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ
Kaş zalımlar, əzabı görəcəkləri zamanki kimi anlasaydılar ki, ← İman gətirənlərin Allaha sevgisi isə daha qüvvətlidir.

الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾
və Allahın əzabı şiddətlidir. ← bütün qüvvət Allaha məxsusdur,

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾
və əzabı görəcəklər. Aralarındakı rabitə də qırılacaqdır. ← O vaxt tabe olunanlar tabe olanlardan uzaqlaşacaq,

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا
Onda, bizdən uzaqlaşdıqları kimi onlardan uzaqlaşardıq."← Tabe olanlar isə deyərlər: "Kaşki təkrar (dünyaya qayıtmaq) əlimizdə olsaydı.

كَذٰلِكَ يُرِيهِمُ اللّٰهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾
və onlar oddan çıxmazlar. ← Beləcə Allah, əməllərini onlara, üstlərindəki həsrət olaraq göstərər,

يَآ أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا
Yer üzündəki (qidaların) halal, təmiz olanlarından yeyin, ← Ey insanlar!

وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾
Həqiqətən, o (Şeytan), sizə açıq-aşkar düşməndir. ← Şeytanın addımlarını izləməyin!

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوٓءِ وَالْفَحْشَآءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾
və Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyləri deməniz (əmr edər).← O sizə, ancaq pisliyi və murdar işləri əmr edər,

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَٓا اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَا
"Xeyr, biz atalarımızı üzərində gördüyümüz ← Onlara: "Allahın göndərdiyinə tabe olun!"- deyildiyi zaman, (yolu) izləyirik!"- deyərlər.

اَوَلَوْ كَانَ اٰبَٓاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾
Bəs əgər ataları bir şey anlamayıb doğru yolda deyildilərsə?

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ اِلَّا دُعَٓاءً وَنِدَٓاءً
çığırtı və bağırtıdan başqa bir şey eşitməyən bir şeyə qışqıranın halına bənzəyər. ← Kafirlərin halı,

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾
Buna görə də onlar dərk etməzlər. ← (Onlar) kar, lal (və) kordurlar.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾
Əgər yalnız ona ibadət edirsinizsə, Allaha şükür edin!← Ey iman gətirənlər! Sizə verdiyimiz ruzilərin təmiz olanlarından yeyin!

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَٓا اُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللّٰهِ
ölmüş heyvanı, qanı, donuz ətini və Allahdan başqasının adı ilə kəsiləni. ← (Allah) sizə qəti haram etmişdir;

فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَٓا اِثْمَ عَلَيْهِ
ona heç bir günahı yoxdur.← Lakin kim çarəsiz qalarsa, zorla mənimsəmədən və həddi aşmadan (ondan yesə),

اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٣﴾
Şübhəsiz ki, Allah bağışlayandır, mərhəmətlidir!

اِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا
və onun əvəzində bir az pul alarlar, ← O kimsələr ki, Allahın nazil etdiyi kitabdakı bir şeyi gizlədərlər,

اُو۬لٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ اِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
və qiyamət günü Allah onlarla danışmaz, ← onlar, qarınlarına atəşdən başqa bir şey doldurmurlar,

وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾
Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← onları təmizə də çıxarmaz.

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ
Bağışlanmaq əvəzinə də əzabı (satın alıblar).← Onlar doğru yol əvəzinə zəlalət yolunu satın almış kimsələrdir.

فَمَٓا اَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
Bu ona görədir ki, Allah kitabı haqq olaraq göndərmişdir. ← Onlar atəşə qarşı necə də səbrlidirlər!

وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾
əlbəttə, uzaq bir ayrılıq içindədirlər. ← Kitab barəsində müxtəlif fikirdə olan kimsələr isə,

لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
Yaxşı əməl, (ibadət vaxtı) üzünüzü günçıxana və günbatana tərəf çevirməyiniz deyildir.

وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيّٖنَ
Allaha, axirət gününə, mələklərə, kitaba və peyğəmbərlərə inanar,← Ancaq yaxşı əməl o kəsin (etdiyidir ki);

وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ذَوِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكٖينَ وَابْنَ السَّبٖيلِ وَالسَّٓائِلٖينَ وَفِي الرِّقَابِ
malını qohum-əqrəbaya, yetimlərə, yoxsullara, yolda qalanlara, dilənçilərə və qulların azad olunmasına sevərək sərf edər,

وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عَاهَدُوا
əhd etdikləri zaman əhdlərinə sadiq olarlar, ← namazı qılar, zəkatı verər,

وَالصَّابِرٖينَ فِي الْبَأْسَٓاءِ وَالضَّرَّٓاءِ وَحٖينَ الْبَأْسِ اُولٰٓئِكَ الَّذٖينَ صَدَقُوا وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾
Doğru olanlar onlardır. Onlar əsl müttəqilərdir!← darlıqda, çətinlikdə və məşəqqət vaxtı səbr edərlər.

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلٰى
Öldürülənlər barəsində qisas almaq sizə fərz qılındı; ← Ey iman gətirənlər!

اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰى
Azad şəxsi azad şəxsin, qulu qulun, qadını qadının əvəzində.

فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ اَخٖيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَاَدَٓاءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍ
və ona gözəlliklə (qanbahası) verməlidir. ← Kim (öldürülənin) qardaşı (varisi) tərəfindən hər hansı şəkildə bağışlanarsa adətə görə rəftar etməlidir,

ذٰلِكَ تَخْفٖيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿١٧٨﴾
onun üçün şiddətli bir əzab vardır!← Bundan sonra kim həddi aşarsa,← Bu, Rəbbinizdən bir yüngüllük və mərhəmətdir.

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَٓا اُولِي الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾
Ola bilsin ki, siz (pis əməllərdən) çəkinəsiniz. ← Ey ağıl sahibləri! Qisasda sizin üçün həyat vardır.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًا
Sizdən birinizə ölüm gəldiyi zaman bir xeyir (mal) qoyub gedəcəksə, sizə fərzdir ki;

اَلْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبٖينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقٖينَ ﴿١٨٠﴾
Müttəqilərə bir haqq olaraq! ← Valideynlərə və yaxın qohumlara adətə uyğunşəkildə vəsiyyət edəsiniz;

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَاِنَّمَٓا اِثْمُهُ عَلَى الَّذٖينَ يُبَدِّلُونَهُ
onun günahı yalnız onu dəyişdirənin üzərinədir. ← Kim onu (vəsiyyəti) eşitdikdən sonra dəyişdirərsə,

اِنَّ اللّٰهَ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌ ﴿١٨١﴾
Şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir.

فَمَنْ خَافَ مِن مُوصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ
onların (varislərin) arasını düzəltsə,←Kim vəsiyyət edənin səhv etməsindən və ya günaha girməsindən qorxub,

فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٢﴾
Şübhəsiz ki, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← ona heç bir günah yoxdur.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
sizdən əvvəlkilərə fərz qılındığı kimi. ← Ey iman gətirənlər! Oruc tutmaq sizə fərz qılındı;

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ
(Oruc tutmaq) sayı müəyyən olan günlərdədir. ← Bəlkə, siz çəkinəsiniz!

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا اَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَ
(tutmadığı oruc) sayısınca başqa günlərdə (tutmalıdır). ← Sizdən kim xəstə və ya səfərdə olarsa,

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ
(Oruc tutmağa) taqəti olmayanlar isə bir yoxsulu doyuracaq qədər fidyə verməlidirlər.

فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَاَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾
Əgər bilsəniz oruc tutmaq sizin üçün nə qədər xeyirlidir!← Kim xeyir iş görməkdə könüllü olarsa, bu onun üçün daha xeyirlidir.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيٓ اُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْاٰنُ
Ramazan, o aydır ki, Quran onda nazil edilmişdir;

هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ
İnsanlara doğru yol göstərən, doğru yolun və (haqqı batildən) ayırmanın açıq dəlilləri olaraq!

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ
Sizdən kim aya (ramazan ayına) şahid olarsa, onu (o ayda) oruc tutsun.

وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا اَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَ
Kim xəstə və ya səfərdə olarsa (tutmadığı günlərin) sayısınca başqa günlərdə (tutsun).

يُرِيدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
(orucun) sayısını tamamlayasınız,← Allah sizin üçün ağırlıq istəməz, sizin üçün yüngüllük istər ki,

وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلَى مَا هَدٰيكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾
və ola bilsin ki, siz şükür edəsiniz. ← və sizi düz yola yönəltməsinə görə Allahı uca tutasınız,

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَاِنِّي قَرِيبٌ اُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ
Mənə dua etdiyi vaxt, dua edənin duasını qəbul edərəm. ← Qullarım Məni səndən soruşarlarsa, Mən yaxınam.

فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾
Ola bilsin ki, onlar doğru yola yetişsinlər.← Elə isə, Mənim çağırışımı qəbul etsinlər və Mənə iman gətirsinlər.

اُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَآئِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ

Onlar sizin libasınız, siz də onların libasısınız. ← Oruc gecəsi qadınlarınıza yaxınlaşmaq sizə halal edildi.

عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ

Beləcə, tövbələrinizi qəbul edərək sizi bağışladı. ← Allah bildi ki, siz özünüzə pislik edirdiniz.

فَالْئٰنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ

və Allahın sizin üçün yazdığını istəyin. ← İndi onlara yaxınlaşın,

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

Və sübh vaxtı, ağ sap qara sapdan fərqlənincəyə qədər yeyin, için!

ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ

Məscidlərdə ibadətdə olduğunuz vaxt onlarla yaxınlıq etməyin. ← Sonra gecəyə qədər orucunuzu tamamlayın.

تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِه۪ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾

Allah insanlara ayələrini belə açıqlayır ki, bəlkə çəkinsinlər!← O, Allahın hüdudlarıdır. Onlara yaxınlaşmayın!

وَلَا تَاْكُلُوٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَآ اِلَى الْحُكَّامِ

Onu (malınızı) hakimlərə (rüşvət kimi) də verməyin ki, ← Aranızda mallarınızı haqsızlıqla yeməyin.

لِتَاْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

xalqın malından bir qismini bilə-bilə günah yolu ilə yeyəsiniz.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ

De ki: “Onlar insanlar və həcc üçün vaxt ölçüləridir.” ← Yeni doğan aylar (hilal) barəsində səndən soruşarlar.

وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى

Ancaq yaxşı əməl (sahibi), (pis işdən) çəkinən kimsədir.←Yaxşı əməl, evlərinizə arxasından girməniz deyildir.

وَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

və Allahdan qorxun ki, bəlkə siz nicat tapasınız!← Evlərə qapılarından daxil olun,

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

Əlbəttə Allah həddi aşanları sevməz! ← Sizinlə vuruşanlarla siz də Allah yolunda vuruşun və həddi aşmayın.

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَاَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ اَخْرَجُوكُمْ
Sizi çıxartdıqları yerdən siz də onları çıxardın. ← Onları harada görsəniz öldürün.

وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتّٰى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ
Onlar sizinlə Məscidülhəram yanında vuruşmayınca, onlarla orada vuruşmayın!← Fitnə qətldən daha şiddətlidir.

فَاِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذٰلِكَ جَزَٓاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾
Kafirlərin cəzası belədir! ← Əgər sizinlə vuruşsalar, siz də onları öldürün.

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾
şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Əgər (vuruşmağa) son qoysalar,

وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلّٰهِ
Fitnə aradan qalxana qədər və din Allaha məxsus olana qədər onlarla vuruşun.

فَاِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ اِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾
artıq zülm edənlərdən başqasına düşmənçilik edilməz. ← Əgər onlar (bu cür hərəkətlərə) son qoyarlarsa,

اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ
Və hörmətlər qarşılıqlıdır. ← Haram ay haram ay müqabilindədir.

فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ
onda, sizə hücum etdiyi ölçüdə ona hücum edin. ← Kim sizə hücum edərsə,

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾ وَاَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ
(Malınızı) da Allah yolunda xərcləyin. ← Allahdan qorxun və bilin ki, Allah müttəqilərlə birlikdədir.

وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ وَاَحْسِنُوا اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾
və yaxşılıq edin! Həqiqətən Allah yaxşılıq edənləri sevər. ← Və öz əllərinizlə (özünüzü) təhlükəyə atmayın,

وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ
Əgər sizə mane olsalar, asan başa gələn bir qurbanlıq (göndərin).← Allah üçün həcc və ümrəni tamamlayın.

وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا اَوْ بِهٓ اَذًى مِنْ رَاْسِهِ
Sizdən kim xəstə olar yaxud başında bir narahatçılığı olsa,← Qurbanlıq öz yerinə çatıncaya qədər başlarınızı qırxdırmayın.

فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ اَوْ صَدَقَةٍ اَوْ نُسُكٍ فَاِذَٓا اَمِنْتُمْ
Əmin olduğunuz zaman isə,← fidyə olaraq oruc tutmalı və ya sədəqə verməli, yaxud da bir qurban kəsməlidir.

فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ اِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
Kim (qurbanlıq) tapmazsa,← kim, həccə qədər ümrədən istifadə edəcəksə, asan başa gələn bir qurban (kəssin).

فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ اِذَا رَجَعْتُمْ
(əvəzində) həccdə üç gün və qayıtdığınız zaman yeddi (gün) oruc tutmalıdırlar.

تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ذٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ اَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
Bu, ailəsi Məscidülhəram (ətrafında) sakin olmayan şəxslərə aiddir. ← Bu, tam on gündür.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾
Allahdan qorxun və bilin ki, Allahın əzabı şiddətlidir.

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ

Kim onlarda (o aylarda) həcci özünə vacib edərsə, ← Həcc məlum olan aylardır.

فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ

Hansı yaxşı işi görsəniz, Allah onu bilir. ← həccdə qadınla yaxınlıq, pis iş görmək, dava etmək olmaz.

وَتَزَوَّدُوا فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰىۘ وَاتَّقُونِ يَآ اُو۬لِي الْاَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

Ey ağıl sahibləri, Məndən qorxun! ← Tədarük görün. Əlbəttə, ən yaxşı tədarük təqvalı olmaqdır.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən ruzi diləməniz sizə günah deyildir.

فَاِذَآ اَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِۖ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدٰيكُمْ

Sizə göstərdiyi şəkildə Onu yada salın.← Ərəfatdan qayıdarkən Məşərülhəramda Allahı xatırlayın.

وَاِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِه۪ لَمِنَ الضَّآلّ۪ينَ ﴿١٩٨﴾

Həqiqətən, siz bundan əvvəl zəlalətə düşənlərdən idiniz!

ثُمَّ اَف۪يضُوا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٩٩﴾

Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!← Sonra insanların döndüyü yerdən dönün və Allahdan bağışlanmanızı diləyin,

فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ اٰبَآءَكُمْ

(keçmişdə) atalarınızı yada saldığınız kimi Allahı yada salın! ← Həcc ibadətlərinizi qurtardığınız zaman,

اَوْ اَشَدَّ ذِكْرًاۜ فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا

"Ey Rəbbimiz, bizə dünyada ver!" ← İnsanlardan kimisi deyər: ← Yaxud daha güclü yad edin!

وَمَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ

Onlardan kimisi də deyər: ← Axirətdə isə onun heç bir payı yoxdur!

رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

və bizi cəhənnəm əzabından qoru!"← bizə dünyada da gözəllik, axirətdə də gözəllik ver, ← "Ey Rəbbimiz,

اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ نَص۪يبٌ مِمَّا كَسَبُواۜ وَاللّٰهُ سَر۪يعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

Və Allah çox sürətli haqq-hesaba çəkəndir! ← Onlar üçün, qazandıqlarından (axirətdə) bir pay (mükafat) var.

وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فٖٓي اَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فٖي يَوْمَيْنِ
Kim iki gün ərzində (Minadan qayıtmağa) tələssə, ← Sayı bəlli olan günlərdə (Minada) Allahı yada salın.

فَلَٓا اِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَٓا اِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقٰى
(Bu, Allahdan) qorxan kimsələrə aiddir.← Kim yubansa ona da heç bir günah yoxdur.← ona bir günah yoxdur.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُٓوا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾
və bilin ki, siz Onun hüzurunda toplanacaqsınız! ← Allahdan da qorxun,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
onun dünya həyatı haqqındakı sözləri sənin xoşuna gələr. ← İnsanlardan eləsi də var ki,

وَيُشْهِدُ اللّٰهَ عَلٰى مَا فٖي قَلْبِهٖ وَهُوَ اَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾
Halbuki, o, düşmənlərin ən qəddarıdır. ← O, qəlbində olana da Allahı şahid göstərər.

وَاِذَا تَوَلّٰى سَعٰى فِي الْاَرْضِ لِيُفْسِدَ فٖيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ
yer üzündə fitnə-fəsad törətsin, əkini və nəsli məhv etsin. ← (O səndən) ayrılan kimi çalışar ki,

وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾
Allah isə fitnə-fəsadı sevməz!

وَاِذَا قٖيلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ اَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْاِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾
Ona cəhənnəm kifayətdir. O nə pis məskəndir!← qüruru onu günaha vadar edər.← Ona: “Allahdan qorx!”- deyildiyi zaman,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرٖي نَفْسَهُ ابْتِغَٓاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ رَؤُ۫فٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾
Allah, bəndələrə qarşı şəfqətlidir! ← İnsanlardan eləsi də var ki, Allahın rizasını istəyərək öz canını verər.

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَٓافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ
Şeytanın addımlarını izləməyin, ← Ey iman gətirənlər! Bütövlüklə sülhə girin!

اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبٖينٌ ﴿٢٠٨﴾
Şübhəsiz ki, o sizin açıq düşməninizdir!

فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ ﴿٢٠٩﴾
bilin ki, Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir!← Əgər sizə, aşkar dəlillər gələndən sonra haq yoldan azarsınızsa,

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّٓا اَنْ يَاْتِيَهُمُ اللّٰهُ فٖي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَقُضِيَ الْاَمْرُ
Allah bulud kölgələri içində mələklərlə gəlsin və iş bitmiş olsun? ← Onlar ancaq gözləyirlərmi ki,

وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٢١٠﴾
Və (bütün) işlər Allaha qaytarılacaqdır.

سَلْ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ كَمْ اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ اٰيَةٍ بَيِّنَةٍ

Biz onlara nə qədər açıq dəlillər göndərdik! ← İsrail oğullarından soruş ki,

وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

Şübhəsiz, Allahın əzabı şiddətlidir! ← Kim Allahın nemətini, özünə gəldikdən sonra dəyişdirərsə,

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا

Onlar isə iman gətirənlərə istehza edərlər. ← Dünya həyatı kafirlər üçün bəzədilmişdir.

وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

Allah, istədiyi kəsə hesabsız ruzi verər.← Ancaq müttəqilər qiyamət günündə onlardan üstündürlər.

كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّٖنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ

Və Allah, müjdə verən və xəbərdarlıq edən peyğəmbərlər göndərdi. ← İnsanlar tək bir ümmət idi.

وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ

ixtilafa düşdükləri şeylərdə insanlar arasında hökm versin. ← Və onlarla haqq olaraq kitabı nazil etdi ki,

وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ اِلَّا الَّذِينَ اُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ

Özlərinə aşkar dəlillər gəldikdən sonra aralarındakı kin üzündən ixtilafa düşənlər, (kitab) verilənlərdən başqası deyildi.

فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهٖ

Allah iman gətirənləri, onların ixtilafda olduqları həqiqətə öz izni ilə yönəltdi.

وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ

Yoxsa, güman edirsinizmi ki, ← Allah kimi istəsə düz yola yönəldər.

اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ

sizdən əvvəl gəlib keçənlərin (başına gələnlərin) bənzəri sizin başınıza gəlməmiş cənnətə daxil olacaqsınız?

مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَٓاءُ وَالضَّرَّٓاءُ وَزُلْزِلُوا حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ

hətta Peyğəmbər və onunla birlikdə iman gətirənlər demişdilər:← Onlara elə fəlakət və sıxıntı dəymişdi və elə sarsılmışdılar ki,

مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ اَلَٓا اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾

Bilin ki, şübhəsiz Allahın köməyi yaxındır! ← "Allahın köməyi nə vaxtdır?"

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَٓا اَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ

De ki: "Malınızdan verəcəyiniz şey; ← Səndən soruşurlar ki, (Allah yolunda) nə sərf etsinlər.

فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ

ata-anaya, qohumlara, yetimlərə, miskinlərə və yolda qalanlara məxsusdur".

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

şübhəsiz, Allah onu bilir. ← Hansı xeyirli işi etsəniz,

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ وَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْـًٔا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

Bir şey sizin üçün xeyirli olduğu halda bəlkə, sevməzsiniz. ← Sevmədiyiniz halda döyüş sizə fərz qılındı.

وَعَسٰٓى اَنْ تُحِبُّوا شَيْـًٔا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾

Allah bilir, siz isə bilmirsiniz.← Bir şey də sizin üçün zərərli olduğu halda olabilər ki, sevərsiniz.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ

De ki: “Onda (o ayda) döyüşmək böyük günahdır. ← Haram ayda döyüş haqqında səndən soruşurlar.

وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاِخْرَاجُ اَهْلِهِ مِنْهُ اَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ

Allah qatında daha böyükdür. ← Allah yolunu bağlamaq, onu inkar etmək, Məscidülharama (girməyə) mane olmaq və əhalisini ordan çıxarmaq isə,

وَالْفِتْنَةُ اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ

Onlar sizinlə vuruşmağa davam edəcəklər, ← Fitnə salmaq isə öldürməkdən daha böyükdür!

حَتّٰى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ اِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ

və kafir olaraq ölərsə, ← Sizdən kim öz dinindən dönərsə,← taki, əgər bacarsalar, sizi dininizdən döndərsinlər.

فَاُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ

onların əməlləri dünya və axirətdə puça çıxar.

وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Və onlar cəhənnəm əhlidirlər.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

və hicrət edib Allah yolunda cihad edənlər; ← Həqiqətən, (Allaha) iman gətirənlər,

اُولٰٓئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَةَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Onlar, Allahın mərhəmətini ümid edirlər.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَآ اِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ

De: “Onlarda böyük günah da var, insanlar üçün mənfəət də var.← Səndən içki və qumar haqqında soruşurlar.

وَاِثْمُهُمَآ اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ

(Allah yolunda) nəyi xərcləyəcəklərini də səndən soruşurlar.← Günahları isə mənfəətlərindən daha böyükdür.”

قُلِ الْعَفْوَ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

bəlkə siz fikirləşəsiniz. ← De ki: “Ehtiyacınızdan artıq qalanını!” Allah sizə, ayələri belə açıqlayır ki,

وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامٰى فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ
Səndən yetimlər háqqında da soruşurlar. ← Dünya və axirət barəsində.

وَاِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ قُلْ اِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ
Əgər onlarla yaşayırsınızsa, sizin qardaşlarınızdır".← De:"Onlar üçün (yaşayışlarını)yaxşılaşdırmaq xeyirlidir.

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَاَعْنَتَكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ
Əgər Allah istəsəydi, əlbəttə, sizi əziyyətə salardı. ← Allah, fəsad salanı yaxşılıq edəndən ayırd edir.

اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾
Həqiqətən, Allah yenilməz qüvvət sahibidir, hikmət sahibidir!

وَلَاَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّ
Əlbəttə, mömin bir kəniz, müşrik bir qadından daha xeyirlidir;← İman gətirənə qədər müşrik qadınlarla evlənməyin!

وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتّٰى يُؤْمِنُوا وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ
Müşrik kişilərə də, iman gətirənə qədər (mömin qadınları) arvadlığa verməyin!← sizin xoşunuza gəlsələr belə.

وَلَوْ اَعْجَبَكُمْ وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ
(O müşrik kişi) sizin xoşunuza gəlsə belə. ← Əlbəttə, mömin bir kölə, müşrik bir kişidən daha xeyirlidir.

وَاللّٰهُ يَدْعُوٓا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِاِذْنِهِ اُولٰٓئِكَ يَدْعُونَ اِلَى النَّارِ
Allah isə Öz izni ilə Cənnətə, məğfirətə çağırır. ← Onlar (müşrik qadın və kişilər) Cəhənnəmə çağırırlar.

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾ وَيُبَيِّنُ اٰيَاتِهِ لِلنَّاسِ
bəlkə onlar düşünüb ibrət alarlar. ← Və (Allah), insanlar üçün ayələrini açıqlayır ki,

فَاعْتَزِلُوا النِّسَآءَ فِي الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ اَذًى وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ
Aybaşı vaxtı qadınlardan kənar olun.← De ki:"O əziyyətli bir haldır,← Səndən aybaşı barəsində soruşurlar.

فَاِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتّٰى يَطْهُرْنَ
Təmizləndiklərində isə, Allahın sizə əmr etdiyi yerdən onlara yaxınlaşın!"← Onlar təmizlənənə qədər onlara yaxınlaşmayın.

وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ
və təmizlənənləri sevər! ← Şübhəsiz ki, Allah, çox tövbə edənləri sevər,

فَأْتُوا حَرْثَكُمْ اَنّٰى شِئْتُمْ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ
İstədiyiniz vaxtda öz tarlanıza gəlin! ← Qadınlarınız sizin tarlanızdır.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ وَقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ
Allahdan qorxun və bilin ki, siz Onunla qarşılaşacaqsınız!← Özünüz üçün əvvəldən (yaxşı əməllər)hazırlayın!

وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِاَيْمَانِكُمْ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾
Andlarınıza da Allahı hədəf etməyin; ← İman gətirənlərə də müjdə ver!

وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾ اَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ
Allah eşidəndir, biləndir! ←Yaxşılıq etmək, (pislikdən) çəkinmək və insanların arasını düzəltmək üçün!

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِيٓ اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ

lakin qəlblərinizin qazandığına görə sizi cəzalandırar. ← Allah, bilmədən içdiyiniz andlara görə sizi cəzalandırmaz,

وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾ لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَآئِهِمْ

Xanımlarına yaxınlaşmamağa and içən kimsələr üçün, ← Allah bağışlayandır, həlimdir!

فَاِنْ فَآؤُ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾ تَرَبُّصُ اَرْبَعَةِ اَشْهُرٍ

Əgər dönsələr, şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir.← dörd ay gözləmə müddəti vardır.

وَاِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَاِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Əgər boşamağa qəti qərar versələr,

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُوٓءٍ

Boşanan qadınlar öz-özlərinə üç aybaşı halı gözləməlidirlər.

وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ اَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ فِيٓ اَرْحَامِهِنَّ اِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

Əgər Allaha və qiyamət gününə inanıblarsa,←Allahın onların bətnlərində yaratdığını gizlətmək onlara halal olmaz.

وَبُعُولَتُهُنَّ اَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُوٓا اِصْلَاحًا

əgər barışmaq istəsələr.← o (müddət) ərzində onları geri almağa, ərləri (hər kəsdən) daha çox haqlıdırlar;

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ

Adətə görə (kişilərin) onlar üzərində (hüquqları olduğu kimi), onlar (qadınlar) üçün də eyni (hüquqlar) vardır.

وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir. ← Kişilərin isə onların üstündə bir dərəcələri vardır.

اَلطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَاِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ اَوْ تَسْرِيحٌ بِاِحْسَانٍ

ya da xoşluqla ayrılmaq (gərəkdir).← Ondan sonra (qadını) yaxşı saxlamaq, ← Boşama iki dəfədir.

وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوا مِمَّآ اٰتَيْتُمُوهُنَّ شَيْـًٔا اِلَّآ اَنْ يَخَافَآ اَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ

Allahın hüdudlarında qala bilməməkdən qorxmaları xaric!← Onlara verdiyinizdən bir şey almağınız sizə halal olmaz;

فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ

(mehrdən) ona (ərinə) bir şey verməsində heç biri üçün günah yoxdur.← Əgər Allahın hüdudlarında qala bilməyəcəklərindən qorxsanız,

تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴿٢٢٩﴾

Kim Allahın hüdudlarını aşarsa, onlar əsl zalımlardır. ← Bunlar Allahın hüdudlarıdır. Onları aşmayın.

فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتّٰى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ

...başqa bir ərə gedənə qədər. ← Əgər onu (üçüncü dəfə) boşasa, daha sonra ona (o qadın) halal olmaz...

فَاِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يَتَرَاجَعَآ اِنْ ظَنَّآ اَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ

əgər Allahın hüdudlarında qala biləcəklərinə inansalar.← Onu boşasa, (ilk əri ilə) evlənməsində günah yoxdur;

وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

Bunlar Allahın, anlayan bir qövm üçün açıqladığı hüdudlarıdır.

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

Qadınlarınızı (rici talaqla) boşadığınız və onların gözləmə müddəti başa çatdığı zaman, onları ya xoşluqla saxlayın, ya da xoşluqla buraxın.

وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ

Zərər verərək təcavüz etmək üçün onları saxlamayın! Kim bunu etsə, şübhəsiz, özünə zülm etmiş olar.

وَلَا تَتَّخِذُوا اٰيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

Allahın ayələrinə istehza etməyin. Allahın, sizin üzərinizdəki nemətini xatırlayın!

وَمَا اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ

Və öyüd-nəsihət üçün sizə göndərdiyi Kitabı (Quranı) və hikməti (xatırlayın!) Allahdan qorxun!

وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾

Və bilin ki, Allah hər şeyi biləndir.

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ اَنْ يَنْكِحْنَ اَزْوَاجَهُنَّ

Qadınları boşadığınız və gözləmə müddətləri bitdiyi zaman, onların, öz ərləri ilə evlənməsinə mane olmayın;

اِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

əgər aralarında müvafiq şəkildə razılığa gəliblərsə! Bu, sizdən, Allaha və axirət gününə inanmış olan kimsələrə bir nəsihətdir.

ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ وَاَطْهَرُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾

Bu sizin üçün daha xeyirli və daha pakdır. Axı Allah bilir, siz isə bilmirsiniz!

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ

Analar uşaqlarını tam iki il əmizdirsinlər. Əmizdirməni tamamlatmaq istəyən (atalar) üçün;

وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ اِلَّا وُسْعَهَا

Onların (anaların) yeməyi və geyimi müvafiq şəkildə (uşağın) atasının üzərinə düşür. Heç kəs gücü çatdığından artıq yüklənməz.

لَا تُضَآرَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذٰلِكَ

Nə bir ana uşağına görə, nə də bir ata uşağına görə zərər çəkməsin! Onun bənzəri varisin üzərinə də düşür.

فَاِنْ اَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

Əgər öz aralarında razılaşıb məsləhətləşərək, uşağı süddən kəsmək istəsələr, ikisinə də heç bir günah olmaz.

وَاِنْ اَرَدْتُمْ اَنْ تَسْتَرْضِعُوا اَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

Əgər uşaqlarınızı başqasına əmizdirmək istəyirsinizsə, sizə günah yoxdur;

اِذَا سَلَّمْتُمْ مَآ اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

əgər verəcəyinizi adət üzrə ödəsəniz. Allahdan qorxun! Və bilin ki, Allah, nə etdiklərinizi görəndir!

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ اَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَعَشْرًا

dörd ay on (gün) özlərini gözləməlidirlər. ← Sizdən, ölən kimsələrin qoyub getdiyi qadınlar,

فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِيٓ اَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ

öz barələrində müvafiq şəkildə etdiklərindən sizə günah yoxdur.← Gözləmə müddətləri tamam olduğu zaman,

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

Axı Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır!

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَآءِ

(Bu müddəti gözləyən) qadınlara elçi göndərmək istədiyinizi işarə ilə bildirməniz, ← Sizə günah deyil;

اَوْ اَكْنَنْتُمْ فِيٓ اَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ

Allah bilir ki, siz onları xatırlayacaqsınız. ← və ya (belə bir istəyi) ürəyinizdə gizlətməniz.

وَلٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا اِلَّآ اَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا

(Onlara) ancaq müvafiq şəkildə bir söz deyin! ← Lakin onlarla gizlində vədələşməyin.

وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ الْكِتَابُ اَجَلَهُ

Fərz olan gözləmə vaxtları bitənə qədər (onlarla) nikah etmək fikrində olmayın!

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِيٓ اَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾

Və bilin ki, Allah bağışlayandır, həlimdir!← Elə isə, ondan qorxun.← Bilin ki, Allah sizin içinizdə olanı bilir.

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ اَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً

...əgər özlərinə toxunmadan və ya onların mehrini təyin etmədən qadınları boşasanız.← Sizə günah olmaz...

وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ

Varlı gücü çatdığı qədər, kasıb da gücü çatdığı qədər (versin); ← Onları faydalandırın!

مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

(Bu), yaxşılıq edənlərin üzərinə bir borcdur. ← Adət üzrə faydalandırmaq!

وَاِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً

onlar üçün mehrlərini təyin etdiyiniz təqdirdə,← Əgər onları, yaxınlıq etməzdən əvvəl boşayarsınızsa,

فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ

təyin etdiyiniz mehrin yarısı (onlarındır).

اِلَّآ اَنْ يَعْفُونَ اَوْ يَعْفُوَا الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ

Ancaq onların (qadınların) bağışlaması, yaxud nikah müqaviləsi əlində olan şəxslərin bağışlaması müstəsnadır.

وَاَنْ تَعْفُوٓا اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ

Bir-birinizə yaxşılıq etməyi də unutmayın! ← Bağışlamağınız isə təqvaya daha yaxındır.

اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

Şübhəsiz, Allah nə etdiyinizi görəndir.

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى وَقُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

Allaha itaət üçün (namaza) durun. ← Namazlara və orta namaza davam edin.

فَاِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا اَوْ رُكْبَانًاۚ

Əgər (hər hansı bir şeydən) qorxsanız, (namazınızı) piyada gedə-gedə və ya minik üstündə (qılın).

فَاِذَٓا اَمِنْتُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

Bilmədiyiniz şeyləri sizə öyrətdiyi şəkildə! ← Əminliyə çıxdığınızda isə Allahı zikr edin;

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ اَزْوَاجًاۚ وَصِيَّةً لِاَزْوَاجِهِمْ

öz qadınları üçün vəsiyyət etməlidirlər ki, ← Sizlərdən vəfat edib arvadlarını qoyub gedən şəxslər,

مَتَاعًا اِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ اِخْرَاجٍۚ فَاِنْ خَرَجْنَ

Əgər (öz arzuları ilə) çıxıb gedərlərsə, ← (evlərindən) çıxarılmamaq şərtilə, bir il müddətində baxılsınlar.

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِيٓ اَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir!← adətə uyğun şəkildə öz barələrində etdikləri işlər üçün sizə günah olmaz.

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِۜ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

Boşanan qadınları adətə uyğun şəkildə faydalandırmaq isə müttəqilərin üzərinə bir borcdur.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

bəlkə siz düşünüb anlayarsınız. ← Allah sizə, Öz ayələrini bu qaydada aydınlaşdırır ki,

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِۖ

Minlərlə olduqları halda ölüm qorxusu ilə öz yurdlarından çıxıb getdilər? ← Görmədinmi o kimsələri;

فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوتُوا ثُمَّ اَحْيَاهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

Həqiqətən, Allah insanlara qarşı lütüfkardır.← Sonra onları diriltdi.← Allah onlara: “Ölün!” - dedi.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾

Lakin insanların çoxu şükür etməz!

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

və bilin ki, Allah eşidəndir, biləndir! ← Allah yolunda vuruşun,

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ اَضْعَافًا كَثِيرَةً

(Allah) onun əvəzini (mükafatını) qat-qat artırar! ← Allaha yaxşı borc verən kimdirsə,

وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

Və Ona qaytarılacaqsınız. ← Allah (kimisini) sıxıntıya salar, (kimisinə də) bolluq verər.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى اِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ

Bir zaman öz peyğəmbərlərinə demişdilər:← Musadan sonrakı İsrail oğullarından bir dəstəni görmədinmi?

ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

(onun rəhbərliyində) Allah yolunda vuruşaq.” ← “Bizə bir hökmdar göndər ki,

قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَآ اَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

Dedilər:“Bizə nə olub ki, Allah yolunda vuruşmayaq.← O demişdi: “Sizə, vuruşmaq əmr olunduqda, bəlkə vuruşmadınız?”

وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَاَبْنَآئِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ

Vuruşmaq onlara vacib olduğu vaxt isə, ← Yurdumuzdan çıxarıldıq, övladlarımızdan (ayrıldıq)”.

تَوَلَّوْا اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٦﴾

Axı Allah zülm edənləri bilir! ← onlardan az bir qismi müstəsna olmaqla, (döyüşdən) üz çevirdilər.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوٓا

Onlar dedilər: ← “Allah Talutu sizə hökmdar göndərdi”. ← Onların peyğəmbəri özlərinə dedi:

اَنّٰى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ

Ona geniş mülk də verilməyib.”←Axı biz hökmdarlığa ondan daha çox layiqik.← “O necə bizə hökmdar olar?

قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ

ona elm və bədəncə (qüvvəcə) üstünlük verdi. ← (Peyğəmbər) dedi: “Həqiqətən, Allah sizin üçün onu seçdi,

وَاللّٰهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

Allah genişdir, (hər şeyi) biləndir!” ← Axı Allah hökmranlığını, istədiyi kimsəyə verər.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهٓ اَنْ يَاْتِيَكُمُ التَّابُوتُ

“Onun hökmdarlıq əlaməti, (Musaya verilən) sandığın sizə gəlməsidir.← Onların Peyğəmbərləri özlərinə dedi:

فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَاٰلُ هٰرُونَ

və Musa nəsli və Harun nəslinin arxada qoyduğu qalıntılar vardır. ← Onun içində Rəbbinizdən bir rahatlıq,

تَحْمِلُهُ الْمَلٰٓئِكَةُ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

Əgər inanırsınızsa, həqiqətən bunda, sizin üçün bir dəlil vardır.” ← Onu mələklər gətirəcək.

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ

"Şübhəsiz, Allah sizi (axar) bir çayla imtahan edəcək. ← Talut, qoşunu ilə (Qüdsdən) ayrıldığı zaman dedi:

فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَاِنَّهُ مِنِّي

Kim ondan içməsə, o məndəndir.← Kim ondan içsə, məndən deyildir.

اِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ

Onlardan az bir qismi müstəsna olmaqla, (hamısı) ondan içdilər.← Əli ilə bir ovuc içən kimsə müstəsnadır"!

فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ قَالُوا

O (Talut) və onunla birlikdə olan möminlər onu (çayı) keçincə dedilər:

لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللّٰهِ

Allaha qovuşacaqlarına inanalar dedilər:←"Bu gün, Calut və onun qoşununa qarşı bizim gücümüz yoxdur"!

كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِاِذْنِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

Axı Allah səbr edənlərlə bərabərdir!"←"Neçə-neçə az olan dəstə Allahın izni ilə çox olan dəstəyə qalib gəlib!

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا

"Ey Rəbbimiz, bizim üzərimizə səbr yağdır, ← Calut və əsgərləri ilə qarşılaşdıqları zaman dedilər:

وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

Kafir qövmə qarşı da bizə yardım et!" ← və ayaqlarımıza qüvvət ver!

فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ

Davud da Calutu öldürdü. ← Beləcə, Allahın izni ilə onları məğlub etdilər.

وَاٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ

və ona istədiyini öyrətdi. ← Və Allah ona (Davuda) hökmranlıq və hikmət verdi,

وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ

yer üzü fitnə-fəsada uğrayardı.← Əgər Allah insanların bir qismini, bir qismi ilə dəf etməsəydi,

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

Lakin Allah aləmlərə qarşı lütfkardır.

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

Və sən, həqiqətən, göndərilən elçilərdənsən.← Bunlar Allahın ayələridir ki, onları sənə haqq olaraq oxuyuruq.

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍۘ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ

Allah, onlardan kimisi ilə danışmış, ← O peyğəmbərlərin bəzisini digərindən üstün etdik.

وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ

Məryəm oğlu İsaya da açıq möcüzələr verdik, ← bəzilərinin də dərəcələrini yüksəltmişdir.

وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ

Əgər Allah istəsəydi,← və onu müqəddəs ruhla (Cəbraillə) qüvvətləndirdik.

مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ

onlardan sonrakılar, özlərinə dəlillər gəldikdən sonra (bir-birilərilə)vuruşmazdılar.

وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ

Onlardan kimisi də kafir oldu. ← Onlardan kimisi (Allaha) iman gətirdi, ← Lakin ixtilafa düşdülər.

وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾

Lakin Allah istədiyini edər! ← Əgər Allah istəsəydi, vuruşmazdılar.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ يَوْمٌ

O gün gəlməmişdən əvvəl sizə verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) sərf edin! ← Ey iman gətirənlər!

لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

Kafirlər isə əsl zülm edənlərdir! ← (O gün ki), onda alış-veriş, dostluq və şəfaət yoxdur.

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَاْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ

O nə mürgüləyər, nə də yuxlayar. ← (O) diridir, qüdrətin qaynağıdır. ← Allah! Ondan başqa tanrı yoxdur.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ اِلَّا بِاِذْنِهِ

Onun izni olmadan Onun qatında kim şəfaət edə bilər? ← Göylərdə və yerdə nə varsa (hamısı) Onundur.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

O, onların qabaqlarında nə varsa və arxalarında nə varsa bilir.

وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِٓ اِلَّا بِمَا شَٓاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ

Onun kürsüsü göyləri və yeri əhatə etmişdir.← Onun elmindən, Onun istədiyi xaricində heç nəyi qavramazlar.

وَلَا يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

Ən uca, ən böyük də Odur! ← Onları mühafizə etmək isə Ona çətin deyildir.

لَا اِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ

Doğruluq (iman) azğınlıqdan (küfrdən) ayırd edilmişdir. ← Dində məcburiyyət (zorakılıq) yoxdur.

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ

Artıq kim Tağutu (Şeytanı və ya bütləri) inkar edib Allaha iman gətirsə,

فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

Allah isə (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← O (qulp) əsla qopmaz.← o, ən möhkəm bir qulpdan yapışmış olar.

اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُواۙ يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِۜ
Onları (möminləri) zülmətlərdən işığa çıxarar. ← Allah iman gətirənlərin dostudur.

وَالَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا اَوْلِيَٓاؤُ۬هُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمَاتِۜ
Onları (kafirləri) nurdan çıxarıb zülmətlərə salarlar. ← Kafirlərin dostu isə Taqutdur.

اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ ف۪يهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cəhənnəm əhlidirlər.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ي حَٓاجَّ اِبْرٰه۪يمَ ف۪ي رَبِّه۪ٓ اَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ
Allah, ona hökmranlıq verdiyi üçün İbrahimlə, Rəbbi barəsində mübahisə aparır? ← O şəxsi görmədinmi ki,

اِذْ قَالَ اِبْرٰه۪يمُ رَبِّيَ الَّذ۪ي يُحْي۪ي وَيُم۪يتُ
"Mənim tanrım dirildir və öldürür." ← O zaman İbrahim demişdi:

قَالَ اَنَا۬ اُحْي۪ي وَاُم۪يتُ قَالَ اِبْرٰه۪يمُ
İbrahim (ona) dedi: ← O demişdi: "Mən də diriltdirəm və öldürürəm".

فَاِنَّ اللّٰهَ يَأْت۪ي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
Sən də onu qərbdən gətir!" ← "Şübhəsiz ki, Allah Günəşi şərqdən gətirir,

فَبُهِتَ الَّذ۪ي كَفَرَ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ ﴿٢٥٨﴾
Allah isə zalım qövmü düz yola yönəltməz! ← O zaman o kafir donub qalmışdı.

اَوْ كَالَّذ۪ي مَرَّ عَلٰى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَاۚ قَالَ اَنّٰى يُحْي۪ي هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَاۚ
O demişdi: "Allah buranı ölümündən ← Yaxud uçulmuş bir kəndin yanından keçən kimisini (görmədinmi)?
sonra necə diriltdər?"

فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ
"Nə qədər (yatıb) qaldın?"- dedi. ← sonra onu diriltdi. ← Beləcə, Allah onu yüz illiyinə öldürdü,

قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍۜ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ
(Allah ona) dedi: "Əksinə, yüz il qalmısan. ← O dedi: "Bir gün yaxud bir gündən daha az qaldım".

فَانْظُرْ اِلٰى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْۚ وَانْظُرْ اِلٰى حِمَارِكَ
Bir də uzunqulağına bax! ← Yeməyinə və suyuna bax, xarab olmayıblar.

وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا
necə onları bir-biri ilə birləşdiririk,← Sümüklərə bax,← Səni insanlar üçün ibrət dərsi etmək üçün (belə etdik).

ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًاۜ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۙ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٢٥٩﴾
"Bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!" ← Ona aydın olduğu zaman dedi: ← sonra onları ətlə örtürük."

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتٰىۜ قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْ

(Allah):“İnanmırsanmı?”-demişdi.←“Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltdiyini mənə göstər!”← Vaxtikən İbrahim demişdi:

قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِيۜ

(İbrahim:) “Bəli, (inanıram), lakin ürəyimin sakit olması üçün (soruşdum)”,- dedi.

قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَيْكَ

və onları özünə tərəf çək, ← (Allah) dedi: “Dörd cür quş götür,

ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَاْتِينَكَ سَعْيًاۜ

sonra onları çağır. Tez yanına gələcəklər. ← sonra hər dağın üzərinə onlardan bir parça at,

وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

Və bil ki, Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!”

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ

yeddi sünbül verən bir toxumun halına bənzər; ← Mallarını Allah yolunda sərf edənlərin halı,

فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍۜ وَاللّٰهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاۤءُۜ

Allah, istədiyi kimsəyə qat-qat artığını verər. ← Hər sünbüldə yüz ədəd dən vardır.

وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾

Axı Allah (lütfü ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir.

اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَاۤ اَنْفَقُوا مَنًّا وَلَاۤ اَذًى

sonra verdiklərinin arxasınca minnət qoymaz və əziyyət verməzlər;← O kəslər ki, mallarını Allah yolunda sərf edərlər,

لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← Onların mükafatları Rəbbi yanındadır.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَاۤ اَذًىۜ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾

Allah ehtiyacsızdır, həlimdir!←Xoş bir söz və bağışlamaq, arxasınca əziyyət gələn sədəqədən daha yaxşıdır.

يَاۤ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى

Sədəqələrinizi minnət qoymaq və əziyyət verməklə puça çıxarmayın; ← Ey iman gətirənlər!

كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاۤءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ

Allaha və axirət gününə də inanmaz. ← O şəxs kimi ki, malını insanlara qarşı riyakarlıqla sərf edər,

فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًاۜ

Ona şiddətli bir yağış dəyər və onu çılpaq qoyar. ← Onun halı, üzərində torpaq olan qayanın halına bənzər.

لَا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُواۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾

Allah isə kafirlər qövmünü doğru yola yönəltməz! ← Onlar qazandıqlarından bir şeyə nail olabilməzlər.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ اَنْفُسِهِمْ

Mallarını Allahın rızasını qazanmaq və nəfslərini möhkəmləndirmək üçün sərf edənlərin halı,

كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَابِلٌ فَاٰتَتْ اُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ

(o yağış nəticəsində) iki qat meyvə verər.← bir təpədəki bol yağış düşmüş bir bağın halına bənzər ki,

فَاِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

Allah nə etdiyinizi görəndir!← Əgər ora bol yağış yağmasa, az bir şəbnəm də (ona kifayət edər).

اَيَوَدُّ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ

onun, içində xurmalıqlar və üzümlüklər olan bir bağçası olsun; ← Sizdən biriniz istərmi ki,

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِۙ

orada onun üçün hər növ meyvələrdən vardır; ← Onun (Ağacları) altından çaylar axar,

وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَاَصَابَهَآ اِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ

və ora odlu bir qasırğa düşsün və yanıb tələf olsun? ← Zəif uşaqları olduğu halda ona qocalıq üz versin,

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾ يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا

Ey iman gətirənlər! ← bəlkə siz düşünəsiniz. ← Allah, ayələri sizin üçün bu cür aydınlaşdırır ki,

اَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ

Qazandığınızın və sizin üçün torpaqdan yetişdirdiyimiz şeylərin yaxşısından (Allah yolunda) sərf edin!

وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِاٰخِذِيهِ اِلَّا اَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ

Göz yummadan almadığınız yaramaz şeylərdən (Allah yolunda) sərf etmək fikrində də olmayın!

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾ اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَاْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ

Şeytan sizi yoxsulluqla qorxudar və sizi alçaq işlərə sövq edər. ← Bilin ki, Allah ehtiyacsızdır, şükrə layiqdir!

وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

Allah (rəhməti ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir.← Allah isə sizə, Özündən bağışlanmaq və bərəkət vədəsi verər.

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَآءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ

Kimə də hikmət verilmişsə, ← (Allah) istədiyi şəxsə hikmət verər.

فَقَدْ اُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّا اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

Ağıl sahiblərindən başqası isə (bunu) dərk etməz! ← deməli ona çoxlu xeyir verilmişdir.

وَمَٓا اَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهُ

şübhəsiz ki, Allah onu bilir. ← Hər hansı sədəqəni (Allah yolunda) sərf etsəniz və ya bir nəzir versəniz,

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

Zülm edənlərin isə (qiyamət günü) heç bir köməkçisi olmaz!

اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَاِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَٓاءَ

Əgər onu gizlədərək kasıblara versəniz, ← Əgər sədəqələri aşkarda versəniz, bu da yaxşıdır,

فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّاٰتِكُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

Allah, nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← və günahlarınızın bir qismini örtər. ← o sizin üçün daha yaxşıdır.

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰيهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَٓاءُ

Lakin Allah kimi istərsə doğru yola yönəldər. ← Onları doğru yola yönəltmək sənin borcun deyildir.

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ اِلَّا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ اللّٰهِ

Siz, yalnız Allahın rızasını qazanmaq üçün sərf edirsiniz. ← Malınızdan nə sərf etsəniz, özünüz üçündür.

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

Və sizə əsla zülm edilməz!← Malınızdan (Allah yolunda) nə sərf etsəniz (əvəzi) sizə tam ödəniləcəkdir.

لِلْفُقَرَٓاءِ الَّذِينَ اُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْاَرْضِ

Onlar yer üzündə hərəkət edə bilmirlər. ← (Sədəqə), özünü Allah yoluna həsr edən yoxsullar üçündür;

يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ اَغْنِيَٓاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمٰيهُمْ

Onları, üzlərindən tanıyarsan.← Həyalı olduqlarına görə cahillər onları zəngin hesab edərlər.

لَا يَسْـَٔلُونَ النَّاسَ اِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

Mallarınızdan nə verdiyinizi, şübhəsiz ki, Allah bilir! ← Onlar, insanlardan israrla bir şey istəməzlər.

اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

Mallarını gecə və gündüz, gizli və aşkar (yoxsullara) sərf edənlər;

فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← onlar üçün Rəbbi qatında mükafatları var.

اَلَّذِينَ يَاْكُلُونَ الرِّبٰوا لَا يَقُومُونَ اِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ
qəbirdən, ancaq Şeytan vurmuş kimsənin qalxdığı kimi qalxarlar.← Sələm (faiz) yeyən kimsələr,

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوٓا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا
“Əlbəttə, alış-veriş də sələm kimidir!” ← Bu ona görədir ki, onlar demişdilər:

وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰواۜ فَمَنْ جَآءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهٰى
Kimə Rəbbindən bir nəsihət gələr və son qoysa, ← Halbuki Allah alış-verişi halal etdi, sələmi isə haram etdi.

فَلَهُ مَا سَلَفَ وَاَمْرُهُ اِلَى اللّٰهِ
Onun işi isə Allaha aiddir. ← keçmişdə aldığı (sələmlər) onundur.

وَمَنْ عَادَ فَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾
Onlar orada həmişəlik qalacaqlar!← Kim də (yenidən sələmçiliyə) qayıdarsa, onlar cəhənnəm əhlidir.

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾
Allah heç bir günahkar kafiri sevməz! ← sədəqələri isə artırar. ← Allah sələmi məhv edər,

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ
namazı qılarlar və zəkatı verərlər, ← Həqiqətən, o kimsələr ki, iman gətirərlər, xeyirli işlər görərlər,

لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾
Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməzlər! ← onlar üçün Rəbbi yanında mükafatları vardır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰوٓا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾
Və əgər iman gətirmişsinizsə, sələmdən qalanı tərk edin (almayın!)! ← Ey iman gətirənlər, Allahdan qorxun!

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَاْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖۚ
Allah və Peyğəmbəri tərəfindən (sizə qarşı ediləcək) müharibəni eşitmiş olun! ← Əgər (belə) etməsəniz,

وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُؤُسُ اَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾
Zülm etmiş olmazsınız və zülm edilmiş olmazsınız! ← Əgər tövbə etsəniz, sərmayəniz (maya) sizindir.

وَاِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ
(vəziyyəti) yaxşılaşıncaya qədər (ona) möhlət verin! ← Əgər (sizə borclu olan şəxs) çətin vəziyyətdə olarsa,

وَاَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾
əgər bilirsinizsə! ← (Borcu ona) sədəqə olaraq bağışlamağınız sizin üçün daha yaxşıdır,

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
Sonra hər kəsə, qazandığı tam olaraq veriləcəkdir. ← O gündən qorxun ki, o gün Allaha qaytarılacaqsınız!

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾
Və onlara zülm olunmayacaqdır!

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا اِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ

onu yazın! ← Müəyyən müddətə qədər borc verib aldığınız zaman, ← Ey iman gətirənlər!

وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ اَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ

Katib, Allahın öyrətdiyi kimi yazmaqdan boyun qaçırmasın və yazsın!← Aranızda bir katib ədalətlə yazsın!

وَلْيُمْلِلِ الَّذٖي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔا

və Rəbbi olan Allahdan qorxaraq ondan bir şey əskiltməsin. ← Borclu olan şəxs də söyləyərək yazdırsın,

فَاِنْ كَانَ الَّذٖي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفٖيهًا اَوْ ضَعٖيفًا اَوْ لَا يَسْتَطٖيعُ اَنْ يُمِلَّ هُوَ

yaxud söyləməyə qadir deyilsə, ← Əgər borclu şəxs ağılsız və ya zəif olarsa (qoca və ya uşaqdırsa),

فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهٖيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

Öz adamlarınızdan iki şahidi də şahid tutun! ← o zaman onun vəkili ədalətlə (borcu) yazdırsın.

فَاِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَاَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَٓاءِ

onda razı olduğunuz şahidlərdən bir kişi ilə iki qadın (şahid olsun ki),← Əgər iki kişi olmazsa,

اَنْ تَضِلَّ اِحْدٰيهُمَا فَتُذَكِّرَ اِحْدٰيهُمَا الْاُخْرٰى وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَٓاءُ اِذَا مَا دُعُوا

Şahidlər, dəvət olunduqları vaxt boyun qaçırmasınlar. ← o ikisindən biri unudarsa, biri digərinə xatırlatsın.

وَلَا تَسْـَٔمُوٓا اَنْ تَكْتُبُوهُ صَغٖيرًا اَوْ كَبٖيرًا اِلٰٓى اَجَلِهٖ ذٰلِكُمْ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ

Bu, Allah yanında daha ədalətlidir,← Az olsun və ya çox olsun, (borcu) öz vaxtına qədər yazmağa ərinməyin!

وَاَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَاَدْنٰٓى اَلَّا تَرْتَابُوٓا

və şübhəyə düşməməniz üçün daha uyğundur. ← şahidlik üçün daha düzgündür,

اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدٖيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَلَّا تَكْتُبُوهَا

onu yazmamağınız sizin üçün günah deyildir. ← Ancaq aranızda həmişə dövr edən nəğd ticarət olarsa,

وَاَشْهِدُوٓا اِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَٓارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهٖيدٌ

Katibə və şahidə isə zərər yetirilməsin. ← Alış-veriş etdiyiniz vaxt şahid tutun!

وَاِنْ تَفْعَلُوا فَاِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ

Və Allahdan qorxun! ← Əgər (bunu) etsəniz, əlbəttə, o sizin üçün pis işdir.

وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمٌ ﴿٢٨٢﴾

Axı Allah hər şeyi biləndir! ← Allah isə sizə öyrədir.

وَاِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَاِنْ اَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا

əgər bir-birinizə etibar edirsinizsə, girov saxlayın. ← Əgər səfərdə olsanız və katib tapmasanız,

فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ اَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ

və Rəbbi olan Allahdan qorxsun! ← Etibar olunmuş şəxs əmanətini geri qaytarsın,

وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَاِنَّهُ اٰثِمٌ قَلْبُهُ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾

Allah nə etdiyinizi biləndir!←Kim onu gizlətsə, şübhəsiz o, qəlbi günahkardır.←Şahidliyi gizlətməyin!

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاِنْ تُبْدُوا مَا فٖٓي اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوهُ

Ürəyinizdə olanı zahirə çıxarsanız da, gizlətsəniz də, ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allaha məxsusdur.

يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُ

(O), istədiyi kimsəni bağışlayar, istədiyi kimsəyə də əzab verər. ← Allah ona görə sizi hesaba çəkər.

وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٤﴾

Axı Allah hər şeyə qadirdir!

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ

möminlər də (iman gətirmişlər).← Peyğəmbər, Rəbbindən ona nazil edilənə (Qurana) inanmışdır,

كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ

(Onların) hamısı Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və peyğəmbərlərinə iman gətirmişlər.

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا

Və demişdilər: "Eşitdik və itaət etdik". ← Onun Peyğəmbərlərindən heç biri arasında fərq qoymuruq.

غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

Ey Rəbbimiz, bizi bağışla! Axı qayıdış Sənədir!"

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ

Onun qazandığı (yaxşı iş) lehinə, qazandığı (pis iş) isə əleyhinədir.← Allah heç kəsi gücü yetdiyindən artıq yükləməz.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَٓا اِنْ نَسٖينَٓا اَوْ اَخْطَاْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَٓا اِصْرًا

Ey Rəbbimiz, bizi ağır yükləmə! ← "Ey Rəbbimiz, unutsaq və ya yanılsaq bizi cəzalandırma!

كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهٖ

Ey Rəbbimiz, gücümüz çatmayan şeyi bizə daşıtdırma! ← Necəki, bizdən əvvəlki kimsələrə yükləmişdin.

وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرٖينَ ﴿٢٨٦﴾

Kafirlər qövmünə qarşı bizə kömək et!"←Sən himayədarımızsan!← Bizi əfv et, bizi bağışla, bizə rəhm et!

سُورَةُ اٰلِ عِمْرٰنَ ﴿٣﴾

Ali-İmran (İmran ailəsi) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 200 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ الْحَيُّ الْقَيُّومُۜ ﴿٢﴾
(O) daima diridir, qüdrətin qaynağıdır. ← Allah! Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Əlif, Lam, Mim!

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَاَنْزَلَ التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْج۪يلَۙ ﴿٣﴾
Tövratı da, İncili də O endirdi;← O sənə, özündən əvvəlkiləri təsdiq edən Kitabı haqq olaraq nazil etdi.

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَاَنْزَلَ الْفُرْقَانَ
Furqanı da O nazil etdi. ← Daha əvvəl insanları hidayət etmək üçün!

اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَد۪يدٌۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾
Allah qüdrətlidir, intiqam sahibidir!← onlar üçün şiddətli əzab var.←Allahın ayələrini inkar edənlərə gəldikdə,

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَٓاءِۜ ﴿٥﴾
Şübhəsiz, yerdə və göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz.

هُوَ الَّذ۪ي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَٓاءُۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿٦﴾
O qüdrətli hikmət sahibindən başqa tanrı yoxdur! ← Bətnlərdə sizə istədiyi cür surət verən Odur!

هُوَ الَّذ۪ي اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ
Onun (Quranın) bir hissəsi möhkəm (mənası aydın) ayələrdir. ← Sənə Kitabı (Quranı) nazil edən Odur.

هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ
Digər qismi isə mütəşabihdir (dəqiq mənası bilinməyən ayələrdir). ← Onlar Kitabın anasıdır (əsasıdır).

فَاَمَّا الَّذ۪ينَ ف۪ي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَٓاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَٓاءَ تَأْو۪يلِه۪ۚ
fitnə salmaq və onu yozmaq üçün ondakı mütəşabihə uyarlar. ← Ancaq ürəklərində əyrilik olan kimsələr,

وَمَا يَعْلَمُ تَأْو۪يلَهُٓ اِلَّا اللّٰهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ
Elmdə güclü olanlar isə (belə) deyərlər: ← Halbuki onların yozumunu, Allahdan başqa heç kəs bilməz.

اٰمَنَّا بِه۪ۙ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَاۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّٓا اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ ﴿٧﴾
Ağıl sahiblərindən başqası (bunu) dərk etməz.← "Onlara iman gətirdik. Hamısı Rəbbimizin qatındandır."

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا
Ey Rəbbimiz! Bizi doğru yola yönəltdikdən sonra ürəklərimizə əyrilik salma!

وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةًۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾
Sən, həqiqətən, (bəndələrinə nemət) bəxş edənsən!← Və bizə Öz tərəfindən bir mərhəmət bəxş et!

رَبَّنَٓا اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ ف۪يهِۜ
Ey Rəbbimiz! Olacağına şübhə edilməyən bir gündə insanları toplayan Sənsən.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْم۪يعَادَ ﴿٩﴾
Şübhəsiz ki, Allah, vədəsindən əsla dönməz!

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا

nə malları, nə də övladları Allaha qarşı onlara heç bir fayda verə bilməz. ← Kafir olanlara gəldikdə,

وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾

Və onlar cəhənnəm odunun yanacağıdırlar!

كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۚ

Onlar Bizim ayələrimizi təkzib etdilər. ← Firon camaatı və onlardan əvvəlkilərin halı kimi!

فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾

Allahın cəzası isə şiddətlidir! ← Allah da onları günahlarına görə yaxaladı.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ اِلٰى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾

(O) necə də pis yerdir!" ←"Siz məğlub olacaq və Cəhənnəmə sürüklənəcəksiniz! ← Kafir olanlara de:

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَاۜ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

Bir dəstə Allah yolunda vuruşurdu ,← İki dəstənin qarşı-qarşıya durmasında sizin üçün bir ibrət vardır.

وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَاْيَ الْعَيْنِۜ

(Kafirlər) öz gözləri ilə onları (Möminləri) ikiqat artıq görürdülər. ← digəri isə kafirlərdi.

وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِه۪ مَنْ يَشَٓاءُۜ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُو۬لِي الْاَبْصَارِ ﴿١٣﴾

Şübhəsiz ki, bunda, bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır. ← Allah istədiyinə Öz köməyi ilə qüvvət verər.

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ

Zövqlərə qarşı istək, insanlara gözəl göstərildi;

مِنَ النِّسَٓاءِ وَالْبَن۪ينَ وَالْقَنَاط۪يرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْاَنْعَامِ وَالْحَرْثِۜ

yaxşı cins atlar, mal-qara və əkin yerləri! ← Qadınlar, uşaqlar, qızıl-gümüş yığınları,

ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۚ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾

Gözəl dönüş yeri isə Allah yanındadır. ← Bunlar dünya həyatının (keçici) dolanacağıdır.

قُلْ اَؤُ۬نَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا

(Allahdan qorxub pis əməllərdən) çəkinənlər üçün, ← De: "Sizə bunlardan daha yaxşısını xəbər verimmi?

عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَا

orada əbədi qalacaqlar. ← Rəbbi yanında, altından çaylar axan cənnətlər (bağlar) vardır ki,

وَاَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ بَص۪يرٌ بِالْعِبَادِۚ ﴿١٥﴾

Axı Allah, bəndələrini görəndir!" ← Və (onlar üçün) pak zövcələr və Allahdan bir razılıq vardır.

اَلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اِنَّنَٓا اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا

“Ey Rəbbimiz, biz həqiqətən (Sənə) iman gətirmişik. Günahlarımızı bağışla, ← O kimsələr ki deyirlər:

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِۚ ﴿١٦﴾

və bizi cəhənnəm əzabından qoru!”.

اَلصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْاَسْحَارِ ﴿١٧﴾

(Onlar) səbr edən, doğru olan, itaət edən, (malından fəqirlərə) verən və sübh vaxtı bağışlanmaq diləyənlərdir.

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُو۬لُوا الْعِلْمِ قَٓائِمًا بِالْقِسْطِ

Mələklər və elm sahibləri də ədalətlə boyun qoyaraq.←Allah şahid oldu ki, Özündən başqa bir tanrı yoxdur;

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ

Allah yanında (haqq olan) din, əlbəttə, İslamdır. ← O qüdrətli hikmət sahibindən başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ

Kitab verilmiş şəxslər ancaq özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı paxıllıq üzündən ayrılığa düşdülər.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəcəkdir. ← Kim Allahın ayələrini inkar edərsə,

فَاِنْ حَٓاجُّوكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ

“Mən üzümü mənə tabe olanlarla birlikdə Allaha təslim etdim.” ← Əgər səninlə mübahisə edərlərsə, de ki:

وَقُلْ لِلَّذِينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَالْاُمِّيِّنَ ءَاَسْلَمْتُمْ

“Təslim (müsəlman) oldunuzmu?” ← Kitab verilmiş şəxslərə və savadsızlara de:

فَاِنْ اَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْاۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ

Əgər üz döndərərlərsə, sənin vəzifən ancaq təbliğ etməkdir.← Əgər təslim olsalar, doğru yola yönəlmiş olarlar.

وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

Allah, bəndələrini görəndir!

اِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ حَقٍّ

Peyğəmbərləri də haqsız yerə öldürürlər, ← O kimsələr ki, Allahın ayələrini inkar edirlər,

وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَاْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢١﴾

onlara, şiddətli əzabı xəbər ver!← insanlardan, ədalətli olmağı əmr edən kimsələri canına qəsd edirlər;

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

Onların köməkçiləri də olmayacaqdır. ← Onlar o kəslərdir ki, əməlləri dünyada və axirətdə puça çıxacaqdır.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتَابِ اللّٰهِ
Allahın kitabına dəvət olunurlar ki, ← Kitabdan (Tövratdan) özlərinə bir pay verilənləri görmədinmi?

لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾
Sonra onlardan bir dəstə üz döndərərək geri dönür. ← öz aralarında hökm verilsin.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّا اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ
"Cəhənnəm odu bizə bir neçə gündən artıq toxunmayacaq!" ← Bu ona görədir ki, onlar demişdilər:

وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾
Öz dinləri barəsində düzəltdikləri uydurmalar (iftiralar) onları aldatmışdır.

فَكَيْفَ اِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
Hər kəsə qazandığı tam ödəniləcək,← Bəs şübhə edilməyən bir gündə onları topladığımız zaman necə olacaq?

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾
və onlara heç bir haqsızlıq edilməyəcəkdir.

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاۤءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاۤءُ
İstədiyindən də mülkü alarsan.← Sən mülkü istədiyin şəxsə verərsən.← De: "Ey mülkün sahibi olan Allah!

وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاۤءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاۤءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ
Xeyir Sənin əlindədir. ← İstədiyin kəsi yüksəldər və istədiyin kəsi alçaldarsan.

اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ تُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ
Gecəni gündüzə qatarsan, gündüzü də gecəyə qatarsan. ← Əlbəttə Sən hər şeyə qadirsən!

وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاۤءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾
İstədiyin şəxsə sayısız ruzi verərsən". ← Ölüdən diri çıxararsan, diridən də ölü çıxararsan.

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاۤءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ
Kim bunu edərsə,← Möminlər möminləri buraxıb kafirləri dost tutmasınlar!

فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِي شَيْءٍ اِلَّا اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً
Ancaq onlardan (gələ biləcək) bir təhlükədən çəkinməniz müstəsnadır. ← Allahla bir əlaqəsi qalmaz.

وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾
Axır dönüş də Allahadır! ← Allah sizi Özündən (Öz əzabından) çəkindirir.

قُلْ اِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ
aşkara çıxartsanız da, Allah onu bilir. ← De: "Ürəklərinizdə olanı gizli saxlasanız da,

وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾
Və Allah hər şeyə qadirdir! ← Axı O, göylərdə və yerdə nə varsa (hamısını) bilir.

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًاۚ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوٓءٍۚ
O gün (qiyamət günü) hər kəs etdiyi yaxşı əməlləri və etdiyi pis əməlləri qarşısında hazır görəcək.

تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ اَمَدًا بَعِيدًاۜ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ
Allah sizi Özündən çəkindirir, ← Onunla (günahları ilə) özü arasında uzaq məsafə olmasını istəyəcəkdir.

وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ۟ ﴿٣٠﴾ قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ
mənə tabe olun, Allah da sizi sevsin, ← De: "Əgər Allahı sevirsinizsə,← Axı Allah, bəndələrə mərhəmətlidir!"

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾
Allah bağışlayandır, mərhəmətlidir!" ← və sizin günahlarınızı bağışlasın.

قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾
Əgər üz döndərərsinizsə, şübhəsiz ki, Allah da kafirləri sevməz!" ← De : "Allaha və Peyğəmbərə itaət edin!

اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓى اٰدَمَ وَنُوحًا وَاٰلَ اِبْرٰهِيمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾
Şübhəsiz, Allah Adəmi, Nuhu, İbrahim ailəsini və İmran ailəsini aləmlər üzərində seçilmiş (üstün) etdi.

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍۜ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾
Allah eşidəndir, biləndir! ← Onların biri digərindən (törəmiş) bir nəsil olaraq (gəlmişdilər).

اِذْ قَالَتِ امْرَاَةُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا
"Ey Rəbbim, bətnimdəkini azad şəkildə Sənin üçün nəzir edirəm,← Vaxtikən İmranın zövcəsi demişdi:

فَتَقَبَّلْ مِنِّيۚ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾
Şübhəsiz ki, Sən eşidənsən, bilənsən!" ← Ona görə də məndən qəbul et!

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ اِنِّي وَضَعْتُهَٓا اُنْثٰىۜ
"Ey Rəbbim! Mən qız doğdum". ← Onu (bətnindəkini) doğduğu zaman dedi:

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْۜ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰىۚ
(Yenə o dedi:) "Axı oğlan qız kimi deyil. ← Halbuki, Allah (onun) nə doğduğunu yaxşı bilirdi.

وَاِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَاِنِّيٓ اُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾
Mən onu və onun nəslini qovulmuş Şeytandan Sənə tapşırıram!" ← Mən ona Məryəm adını qoydum.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًاۙ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۜ
Onu gözəl bir fidan kimi böyütdü və Zəkəriyyaya tapşırdı. ← Və Rəbbi onu (Məryəmi) yaxşı qəbul etdi.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًاۚ
onun yanında bir ruzi görərdi. ← Zəkəriyya hər dəfə onun (Məryəmin) yanına mehraba (ibadətgaha) girdikdə,

قَالَ يَا مَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ هٰذَاۜ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ
"O, Allah qatındandır!"- deyirdi. ← (Zəkəriyya:) "Ey Məryəm, bu sənin üçün haradandır?"- dedikdə,

اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾
Həqiqətən, Allah istədiyi şəxsə hesabsız ruzi verir!

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً
"Ey Rəbbim! Mənə Öz tərəfindən pak bir övlad bəxş et! ← Orada Zəkəriyya Rəbbinə dua edib demişdi:

اِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَآءِ ﴿٣٨﴾ فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَآئِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ
(Zəkəriyya) mehrabda ayaq üstə namaz qılarkən mələklər ona səsləndilər:←Sən, həqiqətən, duanı eşidənsən!"

اَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللّٰهِ
Allahdan (gələn) kəlməni (İsanı) təsdiq edən olaraq, ← "Allah sənə Yəhyanı müjdə verir;

وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾
və əfəndi, nəfsinə hakim və əməlisalehlərdən bir peyğəmbər olaraq!"

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَاَتِي عَاقِرٌ
Halbuki mənə qocalıq çöküb, zövcəm də qısırdır."← (Zəkəriyya) dedi: "Ey Rəbbim! Mənim necə oğlum olar?

قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي اٰيَةً قَالَ
O dedi: "Ey Rəbbim! Mənə bir nişanə göstər." (Allah) dedi: ← (Allah) dedi: "Belədir, Allah nə istəsə edər".

اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزًا
"Sənin nişanən, üç gün insanlarla yalnız işarə ilə (əl, baş və gözlə) danışmağındır.

وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ ﴿٤١﴾
səhər və axşam (Allahı) təsbih et!" ← Və Rəbbini çox yada sal (zikr et),

وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيكِ وَطَهَّرَكِ
"Ey Məryəm, həqiqətən, Allah səni seçmiş və təmizləmiş, ← Bir zamanlar mələklər demişdilər:

وَاصْطَفٰيكِ عَلٰى نِسَآءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾
aləmlərin qadınlarından da üstün tutmuşdur.

يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾
səcdə et və rüku edənlərlə birlikdə rüku et!" ← Ey Məryəm, öz Rəbbinə itaət et,

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ اِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
Sən isə onların yanında deyildin; ← (Ey Rəsulum!) Bunlar, sənə vəhy etdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir.

اِذْ يُلْقُونَ اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾
Mübahisə etdikləri zaman da onların yanında deyildin. ← Məryəmi hansı himayəsinə alacaq? - (deyə,)
qələmlərini atdıqları zaman.

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ
Həqiqətən, Allah Öz tərəfindən bir kəlmə ilə sənə müjdə verir. ← O vaxt Mələklər demişdilər: "Ey Məryəm!

اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾
Dünyada və axirətdə şanı uca və (Allaha) yaxın olanlardandır. ← Onun adı Məryəm oğlu İsa əl-Məsihdir;

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾

və salehlərdən (olacaqdır)”. ← O,(həm) beşikdə ikən, (həm də) yaşa dolduqda insanlarla danışacaq,

قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ

Mənə bir insan toxunmadığı halda necə uşağım ola bilər?” ← (Məryəm) dedi: “Ey Rəbbim!

قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ اِذَا قَضٰى اَمْرًا

O, bir işin əmələ gəlməsini istədiyi zaman, ← (Allah) dedi: “Belədir, Allah istədiyini yaradır.

فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾ وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾

(Allah) ona (İsaya) yazmağı, hikməti, Tövratı və İncili öyrədəcək. ← ona ancaq “Ol!” deyər, dərhal olar.

وَرَسُولًا اِلٰى بَنِي اِسْرَآءِيلَ اَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

(İsa deyəcək:) “Mən, Rəbbinizdən sizə möcüzə gətirmişəm. ← Və İsrail övladına Peyğəmbər (göndərəcək).

اَنِّي اَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِاِذْنِ اللّٰهِ

ona üfürərəm, o da Allahın iznilə quş olar. ← Sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir surət düzlədərəm,

وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِي الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللّٰهِ

və Allahın iznilə ölüləri dirildərəm. ← Anadangəlmə korları və cücam xəstəliyinə tutulanları sağaldaram,

وَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَاْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

Əgər möminsinizsə, əlbəttə bunda sizin üçün bir dəlil var.← Evlərinizdə yediklərinizi və yığdıqlarınızı da
sizə xəbər verərəm.

وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَلِاُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ

Sizə haram edilmiş bəzi şeyləri halal etmək üçün (gəldim),← Məndən əvvəl göndərilən Tövratı təsdiq edərək;

وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾

Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← və sizə Rəbbiniz tərəfindən bir möcüzə gətirdim.

اِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

Elə isə Ona ibadət edin! Budur doğru yol! ← Şübhəsiz, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir.

فَلَمَّآ اَحَسَّ عِيسٰى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ اَنْصَارِي اِلَى اللّٰهِ

“Allah yolunda mənim köməkçilərim kim olacaqdır?” ← İsa onların (yəhudilərin) küfrünü hiss etdikdə dedi:

قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَاشْهَدْ بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

Və şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!” ← Həvarilər dedilər: “Bizik Allahın köməkçiləri! Biz Allaha inandıq.

رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ
və peyğəmbərinə (İsaya) tabe olduq. ← (Həvarilər dedi:) "Ey Rəbbimiz, nazil etdiyinə (İncilə) iman gətirdik,

فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾
Artıq bizləri (haqqa) şahid olanlarla birlikdə yaz!"

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللّٰهُ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾
Allah hiylə quranların ən xeyirlisidir. ← Onlar (Yəhudilər) hiylə qurdular. Allah da (onlara) hiylə qurdu.

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسٰٓى اِنّ۪ي مُتَوَفّ۪يكَ وَرَافِعُكَ اِلَيَّ
"Ey İsa, həqiqətən, Mən səni öldürəcəm və Öz dərgahıma qaldıracam, ← O vaxt Allah buyurdu:

وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذ۪ينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِۚ
Sənə tabe olanları qiyamət gününə qədər kafirlərdən uca tutacam. ← səni kafirlərdən pak edəcəm.

ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ف۪يمَا كُنْتُمْ ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾
Və ixtilaf etdiyiniz şeylər barəsində aranızda Mən hökm verəcəyəm! ← Sonra qayıdışınız Mənədir.

فَاَمَّا الَّذ۪ينَ كَفَرُوا فَاُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَد۪يدًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۘ
onlara dünyada və axirətdə şiddətli əzab verəcəyəm. ← Kafirlərə gəldikdə isə,

وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِر۪ينَ ﴿٥٦﴾ وَاَمَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə isə, ← Onların heç bir köməkçisi olmayacaqdır!"

فَيُوَفّ۪يهِمْ اُجُورَهُمْ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِم۪ينَ ﴿٥٧﴾
Axı Allah zülm edənləri sevməz! ← (Allah) onların mükafatlarını tamamilə verəcəkdir.

ذٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْاٰيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَك۪يمِ ﴿٥٨﴾
(Ey Rəsulum!) Bunları ayələrdən və hikmətlə dolu olan zikrdən (Qurandan) sənə söyləyirik.

اِنَّ مَثَلَ ع۪يسٰى عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَ
Həqiqətən Allah qatında İsanın halı (İsanın atasız dünyaya gəlməsi), Adəmin halı kimidir.

خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾
Sonra ona: "Ol!"- dedi, dərhal oldu. ← (Allah) onu (Adəmi) torpaqdan yaratdı.

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَر۪ينَ ﴿٦٠﴾
Elə isə, şübhə edənlərdən olma! ← Həqiqət sənin Rəbbindəndir.

فَمَنْ حَآجَّكَ ف۪يهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ
de ki: "Gəlin çağıraq; ← Sənə göndərilən elmdən sonra buna dair səninlə kim mübahisə etsə,

اَبْنَٓاءَنَا وَاَبْنَٓاءَكُمْ وَنِسَٓاءَنَا وَنِسَٓاءَكُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَكُمْ
özümüzü və özünüzü (çağıraq!) ← qadınlarımızı və qadınlarınızı, ← oğlanlarımızı və oğlanlarınızı,

ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكَاذِب۪ينَ ﴿٦١﴾
və Allahın lənətinin yalançıların üzərinə olmasını diləyək!" ← Sonra (Allaha) dua edək,

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ
Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Şübhəsiz, bu əsl doğru olan xəbərdir.

وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾
Şübhəsiz ki, Allah əsl yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾
şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri tanıyandır! ← Əgər onlar üz döndərərlərsə,

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
sizinlə bizim aramızda eyni olan (ortaq) bir kəlməyə tərəf gəlin; ← Söylə: “Ey kitab əhli,

اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِه۪ شَيْـًٔا
Ona heç bir şeyi şərik qoşmayaq, ← “Allahdan başqasına ibadət etməyək,

وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا
Əgər yenə də onlar üz döndərərlərsə, ← və Allahı qoyub bir-birimizi (özümüzə) Rəbb qəbul etməyək!”

فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَٓاجُّونَ فِٓي اِبْرٰه۪يمَ
Ey kitab əhli, nə üçün İbrahim barəsində höcətləşirsiniz? ← deyin ki: “Şahid olun ki, biz müsəlmanlarıq!”

وَمَٓا اُنْزِلَتِ التَّوْرٰيةُ وَالْاِنْج۪يلُ اِلَّا مِنْ بَعْدِه۪ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾
Düşünmürsünüzmü? ← Tövrat və İncil ancaq ondan sonra nazil edilmişdir,

هَٓا اَنْتُمْ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ حَاجَجْتُمْ ف۪يمَا لَكُمْ بِه۪ عِلْمٌ
bildiyiniz şeylər barəsində mübahisə etdiniz. ← Bax, siz o kimsələrsiniz ki,

فَلِمَ تُحَٓاجُّونَ ف۪يمَا لَيْسَ لَكُمْ بِه۪ عِلْمٌ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾
Allah bilir, siz isə bilməzsiniz! ← Bəs bilmədiyiniz şeylər barəsində nə üçün höcətləşirsiniz?

مَا كَانَ اِبْرٰه۪يمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلٰكِنْ كَانَ حَن۪يفًا مُسْلِمًاۜ
O ancaq hənif (haqqa yönəlmiş olan) müsəlman idi, ← İbrahim nə yəhudi, nə də xaçpərəst idi.

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ ﴿٦٧﴾ اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰه۪يمَ لَلَّذ۪ينَ اتَّبَعُوهُ
Şübhəsiz, insanların İbrahimə ən yaxın olanı; onun ardınca gedənlər, ← və şərik qoşanlardan deyildi.

وَهٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِن۪ينَ ﴿٦٨﴾
Allah da möminlərin dostudur! ← bu Peyğəmbər (Muhəmməd) və (ona) iman gətirənlərdir.

وَدَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ
kaşki sizi yolunuzdan sapdırabilsələr. ← Kitab əhlindən bir dəstə arzu etdi ki,

وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾
lakin (bunu) dərk etmirlər. ← Halbuki yalnız özlərini düz yoldan sapdırırlar,

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾
Allahın ayələrinə şahid olduğunuz halda nə üçün inkar edirsiniz? ← Ey kitab əhli,

يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

və bilə-bilə doğrunu gizlədirsiniz? ← Nə üçün haqqa yalan donu geyindirirsiniz,← Ey kitab əhli!

وَقَالَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اٰمِنُوا بِالَّذِيٓ اُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ

“Möminlərə nazil edilənə (Qurana) günün əvvəlində inanın,← Kitab əhlindən (yəhudilərdən) bir dəstə dedi:

وَاكْفُرُوٓا اٰخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

bəlkə onlar (möminlər öz dinlərindən) üz döndərərlər. ← onun axırında isə inkar edin ki,

وَلَا تُؤْمِنُوٓا اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِ

De ki: “Əlbəttə, doğru yol, Allahın yoludur”. ← Və sizin dininizə tabe olanlardan başqa heç kəsə inanmayın!”

اَنْ يُؤْتٰٓى اَحَدٌ مِثْلَ مَآ اُوتِيتُمْ

(Yəhudilər dedilər:) “Sizə verilən şeyin (Tövratın) bənzərinin başqa birisinə (müsəlmanlara) veriləcəyinə,

اَوْ يُحَآجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ

De: “Həqiqətən, lütf Allahın əlindədir! ← yaxud Rəbbiniz yanında sizinlə höcətləşəcəklərinə (inanmayın)!”

يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

Allah (rəhməti ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir! ← Onu istədiyi şəxsə bəxş edər.

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

Axı Allah böyük kərəm sahibidir!” ← (Allah) Öz rəhmətini istədiyi şəxsə məxsus edər.

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهٓ اِلَيْكَ

əgər ona çox miqdarda əmanət verərsənsə, onu sənə tamamilə qaytarar. ← Kitab əhlindən eləsi də var ki,

وَمِنْهُمْ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهٓ اِلَيْكَ

əgər ona bir dinar əmanət versən onu sənə qaytarmaz. ← Onlardan elə kimsə də var ki,

اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَٓائِمًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا

Bu ona görədir ki, onlar demişdilər: ← Ancaq onun üzərində möhkəm durub tələb etsən (qaytarar).

لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْاُمِّيِّنَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴿٧٥﴾

Və bilə-bilə Allaha qarşı yalan söyləyərlər.←“Ümmilərdə bizim əleyhimizə bir yol yoxdur.”

بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهِ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

şübhəsiz, Allah müttəqiləri sevər. ← Xeyr, kim öz əhdinə vəfa etsə və pis əməllərdən çəkinsə,

اِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا اُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ

Onlar üçün axirətdə bir pay yoxdur.← O kəslər ki, Allahla olan əhdlərini və andlarını az bir qiymətə satarlar;

وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

və onları pak etməz. Onlar üçün şiddətli bir əzab da vardır! ← Qiyamət günü Allah onları dindirməz, onlara nəzər salmaz,

وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ
Kitabı (oxuyanda) dillərini əyib-bükərlər ki, ← Onlardan (kitab əhlindən) bir zümrə var ki,

لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِۚ
Halbuki o (oxuduqları), Kitabdan deyildir. ← onu (oxuduqlarını) Kitabdan hesab edəsiniz.

وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ
Halbuki o, Allah qatından deyildir.← və: "O (oxuduqları) Allah qatındandır",- deyərlər.

وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾
Və bilə-bilə Allaha qarşı yalan söyləyərlər.

مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
Allah ona kitab, hikmət və peyğəmbərlik bəxş etsin, ← Heç kəsə yaraşmaz ki,

ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللّٰهِ
"Allahı buraxıb mənə qul olun!" ← sonra da insanlara (belə) desin:

وَلٰكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾
Öyrətdiyiniz kitaba və öyrəndiyiniz şeyə əsasən!← Ancaq (o deyər:) "Rəbbə xalis qul olun;

وَلَا يَأْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ اَرْبَابًاۜ
O sizə, mələkləri və Peyğəmbərləri özünüzə Rəbb qəbul etməyi əmr etməz.

اَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾
O sizə, müsəlman olduqdan sonra kafir olmağı əmr edərmi?!

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَآ اٰتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ
"Sizə kitab və hikmət verdim. ← Vaxtikən Allah Peyğəmbərlərdən əhd almışdı ki;

ثُمَّ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ
ona mütləq inanacaqsınız və ona yardım edəcəksiniz."←Sonra sizdə olanı təsdiqləyən bir Peyğəmbər gəldikdə

قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرِيۜ قَالُوٓا اَقْرَرْنَاۜ
Onlar demişdilər: "Təsdiq etdik!". ← (Və) demişdi: "Təsdiq edib ağır yükümü (əhdimi) qəbul etdinizmi?

قَالَ فَاشْهَدُوا وَاَنَا۬ مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾
Mən də sizinlə bərabər şahidlərdənəm". ← (O zaman Allah) demişdi: "Elə isə şahid olun!

فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾ اَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ
Allahın dinindən başqasınımı axtarırlar? ← onlar əsl fasiqlərdir. ← Bundan sonra kim üz döndərərsə,

وَلَهُٓ اَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَاِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾
və Ona (hüzuruna) qaytarılacaqlar. ← Halbuki göylərdə və yerdə olanlar istər-istəməz Ona təslim olmuşlar,

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ
İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yəquba və oğullarına nazil edilənə də!← De:"Allaha və bizə nazil olana inandıq;

وَمَٓا اُو۫تِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ
Rəbbi tərəfindən Musaya, İsaya və peyğəmbərlərə verilənlərə də (inandıq)!

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾
Və biz Ona (Allaha) təslim oluruq!" ← onların heç biri arasında fərq qoymuruq.

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾
və o, axirətdə zərər çəkənlərdəndir! ← Kim İslamdan başqa bir din axtararsa, ondan qəbul olunmaz,

كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ اِيمَانِهِمْ
(hansı ki, o tayfa) iman gətirdikdən sonra kafir olmuşdur, ← Bir tayfanı Allah necə doğru yola yönəldər,

وَشَهِدُوٓا اَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَٓاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
özlərinə aşkar dəlillər gəldiyi halda (kafir olmuşdur). ← (həm də) Rəsulun haqq olduğuna şəhadət verib,

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾
Allah isə zalımlar qövmünü haqq yola yönəltməz!

اُو۬لٰٓئِكَ جَزَٓاؤُ۬هُمْ اَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾
Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti onların üzərinədir! ← Onların cəzası odur ki,

خَالِدِينَ فِيهَاۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾
Onların əzabları yüngülləşdirilməyəcək və onlara baxılmayacaqdır! ← (Onlar) orada əbədi qalacaqlar.

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾
Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Yalnız bundan sonra tövbə edərək düzələnlər müstəsnadır.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ اِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ
sonra küfrlərini daha da artıranların tövbələri əsla qəbul olunmaz. ← İman gətirəndən sonra kafir olub,

وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الضَّٓالُّونَ ﴿٩٠﴾
Onlar əsl (doğru yoldan) azanlardır!

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِلْءُ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدٰى بِهٖ
Onlardan biri, dünya dolusu qızılı fidyə versə də qəbul olunmaz. ← Şübhəsiz o kəslər ki, kafir olub kafir kimi ölərlər;

اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾
Onların heç bir köməkçiləri də olmaz! ← Onlar üçün dəhşətli bir əzab vardır.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ

Hansı şeydən nə sərf etsəniz, ← Sevdiyiniz şeylərdən (Allah yolunda) sərf etməyincə yaxşılığa çatmazsınız.

فَاِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنٖٓي اِسْرَٓاءٖيلَ

Bütün yeməklər İsrail oğullarına halal idi. ← şübhəsiz ki, Allah onu biləndir!

اِلَّا مَا حَرَّمَ اِسْرَٓاءٖيلُ عَلٰى نَفْسِهٖ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰيةُ

Tövrat göndərilməmişdən əvvəl. ← Ancaq İsrailin (Yəqubun) özü özünə haram etdiyi şeylər müstəsnadır,

قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرٰيةِ فَاتْلُوهَٓا اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ ﴿٩٣﴾

və onu oxuyun, əgər doğru danışanlarsınızsa!” ← De: “Tövratı gətirin,

فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾

onlar əsl zülm edənlərdir! ← Bundan sonra kim Allaha qarşı yalan uydurarsa,

قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ اِبْرٰهٖيمَ حَنٖيفًا

Buna görə də hənif olan İbrahim dininin ardınca gedin, ← De ki: “Allah doğru buyurmuşdur.

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكٖينَ ﴿٩٥﴾

O, (Allaha) şərik qoşanlardan deyildi”.

اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذٖي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمٖينَ ﴿٩٦﴾

aləmlər üçün bərəkət və doğru yol rəhbəri olan Məkkədəki (Kəbə)dir. ← Əlbəttə, insanlar üçün tikilən ilk ev,

فٖيهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرٰهٖيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ اٰمِنًا

Kim ora daxil olarsa əmin-amanlıqdadır. ← Orada aydın nişanələr - İbrahimin məqamı vardır.

وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبٖيلًا

...kimin ora yol getməyə gücü çatarsa. ← O evə həcc ziyarəti etmək insanların Allah qarşısında borcudur...

وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمٖينَ ﴿٩٧﴾

şübhəsiz, Allah aləmlərə (heç kəsə) möhtac deyildir! ← Kim (bu borcu) inkar edərsə (bilsin ki),

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ شَهٖيدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

Axı Allah, nə etdiyinizə şahiddir.”← Nə üçün Allahın ayələrini inkar edirsiniz?” ← De: “Ey kitab əhli!

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ

Nə üçün iman gətirən kimsələri Allahın yolundan geri döndərməyə çalışırsınız, ← De: “Ey kitab əhli!

تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاَنْتُمْ شُهَدَٓاءُ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

Axı Allah, etdiklərinizdən qafil deyildir”.← (və) şahid olduğunuz halda, onu əyri göstərmək istəyirsiniz?

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تُطٖيعُوا فَرٖيقًا مِنَ الَّذٖينَ اُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ اٖيمَانِكُمْ كَافِرٖينَ ﴿١٠٠﴾

iman gətirəndən sonra sizi kafirə çevirərlər. ← Ey möminlər! Əgər kitab verilənlərdən bir dəstəyə uyarsınızsa,

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَاَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيَاتُ اللّٰهِ وَفٖيكُمْ رَسُولُهُ
... sizə Allahın ayələri oxunub, Onun Peyğəmbəri də aranızda olduğu halda? ← Siz necə küfr edirsiniz...

وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقٖيمٍ ﴿١٠١﴾
şübhəsiz ki, doğru yola yönəldilmişdir. ← Kim Allaha (Onun dininə) yapışarsa,

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهٖ وَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾
Yalnız müsəlman olduğunuz halda ölün! ← Allahdan, ona layiq şəkildə qorxun.← Ey iman gətirənlər!

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمٖيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ
Və Allahın, sizin üzərinizdəki nemətini xatırlayın ki, ← Hamılıqla Allahın ipinə yapışın və parçalanmayın!

اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَٓاءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖٓ اِخْوَانًا
və Onun neməti sayəsində qardaşlar oldunuz. ← bir-birinizə düşmən ikən, O sizin qəlblərinizi birləşdirdi,

وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَا
O sizi oradan xilas etdi. ← Siz oddan olan bir quyunun kənarında ikən,

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾
bəlkə siz haqq yola yönələrsiniz! ← Allah Öz ayələrini sizin üçün bu şəkildə açıqlayır ki,

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ اُمَّةٌ يَدْعُونَ اِلَى الْخَيْرِ وَيَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
yaxşılığı əmr edərlər və pis əməlləri qadağan edərlər. ← Aranızda, yaxşılığa çağıran bir camaat olsun ki,

وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذٖينَ
O şəxslər kimi olmayın ki, ← Onlar əsl nicat tapmış şəxslərdir.

تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظٖيمٌ ﴿١٠٥﴾
Onlar üçün böyük bir əzab vardır. ← açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra ayrılıb ixtilafa düşdülər.

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَاَمَّا الَّذٖينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ
Üzləri qara olan kimsələrə (belə deyilər): ← O gün (axirətdə) üzlər var ağarar, üzlər də var qaralar.

اَكَفَرْتُمْ بَعْدَ اٖيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾
Elə isə, kafir olduğunuza görə dadın əzabı!” ← “İman gətirəndən sonra kafirmi oldunuz?

وَاَمَّا الَّذٖينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفٖي رَحْمَةِ اللّٰهِ هُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Üzləri ağ olanlar isə Allahın mərhəməti içərisində olacaqlar.

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللّٰهُ يُرٖيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمٖينَ ﴿١٠٨﴾
Allah aləmlərə zülm etmək istəməz.← Onları sənə haqq olaraq oxuyuruq. ← Budur Allahın ayələri!

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿١٠٩﴾
Və (bütün) işlər Allaha qaytarılacaqdır! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allaha məxsusdur.

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
Yaxşılığı əmr edir, pis əməlləri qadağan edirsiniz,←Siz insanlar üçün ortaya çıxarılmış ən yaxşı ümmətsiniz.

وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ
Əgər kitab əhli də iman gətirsəydi, əlbəttə, onlar üçün daha yaxşı olardı. ← və Allaha inanırsınız.

مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾
lakin onların çoxu haqq yoldan azmış fasiqlərdir. ← Onların içərisində iman gətirənlər vardır,

لَنْ يَضُرُّوكُمْ اِلَّا اَذًى
Onlar sizə, əziyyət verməkdən başqa bir zərər yetirə bilməzlər.

وَاِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١١١﴾
Sonra onlara kömək edən də olmaz. ← Əgər sizinlə vuruşacaq olsalar, sizə arxalarını dönərlər (və qaçarlar).

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا اِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللّٰهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ
Yalnız Allahdan və insanlardan olan bir iplə (xilas ola bilərlər). ← Onlara, harada olursa olsunlar, zillət damğası vurulmuşdur.

وَبَٓاؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ
və onlara miskinlik damğası vurulmuşdur. ← Onlar Allahın qəzəbinə düçar olmuşlar,

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ الْاَنْبِيَٓاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
və peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. ← Bu ona görədir ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər,

ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾ لَيْسُوا سَوَٓاءً
Onlar eyni deyillər. ← Bu, (Allaha qarşı) üsyan etmələri və həddi aşmalarına görədir.

مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اُمَّةٌ قَٓائِمَةٌ يَتْلُونَ اٰيَاتِ اللّٰهِ اٰنَٓاءَ الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾
onlar gecə vaxtları səcdə edərək Allahın ayələrini oxuyurlar. ← Kitab əhlindən düzgün bir camaat vardır ki,

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
yaxşı işlər görməyi əmr edirlər, pis əməllərdən çəkindirirlər, ← Onlar Allaha və axirət gününə inanırlar,

وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَاُولٰٓئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾
Onlar əməlisaleh şəxslərdəndirlər. ← və xeyirli işlər görməkdə bir-birilərilə yarışırlar.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾
Axı Allah müttəqiləri tanıyandır! ← Və nə kimi yaxşı işlər görüblərsə, heç biri inkar edilməz.

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا
nə malları, nə də övladları Allaha qarşı onlara bir fayda verməyəcək. ← Əlbəttə, o şəxslər ki kafir oldular;

وَاُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾
Onlar cəhənnəm əhlidirlər. Onlar orada əbədi qalacaqlar.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فٖي هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رٖيحٍ فٖيهَا صِرٌّ
soyuq bir küləyin halına bənzər; ← (Onların) bu dünya həyatında sərf etdikləri şeylərin halı,

اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُٓوا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾
Allah onlara zülm etmədi, lakin öz-özlərinə zülm etdilər.← (O külək), özünə zülm edən bir qövmün əkinlərini vurar və onu məhv edər.

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًاۜ
Onlar sizə pislik etməkdən əl çəkməzlər.← Özünüzdən başqasını sirdaş tutmayın. ← Ey iman gətirənlər!

وَدُّوا مَا عَنِتُّمْۚ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَٓاءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ
Düşmənçilikləri, ağızlarından (çıxan sözlərdən) aşkar olur. ← Sizin çətinliyə düşməyinizi istəyərlər.

وَمَا تُخْفٖي صُدُورُهُمْ اَكْبَرُۜ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾
Əgər düşünürsünüzsə, ayələri sizə izah etmişik. ← Ürəklərində gizlətdikləri isə daha böyükdür.

هَٓا اَنْتُمْ اُو۬لَٓاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهٖۚ
Siz kitabın hamısına inanırsınız. ← Bax, siz o kimsələrsiniz ki, onları sevirsiniz, onlar isə sizi sevməzlər.

وَاِذَا لَقُوكُمْ قَالُٓوا اٰمَنَّاۚ وَاِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِۜ
xəlvətdə olduqda isə sizə qarşı qəzəblərindən barmaqlarını gəmirərlər. ← Sizinlə görüşdükləri zaman: “Biz iman etmişik”,- deyərlər.

قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾
Şübhəsiz ki, Allah ürəklərin içindəkini biləndir. ← De: “Acığınızdan ölün!”

اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَاۜ
əgər sizə bir zərər toxunarsa, ona sevinərlər. ← Əgər sizə bir mənfəət yetişərsə, onları qəmgin edər,

وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔاۜ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحٖيطٌ ﴿١٢٠﴾
Həqiqətən, Allah onların etdiklərini əhatə edir.← Əgər səbr edib qorunsanız, onların hiyləsi sizə heç bir zərər yetirməz.

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنٖينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِۜ
müharibə üçün möminləri mövqelərə yerləşdirəsən. ← Bir zaman, sübh vaxtı ailəndən ayrılmışdın ki,

وَاللّٰهُ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌ ﴿١٢١﴾
Axı Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

اِذْ هَمَّتْ طَٓائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَاۜ
Halbuki, Allah onların yardımçısı idi. ← O vaxtı, sizdən iki dəstə dağılmağa üz tutmuşdu.

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾
Möminlər də (hər işdə) Allaha təvəkkül etsinlər!

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾
Allahdan qorxun ki, şükür edəbiləsiniz!←Həqiqətən, Bədrdə zəif olduğunuz halda, Allah sizə yardım etdi.

اِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِينَ ﴿١٢٤﴾
“Rəbbinizin üç min mələk endirərək sizə yardım etməsi sizə kifayət etməzmi?”← O vaxt möminlərə deyirdin:

بَلٰٓى اِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا
onlar bu anda belə üstünüzə gəlsələr, ← Bəli, əgər səbr edib (Allahdan) qorxsanız,

يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾
Rəbbiniz beş min nişan qoyulmuş mələklə sizə yardım edər.

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖ
Allah onu sizin üçün ancaq müjdə olaraq və qəlbləriniz rahatlansın deyə etdi.

وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾
Kömək ancaq yenilməz qüdrət, hikmət sahibi olan Allah qatındandır.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُٓوا اَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَٓائِبِينَ ﴿١٢٧﴾
Beləcə, uduzub geri dönsünlər.← Ona görə ki, kafirlərin bir qismini məhv etsin və ya onları darmadağın etsin.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ
(Allah) ya onların tövbələrini qəbul edər, ← (Ey Rəsulum! Bu) işdə sənə dəxli olan bir şey yoxdur.

اَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾
Çünki onlar, zalım kimsələrdir. ← ya da onlara əzab verər.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ
O, istədiyini bağışlayar, istədiyinə isə əzab verər. ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allaha məxsusdur.

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٩﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبٰٓوا اَضْعَافًا مُضَاعَفَةً
Sələmi (faizi) qat-qat artırıb yeməyin. ← Ey iman gətirənlər! ← Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾
Allahdan qorxun ki, bəlkə, nicat tapasınız!

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِٓي اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾
bəlkə siz rəhm olunasınız!←Allaha və Peyğəmbərə itaət edin ki,← Kafirlər üçün hazırlanmış oddan çəkinin!

وَسَارِعُوٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقٖينَ ﴿١٣٣﴾
O, müttəqilər üçün hazırlanıb;← və eni, göylər və yer qədər olan Cənnətə! ← Rəbbinizin məğfirətinə tələsin;

اَلَّذٖينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّٓاءِ وَالضَّرَّٓاءِ وَالْكَاظِمٖينَ الْغَيْظَ
qəzəblərini udarlar, ← O kimsələr ki, bolluqda da, qıtlıqda da (mallarını yoxsullara) xərcləyər,

وَالْعَافٖينَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنٖينَ ﴿١٣٤﴾
Axı Allah yaxşılıq edənləri sevər. ← və insanların günahlarından keçərlər.

وَالَّذٖينَ اِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ
yaxud özlərinə zülm etdiklərində Allahı yada salarlar, ← Yenə o kimsələr ki, bir günah işlədikləri zaman,

فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلَّا اللّٰهُ
- bəs günahları Allahdan başqa kim bağışlaya bilər? - ← və günahlarının bağışlanmasını istəyərlər,

وَلَمْ يُصِرُّوا عَلٰى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾
və işlədikləri (günahlarda) bilə-bilə israr etməzlər.

اُولٰٓئِكَ جَزَٓاؤُ۬هُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرٖي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
və (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərdir. ← Onların mükafatı, öz Rəbbi tərəfindən bağışlanmaq,

خَالِدٖينَ فٖيهَا وَنِعْمَ اَجْرُ الْعَامِلٖينَ ﴿١٣٦﴾
Çalışanların mükafatı nə gözəldir! ← Orada əbədi qalacaqlar.

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسٖيرُوا فِي الْاَرْضِ
Elə isə yer üzündə dolaşın, ← Sizdən əvvəl şəriət qanunları olub keçmişdir.

فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبٖينَ ﴿١٣٧﴾
və yalançıların aqibətinin necə olduğunu görün!

هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقٖينَ ﴿١٣٨﴾
müttəqilər üçün isə hidayət (doğru yolu göstəriş) və nəsihətdir. ← Bu (Quran), insanlar üçün bir bəyandır,

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَ ﴿١٣٩﴾
Və əgər inanırsınızsa, üstün olan sizsiniz! ← Ruhdan düşməyin və qəmgin olmayın!

اِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ
o biri (kafir) dəstəyə də ona bənzər bir yara dəymişdir. ← Əgər sizə bir yara dəydisə,

وَتِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذٖينَ اٰمَنُوا
Allah, iman gətirənləri (başqalarından) ayırd etsin, ← Bu günləri, insanlar arasında növbə ilə dəyişdiririk ki,

وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَٓاءَ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمٖينَ ﴿١٤٠﴾
Axı Allah zülmkarları sevməz! ← və içərinizdən şahidlər tutsun.

وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾

və kafirləri məhv etməsi üçündür. ← (Bu), həm də Allahın iman gətirənləri təmiz seçməsi üçün,

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ

...Allah içərinizdən cihad edənləri bilib ayırd etmədən, ← Yoxsa Cənnətə girəcəyinizimi güman edirsiniz...

وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾

və (əziyyətə) səbr edənləri bilib ayırd etməmişdən (Cənnətə girməyimi güman edirsiniz)?

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَاَيْتُمُوهُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

Artıq baxaraq onu gördünüz. ← Siz onunla qarşılaşmadan əvvəl ölümü arzulayırdınız.

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ

Ondan əvvəl də peyğəmbərlər gəlib-getmişdir. ← Muhəmməd ancaq bir peyğəmbərdir.

اَفَاۨئِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ

geri (əvvəlki dininizəmi) dönəcəksiniz? ← Əgər o ölsə və ya öldürülsə,

وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ شَيْـًٔا وَسَيَجْزِي اللّٰهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

Və Allah şükür edənləri mükafatlandıracaqdır.← Kim (belə) geri dönərsə, Allaha heç bir zərər yetirməz.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تَمُوتَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا

(Ölüm), vaxtı müəyyən edilmiş bir yazıdır. ← Allahın izni olmayınca heç kəsə ölüm yoxdur.

وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا

Kim axirət savabı istəsə, ona da ondan verərik.← Kim dünya savabını (nemətini) istəsə, ona ondan verərik.

وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾ وَكَاَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ

onun yanında bir çox dindar vuruşdu.←Neçə-neçə peyğəmbər var ki←Şükür edənləri isə mükafatlandıracağıq!

فَمَا وَهَنُوا لِمَٓا اَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوا

acizlik göstərmədilər, ← Onlar Allah yolunda çəkdikləri müsibətlərə görə ruhdan düşmədilər,

وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

Axı Allah səbr edənləri sevər! ← və (kafirlərə) boyun əymədilər.

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ اِلَّا اَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَاِسْرَافَنَا فِي اَمْرِنَا

“Ey Rəbbimiz, günahlarımızı və işlərimizdə həddi aşmağımızı bağışla! ← Dedikləri yalnız (bu) sözlərdi:

وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

və kafirlər qövmünə qarşı bizə kömək et!” ← Ayaqlarımızı (sənin yolunda) möhkəmləndir,

فَاٰتٰيهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

Axı Allah yaxşı iş görənləri sevər!←Və Allah onlara, dünya mükafatını və ən gözəl axirət mükafatını verdi.

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تُطٖيعُوا الَّذٖينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ

onlar sizi geri (öz dinlərinə) döndərərlər, ← Ey iman gətirənlər! Əgər kafirlərə itaət edəcək olsanız,

فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرٖينَ ﴿١٤٩﴾

və zərər çəkmiş halda geri dönərsiniz.

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرٖينَ ﴿١٥٠﴾

Və O, yardım edənlərin ən yaxşısıdır. ← Əksinə, Allah sizin himayədarınızdır.

سَنُلْقٖي فٖي قُلُوبِ الَّذٖينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَٓا اَشْرَكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًاۚ

Çünki, haqqında dəlil nazil etmədiyi şeyi Allaha şərik qoşdular.← Kafirlərin ürəklərinə qorxu salacağıq.

وَمَاْوٰيهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمٖينَ ﴿١٥١﴾

Zülm edənlərin sığınacaqları yer nə pisdir! ← Onların yeri Cəhənnəmdir.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُٓ اِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِاِذْنِهٖۚ

O zaman onları, Onun (Allahın) izni ilə əzib-qırırdınız. ← Allah, sizə verdiyi vədinə sadiq çıxdı.

حَتّٰٓى اِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَرٰيكُمْ مَا تُحِبُّونَ

...(Allah) sevdiyiniz şeyi sizə göstərəndən sonra. ← Nəhayət zəiflik göstərdiniz və əmr barəsində bir-birinizlə mübahisə edərək qarşı çıxdınız...

مِنْكُمْ مَنْ يُرٖيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرٖيدُ الْاٰخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ

Sonra sizi imtahan etmək üçün onlardan uzaqlaşdırdı.←Sizdən kimi dünyanı istəyirdi, kimi də axirəti istəyirdi.

وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنٖينَ ﴿١٥٢﴾

Axı Allah möminlərə qarşı lütfkardır! ← Əlbəttə, O sizi əfv etdi.

اِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُنَ عَلٰٓى اَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فٖٓي اُخْرٰيكُمْ

Peyğəmbər isə arxa tərəfdən sizi çağırırdı.← O zaman siz (qaçaraq dağa) qalxırdınız və heç kəsə baxmırdınız.

فَاَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَٓا اَصَابَكُمْ

əlinizdən çıxan şeylərə və uğradığınız fəlakətlərə görə təəssüf etməyəsiniz.← O, sizə qəm üstünə qəm verdi ki,

وَاللّٰهُ خَبٖيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

Axı Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır!

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشٰى طَٓائِفَةً مِنْكُمْ

O, sizin bir qisminizi bürüdü. ← Sonra qəm qüssənin arxasınca sizə, əminlik verən xəfif bir yuxu göndərdi.

وَطَٓائِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ

Allaha qarşı haqsız yerə cahiliyyət düşüncələrinə qapıldılar. ← O biri qisminiz isə öz haraylarına qaldılar,

يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِ

De ki: "Əlbəttə, bütün işlər Allaha məxsusdur". ← (Və) deyirdilər: "(Bu) işdə bizim üçün bir şey varmı?"

يُخْفُونَ فِي اَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ

deyirlər:"Əgər (bu) işdə bizim üçün bir şey olsaydı,← Onlar, sənə bildirmədikləri şeyləri öz içlərində gizlədib,

مَا قُتِلْنَا هٰهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ

De ki: "Evlərinizdə olsaydınız belə, ← elə buradaca öldürülməzdik."

لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ

Allah sizin ürəklərinizdə olanları yoxlasın,← üzərilərinə ölüm yazılmış kəslər yatacaqları yerlərə gedərdilər ki,

وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

Axı Allah ürəklərin içini biləndir!" ← və qəlblərinizdə olanları (niyyətlərinizi) təmizləsin.

اِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا

Həqiqətən, Şeytan, qazandıqları bəzi şeylərlə ← O kəslər ki, iki ordu qarşılaşdığı gün sizdən üz döndərdilər; onları azdırmaq istəmişdi.

وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, həlimdir! ← Allah artıq onları bağışladı.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا

O kimsələr kimi olmayın ki, kafir oldular, ← Ey iman gətirənlər!

وَقَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا ضَرَبُوا فِي الْاَرْضِ اَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا

"Əgər bizim yanımızda olsaydılar, ← və yer üzündə səfərə çıxmış və ya müharibədəki qardaşları üçün dedilər:

مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ

Allah bunu, onların ürəklərində bir həsrət (yarası) olsun deyə yaratdı. ← nə ölər, nə də öldürülərdilər!"

وَاللّٰهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ

Əgər Allah yolunda öldürülər və ya ölərsinizsə, ← Allah nə etdiyinizi görəndir! ← Allah diriidər və öldürər.

لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

(dünyada) yığdıqları şeylərdən daha xeyirlidir. ← Allahın bağışlaması və rəhməti əlbəttə,

وَلَئِنْ مُتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾
(axırda) mütləq Allahın hüzuruna toplanacaqsınız! ← Əgər ölsəniz və ya öldürülsəniz,

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ
Əgər kobud, sərt ürəkli olsaydın, ← Allahın mərhəməti səbəbilə onlarla yumşaq rəftar etdin.

لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ
Artıq onları əfv et və onlar üçün bağışlanmaq dilə. ← əlbəttə, sənin ətrafından dağılıb gedərdilər.

وَشَاوِرْهُمْ فِي الْاَمْرِ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾
Əlbəttə Allah, təvəkkül edənləri sevər! ← Qəti qərara gəldikdə Allaha təvəkkül et! ← İşdə onlarla məsləhətləş.

اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَاِنْ يَخْذُلْكُمْ
Əgər sizi zəlil edərsə, ← Əgər Allah sizə yardım edərsə, heç kəs sizə qalib gələ bilməz.

فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِه۪ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾
Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← ondan sonra kim sizə kömək edə bilər?

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَاْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
Kim əmanətə xəyanət edərsə, qiyamət günü xəyanət etdiyi şeylə gələr. ← Bir peyğəmbərə, əmanətə xəyanət etmək yaraşmaz.

ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾
və onlara haqsızlıq edilməz! ← Sonra hər kəsə, qazandığı şeylərin əvəzi tam verilər,

اَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ كَمَنْ بَٓاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللّٰهِ
Allahın qəzəbinə düçar olmuş şəxs kimidir? ← Allahın rizasını qazanmaq ardınca gedən şəxs,

وَمَاْوٰيهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾
O yer necə də pisdir! ← Onun (qəzəbə düçar olanın) yeri Cəhənnəmdir.

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾
Allah nə etdiklərini görəndir. ← Allah yanında onlar dərəcə-dərəcədirlər.

لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ اَنْفُسِهِمْ
Çünki onlara, öz içlərindən bir peyğəmbər göndərdi; ← Allah möminlərə lütf etdi.

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِه۪ وَيُزَكّ۪يهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
onlara Kitabı (Quranı) və hikməti öyrədər. ← (O), onlara (Allahın) ayələrini oxuyar və onları təmizləyər,

وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ ﴿١٦٤﴾
Halbuki daha əvvəl açıq-aydın zəlalət içərisində idilər.

اَوَلَمَّٓا اَصَابَتْكُمْ مُص۪يبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا
- halbuki (onları) ikiqat müsibətə düçar etmişdiniz - ← Sizə bir müsibət gəldiyi zaman,

قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿١٦٥﴾
Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir!← De:"O sizin özünüzdəndir".←"Bu haradan (gəldi)?"- dediniz.

وَمَآ اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

möminləri ayırd etsin,← İki ordunun qarşılaşdığı gündə sizə gələn fəlakət də Allahın izni ilə oldu ki,

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُواۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُواۜ

Onlara: "Gəlin Allah yolunda vuruşun yaxud müdafiə olun!" - deyiləndə,← və münafiqləri ayırd etsin.

قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيمَانِۚ

Onlar o gün imandan çox küfrə yaxındılar.← dedilər:"Əgər vuruşmağı bilsəydik, sizin ardınızca gələrdik".

يَقُولُونَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

Halbuki, Allah onların gizlətdikləri şeyi çox yaxşı bilir! ← Ürəklərində olmayan şeyi ağızlarıyla deyirlər.

اَلَّذِينَ قَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ اَطَاعُونَا مَا قُتِلُواۜ

"Əgər bizə qulaq assaydılar, öldürülməzdilər"; ← O kimsələr ki, (evlərində) oturub qardaşları üçün deyirlər:

قُلْ فَادْرَؤُا عَنْ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

əgər doğru deyirsinizsə!" ← (Onlara) söylə: "Onda ölümü özünüzdən uzaqlaşdırın!

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًاۜ بَلْ اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾

Əksinə, diridirlər. Rəbbi yanında onlara ruzi verilir.← Allah yolunda öldürülənləri əsla ölülər zənn etmə!

فَرِحِينَ بِمَآ اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهۙ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ

Və arxadan özlərinə çatmamış kəslərə müjdə verərlər ki; ← Allahın, lütfündən onlara verdiyi şeyə sevinərlər.

اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

və onların qəm-qüssə görməyəcəklər. ← Onların heç bir qorxusu olmayacaq,

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

və Allahın, möminlərin mükafatını puça çıxarmayacağıyla. ← Müjdə verərlər; Allahdan bir nemətlə, lütüflə

اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَآ اَصَابَهُمُ الْقَرْحُ

(həm də) özləri yaralandıqdan sonra; ← O şəxslər ki, Allahın və Peyğəmbərin dəvətini qəbul etdilər,

لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

Onlardan yaxşı işlər görüb pis işlərdən çəkinənlər üçün böyük bir mükafat vardır!

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ

"Həqiqətən insanlar sizə qarşı toplanmışdır. Onlardan qorxun!" ← O kəslər ki, insanlar onlara dedikdə ki:

فَزَادَهُمْ اِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

və dedilər: "Allah bizə bəs edər. O nə gözəl vəkildir!" ← Beləcə (bu), onların imanını artırdı.

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوٓءٌ
onlara heç bir əziyyət toxunmadı, ← Və Allahın neməti və lütfü sayəsində geri döndülər,

وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾
Allah isə böyük lütf sahibidir. ← və Allahın rızasının arxasınca getdilər.

اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَآءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
Elə isə onlardan qorxmayın! ← O Şeytan, yalnız öz dostlarını qorxudar.

وَخَافُونِ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾
Əgər mömінsinizsə, Məndən qorxun!

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ اِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا
Əlbəttə, onlar Allaha heç bir zərər yetirə bilməzlər, ← Küfr etməkdə yarışanlar səni kədərləndirməsin!

يُرِيدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْاٰخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾
Və onlar üçün böyük bir əzab vardır! ← Allah istər ki, axirətdə onlara heç bir pay verməsin.

اِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْاِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا
onlar Allaha heç bir zərər verə bilməzlər. ← O kəslər ki, imanın əvəzində küfrü satın aldılar,

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾
Və onlar üçün çox acı bir əzab vardır!

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِاَنْفُسِهِمْ
onlara verdiyimiz möhlət özləri üçün ancaq xeyirlidir. ← Küfr edənlər sanmasınlar ki,

اِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوٓا اِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧٨﴾
Və onlar üçün alçaldıcı bir əzab vardır!← Onlara verdiyimiz möhlət ancaq günahlarını artırmaları üçündür.

مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلٰى مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ
Nəhayətdə pisi yaxşıdan ayıracaqdır. ← Allah möminləri, (indi) olduğunuz vəziyyətdə qoyan deyildir,

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَآءُ
Lakin Allah, öz peyğəmbərlərindən istədiyi şəxsi seçər. ← Allah sizə qeybi də bildirən deyildir.

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾
Əgər inanıb müttəqi olsanız, sizin üçün böyük mükafat var!← Elə isə Allaha və Onun peyğəmbərlərinə inanın.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَآ اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ
o özləri üçün xeyirlidir. ← Allahın, öz lütfündən bəxş etdiyi şeylərdə xəsislik edənlər hesab etməsinlər ki,

بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
Onların xəsislik etdikləri şey, qiyamət günü boyunlarına dolanacaqdır. ← Əksinə, o onlar üçün zərərlidir.

وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾
Allah isə nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Göylərin və yerin mirası da Allaha məxsusdur.

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ اَغْنِيَآءُ

"Allah kasıbdır, biz isə varlıyıq!" ← Allah o kəslərin sözlərini, əlbəttə eşitdi ki, onlar demişdilər:

سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْاَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

və deyəcəyik:"Dadın yandırıcı əzabı!"← Dediklərini və peyğəmbərləri haqsız yerə öldürmələrini yazacağıq,

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

Şübhəsiz, Allah, bəndələrinə zülm edən deyildir! ← Bu, öz əllərinizlə törətdiklərinizə görədir.

اَلَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَآ اَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتّٰى يَاْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَاْكُلُهُ النَّارُ

atəşin yeyəcəyi bir qurban gətirməyincə heç bir peyğəmbərə inanmayaq!"← O kəslər ki, demişdilər: "Allah bizə and verdi ki,

قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ

(Onlara) de ki: "Məndən əvvəl sizə peyğəmbərlər açıq-aşkar möcüzələr və dediklərinizi gətirmişdilər.

فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾

Əgər doğru danışırsınızsa, bəs nə üçün onları öldürdünüz?"

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ

Səndən əvvəl də peyğəmbərlər yalançı sayılmışdılar. ← Əgər səni yalançı sayırlarsa (qəmgin olma)!

جَآؤُ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

(O peyğəmbərlər) açıq möcüzələr, səhifələr və nur saçan kitab gətirmişdilər.

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

Ancaq qiyamət günü mükafatlarınız tamamilə veriləcəkdir. ← Hər bir can (hər kəs) ölümü dadacaqdır.

فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ

o xilas olmuşdur. ← Kim oddan (Cəhənnəmdən) uzaqlaşdırılıb, Cənnətə daxil edilərsə,

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾

Dünya həyatı isə aldadıcı kef çəkməkdən başqa bir şey deyildir.

لَتُبْلَوُنَّ فِيٓ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ

Sizdən əvvəl kitab verilənlərdən eşidəcəksiniz;← Əlbəttə, malınız və canınızla imtahan ediləcəksiniz.

وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوٓا اَذًى كَثِيرًاۜ وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا

Əgər səbr edib (Allahdan) qorxsanız, ← və şərik qoşanlardan bir çox əziyyətli (sözlər eşidəcəksiniz).

فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿١٨٦﴾

əlbəttə, bu, əzmkarlıq tələb edən işlərdəndir.

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ

İnsanlar üçün aydınlaşdırmalısınız və onu gizlətməyəcəksiniz!←Vaxtilə Allah, kitab verilənlərdən əhd almışdı;

فَنَبَذُوهُ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيلًاۜ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾

Onların satdıqları şey necə də pisdir! ← Ancaq ona arxalarını çevirdilər və onu az bir qiymətə satdılar.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ اَتَوْا وَيُحِبُّونَ اَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا

və görmədikləri işlərə görə tərif olunmağı sevən kimsələr; ← Sanma ki, o etdiklərinə görə sevinənlər,

فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Onların əzabdan xilas olacaqlarını güman etmə.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾

Axı Allah hər şeyə qadirdir! ← Göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur.

اِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ

gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində, ← Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılmasında,

لَاٰيَاتٍ لِاُو۬لِي الْاَلْبَابِۚ ﴿١٩٠﴾

ağıl sahibləri üçün dəlillər vardır.

اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ

göylərin və yerin yaradılması haqqında düşünərlər.← Onlar ki, ayaqda, oturanda və uzananda Allahı xatırlayar,

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًاۚ سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

Sən pak! Bizi cəhənnəm əzabından qoru! ← Ey Rəbbimiz! Sən bunları boş yerə yaratmamısan!

رَبَّنَآ اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهُۜ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

Və zalımlara kömək edənlər olmaz! ← "Ey Rəbbimiz! Sən kimi oda atsan, əlbəttə onu rüsvay edərsən.

رَبَّنَآ اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْاِيمَانِ اَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّاۗ

"Rəbbinizə inanın!"- deyə imana çağırırdı. Dərhal iman gətirdik. ← Ey Rəbbimiz! Biz bir çağırıcı eşitdik ki,

رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّاٰتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِۚ ﴿١٩٣﴾

və canımızı yaxşılarla birlikdə al!← təqsirlərimizin üstünü ört.← Ey Rəbbimiz! günahlarımızı bizə bağışla,

رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

və qiyamət günündə bizi rüsvay etmə! ← Ey Rəbbimiz! Peyğəmbərlərin vasitəsilə bizə vəd etdiklərini ver,

اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾

Əlbəttə, Sən Öz vədinə xilaf çıxmazsan!”

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنّ۪ي لَٓا اُض۪يعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى

Kişi və ya qadın olsun, sizdən əməl sahibinin əməlini puça çıxarmaram.← Rəbbi də onların duasını qəbul etdi.

بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذ۪ينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

Hicrət edənlərin, öz yurdlarından çıxarılanların, ← Siz bir-birinizdənsiniz.

وَاُو۫ذُوا ف۪ي سَب۪يل۪ي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ

...günahlarının üstünü örtəcəm, ← Mənim yolumda əziyyətə düçar olanların, vuruşanların və öldürülənlərin...

وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

Allah qatından bir mükafat olaraq.← və onları, altından çaylar axan cənnətlərə daxil edəcəyəm;

وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾

Küfr edənlərin ölkələrdə gəzib dolaşması səni aldatmasın! ← Ən yaxşı mükafat Allah qatındadır!

مَتَاعٌ قَل۪يلٌ ثُمَّ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

(Ora) necə də pis yataqdır! ← (Bu), azacıq bir mənfəətdir. Sonra isə onların məskəni Cəhənnəmdir.

لٰكِنِ الَّذ۪ينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

onlar üçün, altından çaylar axan cənnətlər vardır. ← Lakin öz Rəbbindən qorxan kimsələr ki var,

خَالِد۪ينَ ف۪يهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

Allah qatındakılar yaxşılar üçün daha xeyirlidir. ← Allah qatından bir qonaqpərvərliklə orada əbədi qalacaqlar.

وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خَاشِع۪ينَ لِلّٰهِ

Allaha boyun əyərək Allaha, sizə nazil olana və özlərinə nazil olana inanır,← Kitab əhlindən kimisi də,

لَا يَشْتَرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَل۪يلًا اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

Onlar üçün Rəbbi yanında mükafatları vardır. ← Allahın ayələrini ucuz qiymətə satmırlar;

اِنَّ اللّٰهَ سَر۪يعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا

Ey iman gətirənlər! ← Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir.

اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

və Allahdan qorxun, bəlkə siz nicat tapasınız! ← Səbr edin, səbrdə yarışın, sərhəd boyu növbə ilə keşik çəkin,

﴿٤﴾ سُورَةُ النِّسَآءِ

ən-Nisa (Qadınlar) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 176 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

sizi tək bir nəfsdən (Adəmdən) yaratdı, ← Ey insanlar! O Rəbbinizdən qorxun ki,

وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً

O ikisindən də bir çox kişi və qadınlar törətdi. ← və ondan zövcəsini (Həvvanı) yaratdı.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِ وَالْاَرْحَامَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

Şübhəsiz ki, Allah sizin üzərinizdə gözətçidir! ← (Adı ilə) bir-birinizdən (nəsə) istədiyiniz Allahdan və əqrabalıq (əlaqələrini kəsmək)dən çəkinin!

وَاٰتُوا الْيَتَامٰى اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ

və pisi (haramı) yaxşı ilə (halalla) dəyişdirməyin! ← Yetimlərə öz mallarını (həddi-büluğa çatdıqda) verin,

وَلَا تَاْكُلُوٓا اَمْوَالَهُمْ اِلٰٓى اَمْوَالِكُمْ اِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾

Həqiqətən, bu, böyük günahdır. ← Onların mallarını öz mallarınıza (qatıb) yeməyin!

وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامٰى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَآءِ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَ

bəyəndiyiniz qadınlardan iki-iki, üç-üç və dörd-dörd nikahlayın! ← Əgər yetim qızlar barəsində ədalətli olabilməyəcəyinizdən qorxsanız,

فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ

onda tək bir qadınla və ya sahib olduğunuz kənizlə (evlənin). ← Əgər ədalətli olabilməməkdən qorxsanız,

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَلَّا تَعُولُوا ﴿٣﴾ وَاٰتُوا النِّسَآءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً

Və qadınlara, mehrlərini könül xoşluğuyla verin! ← Bu, ədalətli olmağa daha yaxındır.

فَاِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيٓئًا مَرِيٓئًا ﴿٤﴾

onu nuşcanlıqla yeyin! ← Əgər öz xoşlarıyla ondan sizə bir şey bağışlasalar,

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَآءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِيَامًا

(O mallar) ki, Allah sizə dolanmaq üçün bəxş etdi. ← Və mallarınızı səfehlərə (ağılsızların əlinə) verməyin.

وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥﴾

və özlərinə xoş söz deyin. ← Onlara həmin maldan yedirin və onları geyindirin,

وَابْتَلُوا الْيَتَامٰى حَتّٰٓى اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَاِنْ اٰنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا

Əgər onların ağla dolduqlarını hiss etsəniz, ← Yetimləri nikah yaşına çatıncaya qədər sınayın.

فَادْفَعُوٓا اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَاْكُلُوهَآ اِسْرَافًا وَبِدَارًا اَنْ يَكْبَرُوا

Böyüyəcəklər deyə də, o malları israf edib tələm-tələsik yeməyin. ← mallarını özlərinə qaytarın.

وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَاْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ

Kim kasıb isə, qəbul olunmuş qayda üzrə yesin. ← (Qəyyumlardan) kim zəngindirsə, (o mala) toxunmasın;

فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَاَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾

Haqq-hesab çəkməyə Allah kifayət edər! ← Mallarını özlərinə qaytardığınız zaman yanlarında şahid tutun!

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُونَ

Qadınlara da, ata-ana və qohumların buraxdığından pay var.←Ata-ana və qohumların buraxdığından kişilərə pay vardır.

مِمَّا قَلَّ مِنْهُ اَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿٧﴾

Onun (həmin malın) azından yaxud çoxundan (kişi və qadın üçün) fərz qılınmış bir pay vardır.

وَاِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ اُولُوا الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينُ

(Malın) bölünməsində, (varis olmayan) qohumlar, yetimlər və yoxsullar iştirak edərlərsə,

فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٨﴾

və onlara gözəl söz söyləyin! ← onlara da ondan (o maldan) bir şey verin,

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ

arxalarında aciz övladlar qoyub gedəsi olsalar, onlar üçün qorxarlar.← (Yetimlər üçün) o kimsələr qorxsun ki;

فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٩﴾

və sözün doğrusunu danışsınlar! ← Buna görə də Allahdan qorxsunlar,

اِنَّ الَّذِينَ يَاْكُلُونَ اَمْوَالَ الْيَتَامٰى ظُلْمًا اِنَّمَا يَاْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا

onlar qarınlarına ancaq od ötürürlər. ← Həqiqətən, o kimsələr ki, yetimlərin mallarını haqsızlıqla yeyirlər,

وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾ يُوصِيكُمُ اللّٰهُ فِي اَوْلَادِكُمْ

Allah, övladlarınız haqqında sizə tövsiyə buyurur ki, ← Və onlar alovlu bir oda girəcəklər.

لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ فَاِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ

Əgər (ölən şəxsin) qızları ikidən artıq olarsa, ← oğula, iki qızın payı qədər (pay) düşür.

فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَاِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ

Əgər tək bir qız olsa, (mirasın) yarısı onundur. ← mirasın üçdə ikisi onlarındır.

وَلِاَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ اِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ

Övladı olduğu təqdirdə (vəfat edənin) ata və anasının hər birinə mirasın altıda biri verilir.

فَاِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ اَبَوَاهُ فَلِاُمِّهِ الثُّلُثُ

(malın) üçdə biri anaya aiddir.← Əgər onun övladı olmayıb, varisi ata və anasıdırsa,

فَاِنْ كَانَ لَهُ اِخْوَةٌ فَلِاُمِّهِ السُّدُسُ

(malın) altıda biri anaya aiddir. ← Əgər onun (ölmüş şəxsin) qardaşları varsa,

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا اَوْ دَيْنٍ

(Bu bölgü, ölən şəxsin) edəcəyi vəsiyyətdən və ya borcu ödənildikdən sonra (aparılır).

اٰبَاؤُكُمْ وَاَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا

Onlardan hansının mənfəət cəhətdən sizə daha yaxın olduğunu bilməzsiniz.← Atalarınız və övladlarınız;

فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← (Bu bölgü) Allah tərəfindən müəyyən edilmişdir.

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْوَاجُكُمْ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ

əgər onların uşağı yoxdursa. ← Arvadlarınızın qoyub getdikləri malın yarısı sizindir,

فَاِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ

qoyub getdiklərinin dörddə biri sizindir. ← Əgər onların övladı varsa,

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَٓا اَوْ دَيْنٍ

(Bu bölgü, ölən şəxsin) edəcəyi vəsiyyətdən və ya borcu ödənildikdən sonra (aparılır).

وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ

əgər sizin uşağınız yoxdursa. ← Qoyub getdiyiniz malın dörddə biri onlara (arvadlarınıza) düşür,

فَاِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ

qoyub getdiyiniz malın səkkizdə biri onlara çatır. ← Əgər sizin övladınız varsa,

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَٓا اَوْ دَيْنٍ

(Bu bölgü,) edəcəyiniz vəsiyyətdən və ya borcunuz ödənildikdən sonra (aparılır).

وَاِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً اَوِ امْرَاَةٌ وَلَهُ اَخٌ اَوْ اُخْتٌ

tək bir qardaşı və ya bir bacısı varsa,← Əgər miras qoyan kişi və ya qadının ata-anası və övladı olmayıb,

فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ فَاِنْ كَانُوٓا اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَٓاءُ فِي الثُّلُثِ

onlar üçdə birinə şərikdir. ← Əgər bundan daha çox olsalar, ← onların hər birinə (mirasın) altıda biri düşür.

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٰى بِهَٓا اَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَٓارٍّ

(Bu bölgü,) ediləcək vəsiyyətdən və ya borc ödənildikdən sonra, (heç kimə) zərər verilmədən (aparılır).

وَصِيَّةً مِنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٢﴾

Axı Allah (hər şeyi) biləndir, həlimdir! ← (Bunlar) Allah tərəfindən bir tövsiyədir.

تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Kim Allaha və Peyğəmbərinə itaət edərsə, ← Bunlar Allahın sərhədləridir.

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

Böyük uğur isə budur! ← onu, altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlərə daxil edər.

وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ

və Onun sərhədlərini aşarsa, ← Kim Allaha və Peyğəmbərinə üsyan edər,

يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٤﴾

və onun üçün rüsvayedici bir əzab vardır. ← (Allah da) onu, içində əbədi qalacağı Cəhənnəmə daxil edər,

وَالّٰت۪ي يَأْت۪ينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَآئِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ اَرْبَعَةً مِنْكُمْ
onlara qarşı aranızdan dörd şahid tutun! ← Qadınlarınızdan zina edənlər ki var,

فَاِنْ شَهِدُوا فَاَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ
onları (həmin qadınları) evlərdə həbs edin, ← Əgər onlar şəhadət verərlərsə,

حَتّٰى يَتَوَفّٰيهُنَّ الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَب۪يلًا ﴿١٥﴾
yaxud Allah onlar üçün bir yol açanadək! ← ta ki, ölümləri çatana qədər,

وَالَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَاٰذُوهُمَا فَاِنْ تَابَا وَاَصْلَحَا
Əgər tövbə edib özlərini düzəltsələr, ← Sizdən onu (belə pis işi) edənlərin hər ikisinə əziyyət verin.

فَاَعْرِضُوا عَنْهُمَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَح۪يمًا ﴿١٦﴾
Əlbəttə, Allah tövbələri qəbul edəndir, mərhəmətlidir! ← o ikisindən (onları incitməkdən) vaz keçin!

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذ۪ينَ يَعْمَلُونَ السُّوٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَر۪يبٍ
nadanlıqla pis bir iş görər, sonra dərhal tövbə edərlər.←Allaha görə yalnız o kəslərin tövbəsi qəbuldur ki,

فَاُو۬لٰٓئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللّٰهُ عَل۪يمًا حَك۪يمًا ﴿١٧﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah onların tövbəsini qəbul edər!

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذ۪ينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّـَٔاتِ حَتّٰٓى اِذَا حَضَرَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ
Ta ki onlardan birinin ölümü çatdığı zaman, ← O şəxslərin tövbəsi qəbul olunmaz ki, günah işlər görərlər;

قَالَ اِنّ۪ي تُبْتُ الْـٰٔنَ وَلَا الَّذ۪ينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ
Və nə də kafir olaraq ölənlərin (tövbəsi qəbul olunmaz). ← “Mən indi tövbə etdim” - deyər.

اُو۬لٰٓئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَل۪يمًا ﴿١٨﴾
Onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışıq!

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَرِثُوا النِّسَآءَ كَرْهًا
Qadınlara zorla varis çıxmaq sizə halal deyildir!← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اِلَّٓا اَنْ يَأْت۪ينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ
açıq-aşkar pis bir iş görmələri müstəsnadır. ← Özlərinə verdiyiniz şeylərin (mehrin) bir hissəsini geri almaq üçün onlara əziyyət verməyin.

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَاِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ
Əgər onlara nifrət etsəniz (bilin ki), ← Və onlarla gözəl rəftar edin.

فَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوا شَيْـًٔا وَيَجْعَلَ اللّٰهُ ف۪يهِ خَيْرًا كَث۪يرًا ﴿١٩﴾
ancaq Allah onda çoxlu xeyir nəzərdə tutmuş olsun. ← ola bilsin ki, hər hansı bir şeydən nifrət edərsiniz,

وَاِنْ اَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَاٰتَيْتُمْ اِحْدٰيهُنَّ قِنْطَارًا

onlardan birinə çoxlu mal vermiş olsanız da, ← Əgər bir arvadın yerinə (başqa) bir arvad almaq istəsəniz,

فَلَا تَاْخُذُوا مِنْهُ شَيْـًٔا اَتَاْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

Böhtan atmaq və aşkar bir günah iş görməklə onu gerimi alacaqsınız?! ← ondan heç bir şey geri almayın!

وَكَيْفَ تَاْخُذُونَهُ وَقَدْ اَفْضٰى بَعْضُكُمْ اِلٰى بَعْضٍ

Axı (vaxtilə) bir-birinizlə yaxınlıq etmişdiniz, ← Onu necə geri alarsınız?

وَاَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

və sizdən möhkəm əhd-peyman almışdılar.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ اٰبَآؤُكُمْ مِنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ

Keçmişdə olan şeylər (bu cür işlər isə) müstəsnadır. ← Atalarınızın evlənmiş olduğu qadınlarla evlənməyin!

اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

və pis bir yoldur! ← Əlbəttə, bu çox çirkin, iyrənc işdir,

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ

Analarınız, qızlarınız, bacılarınız, bibiləriniz, xalalarınız, ← Sizə, (bunlarla) evlənmək haram edildi:

وَبَنَاتُ الْاَخِ وَبَنَاتُ الْاُخْتِ وَاُمَّهَاتُكُمُ الّٰتِي اَرْضَعْنَكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ

sizi əmizdirən analarınız, süd bacılarınız, ← qardaşınızın qızları və bacınızın qızları,

وَاُمَّهَاتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبَآئِبُكُمُ الّٰتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَآئِكُمُ الّٰتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ

və cinsi əlaqədə olduğunuz qadınlarınızdan olan, evinizdəki ögey qızlarınız. ← arvadlarınızın anaları,

فَاِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

(qızları ilə evlənmək isə) sizin üçün günah deyildir. ← Əgər onlarla cinsi əlaqədə olmamısınızsa,

وَحَلَآئِلُ اَبْنَآئِكُمُ الَّذِينَ مِنْ اَصْلَابِكُمْ وَاَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ

və iki bacını birlikdə almaq (da sizə haramdır). ← Öz belinizdən gələn oğullarınızın arvadları,

اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٣﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Yalnız keçmişdə olan şeylər (bu cür işlər) müstəsnadır.

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَآءِ اِلَّا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ
Allahın yazısı ilə sizə (haram edildi). ← Sahib olduğunuz cariyələr müstəsna olmaqla, ərli qadınları (almaq),

وَاُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَآءَ ذٰلِكُمْ اَنْ تَبْتَغُوا بِاَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ
namusla, zina etmədən, mallarınızla (mehrini verib) istəyəsiniz.← Bunlardan başqaları isə sizə halal edildi ki,

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَاٰتُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
Sizə günah yoxdur... ← Faydalandığınız qadınların mehrlərini özlərinə lazımi qaydada verin!

فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾
Həqiqətən, Allah biləndir, hikmət sahibidir! ← ...(mehr) müəyyən edildikdən sonra razılaşdığınız işdə.

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ
...azad mömin qadınlarla evlənmək üçün; ← Sizdən kimin maddi imkanı yoxdursa...

فَمِنْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيمَانِكُمْ
Allah sizin imanınızı daha yaxşı bilir.← onda sahib olduğunuz mömin qızlar olan cariyələrdən (alsınlar).

بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ
Elə isə, sahiblərindən icazə alıb onlarla evlənin. ← Siz (hamınız) bir-birinizdənsiniz.

وَاٰتُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ اَخْدَانٍ
İffətli olmaq, zina etməmək və aşnası olmamaq (şərtilə).←Və onlara, mehrlərini müvafiq qaydada verin;

فَاِذَآ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ
cəzaları, azad qadınlara verilən əzabın yarısı qədərdir. ← Əgər ərə getdikdən sonra zina edərlərsə,

ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَاَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ
Səbr etməniz isə, sizin üçün daha xeyirlidir. ← Bu, sizdən, zina etməkdən qorxan kimsələr üçündür.

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾
Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
sizdən əvvəlkilərin getdiyi yolları sizə göstərsin, ← Allah istəyir ki, sizə açıq bir şəkildə bildirsin,

وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← və sizin tövbələrinizi qəbul etsin.

وَاللّٰهُ يُرِيدُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ اَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

Şəhvətlərinə uyanlar isə böyük bir əyriliyə düşmənizi istəyirlər.← Allah tövbələrinizi qəbul etmək istəyir.

يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْاِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

Çünki insan zəif yaradılmışdır. ← Allah sizdən (ağırlığı) yüngülləşdirmək istəyir.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ

Mallarınızı aranızda haqsız yerə yeməyin .← Ey iman gətirənlər!

اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوٓا اَنْفُسَكُمْ

Və özünüzü öldürməyin! ← Yalnız qarşılıqlı razılıqla edilən alış-veriş müstəsnadır.

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

Həqiqətən, Allah sizə qarşı mərhəmətlidir!

وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا

Biz onu cəhənnəm oduna atacağıq. ← Kim düşmənçilik və zülm etməklə bunu edərsə,

وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

Bu da Allah üçün çox asandır!

اِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَٓائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ

sizin kiçik günahlarınızı örtərik, ← Əgər sizə qadağan olunmuş böyük günahlardan çəkinərsinizsə,

وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

və sizi şərəfli bir mənzilə daxil edərik.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ

Allahın birinizi digərindən üstün tutduğu (birinizə digərinizdən artıq verdiyi) şeyi arzulamayın.

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَٓاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ

qadınlar üçün də, qazandıqlarından öz nəsibi var. ← Kişilər üçün, qazandıqlarından öz nəsibi var,

وَسْـَٔلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

Şübhəsiz ki, Allah hər şeyi biləndir. ← Allahdan, Onun lütfünü istəyin!

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُونَ

Ata-ana və yaxın qohumların qoyub getdiklərindən də hər biri üçün varislər təyin etdik.

وَالَّذِينَ عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

Əlbəttə, Allah hər şeyə şahiddir!←And içib, əhd bağladığınız şəxslərin paylarını da özlərinə verin!

اَلرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ

(Bu), Allahın onlardan birini digərinə üstün etməsinə görə, ← Kişilər qadınların hamisidirlər.

وَبِمَآ اَنْفَقُوا مِنْ اَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ

Əməlisaleh qadınlar itaətkardırlar; ← və (kişilərin) öz mallarından (qadınlar üçün) sərf etməsinə görədir.

حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ وَالّٰتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ

Özbaşınalıq etməsindən qorxduğunuz qadınlara gəlincə,← Allahın himayəsi sayəsində gizli şeyləri qoruyarlar.

فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ

Əgər sizə itaət edərlərsə, ← onlara nəsihət edin, (yola gəlməzsə) onlardan yatağınızı ayırın və onları döyün!

فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًاۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

Əlbəttə, Allah ucadır, böyükdür!← artıq onların əleyhinə başqa yol axtarmayın.

وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ اَهْلِه۪ وَحَكَمًا مِنْ اَهْلِهَاۚ

onda kişinin ailəsindən bir münsif, qadının ailəsindən də bir münsif göndərin.←Əgər ər-arvadın aralarının
dəyməsindən qorxsanız,

اِنْ يُرِيدَآ اِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَاۜ

Allah o ikisinin aralarını düzəldər. ← Əgər (bu iki vasitəçi, ər-arvadı) barışdırmaq istəsələr,

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, (hər işdən) xəbərdardır!

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِه۪ شَيْـًٔا وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا

Ata-anaya yaxşılıq edin! ← Allaha ibadət edin və Ona heç bir şeyi şərik qoşmayın!

وَبِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ

yaxın qonşuya və uzaq qonşuya da (yaxşılıq edin!) ← Qohum-əqrəbaya, yetimlərə, yoxsullara (yaxşılıq edin!)

وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ

Və əlinizin altındakı (qul və kəniz) lərə (yaxşılıq edin!). ← Yaxın dosta və yolda qalana da (yaxşılıq edin!)

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًاۙ ﴿٣٦﴾

Həqiqətən Allah, özünü bəyənib lovğalıq edən kimsələri sevməz!

اَلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ

insanlara da xəsisliyi əmr edərlər, ← O kəslər ki, xəsislik edərlər,

وَيَكْتُمُونَ مَآ اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِه۪ۜ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًاۚ ﴿٣٧﴾

(Belə) kafirlər üçün alçaldıcı əzab hazırlamışıq! ← və Allahın öz lütfündən bəxş etdiyi şeyləri gizlədərlər;

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
Allaha və axirət gününə də inanmazlar.←Və o kəslərdir ki, mallarını xalqa göstərmək xatirinə xərcləyər,

وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَآءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾
o necə pis yoldaşdır! ← Kimin yoldaşı şeytan olarsa,

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
Allaha və axirət gününə inansaydılar,← Onlara nə olardı ki (nə zərər çəkərdilər),

وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾
Allah onları (ən yaxşı) tanıyandır.← və Allahın onlara verdiyi ruzidən (yoxsullara) sərf etsəydilər?!

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَاِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا
Əgər yaxşı bir əməl olarsa, onu ikiqat artırar, ← Həqiqətən, Allah zərrə qədər zülm etməz.

وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾
və Öz tərəfindən bir böyük mükafat verər!

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰؤُلَآءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾
və Səni də onlara şahid gətirdiyimizdə (necə?) ← Hər ümmətdən bir şahid gətirdiyimiz zaman necə olacaq?

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ الْاَرْضُ
kaşki yerlə yeksan olsaydılar. ← O gün, kafir olub Peyğəmbərə asi olanlar arzu edərlər ki,

وَلَا يَكْتُمُونَ اللّٰهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾
Və heç bir sözü Allahdan gizlədə bilməzlər!

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ
Sərxoş ikən nə dediyinizi anlayıncaya qədər namaza yaxınlaşmayın, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوا
və cunub olduğunuz zaman - yol ötən (müsafirlər) müstəsnadır - qüsl edənə qədər (namaza yaxınlaşmayın)!

وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَآءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ
vəya sizdən biri ayaq yolundan gəldikdə, ← Əgər xəstələnsəniz və ya səfərdə ikən,

اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَآءً
(qüsl və dəstəmaz üçün) su tapmasanız, ← yaxud qadınlara yaxınlıq etdiyinizdə,

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْدِيكُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾
Həqiqətən, Allah əfv edəndir, bağışlayandır!← pak bir torpaqla təyəmmüm edin; üzünüzə və əllərinizə sürtün!

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ
onlar zəlaləti satın alırlar, ← Kitabdan bir pay verilmiş olanları görmədinmi ki,

وَيُرِيدُونَ اَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾
və (doğru) yoldan azmanızı istəyirlər?!

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَآئِكُمْ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا وَكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾
Dost olaraq Allah kifayət edər, yardımçı kimi də Allah kifayət edər!← Allah sizin düşmənlərinizi yaxşı tanıyır.

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
və deyirlər: "Eşitdik və asi olduq; ← Yəhudilərin bir qismi sözlərin yerini dəyişdirirlər,

وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِاَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ
(Bunları), dillərini əyərək dinə tənə vurmaq məqsədilə (deyirlər).← Eşit, eşitməz olasan və bizə qayğı göstər".

وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاَقْوَمَ
əlbəttə, onlar üçün daha xeyirli və daha doğru olardı.← Əgər onlar: "Eşitdik və itaət etdik; eşit və bizə bax!",- desəydilər,

وَلٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾
(Onların) az bir hissəsi xaric, iman gətirməzlər.← Lakin Allah onlara öz küfrləri ucundan lənət etmişdir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اٰمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ
Əlinizdə olanı təsdiqləyən olaraq nazil etdiyimizə (Qurana) iman gətirin;← Ey kitab verilmiş kimsələr!

مِنْ قَبْلِ اَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰٓى اَدْبَارِهَآ اَوْ نَلْعَنَهُمْ
yaxud onlara da lənət etməmişdən; ← Bəzi üzləri silib arxalarına çevirməmişdən əvvəl,

كَمَا لَعَنَّآ اَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾
Allahın əmri yerinə yetəcəkdir! ← Necə ki, şənbə günü adamlarına lənət emişdik.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَآءُ
amma bundan başqasını istədiyi şəxsə bağışlayar. ← Şübhəsiz, Allah, Özünə şərik qoşulmasını bağışlamaz,

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰٓى اِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾
əlbəttə, böyük günah etmiş olar.← Kim Allaha şərik qoşarsa,

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ اَنْفُسَهُمْ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّي مَنْ يَشَآءُ
Xeyr, Allah istədiyi şəxsi təmizə çıxardar, ← Özlərini təmizə çıxaran kimsələri görmədinmi?

وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾
və onlara xurma çərdəyindəki nazik tel qədər zülm olunmaz!

اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَكَفٰى بِهٖٓ اِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٠﴾
Bu açıq-aşkar bir günah olaraq kifayətdir! ← Allaha qarşı necə yalan uydurduqlarına bax!

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ
Onlar Cibt (büt) və Tağuta (batilə) inanırlar, ← Kitabdan bir pay verilən kimsələri görmədinmi?

وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هٰٓؤُلَآءِ اَهْدٰى مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾
"Bunlar möminlərdən daha doğru yoldadırlar."← kafirlər üçün də (belə) deyirlər:

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًاۜ ﴿٥٢﴾

Allah kimə lənət edərsə, ona heç bir kömək edən tapa bilməzsən! ← Onlar Allahın lənət etdiyi kimsələrdir.

اَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَاِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًاۙ ﴿٥٣﴾

Elə olsaydı, insanlara bir çərdək tumurcuğunu da verməzdilər.← Yoxsa onların hökmranlıqdan bir payı vardır?

اَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلٰى مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۚ

Yoxsa onlar Allahın öz nemətindən bəxş etdiyi şeylərə görə insanlara həsəd aparırlar?

فَقَدْ اٰتَيْنَٓا اٰلَ اِبْرٰهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاٰتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

və onlara böyük mülk bəxş etmişdik. ← Halbuki Biz İbrahim övladına kitab və hikmət vermişdik,

فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ

onlardan kimisi də ondan üz döndərdi.← Onlardan kimisi ona (İbrahimə) iman gətirdi,

وَكَفٰى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

(Üz döndərənlərə) alovlanmış odlu cəhənnəm kifayət edər!

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًاۜ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ

Onların dəriləri bişdikcə, ← Ayələrimizi inkar edənləri oda (Cəhənnəmə) atacağıq.

بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

Əlbəttə, Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← əzabı dadsınlar deyə, o dəriləri başqası ilə əvəz edəcəyik.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ

altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlərə daxil edəcəyik.←İman gətirib yaxşı işlər görənləri

لَهُمْ فِيهَٓا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

Və onları, daim rahatlıq verən sıx kölgəlikdə yerləşdirəcəyik. ← Orada onlar üçün pak zövcələr vardır.

اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰٓى اَهْلِهَاۙ

əmanətləri öz sahiblərinə qaytarasınız, ← Şübhəsiz, Allah sizə əmr edir ki,

وَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِۜ

ədalətlə hökm edəsiniz. ← və insanlar arasında hökm etdiyiniz zaman

اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

Əlbəttə, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← Şübhəsiz, Allah, bununla sizə necə də gözəl öyüd verir!

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاُولِي الْاَمْرِ مِنْكُمْ

Allaha itaət edin, Peyğəmbərə və özünüzdən olan ixtiyar sahiblərinə də itaət edin! ← Ey iman gətirənlər!

فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُولِ

onu Allaha və Peyğəmbərə həvalə edin! ← Əgər bir iş barəsində mübahisə etsəniz,

اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَاَحْسَنُ تَاْوِيلًا ﴿٥٩﴾

Bu daha xeyirli və nəticə etibarilə daha yaxşıdır. ← Əgər Allaha və axirət gününə inanırsınızsa (belə edin).

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
sənə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil edilənlərə iman gətirirlər,← O kəsləri görmədinmi, iddia edirlər ki;

يُرِيدُونَ اَنْ يَتَحَاكَمُوٓا اِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ اُمِرُوٓا اَنْ يَكْفُرُوا بِهِ
Halbuki ona inanmamaları onlara əmr olunmuşdur. ← Tağutun hüzurunda mühakimə olunmaq istəyirlər.

وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾
Şeytan isə onları çox uzaq olan bir zəlalətə sürükləmək istəyir.

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلَى مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ
“Allahın nazil etdiyinə (Qurana) və Peyğəmbərə gəlin!” ← Onlara deyiləndə ki:

رَاَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾
Münafiqlərin səndən büsbütün üz döndərdiklərini görərsən.

فَكَيْفَ اِذَٓا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ
Bəs necə olur ki,öz əlləri ilə etdikləri (əməllər) ucbatından başlarına bir müsibət gəlincə,

ثُمَّ جَٓاؤُكَ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ اِنْ اَرَدْنَٓا اِلَّا اِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾
“Biz yalnız yaxşılıq etmək və barışıq yaratmaq istədik.” ← sonra sənin yanına gəlib Allaha and içəcəklər ki:

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ
Onlardan üz çevir, ← Onlar o kəslərdir ki, Allah onların ürəklərindəkini bilir.

وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِٓي اَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾
və onlara, özləri haqqında təsirli söz de! ← onlara öyüd ver,

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ
Heç bir peyğəmbəri, Allahın iznilə özünə itaət olunması xaricində bir məqsədlə göndərmədik.

وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ جَٓاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ
sənin yanına gəlib Allahdan bağışlanmaq diləsəydilər, ← Əgər onlar özlərinə zülm etdikləri zaman,

وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٤﴾
əlbəttə, Allahın tövbələri qəbul edən, mərhəmətli olduğunu görərdilər. ← və Peyğəmbər də onlar üçün əfv istəsəydi,

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ
taki öz aralarındakı ixtilaflarda səni münsif təyin etsinlər, ← Xeyr! Rəbbinə and olsun ki, iman gətirməzlər;

ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِٓي اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾
və tam bir itaətlə boyun əysinlər. ← sonra da verdiyin hökmlərə görə özlərində bir sıxıntı duymasınlar,

وَلَوْ اَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ اَنِ اقْتُلُوٓا اَنْفُسَكُمْ اَوِ اخْرُجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ

"Özünüzü öldürün, yaxud yurdlarınızdan çıxın!", ← Əgər Biz onlara yazıb əmr etsəydik ki:

مَا فَعَلُوهُ اِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ اَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ

Əgər onlar verilən nəsihətlərə əməl etsəydilər, ← onlardan az bir hissəsi müstəsna olmaqla, bunu yerinə yetirməzdilər.

لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاَشَدَّ تَثْبِيتًا ﴿٦٦﴾

əlbəttə, onlar üçün daha xeyirli və daha düzgün olardı.

وَاِذًا لَاٰتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّآ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾ وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾

və onları düz yola yönəldərdik.← O zaman, onlara Öz tərəfimizdən böyük bir mükafat verərdik,

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ

onlar Allahın nemətlər verdiyi kimsələrlə birlikdə olacaqlar. ← Kim Allaha və Peyğəmbərə itaət edərsə,

مِنَ النَّبِيِّنَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

Onlar necə də gözəl yoldaşlardır! ← (O kimsələr) nəbilər, siddiqlər, şəhidlər və əməlisalehlərdir.

ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

Hər şeyi bilən olaraq Allah kifayət edər! ← Bu mükafat Allah tərəfindəndir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ اَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾

və (cihada) ya dəstə-dəstə çıxın, ya da hamılıqla çıxın! ← Ey iman gətirənlər! Tədbirinizi alın,

وَاِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ

və əgər sizə bir müsibət üz versə, ← Sizdən elə kimsələr var ki, (siz cihada çıxdıqda) ağır tərpənər,

قَالَ قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ لَمْ اَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

onlarla birlikdə olmadım." ← deyər ki: "Allah mənə lütf etdi ki,

وَلَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللّٰهِ لَيَقُولَنَّ كَاَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ

sanki sizinlə onun arasında bir dostluq yoxmuş kimi deyər: ← Əgər Allah tərəfindən sizə bir nemət yetişərsə,

يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَاَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

və böyük bir müvəffəqiyyət əldə edəydim!". ← "Kaş ki, mən də onlarla birlikdə olsaydım,

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ

onlar, dünya həyatını axirət qarşılığında satırlar.← Elə isə, qoy Allah yolunda o kimsələr vuruşsunlar ki,

وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

ona böyük bir mükafat verəcəyik. ← Kim Allah yolunda vuruşaraq ölərsə və ya qalib gələrsə,

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ وَالْوِلْدَانِ

Eləcə də o aciz kişilər, qadınlar və uşaqlar (üçün ki),← Sizə nə olub ki, Allah yolunda vuruşmursunuz?

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَاۚ

"Ey Rəbbimiz, bizi əhalisi zalım olan bu şəhərdən kənara çıxart, ← o kimsələr (dua edərək belə)deyirlər:

وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّاۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًاۜ ﴿٧٥﴾

Və bizə öz tərəfindən yardımçı göndər!" ← bizə, öz tərəfindən mühafizəçi göndər!

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ

Kafir olanlar isə Tağut (Şeytan) yolunda vuruşurlar. ← İman gətirənlər Allah yolunda vuruşurlar.

فَقَاتِلُوٓا اَوْلِيَآءَ الشَّيْطَانِۚ اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

Şübhəsiz ki, Şeytanın hiyləsi zəifdir!← Elə isə Şeytanın dostlarıyla (kafirlərlə) vuruşun!

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوٓا اَيْدِيَكُمْ وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ

"(Müharibədən) əl çəkin, namazı qılın, zəkatı verin!" ← O şəxsləri görmədinmi, onlara deyilmişdi:

فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ

onlardan bir qismi insanlardan qorxuya düşdü; ← Onlara müharibə etmək vacib olduqda isə,

كَخَشْيَةِ اللّٰهِ اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةًۚ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ

və dedilər: "Ey Rəbbimiz! Müharibəni nə üçün bizə vacib etdin? ← Allah qorxusu kimi və ya daha şiddətli bir qorxuya düşdülər

لَوْلَآ اَخَّرْتَنَآ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيبٍۜ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌۚ

(Onlara) söylə: "Dünyanın neməti azdır, ← Nə olardı ki, bizi yaxın zamana qədər yubandıraydın!"

وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقٰىۜ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾

Sizə xurma çərdəyinin teli qədər də zülm olunmayacaq! ← axirət isə müttəqilər üçün daha xeyirlidir.

اَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍۜ

Hətta möhkəm qalalar içərisində olsanız belə." ← Harada olsanız, ölüm sizi haqlayacaq;

وَاِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَۜ

Əgər onlara bir pislik üz versə: "Bu səndəndir!"-deyərlər.← Əgər onlara bir xeyir yetişərsə: "Bu, Allah qatındandır!" - deyərlər.

قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ فَمَا لِهٰٓؤُلَٓاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾

Bu camaata nə olub ki, az qala söz də anlamır! ← De: "Hamısı Allah qatındandır".

مَآ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِۘ وَمَآ اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَۜ

sənə üz verən hər bir pislik isə özündəndir. ← Sənə yetişən hər bir yaxşılıq Allahdandır,

وَاَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًاۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

(Buna) şahid kimi Allah kifayət edər. ← (Ey Rəsulum!) Səni insanlara elçi (Peyğəmbər) göndərdik.

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ
şübhəsiz ki, Allaha itaət etmiş olar. ← Kim Peyğəmbərə itaət edərsə,

وَمَنْ تَوَلّٰى فَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًاۜ ﴿٨٠﴾
Biz səni, onların üzərində gözətçi olaraq göndərməmişik. ← Kim üz döndərsə (qoy döndərsin)!

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَاِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ
Sənin yanından çıxıb getdikləri zaman isə, ← (Ey Rəsulum! Sənə): “Baş üstə!” - deyərlər.

بَيَّتَ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ
Allah da onların gizlicə planladıqlarını yazar. ← onların bir qismi dediyinin əksinə plan qurar.

فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾
Və Allah vəkil olaraq kifayət edər! ← Elə isə onlardan üz çevir, Allaha təvəkkül et!

اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ
Əgər o, Allahdan qeyrisi tərəfindən olsaydı, ← Onlar Quranı düşünməzlərmi?

لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾ وَاِذَا جَٓاءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الْاَمْنِ اَوِ الْخَوْفِ
Onlara əmin-amanlıq və ya qorxu xəbəri gəldiyi zaman, ← əlbəttə, onda çoxlu ziddiyyət (ixtilaf) tapardılar.

اَذَاعُوا بِهٖۜ وَلَوْ رَدُّوهُ اِلَى الرَّسُولِ وَاِلٰٓى اُو۬لِي الْاَمْرِ مِنْهُمْ
və özlərindən olan ixtiyar sahiblərinə (desəydilər), ← onu yayarlar. Əgər bunu, Peyğəmbərə demiş olsaydılar,

لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
Əgər Allahın lütfü və rəhməti üzərinizdə olmasaydı, ← içlərindən mahiyyətinə varan kimsələr bilərdilər.

لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾
şübhəsiz ki, az bir qisminiz müstəsna olmaqla, Şeytana uyardınız.

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِۚ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ
Özündən başqasına cavabdeh deyilsən. Mömінləri də (cihada) təşviq et! ← Elə isə, Allah yolunda vuruş.

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُواۜ وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَأْسًا وَاَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٨٤﴾
Allahın gücü daha çox, cəzası da daha şiddətlidir! ← Ola bilsin ki, Allah kafirlərin gücünü qırmış olsun.

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَاۚ وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً
Və kim pis bir işə vasitəçi olarsa, ← Kim yaxşı bir işə vasitəçi olarsa, ondan (o işdən) ona bir pay düşür.

يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ﴿٨٥﴾
Allah hər şeyin əvəzini verəndir. ← ondan (o işdən) ona bir pay düşür.

وَاِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِاَحْسَنَ مِنْهَٓا اَوْ رُدُّوهَاۜ
ondan daha gözəli ilə salamlayın və ya onu (eynilə) qaytarın! ← Bir salamla salamlandığınız zaman,

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾
Şübhəsiz, Allah hər şeyi hesaba alandır.

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فٖيهِ

Olacağına şübhə olmayan qiyamət günü sizi, əlbəttə, O toplayacaqdır. ← Allah! Ondan başqa bir tanrı yoxdur!

وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدٖيثًا ﴿٨٧﴾

Axı Allahdan daha doğru danışan kim olar?!

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقٖينَ فِئَتَيْنِ وَاللّٰهُ اَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا

Halbuki Allah onları, qazandıqları şeylərə görə baş aşağı etmişdir. ← Sizə nə oldu ki, münafiqlər barəsində iki qrupa ayrıldınız?

اَتُرٖيدُونَ اَنْ تَهْدُوا مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبٖيلًا ﴿٨٨﴾

Allah kimi sapdırarsa, onun üçün heç bir yol tapa bilməzsən! ← Allahın azdırdığı kimsənimi doğru yola gətirmək istəyirsiniz?

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَٓاءً

və (özlərilə) bərabər olasınız. ← Onlar istədilər ki, özləri kafir olduqları kimi, siz də kafir olasınız,

فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ اَوْلِيَٓاءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوا فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ

Əgər üz çevirsələr, onları tutun, ← taki Allah yolunda hicrət etsinlər! ← Onlardan (özünüzə) dost tutmayın;

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصٖيرًا ﴿٨٩﴾

Onlardan özünüzə nə bir dost, nə də bir köməkçi tutmayın! ← və onları harada tapsanız, öldürün onları.

اِلَّا الَّذٖينَ يَصِلُونَ اِلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مٖيثَاقٌ اَوْ جَٓاؤُكُمْ

Yaxud (onlar müstəsnadır ki), sizə gəlirlər ki,← Sizinlə aralarında əhd olan bir tayfaya sığınanlar müstəsnadır.

حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ اَنْ يُقَاتِلُوكُمْ اَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ

Əgər Allah istəsəydi, ← sizinlə vuruşmaqdan və ya öz qövmlərilə vuruşmaqdan ürəkləri sıxılır.

لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ فَاِنِ اعْتَزَلُوكُمْ

Əgər sizdən aralanıb bir tərəfə çəkilsələr, ← onları sizin üstünüzə qaldırardı və sizinlə vuruşardılar.

فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَاَلْقَوْا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبٖيلًا ﴿٩٠﴾

Allah sizə, onların əleyhinə heç bir yol verməz. ← və sizinlə vuruşmayıb sizə sülh təklif etsələr,

سَتَجِدُونَ اٰخَرٖينَ يُرٖيدُونَ اَنْ يَاْمَنُوكُمْ وَيَاْمَنُوا قَوْمَهُمْ

sizdən də arxayın olmaq, öz camaatından da arxayın olmaq istəyirlər. ← Başqa elələrini görəcəksiniz ki,

كُلَّمَا رُدُّوٓا اِلَى الْفِتْنَةِ اُرْكِسُوا فٖيهَا

başıaşağı ora atılarlar. ← (Onlar) hər dəfə fitnə-fəsad törətməyə sövq edildikdə,

فَاِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوٓا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوٓا اَيْدِيَهُمْ

və (sizdən) əl çəkməsələr, ← Əgər sizi tərk edib getməsələr, sizə sülh təklif etməsələr,

فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَاُولٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبٖينًا ﴿٩١﴾

Onların əleyhinə sizə açıq səlahiyyət verdik.← onda, onlara harada rast gəlsəniz, tutub öldürün!

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا اِلَّا خَطَـًٔا

(Bu), səhvən olduqda müstəsnadır. ← Heç bir möminə, bir mömini öldürmək yaraşmaz.

وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖٓ

mömin bir qul azad etməli və (ölənin) ailəsinə qanbahası verməlidir. ← Kim bir mömini səhvən öldürərsə,

اِلَّٓا اَنْ يَصَّدَّقُوا فَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

Əgər (öldürülən) mömin olub, sizə düşmən bir tayfadan olarsa, ← Sədəqə verməsi müstəsnadır.

فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَاِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ

Əgər (öldürülən), sizinlə aralarında müqavilə olan bir tayfadan olarsa, ← onda, mömin bir qul azad etməlidir.

فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ

və mömin bir qul azad etməlidir. ← o zaman, onun ailəsinə qanbahası verməli,

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ

o zaman, arxa-arxaya iki ay oruc tutmalıdır ki, ← Kim (bunları) tapa bilməsə,

تَوْبَةً مِنَ اللّٰهِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah tərəfindən tövbəsi qəbul edilsin.

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَٓاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا

onun cəzası, içində əbədi qalacağı Cəhənnəmdir. ← Kim bir mömini qəsdən öldürərsə,

وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَاَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

və onun üçün böyük bir əzab hazırlamışdır! ← Allah ona qəzəb etmişdir, ona lənət etmişdir,

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَتَبَيَّنُوا

Allah yolunda (cihad etmək üçün) səfərə çıxdığınız zaman diqqətli olun! ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ اَلْقٰٓى اِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا

"Mömin deyilsən!" ← Sizə salam verən bir kimsəyə deməyin ki:

تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ

Halbuki çox qənimətlər Allah yanındadır. ← (Bununla) dünya həyatının puç mənfəətinə tamahsılanırsınız.

كَذٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوٓا

Lakin Allah sizə lütf etdi. Elə isə, diqqətli olun! ← Daha əvvəl belə idiniz.

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

Şübhəsiz ki, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır!

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ اُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ

Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərlə.←Üzürsüz (cihada getməyib)oturan möminlər bir deyillər;

فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً

Allah malları və canları ilə cihad edənləri əyləşənlərdən dərəcə etibarilə üstün tutdu.

وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى وَفَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ اَجْرًا عَظِيمًاۙ ﴿٩٥﴾

Cihad edənləri isə, Allah böyük mükafatla oturanlardan üstün etmişdir.←Allah hamısına gözəllik vəd etmişdir.

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٩٦﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir.← Öz qatından dərəcələr, bağışlanma və mərhəmət (olaraq vermişdir).

اِنَّ الَّذِينَ تَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمٖيٓ اَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ

“Nə işdə idiniz?” ← Mələklər, öz nəfslərinə zülm edən kəslərin canlarını alarkən dedilər:

قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْاَرْضِ قَالُوٓا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً

(Mələklər) dedilər: “Allahın yeri geniş deyildimi ki, ← Onlar dedilər: “Biz yer üzündə aciz kəslər idik.”

فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَاُولٰٓئِكَ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَسَٓاءَتْ مَصِيرًاۙ ﴿٩٧﴾

Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. O necə də pis dönüş yeridir! ← siz də orada hicrət edəydiniz?”

اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَٓاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًاۙ ﴿٩٨﴾

çarə tapmağa qadir deyillər və bir yol tapa bilmirlər.←Kişilər, qadınlar və uşaqlardan aciz olanlar istisnadır ki,

فَاُولٰٓئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾

Allah əfv edəndir, bağışlayandır! ← Ola bilsin ki, Allah onları əfv etsin.

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِي الْاَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً

yer üzündə çoxlu sığınacaq və bolluq tapar. ← Kim də Allah yolunda hicrət edərsə,

وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهٖ مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ

sonra da ölüm onu haqlasa, ← Kim Allah və Onun Peyğəmbəri yolunda hicrət etmək üçün evindən çıxarsa,

فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٠﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onun mükafatını vermək Allaha düşür!

وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلٰوةِ

namazı qısaltmağınız sizə günah deyildir; ← Yer üzündə səfərə çıxdığınız zaman,

اِنْ خِفْتُمْ اَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُواۜ اِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾

Həqiqətən kafirlər sizinlə açıq düşməndirlər.← əgər kafirlərin sizə zərər yetirəcəklərindən qorxarsınızsa.

وَاِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ

və onlara namaz qıldırdırarkən, ← (Ey Rəsulum!) Sən, (əsgərlərin) içərisində olduğun vaxt,

فَلْتَقُمْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَاْخُذُوٓا اَسْلِحَتَهُمْ

silahlarını da (özlərilə) götürsünlər. ← onlardan bir dəstə səninlə birlikdə namaza dursun,

فَاِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَٓائِكُمْ وَلْتَاْتِ طَٓائِفَةٌ اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا

Sonra namaz qılmamış digər dəstə gəlsin, ← Səcdə edən kimi sizin arxanıza keçsinlər.

فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَاْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا

Kafirlər istərdilər ki, ← öz ehtiyat vasitələrini və silahlarını götürərək səninlə birlikdə namaz qılsınlar!

لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَاَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً

və sizin üzərinizə birdəfəlik basqın edəydilər. ← kaş, silahlarınızdan və mallarınızdan xəbəriniz olmayaydı,

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ كَانَ بِكُمْ اَذًى مِنْ مَطَرٍ اَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰٓى اَنْ تَضَعُوٓا اَسْلِحَتَكُمْ

yaxud xəstə olduğunuzda silahlarınızı qoyamağınız. ← Sizə günah deyildir; Yağışdan əziyyət çəkdiyinizdə,

وَخُذُوا حِذْرَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾

Şübhəsiz ki, Allah kafirlər üçün alçaldıcı əzab hazırlamışdır! ← Lakin ehtiyatınızı görün!

فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ

ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı zikr edin. ← Namazı qıldıqdan sonra,

فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾

Çünki namaz möminlərə bəlli vaxtlarda fərz edilmişdir. ← Əminliyə çıxdıqda isə, namazı qılın!

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَٓاءِ الْقَوْمِ اِنْ تَكُونُوا تَاْلَمُونَ

Əgər siz əziyyət çəkirsinizsə, ← (Kafir) qövmü təqib etməkdə laqeyd olmayın!

فَاِنَّهُمْ يَاْلَمُونَ كَمَا تَاْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُونَ

Üstəlik onların ummadıqlarını Allahdan umursunuz. ← onlar da əziyyət çəkdiyiniz kimi əziyyət çəkirlər.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

اِنَّٓا اَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَٓا اَرٰيكَ اللّٰهُ

Allahın sənə göstərdiyi ilə insanlar arasında hökm verəsən. ← Biz sənə Kitabı haqq olaraq nazil etdik ki,

وَلَا تَكُنْ لِلْخَٓائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

Amma xainlərin müdafiəçisi olma!

وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾

Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allahdan bağışlanmaq dilə!

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ اَنْفُسَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيمًا ﴿١٠٧﴾

Şübhəsiz, Allah günahkar xain kimsəni sevməz!← Özlərinə xəyanət edən kəslərdən ötrü mübahisə etmə!

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ

Allahdan gizlədə bilməzlər. ← İnsanlardan gizlətsələr də,

وَهُوَ مَعَهُمْ اِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

Allah onların etdiklərini əhatə etmişdir. ← Ona xoş getməyən sözləri gecə xəlvətdə dediklərində də,

O (Allah) onların yanındadır.

هَٓا اَنْتُمْ هٰٓؤُلَٓاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Dünya həyatında onlar üçün mübahisə etdiniz. ← Bax siz busunuz;

فَمَنْ يُجَادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

Yaxud onlara kim vəkil olacaq? ← Bəs qiyamət günü kim onlar üçün Allahla mübahisə edəcək?

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوٓءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ

sonra Allahdan bağışlanmağını diləsə, ← Kim pis bir iş görər və ya özünə zülm edər,

يَجِدِ اللّٰهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ اِثْمًا

Kim bir günah qazanarsa, ← Allahın, bağışlayan, mərhəmətli olduğunu görər.

فَاِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلٰى نَفْسِهِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← onu yalnız özünün əleyhinə qazanmış olar.

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيٓئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيٓئًا

sonra onu günahsız bir adamın boynuna atarsa, ← Kim bir xəta və ya günah edər,

فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ﴿١١٢﴾

şübhəsiz ki, (öz boynuna) böhtan və açıq-aşkar günah götürmüş olar.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ يُضِلُّوكَ

onlardan bir dəstə, səni (haqdan) azdırmaq niyyətindəydi.← Əgər sənə Allahın lütfü və mərhəməti olmasaydı,

وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ

və sənə heç bir zərər verə bilməzlər. ← Halbuki özlərindən qeyrisini azdıra bilməzlər,

وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ

və sənə, əvvəlcədən bilmədiyin şeyləri öyrətdi. ← Allah sənə Kitabı (Quranı) və hikməti nazil etdi,

وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

Axı Allahın sənə olan lütfü böyükdür!

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوٰيهُمْ

Onların fısıldaşmalarının çoxunda xeyir yoxdur.

اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوفٍ اَوْ اِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ

Ancaq sədəqə verməyi, yaxud yaxşılığı və ya insanlar arasında sülh yaratmağı əmr edən kimsənin (fısıldaşması) müstəsnadır.

وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

ona böyük mükafat verəcəyik! ← Kim Allahın razılığını qazanmaq üçün bunu edərsə,

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ

və möminlərdən qeyrisinin yoluna uyarsa,←Kim özünə doğru yol aşkar olandan sonra Peyğəmbərə qarşı gələr,

نُوَلِّهِ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

(Ora) necə də pis dönüş yeridir. ← onu, istədiyi yola yönəldərik və onu Cəhənnəmə atarıq.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَآءُ

Ondan başqasını isə dilədiyi kimsə üçün bağışlar.← Şübhəsiz, Allah, Özünə şərik qoşulmasını əsla bağışlamaz.

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

şübhəsiz ki, çox uzaq bir zəlalətə sapmışdır. ← Kim Allaha şərik qoşarsa,

اِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ اِلَّا اِنَاثًا وَاِنْ يَدْعُونَ اِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

və yalnız inadkar Şeytandan istəyirlər. ← Onu (Allahı) qoyub yalnız qadın bütlərə dua edirlər,

لَعَنَهُ اللّٰهُ وَقَالَ لَاَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

O isə dedi: “Bəndələrindən müəyyən bir qismini əlbəttə ələ alacağam. ← Allah ona (Şeytana) lənət etdi.

وَلَاُضِلَّنَّهُمْ وَلَاُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ

Və onlara mütləq əmr edəcəyəm ki, ← Onları hökmən sapdıracağam və onları (puç) xülyalara salacağam.

فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْاَنْعَامِ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ

Allahın yaratdıqlarını dəyişdirməyi də onlara mütləq əmr edəcəyəm!” ← heyvanların qulaqlarını kəssinlər.

وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿١١٩﴾

əlbəttə, açıq-aşkar ziyana uğramışdır. ← Və kim Allahı qoyub Şeytanı özünə dost tutarsa,

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ اِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾

Lakin şeytan onlara, yalandan başqa bir vəd vermir.← (Şeytan) onlara vədlər verir və onların ümidləndirir.

اُولٰٓئِكَ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢١﴾

Və oradan qaçıb xilas olacaq bir yer tapmazlar. ← Onların (Şeytana uyanların) yeri Cəhənnəmdir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
altından çaylar axan cənnətlərə daxil edəcəyik. ← İman gətirib yaxşı işlər görənləri isə,

خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾
Bəs Allahdan daha doğru danışan kimdir?! ← Allahın haqq olan vədi üzrə, orada əbədi qalacaqlar.

لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَٓا اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوٓءًا
Kim pis bir iş görərsə, ← (Bu), nə sizin xülyalarınızla, nə də kitab əhlinin xülyalarıyla deyildir.

يُجْزَ بِهٖ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾
və Allahdan başqa özünə nə bir dost, nə də bir köməkçi tapmayacaqdır! ← onunla cəzalandırılar,

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُو۬لٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
onlar Cənnətə daxil olarlar. ← Kişilər və ya qadınlardan kimlər mömin olaraq yaxşı işlər görərsə,

وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾
Və onlara xurma çərdəyi qədər haqsızlıq edilməz!

وَمَنْ اَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ
o, yaxşı əməl sahibi olub üzünü Allaha təslim etmişdir, ← O şəxsdən din etibarilə daha gözəl kim olar ki,

وَاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾
Allah İbrahimi (Özünə) dost tutmuşdur! ← və İbrahimin hənif dininə tabe olmuşdur.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا ﴿١٢٦﴾
Allah hər şeyi (elmi və qüdrətilə) ehtiva etmişdir. ← Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَٓاءِ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ
De ki: “Onlar barəsində fətvanı sizə Allah verir, ← Səndən, qadınlar barəsində fətva istəyirlər.

وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَٓاءِ الّٰتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ
Özlərinə verilməsi vacib olanı vermədiyiniz yetim qadınlar haqqında; ← və Kitabda sizə oxunanlar;

وَتَرْغَبُونَ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَاَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامٰى بِالْقِسْطِ
Aciz uşaqlar və yetimlərlə ədalətlə rəftar etməniz (haqqında da fətva verir).← Onlarla evlənmək istəyirsiniz.

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهٖ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾
şübhəsiz ki, Allah onu bilir! ← Nə kimi bir xeyir iş görsəniz,

وَاِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا اَوْ اِعْرَاضًا
Əgər bir qadın öz ərinin kobud rəftarından, yaxud üz çevirməsindən qorxarsa,

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ اَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا
öz aralarında barışıqla düzəlişmələrində onlara heç bir günah yoxdur.

وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَاُحْضِرَتِ الْاَنْفُسُ الشُّحَّ
Nəfslər isə xəsisliyə hazır vəziyyətə gətirilmişdir. ←Axı barışmaq daha xeyirlidir.

وَاِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾
şübhəsiz ki, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Əgər yaxşı dolanıb (pis işlərdən) çəkinsəniz,

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوٓا اَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَآءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
nə qədər çox istəsəniz də. ← Arvadlar arasında ədalətlə rəftar etməyi heç vaxt bacarmazsınız;

فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ
Elə isə, onu asılı vəziyyətdə qoyub, (digərinə) tamamilə meyl göstərməyin.

وَاِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾
həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Əgər özünüzü islah edib (belə hərəkətlərdən) çəkinsəniz,

وَاِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ
Allah hər ikisini Öz geniş (lütfü) ilə ehtiyacsız edər. ← Əgər (ər-arvad) bir-birindən ayrılacaq olsalar,

وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾
Allah (lütfü ilə) genişdir, hikmət sahibidir!

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِيَّاكُمْ
Sizdən əvvəl kitab verilənlərə də, sizə də tövsiyə etdik ki, ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allahındır.

اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
Əgər (Allahı) inkar etsəniz belə, göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. ← Allahdan qorxun.

وَكَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿١٣١﴾
Allah ehtiyacsızdır, şükür olunmağa (tərif olunmağa) layiqdir.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾
Vəkil olaraq da Allah kifayət edər. ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allaha məxsusdur.

اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ وَيَاْتِ بِاٰخَرِينَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾
Axı Allah buna qadirdir! ← Ey insanlar! Əgər O istərsə, sizi aparıb, başqalarını gətirər.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ
(bilməlidir ki,) dünyanın da, axirətin də mükafatı Allahın yanındadır. ← Kim dünya mükafatını istərsə,

وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾
Və Allah eşidəndir, görəndir!

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَآءَ لِلّٰهِ
Ədalətdən möhkəm yapışan Allah şahidi olun; ← Ey iman gətirənlər!

وَلَوْ عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ اَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ اِنْ يَكُنْ غَنِيًّا اَوْ فَقِيرًا
istər dövlətli, ya da kasıb olsun! ← Özünüzün və ya ata-ananızın və qohumlarınızın əleyhinə olsa belə,

فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰٓى اَنْ تَعْدِلُواۚ
Nəfsinizin istəyinə uyub haqdan üz çevirməyin! ← Allah hər ikisinə də daha yaxındır.

وَاِنْ تَلْوُٓا اَوْ تُعْرِضُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾
əlbəttə, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Əgər yalan danışsanız yaxud (şahidlikdən) boyun qaçırsanız,

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلٰى رَسُولِهِ
Allaha, Peyğəmbərinə və Öz Peyğəmbərinə endirdiyi Kitaba iman gətirin; ← Ey iman gətirənlər!

وَالْكِتَابِ الَّذِيٓ اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ
Daha əvvəl nazil etdiyi kitaba da (iman gətirin)!

وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾
uzaq bir zəlalətə sapmışdır. ← Kim Allaha, mələklərinə, kitablarına, peyğəmbərlərinə və axirət
gününə inanmazsa,

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا
sonra iman gətirib, sonra yenə kafir olar, ← Həqiqətən, o kəslər ki, iman gətirib sonra kafir olarlar,

ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًاۜ ﴿١٣٧﴾
və (doğru) yola yönəldən deyildir! ← sonra da küfrlərini artırarlar; Allah onları bağışlayan deyildir,

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًاۙ ﴿١٣٨﴾
Münafiqlərə müjdə ver ki, onlar üçün şiddətli əzab vardır.

اَلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ اَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ
qüvvəti onların yanındamı axtarırlar? ← Möminləri qoyub kafirləri dost tutanlar,

فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًاۜ ﴿١٣٩﴾ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ اَنْ
(Allah) Kitabda sizə nazil etmişdir ki, ← Şübhəsiz ki, qüvvət tamamilə Allaha məxsusdur!

اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا
Allahın ayələrinin inkar edildiyini və onlara istehza olunduğunu eşitdiyiniz zaman,

فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهٖ
...taki onlar, ondan başqa bir söhbətə girişənə qədər! ← onlarla bir yerdə əyləşməyin...

اِنَّكُمْ اِذًا مِثْلُهُمْ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًاۙ ﴿١٤٠﴾
Əlbəttə, Allah münafiqlərin və kafirlərin hamısını Cəhənnəmdə yığacaqdır!←Yoxsa siz onlar kimi olarsınız.

اَلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّٰهِ
əgər Allah tərəfindən sizə bir qələbə (nəsib) olarsa, ← Sizə göz qoyanlar,

قَالُوٓا اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَاِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوٓا
Əgər kafirlərə (zəfər) nəsib olarsa (onlara) deyərlər: ← deyərlər: “Biz sizinlə birlikdə deyildikmi?”.

اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
Biz möminlərə mane olmadıqmı?” ← “Biz sizə qalib gələ bilməzdikmi?

فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾
Allah kafirlərə möminlərin əleyhinə bir yol göstərməz! ← Qiyamət günü Allah sizin aranızda hökm verəcəkdir.

اِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَاِذَا قَامُوٓا اِلَى الصَّلٰوةِ
Namaza durduqları zaman, ← Halbuki O (Allah) onları aldadar. ← Münafiqlər Allahı aldatmağa çalışırlar.

قَامُوا كُسَالٰى يُرَآؤُنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾
və Allahı olduqca az zikr edərlər. ← tənbəlliklə qalxarlar, özlərini insanlara göstərərlər,

مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ لَآ اِلٰى هٰٓؤُلَٓاءِ وَلَآ اِلٰى هٰٓؤُلَٓاءِ
Nə bunlara, nə də bunlara (tərəf dönərlər). ← Bunların arasında tərəddüd edib durarlar.

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾ يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا
Ey iman gətirənlər! ← onun üçün heç bir yol (nicat yolu) tapa bilməzsən! ← Allah kimi azdırarsa,

لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ اَتُرِيدُونَ اَنْ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٤٤﴾
Öz əleyhinizə Allaha açıq bir dəlilmi vermək istəyirsiniz? ← Möminləri qoyub kafirləri dost tutmayın!

اِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾
Heç vaxt onlara yardım edən tapmazsan! ← Əlbəttə, münafiqlər Cəhənnəmin ən aşağı təbəqəsindədirlər.

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَاَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللّٰهِ
Allahdan möhkəm yapışarlar,← Ancaq o kəslər müstəsnadır ki, tövbə edərlər, özlərini islah edərlər,

وَاَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ
Onlar möminlərlə bərabərdirlər. ← və Allah üçün dinlərini təmizləyərlər.

وَسَوْفَ يُؤْتِ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾
Möminlərə isə Allah böyük mükafat verəcəkdir!

مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ اِنْ شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾
Allah şükrə qiymət verəndir, biləndir!← Əgər şükür etsəniz və iman gətirsəniz, Allah sizə niyə əzab versin?

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّٓوءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ

Yalnız zülm olunmuş şəxslər müstəsnadır. ← Allah, pis sözün ucadan deyilməsini sevməz.

وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾ اِنْ تُبْدُوا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوهُ

Əgər yaxşı bir əməli aşkara çıxarsanız, yaxud onu gizlətsəniz, ← Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

اَوْ تَعْفُوا عَنْ سُٓوءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

həqiqətən, Allah bağışlayandır, qüdrət sahibidir! ← və ya bir pisliyi əfv etsəniz,

اِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ اَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهِ

Allahla peyğəmbərlərinin arasını ayırmaq istəyənlər; ← Şübhəsiz, Allahı və peyğəmbərlərini inkar edənlər,

وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ اَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾

və bunun arasında bir yol tutmaq istəyənlər;←“Bəzisinə inanırıq, bəzilərinə də inanmırıq”,-deyənlər

اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾

Kafirlər üçün alçaldıcı əzab hazırlamışıq! ← Məhz onlar həqiqətən, kafirdirlər.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ

və onlardan heç biri arasında ayrıseçkilik etməzlər, ← O şəxslər ki, Allaha və peyğəmbərlərinə iman gətirər,

اُو۬لٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ اُجُورَهُمْ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onlara mükafatlarını (Allah) verəcəkdir.

يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَٓاءِ

onlara göydən bir kitab endirəsən.← (Ey Rəsulum!) Kitab əhli (yəhudilər) səndən istəyir ki,

فَقَدْ سَاَلُوا مُوسٰٓى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُٓوا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً

və demişdilər: “Bizə Allahı aşkar göstər!” ← Halbuki, ondan daha böyüyünü Musadan istəmişdilər,

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ

Sonra onlara açıq dəlillər gəlməsinin ardınca, buzovu (tanrı) tutdular. ← Və öz ədalətsizlikləri üzündən
onları ildırım vurmuşdu.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذٰلِكَ وَاٰتَيْنَا مُوسٰى سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾

və Musaya açıq bir səlahiyyət verdik. ← Biz onu da bağışladıq,

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ

və onlara dedik: ← Əhdə riayət etsinlər deyə də, Tur dağını onların üzərinə qaldırdıq,

ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ

Onlara dedik ki: “Şənbə günü həddi aşmayın (qadağanı pozmayın)!” ← “Qapıdan səcdə edərək daxil olun.”

وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾

Və onlardan möhkəm bir əhd aldıq.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
Allahın ayələrini inkar etmələri, ← (Bunların olmasının) səbəbi, onların verdikləri əhdi pozmaları,

وَقَتْلِهِمُ الْاَنْبِيَٓاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ
və: "Ürəklərimiz pərdəlidir!"- demələridir. ← peyğəmbərləri haqsız yerə öldürmələri,

بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾
Artıq, yalnız az qismi iman gətirər;← Xeyr, küfrlərinə görə Allah, (qəlblərinin) üzərinə möhür vurmuşdur.

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾
Həm də küfr etdikləri və Məryəmə qarşı böyük bir böhtan atdıqları səbəbiylə!

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللّٰهِ
(Bunun bir səbəbi də:) "Biz, Allahın elçisi Məryəm oğlu İsa əl-Məsihi öldürdük",- deməleridir.

وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ
Lakin onlara o, (İsaya) bənzər göstərildi. ← Halbuki onu (İsanı) öldürmədilər, çarmıxa da çəkmədilər.

وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ
Ona dair onların heç bir məlumatı yoxdur. ← Onun haqqında ixtilafda olanlar əlbəttə, şübhə içərisindədirlər.

اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾
Halbuki həqiqətdə onu (İsanı) öldürməmişdilər. ← (Onlar) ancaq zənnə qapılırlar.

بَلْ رَفَعَهُ اللّٰهُ اِلَيْهِ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾
Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Xeyr, Allah onu Özünə (dərgahına) qaldırmışdır.

وَاِنْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
ölümündən əvvəl ona (İsaya) iman gətirməsin. ← Kitab əhlindən elə bir kəs olmaz ki,

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾
qiyamət günündə isə o (İsa), onların əleyhinə şahid olacaqdır.

فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ اُحِلَّتْ لَهُمْ
(əvvəlcə) özlərinə halal edilmiş gözəl nemətləri onlara haram etdik, ← Yəhudilər zülm etdiklərinə görə,

وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ كَثِيرًا ﴿١٦٠﴾
və bir çoxlarını Allahın yolundan döndərdiklərinə görə (bunu etdik).

وَاَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَاَكْلِهِمْ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ
və haqsız yerə xalqın malını yedikləri (üçün bunu etdik). ← Həmçinin qadağan olunduğu halda, faiz aldıqları,

وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٦١﴾ لٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ
Lakin onlardan elmdə güclü olanlar və möminlər,← Onlardan kafirlər olanlar üçün acı bir əzab hazırlamışıq!

يُؤْمِنُونَ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلٰوةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ
Namazı qılanlar, zəkat verənlər, ← sənə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil edilənə inanırlar.

وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اُولٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٢﴾
Onlara böyük mükafat verəcəyik! ← və Allaha və axirət gününə iman gətirənlər;

اِنَّآ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ كَمَآ اَوْحَيْنَآ اِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيّٖنَ مِنْ بَعْدِهٖۚ

Necəki Nuha və ondan sonrakı peyğəmbərlərə də vəhy göndərmişdik. ← Biz sənə vəhy göndərdik.

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اِبْرٰهٖيمَ وَاِسْمٰعٖيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ

İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yəquba və onun övladlarına da vəhy göndərmişdik.

وَعٖيسٰى وَاَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُورًاۚ ﴿١٦٣﴾

Davuda da Zəburu verdik. ← İsaya, Əyyuba, Yunusa, Haruna və Süleymana da (vəhy göndərdik).

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ

sənə əhvalatını danışmadığımız peyğəmbərlərə də! ← Daha əvvəl sənə əhvalatını danışdığımız peyğəmbərlərə də,

وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْلٖيمًاۚ ﴿١٦٤﴾ رُسُلًا مُبَشِّرٖينَ وَمُنْذِرٖينَ

Müjdə verən və xəbərdar edən (peyğəmbərlər göndərdik ki,) ← Və Allah Musa ilə sözlə danışdı.

لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَزٖيزًا حَكٖيمًا ﴿١٦٥﴾

Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir!← peyğəmbərlərdən sonra insanların, Allaha qarşı bəhanəsi qalmasın.

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَآ اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهُ بِعِلْمِهٖۚ

onu (Quranı) Öz elmi ilə nazil etmişdir. ← Lakin Allah, sənə nazil etdiyi (Quran) ilə şəhadət verir ki,

وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهٖيدًا ﴿١٦٦﴾

Və şahid olaraq Allah yetər! ← Mələklər də (buna) şahidlik edirlər.

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعٖيدًا ﴿١٦٧﴾

uzaq bir zəlalətə uğramışlar. ← Kafir olub (insanları) Allahın yolundan döndərən şəxslər,

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرٖيقًاۙ ﴿١٦٨﴾

Allah onları bağışlayan və onlara bir yol göstərən deyildir; ← İnkar edib zülm edənlərə gəldikdə,

اِلَّا طَرٖيقَ جَهَنَّمَ خَالِدٖينَ فٖيهَآ اَبَدًاۜ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسٖيرًا ﴿١٦٩﴾

Axı bu, Allah üçün asandır! ← İçində əbədiqalacaqları cəhənnəm yolundan başqa!

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ

Peyğəmbər, Rəbbinizdən sizə haqqı (Quranı) gətirdi. ← Ey insanlar!

فَاٰمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَاِنْ تَكْفُرُوا

Əgər (onu) inkar etsəniz (bilin ki), ← Elə isə, Öz yaxşılığınız üçün (ona) iman gətirin!

فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٖيمًا حَكٖيمًا ﴿١٧٠﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← həqiqətən, göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur.

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فٖي دٖينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ

Allah barəsində haqqdan qeyrisini deməyin. ← Ey kitab əhli! Öz dininizdə həddi aşmayın!

اِنَّمَا الْمَسٖيحُ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ اَلْقٰيهَٓا اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ

Onu Məryəmə çatdırdı və Ondan bir ruhdur.← Məryəm oğlu İsa Məsih ancaq Allahın peyğəmbəri və sözüdür;

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ

Öz yaxşılığınız üçün (buna) son qoyun! ← Allaha və peyğəmbərlərinə iman gətirin. (Allah) “üçdür” deməyin.

اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ

O, övladı olmaqdan uzaqdır, pakdır. ← Allah yalnız tək bir tanrıdır.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا ﴿١٧١﴾

Vəkil kimi də Allah kifayətdir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Ona məxsusdur.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسٖيحُ اَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ

yaxın mələklər də (bunu ar bilməzlər). ← Məsih, Allahın qulu olmağı əsla özünə ar bilməz,

وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ اِلَيْهِ جَمٖيعًا ﴿١٧٢﴾

onların hamısını Öz hüzuruna toplayacaqdır!← Kim Ona ibadət etməyi özünə ar bilər və təkəbbür göstərərsə,

فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفّٖيهِمْ اُجُورَهُمْ وَيَزٖيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ

mükafatlarını tam verəcək və Öz lütfündən onlar üçün artıracaq.← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَاَمَّا الَّذٖينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا اَلٖيمًا

onları acı bir əzaba düçar edəcəkdir! ← (İtaəti) özlərinə sığışdırmayanlar və təkəbbür göstərənlərə gəldikdə,

وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصٖيرًا ﴿١٧٣﴾

Onlar özlərinə, Allahdan savayı nə bir dost, nə də bir köməkçi tapmayacaqlar!

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكُمْ نُورًا مُبٖينًا ﴿١٧٤﴾

Biz sizə aydın bir nur (Quran) endirdik. ← Ey insanlar! Sizə, Rəbbiniz tərəfindən bir dəlil gəlmişdir.

فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوا بِهٖ فَسَيُدْخِلُهُمْ فٖي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ

onları öz mərhəməti və lütfünə daxil edəcək, ← Allaha iman gətirib Ondan möhkəm yapışanlara gəldikdə,

وَيَهْدٖيهِمْ اِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقٖيمًا ﴿١٧٥﴾

və onları, Özünə (Allaha) tərəf (gedən) doğru yola yönəldəcəkdir.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ
De: “Atası və övladı olmayan şəxsin (mirası) haqqında Allah sizə fətva verir ki; ← Səndən fətva istəyirlər.

اِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ اُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
mirasın yarısı onundur (bacısınındır). ← Övladı (və atası) olmayan bir şəxs vəfat etdikdə bir bacısı varsa,

وَهُوَ يَرِثُهَٓا اِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَاِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ
Əgər (vəfat édənin) iki bacısı varsa, ← Övladı olmayan (bir qadın vəfat etdikdə), o (qardaşı) onun varisidir.

فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَاِنْ كَانُوٓا اِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَٓاءً
Əgər (varislər) qardaş və bacılardan ibarət olarsa, ← mirasın üçdə ikisi onlarındır.

فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ
kişiyə (qardaşa), iki qadına (iki bacıya) düşən pay qədər düşür”.

يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوا وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾
Allah hər şeyi biləndir! ← Allah (bunu) sizə, doğru yoldan çıxmamağınız üçün aydınlaşdırır.

﴿٥﴾ سُورَةُ الْمَائِدَةِ

əl-Maidə (Süfrə) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 120 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَوْفُوا بِالْعُقُودِ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْاَنْعَامِ
Heyvanlar sizə halal édildi. ← Ey iman gətirənlər! Əhdlərə sadiq olun.

اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ
Ancaq ihramda olarkən ov sizə qadağan edilməklə, (aşağıda) sizə oxunacaq olanlar müstəsnadır.

اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾
Şübhəsiz ki, Allah istədiyini hökm edər!

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَٓائِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ
(Bunlara) hörmətsizlik etməyin; Allahın işarələrinə, haram aya, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَٓائِدَ وَلَٓا اٰمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ
və Beytülhərama (Müqəddəs evə) gələnlərə ki, ← qurbanlara, (onlara taxılmış) boyunbağlarına,

يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا
İhramdan çıxdığınız zaman ov edəbilərsiniz. ← onlar Rəbbinin lütfünü və razılığını diləyirlər.

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوا
Sizi Məscidülhərama daxil olmağa qoymayan camaata qarşı bəslədiyiniz kin, sizi təcavüzə sövq etməsin!

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
günah və düşmənçilik etməkdə isə köməkləşməyin. ← Yaxşılıq və pis əməllərdən çəkinməkdə köməkləşin,

وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾
Həqiqətən, Allahın əzabı şiddətlidir! ← Və Allahdan qorxun.

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ
Ölü heyvan, qan, donuz əti, Allahdan başqasının adı ilə kəsilmiş, ← (Bunlar) sizə haram edildi;

وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَآ اَكَلَ السَّبُعُ
vəhşi heyvanların parçalayıb yediyi. ← boğulmuş, vurulmuş, yıxılaraq ölmüş, buynuzlanıb ölmüş,

اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ
Dikinə qoyulmuş daşlar (bütlər) üzərində kəsilmiş heyvanlar, ← Canı çıxmamış kəsdiyiniz müstəsnadır.

وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْلَامِ ذٰلِكُمْ فِسْقٌ اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ
Bu gün kafirlər dininizdən ümidlərini kəsdilər. ← və də fal oxları ilə pay bölmək; Bunlar günahdır.

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
Bu gün dininizi sizin üçün kamil etdim. ← Onlardan qorxmayın və Məndən qorxun!

وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ
Kim aclıq üzündən çətinliyə düşsə,←Sizə olan nemətimi tamamladım və sizin üçün din kimi İslamı bəyəndim.

غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣﴾
Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← günaha meyl etmədən (haram ətdən yeyə bilər).

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَآ اُحِلَّ لَهُمْ قُلْ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ
De: “Pak nemətlər sizə halal buyurulmuşdur. ← Səndən hansı şeylərin halal edildiyini soruşurlar.

وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ
Allahın sizə öyrətdiyindən onlara öyrədirsiniz. ← Əhliləşdirərək öyrətdiyiniz yırtıcı heyvanların (ovladıqları da halaldır ki),

فَكُلُوا مِمَّآ اَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِ
və üzərinə Allahın adını (bismillah, Allahu-əkbər) çəkin. ← Onların, sizin üçün tutduqlarından yeyin,

وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾
Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir! ← Allahdan qorxun.

اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ
Kitab verilənlərin yeməkləri də sizə halaldır. ← Bu gün pak nemətlər sizə halal edilmişdir.

وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ
Azad və ismətli mömin qadınlar, ← Sizin yeməkləriniz də onlara halaldır.

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ اِذَآ اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ
Mehrlərini özlərinə verərsinizsə, ← və sizdən əvvəl kitab verilmişlərdən azad və ismətli qadınlar;

مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِيٓ اَخْدَانٍ
və aşna saxlamazsınızsa (evlənmək üçün sizə halaldırlar). ← namuslu olub zina etməzsinizsə,

وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْاِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾
və o, axirətdə zərər çəkənlərdəndir! ← Kim imanı danarsa, işi boşa çıxmışdır,

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى الْمَرَافِقِ
üzünüzü və dirsəklərə qədər əllərinizi yuyun, ← Ey iman gətirənlər! Namaza durduğunuz zaman,

وَامْسَحُوا بِرُؤُسِكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِ وَاِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا
Əgər cünub olubsunuzsa, ← və başınızı məsh edin. Ayaqlarınızı da hər iki oynağa qədər (yuyun / məsh edin).

فَاطَّهَّرُوا وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ
Xəstə olsanız və ya səfərdə olsanız, ← yaxşı-yaxşı təmizlənin (bütün bədəni yuyub qüsl edin).

اَوْ جَٓاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَٓائِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَٓاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَٓاءً
və ya qadınlarla yaxınlıq etdiyinizdə su tapmasanız, ← yaxud sizdən biri ayaq yolundan gəldiyində,

فَتَيَمَّمُوا صَع۪يدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْد۪يكُمْ مِنْهُ
Ondan üzünüzə və əllərinizə sürtün. ← pak torpaqla təyəmmüm edin;

مَا يُر۪يدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلٰكِنْ يُر۪يدُ لِيُطَهِّرَكُمْ
Lakin istəyər ki, sizi pak, təmiz etsin, ← Allah sizi çətinliyə salmaq istəməz.

وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾
bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← və sizə olan nemətini tamamlasın,

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَم۪يثَاقَهُ الَّذ۪ي وَاثَقَكُمْ بِه۪
və sizinlə bağladığı əhdi (xatırlayın)! ← Allahın sizə olan nemətini xatırlayın,

اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ عَل۪يمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾
Şübhəsiz, Allah ürəklərin içindəkini bilir! ← O vaxt demişdiniz: “Eşitdik və itaət etdik”. Allahdan qorxun.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُونُوا قَوَّام۪ينَ لِلّٰهِ شُهَدَٓاءَ بِالْقِسْطِ
Allah üçün sabitqədəm, ədalətli şahidlər olun. ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓى اَلَّا تَعْدِلُوا اِعْدِلُوا
Ədalətli olun. ← Bir camaata qarşı olan kininiz sizi ədalətsizliyə sövq etməsin.

هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَب۪يرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾
Şübhəsiz, Allah etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Bu, təqvaya daha yaxındır. Və Allahdan qorxun.

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿٩﴾
onlar üçün bağışlanma və böyük mükafat vardır! ← Allah, iman gətirib yaxşı işlər görənlərə vəd edir ki,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَآ اُو۬لٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

onlar cəhənnəmliklərdir! ← O kəslər ki, kafir olub ayələrimizi təkzib edirlər,

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

Allahın sizə olan nemətini xatırlayın! ← Ey iman gətirənlər!

اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَبْسُطُوٓا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ

(Allah) isə onların əllərini sizdən çəkmişdi. ← O vaxt bir tayfa sizə əl uzatmaq (hücum etmək) niyyətindəydi.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← Allahdan qorxun.

وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا

Onlardan on iki nəzarətçi göndərmişdik. ← Allah İsrail oğullarından əhd almışdı.

وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ

Əgər namazı qılsanız, zəkatı versəniz, ← Allah buyurmuşdu: “Mən sizinləyəm.

وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا

və Allaha gözəl bir borc versəniz, ← peyğəmbərlərimə iman gətirib onlara kömək etsəniz,

لَاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

və sizi altından çaylar axan cənnətlərə daxil edərəm. ← əlbəttə, günahlarınızın üstünü örtərəm,

فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾

doğru yoldan azmış olar!” ← Bundan sonra sizdən kim (əhdi pozaraq) küfr edərsə,

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً

və onların ürəklərini sərtləşdirdik. ← Əhdlərini pozduqlarına görə onları lənətlədik,

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهٖ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهٖ

və xəbərdar edildikləri şeylərin bir hissəsini unudurlar. ← Onlar sözlərin yerlərini dəyişdirirlər,

وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَآئِنَةٍ مِنْهُمْ اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ

Onların az bir qismi müstəsna olmaqla, onlardan həmişə xəyanət görəcəksən.

فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

Şübhəsiz ki, Allah yaxşılıq edənləri sevər! ← Yenə də, onları bağışla və fikir vermə.

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّا نَصَارٰىٓ اَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهٖ

Ancaq xəbərdar olunduqları şeylərin bir qismini unutdular.←“Biz xaçpərəstik”,- deyənlərdən də əhd almışdıq.

فَاَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾

Allah onlara, gördükləri işləri xəbər verəcəkdir!←Və aralarına qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq.

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ

O, kitabda gizlətdiyiniz şeylərin bir çoxunu sizə bildirir, ← Ey kitab əhli! Sizə Peyğəmbərimiz gəldi.

وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَٓاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

Allahdan sizə bir nur və açıq-aydın bir Kitab (Quran) gəlmişdir. ← bir çoxunu da sizə bağışlayır.

يَهْدِي بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ

Allah, Öz rızasına uyanları, onunla əminlik yollarına yönəldər,

وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِهٖ وَيَهْدِيهِمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

və onları düz yola istiqamətləndirər! ← onları Öz iznilə zülmətdən nura çıxarar,

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ

“Allah Məryəm oğlu Məsihdir.” ← Şübhəsiz, o şəxslər kafir oldular ki, onlar dedilər:

قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُ

əgər O, Məryəm oğlu Məsihi və anasını məhv etmək istəsə, ← De ki: “Kim Allaha qarşı bir şey edə bilər,

وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

Axı göylərin, yerin və onların arasındakıların ixtiyarı Allahın əlindədir.← və yer üzündə olanların hamısını?!

يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

Və Allah hər şeyə qadirdir! ← O, istədiyini yaradar.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى نَحْنُ اَبْنَآءُ اللّٰهِ وَاَحِبَّآؤُهُ

"Biz Allahın oğulları və sevimliləriyik". ← Yəhudilər və xaçpərəstlər dedilər:

قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ

Xeyr, siz Onun yaratdığı bir bəşərsiniz. ← De ki: "Bəs nə üçün günahlarınıza görə sizə əzab verir?"

يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

Göylərin, yerin və onların arasındakıların ixtiyarı Allahın əlindədir.← İstədiyini bağışlar, istədiyinə əzab verər.

وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾ يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ

Ey kitab əhli! Sizə, (həqiqətləri) sizin üçün açıqlayan Peyğəmbərimiz gəldi; ← Və axır dönüş Onadır!

عَلٰى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ اَنْ تَقُولُوا مَا جَآءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ

"Bizə, nə müjdə verən, nə də xəbərdar edən biri gəlmədi",- deməyəsiniz. ← peyğəmbərlərin arası kəsildiyi bir dövrdə (ki),

فَقَدْ جَآءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

Və Allah hər şeyə qadirdir! ← Artıq sizə müjdə verən və xəbərdarlıq edən biri gəlmişdir.

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

"Ey camaatım! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın! ← Bir zaman Musa öz camaatına (belə) demişdi:

اِذْ جَعَلَ فِيكُمْ اَنْبِيَآءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَاٰتٰيكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ اَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

və aləmlərdən heç birinə vermədiyini sizə verdi.← Vaxtikən sizdən peyğəmbərlər göndərdi, sizi krallar etdi,

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْاَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ

(o torpağı) Allah sizin üçün (vətən kimi) yazmışdı. ← Ey camaatım! Daxil olun o müqəddəs torpağa ki,

وَلَا تَرْتَدُّوا عَلٰى اَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾

yoxsa zərər çəkmiş halda geri dönərsiniz. ← Geri dönməyin,

قَالُوا يَا مُوسٰى اِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ

Həqiqətən orada nəhəng adamlar vardır. ← Onlar dedilər: "Ey Musa!

وَاِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَاِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَاِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾

Əgər onlar oradan çıxsalar, biz (ora) daxil olarıq". ← Onlar oradan çıxmayınca biz ora girməyəcəyik.

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ

"Onların üstünə qapıdan girin. ← (Allahdan) qorxanların arasından, Allahın nemət verdiyi iki adam dedi:

فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَاِنَّكُمْ غَالِبُونَ وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

Əgər möminsinizsə, Allaha təvəkkül edin!" ← Əgər oradan girsəniz, siz mütləq qalib gələrsiniz.

قَالُوا يَا مُوسٰى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَٓا اَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا
Nə qədər ki, onlar oradadırlar, biz əsla ora girməyəcəyik. ← (İsrail oğulları) dedilər: "Ey Musa!

فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَٓا اِنَّا هٰهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾
Biz burada oturacağıq". ← Sən və Rəbbin gedib (onlarla) vuruşun.

قَالَ رَبِّ اِنِّي لَٓا اَمْلِكُ اِلَّا نَفْسِي وَاَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾
Bizimlə günahkar camaatın arasını ayır!" ← (Musa) dedi: "Ey Rəbbim! Mənim, özümdən və qardaşımdan başqasına gücüm çatmır.

قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْاَرْضِ
Onlar, yer üzündə sərgərdan gəzəcəklər. ← (Allah) buyurdu: "Ora qırx il onlara haram edildi.

فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾
Elə isə, günahkar camaat üçün kədərlənmə!"

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَيْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
Vaxtikən onlar qurban gətirmişdilər. ← Onlara Adəmin iki oğlunun əhvalatını olduğu kimi söylə.

فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ
digərininki isə qəbul olunmamışdı. ← Onlardan birinin (qurbanı) qəbul olunmuş,

قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾
(O biri) demişdi: "Allah yalnız müttəqilərdən qəbul edər! ← (O digəri) demişdi: "Səni mütləq öldürəcəyəm!"

لَئِنْ بَسَطْتَ اِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَٓا اَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ
mən səni öldürmək üçün sənə əl uzadan deyiləm. ← Əgər məni öldürmək üçün mənə əl uzatsan,

اِنِّيٓ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾ اِنِّيٓ اُرِيدُ اَنْ تَبُوٓاَ بِاِثْمِي وَاِثْمِكَ
İstəyirəm ki, mənim günahımı və öz günahını üstünə götürəsən, ← Mən aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram.

فَتَكُونَ مِنْ اَصْحَابِ النَّارِۚ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾
Zalımların cəzası da odur! ← və Cəhənnəm əhlindən olasan."

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ اَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾
və onu öldürdü. Buna görə də zərərçəkənlərdən oldu. ← Nəfsi onu, qardaşını öldürməyə sövq etdi,

فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْاَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْاَةَ اَخِيهِ
qardaşının cəsədini necə basdıracağını ona göstərsin. ← O anda Allah, yeri eşən bir qarğa göndərdi ki,

قَالَ يَا وَيْلَتٰٓى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُونَ مِثْلَ هٰذَا الْغُرَابِ
Bu qarğa qədər də ola bilmədimmi ki, ← (Qarğanı görəndə) o dedi: "Vay halıma!

فَاُوَارِيَ سَوْاَةَ اَخِيۚ فَاَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾
Beləcə, peşmançılıq çəkənlərdən oldu. ← qardaşımın cəsədini basdırım?"

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ اَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِي الْاَرْضِ

Kim, birini öldürməmiş olan yaxud yer üzündə fəsad ← Buna görə İsrail oğullarına yazdıq ki;
törətməmiş olan kimsəni öldürsə,

فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ اَحْيَاهَا

Kim onu diriltsə (ölümdən qurtarsa), ← bütün insanları öldürmüş kimi olar.

فَكَاَنَّمَٓا اَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ

Bizim peyğəmbərlər onlara açıq dəlillər gətirmişdilər. ← bütün insanları diriltmiş kimi olar.

ثُمَّ اِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾

Sonra da onlardan bir çoxu bunun arxasınca yer üzündə həddi aşdılar.

اِنَّمَا جَزٰٓؤُا الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا

və yer üzündə fəsad törətməyə çalışanların (cəzası), ← Allaha və Peyğəmbərinə qarşı vuruşanların cəzası,

اَنْ يُقَتَّلُوٓا اَوْ يُصَلَّبُوٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ

ya da əlləri və ayaqlarının çarpazvari kəsilməsi, ← öldürülmək və ya çarmıxa çəkilmək,

اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا

Bu (cəza) onlar üçün dünyada bir rüsvayçılıqdır. ← yaxud da yaşadıqları yerdən sürgün olunmaqdırlar.

وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

Axirətdə isə onlar üçün böyük bir əzab vardır.

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

Bilin ki, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!← Siz onları ələ keçirməzdən əvvəl tövbə edənlər müstəsnadır.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوٓا اِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ

və ona (yaxınlaşmaq üçün) vəsilə (yol) axtarın. ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

bəlkə siz nicat tapasınız! ← Onun (Allahın) yolunda cihad edin ki,

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ

bir o qədəri də yanlarında olsaydı, ← Əgər yer üzündə olanların hamısı, kafirlərin əlində olsaydı,

لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ

(bu) onlardan qəbul olunmazdı. ← (və) bunu qiyamət gününün əzabından (qurtarmaq üçün) fidyə versəydilər,

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

يُرِيدُونَ اَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَاۘ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٧﴾
Onlar üçün daimi bir əzab vardır!← lakin onlar oradan çıxa bilməzlər.← Onlar atəşdən çıxmaq istəyərlər,

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوٓا اَيْدِيَهُمَا جَزَآءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللّٰهِ
gördükləri işin əvəzi kimi Allahdan cəza olaraq. ← Oğru kişi ilə oğru qadının əllərini kəsin,

وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِه۪ وَاَصْلَحَ
Kim gördüyü haqsız işdən sonra tövbə edib özünü düzəltsə, ← Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

فَاِنَّ اللّٰهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٣٩﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← şübhəsiz, Allah onun tövbəsini qəbul edər.

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ
O, istədiyi kimsəyə əzab verər, ← Bilmədinmi ki, göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur?!

وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٤٠﴾
Axı Allah hər şeyə qadirdir! ← istədiyi kimsəni də bağışlayar.

يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذ۪ينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ
Küfr içində vurnuxanlar səni kədərləndirməsin; ← Ey Peyğəmbər!

مِنَ الَّذ۪ينَ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ
Halbuki ürəklərində inanmırlar. ← hansı ki, ağızları ilə: "İnandıq",- deyərlər.

وَمِنَ الَّذ۪ينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ اٰخَر۪ينَ لَمْ يَاْتُوكَ
sənin hüzuruna gəlməyən başqa bir camaata qulaq asarlar. ← Yenə yəhudilərdən yalana qulaq asanlar ki,

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِه۪ يَقُولُونَ اِنْ اُو۫ت۪يتُمْ هٰذَا فَخُذُوهُ
(və) deyirlər: "Əgər sizə bu verilsə, onu alın. ← Onlar (Tövratdakı) sözlərin yerini sonradan dəyişdirirlər,

وَاِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُواۜ وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ
Allah bir kimsənin fitnəyə (azğınlığa) düşməsini istəsə, ← Əgər o sizə verilməsə, (ondan) qaçının".

فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـٔاًۜ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ
Onlar elə kəslərdir ki, ← onun üçün Allaha qarşı sənin əlindən heç bir şey gəlməz.

لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ
Onlar üçün dünyada rüsvayçılıq vardır. ← Allah onların ürəklərini təmizləmək istəməmişdir.

وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظ۪يمٌ ﴿٤١﴾
Axirətdə isə onlar üçün böyük bir əzab vardır!

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ اَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ فَاِنْ جَاۤؤُكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ

Əgər sənin yanına gəlsələr, aralarında hökm et, ← (Onlar) yalana qulaq asanlar, haram yeyənlərdir.

اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْـًٔا

Əgər onlardan üz döndərsən, sənə heç bir zərər verə bilməzlər. ← və ya onlardan üz çevir.

وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾

Şübhəsiz ki, Allah ədalətli olanları sevər! ← Əgər aralarında hökm etsən, ədalətlə hökm et.

وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰيةُ فِيهَا حُكْمُ اللّٰهِ

həm də içərisində Allahın hökmü olan Tövrat əllərində ola-ola? ← Səni necə hakim təyin edirlər,

ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَمَاۤ اُو۬لٰۤئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾

Onlar iman gətirmiş kimsələr deyillər. ← Sonra da onun arxasınca (verdiyin hökmdən) üz çevirirlər.

اِنَّاۤ اَنْزَلْنَا التَّوْرٰيةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ

Onda haqq yol və nur vardır. ← Şübhəsiz ki, Tövratı Biz nazil etdik.

يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ اَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا

(Allaha) təslim olan peyğəmbərlər yəhudilərə onunla hökm edərdilər.

وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْاَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللّٰهِ

Allah adamları və alimlər də, özlərindən Allahın kitabını qorumaları istənildiyi üçün (onunla hökm edərdilər).

وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاۤءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ

Elə isə insanlardan qorxmayın, Məndən qorxun!← Onlar da ona (Tövratın ilahi bir kitab olmasına) şahiddirlər.

وَلَا تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُو۬لٰۤئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾

Kimlər Allahın nazil etdiyi ilə hökm etməzlərsə, onlar əsl kafirdirlər! ← Ayələrimi ucuz qiymətə satmayın.

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَاۤ اَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ

Canın (qisası) can, gözünkü göz, ← Biz onlara onda (Tövratda) yazdıq ki;

وَالْاَنْفَ بِالْاَنْفِ وَالْاُذُنَ بِالْاُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ

dişin (qisası) diş və yaraların qisası (yaralardır). ← burnun (qisası) burun, qulağın (qisası) qulaq,

فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ

Kim də Allahın nazil etdiyi ilə hökm etməzsə, ← Kim onu (qisası) bağışlasa, bu onun üçün bir kəffarədir.

فَاُو۬لٰۤئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾

onlar əsl zalımlardır!

وَقَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ

...özündən əvvəlki Tövratı təsdiqləyici olaraq. ← Onların ardınca Məryəm oğlu İsanı göndərdik...

وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ

özündən əvvəlki Tövratı təsdiq edən olaraq; ← Ona, içində haqq yol və nur olan İncili verdik,

وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾ وَلْيَحْكُمْ اَهْلُ الْاِنْجِيلِ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فِيهِ

İncil əhli Allahın onda nazil etdiyi ilə hökm etsin. ← müttəqilər üçün də doğru yol və nəsihət olaraq (göndərdik).

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

onlar əsl günahkarlardır. ← Kimlər Allahın nazil etdiyi ilə hökm etməzlərsə,

وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ

özündən əvvəlki kitabı təsdiq edən olaraq, ← Biz Kitabı (Quranı) sənə haqq olaraq endirdik,

وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ

Onların arasında Allahın nazil etdiyi (Quran) ilə hökm et. ← və onu qoruyan olaraq (endirdik).

وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا

Sizin hər biriniz üçün bir şəriət və bir yol təyin etdik. ← Sənə gələn haqdan ayrılıb onların arzularına uyma.

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَآ اٰتٰيكُمْ

Lakin sizə verdiklərilə sizi imtahan etmək üçün (belə etdi). ← Əgər Allah istəsəydi, sizi tək ümmət edərdi.

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا

Hamınızın axır dönüşü Allahadır. ← Elə isə yaxşı işlər görməkdə bir-birinizlə yarışın.

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

(Allah), aranızda ixtilaf doğuran məsələləri sizə xəbər verəcəkdir!

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ

Onların arzularına da uyma. ← O halda onların arasında Allahın nazil etdiyi ilə hökm et.

وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَ

Allahın sənə nazil etdiyinin bir qismindən səni tovlayıb yayındıra biləcəklərindən ehtiyat et.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ

Allah sadəcə onları, bəzi günahlarına görə müsibətə düçar etmək istəyir. ← Əgər onlar üz döndərsələr, bil ki,

وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

Həqiqətən, insanların çoxu fasiqlərdir!

اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

Yaxşı bilən bir camaat üçün Allahdan daha yaxşı hökm verəcək kimdir?! ← Onlar Cahiliyyət dövrünün hökmünümü istəyirlər?

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰٓى اَوْلِيَٓاءَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍ

Onlar bir-birinin dostlarıdır. ← Ey iman gətirənlər! Yəhudiləri və xaçpərəstləri özünüzə dost tutmayın!

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ ﴿٥١﴾

Şübhəsiz, Allah zalım tayfanı düz yola yönəltməz!← Sizdən kim onlarla dostluq edərsə, əlbəttə o onlardandır.

فَتَرَى الَّذ۪ينَ ف۪ي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ ف۪يهِمْ يَقُولُونَ نَخْشٰٓى اَنْ تُص۪يبَنَا دَٓائِرَةٌ

içlərində vurnuxub: “Bizə bir fəlakət üz verməsindən ← Qəlblərində xəstəlik olan kimsələri görərsən ki, qorxuruq”,- deyərlər.

فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ اَوْ اَمْرٍ مِنْ عِنْدِه۪ فَيُصْبِحُوا عَلٰى مَٓا اَسَرُّوا ف۪ٓي اَنْفُسِهِمْ نَادِم۪ينَ ﴿٥٢﴾

ürəklərində gizlətdiklərindən peşman olsunlar.← Ola bilsin ki, Allah (möminlərə) bir zəfər gətirsin və ya Öz tərəfindən elə bir iş qursun ki,

وَيَقُولُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اَهٰٓؤُ۬لَٓاءِ الَّذ۪ينَ اَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ

sizinlə birlikdə olacaqlarına dair Allaha möhkəm andlar içdilər?”← İman gətirənlər isə deyərlər: “Bu kəslərmi,

حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوا خَاسِر۪ينَ ﴿٥٣﴾

Beləcə zərərçəkənlərdən oldular. ← Onların əməlləri puça çıxdı.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ د۪ينِه۪ فَسَوْفَ يَأْتِي اللّٰهُ بِقَوْمٍ

Allah elə bir tayfa gətirər ki, ← Ey iman gətirənlər! Sizdən hər kim dinindən dönsə,

يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِر۪ينَ

(Onlar) möminlərə qarşı mülayim, kafirlərə qarşı sərt olar, ← (Allah) onları sevər, onlar da onu sevərlər.

يُجَاهِدُونَ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَٓائِمٍ

və tənə edənin tənəsindən qorxmazlar. ← Allah yolunda vuruşarlar,

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْت۪يهِ مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَل۪يمٌ ﴿٥٤﴾

Allah (öz lütfü ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir! ← Bu, Allahın lütfüdür. Onu, istədiyi kimsəyə verər.

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا الَّذ۪ينَ يُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾

namazı qılır və rüku edərək zəkatı verirlər. ← Sizin dostunuz ancaq Allah, Onun Peyğəmbəri və o iman gətirənlərdir ki,

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

əlbəttə, qələbə çalanlar məhz Allahın firqəsidir. ← Kim Allahı, Peyğəmbərini və iman gətirənləri dost tutsa,

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا د۪ينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا

Dininizi oyun-oyuncaq hesab edən kimsələri (dost) tutmayın. ← Ey iman gətirənlər!

مِنَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَٓاءَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٥٧﴾

Əgər möminsinizsə Allahdan qorxun!← Sizdən əvvəl kitab verilmiş olanlardan və kafirləri dost (tutmayın).

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًاؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾
Bu ona görədir ki, onlar anlamaz bir qövmdür. ← onu oyun-oyuncaq sayarlar. ← Namaza çağırdığınız vaxt,

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّٓا اِلَّا
Bizdən xoşunuz gəlməməyiniz yalnız ona görəmi ki, ← De: "Ey kitab əhli!

اَنْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَاَنَّ اَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾
və sizin əksəriyyətiniz fasiqdir. ← biz Allaha, bizə nazil edilənə və daha əvvəl nazil edilənlərə inanırıq,

قُلْ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللّٰهِ
...Allah yanında cəza etibarilə bundan (dediklərinizdən) daha pisini; ← De ki: "Sizə xəbər verimmi...

مَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ
onları meymunlara, donuzlara və tağuta ibadət edənlərə döndərdi. ← O ki, Allah onu lənətlədi, ona qəzəbləndi,

اُو۬لٰٓئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضَلُّ عَنْ سَوَٓاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ وَاِذَا جَٓاؤُ۫كُمْ قَالُوٓا اٰمَنَّا
Sizə gəldikləri vaxt: "İman gətirdik!" - deyirlər. ← Onlar mövqecə daha pis və doğru yoldan daha çox azanlardır!"

وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهٖؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾
Allah onların gizlətdiklərini daha yaxşı bilir! ← Halbuki onlar küfrlə daxil olmuş, onunla da çıxmışlar.

وَتَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ
günah işləməyə, düşmənçilik etməyə və haram yeməyə tələsirlər. ← Onlardan bir çoxunu görərsən ki,

لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾ لَوْلَا يَنْهٰيهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْاَحْبَارُ
Kaş din alimləri və fəqihlər onlara qadağan edəydilər; ← Onların gördüyü işlər necə də pisdir!

عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾
Onların törətdiyi əməllər necə də pisdir! ← günah söyləməyi və haram yeməyi!

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌؕ غُلَّتْ اَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُواۢ
Dedikləri şeyə görə öz əlləri bağlandı və lənətləndilər. ← Yəhudilər dedilər: "Allahın əli bağlıdır!"

بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَٓاءُؕ
İstədiyi kimi sərf edər. ← Xeyr, Onun (Allahın) əlləri açıqdır (O kərimdir).

وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًاؕ
Rəbbindən sənə nazil edilən (Quran), onlardan bir çoxunun azğınlığını və küfrünü artırar.

وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِؕ
qiyamət gününə qədər (davam edəcək). ← Onların arasında düşmənçilik və kin saldıq,

كُلَّمَٓا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُۙ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًاؕ
Və də yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə çalışarlar. ← Onlar müharibə alovu yandırdıqca Allah onu söndürər.

وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾
Allah isə fitnə-fəsad törədənləri sevməz!

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْكِتَابِ اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ

əlbttə onların günahlarının üstünü örtərik, ← Əgər kitab əhli iman gətirsə və (pis əməllərdən) çəkinsə,

وَلَاَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ

Əgər onlar Tövrata və İncilə əməl etsəydilər, ← və onları Nəim (nemati bol olan) cənnətlərinə daxil edərik.

وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ

üstlərində və ayaqları altında olanlardan yeyərdilər. ← və də Rəbbindən özlərinə nazil edilənə (Qurana);

مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَٓاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

Onların çoxusunun gördüyü işlər isə necə də pisdir! ← Onların içində mötədil bir camaat vardır.

يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ

Əgər (bunu) etməsən, ← Ey Peyğəmbər! Rəbbin tərəfindən sənə nazil ediləni (Quranı) təbliğ et!

فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ

Allah səni insanlardan qoruyacaq. ← Onun risalətini təbliğ etmiş olmazsan.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾ قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ

De ki: “Ey kitab əhli! Heç bir şey üzərində deyilsiniz, ← Həqiqətən, Allah kafir qövmü düz yola yönəltməz!

حَتّٰى تُقِيمُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

taki Tövrata, İncilə və Rəbbiniz tərəfindən sizə nazil edilmiş olana (Qurana) əməl edənə qədər.

وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا

Rəbbin tərəfindən sənə nazil edilən (Quran), onlardan bir çoxunun azğınlığını və küfrünü artıracaqdır.

فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

Elə isə kafir tayfa üçün kədərlənmə!

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِؤُنَ وَالنَّصَارٰى مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ

kim Allaha və axirət gününə inanar, ← İman gətirənlərdən, yəhudilərdən, sabiilərdən və xaçpərəstlərdən;

وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər! ← və yaxşı iş görərsə,

لَقَدْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِٓي اِسْرَٓاءِيلَ وَاَرْسَلْنَٓا اِلَيْهِمْ رُسُلًا

və onlara peyğəmbərlər göndərmişdik. ← Biz İsrail oğullarından əhd almışdıq,

كُلَّمَا جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

bir qismini yalanladılar, bir qismini də öldürərdilər. ← Hər dəfə bir peyğəmbər onlara, ürəklərinə yatmayan bir şeyi gətirdikdə,

وَحَسِبُوٓا اَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا
Onlar kor oldular və kar oldular. ← Və elə hesab edirdilər ki, heç bir bəla üz verməyəcəkdir.

ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ
Sonra yenə onlardan bir çoxu kar oldu və kor oldu. ← Sonra Allah onların tövbələrini qəbul etdi.

وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾
Allah onların nə etdiklərini görəndir!

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
"Həqiqətən, Allah özü Məryəm oğlu Məsihdir!" ← Şübhəsiz ki, (belə) deyənlər kafir oldular;

وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِيٓ اِسْرَٓاءِيلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ
Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! ← Halbuki Məsih demişdi: "Ey İsrail oğulları!

اِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَاْوٰيهُ النَّارُ
Onun düşəcəyi yer Cəhənnəmdir. ← Kim Allaha şərik qoşarsa, şübhəsiz, Allah Cənnəti ona haram edər.

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ
"Həqiqətən, Allah üçün üçüncüsüdür!"- deyənlər kafir olmuşlar. ← Zalımların heç bir köməkçisi yoxdur!"

وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
Əgər dediklərinə son qoymasalar, ← Halbuki bir tanrıdan (Allahdan) başqa heç bir tanrı yoxdur.

لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٣﴾
onlardan kafir olanlara, şübhəsiz ki, şiddətli bir əzab toxunacaqdır.

اَفَلَا يَتُوبُونَ اِلَى اللّٰهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾
Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!← Allaha tövbə edib Ondan bağışlanmalarını istəməyəcəklərmi?

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
Ondan əvvəl də peyğəmbərlər gəlib getmişdir. ← Məryəm oğlu Məsih ancaq bir peyğəmbərdir.

وَاُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَاْكُلَانِ الطَّعَامَ
Hər ikisi də (adi insanlar kimi) yemək yeyirdi. ← Onun anası isə çox düzgün qadındı.

اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾
sonra gör necə üz çevirirlər.← Gör, Biz ayələri onlara necə başa salırıq,

قُلْ اَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
sizə nə bir zərər, nə də bir xeyir verəbilmir. ← De: "Allahı qoyub o şeyə ibadət edirsinizmi ki,

وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾
Halbuki Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!"

قُلْ يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فٖي دٖينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوٓا اَهْوَآءَ قَوْمٍ

O tayfanın arzularına uymayın ki, ← De: "Ey kitab əhli! Dininizdə haqsız yerə ifrata varmayın.

قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَاَضَلُّوا كَثٖيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَآءِ السَّبٖيلِ ﴿٧٧﴾

və doğru yoldan çıxmışdı!" ← əvvəlcə öz yolunu azmış, bir çoxlarını da azdırmışdı,

لُعِنَ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ بَنٖيٓ اِسْرَآءٖيلَ عَلٰى لِسَانِ دَاوُ۫دَ وَعٖيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

həm Davudun, həm də Məryəm oğlu İsanın dili ilə. ← İsrail oğullarından kafir olanlara lənət oxundu,

ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

Bu, onların üsyan etmələrinə və həddi aşmalarına görə idi.

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

Onların etdikləri necə də pisdir! ← Onlar, etdikləri pis əməldən əl çəkmirdilər.

تَرٰى كَثٖيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذٖينَ كَفَرُواۜ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ

Nəfslərinin onlar üçün hazırladığı şey necə pisdir ki, ← Onlardan çoxunun kafirlərlə dostluq etdiyini görərsən.

اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

Onlar əzab içində əbədi qalanlardır! ← Allahın onlara qəzəbi tutmuşdur.

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ اَوْلِيَآءَ

onları (kafirləri) özlərinə dost tutmazdılar. ← Əgər Allaha, Peyğəmbərə və ona nazil olana inansaydılar,

وَلٰكِنَّ كَثٖيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

Lakin onlardan çoxu fasiqlərdir!

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذٖينَ اَشْرَكُواۚ

yəhudilər və müşriklərdir. ← İman gətirənlərə düşmənçilik cəhətdən insanların ən pisi olaraq görəcəklərin;

وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا الَّذٖينَ قَالُوٓا اِنَّا نَصَارٰىۜ

onlar: "Biz xaçpərəstik",- deyirlər. ← İman gətirənlərin ən yaxın dostu olaraq o kimsələri görəcəksən ki,

ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ قِسّٖيسٖينَ وَرُهْبَانًا وَاَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

və onlar özlərini yuxarı tutmurlar. ← Bu ona görədir ki, onların içində keşiş və rahiblər vardır,

وَاِذَا سَمِعُوا مَٓا اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُولِ تَرٰٓى اَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ
haqqı bildikləri üçün gözlərinin yaşla dolduğunu görərsən.← Peyğəmbərə nazil olanı dinlədikləri zaman,

يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾
Bizi (haqqa) şahid olanlarla birlikdə yaz! ← Onlar deyərlər: “Ey Rəbbimiz! Biz iman gətirdik.

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَٓاءَنَا مِنَ الْحَقِّ
Allaha və bizə haqdan gələnə inanmırıq?! ← Bizə nə olub ki,(nə üçün)

وَنَطْمَعُ اَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾
Halbuki Rəbbimizin bizi əməlisaléh camaatla birlikdə (Cənnətə) daxil etməsini umuruq.”

فَاَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
Altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlərlə.←Allah da, dediklərinə görə onları mükafatlandırdı;

وَذٰلِكَ جَزَٓاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾
Yaxşı işlər görənlərin mükafatı da budur!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَٓا اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾
Onlar cəhənnəm əhlidirlər! ← O kimsələr ki, kafir olub ayələrimizi yalan hesab etdilər;

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَٓا اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ
Allahın sizin üçün halal buyurduğu pak nemətləri (özünüzə) haram etməyin, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَعْتَدُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾
Şübhəsiz, Allah həddi aşanları sevməz! ← və həddi aşmayın!

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِٓي اَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾
İman gətirdiyiniz Allahdan qorxun!← Allahın sizə verdiyi ruzidən halal (və) təmiz olanını yeyin.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِٓي اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْاَيْمَانَ
Lakin içdiyiniz andlara görə sizi cəzalandırar.←Allah sizi, səhvən içdiyiniz andlarınıza görə cəzalandırmaz.

فَكَفَّارَتُهُٓ اِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ اَهْلِيكُمْ
Onun (belə andı pozmağın) kəffarəsi, ailənizə yedirtdiyinizin orta hesabından on yoxsulu doyurmaqdır,

اَوْ كِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
yaxud da bir kölə azad etməkdir. ← yaxud onları geyindirməkdir,

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ
Bu, içdiyiniz andların kəffarəsidir. ← Kimin (buna) imkanı olmazsa, üç gün oruc tutmalıdır.

وَاحْفَظُوٓا اَيْمَانَكُمْ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾
Allah, ayələrini sizə belə izah edir ki, bəlkə siz şükür edəsiniz! ← Andlarınızı qoruyun (pozmayın).

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ
İçki də, qumar da, bütlər də, fal oxları da ancaq və ancaq, ← Ey iman gətirənlər!

رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾
Bunlardan çəkinin ki, bəlkə siz nicat tapasınız! ← şeytan əməlindən olan murdar bir şeydir.

اِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
içki və qumarla aranıza ədavət və kin salsın, ← Şeytan ancaq istər ki,

وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾
Artıq siz (bu işə) son qoyacaqsınızmı? ← və sizi, Allahı anmaqdan və namaz qılmaqdan uzaqlaşdırsın.

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوٓا
Əgər boyun qaçırsanız bilin ki, ← Allaha itaət edin və Peyğəmbərə itaət edin və də (pis işlərdən) çəkinin.

اَنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾
Peyğəmbərimizin vəzifəsi yalnız açıq bir təbliğdir.

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوٓا
İman gətirib yaxşı işlər görənlərə, (haram edilməmişdən əvvəl) daddıqlarına görə günah yoxdur.

اِذَا مَا اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا
sonra da çəkinib iman gətirərlərsə, ← Əgər (pis işlərdən) çəkinər, iman gətirər və saleh əməllər edərlərsə,

ثُمَّ اتَّقَوْا وَاَحْسَنُوا وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾
Allah yaxşı iş görənləri sevər! ← sonra (yenə pis əməllərdən) çəkinib yaxşı işlər görərlərsə,

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُٓ اَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ
Allah sizi, əllərinizin və mizraqlarınızın çata biləcəyi bir ovla imtahan edəcəkdir ki, ← Ey iman gətirənlər!

لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٩٤﴾
Bundan sonra kim həddi aşsa, onun üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Allah, görmədən Ondan qorxanları bilsin.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا
Sizdən kim onu qəsdən öldürərsə, ← Ey iman gətirənlər! İhramda olarkən ovu öldürməyin!

فَجَزَآءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ
Sizdən iki ədalətli şəxs ona hökm edər; ← öldürdüyü heyvanın bənzəri (ona) cəza kimi düşür.

هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ
Yaxud kəffarəsi yoxsullara yedirtməkdir, ← Kəbəyə çatası qurban olaraq.

اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ اَمْرِهِ عَفَا اللّٰهُ عَمَّا سَلَفَ
Allah, keçmişdə olanları bağışlamışdır. ← yaxud ona bərabər oruc tutmaqdır ki, gördüyü işin acısını dadsın.

وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾
Allah yenilməz qüvvət sahibi, intiqam sahibidir! ← Kim (bu işləri) təkrar edərsə, Allah ondan intiqam alar.

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ

sizin üçün bir dolanacaq olsun; Yolçulara da (bu halal edildi). ← Dəniz ovu və onu yemək sizə halal edildi ki,

وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

O Allahdan qorxun ki, hüzuruna toplanacaqsınız! ← İhramda olduğunuz müddətdə isə quruda ov etmək sizə haram edildi.

جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَٓائِدَ

haram ayı, boynu bağsız və bağlı qurbanları da.← Allah, müqəddəs ev Kəbəni insanlar üçün bir dayaq etdi;

ذٰلِكَ لِتَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

və Allah hər şeyi biləndir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allah bilir, ← Bu, bilməyiniz üçündür ki,

اِعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَاَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾

və Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Bilin ki, Allahın əzabı şiddətlidir,

مَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

Üzə çıxartdıqlarınızı və gizlətdiklərinizi də Allah bilir! ← Peyğəmbərin üzərinə düşən ancaq təbliğ etməkdir.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ اَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ

Murdarın (haram şeyin) çoxluğu xoşuna gəlsə belə. ← De ki: “Murdarla təmiz (haramla halal) bir ola bilməz”.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَٓا اُولِي الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

bəlkə siz nicat tapasınız. ← Ey ağıl sahibləri! Allahdan qorxun ki,

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَسْئَلُوا عَنْ اَشْيَٓاءَ اِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ

Sizə bəlli olunca qanınızı qaraldacaq şeylər barəsində soruşmayın. ← Ey iman gətirənlər!

وَاِنْ تَسْئَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ تُبْدَ لَكُمْ

onlar sizə aydın olar. ← Əgər Quran nazil edilərkən onlar haqqında soruşsanız,

عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

Axı Allah bağışlayandır, həlimdir! ← Allah onları bağışladı.

قَدْ سَاَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ اَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

Sonra ona görə kafir olmuşdular. ← Sizdən əvvəl bir tayfa (belə lazımsız şeyləri) soruşmuşdu.

مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَٓائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ

Allah nə Bəhirəni, nə saibəni, nə vəsiləni, nə də hamini (qanuni) etmişdir.

وَلٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَاَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

Onların əksəriyyəti isə dərk etmir. ← Lakin kafirlər Allaha qarşı yalan uydururlar.

وَاِذَا قيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ
“Allahın nazil etdiyinə və Peyğəmbərə tərəf gəlin!” ← Onlara deyiləndə ki:

قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا اَوَلَوْ كَانَ اٰبَآؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾
Bəs ataları heç bir şey bilməyib doğru yolda deyildilərsə necə?! ← “Atalarımızı üzərində gördüyümüz (yol) bizə yetər”, - dedilər.

يَآ اَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ
Sizin borcunuz özünüzə (fikir verməkdir). ← Ey iman gətirənlər!

لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ
əgər siz doğru yolda olsanız. ← (Haqq yoldan) azanlar sizə heç bir zərər yetirə bilməzlər,

اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَميعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾
O, etdiyiniz əməlləri sizə xəbər verəcəkdir! ← Hamınızın axır dönüşü Allahadır.

يَآ اَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ
sizdən birinizi ölüm haqladıqda vəsiyyət vaxtı sizdən iki ədalətli şəxsi,← Ey iman edənlər! Aranızda şahid tutun;

اَوْ اٰخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ اِنْ اَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَاَصَابَتْكُمْ مُصيبَةُ الْمَوْتِ
əgər siz səfərdəykən başınıza ölüm müsibəti gələrsə.←yaxud sizdən olmayan başqa ikisini (şahid tutun),

تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلٰوةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللّٰهِ اِنِ ارْتَبْتُمْ
əgər (onlardan) şübhə etsəniz. Və Allaha and içsinlər ki: ← Namazdan sonra o ikisini tutub saxlayın;

لَا نَشْتَري بِه ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللّٰهِ
və Allahın şahidliyini gizlətmərik. ← “Onu (Andlarımızı) qohumlarımıza belə heç bir qiymətə satmarıq,

اِنَّآ اِذًا لَمِنَ الْاٰثِمينَ ﴿١٠٦﴾
Yoxsa, biz şübhəsiz ki, günahkarlardan olarıq”.

فَاِنْ عُثِرَ عَلٰى اَنَّهُمَا اسْتَحَقَّآ اِثْمًا فَاٰخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا
o zaman o ikisinin yerini başqa iki nəfər tutar ki, ← Əgər o ikisinin günah qazandıqları bəlli olsa,

مِنَ الَّذينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْاَوْلَيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللّٰهِ
və o ikisi Allaha and içərlər ki: ← o kimsələr (ölən şəxsə) daha yaxındırlar.

لَشَهَادَتُنَآ اَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا
“Həqiqətən, bizim şahidliyimiz, o ikisinin şahidliyindən daha doğrudur.

وَمَا اعْتَدَيْنَا اِنَّآ اِذًا لَمِنَ الظَّالِمينَ ﴿١٠٧﴾
Əks təqdirdə, biz şübhəsiz ki, zalımlardan olarıq”. ← Biz (yalandan and içib) həddi aşmadıq.

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَآ اَوْ يَخَافُوٓا اَنْ تُرَدَّ اَيْمَانٌ بَعْدَ اَيْمَانِهِمْ
və ya and içdikdən sonra andlarının ← Bu daha uyğundur ki, onlar şəhadəti olduğu kimi versinlər, rədd edilməsindən qorxsunlar.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوا وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقينَ ﴿١٠٨﴾
Allah, fasiq qövmü doğru yola yönəltməz! ← Allahdan qorxun və (Onu) eşidin.

يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَآ اُجِبْتُمْ

"Sizə nə cavab verildi?" ← O gün (qiyamət günü) Allah peyğəmbərləri toplayacaq və (onlara) deyəcək:

قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾

Həqiqətən, görünməyənləri bilən Sənsən!" ← Onlar deyəcəklər: "Biz heç bir şey bilmirik.

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلٰى وَالِدَتِكَ

Sənin və ananın üzərində olan nemətimi xatırla. ← Vaxtikən Allah demişdi: "Ey Məryəm oğlu İsa!

اِذْ اَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا

Beşikdə də, yetkin çağında da adamlarla danışırdın. ← O zaman səni müqəddəs ruhla qüvvətləndirmişdim.

وَاِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ وَاِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِي

O vaxt iznimlə palçıqdan quşa bənzər ← O vaxt sənə kitabı, hikməti, Tövratı və İncili öyrətdim.
bir şey düzəldirdin,

فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِاِذْنِي وَتُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ بِاِذْنِي

İznimlə anadangəlmə kora və cüzamlı xəstəyə şəfa verirdin. ← və ona üfürürdün. O da iznimlə quş olurdu.

وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى بِاِذْنِي وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِي اِسْرَآءِيلَ عَنْكَ

Vaxtikən İsrail oğullarını səndən dəf etmişdim ki, ← O zaman iznimlə ölüləri çıxardırdın (dirildirdin).

اِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ

Onlardan küfrə batanlar isə (belə) demişdilər: ← o zaman sən onlara açıq-aşkar dəlillər gətirmişdin.

اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١١٠﴾

"Bu, açıq-aydın sehrdən başqa bir şey deyildir!"

وَاِذْ اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيِّنَ اَنْ اٰمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي

"Mənə və peyğəmbərimə iman gətirin!" ← O zaman həvarilərə vəhy etmişdim ki:

قَالُوٓا اٰمَنَّا وَاشْهَدْ بِاَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾ اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

O zaman həvarilər demişdilər: "Ey Məryəm oğlu İsa!← Onlar da demişdilər: "İman gətirdik və şahid ol ki, biz
Müsəlmanlarıq!"

هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ اَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِنَ السَّمَآءِ قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴿١١٢﴾

O demişdi: "Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun!"← Rəbbin bizə göydən bir süfrə göndərə bilərmi?"

قَالُوا نُرِيدُ اَنْ نَاْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ اَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا

ürəklərimiz sakit olsun və bizə doğru dediyini biləк, ← (Həvarilər) demişdilər: "İstəyirik ki, ondan yeyək,

وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

və ona şahidlik edənlərdən olaq."

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَآ اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَآئِدَةً مِنَ السَّمَآءِ
"Ey Allahım, ey Rəbbimiz! Bizə göydən bir süfrə nazil et ki, ← Məryəm oğlu İsa dedi:

تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾
Və bizə ruzi ver! Axı Sən ruzi verənlərin ən yaxşısısan!" ← birincimiz və axırıncımız üçün bayram və Səndən bir möcüzə olsun!

قَالَ اللّٰهُ اِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ
Daha sonra sizdən kim küfrə düşərsə, ← Allah buyurdu: "Mən onu sizə, əlbəttə, nazil edərəm.

فَاِنِّي اُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَآ اُعَذِّبُهُ اَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾
aləmlərdən heç kəsə elə bir əzab verməmişəm!" ← Mən ona elə bir əzab verərəmki,

وَاِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ
Sənmi insanlara demişdin ki; ← O zaman Allah buyurdu: "Ey Məryəm oğlu İsa!

اتَّخِذُونِي وَاُمِّيَ اِلٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ قَالَ سُبْحَانَكَ
"(İsa) demişdi:"Sən pak və müqəddəssən! ← "Allahla yanaşı, məni və anamı özünüzə tanrı tutun!"

مَا يَكُونُ لِيٓ اَنْ اَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ اِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ
Əgər onu demiş olsaydım, onu mütləq bilərdin. ← Haqqım çatmayan bir şeyi demək mənə yaraşmaz.

تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَآ اَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾
Şübhəsiz, qeybləri bilən Sənsən! ← Sən ürəyimdə olanı bilirsən, mən isə Sənin zatında olanı bilmirəm.

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَآ اَمَرْتَنِي بِهِ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ
"Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin!" ← Onlara yalnız Sənin mənə əmr etdiklərini demişəm ki;

وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي
Sən məni vəfat etdirincə, ← Nə qədər ki, onların arasında idim, onlara şahid mən idim.

كُنْتَ اَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَاَنْتَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾
Sən hər şeyə şahidsən! ← onlara nəzarətçi Özün oldun.

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ
Əgər onları bağışlasan, ← Əgər onlara əzab versən, şübhəsiz ki, onlar Sənin qullarındır.

فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾
şübhəsiz, Sən yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibisən"

قَالَ اللّٰهُ هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
"Bu (qiyamət günü) elə bir gündür ki, düz danışanlara düzlükləri fayda verər. ← Allah buyurdu:

لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ
Allah onlardan razı qaldı, ← Onlar üçün, altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlər vardır.

وَرَضُوا عَنْهُ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾
Böyük uğur odur!" ← onlar da Ondan (Allahdan) razı qaldılar.

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾
və O (Allah) hər şeyə qadirdir!← Göylərin, yerin və onlarda olanların hakimiyyəti Allaha aiddir,

﴿٦﴾ سُورَةُ الْاَنْعَامِ

əl-Ənam (Davar) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 165 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ
zülmətləri və nuru yaratdı! ← O Allaha həmd (şükür və tərif) olsun ki, göyləri və yeri yaratdı,

ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾
Sonra da kafir olanlar, (bütləri) öz Rəbbinə tay tuturlar.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضٰى اَجَلاً
Sonra (sizin üçün) bir əcəl (ölüm vaxtı) müəyyən etdi. ← Sizi palçıqdan yaradan Odur.

وَاَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾
Sonra da siz şübhə edirsiniz! ← Onun (Allahın) yanında məlum bir əcəl də (qiyamət günü) vardır.

وَهُوَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوَاتِ وَفِي الْاَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾
Nə qazandığınızı da bilir!← Gizlindəkinizi və aşkardakınızı bilir. ← Göylərdə və yerdə O Allahdır!

وَمَا تَاْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾
ondan üz çevirməsinlər! ← Onlara, Rəbbinin ayələrindən elə bir ayə gəlməz ki,

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاۤءَهُمْ فَسَوْفَ يَاْتِيهِمْ اَنْبٰۤؤُا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٥﴾
Məsxərəyə qoyduqlarının xəbərləri onlara gəlib çatacaq! ← Onlara haqq gəldiyi vaxt (onu) yalanladılar.

اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْاَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ
Onlara, yer üzündə sizə vermədiyimiz imkanlar vermişdik.← Özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdiyimizi görmədilərmi?

وَاَرْسَلْنَا السَّمَاۤءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْاَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ
Onların (evlərinin) altından çaylar axıtmışdıq. ← Göydən onlara bol yağış göndərmişdik.

فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ ﴿٦﴾
və onlardan sonra başqa bir nəsil yaratdıq. ← Biz onları günahlarına görə məhv etdik,

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِاَيْدِيهِمْ
və onlar əlləri ilə ona toxunsaydılar, ← (Ey Rəsulum!) Əgər sənə kağız içində bir kitab nazil etsəydik,

لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوۤا اِنْ هٰذَاۤ اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾
"Bu, açıq-aydın bir sehrdən başqa bir şey deyildir." ← kafirlər mütləq (belə) deyərdilər:

وَقَالُوا لَوْلَا اُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ اَنْزَلْنَا مَلَكًا
Əgər bir mələk göndərsəydik, ← Onlar dedilər: "Ona bir mələk endirilməli deyildimi?"

لَقُضِيَ الْاَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ﴿٨﴾
Sonra (tövbə etmək üçün) onlara möhlət də verilməzdi. ← şübhəsiz, iş bitmiş olardı.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾
və onları bir daha düşdükləri şübhəyə salardıq. ← yenə onu bir insan edərdik, ← Əgər onu mələk etsəydik,

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿١٠﴾
Onları məsxərəyə qoyduqları şey də, məsxərəyə qoyanları bürüdü.← Səndən əvvəlki peyğəmbərlər də məsxərəyə qoyuldular.

قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾
yalanlayanların aqibəti necə oldu?” ← De: “Yer üzündə dolaşın, sonra görün ki,

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلْ لِلّٰهِ
De: “Allahındır!” ← De: “Göylərdə və yerdə olanlar kimindir?”

كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ
Olacağına heç bir şübhə olmayan qiyamət günündə sizi O toplayacaqdır.← O Özünə, rəhmli olmağı yazmışdır.

اَلَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾
Özlərinə zərər vuranlar iman gətirməzlər!

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾
O (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Gecədə və gündüzdə mövcud olan hər bir şey Onundur.

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
(O Allah ki,) göyləri və yeri yaradandır, ← De: “Allahdan başqasınımı özümə dost edərəm?!”

وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ اِنِّي اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ
De: “Mənə ilk müsəlman olmaq əmr edildi, ← O (hamısını) bəsləyər, amma Özü bəslənməz.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾ قُلْ اِنِّي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾
De:“Əgər mən Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxuram”←və əsla müşriklərdən olma (deyildi)!”

مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾
Açıq-aydın uğur da budur. ← O gün kim (əzabdan) qurtulsa, şübhəsiz ki, (Allah) ona rəhm etmişdir.

وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ اِلَّا هُوَ
Ondan (Allahdan) başqa heç kəs onu yox edə bilməz. ← Əgər Allah sənə bir sıxıntı versə,

وَاِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾
O, hər şeyə qadirdir! ← Əgər sənə bir xeyir yetirsə (heç kəs Ona mane ola bilməz).

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾
O, hikmət sahibidir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← O, Öz qulları üzərində hakimi-mütləqdir.

قُلْ اَيُّ شَيْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللّٰهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
De: “Mənimlə sizin aranızda Allah şahiddir. ← De: “Şahidlik baxımından hansı şey daha böyükdür?”

وَاُوحِيَ اِلَيَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ بِه وَمَنْ بَلَغَ
onunla, sizə və ona yetişəcək kimsələrə xəbərdarlıq verim. ← Və bu Quran mənə vəhy olundu ki,

اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰى قُلْ لَٓا اَشْهَدُ
De: “Mən şahidlik etmərəm!” ← Siz Allahla yanaşı başqa tanrılar olduğuna şahidlikmi edirsiniz?”

قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنَّنِي بَرِيٓءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾
Mən sizin şərik qoşduğunuz şeylərdən uzağam!” ← De: “O, yalnız tək bir Tanrıdır.

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَٓاءَهُمْ
(həm də) öz oğullarını tanıqları kimi. ← Özlərinə kitab verdiyimiz şəxslər onu (Peyğəmbəri) tanıyırlar,

اَلَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ
O kəsdən daha zalım kim ola bilər ki, ← Özlərinə zərər verənlər iman gətirməzlər!

افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِه اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾
Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar! ← o, yalandan Allaha iftira yaxar yaxud Onun ayələrini yalanlayar?!

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ اَشْرَكُوٓا
sonra (Allaha) şərik qoşanlara deyəcəyik: ← O gün (qiyamət günü) onların hamısını toplayacağıq,

اَيْنَ شُرَكَٓاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾
“(Tanrı olduqlarını) iddia etdiyiniz şərikləriniz haradadır?!

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ اِلَّٓا اَنْ قَالُوا وَاللّٰهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾
“Rəbbimiz Allaha and olsun ki, müşrik deyildik!”← Sonra onların, (belə) deməkdən başqa çarələri olmayacaq:

اُنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾
Özlərindən uydurduqları şeylər (bütlər) də onlardan qeyb oldu! ← Gör, özlərinə qarşı necə yalan deyirlər.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ
Lakin onu (Quranı) anlamasınlar deyə, ürəklərinə pərdə çəkdik, ← Onlardan, səni dinləyənlər də vardır.

وَفِيٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا
Onlar hər hansı bir möcüzə görsələr, yenə də ona inanmazlar. ← qulaqlarına da ağırlıq (verdik).

حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوٓا
Kafir olanlar isə deyərlər: ← Hətta sənin yanına gəldikdə səninlə höcətləşərlər.

اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْـَٔوْنَ عَنْهُ
Onlar onu qadağan edərlər, özləri də ondan uzaq durarlar.←“Bu, əvvəlkilərin əfsanələrindən başqası deyildir!”

وَاِنْ يُهْلِكُونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾
lakin (bunun) fərqinə varmazlar. ← Onlar özlərindən başqasını həlak etməzlər,

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ
“Kaş ki, biz (dünyaya) qaytarılsaydıq, ← Od üstündə saxlandıqları zaman onların (belə) dedələrini görəydin:

وَلَا نُكَذِّبَ بِاٰيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾
və möminlərdən olsaydıq!” ← Rəbbimizin ayələrini yalan hesab etməsəydik,

وَلَوْ رُدُّوا بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ
Əgər geri qaytarılsaydılar, ← Xeyr, əvvəlcə (ürəklərində) gizlətdikləri onların qabağına çıxdı.

﴿٢٨﴾ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ
Onlar, şübhəsiz ki, yalançıdırlar! ← yenə də onlar qadağan olunduqları şeylərə geri qayıdacaqdılar.

﴿٢٩﴾ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ وَقَالُوٓا اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا
və bizlər (bir daha) diriləsi deyilik!" ← Yenə də deyərdilər: "Dünyadakı həyatımızdan başqa (həyat) yoxdur,

قَالَ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوا عَلٰى رَبِّهِمْ
(Allah) deyəcək: "Bu, haqq deyilmi?" ← Rəbbinin hüzurunda saxlandıqları zaman görəydin!

﴿٣٠﴾ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ قَالُوا بَلٰى وَرَبِّنَا
(Allah) deyəcək: "Elə isə etdiyiniz küfrlərə görə əzabı dadın!" ← Deyəcəklər: "Bəli, Rəbbimizə and olsun!"

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَٓاءِ اللّٰهِ
Allahla qarşılaşmağı yalanlayan kimsələr artıq ziyana uğramışlar.

قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلٰى مَا فَرَّطْنَا فِيهَا حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً
deyəcəklər:"Oradakı (dünyadakı) təqsirlərimizə görə vay halımıza!"← Qiyamət qəflətən onlara gəldiyi zaman,

﴿٣١﴾ اَلَا سَٓاءَ مَا يَزِرُونَ وَهُمْ يَحْمِلُونَ اَوْزَارَهُمْ عَلٰى ظُهُورِهِمْ
Bir baxın, daşıdıqları şey (günah) necə də pisdir! ← (Günah) yüklərini bellərində daşıyarkən (bunu deyərlər).

وَلَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَٓا اِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ
Axirət yurdu müttəqilər üçün daha xeyirlidir. ← Dünya həyatı oyun və əyləncədən başqa bir şey deyildir.

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ ﴿٣٢﴾ اَفَلَا تَعْقِلُونَ
Bilirik ki, onların dedikləri söz səni çox kədərləndirir. ← Məgər dərk etmirsinizmi?

﴿٣٣﴾ وَلٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ
Ancaq o zalımlar Allahın ayələrini inkar edirlər. ← Əslində onlar səni yalançı hesab etmirlər.

فَصَبَرُوا عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَاُوذُوا وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ
Yalanlanmalarına və əziyyət verilmələrinə qarşı dözdülər. ← Səndən əvvəl də peyğəmbərlər yalanlandılar.

وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ حَتّٰٓى اَتٰيهُمْ نَصْرُنَا
Allahın sözlərini dəyişə biləcək heç kimsə yoxdur! ← Nəhayət, Bizim köməyimiz onlara gəldi.

وَاِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ جَٓاءَكَ مِنْ نَبَاِئ الْمُرْسَلِينَ
Onların üz döndərməsi sənə ağır gəlirsə,← Doğrudan da, peyğəmbərlərə aid xəbərlərin bəzisi sənə gəlib çatdı.

فَتَاْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْاَرْضِ اَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَٓاءِ
onlara bir möcüzə gətirəsən! ← bacarırsansa yerdə bir lağım və ya göyə çıxacaq bir nərdivan axtar ki,

﴿٣٥﴾ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى
Elə isə bilməyənlərdən olma! ← Əgər Allah istəsəydi, onları doğru yol üzərində toplayardı.

اِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾
Ölüləri isə Allah dirildər. Sonra Ona (Allaha) qaytarılarlar. ← Ancaq cani-dildən eşidənlər dəvəti qəbul edər.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖ
Onlar dedilər: "Ona (Peyğəmbərə) Rəbbindən bir möcüzə endirilməli deyildimi?"

قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾
Lakin onların çoxu bilməz! ← De ki: "Allah möcüzə endirməyə qadirdir."

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّٓا اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ
sizin kimi ümmətlər olmasın. ← Yerdəki elə bir heyvan, qanadları ilə uçan elə bir quş yoxdur ki,

مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾
Sonra Rəbbinin hüzuruna cəm ediləcəklər. ← Kitabda (Quranda) heç bir şeyi nəzərdən qaçırmadıq.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ
zülmət içində qalmış karlar və lallardır. ← Ayələrimizi təkzib edənlər,

مَنْ يَشَاِ اللّٰهُ يُضْلِلْهُ وَمَنْ يَشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾
istədiyi kimsəni də düz yola yönəldər. ← Allah, istədiyi kimsəni (haqq yoldan) azdırar,

قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ اَوْ اَتَتْكُمُ السَّاعَةُ
və ya qiyamət sizə gəlib çatsa,← De ki: "Deyin görək, sizə Allahın əzabı gəlsə,

اَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُونَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾
əgər doğru danışanlarsınızsa?" ← Allahdan başqasına dua edib yalvaracaqsınızmı,

بَلْ اِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ اِلَيْهِ اِنْ شَآءَ
Əgər istəsə, yalvardığınız şeyi (bəlanı) aradan qaldırar. ← Xeyr, yalnız Ona (Allaha) yalvaracaqsınız.

وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾
Siz də (Allaha) şərik qoşduğunuz şeyləri (bütlərinizi) unudarsınız.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَٓا اِلٰٓى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَاَخَذْنَاهُمْ بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّٓاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾
Onları müsibət və fəlakətə düçar etdik ki, bəlkə yalvararlar. ← Səndən əvvəlki ümmətlərə də göndərdik.

فَلَوْلَٓا اِذْ جَٓاءَهُمْ بَاْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
Lakin onların qəlbləri sərtləşdi. ← Barı, əzabımız onlara gəlib çatdığı zaman yalvaraydılar.

وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
Şeytan da onlar üçün etdikləri əməlləri bəzəkli göstərdi.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهٖ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ اَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ
hər şeyin qapılarını onların üzünə açdıq. ← Onlara edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman,

حَتّٰٓى اِذَا فَرِحُوا بِمَٓا اُوتُوٓا اَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾
onları qəflətən yaxaladıq. Onda onlar ümidlərini itirdilər.← Nəhayət, özlərinə verilən şeylərə sevindikləri vaxt,

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾
Həmd, aləmlərin Rəbbi Allaha məxsusdur! ← Beləcə, o zalım tayfanın kökü kəsildi.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ
və ürəklərinizə möhür vursa, ← De ki: “Deyin görüm, əgər Allah qulaqlarınızı və gözlərinizi alsa,

مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِهِ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٦﴾
Gör ayələri necə izah edirik. Sonra onlar üz döndərirlər. ← Allahdan başqa, onları sizə gətirəcək tanrı kimdir?”

قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً اَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾
zalım tayfadan başqası həlak edilərmi?”← De:“Deyin görüm, əgər Allahın əzabı sizə qəflətən və ya aşkar gəlsə,

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ فَمَنْ اٰمَنَ وَاَصْلَحَ
Kim iman gətirib yaxşı işlər görərsə, ← Peyğəmbərləri ancaq müjdə verən və xəbərdar edən olaraq göndəririk.

فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾
onlar üçün heç bir qorxu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər!

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾
qazandıqları günahlara görə onlara əzab toxunacaqdır! ← Ayələrimizi təkzib edənlərə gəldikdə,

قُلْ لَآ اَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ
Mən qeybi də bilmirəm. ← De: “Sizə demirəm ki, mənim yanımda Allahın xəzinələri vardır.

وَلَآ اَقُولُ لَكُمْ اِنِّي مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰى اِلَيَّ
Mən, yalnız mənə gələn vəhyə tabe oluram”. ← Sizə də demirəm ki, mən mələyəm.

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾
Məgər düşünmürsünüzmü?” ← De: “Kor biri, görən biriylə eyni olarmı?

وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُوٓا اِلٰى رَبِّهِمْ
Rəbbinin hüzuruna cəm ediləcəklərindən qorxarlar. ← Onunla (Quranla) o kimsələri xəbərdar et ki,

لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾
Bəlkə, onlar (pis əməllərdən) çəkinsinlər! ← Onların, Ondan (Allahdan) başqa hamisi və havadarı yoxdur.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
(Rəbblərinin) camalını diləyərək səhər-axşam Rəbblərinə dua edərlər. ← Və o kəsləri qovma ki,

مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ
Sənin verəcəyin hasabın da onlara heç bir dəxli yoxdur. ← Onların verəcəyi hesabın sənə heç bir dəxli yoxdur.

فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾
Buna görə də, onları qovsan zalımlardan olarsan.

وَكَذٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوٓا
onlar (belə) desinlər: ← Beləliklə, onların bir qismini digərləri ilə imtahana çəkdik ki,

اَهٰؤُلَٓاءِ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾
Allah şükür edənləri yaxşı tanıyan deyilmi? ← "Allah, aramızdan bunlaramı lütfünü bəxş etdi?"

وَاِذَا جَٓاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ
(onlara) de: "Sizə salam olsun!← Ayələrimizə iman gətirənlər sənə gəldikləri zaman,

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُٓوءًا بِجَهَالَةٍ
sizlərdən hər kim bilməyərək pis iş görərsə, ← Rəbbiniz Özünə rəhmli olmağı yazmışdır ki,

ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾
şübhəsiz, O (Allah) bağışlayandır, rəhm edəndir!" ← sonra onun arxasınca tövbə edib düzəlsə (bilsin ki,)

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾
günahkarların yolu açıq-aydın bilinsin. ← Biz ayələri belə izah edirik ki,

قُلْ اِنِّي نُهِيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
De: "Allahı qoyub tapındığınız şeylərə ibadət etmək mənə qadağan edilmişdir".

قُلْ لَٓا اَتَّبِعُ اَهْوَٓاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا
Belə olsa (haqq yoldan) azmış olaram, ← De: "Sizin nəfsinizin istəklərinə əsla uymaram.

وَمَٓا اَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾
və mən doğru yola yönəlmişlərdən olmaram!"

قُلْ اِنِّي عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ
Siz isə onu yalan hesab etdiniz. ← De: "Mən Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlil üzərindəyəm.

مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ يَقُصُّ الْحَقَّ
Hökm ancaq Allahındır. Haqqı O bəyan edər. ← Sizin tələsik istədiyiniz şey (əzab), mənim əlimdə deyildir.

وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ لَوْ اَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ
De: "Əgər təcili istədiyiniz (əzab) mənim əlimdə olsaydı, ← O, (haqla batili) ayırd edənlərin ən yaxşısıdır!"

لَقُضِيَ الْاَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾
Axı Allah zalımları daha yaxşı tanıyandır!" ← iş mənimlə sizin aranızda əlbəttə bitmiş olardı.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَٓا اِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
O, quruda və dənizdə nə varsa bilir. ← Qeybin açarları Onun yanındadır. Ondan başqası onları bilməz.

وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْاَرْضِ
Yerin zülmətləri içində elə bir toxum yoxdur ki,← Yerə düşən elə bir yarpaq yoxdur ki, O onu bilməsin.

وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ اِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾
yaş-quru elə bir şey yoxdur ki, açıq-aydın bir kitabda olmasın!

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفّٰيكُمْ بِالَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ
gündüz isə nə əldə etdiyinizi O bilir. ← Sizi gecələr öldürən (yuxuya daldıran) Odur,

ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضٰى اَجَلٌ مُسَمًّى
müəyyən olunmuş vaxt (əcəl) gəlib yetişsin. ← Sonra onda (gündüz) sizi diriltdir (oyandırır ki),

ثُمَّ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾
sonra O sizə, etdiyiniz əməlləri xəbər verəcəkdir. ← Sonra dönüşünüz onadır,

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
O sizə, gözətçi mələklər göndərir. ← O (Allah), Öz bəndələri üzərində hakimi-mütləqdir.

حَتّٰى اِذَا جَآءَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦١﴾
mələklərimiz onun canını alar. Onlar heç bir əskikliyə yol verməzlər!←Nəhayət, birinizin ölümü çatdıqda,

ثُمَّ رُدُّوٓا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ اَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ اَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾
Bilin ki, hökm Onundur və O, ən tez haqq-hesab çəkəndir!←Sonra, özlərinin həqiqi ixtiyar sahibi olan Allahın hüzuruna qaytarılar.

قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً
Gizlində yalvararaq Ona dua edirdiniz ki: ← De: “Sizləri qurunun və dənizin zülmətindən xilas edən kimdir?”

لَئِنْ اَنْجٰينَا مِنْ هٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾
əlbəttə, şükür edənlərdən olarıq”. ← “Əgər bizi bundan qurtarsa,

قُلِ اللّٰهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ اَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾
Sonra siz (yenə də Ona) şərik qoşursunuz?” ← De: “Sizi ondan və hər bir qəmdən Allah xilas edir.

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰٓى اَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِكُمْ
Üstünüzdən və ya ayaqlarınızın altından, ← De: “O (Allah), sizə əzab göndərməyə qadirdir;

اَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَاْسَ بَعْضٍ
və birinizə digərinizin zərərini daddırmağa (qadirdir)!” ← yaxud sizi dəstələr halında qarışdırmağa,

اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾
bəlkə, onlar başa düşsünlər! ← Gör ayələri nə cür izah edirik ki,

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾
De ki: “Mən sizin vəkiliniz deyiləm!” ← Sənin qövmün onu (Quranı), haqq olduğu halda yalan hesab etdi.

لِكُلِّ نَبَاٍ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾
və siz (onu) biləcəksiniz. ← Hər bir xəbərin müəyyən bir vaxtı vardır,

وَاِذَا رَاَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فٖٓي اٰيَاتِنَا فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فٖي حَدِيثٍ غَيْرِهِ
onlar söhbəti dəyişənə qədər onlardan üz çevir. ← Ayələrimizi lağlağıya qoyanları gördüyün zaman,

وَاِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾
xatırlayandan sonra o zalım tayfa ilə bərabər oturma! ← Əgər Şeytan (bunu) sənə unutdursa,

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلٰكِنْ ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

Lakin öyüddür ki, bəlkə, çəkinərlər. ← Onların əməllərindən, müttəqilərə heç bir (günah) yoxdur.

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

və dünya həyatı onları məğrur etmişdir. ← O kəsləri boşla getsin ki, onlar dinlərini oyun və əyləncə sayarlar,

وَذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ

Allahdan başqa onun heç bir dostu və şəfaətçisi yoxdur. ← Onu (Quranı) xatırlat ki, heç kəs qazandığına görə özünü həlaka düçar etməsin.

وَاِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا

Onlar, qazandıqlarına görə əzaba düçar olanlardır. ← Hər cür fidyəni versə də, ondan qəbul olunmaz.

لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

Onlar üçün küfr etdiklərinə görə qaynar su və şiddətli əzab vardır!

قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا

bizə nə xeyir verə bilərlər, nə də zərər verə bilərlər. ← De: “Allahı qoyub o şeylərəmi yalvaraq ki,

وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰينَا اللّٰهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْاَرْضِ حَيْرَانَ

yer üzündə şaşqın dolaşarkən şeytanların azdırdığı kəs kimi?”←Və Allah bizi düzgün yola yönəltdikdən sonra geriyəmi döndəriləcəyik,

لَهُ اَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ اِلَى الْهُدَى ائْتِنَا قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى

De: “Allahın hidayəti doğru yoldur. ← Onun, “Bizə tərəf gəl!”- deyərək haqq yola çağıran dostları vardı!

وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

Bizə, aləmlərin Rəbbinə təslim olmaq əmr edilmişdir.

وَاَنْ اَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوهُ وَهُوَ الَّذِيٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

və hüzuruna toplanacağınız Odur!”- (deyə əmr edilmişdir)”. ← Həmçinin: “Namaz qılın, Ondan qorxun,

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ

Onun: “Ol!” deyəcəyi gün (hər şey) dərhal olar. ← Göyləri və yeri haqq olaraq yaradan da Odur.

قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ

Surun (İsrafilin surunun) çalınacağı gün də hökmranlıq Onundur. ← Onun sözü haqdır.

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

O, hikmət sahibidir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← Qeybi və aşkarı biləndir.

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ اٰزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا اٰلِهَةً
"Sən bütləri tanrılarmı qəbul edirsən? ← Vaxtikən İbrahim, atası Azərə demişdi:

اِنّ۪ٓي اَرٰيكَ وَقَوْمَكَ ف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ ﴿٧٤﴾
Mən səni və sənin tayfanı açıq-aydın zəlalət içində görürəm!"

وَكَذٰلِكَ نُر۪ٓي اِبْرٰه۪يمَ مَلَكُوتَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِن۪ينَ ﴿٧٥﴾
tam qənaətlə inananlardan olsun! ← Beləcə, İbrahimə göylərin və yerin mülkünü göstərdik ki,

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًا قَالَ هٰذَا رَبّ۪ي
"Bu mənim Rəbbimdir!" ← Gecə qaranlığı onu bürüdükdə bir ulduz görüb dedi:

فَلَمَّٓا اَفَلَ قَالَ لَٓا اُحِبُّ الْاٰفِل۪ينَ ﴿٧٦﴾
"Mən batanları sevmirəm!"← (Ulduz) batdıqda isə dedi:

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبّ۪ي فَلَمَّٓا اَفَلَ قَالَ
O batdığı zaman isə dedi: ← Doğan ayı gördüyü zaman: "Bu mənim Rəbbimdir!"- dedi.

لَئِنْ لَمْ يَهْدِن۪ي رَبّ۪ي لَاَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّٓالّ۪ينَ ﴿٧٧﴾
zəlalətə düşən qövmdən olardım".← "Doğrudan da, əgər Rəbbim məni doğru yola yönəltməsəydi,

فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبّ۪ي هٰذَٓا اَكْبَرُ
"Bu mənim Rəbbimdir. Bu, daha böyükdür!"- dedi. ← Doğan günəşi gördüyü zaman isə:

فَلَمَّٓا اَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ اِنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾
"Ey camaatım, mən, həqiqətən, sizin (Allaha) şərik qoşduqlarınızdan uzağam! ← O batdıqda isə dedi:

اِنّ۪ي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذ۪ي فَطَرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ حَن۪يفًا
O, göyləri və yeri yaratdı, hənif olaraq (üzümü ona çevirdim). ← Mən həqiqətən, üzümü ona çevirdim ki,

وَمَٓا اَنَا۬ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ ﴿٧٩﴾
Mən (Allaha) şərik qoşanlardan deyiləm!"

وَحَٓاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ اَتُحَٓاجُّٓونّ۪ي فِي اللّٰهِ
"Allah barəsində mənimlə mübahisəmi edirsiniz? ← Tayfası onunla (İbrahimlə) mübahisəyə girişdi. O dedi:

وَقَدْ هَدٰينِۜ وَلَٓا اَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِه۪ٓ
Mən Ona şərik qoşduğunuz şeylərdən (bütlərdən) qorxmuram. ← Halbuki O, məni doğru yola salmışdır.

اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ رَبّ۪ي شَيْـًٔاۜ وَسِعَ رَبّ۪ي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًاۜ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾
Məgər düşünüb ibrət almırsınızmı?← Rəbbim hər şeyi elmlə ehtiva etmişdir.← Ancaq Rəbbimin istədiyi hər hansı bir şey istisnadır.

وَكَيْفَ اَخَافُ مَٓا اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ
Halbuki siz, Allaha şərik qoşmaqdan qorxmursunuz ki, ← Niyə qoşduğunuz şəriklərdən qorxmalıyam?

مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِه۪ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًاۜ فَاَيُّ الْفَر۪يقَيْنِ اَحَقُّ بِالْاَمْنِۚ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾
Əgər bilirsinizsə, iki dəstədən hansı əmin olmağa daha layiqdir?← sizə, o haqda heç bir dəlil endirməmişdir.

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوٓا اِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْاَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾
onlar üçün əminlik var və onlar Haqq yoldadırlar!← O kəslər ki, iman gətirib imanlarını zülmə qatışdırmırlar;

وَتِلْكَ حُجَّتُنَآ اٰتَيْنَاهَآ اِبْرٰهِيمَ عَلٰى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَآءُ
İstədiyimiz şəxsi dərəcə-dərəcə yüksəldərik. ← Bu, İbrahimə öz tayfasına qarşı verdiyimiz dəlilimizdir.

اِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾
Şübhəsiz ki, Rəbbin hikmət sahibi, elm sahibidir.

وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا
Onların hər birini hidayətə (peyğəmbərliyə) çatdırdıq. ← Və biz İshaqı və Yəqubu Ona əta etdik.

وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ
və onun nəslindən olan, ← Daha əvvəl Nuhu hidayətə qovuşdurmuşduq,

دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى وَهٰرُونَ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾
Yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. ← Davudu, Süleymanı, Əyyubu, Yusifi, Musanı və Harunu.

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى وَعِيسٰى وَاِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾
(Onların) hamısı əməlisalehlərdən idi. ← Zəkəriyyanı, Yəhyanı, İsanı və İlyası da (hidayətə çatdırdıq).

وَاِسْمٰعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾
və hamısını aləmlərdən üstün tutduq. ← Həmçinin İsmaili, Əlyəsəi, Yunisi və Lutu (hidayətə çatdırdıq)

وَمِنْ اٰبَآئِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَاِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾
Onları seçdik və onları düz yola yönəltdik.←Atalarından, nəsillərindən və qardaşlarından da.

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ
Bəndələrindən istədiyi kimsəni ona yönəldər. ← Bu, Allahın haqq yoludur.

وَلَوْ اَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾
onların etdikləri əməllər puça çıxardı. ← Əgər onlar (Allaha) şərik qoşsaydılar,

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَاِنْ يَكْفُرْ بِهَا هٰٓؤُلَآءِ
Əgər bunlar onu (o dəlilləri) dansalar, ← Onlar, özlərinə kitab, hökm və peyğəmbərlik verdiyimiz kimsələrdir.

فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾
Biz onlara, onu (həmin dəlilləri) inkar etməyən bir tayfanı müvəkkil edərik.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْ
Sən də onların haqq yolunu tut. ← Onlar (bu peyğəmbərlər) Allahın doğru yola yönəltdiyi kimsələrdir.

قُلْ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾
O (Quran), aləmlər üçün yalnız bir nəsihətdir”. ← De: “Bunun müqabilində sizdən bir əvəz istəmirəm.

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِه۪ٓ اِذْ قَالُوا

Belə ki, onlar demişdilər: ← Onlar Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər.

مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍۜ قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذ۪ي

De: “O kitabı (Tövratı) kim nazil etmişdir ki,← “Allah heç bir bəşərə bir şey nazil etməmişdir”

جَٓاءَ بِه۪ مُوسٰى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاط۪يسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَث۪يرًاۚ

Siz onu vərəqlərə yazıb göstərir, bir çoxunu da gizlədirsiniz.← Musa onu, insanlara bir nur və hidayət olaraq gətirmişdi?

وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُٓوا اَنْتُمْ وَلَٓا اٰبَٓاؤُ۬كُمْۜ قُلِ اللّٰهُۙ

Sən: “Allah!”- de. ← Siz (Quranla) özünüzün və atalarınızın bilmədiklərini öyrənmiş olursunuz.”

ثُمَّ ذَرْهُمْ ف۪ي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾

Sonra da onları burax ki, düşdükləri bataqlıqda oynaya-oynaya qalsınlar.

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذ۪ي بَيْنَ يَدَيْهِ

özündən əvvəlkiləri təsdiq edər; ← Bu (Quran) da, nazil etdiyimiz mübarək bir kitabdır ki,

وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَاۜ وَالَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِه۪

Axirətə iman gətirən kimsələr isə ona iman gətirər, ← Məkkə əhlini və ətrafındakıları da (onunla) qorxudasan.

وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾

və onlar namazlarını qoruyub saxlayarlar (vaxtlı-vaxtında qılarlar).

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ اُو۫حِيَ اِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ اِلَيْهِ شَيْءٌ

yaxud özünə heç nə vəhy olunmadığı halda: ← O kəsdən daha zalım kimdir ki, Allaha iftira yaxar; “Mənə vəhy olunmuşdur”, deyər;

وَمَنْ قَالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُۜ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظَّالِمُونَ ف۪ي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ

Kaş o zalımları ölüm dalğaları içində görsəydin. ← Və o kəs ki; “Allahın nazil etdiyinin bənzərini endirəcəyəm” - deyər?!

وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُٓوا اَيْد۪يهِمْۚ اَخْرِجُٓوا اَنْفُسَكُمْۜ

“Çıxarın canlarınızı! ← Mələklər də (o zaman) əllərini uzadıb (deyərlər):

اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ

Çünki Allaha qarşı nahaq sözlər danışırdınız, ← Siz bu gün alçaldıcı bir əzabla cəzalandırılacaqsınız!

وَكُنْتُمْ عَنْ اٰيَاتِه۪ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادٰى

Bizim hüzurumuza tək-tənha gəlmisiniz, ← və Onun ayələrinə təkəbbür göstərirdiniz!”

كَمَا خَلَقْنَاكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَٓاءَ ظُهُورِكُمْۚ

Sizə verdiklərimizi də arxanızda (dünyada) qoydunuz. ← (həm də) ilk dəfə sizi yaratdığımız kimi.

وَمَا نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَٓاءَكُمُ الَّذ۪ينَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ ف۪يكُمْ شُرَكٰٓؤُ۬اۜ

onları öz aranızda (Allahın) şərikləri iddia etmişdiniz. ← O şəfaətçilərinizi də sizinlə görmürük ki,

لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

və iddia etdikləriniz (bütlər) də sizdən (uzaqlaşıb) qeyb olmuşdur. ← Artıq aranızdakı (rabitə) qırılmışdır,

اِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوٰى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

O, ölüdən diri çıxardar, ← Şübhəsiz ki, Allah toxumu və çəyirdəyi cücərdib çatladandır.

وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

Budur Allah! Bəs (Allahdan) necə döndərilirsiniz? ← diridən də ölü çıxardar.

فَالِقُ الْاِصْبَاحِ وَجَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا

və gecəni bir istirahət vaxtı təyin etdi. ← (Allah, Gecənin zülmətindən) səhəri yarıb çıxarandır,

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, (hər şeyi) bilənin təqdiridir. ← Günəşi və ayı bir ölçü vasitəsi (edən də Odur).

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

onunla, qurunun və dənizin zülmətində düz yolda gedəsiniz. ← Ulduzları sizin üçün yaradan da Odur ki,

قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾ وَهُوَ الَّذِيٓ اَنْشَاَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

Sizi tək bir nəfsdən yaradan da Odur. ← Anlayan bir camaat üçün ayələri ətraflı izah etdik.

فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾

Anlayan bir qövm üçün ayləri ətraflı izah etdik.← (Sizin üçün) bir qalma yeri və bir əmanət yeri (qəbir) var.

وَهُوَ الَّذِيٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ

Onunla hər növ bitkini yetişdirdik; ← Göydən su endirən Odur.

فَاَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا

Onlardan, bir-birinə sarmaşmış (sünbül olmuş) dənələr çıxardırıq. ← ondan da yaşıl fidanlar göyərtdik.

وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ

Xurma ağacından, onun tumurcuğundan sallanmış salxımlar da (yetişdirdik).

وَجَنَّاتٍ مِنْ اَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ

Üzüm bağları, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar da (yetişdirdik).

اُنْظُرُوٓا اِلٰى ثَمَرِهٖٓ اِذَٓا اَثْمَرَ وَيَنْعِهٖ اِنَّ فِي ذٰلِكُمْ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

Əlbəttə bunda, iman gətirən bir qövm üçün dəlillər var. ← Bar verdiyi vaxt meyvəsinə və yetişməsinə baxın.

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ

Halbuki onları, O (Allah) yaratmışdır. ← Onlar cinləri Allaha şərik qoşdular.

وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٠٠﴾

O (Allah), aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır və ucadır. ← Bilmədən Onun üçün oğullar və qızlar uydurdular.

بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَنّٰى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ

Onun zövcəsi olmadığı halda Onun necə övladı ola bilər? ← O, göyləri və yeri var edəndir.

وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

və O, hər şeyi biləndir! ← Axı Hər şeyi O yaratmışdır,

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Budur Rəbbiniz olan Allah!

خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾
O, hər şeyə vəkildir! ← Hər şeyi yaradandır. Buna görə də Ona ibadət edin.

لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾
Və O lütfkardır, (hər şeydən) xəbərdardır! ← Gözlər Onu görməz. Amma O, gözləri görər.

قَدْ جَٓاءَكُمْ بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ
Kim görsə, öz lehinədir, ← Rəbbinizdən sizə bəsirət (görmə qabiliyyəti) gəlmişdir.

وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَٓا اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾
Mən sizə nəzarətçı deyiləm. ← kim görməsə, öz əleyhinədir.

وَكَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ
onlar: “Sən dərs almısan”,- desinlər, ← Biz ayələri belə açıqlayırıq ki,

وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾
Biz də onu (Quranı), bilən (elm sahibi olan) bir qövmə izah edək.

اِتَّبِعْ مَٓا اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾
Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Müşriklərdən də üz çevir! ← Rəbbindən sənə vəhy edilənə tabe ol!

وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَٓا اَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾
Sən onların üzərində vəkil də deyilsən!←Səni onların üzərində gözətçi qoymadıq.← Əgər Allah istəsəydi,
müşrik olmazdılar.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
Yoxsa onlar, bilmədən Allaha düşməncəsinə söyərlər. ← Allahdan başqalarına tapınanları da söyməyin.

كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ
Sonra onların qayıdışı Rəbbinin hüzurunadır. ← Beləcə, hər bir ümmətə öz əməllərini gözəl göstərdik.

فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾
Və etdikləri əməllər barəsində (Allah) onlara xəbər verəcəkdir!

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَٓاءَتْهُمْ اٰيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا
əgər onlara bir möcüzə gəlsə, ona mütləq inanacaqlar. ← Allaha ürəkdən and içdilər ki,

قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ اَنَّهَٓا اِذَا جَٓاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾
Heç bilirsiniz ki, o (möcüzə) gəlsə də iman gətirməyəcəklər!” ← De: “Möcüzələr ancaq Allahın yanındadır.

وَنُقَلِّبُ اَفْـِٔدَتَهُمْ وَاَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِٓ اَوَّلَ مَرَّةٍ
Necə ki, əvvəlcə ona iman gətirməmişdilər. ← Biz onların ürəklərini və gözlərini tərsinə çevirərik.

وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾
Və onları, öz azğınlıqları içində şaşqın bir vəziyyətdə qoyarıq.

وَلَوْ اَنَّنَا نَزَّلْنَٓا اِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى
və ölülər onlarla danışsaydı, ← Əgər Biz mələkləri onlara göndərsəydik,

وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوٓا اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ
Allah istəmədikcə, onlar iman gətirməzdilər. ← və də hər şeyi onların qarşısına toplayıb qoysaydıq belə,

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾
Lakin onların əksəriyyəti (bunu) bilməz.

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ
insan və cin şeytanlarından. ← Beləcə, hər peyğəmbər üçün düşmənlər yaratdıq;

يُوحِي بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًاۜ وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ
Əgər Rəbbin istəsəydi, ← Onlar, aldatmaq məqsədilə bir-birinə təmtəraqlı sözlər təlqin edərlər.

مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾
Uydurduqları yalanlarla birlikdə onları boşla getsinlər! ← onlar onu etməzdilər.

وَلِتَصْغٰٓى اِلَيْهِ اَفْـِٔدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ
ondan (o sözlərdən) xoşlansınlar, ← Axirətə inanmayanların ürəkləri də onlara meyl etsin,

وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾
və gördükləri çirkin işləri bir daha görsünlər.

اَفَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِٓي اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًاۜ
Halbuki sizə Kitabı müfəssəl surətdə nazil edən Odur. ← Allahdan başqasınımı özümə hakim istəməliyəm?!

وَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ اَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾
Elə isə, əsla şübhəyə düşənlərdən olma! ← Kitab verdiyimiz şəxslər onun, Rəbbindən haqq olaraq nazil edildiyini bilirlər.

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًاۜ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهٖ
Onun sözlərini dəyişdirə biləcək kimsə yoxdur. ← Rəbbinin sözü düzgün və ədalətli şəkildə tamam oldu.

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾
O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِي الْاَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ
onlar səni Allahın yolundan azdırarlar. ← Əgər yer üzündəki kimsələrin çoxuna itaət etsən,

اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾
və onlar ancaq yalan danışarlar! ← Onlar ancaq zənnə uyarlar,

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾
və O, Haqq yola yönələnləri ən yaxşı biləndir! ← Şübhəsiz, Rəbbin, yolundan azanları ən yaxşı tanıyandır,

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ بِاٰيَاتِهٖ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾
...əgər Onun ayələrinə inanırsınızsa! ← Üstündə Allahın adı çəkilmiş olanlardan yeyin...

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تَاْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ

Sizə haram etdiklərini sizə izah etmişdir. ← Sizə nə olub ki, üstündə Allahın adı çəkilənlərdən yeməyəsiniz?

اِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَيْهِ وَاِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِاَهْوَآئِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ

Şübhəsiz, çoxları, bilmədən nəfslərinə uyaraq düz yoldan azdırarlar. ← Ancaq məcbur qalmağınız istisnadır.

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهُ

Günahın aşkarından da, gizlisindən də əl çəkin! ← Şübhəsiz ki, Rəbbin həddi aşanları ən yaxşı tanıyandır!

اِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْاِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

onlar, etdikləri əməllərə görə cəzalandırılacaqlar! ← O kəslər ki, günah qazanırlar,

وَلَا تَاْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهُ لَفِسْقٌ

O, şübhəsiz ki, günahdır. ← Üstündə Allahın adı çəkilməmiş olanlardan yeməyin.

وَاِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ اِلٰٓى اَوْلِيَآئِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَاِنْ اَطَعْتُمُوهُمْ

Əgər onlara itaət etsəniz, ← Həqiqətən, şeytanlar öz dostlarına sizinlə mücadilə etmək üçün təlqin edirlər.

اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

şübhəsiz ki, siz də müşrik olarsınız.

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ

və insanlar arasında gəzməsi üçün özünə bir nur verdiyimiz kimsə, ← Heç ölü olub diriltdiyimiz,

كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

Etdikləri əməllər kafirlərə belə gözəl göstərildi.←zülmət içində qalıb oradan çıxa bilməyən kimsə kimidir?

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ اَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا

orada hilə ilə məşğul olsunlar. ← Beləcə, hər bir məmləkətdə, oranın günahkarlarını başçılar təyin etdik ki,

وَمَا يَمْكُرُونَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

lakin (bunun) fərqinə varmazlar. ← Halbuki onlar yalnız özlərinə qarşı hilə edərlər,

وَاِذَا جَآءَتْهُمْ اٰيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ

“Biz iman gətirməyəcəyik... ← Onlara bir ayə gəldiyi zaman deyərlər:

حَتّٰى نُؤْتٰى مِثْلَ مَآ اُوتِيَ رُسُلُ اللّٰهِ اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

Allah, peyğəmbərliyi hara göndərəcəyini daha yaxşı bilir. ←...Allahın peyğəmbərlərinə verilənin misli bizə verilənə qədər!”

سَيُصِيبُ الَّذِينَ اَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

və etdikləri hilələrə görə şiddətli əzaba (düşəcəklər)!← Günahkarlar Allahın qatında zillətə düçar olacaqlar

فَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِۚ
onun ürəyini İslam üçün açıb genişləndirər. ← Allah kimi düz yola yönəltmək istəsə,

وَمَنْ يُرِدْ اَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا
onun ürəyini daraldıb sıxıntıya salar, ← Kimi azdırmaq istəsə,

كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَآءِ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾
Allah, iman gətirməyənlərə belə pislik edər! ← göyə çıxırmış kimi.

وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًاۜ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾
Ayələrimizi, düşünüb anlayan bir camaat üçün müfəssəl izah etmişik. ← Axı bu, Rəbbinin doğru yoludur.

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾
O (Allah), gördüyü işlərə görə onların dostudur. ← Onlar üçün Rəbbinin yanında əminlik yurdu vardır.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًاۚ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْاِنْسِ
“Ey cin tayfası, insanların bir çoxunu azdırdınız”.← Onların hamısını toplayacağı gün (Allah deyəcək):

وَقَالَ اَوْلِيَآؤُهُمْ مِنَ الْاِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ
“Ey Rəbbimiz! Biz bir-birimizdən bəhrələndik, ← Onların (cinlərin) insanlardan olan dostları deyəcəklər:

وَبَلَغْنَٓا اَجَلَنَا الَّذِيٓ اَجَّلْتَ لَنَاۜ قَالَ النَّارُ مَثْوٰيكُمْ خَالِدِينَ فِيهَٓا
(Allah) deyəcək: “Atəş, içində əbədi qalacağınız yerinizdir.← və bizim üçün müəyyən etdiyin əcəlimiz çatdı!”

اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُۜ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾
Şübhəsiz ki, Rəbbin hikmət sahibi, elm sahibidir! ← Ancaq Allahın istədiyi istisnadır!”

وَكَذٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾
Beləliklə, qazandıqları (günahlara) görə zalımların bəzisini digərinin arxasına taxarıq.

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ
Sizə öz içərinizdən peyğəmbərlər gəlmədimi ki, ← Ey cin və insan tayfası!

يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَاۜ
və bu gününüzlə qarşılaşacağınız barədə sizə xəbərdarlıq edirdilər. ← onlar ayələrimi sizə söyləyirdilər,

قَالُوا شَهِدْنَا عَلٰٓى اَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا
Dünya həyatı onları aldatdı, ← Onlar deyəcəklər: “Biz öz əleyhimizə şahidik!”

وَشَهِدُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾
və öz əleyhlərinə şəhadət verdilər ki, onlar kafir idilər.

ذٰلِكَ اَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَاَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾
...oranın xalqı qafil ola-ola. ← Bu, ona görədir ki, Rəbbin məmləkətləri zülmlə həlak edən deyil...

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُواۜ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

Rəbbin onların nə etdiklərindən qafil deyildir!← Və hər kəs üçün, etdiyi əməllərə görə dərəcələr vardır.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِۜ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ

Əgər istəsə, sizi məhv edər, ← Rəbbin heç nəyə möhtac deyildir, mərhəmət sahibidir.

وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَآءُ كَمَآ اَنْشَاَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِينَ ﴿١٣٣﴾

Necəki başqa bir qövmün zürriyyətindən sizi yaratmışdı. ← sizdən sonra da istədiyini yerinizə gətirər.

اِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَاٰتٍۙ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

Siz isə mane ola bilməzsiniz! ← Şübhəsiz ki, sizə vəd edilən (qiyamət günü) gələcəkdir.

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّي عَامِلٌۚ

Mən də (öz vəzifəmi) yerinə yetirirəm. ← De ki: “Ey camaatım, əlinizdən gələni edin.

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِۜ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!” ← Yurdun aqibətinin kimə nəsib olacağını biləcəksiniz.

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَاَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْاَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ

və öz inanclarına görə dedilər: “Bu Allahındır, ← Allah üçün, Onun yaratdığı əkin və davardan pay ayırdılar,

وَهٰذَا لِشُرَكَآئِنَاۚ فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ اِلَى اللّٰهِۚ

Beləcə onların bütləri üçün olan hissə Allaha çatmaz, ← bu da (Allaha) şərik qoşduqlarımızındır!”

وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى شُرَكَآئِهِمْۜ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

Onların verdikləri hökm necə də pisdir! ← Allah üçün olan hissə isə bütlərə çatardı.

وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ شُرَكَآؤُهُمْ

Beləcə, ortaqları, müşriklərin bir çoxuna uşaqlarını öldürməyi gözəl göstərdi ki,

لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ

onları məhv etsinlər və dinlərinə qarışıqlıq salsınlar.

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

Onları və uydurduqları yalanları başlı-başına burax. ← Əgər Allah istəsəydi, onu etməzdilər.

وَقَالُوا هٰذِهٖٓ اَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَآ اِلَّا مَنْ نَشَآءُ بِزَعْمِهِمْ

İddialarına görə onları, istədiklərimizdən başqası yeyə bilməz. ← Və dedilər:“Bu davarlar və əkinlər haramdır.

وَاَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَاَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا

Üzərinə Allahın adını çəkmədikləri heyvanlar da var. ← (Bunlar) minilməsi qadağan edilmiş heyvanlardır”.

افْتِرَآءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

Yaxdıqları iftiraya görə (Allah) onların cəzalarını verəcəkdir. ← (Bunu da), Ona iftira yaxaraq (edərlər).

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هٰذِهِ الْاَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلٰٓى اَزْوَاجِنَا

qadınlarımıza isə haramdır”.← Dedilər ki: “Bu heyvanların qarınlarındakı balalar kişilərimizə məxsusdur,

وَاِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَآءُ

onlar (kişilər və qadınlar) ona (onu yeməyə) ortaqdırlar. ← Əgər (bala doğularkən) ölü olarsa,

سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ اِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾

Şübhəsiz ki, O hikmət sahibidir, elm sahibidir! ← (Allah) onlara, (bu yalan) vəsflərinin cəzasını verəcəkdir.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوٓا اَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

səfehlik üzündən anlamadan öz uşaqlarını öldürdülər, ← Şübhəsiz, o kəslər ziyana uğramışlar ki,

وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَآءً عَلَى اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

Həqiqətən azıblar və haq yolda deyillər.← və Allahın onlara verdiyi ruzini, Allaha iftira yaxaraq haram etdilər.

وَهُوَ الَّذِيٓ اَنْشَاَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا اُكُلُهُ

dadları müxtəlif olan xurmanı və taxılı, ← Yaradan odur; yer üzünə sərilmiş və sərilməmiş bağları,

وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهٖٓ اِذَآ اَثْمَرَ

Bar verdiyi zaman onun barından yeyin. ← bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytunu və narı.

وَاٰتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهٖ وَلَا تُسْرِفُوا اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾

və israf etməyin. Şübhəsiz, O, israf edənləri sevməz!← Yığım günü də haqqını (zəkatını, sədəqəsini) verin,

وَمِنَ الْاَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ

Allahın sizə verdiyi ruzilərdən yeyin, ← Yük daşıyan və (yunundan) döşək düzəldilən heyvanları da (yaratdı).

وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşməninizdir. ← və Şeytanın addımlarını izləməyin.

ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ

(Erkək və dişi olmaq üzrə) bir cüt qoyun və bir cüt keçi. ← (Allâh heyvanları) səkkiz cüt olaraq (yaratdı);

قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ

Yaxud da iki dişinin bətnində olanlarımı? ← De: "(Allah) iki erkəyi, yoxsa iki dişini haram etdi?

نَبِّؤُنِي بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾

Əgər doğru deyirsinizsə, bir elmə əsaslanaraq mənə xəbər verin!"

وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ

De: "(Allah) iki erkəyi, yoxsa iki dişini haram buyurdu? ← Həmçinin dəvədən iki və inəkdən iki.

اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَآءَ اِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا

Yoxsa Allah bunu sizə tövsiyə etdiyi zaman şahid idiniz?" ← Yaxud iki dişinin bətnində olanları (haram etdi)?

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ

Elmi olmadan insanları azdırmaq üçün (bunu edir). ← Allaha qarşı yalan uyduran şəxsdən daha zalım kimdir?

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾

Həqiqətən, Allah zalım tayfanı doğru yola salmaz!

قُلْ لَٓا اَجِدُ فِي مَٓا اُوحِيَ اِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ

...yemək yeyənə yeməklər içərisində. ← De: "Mənə gələn vəhylərdə, haram edilmiş bir şey görmürəm...

اِلَّٓا اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَاِنَّهُ رِجْسٌ

Çünki onlar murdardır. ← (Bunlar) istisna olmaqla; Ölü heyvan və ya axar qan yaxud donuz əti.

اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ

Və ya Allahdan başqasının adı ilə günah olaraq kəsilmiş (heyvanlar haramdır).

فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

Rəbbin əlbəttə, bağışlayan, rəhmlidir!← Kim məcbur qalsa, zəruri ehtiyacı qədər, həddi aşmadan (yeyə bilər)".

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا

İnək və qoyunun piylərini də onlara haram etdik. ← Yəhudilərə, dırnaqlı heyvanların hamısını haram etdik.

اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَٓا اَوِ الْحَوَايَٓا اَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ

Və ya bağırsaqlarına yapışan, yaxud sümüklərinə qarışan (müstəsnadır). ← Bellərinə yapışan müstəsnadır;

ذٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

Və şübhəsiz ki, Biz doğru danışanlarıq! ← Həddi aşdıqlarına görə onları belə cəzalandırdıq.

فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍۚ فَاِنْ كَذَّبُوكَ

o zaman de: “Rəbbiniz geniş mərhəmət sahibidir. ← Əgər səni yalançı hesab etsələr,

وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

Onun, günahkar bir tayfaya verəcəyi əzabın da qarşısı alına bilməz!”

لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَٓا اَشْرَكْنَا وَلَٓا اٰبَٓاؤُ۬نَا سَيَقُولُ الَّذِينَ اَشْرَكُوا

“Əgər Allah istəsəydi, biz də, atalarımız da müşrik olmazdıq, ← Müşriklər deyəcəklər:

كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍۜ

Onlardan əvvəlkilər də belə təkzib etmişdilər. ← və heç bir şeyi haram edə bilməzdik.

قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَاۜ حَتّٰى ذَاقُوا بَأْسَنَاۜ

De: “Bizim qarşımıza çıxara biləcək bir elminiz varmı? ← Nəhayət, əzabımızı daddılar.

اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

Yalnız zənnə qapılırsınız və siz yalnız yalan uydurursunuz!”

فَلَوْ شَٓاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ

Əgər O istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola yönəldərdi”. ← De: “Tutarlı dəlil Allaha məxsusdur.

اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَاۚ قُلْ هَلُمَّ شُهَدَٓاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ اَنَّ

Allah bunu haram buyurmuşdur”. ← De: “Şəhadət verəcək şahidlərinizi gətirin ki,

فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ فَاِنْ شَهِدُوا

sən onlarla birlikdə şahidlik etmə, ← Əgər onlar şahidlik etsələr,

وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴿١٥٠﴾ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ

Onlar öz Rəbbinə tay tutarlar.← Ayələrimizi yalanlayanların və axirətə inanmayanların arzularına uyma.

اَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْـًٔا وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًاۚ قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ

Ona heç nəyi şərik qoşmayın! Ata-anaya yaxşılıq edin! ← De: “Gəlin Rəbbinizin sizə nələri haram etdiyini deyim:

نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ وَلَا تَقْتُلُوٓا اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍۜ

Biz sizin və onların ruzisini veririk. ← Kasıblıq üzündən uşaqlarınızı öldürməyin!

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّۜ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ

Allahın haram buyurduğu cana haqsız yerə qıymayın. ← Açıq və gizlin pis işlərə yaxın düşməyin!

ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

(Allah) bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə, siz düşünüb anlayasınız!

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ
taki həddi-büluğa çatana qədər. ← Yetimin malına, xeyirxah məqsəd istisna olmaqla yaxın düşməyin,

وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا
Biz hər kəsi yalnız gücü yetdiyi qədər yükləyirik. ← Ölçüdə və çəkidə ədalətə riayət edin.

وَاِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى
(haqqında danışdığınız kimsə) qohumunuz olsa belə. ← Söz söylədiyiniz zaman ədalətli olun,

وَبِعَهْدِ اللّٰهِ اَوْفُوا ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾
(Allah) bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə, siz düşünəsiniz! ← Allah qarşısındakı əhdi yerinə yetirin.

وَاَنَّ هٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ
Sizi Onun yolundan sapdıracaq yollara uymayın. ← Bu, şübhəsiz ki, Mənim doğru yolumdur. Ona uyun!

ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾
(Allah) sizə bunları tövsiyə etdi ki, bəlkə siz pis əməllərdən çəkinəsiniz!”

ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِيٓ اَحْسَنَ
yaxşı işlər görənlərə (nemətini) tamamlasın, ← Sonra Biz Musaya kitabı (Tövratı) verdik ki,

وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾
Bəlkə öz Rəbbinə qovuşacaqlarına inanarlar! ← hər şeyi ətraflı izah etsin, bir hidayət və mərhəmət olsun!

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾
Ona tabe olun və (Allahdan) qorxun ki, bəlkə, sizə rəhm edilsin!← Bu da nazil etdiyimiz mübarək bir kitabdır.

اَنْ تَقُولُوٓا اِنَّمَآ اُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلٰى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا
“Bizdən əvvəl kitab ancaq iki tayfaya (yəhudilərə və xaçpərəstlərə) nazil edilmişdir. ← Deməyəsiniz ki:

وَاِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾
Biz isə onların oxuduqlarından xəbərsiz idik.”

اَوْ تَقُولُوا لَوْ اَنَّآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّآ اَهْدٰى مِنْهُمْ
onlardan daha artıq düz yolda olardıq”. ← Və ya deməyəsiniz ki: “Əgər bizə də kitab nazil edilsəydi,

فَقَدْ جَٓاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
həm də hidayət və mərhəmət (gəlmişdir).← Artıq Rəbbinizdən sizə açıq-aşkar bir dəlil gəlmişdir,

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَصَدَفَ عَنْهَا
o, Allahın ayələrini yalan hesab edər və onlardan üz çevirər?! ← O şəxsdən daha zalımı kimdir ki,

سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ اٰيَاتِنَا سُوٓءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾
...üz çevirdiklərinə görə! ← Ayələrimizdən üz çevirənləri ən pis əzabla cəzalandıracağıq...

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ رَبُّكَ
yoxsa Rəbbinin gəlməsini, ← Özlərinə ancaq mələklərin gəlməsinimi gözləyirlər,
اَوْ يَاْتِيَ بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَاْتِي بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ
Rəbbinin bəzi əlamətlərinin gələcəyi gün, ← yaxud Rəbbinin bəzi əlamətlərinin gəlməsini?
لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فِي اِيمَانِهَا خَيْرًا
və ya imanından bir xeyir qazanmayana. ← əvvəlcədən iman gətirməmiş kimsəyə, imanı fayda verməz,
قُلِ انْتَظِرُوا اِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾
De: “Gözləyin, biz də gözləyirik!”
اِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ
sənin onlarla heç bir əlaqən yoxdur. ← Şübhəsiz, firqə-firqə olub dinini parçalayanlar ki var,
اِنَّمَا اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾
Sonra (Allah) onlara, nə etdiklərini bildirəcəkdir! ← Onların işi ancaq Allaha qalmışdır.
مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
Kim pis bir işlə gələrsə, ← Kim yaxşı bir işlə gələrsə, onun üçün on qatı (savab) vardır.
فَلَا يُجْزٰى اِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾
Onlara haqsızlıq da edilməz. ← ona, ancaq o işin misli qədər cəza verilər.
قُلْ اِنَّنِي هَدٰينِي رَبِّي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا
düzgün dinə, İbrahimin hənif (tək Allahlılıq) dininə! ← De: “Şübhəsiz, Rəbbim məni doğru yola yönəltdi,
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾
Axı o, müşriklərdən deyildi.”
قُلْ اِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾
aləmlərin Rəbbi olan Allah üçündür! ← De: “Şübhəsiz, mənim namazım, ibadətim, həyatım və ölümüm,
لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾
və mən ilk müsəlmanam!” ← Onun heç bir şəriki yoxdur. Mənə belə əmr olundu,
قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ
Halbuki O hər şeyin Rəbbidir.” ← De: “Allahdan başqa Rəbbmi istəyərəm?
وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى
Heç bir (günah) yükü daşıyan, başqasının yükünü daşımaz. ← Hər kəs ancaq özü üçün qazanır.
ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾
Və O (Allah) sizə, ixtilaf etdiyiniz məsələlər barəsində xəbər verəcəkdir. ← Sonra dönüşünüz Rəbbinizədir.
وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
O, dərəcələrə görə birinizi digərinizdən üstün etdi ki, ← Sizi yer üzünün varisləri təyin edən də Odur.
لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا اٰتٰيكُمْ اِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٥﴾
və əlbəttə, O bağışlayandır, rəhmlidir!← Həqiqətən, Rəbbin tezliklə cəza verəndir,← sizə verdiyi nemətlərlə sizi sınasın.

﴿٧﴾ سُورَةُ الْاَعْرَافِ

əl-Əraf (Sədd) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 206 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓصٓ ﴿١﴾ كِتَابٌ اُنْزِلَ اِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ

Ondan ötrü ürəyində bir sıxıntı olmasın! ← (Bu), sənə nazil edilən Kitabdır. ← Əlif, Lam, Mim, Sad!

لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ اِتَّبِعُوا مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən sizə nazil edilənə (Qurana) tabe olun. ← Özü ilə qorxutmaq və möminlərə öyüd vermək üçündür.

وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَٓاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

Olduqca az öyüd-nəsihətə qulaq asırsınız! ← Onu (Allahı) qoyub başqa dostlara uymayın.

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا فَجَٓاءَهَا بَاْسُنَا بَيَاتًا اَوْ هُمْ قَٓائِلُونَ ﴿٤﴾

Əzabımız onlara gecə yaxud günorta istirahət edərkən gəldi. ← Neçə-neçə məmləkətləri məhv etdik.

فَمَا كَانَ دَعْوٰيهُمْ اِذْ جَٓاءَهُمْ بَاْسُنَٓا اِلَّٓا اَنْ قَالُوٓا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥﴾

"Biz həqiqətən, zalım olmuşuq!"- demələri idi. ← Əzabımız onlara gəldiyi zaman yalvarmaları ancaq:

فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذِينَ اُرْسِلَ اِلَيْهِمْ وَلَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾

Peyğəmbərləri də sorğu-sual edəcəyik. ← Özlərinə peyğəmbər göndərilənləri sorğu-suala çəkəcəyik.

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَٓائِبِينَ ﴿٧﴾

Axı Biz uzaqda deyildik. ← Və onlara bilgi ilə (hər şeyi) söyləyəcəyik.

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

Kimin (savab) çəkiləri ağır gələrsə, onlar əsl nicat tapanlardır! ← O gün çəki (əməllərin çəkilməsi) haqdır.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَاُولٰٓئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

onlar ayələrimizə haqsızlıq etdikləri üçün özlərinə zərər edənlərdir.←Kimin çəkiləri yüngül gəlsə,

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ

və orada sizin üçün dolanacaq vasitələri yaratdıq. ← Sizi yer üzündə yerləşdirdik,

قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

Olduqca az şükür edirsiniz!

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ

Sonra mələklərə: "Adəmə səcdə edin!"- dedik. ← Sizi yaratdıq, sonra sizə surət verdik.

فَسَجَدُوٓا اِلَّٓا اِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

O, səcdə edənlərdən olmadı. ← İblisdən başqa (hamısı) səcdə etdi.

قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ

(İblis) dedi:“Mən ondan daha yaxşıyam.← (Allah) dedi: “Sənə əmr etdiyimdə, səcdə etməyinə nə mane oldu?”

خَلَقْتَن۪ي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ ط۪ينٍ ﴿١٢﴾ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا

(Allah) buyurdu: “Oradan (Cənnətdən) aşağı en. ← Məni oddan yaratdın, onu isə palçıqdan yaratdın!”.

فَمَا يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ ف۪يهَا فَاخْرُجْ اِنَّكَ مِنَ الصَّاغِر۪ينَ ﴿١٣﴾

(Oradan) çıx! Həqiqətən, sən alçaqlardansan!” ← Orada sənə təkəbbür göstərmək yaraşmaz.

قَالَ اَنْظِرْن۪ٓي اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾ قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَر۪ينَ ﴿١٥﴾

(Allah) buyurdu: “Sən möhlət verilənlərdənsən!” ← (İblis) dedi: “Diriləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver!”

قَالَ فَبِمَٓا اَغْوَيْتَن۪ي لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَق۪يمَ ﴿١٦﴾

mən də onları (azdırmaq) üçün Sənin doğru yoluna oturacam! ← (İblis) dedi: “Sən məni azdırdığına görə,

ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ اَيْد۪يهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ اَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَٓائِلِهِمْ

sağlarından və sollarından. ← Sonra onların yanına soxulacağam; qarşılarından və arxalarından,

وَلَا تَجِدُ اَكْثَرَهُمْ شَاكِر۪ينَ ﴿١٧﴾ قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْؤُ۫مًا مَدْحُورًا

(Allah) dedi:“Rüsvay olub qovulmuş halda oradan çıx. ← Və onların çoxunu şükür edən görməyəcəksən!”

لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ اَجْمَع۪ينَ ﴿١٨﴾

əlbəttə, Cəhənnəmi sizin hamınızla dolduracağam! ← Onlardan kim sənə uysa,

وَيَٓا اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا

Hər ikiniz istədiyiniz yerdən yeyin, ← Ey Adəm! Sən zövcənlə birlikdə Cənnətdə məskunlaş.

وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِم۪ينَ ﴿١٩﴾

Yoxsa (özünüzə) zülm edənlərdən olarsınız!” ← ancaq bu ağaca yaxınlaşmayın;

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُ۫رِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا

örtülü ayıb yerlərini özlərinə göstərsin.← Şeytan onlara vəsvəsə verdi ki,

وَقَالَ مَا نَهٰيكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّٓا اَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِد۪ينَ ﴿٢٠﴾

mələk olmayasınız və ya əbədi olmayasınız!”← Və dedi:“Rəbbiniz sizə bu ağacı qadağan etdi ki,

وَقَاسَمَهُمَٓا اِنّ۪ي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِح۪ينَ ﴿٢١﴾

“Mən əlbəttə, sizin məsləhətçilərinizdənəm” ← Və onlara and içdi ki:

فَدَلّٰيهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا

Ağacın (meyvəsindən) daddıqlarında ayıb yerləri özlərinə göründü. ← Və onları batil sözlərlə aldatdı.

وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادٰيهُمَا رَبُّهُمَٓا

Rəbbi isə onlara səsləndi: ← Və cənnət yarpaqlarından (dərib) üstlərini örtməyə başladılar.

اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَكُمَٓا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُب۪ينٌ ﴿٢٢﴾

və sizə deməmişdimmi ki, Şeytan sizin açıq-aşkar düşməninizdir?” ← “Sizə bu ağacı qadağan etməmişdimmi,

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا

Əgər bizi bağışlamasan və rəhm etməsən, ← İkisi dedilər: “Ey Rəbbimiz! Biz özümüzə zülm etdik.

لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

şübhəsiz ki, ziyana uğrayanlardan olarıq!”

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ ﴿٢٤﴾

Yerdə sizin üçün bir müddət sığınacaq və dolanacaq var”.← (Allah) dedi: “Bir-birinizə düşmən olaraq enin!

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

və oradan (dirilib) çıxarılacaqsınız!” ← (Allah) buyurdu: “Orada yaşayacaqsınız, orada öləcəksiniz,

يَا بَنِيٓ اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْاٰتِكُمْ وَرِيشًاۜ

ayıb yerlərinizi örtər. Və də bəzəkli bir libas (endirdik). ← Ey Adəm oğulları! Sizə bir geyim nazil etdik ki,

وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

Bu, Allahın ayələrindəndir ki, bəlkə, onlar nəsihətə qulaq asarlar. ← Təqva libası isə daha xeyirlidir.

يَا بَنِيٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَآ اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ

necəki, valideyninizi Cənnətdən qovdurmuşdu. ← Ey Adəm oğulları! Şeytan sizi də aldatmasın,

يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَاۜ

ayıb yerlərini özlərinə göstərsin. ← Onların libaslarını soyundurmuşdu ki,

اِنَّهُ يَرٰيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْۜ

sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən. ← Şübhəsiz ki, o və onun camaatı sizləri görürlər,

اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ اَوْلِيَآءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

Biz şeytanları, iman gətirməyənlərin dostları etdik.

وَاِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَآ اٰبَآءَنَا وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَاۜ

“Atalarımızı belə gördük. Bunu bizə Allah əmr etmişdir.” ← Onlar ədəbsizlik etdikləri zaman deyirlər:

قُلْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyimi deyirsiniz?” ← De: “Şübhəsiz, Allah ədəbsizliyi əmr etməz.

قُلْ اَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِۜ وَاَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

Hər məsciddə üzünüzü (Ona tərəf) tutun. ← De: “Rəbbim ədaləti əmr etdi.

وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

Sizi ilk yaratdığı kimi, (Onun hüzuruna) qayıdacaqsınız! ← Dini Ona məxsus edərək dua edin.

فَرِيقًا هَدٰى وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ

bir qismi isə (haqq yoldan) azmağa layiq görüldü. ← O, (insanların) bir qismini doğru yola yönəltdi,

اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

və özlərini doğru yolda hesab edirdilər. ← Çünki onlar Allahı qoyub şeytanları özlərinə dost tutmuşdular,

يَا بَنٖيٓ اٰدَمَ خُذُوا زٖينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا

yeyin-için, lakin israf etməyin. ← Ey Adəm oğulları! Hər məscidin yanında gözəl libaslarınızı geyin,

اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفٖينَ ﴿٣١﴾

Şübhəsiz ki, O (Allah) israf edənləri sevməz!

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زٖينَةَ اللّٰهِ الَّتٖيٓ اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ

onu və təmiz ruziləri Öz bəndələri üçün çıxartmışdır?" ← De: "Allahın zinətini kim haram etdi ki,

قُلْ هِيَ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

xüsusilə də qiyamət günündə (möminlərindir)". ← De: "Bunlar dünya həyatında iman gətirənlər üçündür;

كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

Beləcə, anlayıb-bilən bir tayfa üçün ayələri ətraflı izah edirik.

قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ

onun aşkar olanını da, gizli olanını da, ← De: "Rəbbim alçaq işləri haram buyurmuşdur;

وَالْاِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَاَنْ تُشْرِكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًا

haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi bir şeyi Allaha şərik qoşmağınızı, ← günahı, haqsız zülmü,

وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ

Hər bir ümmətin əcəl vaxtı vardır. ← və Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyləri deməyinizi (haram buyurmuşdur).

فَاِذَا جَٓاءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾

bircə an nə geri qalarlar, nə də irəli keçərlər!" ← Onların əcəli gəlib çatdığı zaman,

يَا بَنٖيٓ اٰدَمَ اِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتٖي

sizə ayələrimi söyləyərlər. ← Ey Adəm oğulları! Sizə içinizdən peyğəmbərlər gəlib,

فَمَنِ اتَّقٰى وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾

onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər! ← Kim qorunub özünü islah edərsə,

وَالَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَٓا اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

onlar cəhənnəm əhlidirlər. Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← O kəslər ki, ayələrimizi yalanlayıb onlara təkəbbürlə yanaşarlar;

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهٖ

yalandan Allaha iftira yaxar, yaxud Onun ayələrini yalan hesab edər? ← O kimsədən daha zalım kim olar ki,

اُولٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصٖيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ

Nəhayət, elçilərimiz (mələklər) canlarını almaq üçün gəlib: ← Kitabdakı qismətləri onlara çatacaqdır.

قَالُوٓا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا

"Bizi qoyub qaçdılar!"- deyəcəklər, ← "Allahdan başqa yalvardıqlarınız şeylər haradadır?" - deyəndə,

وَشَهِدُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرٖينَ ﴿٣٧﴾

və öz əleyhlərinə şahidlik edəcəklər ki, onlar kafir idilər.

قَالَ ادْخُلُوا فِيٓ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ فِي النَّارِ
(Allah) buyuracaq: “Sizdən əvvəl gəlib-getmiş cin və insan tayfalarının arasına Cəhənnəmə girin!”

كُلَّمَا دَخَلَتْ اُمَّةٌ لَعَنَتْ اُخْتَهَا حَتّٰٓى اِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا
Nəhayət, hamısı orada toplandığı zaman, ← Hər tayfa girdikcə bacısına (tayfadaşına) lənət oxuyacaq.

قَالَتْ اُخْرٰيهُمْ لِاُولٰيهُمْ رَبَّنَا هٰٓؤُلَٓاءِ اَضَلُّونَا
“Ey Rəbbimiz! Bizi bunlar azdırdı. ← sonra gələnlər əvvəl gələnlər barəsində deyəcəklər:

فَاٰتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾
(Allah) deyəcək: “Hər kəs üçün ikiqatı (əzab) var, lakin bilmirsiniz!” ← Onlara ikiqat atəşdən əzab ver!

وَقَالَتْ اُو۫لٰيهُمْ لِاُخْرٰيهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
“Sizin bizdən heç bir üstünlüyünüz yoxdur. ← Əvvəl gələnlər isə sonrakılara deyəcəklər:

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾
Elə isə qazandığınız (günahlara) görə əzabı dadın!

اِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ اَبْوَابُ السَّمَٓاءِ
və onlara təkəbbürlə yanaşarlar; Onlara göyün qapıları açılmaz, ← O kəslər ki, ayələrimizi yalan hesab edər,

وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتّٰى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ
taki dəvə iynənin gözündən keçməyənə qədər. ← və Cənnətə daxil ola bilməzlər;

وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ
Onlar üçün Cəhənnəmdən (atəşdən) döşək, ← Günahkarlara belə cəza veririk!

وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾
Zalımları belə cəzalandırırıq! ← üstlərindən də (örtmək üçün atəşdən) yorğan vardır.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا
-Biz heç kəsi qüvvəsi yetdiyindən artıq yükləmərik- ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə;

اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cənnət əhlidirlər.

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ
Onların (qaldıqları yerin) altından çaylar axar. ← Biz onların ürəklərindəki kin-küdurəti çəkib çıxardarıq.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ
Yoxsa biz doğru yolu tapa biləsi deyildik, ← Onlar deyərlər: “Bizi bura gətirib çıxaran Allaha həmd olsun!

لَوْلَٓا اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ لَقَدْ جَٓاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
Həqiqətən, Rəbbimizin peyğəmbərləri haqqı gətirmişdilər!” ← əgər Allah bizi doğru yola yönəltməsəydi.

وَنُودُٓوا اَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
Onlara nida ediləcək ki: “Etdiyiniz əməllərə görə varisi olduğunuz Cənnət budur!

وَنَادٰۤى اَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا

“Rəbbimizin bizə vəd etdiyini haqq olaraq gördük. ← Cənnət əhli cəhənnəm əhlinə səslənər:

فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ

Onlar: “Bəli!”- deyərlər. ← Siz də Rəbbinizin vəd etdiyini həqiqət olaraq gördünüzmü?”

فَاَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ اَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

O zaman onların arasında bir carçı: “Allahın lənəti zalımların üzərinə olsun!”- deyə səslənəcək.

اَلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا

onu (Allah yolunu) əyri hala salmaq istəyərlər, ← O (zalımlar) ki, (insanları) Allah yolundan döndərərlər,

وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

və onlar axirəti inkar edərlər!”

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ

Əraf üzərində isə insanlar vardır ki, ← O ikisinin (cənnət ilə cəhənnəmin) arasında pərdə var.

يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمٰيهُمْ وَنَادَوْا اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

cənnət əhlinə: “Sizə salam olsun!”- deyə səslənərlər. ← onlar hamını üzündən tanıyıb

لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾ وَاِذَا صُرِفَتْ اَبْصَارُهُمْ تِلْقَاۤءَ اَصْحَابِ النَّارِ

Onların gözləri cəhənnəm əhlinə tərəf çevrildiyində isə:← Onlar çox istədikləri halda ora girməmiş olanlardır.

قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادٰۤى اَصْحَابُ الْاَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمٰيهُمْ

Əraf əhli, üzlərindən tanıdıqları adamlara səslənərək:←“Ey Rəbbimiz, bizi zalımlarla bərabər etmə!”-deyərlər.

قَالُوا مَاۤ اَغْنٰى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾

“Yığdığınız və təkəbbürləndiyiniz şeylər sizə fayda vermədi”,- deyəcəklər.

اَهٰۤؤُلَاۤءِ الَّذِينَ اَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍ

“Allah onları mərhəmətə nail etməyəcək?” ← Bu kimsələrə dairmi and içdiniz ki:

اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَاۤ اَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

Sizin heç bir qorxunuz yoxdur və siz qəm-qüssə görməyəcəksiniz! ← Cənnətə daxil olun.

وَنَادٰۤى اَصْحَابُ النَّارِ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ اَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاۤءِ

“Üstümüzə bir az su tökün, ← Cəhənnəm əhli cənnət əhlinə səslənəcək:

اَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ قَالُوۤا اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

Onlar deyəcəklər: “Doğrusu, Allah onları kafirlərə haram etmişdir!” ← və ya Allahın sizə verdiyi ruzilərdən!”

اَلَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

və dünya həyatı onları aldatmışdı; ← O kəslər ki, dinlərini oyun-oyuncaq (əyləncə) etmiş,

فَالْيَوْمَ نَنْسٰيهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاۤءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا وَمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

Onlar ayələrimizi də inkar edirdilər. ← Bu günlə qarşılaşmağı unutduqları kimi, bu gün onları unudarıq.

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾
və inanan qövm üçün hidayət və mərhəmət olaraq onu elmlə açıqladıq.← Həqiqətən onlara bir Kitab gətirdik,

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا تَاْوِيلَهُ يَوْمَ يَاْتِي تَاْوِيلُهُ
Onun yorumu (qiyamət) gəlib çatdığı gün, ← Onlar ancaq yorumununu gözləyirlər?

يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
"Doğrudan da, Rəbbimizin elçiləri haqqı gətirmişdilər. ← əvvəllər onu unutmuş olanlar deyəcəklər:

فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوا لَنَآ اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
yaxud geri qaytarıla bilərikmi ki, etdiyimiz işlərdən başqasını edək? ← Bizə şəfaət edəcək bir şəfaətçi varmı,

قَدْ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾
Uydurduqları (bütlər də) onlardan uzaqlaşıb qeyb oldu. ← Onlar özlərinə ziyan etdilər.

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ
göyləri və yeri altı gündə yaratdı. ← Həqiqətən, Rəbbiniz O Allahdır ki,

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا
(bir-birini) sürətlə təqib edən gündüzü gecə ilə örtüb bürüdü. ← Sonra ərşə ucaldı,

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهِ اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ
Bilin ki, yaratmaq və əmr etmək Ona məxsusdur.← Günəşi, ayı və ulduzları əmrinə ram etmiş halda (yaratdı).

تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾
Aləmlərin Rəbbi olan Allah nə qədər ucadır!

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾
Şübhəsiz ki, O, həddi aşanları sevməz! ← Rəbbinizə yalvara-yalvara və gizlicə dua edin.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا
Ona (Allaha) qorxu ilə və ümidlə dua edin. ← Yer üzündə, ora düzəldikdən sonra fəsad törətməyin!

اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾
Həqiqətən, Allahın rəhməti yaxşılıq edənlərə yaxındır!

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
Öz mərhəməti önündə (yağışdan qabaq) müjdəçi olaraq. ← Küləkləri göndərən Odur;

حَتّٰى اِذَآ اَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ
onları ölü (qurumuş) bir məmləkətə tərəf qovuruq. ← Nəhayət (külək) ağır buludları daşıdığı zaman,

فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَآءَ فَاَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
və onunla hər cür meyvəni (yerdən) çıxardarıq. ← Beləcə ora yağmur endiririk,

كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾
Bəlkə, siz düşünüb ibrət alasınız! ← Biz ölüləri də (dirildib qəbirlərindən) belə çıxaracağıq.

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِاِذْنِ رَبِّهِۚ وَالَّذ۪ي خَبُثَ
Pis olan (bir məmləkətin bitkiləri) isə, ← Gözəl bir məmləkətin bitkiləri Rəbbinin izninə çıxar.

لَا يَخْرُجُ اِلَّا نَكِدًاۜ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾
Biz ayələri şükür edən bir tayfa üçün belə izah edirik. ← yalnız çox çətinliklə çıxar.

لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِه۪ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
O dedi: “Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Andolsun ki, Nuhu öz tayfasına (peyğəmbər) göndərdik.

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ اِنّ۪ٓي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ ﴿٥٩﴾
Mən böyük günün sizə (üz verəcək) əzabından qorxuram!” ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِه۪ٓ اِنَّا لَنَرٰيكَ ف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ ﴿٦٠﴾
“Biz səni açıq-aydın azğınlıq içində görürük!”← Tayfasının başçıları dedilər:

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ ب۪ي ضَلَالَةٌ وَلٰكِنّ۪ي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ ﴿٦١﴾
lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən bir peyğəmbərəm! ← (Nuh) dedi: “Ey tayfam! Mən heç azmamışam,

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَاَنْصَحُ لَكُمْ
və sizə öyüd-nəsihət verirəm. ← Mən sizə Rəbbimin əmrlərini təbliğ edirəm,

وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾
Allahdan (gələn vəhy ilə) sizin bilmədiyiniz şeyləri bilirəm!

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَٓاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ
(həm də) içərinizdən olan bir adam vasitəsilə ki, ← Rəbbinizdən sizə xəbərdarlıq gəlməsinə təəccüb edirsiniz;

لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾
və bəlkə siz rəhm olunasınız. ← sizi (Allahın əzabı ilə) qorxutsun, siz də qorxasınız,

فَكَذَّبُوهُ فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ
Biz də onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik. ← Buna görə onu (Nuhu) yalançı hesab etdilər.

وَاَغْرَقْنَا الَّذ۪ينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَم۪ينَ ﴿٦٤﴾
Onlar, həqiqətən, kor bir camaat idilər. ← Ayələrimizi təkzib edənləri isə suda boğduq.

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
O dedi: “Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Ad (tayfası)na da qardaşları Hudu (peyğəmbər göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾
Məgər (Allahın əzabından) qorxmursunuz?” ← Sizin ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

قَالَ الْمَلَاُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِه۪ٓ اِنَّا لَنَرٰيكَ ف۪ي سَفَاهَةٍ وَاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِب۪ينَ ﴿٦٦﴾
“Biz səni səfehlik içində görür və yalançılardan hesab edirik!” ← Tayfasının kafir başçıları (ona) dedi:

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ ب۪ي سَفَاهَةٌ وَلٰكِنّ۪ي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ ﴿٦٧﴾
lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən bir peyğəmbərəm! ← (Hud) dedi: “Ey camaatım! Mən səfeh deyiləm,

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَاَنَا۬ لَكُمْ نَاصِحٌ اَمِينٌ ﴿٦٨﴾

Və mən sizin üçün etimadlı bir məsləhətçiyəm. ← Mən sizə Rəbbimin əmrlərini təbliğ edirəm.

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ

sizi xəbərdar etmək üçün sizdən bir adam vasitəsilə (gəldi)? ← Rəbbinizdən sizə bir xəbərdarlıq gəlməsinə təəccüb edirsiniz mi ki,

وَاذْكُرُوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةً

və sizi xilqətcə daha canlı-cəsədli etdi. ← Xatırlayın ki, sizi Nuh tayfasından sonra onun yerinə gətirdi,

فَاذْكُرُوا اٰلَاءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

Allahın nemətlərini yada salın ki, bəlkə, siz nicat tapasınız!"

قَالُوا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا

və atalarımızın tapındıqlarından əl çəkək?← Onlar dedilər:"Bizə ona görə gəldinmi ki, tək Allaha ibadət edək,

فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ

(Hud) dedi:"Rəbbinizdən sizə bir əzab və qəzəb vacib oldu.← Əgər doğru danışanlardansansa, bizə vəd etdiyini gətir!"

اَتُجَادِلُونَنِي فِي اَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ

Allah onlar barədə heç bir dəlil endirməmişdir.← Sizin və atalarınızın verdiyi adlar barəsində mənimlə mübahisəmi edirsiniz?

فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧١﴾

Doğrusu, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm! ← Elə isə, (Allahın əzabının gəlməsini) gözləyin.

فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

Ayələrimizi yalanlayıb iman gətirməyənlərin isə kökünü kəsdik. ← Onu və onunla birlikdə olanları Öz mərhəmətimizlə xilas etdik.

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

O dedi: "Ey camaatım! Allaha ibadət edin! ← Səmud (tayfası)na da qardaşları Salehi (göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən sizə açıq-aydın bir dəlil gəldi. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur!

هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَاْكُلْ فِي اَرْضِ اللّٰهِ

Onu buraxın, Allahın torpağında otlasın. ← Allahın bu dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir.

وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

yoxsa acı bir əzaba düçar olarsınız! ← Ona pislik etməyin,

وَاذْكُرُوٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّاَكُمْ فِي الْاَرْضِ

və yer üzündə sizi yerləşdirdi. ← Xatırlayın ki, (Allah) sizi Ad (tayfasın)dan sonra onun yerinə gətirdi,

تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا

dağları da ovub evlər düzəldirsiniz. ← Düzlərində saraylar tikirsiniz,

فَاذْكُرُوٓا اٰلَآءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾

və yer üzündə fitnə-fəsad törədərək pis işlər görməyin!" ← Allahın nemətlərini xatırlayın,

قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ

...özlərindən iman gətirmiş aciz kimsələrə (üz tutub): ← Tayfasının təkəbbürlü başçıları dedilər...

اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

Onlar dedilər: "Biz onunla göndərilənə inanırıq!"←"Siz bilirsinizmi ki, Saleh, Rəbbin tərəfindən bir elçidir?"

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا اِنَّا بِالَّذِيٓ اٰمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾

"Sizin inandığınızı biz inkar edirik!" ← Təkəbbürlü kimsələr dedilər:

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ

və dedilər: "Ey Saleh! ← Sonra dişi dəvəni kəsdilər və Rəbbinin əmrini yerinə yetirmədilər,

ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

əgər peyğəmbərlərdənsənsə!" ← Bizi təhdid etdiyin (əzabı) bizə gətir,

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾

və öz evlərində diz üstə düşüb qaldılar. ← Buna görə də o dəhşətli sarsıntı onları bürüdü,

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي

"Ey camaatım! Mən sizə Rəbbimin vəhyini təbliğ etdim, ← (Saleh) onlardan üz döndərib dedi:

وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾

Lakin öyüd-nəsihət verənləri sevmirsiniz!" ← və sizə öyüd-nəsihət verdim.

وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِٓ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

"Sizdən əvvəl insanlardan heç kimin etmədiyi həyasızlığımı edirsiniz?←Və Lut! Vaxtilə öz qövmünə demişdi:

اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَآءِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

Siz, doğrudan da, həddi aşmış bir tayfasınız!" ← Siz qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin üstünə gəlirsiniz.

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُوٓا اَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ

"Onları məmləkətinizdən çıxarın! ← Tayfası isə cavab olaraq ancaq (belə) dedi:

اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾

Çünki onlar çox təmiz (bu cür işlərlə məşğul olmayan) adamlardır!"

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهُٓ اِلَّا امْرَاَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾

O (övrəti) həlak olanlardan oldu. ← Biz onu (Lutu) və, övrəti istisna olmaqla ailəsini xilas etdik.

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًاۜ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

Bir gör günahkarların axırı necə oldu! ← Onların üstünə (daş) yağışı yağdırdıq.

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

O demişdi: "Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Mədyən (tayfası)na da qardaşları Şüeybi (göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Sizə Rəbbinizdən aşkar bir dəlil gəldi. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَٓاءَهُمْ

İnsanların mallarının (dəyərini) azaltmayın. ← Ölçüdə və tərəzidə düz olun.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَاۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

Əgər möminsinizsə, bu sizin üçün daha xeyirlidir! ← Düzəldildikdən sonra yer üzündə fəsad çıxarmayın.

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ

...Ona iman gətirənləri qorxutmaq, Allahın yolundan döndərmək üçün, ← Hər yolun başında əyləşməyin...

وَتَبْغُونَهَا عِوَجًاۚ وَاذْكُرُوٓا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ

Xatırlayın ki, bir zaman az idiniz, amma O sizi çoxaltdı. ← və onu (Allah yolunu) əymək istəyərək!

وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

Bir görün fitnə-fəsad törədənlərin axırı necə oldu!

وَاِنْ كَانَ طَٓائِفَةٌ مِنْكُمْ اٰمَنُوا بِالَّذِٓي اُرْسِلْتُ بِهٖ وَطَٓائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا

bir qrup isə inanmamışsa, ← Əgər sizdən bir qrup mənimlə göndərilən (dini hökmlərə) inanmış,

فَاصْبِرُوا حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَاۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

Axı O, hökm verənlərin ən yaxşısıdır!" ← Allah aramızda hökm verincəyə qədər səbr edin.

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ
"Ey Şüeyb! Mütlləq ya qovacağıq səni, ← Tayfasının təkəbbürlü başçıları dedilər:

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَآ اَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا
ya da mütləq bizim dinimizə dönəcəksiniz!" ← və səninlə birlikdə iman gətirənləri məmləkətimizdən;

قَالَ اَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾
(Şüeyb) dedi: "İstəmədiyimiz halda beləmi?

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَا
əgər Allah bizi ondan xilas etdikdən sonra sizin o dininizə dönsək. ← Allaha qarşı yalan uydurmuş olarıq,

وَمَا يَكُونُ لَنَآ اَنْ نَعُودَ فِيهَآ اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ رَبُّنَا
Ancaq Rəbbimiz Allahın istəməsi müstəsnadır. ← Bizə nə olub ki, ona (o batil dinə) qayıdaq.

وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا
Biz Allaha təvəkkül etmişik. ← Rəbbimiz elm ilə hər şeyi ehtiva etmişdir.

رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾
Axı Sən hökm verənlərin ən yaxşısısan!" ← Ey Rəbbimiz! Bizimlə tayfamız arasında ədalətlə hökm et.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾
"Əgər Şüeybə tabe olsanız, onda əlbəttə siz ziyana uğrayarsınız!"← Qövmünün kafir başçıları dedilər:

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩١﴾
və onlar öz evlərində diz üstə düşüb qaldılar. ← Beləcə, onları dəhşətli bir sarsıntı bürüdü,

اَلَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا
sanki orada heç yaşamamış kimi oldular. ← Şüeybi yalançı adlandıranlar,

اَلَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾
Şüeybi təkzib edənlərin özləri ziyana uğrayanlar oldular.

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي
Mən sizə Rəbbimin vəhylərini təbliğ etdim, ← (Şüeyb) onlardan üz döndərib dedi: "Ey camaatım!

وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾
İndi kafir bir tayfadan ötrü necə yas tutum?" ← və sizə öyüd-nəsihət verdim.

وَمَآ اَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ اِلَّآ اَخَذْنَآ اَهْلَهَا بِالْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾
bəlkə onlar yalvararlar!← əhalisini müsibət və bəlaya saldıq ki,← Bir məmləkətə peyğəmbər göndərdikmi,

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتّٰى عَفَوْا وَقَالُوا
Nəhayət onlar artıb çoxaldılar və dedilər: ← Sonra sıxıntının yerini firavanlıqla əvəz etdik.

قَدْ مَسَّ اٰبَآءَنَا الضَّرَّآءُ وَالسَّرَّآءُ فَاَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾
Bu an onları özləri də bilmədən, qəflətən yaxaladıq.← "Atalarımıza da yaxşı-yaman (günlər) üz vermişdi".

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ

üzərlərinə göydən və yerdən bərəkət yağdırardıq.← Əgər məmləkətlərin xalqı iman edib qorunsaydılar,

وَلٰكِنْ كَذَّبُوا فَاَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

Biz də onları qazandıqlarına görə yaxaladıq. ← Lakin onlar (öz peyğəmbərlərini) yalanladılar.

اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَٓائِمُونَ ﴿٩٧﴾

əzabımız onlara, gecə özləri yatarkən gəlməyəcək? ← Məgər o məmləkətlərin əhalisi əmin idilərmi ki,

اَوَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾

əzabımız onlara, gündüz özləri əylənərkən gəlməyəcək? ← Və ya o ölkələrin əhalisi arxayın idilərmi ki,

اَفَاَمِنُوا مَكْرَ اللّٰهِ فَلَا يَاْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

Zərər edən qövmdən başqası Allahın tələsindən arxayın olmaz! ← Yoxsa Allahın tələsindən əmin idilərmi?

اَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ اَهْلِهَٓا اَنْ لَوْ نَشَٓاءُ

əgər Biz istəsəydik, ← (Əvvəlki) sakinlərindən sonra yer üzünə varis olanlara aydın olmadımı ki,

اَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

ürəklərini möhürləyərdik və onlar eşitməzdilər?← onları günahlarına görə müsibətlərə düçar edər,

تِلْكَ الْقُرٰى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَٓائِهَا وَلَقَدْ جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar dəlillər gətirmişdilər. ← O məmləkətlərin bəzi xəbərlərini sənə söyləyirik.

فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾

Allah kafirlərin ürəklərini belə möhürləyər. ← Əvvəlcə yalanladıqlarına yenə də inanmadılar.

وَمَا وَجَدْنَا لِاَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَاِنْ وَجَدْنَٓا اَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

Onların əksəriyyətini günahkar kəslər gördük. ← Onların əksəriyyətində əhdə vəfa görmədik.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِهِ

...möcüzələrimizlə; Firona və onun əyanlarına. ← Sonra onların ardından Musanı (peyğəmbər) göndərdik...

فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

Bir gör fəsad törədənlərin axırı necə oldu! ← Onlar onu (həmin möcüzələri) inkar etdilər.

وَقَالَ مُوسٰى يَا فِرْعَوْنُ اِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

Mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən (göndərilmiş) bir elçiyəm! ← Musa dedi: “Ey Firon!

قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ حَقِيقٌ عَلَٓى اَنْ لَا اَقُولَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ

Mən sizə Rəbbinizdən açıq-aşkar bir dəlil gətirmişəm.← Allah barəsində yalnız haqqı deməyə borcluyam.

فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَنِيٓ اِسْرَٓاءِيلَ ﴿١٠٥﴾

İsrail oğullarını mənimlə bərabər göndər!"

فَاْتِ بِهَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٦﴾ قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ

və doğru deyirsənsə, onu gətir!"← (Firon Musaya) dedi: "Əgər bir möcüzə gətirmisənsə,

وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِيَ بَيْضَٓاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٠٨﴾ فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿١٠٧﴾

Əlini də çıxartdı və o, bir anda baxanlara ağappaq oldu.← O an (Musa) əsasını atdı və o, dərhal açıq-aşkar bir əjdaha oldu.

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

Firon tayfasının əyanları dedilər: "Şübhəsiz ki, bu çox bilikli bir sehrbazdır.

قَالُوٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَاْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

Onlar dedilər: "Onu və qardaşını saxla, ← O sizi yurdunuzdan çıxartmaq istəyir! Nə əmr edirsiniz?"

يَاْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾ وَاَرْسِلْ فِي الْمَدَٓائِنِ حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾

bütün bilikli sehrbazları sənə gətirsinlər!" ← və şəhərlərə (sehrbaz) yığan adamlar göndər ki,

اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٣﴾ وَجَٓاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓا

"Əgər biz qalib gəlsək, yəqin ki, bizə bir mükafat veriləcək!" ← Sehrbazlar Firona gəlib dedilər:

قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

(Firon) dedi: "Bəli şübhəsiz ki, siz (mənə) ən yaxın adamlardan olacaqsınız!"

وَاِمَّٓا اَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِمَّٓا اَنْ تُلْقِيَ

ya da (əlimizdəkiləri) atan biz olaq?"← (Sehrbazlar) dedilər: "Ey Musa! Ya sən (əsanı yerə) at,

وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَٓاؤُ بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ قَالَ اَلْقُوا فَلَمَّٓا اَلْقَوْا سَحَرُوٓا اَعْيُنَ النَّاسِ

və onları qorxudub böyük bir sehr göstərdilər.←"Atın"-dedi. Atdıqları vaxt adamların gözlərini sehrlədilər,

فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ

O vaxt o, onların uydurduqları şeyləri udurdu. ← Biz də Musaya vəhy etdik ki: "Əsanı tulla!"

فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ﴿١١٩﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾

Onlar orada məğlub edildilər və xar olaraq döndülər.← Haqq üzə çıxdı, olanların etdikləri isə batil oldu.

وَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

Və sehrbazlar səcdəyə qapandılar.

قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾ رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٢﴾

Musanın və Harunun Rəbbinə!" ← Onlar dedilər: "Biz iman gətirdik aləmlərin Rəbbinə,

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ

Əlbəttə bu, şəhərdə qurduğunuz hiylədir ki,← Firon dedi:"Mən sizə izin vermədən əvvəl ona iman etdiniz?"

لِتُخْرِجُوا مِنْهَٓا اَهْلَهَاۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾

oradan əhalisini çıxardasınız. Siz biləcəksiniz!

لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾

Sonra sizin hamınızı çarmıxa çəkdirəcəyəm!" ← Əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirəcəyəm.

قَالُوٓا اِنَّٓا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾

(Sehrbazlar) dedilər: "Şübhə yoxdur ki, biz Rəbbimizin hüzuruna dönəcəyik!

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّٓا اِلَّٓا اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَٓاءَتْنَاۜ

Rəbbimizin möcüzələri bizə gələn kimi iman gətirdik. ← Sən bizdən ancaq ona görə intiqam alırsan ki,

رَبَّنَٓا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾

və bizi müsəlman olaraq öldür!" ← Ey Rəbbimiz! Bizə bolluca səbir ver,

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوسٰى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ

"Musanı və tayfasını buraxacaqsanmı ki, yer üzündə fəsad törətsinlər, ← Firon tayfasının əyanları isə dedi:

وَيَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَۜ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَٓاءَهُمْ وَنَسْتَحْيٖ نِسَٓاءَهُمْۚ

O dedi: "Oğullarını öldürəcəyik, qadınlarını isə sağ buraxacağıq. ← səni və sənin tanrılarını atsınlar?"

وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾

Biz mütləq, onların üzərində qələbə çalacağıq!"

قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُواۚ اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِۙ

Şübhəsiz, yer üzü Allahındır. ← Musa öz tayfasına dedi: "Allahdan kömək diləyin və səbr edin.

يُورِثُهَا مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهٖۜ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

(Gözəl) nəticə isə müttəqilərindir!" ← Bəndələrindən istədiyi kimsəni onun varisi edər.

قَالُوٓا اُوذِينَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَاۜ

sən bizə gələndən sonra da!" ← Onlar dedilər: "Sən bizə gəlməmişdən əvvəl də bizə əziyyət verildi,

قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْاَرْضِ

və sizi yer üzünün varisləri edər, ← (Musa) dedi: "Bəlkə də, Rəbbiniz düşməninizi məhv edər,

فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

sonra da necə əməl etdiyinizə baxar!"

وَلَقَدْ اَخَذْنَٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

bəlkə, düşünüb ibrət alarlar! ← Və biz Firon əhlini qıtlıq və məhsul çatışmazlığı ilə cəzalandırdıq ki,

فَاِذَا جَآءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هٰذِهٖ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
Bir pislik üz verdikdə isə, ← Onlara gözəllik (bolluq) gəldiyi zaman: "Bu bizimdir!"- dedilər.

يَطَّيَّرُوا بِمُوسٰى وَمَنْ مَعَهُ اَلَا اِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ
Bilin ki, onların uğursuzluğu yalnız Allah qatındadır. ← Musanı və yanındakıları uğursuz sayarlar.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾
Lakin onların əksəriyyəti bilməzlər!

وَقَالُوا مَهْمَا تَاْتِنَا بِهٖ مِنْ اٰيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾
yenə sənə iman gətirən deyilik!"←Və dedilər: "Bizi ovsunlamaq üçün nə qədər möcüzə gətirsən də,

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ اٰيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ
ayrı-ayrı möcüzələr olmaq üzrə.← Onlara tufan, çəyirtkə, həşərat, qurbağa və qan göndərdik,

فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾
Yenə də onlar təkəbbürləndilər və günahkar bir tayfa oldular.

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ
"Ey Musa! Sənə verdiyi əhdə əsasən bizim üçün Rəbbinə dua et. ← Onlara əzab gəldiyi zaman dedilər:

لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ ﴿١٣٤﴾
və mütləq İsrail oğullarını səninlə göndərəcəyik".← Əgər əzabı bizdən götürsən, mütləq sənə iman gətirəcəyik

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰٓى اَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾
dərhal onlar əhdi pozdular. ← Elə ki, özlərinə verilmiş bir müddətə qədər əzabı onlardan götürdük,

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾
Çünki, onlar ayələrimizi yalanladılar və onlardan qafil oldular.← Biz də onlardan intiqam aldıq və onları dənizdə batırdıq.

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
yerin bərəkət verdiyimiz şərq tərəflərinə və qərb tərəflərinə.← Əzilmiş olan qövmü də varisi etdik;

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ بِمَا صَبَرُوا
səbr etdiklərinə görə İsrail oğullarına.← Rəbbinin (verdiyi) gözəl söz tam yerinə yetdi,

وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾
Fironun və onun camaatının qurduqlarını və ucaltdıqlarını isə viran qoyduq.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلٰٓى اَصْنَامٍ لَهُمْ
və özlərinə xas bütlərə tapınan bir tayfaya uğradılar. ← İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik,

قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَآ اِلٰهًا كَمَا لَهُمْ اٰلِهَةٌ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾
O dedi:“Həqiqətən, siz cahil qövmsünüz!← Dedilər: “Ey Musa! Bizə onların tanrıları kimi bir tanrı düzəlt!”

اِنَّ هٰؤُلَٓاءِ مُتَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾
Etdikləri əməllər isə puçdur!” ← Şübhəsiz ki, bunların, içində olduqları şey (din) çökmüşdür.

قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيكُمْ اِلٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾
Halbuki O sizi aləmlərə üstün etmişdir.” ← O dedi: “Sizin üçün Allahdan başqa bir tanrı istərəmmi?!

وَاِذْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ
Onlar sizə şiddətli əzab verirdilər. ← Vaxtikən, sizi Firon əhlindən qurtardıq.

يُقَتِّلُونَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ وَفِي ذٰلِكُمْ بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾
Bunda da Rəbbinizdən böyük bir sınaq vardı.← Oğullarınızı öldürür, qadınlarınızı isə diri saxlayırdılar.

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً وَاَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ
Ona bir on (gecə) də əlavə etdik. ← Musa ilə otuz gecə barədə vədələşdik.

فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهٓ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسٰى لِاَخِيهِ هٰرُونَ
Musa, qardaşı Haruna dedi: ← Beləcə Rəbbinin təyin etdiyi müddət qırx gecə oldu.

اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَاَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾
Fitnə-fəsad törədənlərin yolunu da izləmə!”←“Sən tayfam içində mənim yerimə keç və (onları) islah et!

وَلَمَّا جَٓاءَ مُوسٰى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ اَرِنِيٓ اَنْظُرْ اِلَيْكَ
dedi: “Ey Rəbbim! (Özünü) mənə göstər. Sənə baxım!”← Musa, təyin etdiyimiz vaxtda gəlib Rəbbi onunla danışdığı zaman,

قَالَ لَنْ تَرٰينِي وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ
Lakin (bu) dağa bax. Əgər o yerində dura bilsə, ← (Allah) dedi: “Məni əsla görə bilməzsən.

فَسَوْفَ تَرٰينِي فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا
Rəbbi dağa təcəlli etdiyi zaman onu parça-parça etdi. ← sən də Məni görəcəksən”.

وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًا فَلَمَّآ اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ
“Sən paksan! ← Musa da bayılıb düşdü. Ayılanda isə dedi:

تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾
Sənə tövbə etdim və mən iman gətirənlərin birincisiyəm!”

قَالَ يَا مُوسٰٓى اِنّٖي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتٖي وَبِكَلَامٖيۘ
Öz risalətlərimlə və danışmağımla. ← (Allah) dedi: “Ey Musa! Mən səni seçib insanlardan üstün tutdum;

فَخُذْ مَٓا اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرٖينَ ﴿١٤٤﴾
və şükür edənlərdən ol!” ← İndi sənə verdiyimi al,

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصٖيلًا لِكُلِّ شَيْءٍۚ
moizə olaraq və hər şeyin təfsilatı olaraq. ← Biz onun üçün lövhələrdə hər şeydən yazdıq,

فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِاَحْسَنِهَاۜ
və ümmətinə də onların ən gözəlini tutmalarını əmr et. ← Bunları möhkəm tut,

سَاُرٖيكُمْ دَارَ الْفَاسِقٖينَ ﴿١٤٥﴾
Sizə fasiqlərin yurdunu göstərəcəyəm!

سَاَصْرِفُ عَنْ اٰيَاتِيَ الَّذٖينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
Yer üzündə haqsız yerə təkəbbürlük edənləri ayələrimdən uzaq tutacağam.

وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَاۚ وَاِنْ يَرَوْا سَبٖيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبٖيلًاۚ
Onlar haqq yolu görsələr, onu özlərinə yol etməzlər. ← Onlar nə möcüzə görsələr, ona inanmazlar.

وَاِنْ يَرَوْا سَبٖيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبٖيلًاۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا
Bu ona görədir ki, onlar ayələrimizi yalanladılar, ← Azğınlıq yolunu görsələr, onu özlərinə yol edərlər.

وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلٖينَ ﴿١٤٦﴾ وَالَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَلِقَٓاءِ الْاٰخِرَةِ
O kimsələr ki, ayələrimizi və axirətə qovuşmağı yalanladılar, ← və onlardan qafil oldular.

حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾
Onlar ancaq öz əməllərinin cəzasını çəkəcəklər!” ← onların əməlləri puça çıxdı.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسٰى مِنْ بَعْدِهٖ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ
Öz bəzək-düzək şeylərindən böyürtüsü olan bir buzov heykəli. ← Musanın ardınca tayfası düzəltdi;

اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدٖيهِمْ سَبٖيلًاۢ
və onlara bir yol göstərə bilmir? ← Görmədilərmi ki, o (buzov) onlarla danışmır,

اِتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمٖينَ ﴿١٤٨﴾
Onu özlərinə (tanrı) etdilər və zülm edən oldular.

وَلَمَّا سُقِطَ فٖٓي اَيْدٖيهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّواۙ
və haqq yoldan azmış olduqlarını gördülər, ← Elə ki (peşmançılıqdan başları) əlləri arasına düşdü,

قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرٖينَ ﴿١٤٩﴾
mütləq ziyana uğrayanlardan olacağıq!”← dedilər: “Əgər Rəbbimiz bizə rəhm etməsə və bizi bağışlamasa,

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسٰٓى اِلٰى قَوْمِه۪ غَضْبَانَ اَسِفًاۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُون۪ي مِنْ بَعْد۪يۚ
dedi: “Məndən sonra mənə nə pis xələf oldunuz! ← Musa qəzəbli, kədərli halda tayfasına dönüncə,

اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ
Və lövhələri yerə atdı, ← Rəbbinizin əmrini tezləşdirməkmi istədiniz?”

وَاَخَذَ بِرَأْسِ اَخ۪يهِ يَجُرُّهُٓ اِلَيْهِۜ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُون۪ي
(Harun) dedi:“Anam oğlu! Həqiqətən tayfa məni zəif bildi,← qardaşını isə özünə tərəf çəkərək başından tutdu.

وَكَادُوا يَقْتُلُونَن۪يۘ فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْاَعْدَٓاءَ وَلَا تَجْعَلْن۪ي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ ﴿١٥٠﴾
Və məni zalımlar tayfasıyla bərabər tutma!” ← və az qaldı ki, məni öldürələr. Düşmənləri mənə güldürmə!

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ ل۪ي وَلِاَخ۪ي وَاَدْخِلْنَا ف۪ي رَحْمَتِكَۘ
Və bizi Öz mərhəmətinə daxil et. ← (Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Məni də, qardaşımı da bağışla.

وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِم۪ينَ ﴿١٥١﴾
Sən rəhm edənlərin ən rəhmlisisən!”

اِنَّ الَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ
Rəbbindən bir qəzəb yetişəcək, ← Şübhəsiz ki, buzovu özlərinə (tanrı) edənlərə

وَذِلَّةٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَر۪ينَ ﴿١٥٢﴾
Biz iftira yaxanları belə cəzalandırırıq! ← və dünya həyatında zillətə (düçar olacaqlar)!

وَالَّذ۪ينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَاٰمَنُواۘ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٥٣﴾
əlbəttə, Rəbbin ondan sonra bağışlayandır, rəhmlidir!← Pis əməllər etdikdən sonra arxasınca tövbə edib iman gətirənlərə gəldikdə,

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ اَخَذَ الْاَلْوَاحَۚ وَف۪ي نُسْخَتِهَا
Onlardakı yazılarda isə, ← Musanın qəzəbi yatışdığı zaman lövhələri götürdü.

هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذ۪ينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾
Rəbbindən qorxanlar üçün doğru yol və mərhəmət vardır!

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْع۪ينَ رَجُلًا لِم۪يقَاتِنَاۚ فَلَمَّٓا اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ
Onları sarsıntı yaxalayanda,← Və Musa təyin etdiyimiz vaxt üçün öz tayfasından yetmiş adam seçmişdi.

قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّايَۜ
onları da, məni də daha əvvəl məhv edərdin. ← (Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Əgər istəsəydin,

اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَٓاءُ مِنَّاۚ اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَۜ
Bu Sənin sınağından başqa bir şey deyildir.← Aramızdakı səfehlərin etdiklərinə görə bizi məhvmi edəcəksən?

تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَٓاءُ وَتَهْد۪ي مَنْ تَشَٓاءُۜ
istədiyin kimsəni də doğra yola salarsan. ← Sən onunla (sınaqla) istədiyin kimsəni zəlalətə düçar edərsən,

اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِر۪ينَ ﴿١٥٥﴾
Axı sən bağışlayanların ən yaxşısısan! ← Sən bizim hamimizsən. Bizi bağışla və bizə rəhm et.

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ اِنَّا هُدْنَآ اِلَيْكَ
Biz Sənə tərəf döndük!" ← Bizə bu dünyada da, axirətdə də yaxşılıq yaz.

قَالَ عَذَابِيٓ اُصِيبُ بِهِ مَنْ اَشَآءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ
Rəhmətim hər şeyi ehtiva etmişdir. ← (Allah) buyurdu: "İstədiyim kimsəni əzabıma düçar edərəm.

فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾
zəkatı verərlər və onlar ayələrimizə iman gətirərlər! ← Onu o kəslərə yazacağam ki, çəkinərlər,

اَلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ
onu, əllərindəki Tövrat və İncildə yazılmış görürlər. ← Ümmi peyğəmbər olan rəsula tabe olanlar,

يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰيهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
təmiz nemətləri isə onlara halal edər, ← (O Peyğəmbər) onlara yaxşı işləri əmr edər, pis işləri qadağan edər,

وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَآئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ
Onların ağır yükünü və üstlərindəki buxovları götürər. ← murdar şeyləri də onlara haram edər.

فَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ
ona hörmət göstərər, ona yardım edər, ← O kəslər ki, ona (Peyğəmbərə) iman gətirər,

وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِيٓ اُنْزِلَ مَعَهُ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾
onlar əsl nicat tapanlardır!" ← və onunla birlikdə endirilən nurun ardınca gedərlər,

قُلْ يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَمِيعًا
Mən Allahın sizin hamınıza göndərilmiş elçisiyəm. ← De: "Ey insanlar!

اَلَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ
Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. O dirildir və öldürür.← O (Allah) ki, göylərin və yerin hökmü Onundur.

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِهِ
o, Allaha və onun sözlərinə inanır. ← Elə isə Allaha və ümmi peyğəmbər olan Rəsuluna iman gətirin ki,

وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾
Və ona tabe olun ki, bəlkə siz doğru yolu tapa biləsiniz!"

وَمِنْ قَوْمِ مُوسٰٓى اُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾
onlar haqq yola aparırlar və ona əsasən ədalətlə hökm edirlər. ← Musa ümmətindən bir dəstə də vardır ki,

وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًا وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰىٓ

Və biz Musaya vəhy etmişdik, ← Biz onları (İsrail oğullarını) on iki qəbiləyə - ümmətə böldük.

اِذِ اسْتَسْقٰيهُ قَوْمُهُ اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا

Ondan on iki çeşmə fışqırdı. ← qövmü ondan su istədiyi zaman; “Əsanı daşa vur!” - (deyə).

قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ

Biz buludları onların üstündə kölgəlik etdik. ← Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi.

وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ

Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak nemətlərdən yeyin! ← Onlara qüdrət halvası və bildirçin də endirdik.

وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

ancaq özlərinə zülm edirdilər! ← Onlar Bizə zülm etmədilər,

وَاِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ

Ondan istədiyiniz yerdə yeyin, ← O zaman, onlara deyilmişdi: “Bu şəhərdə (Qüdsdə) məskunlaşın.

وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيٓـَٔاتِكُمْ

sizin günahlarınızı bağışlayaq. ← “Hittə” (Bizi bağışla) deyin və qapıdan səcdə edərək daxil olun ki,

سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

Yaxşı işlər görənlərə daha çoxunu verəcəyik!

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ

Onlardan zalım olanlar isə özlərinə deyilən sözü başqasıyla dəyişdirdilər.

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

Zülm etdiklərinə görə Biz də onlara göydən əzab göndərdik.

وَسْـَٔلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ اِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ

O zaman onlar şənbə günü həddi aşırdılar. ← Onlardan, dəniz kənarındakı qəsəbə haqqında soruş.

اِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ

Şənbədən başqa bir gün isə gəlmirdi. ← O vaxt şənbə günü balıqlar dəstə-dəstə onlara tərəf gəlirdi.

كَذٰلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

Günah işlədiklərinə görə onları belə imtahana çəkirdik.

وَاِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًاۙ
"O tayfaya nə üçün nəsihət verirsiniz ki, ← O zaman onlardan bir dəstə demişdi:

اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًاۜ قَالُوا مَعْذِرَةً اِلٰى رَبِّكُمْ
Dedilər: "Rəbbinizə üzrxahlıqlıq üçün, ← Allah onları məhv edəcək və ya onlara şiddətli əzab verəcək?"

وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾
birdə, bəlkə, onlar (pis əməllərdən) çəkinərlər!"

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهٖٓ اَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوٓءِ
(onları) pislikdən çəkindirənləri xilas etdik, ← Özlərinə verilən öyüdü unutduqları zaman,

وَاَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾
Ona görə ki, onlar günah işləyirdilər. ← və zülm edənləri şiddətli bir əzabla cəzalandırdıq.

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾
onlara: "Zəlil meymunlar olun!"- dedik. ← Qadağan olunduqları şeydən əl çəkmədikləri zaman,

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِۜ
mütləq onlara, qiyamət gününədək şiddətli əzab verəcək kimsələr göndərəcək.←O vaxt Rəbbin xəbər verdi ki;

اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِۚ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٧﴾
Şübhəsiz ki, O, bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Həqiqətən, Rəbbin tezliklə əzab verəndir.

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْاَرْضِ اُمَمًاۚ مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذٰلِكَ
Onlardan əməlisaleh olanlar da, olmayanlar da vardı. ← Onları yer üzündə tayfalara parçaladıq.

وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّـَٔاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾
bəlkə, onlar (haqq yola) dönsünlər. ← Onları yaxşı-yamanla imtahan etdik ki,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَاْخُذُونَ عَرَضَ هٰذَا الْاَدْنٰى
Onlar bu əhəmiyyətsiz (dünya) malını alırdılar, ← Onlardan sonra yerlərinə Kitaba varis olan xələflər keçdilər.

وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَاۚ وَاِنْ يَاْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَاْخُذُوهُ
Onlara, onun misli qədər bir mal gəlsəydi, onu da alardılar. ← və deyirdilər: "Biz bağışlanacağıq!"

اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ اَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ
Allaha dair haqqdan başqasını deməyəcəklər?! ← Məgər onlardan Kitab əhdi alınmamışdımı ki,

وَدَرَسُوا مَا فِيهِۜ وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾
Axirət evi, qorxanlar üçün daha xeyirlidir. Dərk etmirsinizmi? ← Halbuki oradakıları öyrənmişdilər.

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَۜ اِنَّا لَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾
Biz əməlisalehlərin mükafatını zay etmirik! ← Kitaba sarılanlar və namazı qılanlar (bilsinlər ki),

وَاِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهُ ظُلَّةٌ

O sanki kölgəlik olmuşdu. ← Bir zaman (Tur) dağını onların (İsrail oğullarının) başı üstünə qaldırmışdıq.

وَظَنُّوٓا اَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَٓا اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ

Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın! ← və zənn etmişdilər ki, o (dağ) üstlərinə düşəcək.

وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

Orada olanları yada salın ki, bəlkə, siz (pis əməllərdən) çəkinəsiniz!

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِٓي اٰدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ

və onları özlərinə şahid tutdu ki: ← Bir zaman Rəbbin Adəm oğullarından, bellərindən nəsillərini çıxartdı,

اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلٰى شَهِدْنَا

Onlar: “Bəli, (buna) şahid olduq!”- dedilər. ← “Mən sizin Rəbbiniz deyiləmmi?”

اَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

“Biz bundan qafil idik”. ← Qiyamət günü deməyəsiniz ki:

اَوْ تَقُولُوٓا اِنَّمَٓا اَشْرَكَ اٰبَٓاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ

Biz də onlardan sonra gələn bir nəsil idik.← Və ya deməyəsiniz ki: “Atalarımız daha əvvəl şərik qoşmuşdular.

اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

Batilə uyanların etdiklərinə görə bizi məhv edəcəksənmi?”

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

onlar, bəlkə, (haqqa) dönələr! ← Ayələrimizi belə ətraflı izah edirik ki,

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذِٓي اٰتَيْنَاهُ اٰيَاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا

Ancaq o, ondan (ayələrimizdən) imtina etdi. ← Ayələrimizi verdiyimiz kimsənin xəbərini də onlara oxu.

فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

və o, (haqq yoldan) azanlardan oldu. ← Şeytan da onu özünə tabe etdi,

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلٰكِنَّهُ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ

Lakin o, dünyaya meyl edib öz istəklərinə uydu. ← Əgər Biz istəsəydik, o (ayələr)lə onu ucaldardıq.

فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ

üstünə cumsan da ləhləyər, qoyub getsən də ləhləyər. ← Onun halı, bir köpəyin halına bənzəyir ki,

ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

Əhvalatları söylə ki, bəlkə, onlar düşünərlər! ← Bu, ayələrimizi yalanlayan qövmün halıdır.

سَٓاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَاَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾

Onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Ayələrimizi yalan hesab edən qövmün halı necə də pisdir!

مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي وَمَنْ يُضْلِلْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

kimləri azdırarsa onlar əsl ziyana uğrayanlardır.←Allah, kimi doğru yola yönəldərsə o doğru yoldadır,

وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثٖيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ ۘ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا ۘ

Onların qəlbləri vardır, onunla anlamazlar. ← Cin və insanlardan bir çoxunu Cəhənnəm üçün yaratdıq.

وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا ۘ وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا ۜ

Onların qulaqları da vardır, onunla eşitməzlər. ← Onların gözləri də vardır, onunla görməzlər.

اُو۬لٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ ۜ اُو۬لٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾

Onlar əsl qafillərdir! ← Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox zəlalətdədirlər.

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوهُ بِهَا ۖ

Ona onlarla (bu adlarla) dua edin. ← Ən gözəl adlar Allahındır.

وَذَرُوا الَّذٖينَ يُلْحِدُونَ فٖي اَسْمَٓائِهٖ ۜ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

Onlar, etdikləri əməllərin cəzasını alacaqlar! ← Onun adları barəsində əyri yolda gedənləri isə tərk edin.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَٓا اُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

haqq ilə doğru yola apararlar və onunla ədalətli olarlar. ← Yaratdıqlarımız içərisində bir zümrə də vardır ki,

وَالَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

onları bilmədikləri yerdən yavaş-yavaş (məhvə) yaxınlaşdıracağıq! ← O kəslər ki, ayələrimizi yalanlayırlar,

وَاُمْلٖي لَهُمْ اِنَّ كَيْدٖي مَتٖينٌ ﴿١٨٣﴾

Şübhəsiz, mənim hiyləm çox ağırdır! ← Mən onlara möhlət verirəm.

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذٖيرٌ مُبٖينٌ ﴿١٨٤﴾

O, ancaz açıq-aydın xəbərdarlıq edəndir! ← Düşünmürlərmi, yoldaşlarında (Peyğəmbərdə) bir dəlilik yoxdur?

اَوَلَمْ يَنْظُرُوا فٖي مَلَكُوتِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ ۙ

Allahın yaratmış olduğu hər hansı bir şeyə,← Onlar baxmırlarmı göylərin və yerin mülkünə,

وَاَنْ عَسٰٓى اَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ فَبِاَيِّ حَدٖيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

Artıq o (Quran)dan sonra hansı kəlama inanacaqlar? ← və əcəllərinin yaxınlaşmış olacağı ehtimalına?

مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۜ وَيَذَرُهُمْ فٖي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

Və onları öz azğınlıqları içində şaşqın vəziyyətdə qoyar!←Allah kimi azdırsa, ona doğru yolu göstərən olmaz.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰيهَا ۜ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبّٖي ۚ

De: “Onun elmi ancaq Rəbbimin qatındadır. ← Səndən qiyamət haqqında soruşarlar ki, nə vaxt qopacaq?

لَا يُجَلّٖيهَا لِوَقْتِهَٓا اِلَّا هُوَ ۘ ثَقُلَتْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۜ

O, göylərdə və yerdə ağır gəldi. ← Onu vaxtında qoparacaq olan yalnız O (Allah)dır.

لَا تَأْتٖيكُمْ اِلَّا بَغْتَةً ۜ يَسْـَٔلُونَكَ كَاَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۜ

Sanki sən onun haqqında bir şey bilirsənmiş kimi səndən soruşurlar. ← O sizlərə ancaq qəflətən gələr!”

قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

Lakin insanların çoxu bilməz!” ← De: “Onun elmi ancaq Allah qatındadır.

قُلْ لَآ اَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ

ancaq Allahın istədiyi müstəsnadır. ← De: "Mən özümə nə xeyir, nə də zərər verməyə qadir deyiləm,

وَلَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ

sözsüz ki, daha çox xeyir tədarük edərdim, ← Əgər qeybi bilsəydim,

وَمَا مَسَّنِيَ السُّوٓءُ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

Mən iman gətirən bir tayfanı ancaq xəbərdar edən və müjdələyənəm!" ← və mənə pislik də toxunmazdı.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ اِلَيْهَا

Və onunla ünsiyyət etməsi üçün ondən zövcəsini yaratdı. ← Sizi tək bir nəfərdən yaradan Odur.

فَلَمَّا تَغَشّٰيهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا

(zövcəsi) yüngül bir yüklə yükləndi (hamilə oldu), ← O, onunla (zövcəsi ilə) sarıldıqda

فَمَرَّتْ بِهٖ فَلَمَّآ اَثْقَلَتْ دَعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا

O ağırlaşdığı vaxt, Rəbbləri olan Allaha dua etdilər ki: ← və onu daşıdı.

لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

şükür edənlərdən olarıq!" ← "Əgər bizə saleh (gözəl bir uşaq) versən,

فَلَمَّآ اٰتٰيهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَآءَ فِيمَآ اٰتٰيهُمَا

özlərinə verdiyi ilə əlaqədar ona (Allaha) şəriklər qoşdular. ← (Allah) onlara saleh (övlad) verdikdə

فَتَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾ اَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾

Heç nəyi yarada bilməyib özləri yaradılanımı (Allaha) şərik qoşarlar? ← Allah isə qoşulan şəriklərdən ucadır!

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَآ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾

nə də özlərinə bir kömək edə bilərlər! ← Halbuki (şərik qoşduqları), nə onlara kömək etməyə qadir deyillər,

وَاِنْ تَدْعُوهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ

Sizin üçün eyni şeydir; ← Siz onları doğru yola dəvət etsəniz də, sizə tabe olmazlar.

اَدَعَوْتُمُوهُمْ اَمْ اَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾ اِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ

Şübhəsiz, Allahı qoyub dua etdikləriniz də sizin kimi bəndələrdir.← Onları dəvət etdiniz yaxud siz susdunuz!

فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

əgər doğrusunuzsa. ← Haydı, çağırın onları, sizə cavab versinlər,

اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَآ

yaxud onların tutan əllərimi var, ← Məgər onların yeriyən ayaqlarımı var,

اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا

və ya onların eşidən qulaqları var?! ← yoxsa onların görən gözlərimi var,

قُلِ ادْعُوا شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنْظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

Sonra mənə hiylə qurun və mənə möhlət də verməyin! ← De: "Çağırın şəriklərinizi.

اِنَّ وَلِيِّيَ اللّٰهُ الَّذي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحينَ ﴿١٩٦﴾

O, əməlisalehlərə himayədarlıq edər! ← Şübhəsiz ki, mənim hamim Kitabı (Quranı) nazil edən Allahdır.

وَالَّذينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِه۪ لَا يَسْتَط۪يعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَٓا اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

nə də özlərinə köməklik edə bilərlər!”← nə sizin köməyinizə çata bilərlər,← Onu qoyub dua etdikləriniz isə,

وَاِنْ تَدْعُوهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَسْمَعُواۜ وَتَرٰيهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

Onları, sənə baxan görərsən, halbuki onlar görməzlər! ← Əgər onları doğru yola çağırsanız, eşitməzlər.

خُذِ الْعَفْوَ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِل۪ينَ ﴿١٩٩﴾

və cahillərdən üz döndər! ← Sən bağışlama yolunu tut, yaxşı işlər görməyi əmr et,

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِۜ اِنَّهُ سَم۪يعٌ عَل۪يمٌ ﴿٢٠٠﴾

dərhal Allaha sığın. Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Əgər sənə Şeytandan bir vəsvəsə gəlsə,

اِنَّ الَّذينَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ طَٓائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَاِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

xatırlayarlar və dərhal görərlər.← (Allahdan) qorxanlara Şeytandan bir vəsvəsə toxunduğu zaman,

وَاِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

sonra da əl çəkməzlər.← Qardaşları (şeytanlar) onları azğınlığa sürükləyər,

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَاۜ

“Sən onu uydurub düzəltməli deyildinmi?”- deyərlər. ← Onlara bir ayə gətirmədiyin zaman:

قُلْ اِنَّمَٓا اَتَّبِعُ مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ مِنْ رَبّ۪يۚ هٰذَا بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ

Bu Rəbbiniz tərəfindən aşkar dəlillərdir, ← De: “Mən ancaq Rəbbimdən mənə vəhy edilənlərə tabe oluram.

وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

həm də iman gətirən bir tayfa üçün hidayət və rəhmətdir.”

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

və susun ki, bəlkə sizə rəhm olunsun! ← Quran oxunan zaman onu dinləyin,

وَاذْكُرْ رَبَّكَ ف۪ي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخ۪يفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ

Səhər-axşam yalvararaq, qorxaraq, səsini qaldırmadan ürəyində Rəbbini yad et,

وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِل۪ينَ ﴿٢٠٥﴾

və qafillərdən olma!

اِنَّ الَّذينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِه۪ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

Onu təsbeh edərlər və Ona səcdə edərlər!←Rəbbinin yanında olanlar Ona ibadət etməkdən təkəbbürlənməzlər.

﴿٨﴾ سُورَةُ الْاَنْفَالِ

əl-Ənfal (**Qənimət**) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 75 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِۜ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِۚ
De: "Qənimətlər Allahın və Peyğəmbərinindir. ← Səndən qənimətlər haqqında soruşurlar.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾
Əgər möminsinizsə,Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edin!" ← Elə isə Allahdan qorxun, aranızdakı münasibətləri düzəldin.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
Allah adı çəkiləndə ürəkləri titrəyər, ← Möminlər yalnız o kəslərdir ki,

وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيَاتُهُ زَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾
və onlar öz Rəbbinə təvəkkül edərlər. ← Onun ayələri onlara oxunduğu zaman imanlarını artırar,

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾
və verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) sərf edərlər, ← O kəslər ki, namazı qılarlar,

اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّاۜ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
Onlar üçün öz Rəbbi yanında dərəcələr, ← həqiqətən onlar əsl möminlərdir.

وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾
bağışlanma və tükənməz ruzi vardır!

كَمَٓا اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ ﴿٥﴾
(Bu), bir dəstə möminin də xoşuna gəlməmişdi.← Necəki Rəbbin səni haqq uğrunda evindən çıxartmışdı.

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُونَ اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾
Sanki baxa-baxa ölümə sürüklənirlər.← Bəlli olandan sonra haqq barədə səninlə mübahisə edirlər.

وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّٓائِفَتَيْنِ اَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ
Siz isə silahsız olanının sizin olmasını arzu edirdiniz.← O zaman Allah sizə iki dəstədən birinin sizin olmasını vəd edirdi.

وَيُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾
və kafirlərin kökünü kəssin. ← Allah isə istəyirdi ki, Öz sözləri ilə haqqı bərqərar etsin,

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾
(Bu), günahkarların xoşuna gəlməsə də, haqqı bərqərar etmək və batili yox etmək üçündü.

اِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ

(Allah) da sizin duanızı qəbul etmişdi ki: ← O vaxt Rəbbinizdən kömək diləyirdiniz.

اَنّ۪ي مُمِدُّكُمْ بِاَلْفٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِف۪ينَ ﴿٩﴾

"Mən sizə, bir-birinin ardınca gələn min mələklə kömək edəcəm!"

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى وَلِتَطْمَئِنَّ بِه۪ قُلُوبُكُمْ

və onunla ürəkləriniz sakit olsun deyə (etdi). ← Allah bunu yalnız bir müjdə olsun deyə etdi,

وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ ﴿١٠﴾

Şübhəsiz, Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Qələbə yalnız Allah qatındandır.

اِذْ يُغَشّ۪يكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِنْهُ

O vaxt Öz tərəfindən əminlik olaraq, (Allah) sizi xəfif bir yuxuya bürüyürdü.

وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِه۪

onunla sizi təmizləsin,← Və göydən üstünüzə yağış yağdırırdı ki,

وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْاَقْدَامَ ﴿١١﴾

qəlbinizi bir-birinə bağlasın və onunla ayaqlarınızı möhkəm etsin.← Şeytanın vəsvəsəsini sizdən çıxartsın,

اِذْ يُوح۪ي رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنّ۪ي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا

"Mən sizinləyəm. Möminlərə qüvvət verin. ← O zaman Rəbbin mələklərə vəhy edirdi ki:

سَاُلْق۪ي ف۪ي قُلُوبِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾

Boyunlarına vurun, bütün barmaqlarını doğrayın!"← Kafirlərin ürəklərinə qorxu salacağam.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَٓاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Bu, onların Allaha və Onun Peyğəmbərinə qarşı çıxmalarına görədir.

وَمَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاِنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

şübhəsiz, Allahın əzabı şiddətlidir. ← Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə qarşı çıxsa,

ذٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَاَنَّ لِلْكَافِر۪ينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

Kafirlər üçün cəhənnəm əzabı da vardır. ← Bunu (dünyadakı bu əzabı) dadın.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اِذَا لَق۪يتُمُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْاَدْبَارَ ﴿١٥﴾

Kafirlərlə döyüşdə qarşılaşdığınız vaxt, onlara arxanızı çevirməyin (qaçmayın)! ← Ey iman gətirənlər!

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ اِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ اَوْ مُتَحَيِّزًا اِلٰى فِئَةٍ

- Döyüş üçün bir yana çəkilən və ya bir dəstəyə qoşulan müstəsnadır - ← Kim o gün onlara arxasını çevirərsə,

فَقَدْ بَٓاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَاْوٰيهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَص۪يرُ ﴿١٦﴾

Onun məskəni Cəhənnəmdir. O nə pis dönüş yeridir. ← şübhəsiz, o, Allahın qəzəbinə uğramış olar.

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى

Atdığın zaman sən atmadın, lakin Allah atdı. ← Onları siz öldürmədiniz, lakin onları Allah öldürdü.

وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَٓاءً حَسَنًا اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

Şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Bununla möminləri yaxşı bir imtahandan keçirtdi.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

Allah, sözsüz ki, kafirlərin hiyləsini zəifləndəndir! ← Bax budur.

اِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَٓاءَكُمُ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

Əgər əl çəksəniz, bu sizin üçün xeyirli olar. ← Əgər siz qələbə istəyirsinizsə, artıq sizə zəfər gəldi.

وَاِنْ تَعُودُوا نَعُدْ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَلَوْ كَثُرَتْ

Dəstəniz nə qədər çox olsa da, sizə heç cür fayda verə bilməz. ← Əgər təkrar qayıtsanız, Biz də qayıdarıq.

وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

Allah, həqiqətən, möminlərlə birlikdədir!

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

eşitdiyiniz halda, ondan üz döndərməyin!←Ey iman gətirənlər! Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edin,

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

Eşitmədikləri halda: "Eşitdik!" - deyənlər kimi olmayın!

اِنَّ شَرَّ الدَّوَٓابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

dərk etməyən karlar (və) lallardır. ← Şübhəsiz, Allah qatında canlıların ən pisi,

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَاَسْمَعَهُمْ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

Onlara eşitdirsəydi belə, yenə üz çevirərək dönərdilər.← Əgər Allah onlarda bir xeyir olacağını bilsəydi, onlara eşitdirərdi.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ

Allahın və Peyğəmbərin dəvətini qəbul edin...← Ey iman gətirənlər!

اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ

Bilin ki, Allah insanla onun qəlbi arasına girər,← ...O sizi, sizləri dirildəcək bir şeyə dəvət etdiyi zaman.

وَاَنَّهُ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

və (bilin) ki, siz Onun hüzuruna cəm ediləcəksiniz!

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَٓاصَّةً وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

Bilin ki, Allahın əzabı şiddətlidir! ← Sizdən təkcə zalımlara toxunmayacaq bəladan qorxun.

وَاذْكُرُوٓا اِذْ اَنْتُمْ قَليلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْاَرْضِ تَخَافُونَ اَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ

Adamların sizi ələ keçirməsindən qorxurdunuz. ← Xatırlayın ki, bir zaman siz yer üzündə az, zəif idiniz.

فَاٰوٰيكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِه۪ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

sizə təmiz ruzi verdi ki, bəlkə, şükür edəsiniz! ← Və sizə sığınacaq verdi, sizi köməyi ilə dəstəklədi,

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَخُونُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوٓا اَمَانَاتِكُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

Yoxsa bilə-bilə əmanətlərinizə xəyanət etmiş olarsınız.← Ey iman gətirənlər! Allaha və Peyğəmbərə xəyanət etməyin!

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَٓا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاَنَّ اللّٰهَ عِنْدَه۪ٓ اَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿٢٨﴾

Ən böyük mükafat isə Allah yanındadır! ← Bilin ki, mal-dövlətiniz və uşaqlarınız ancaq bir imtahandır.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا

O sizə (haqla-nahaqı) ayırd etmə (qabiliyyəti) verər,← Ey iman gətirənlər! Əgər Allahdan qorxsanız,

وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظ۪يمِ ﴿٢٩﴾

Axı Allah böyük lütf sahibidir! ← günahlarınızın üstünü örtüb sizi bağışlayar.

وَاِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ اَوْ يَقْتُلُوكَ اَوْ يُخْرِجُوكَ

səni həbs etsinlər və ya öldürsünlər, yaxud da qovsunlar. ← Vaxtikən kafirlər sənə qarşı hiylə qururdular ki,

وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللّٰهُ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِر۪ينَ ﴿٣٠﴾

Allah isə hiylə quranların ən yaxşısıdır! ← Onlar hiylə qururdular, Allah da hiylə qururdu.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَٓاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَٓا

"Eşitdik. İstəsək, biz də bunun bənzərini deyə bilərik. ← Ayələrimiz onlara oxunduğu zaman dedilər ki:

اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ ﴿٣١﴾

Bu, qədimlərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir!"

وَاِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ

Bir zaman demişdilər: "Ey Allahım! Əgər bu (Quran) Sənin tərəfindən gəlmiş haqdırsa,

فَاَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَٓاءِ اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَل۪يمٍ ﴿٣٢﴾

və ya bizə şiddətli bir əzab göndər!"← onda başımıza göydən daş yağdır,

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَاَنْتَ ف۪يهِمْ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

Bağışlanmalarını diləyərkən də Allah onlara əzab verməz! ← Halbuki sən onların arasında ikən Allah onlara əzab verən deyildir.

وَمَا لَهُمْ اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوٓا اَوْلِيَآءَهُ

Axı onun sahibləri deyillər. ← Məscidülhərama mane olduqları üçün Allah niyə onlara əzab verməsin!

اِنْ اَوْلِيَآؤُهُ اِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← Onun sahibləri yalnız (Allahdan) qorxanlardır.

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَآءً وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

Elə isə etdiyiniz küfrə görə dadın əzabı! ← Onların, evin (Kəbənin) yanındakı namazı, fit verib əl çalmaqdan başqa bir şey deyildir.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

(insanları) Allah yolundan döndərsinlər. ← Şübhəsiz, kafirlər öz mallarını sərf edərlər ki,

فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ

Sonra peşman olacaqlar, sonra da məğlub ediləcəklər. ← Onlar onu (mallarını) sərf edəcəklər.

وَالَّذِينَ كَفَرُوٓا اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

Kafirlər Cəhənnəm tərəfə sürüklənəcəklər ki,

لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلٰى بَعْضٍ

sonra murdarları bir-birinin üstünə yığsın, ← Allah murdarı (kafiri) pakdan (mömindən) ayırd etsin,

فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

Onlar əsl zərərə düşənlərdir! ← hamısını toplasın və Cəhənnəmə atsın.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ

onların keçmişdəki işləri bağışlanar. ← Kafir olanlara de: “Əgər (öz küfrlərindən) əl çəksələr,

وَاِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

əvvəlkilərin qanunu (başına gələnlər) keçmişdir (onların da başına gələr). ← Əgər (o işlərə) qayıtsalar,

وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلّٰهِ

və bütün din Allaha məxsus olsun. ← Onlarla vuruşun, taki heç bir fitnə qalmasın,

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

şübhəsiz, Allah onların nə etdiklərini görəndir. ← Əgər (küfrə) son qoysalar (bilsinlər ki),

وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

O nə gözəl havadar, nə yaxşı yardımçıdır! ← Əgər onlar üz döndərsələr bilin ki, Allah sizin havadarınızdır.

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبٰى

beşdə biri Allahın, Peyğəmbərin, onun qohum-əqrəbasının,← Bilin ki, ələ keçirdiyiniz hər hansı qənimətin

وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ

əgər Allaha iman gətirmisinizsə, ← yetimlərin, yoxsulların və müsafirlərindir,

وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ

iki dəstənin bir-birilə qarşılaşdığı gün. ← və ayırd etmə günü bəndəmizə nazil etdiyimizə (inanırsınızsa),

وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

Allah hər şeyə qadirdir!

اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى وَالرَّكْبُ اَسْفَلَ مِنْكُمْ

Karvan sizdən aşağıda idi. ← O zaman siz vadinin ən yaxın tərəfində, onlar isə ən uzaq tərəfində idilər.

وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ

təyin edilən vaxt barəsində aranıza ixtilaf düşərdi. ← Əgər vədələşsəydiniz,

وَلٰكِنْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ

həlak olan aşkar bir dəlillə həlak olsun; ← Lakin Allah, olacaq olan işi yerinə yetirmək üçün (belə etdi ki),

وَيَحْيٰى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← sağ qalan da aşkar bir dəlillə sağ qalsın.

اِذْ يُرِيكَهُمُ اللّٰهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ اَرٰيكَهُمْ كَثِيرًا

Əgər onları sənə çox göstərsəydi, ← O zaman Allah yuxunda sənə onları (düşmənləri) az göstərirdi.

لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْاَمْرِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَ

Lakin Allah (sizi) qurtardı. ← mütləq qorxar və (döyüş) işi barəsində bir-birinizlə mübahisə edərdiniz.

اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

O, həqiqətən, ürəklərin içindəkini biləndir!

وَاِذْ يُرِيكُمُوهُمْ اِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي اَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي اَعْيُنِهِمْ

sizi də onların gözündə azaldırdı ki, ← Üz-üzə gəldiyiniz zaman onları sizin gözünüzdə (sayca) az göstərir,

لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٤٤﴾

(Bütün) işlər Allaha qaytarılacaqdır. ← olacaq olan işi Allah yerinə yetirsin.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

möhkəm olun və Allahı çox zikr edin ki, bəlkə nicat tapasınız! ← Ey iman gətirənlər! Bir dəstə ilə qarşılaşdığınız zaman,

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا
Və bir-birinizlə çəkişməyin. Yoxsa qorxub zəifləyərsiniz, ← Allah və Onun Peyğəmbərinə itaət edin.

وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾
Səbr edin! Şübhəsiz ki, Allah səbr edənlərlə birlikdədir! ← və qoxunuz gedər (gücdən düşərsiniz).

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ
yurdlarından təkəbbürlə və özlərini camaata göstərmək üçün çıxmışdılar, ← O kimsələr kimi olmayın ki,

وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾
Allah onların etdiklərini əhatə etmişdir! ← və (insanları) Allah yolundan döndərirdilər.

وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ
"Bu gün insanlardan sizə qalib gələ biləcək kimsə yoxdur. ← O zaman Şeytan onlara öz əməllərini gözəl göstərdi və dedi:

وَاِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ
İki dəstə bir-birini gördüyü zaman isə geri dönərək dedi: ← Mən də sizin yanınızdayam!"

اِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ اِنِّي اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ
Mən sizin görmədiyiniz şeyləri görürəm. ← "Mən sizdən uzağam.

اِنِّي اَخَافُ اللّٰهَ وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾
Axı Allahın əzabı şiddətlidir!" ← Mən Allahdan qorxuram.

اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هٰؤُلَاءِ دِينُهُمْ
"Bunları, öz dinləri aldatdı!" ← O zaman münafiqlər və ürəklərində xəstəlik olanlar deyirdilər:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾
Allah, həqiqətən, yenilməz qüvvət sahibidir, hikmət sahibidir! ← Kim Allaha təvəkkül edərsə,

وَلَوْ تَرٰى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ
Onların üzlərinə və yanlarına vura-vura (deyirdilər): ← Kaş kafirləri, mələklər canlarını alarkən görəydin;

وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾
"Dadın yanğın əzabını!"

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٥١﴾
Şübhəsiz, Allah bəndələrə zülm edən deyildir! ← Bu, öz əllərinizlə qazandıqlarınıza görədir.

كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
Onlar Allahın ayələrini inkar etmişdilər. ← Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin hərəkətləri kimi.

فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾
Şübhəsiz, Allah yenilməz qüvvət sahibidir, cəzası şiddətlidir! ← Allah da onları günahlarına görə cəzalandırdı.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ

taki onlar, içlərində olanı dəyişənə qədər. ← Bu ona görədir ki, Allah bir tayfaya verdiyi neməti dəyişən deyil;

وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ

Onlar Rəbbinin ayələrini yalanlamışdılar. ← Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin hərəkətləri kimi.

فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَغْرَقْنَا اٰلَ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾

Firon nəslini (dənizdə) batırdıq. Hamısı zalımlar idi!← Biz də onları günahlarına görə məhv etdik.

اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

küfr edənlərdir. Onlar artıq iman gətirməzlər; ← Həqiqətən Allah qatında canlıların ən pisi,

اَلَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

Sonra hər dəfə əhdlərini pozar və çəkinməzlər. ← O kəslər ki, özlərilə əhd bağlayarsan;

فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

bəlkə onlar ibrət alsınlar!← onlarla arxalarındakı kimsələri də dağıt ki,← Əgər onları müharibədə yaxalasan,

وَاِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ اِلَيْهِمْ عَلٰى سَوَآءٍ

sən də eyni şəkildə (əhdi pozduğunu) özlərinə bildir. ← Əgər bir tayfanın xəyanət edəcəyindən qorxsan,

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَآئِنِينَ ﴿٥٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah xainləri sevməz!

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾

Şübhəsiz, onlar (bizi) aciz edə bilməzlər!← Kafirlər (xilas olub) qabağa keçdiklərini zənn etməsinlər.

وَاَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ

Bununla Allahın düşmənini və ← Onlara qarşı bacardığınız qədər qüvvə və döyüş atları hazırlayın.
öz düşməninizi qorxudarsınız.

وَاٰخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمْ اَللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ

Onları bilmirsiniz, Allah onları bilir. ← Onlardan başqalarını da (bununla qorxudarsınız).

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

sizə tam olaraq ödənilər və siz haqsızlığa məruz qalmazsınız! ← Allah yolunda xərclədiyiniz hər şey,

وَاِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

və Allaha təvəkkül et. Həqiqətən, O eşidəndir, biləndir! ← Əgər sülhə meyl etsələr, sən də ona meyl et,

وَاِنْ يُرِيدُوٓا اَنْ يَخْدَعُوكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ
sənə Allah kifayətdir. ← Əgər onlar səni aldatmaq istəsələr,

هُوَ الَّذِيٓ اَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ
Və onların ürəklərini (dostluqla) birləşdirdi. ← Səni, Öz köməyilə və möminlərlə dəstəkləyən Odur.

لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مَآ اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ
onların ürəklərini birləşdirə bilməzdin. ← Əgər yer üzündə nə varsa, hamısını xərcləsəydin belə,

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ اِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾
Əlbəttə, O qüdrətlidir, hikmət sahibidir. ← Lakin Allah onları birləşdirdi.

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾
Sənə və möminlərdən sənin ardınca gedənlərə Allah kifayətdir. ← Ey Peyğəmbər!

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ
Sizdən iyirmi səbirli kişi olsa, iki yüz (kafirə) qalib gələr. ← Ey Peyğəmbər! Möminləri döyüşə həvəsləndir.

وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوٓا اَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾
Kafirlərdən min (nəfərə) qalib gələr. Çünki onlar anlamayan bir tayfadır!← Sizdən yüz (səbirli kişi) olsa,

اَلْئٰنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا
Və bildi ki, sizdə bir zəiflik var. ← İndi Allah sizdən (yükünüzü alıb) yüngülləşdirdi.

فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ
Əgər sizdən min (nəfər) olsa, ← Əgər sizdən yüz səbirli kişi olsa, iki yüz (kafirə qələbə çalar).

يَغْلِبُوٓا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾
Axı Allah səbr edənlərlə birlikdədir! ← iki min (nəfərə) Allahın izni ilə qələbə çalar.

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهُ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِي الْاَرْضِ
taki yer üzündə (çoxlu kafir) qırmayıncaya qədər. ← Əsirlərə sahib olmaq heç bir peyğəmbərə yaraşmaz,

تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللّٰهُ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾
Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← Allah isə axirəti istəyir. ← Siz fani dünya malını istəyirsiniz,

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَآ اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾
aldığınız (fidyəyə) görə sizə böyük bir əzab toxunardı. ← Əgər əvvəlcədən Allahdan bir hökm olmasaydı,

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللّٰهَ
və Allahdan qorxun. ← Əldə etdiyiniz qənimətləri halal və təmiz olaraq yeyin,

اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٩﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِيٓ اَيْدِيكُمْ مِنَ الْاَسْرٰىٓ اِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا

"Əgər Allah ürəklərinizdə bir yaxşılıq olduğunu bilsə,← Ey Peyğəmbər! Əlinizdə olan əsirlərə de:

يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّآ اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٠﴾

və sizi bağışlayar. Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← sizə, sizdən alınan (fidyə)dən daha yaxşısını verər,

وَاِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ

daha əvvəl Allaha da xəyanət etmişdilər. ← Əgər onlar sənə xəyanət etmək istəsələr,

فَاَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Buna görə (Allah sənə), onlara qarşı imkan verdi.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

Allah yolunda malları və canları ilə cihad edərlər, ← Şübhəsiz, o kəslər ki, iman gətirib hicrət edərlər,

وَالَّذِينَ اٰوَوْا وَنَصَرُوٓا اُولٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ

onlar bir-birinə dostdurlar. ← və o kəslər ki, (köçənlərə) sığınacaq verib kömək ediblər,

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتّٰى يُهَاجِرُوا

onlar hicrət edənə qədər heçnədə sizin onlara varisliyiniz yoxdur. ← İman gətirib hicrət etməyənlərə gəldikdə,

وَاِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ

kömək göstərmək sizə vacibdir. ← Əgər onlar din yolunda sizdən kömək istəsələr,

اِلَّا عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾

Allah, nə etdiklərinizi görəndir!← Sizinlə özləri arasında saziş olan bir tayfa əleyhinə olması müstəsnadır.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ اِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْاَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

Siz onu etməsəniz, yer üzündə böyük bir fitnə-fəsad olar. ← Kafirlər də bir-birinin dostlarıdır.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَالَّذِينَ اٰوَوْا وَنَصَرُوٓا

və (köçənlərə) sığınacaq verib kömək edənlər; ← İman gətirib köçənlər, Allah yolunda cihad edənlər,

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

Onlar üçün bağışlanma və tükənməz ruzi vardır! ← Həqiqətən onlar əsl möminlərdir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ مِنْكُمْ

və sizinlə bərabər cihad edərlər; Onlar sizdəndirlər. ← O kəslər ki, sonradan iman gətirib köçərlər,

وَاُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyi biləndir! ← Qohumlar Allahın Kitabında bir-birinə daha uyğundurlar.

﴿٩﴾ سُورَةُ التَّوْبَةِ

ət-Tovbə (Tövbə) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 129 ayədir)

بَرَآءَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖٓ اِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

Allah və Onun Peyğəmbərindən saziş bağladığımız müşriklərə bir xəbərdarlıq!

فَسِيحُوا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَاعْلَمُوٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ

və bilin ki, siz Allahı aciz qoya bilməzsiniz. ← Yer üzündə dörd ay gəzib dolaşın,

وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾

Allah kafirləri rüsvay edəcəkdir!

وَاَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِيٓءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ

Allah və Peyğəmbəri müşriklərdən uzaqdır. ← Ən böyük Həcc günü Allah və Peyğəmbərindən insanlara bildiriş!

فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ

Əgər (imandan) üz döndərsəniz, ← Əgər tövbə etsəniz, bu sizin üçün daha xeyirlidir.

فَاعْلَمُوٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣﴾

Kafirləri də acı bir əzabla müjdələ! ← bilin ki, siz Allahı aciz qoya bilməzsiniz.

اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْـًٔا

sonradan sizə qarşı heç bir naqislik etməmişlər, ← Ancaq müqavilə bağladığınız o müşriklər müstəsnadır ki,

وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ اَحَدًا فَاَتِمُّوٓا اِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْ

Onlarla əhdinizi, qoyulan vaxta qədər tamamlayın. ← və sizin əleyhinizə heç kəsə yardım göstərməmişlər.

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

Şübhəsiz ki, Allah müttəqiləri sevər!

فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ

müşrikləri harada görsəniz, onları öldürün, yaxalayıb əsir alın, həbs edin, ← Haram aylar çıxınca,

وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ

Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, ← və onların bütün keçidlərinə oturun (tutun).

فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onların yollarını sərbəst buraxın.

وَاِنْ اَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلَامَ اللّٰهِ

ona aman ver ki, Allah kəlamını dinləsin. ← Əgər müşriklərdən biri səndən aman istəsə,

ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهُ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

Bu ona görədir ki, onlar bilməyən bir tayfadır! ← Sonra onu əmin olduğu yerə çatdır.

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهٖٓ
Müşriklərin Allah və Onun Peyğəmbəri yanında necə əhdi ola bilər?!

اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۚ
Məscidülhəramın yanında müqavilə bağladığınız kəslər (bundan) müstəsnadır.

فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾
Şübhəsiz, Allah müttəqiləri sevər! ← Sizinlə düzgün davrandıqca siz də onlarla düzgün davranın.

كَيْفَ وَاِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ اِلًّا وَلَا ذِمَّةًۜ
nə sizinlə olan bir əhdə, nə də bir anda əməl edərlər, . ← Necə yəni! Əgər sizə qalib gəlsələr,

يُرْضُونَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ وَتَاْبٰى قُلُوبُهُمْۚ وَاَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾
Onların əksəriyyəti də fasiqlərdir! ← Onların ürəkləri istəmədikləri halda, ağızlarıyla sizi razı salarlar.

اِشْتَرَوْا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهٖۜ
Sonra da (insanları) Onun yolundan döndərdilər. ← Onlar Allahın ayələrini ucuz qiymətə satdılar.

اِنَّهُمْ سَٓاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ اِلًّا وَلَا ذِمَّةًۜ
Onlar mömin barəsində nə bir əhdə, nə də bir anda əməl edərlər. ← Həqiqətən, onların etdiyi iş necə də pisdir!

وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ
Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, ← Onlar əsl həddi aşanlardır!

فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِۜ وَنُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾
Anlayıb bilən bir tayfa üçün ayələri ətraflı izah edirik! ← dində sizin qardaşlarınızdır.

وَاِنْ نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ
və dininizi təhqir etsələr, ← Əgər əhd bağladıqdan sonra andlarını pozsalar,

فَقَاتِلُٓوا اَئِمَّةَ الْكُفْرِۙ اِنَّهُمْ لَٓا اَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾
Onların həqiqətən, andları yoxdur. Bəlkə, onlar (buna) son qoyarlar! ← küfr başçıları ilə vuruşun.

اَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِاِخْرَاجِ الرَّسُولِ
və Peyğəmbəri çıxartmaq niyyətində idilər? ← O tayfa ilə vuruşmayacaqsınızmı ki, andlarını pozdular,

وَهُمْ بَدَؤُ۫كُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۜ اَتَخْشَوْنَهُمْۚ
Məgər onlardan qorxursunuz? ← Həmçinin sizinlə (döyüşə də) birinci dəfə onlar başladılar.

فَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْهُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾
Əgər inanırsınızsa, (bilin ki,) Allah, özündən qorxmanıza daha layiqdir!

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ
onları rüsvay etsin, ← Onlarla vuruşun ki, Allah sizin əlinizlə onlara əzab versin,

وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾
möminlər tayfasının ürəklərini fərəhləndirsin, ← sizə onların üzərində qələbə çaldırsın,

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلَى مَنْ يَشَآءُ
Allah, istədiyi kəsin tövbəsini qəbul edər. ← və onların qəlblərindən qəzəbi silib aparsın.

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
Allah, sizdən cihad edənləri ayırd etməmiş, ← Yoxsa zənn etdinizmi ki, siz sərbəst buraxılacaqsınız,

وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً
və Allahdan, Peyğəmbərindən və möminlərdən başqasını özlərinə dost tutmayanları (ayırd etməmiş)?

وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾
Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır!

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ اَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللّٰهِ شَاهِدِينَ عَلَٓى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ
küfr etdikləri barədə özlərinə şahid olduqları halda.← Müşriklər Allahın məscidlərini təmir edə bilməzlər,

اُو۬لٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾
Və onlar Cəhənnəmdə əbədi qalacaqlar! ← Onların əməlləri puça çıxmışdır.

اِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
Allaha və axirət gününə iman gətirər, ← Allahın məscidlərini yalnız o kəs təmir edə bilər ki,

وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ
və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmaz. ← namazı qılar, zəkatı verər,

فَعَسٰٓى اُو۬لٰٓئِكَ اَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾
Ola bilər ki, onlar doğru yolu tapanlardan olarlar!

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
o, Allaha və axirət gününə iman gətirir,←Hacılara su verməyi və Məscidülhəramı təmir etməyi o kəslə eynimi tutursunuz ki,

وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَوُ۫نَ عِنْدَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾
Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz!←Onlar Allah qatında eyni olmazlar.←və Allah yolunda cihad edir?

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
Allah yolunda malları və canları ilə vuruşanlar, ← İman gətirib hicrət edənlər,

اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾
Onlar əsl uğur qazananlardır. ← Allah yanında dərəcə olaraq ən yüksəkdədirlər.

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

Orada onlar üçün tükənməz nemətlər vardır. ← Rəbbi onları Özündən bir mərhəmət, razılıq və cənnətlərlə müjdələyir.

خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًاۜ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُٓ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

Böyük mükafat, həqiqətən, Allah qatındadır! ← Orada əbədi qalacaqlar.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوٓا اٰبَآءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَآءَ

Atalarınızı və qardaşlarınızı özünüzə dost tutmayın, ← Ey iman gətirənlər!

اِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيمَانِۜ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

Sizdən kim onları dost tutarsa, onlar əsl zalımlardır. ← əgər küfrü imandan üstün tuturlarsa.

قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَٓاؤُ۬كُمْ وَاَبْنَٓاؤُ۬كُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَاَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا

övrətləriniz, qəbiləniz, qazandığınız mallar, ← De: “Əgər atalarınız, oğullarınız, qardaşlarınız,

وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَآ

kasad olmasından qorxduğunuz ticarət və xoşunuza gələn məskənlər,

اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ

sizə Allahdan, Onun Peyğəmbərindən və onun yolunda cihaddan daha sevimlidirsə,

فَتَرَبَّصُوا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

Allah fasiqlər tayfasını doğru yola yönəltməz! ← Allah, öz əmrini gətirincəyə qədər gözləyin.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ

O vaxt çox olmağınız xoşunuza gəlsə də, ← Allah sizə bir çox yerlərdə, həmçinin Hüneyn günü kömək etdi.

فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾

Genişliyinə rəğmən dünya sizə dar oldu, sonra dönüb qaçdınız.← sizə heç bir fayda vermədi.

ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَاَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا

və görmədiyiniz əsgərlər endirdi. ← Sonra Allah, Öz Peyğəmbərinə və möminlərə arxayınlıq nazil etdi,

وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُواۜ وَذٰلِكَ جَزَٓاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

Kafirlərin cəzasıdır budur! ← Kafirləri də əzaba düçar etdi.

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Sonra Allah bunun arxasınca istədiyinin tövbəsini qəbul edər.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَا

Bu illərindən sonra Məscidülhərama yaxınlaşmasınlar.←Ey iman gətirənlər! Müşriklər həqiqətən murdardırlar.

وَاِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖٓ اِنْ شَآءَ

əgər Allah istəsə, öz lütfündən sizi dövlətli edəcəkdir. ← Əgər yoxsulluqdan qorxursunuzsa (bilin ki),

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ

Allah və Peyğəmbərinin haram etdiyini← O kəslərlə vuruşun ki, Allaha və axirət gününə iman gətirməzlər, haram bilməzlər,

وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

Kiçilib əlləri ilə cizyə verincəyə qədər (onlarla vuruşun).← kitab verilənlərdən olub haq dini qəbul etməzlər;

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ

Xaçpərəstlər də: “Məsih (İsa) Allahın oğludur”,- dedilər. ← Yəhudilər: “Üzeyr Allahın oğludur”- dedilər,

ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِؤُنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ

Daha əvvəl küfr edənlərin sözlərinə bənzədirlər. ← Bu, onların ağızlarıyla (söylədikləri) sözlərdir.

قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

Allah onları öldürsün! Necə də (haqdan) döndərilirlər!

اِتَّخَذُوٓا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ

Allahı qoyub Məryəm oğlu Məsihi də. ← Onlar, alimlərini və rahiblərini özlərinə tanrılar qəbul etdilər;

وَمَآ اُمِرُوٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوٓا اِلٰهًا وَاحِدًا لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Halbuki onlara, ancaq bir olan tanrıya ibadət etmək əmr olunmuşdu.

سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

O (Allah), onların şərik qoşduqlarından uzaqdır!

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللّٰهُ اِلَّٓا اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ

Allah isə ancaq öz nurunu tamamlamaq istər, ← Onlar Allahın nurunu ağızları ilə söndürmək istəyirlər.

وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

kafirlərin xoşuna gəlməsə də.

هُوَ الَّذِيٓ اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

onu (İslamı) bütün dinlərə üstün etmək üçün, ← Öz Peyğəmbərini doğru yol və haqq dinlə göndərən Odur,

وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

müşriklərin xoşuna gəlməsə də.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَاْكُلُونَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ

insanların mallarını haqsızlıqla yeyirlər,← Ey iman gətirənlər! (Yəhudi) alimlərindən və rahiblərindən çoxu,

وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ

O kəslər ki, qızıl və gümüş yığarlar, ← və (insanları) Allah yolundan döndərirlər.

وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

onları acı bir əzabla müjdələ! ← və onu Allah yolunda xərcləməzlər,

يَوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ

və onunla alınlarına, böyürlərinə və kürəklərinə dağ basılacaq. ← O gün o, cəhənnəm atəşində qızdırılacaq,

هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾

Elə isə, yığdığınız şeylərin (əzabını) dadın! ← Bu özünüz üçün yığdığınız şeylərdir.

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ

göyləri və yeri yaratdığı gündən Allahın Kitabında on iki aydır.← Şübhəsiz, Allah qatında ayların sayı,

مِنْهَٓا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ اَنْفُسَكُمْ

Ona görə də o (aylar)da özünüzə zülm etməyin. ← Onlardan dördü haram (aylar)dır. Doğru din budur.

وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَٓافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَٓافَّةً

Sizə qarşı hamılıqla vuruşduqları kimi, siz də müşriklərə qarşı hamılıqla vuruşun.

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

Və bilin ki, Allah müttəqilərlədir!

اِنَّمَا النَّس۪ٓيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا

onunla kafirlər (haq yoldan) azdırılarlar. ← (Haram ayları) gecikdirmək ancaq küfrdə irəliləməkdir ki,

يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِؤُا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ

Allahın haram etdiyinin sayını düzəltsinlər, ← Onu (haram ayı) bir il halal sayarlar, bir il haram sayarlar ki,

فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ زُيِّنَ لَهُمْ سُٓوءُ اَعْمَالِهِمْ

Pis əməlləri onlara gözəl görünmüşdür. ← və Allahın haram buyurduğunu halal etsinlər.

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِر۪ينَ ﴿٣٧﴾

Allah isə kafir qövmü doğru yola yönəltməz!

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا ق۪يلَ لَكُمُ انْفِرُوا ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ

sizə: “Allah yolunda səfərbər olun!”- deyildikdə yerə yapışıb qaldınız. ← Ey iman gətirənlər! Sizə nə oldu ki,

اَرَض۪يتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَل۪يلٌ ﴿٣٨﴾

Dünya həyatının malı isə axirət yanında yalnız az bir şeydir!← Axirət əvəzinə dünya həyatına razımı oldunuz?

اِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَل۪يمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

və (sizi), sizdən başqa bir tayfa ilə əvəz edər. ← Əgər səfərbər olmazsanız, (Allah) sizə acı bir əzab verər,

وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٣٩﴾

Axı Allah hər şeyə qadirdir! ← Siz isə Ona (Allaha) heç cür zərər verə bilməzsiniz.

اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ

Allah ona kömək göstərmiş olar. ← Əgər siz ona (Peyğəmbərə) kömək etməsəniz,

اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ

Hər ikisi mağarada olduğu vaxt, ← O vaxt kafirlər ikinin ikincisini (Peyğəmbəri Məkkədən) çıxartmışdılar.

اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِه۪ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَاۚ

“Qəmgin olma! Şübhəsiz Allah bizimlədir!”.← öz dostuna (Əbu Bəkrə) deyirdi:

فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَك۪ينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا

görmədiyiniz əsgərlərlə onu müdafiə etmiş, ← O vaxt Allah ona rahatlıq nazil etmiş,

وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا السُّفْلٰىۜ وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَاۜ

Axı əsl uca olan Allahın sözüdür. ← və kafirlərin sözünü alçaltmışdı.

وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ ﴿٤٠﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ
Malınızla və canınızla Allah yolunda cihad edin! ← Ağırlı və yüngüllü səfərbər olun;

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾
Əgər bilsəniz, bu sizin üçün daha xeyirlidir!

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ
mütləq sənin ardınca gedərdilər. ← Əgər o, yaxın bir mənfəət və orta (mənzilli) bir səfər olsaydı,

وَلٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ
Və Allaha and içəcəklər ki: ← Lakin məşəqqətli (məsafə) onlara uzaq gəldi.

لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ اَنْفُسَهُمْ
Onlar özlərini həlak edirlər. ← "Əgər gücümüz çatsaydı, biz də sizinlə bərabər (səfərə) çıxardıq".

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾ عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ
Nə üçün onlara izin verdin, ← Allah səni bağışlasın! ← Allah isə bilir ki, onlar yalançıdırlar.

حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾
doğru danışanlar sənə bəlli olmadan və yalançıları tanımadan əvvəl?

لَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
malları və canları ilə cihad etsinlər.← Allaha və axirət gününə iman gətirənlər səndən izin istəməzlər ki,

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ اِنَّمَا يَسْتَاْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
Səndən izin istəyənlər ancaq Allaha və axirət gününə iman gətirməyənlər, ← Allah müttəqiləri tanıyandır!

وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾
Onlar öz şübhələrində tərəddüd edib dururlar. ← və də ürəkləri şübhəyə düşənlərdir.

وَلَوْ اَرَادُوا الْخُرُوجَ لَاَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ
Lakin onların davranışı Allaha xoş gəlmədi. ← Əgər onlar çıxmaq istəsəydilər, ona hazırlıq görərdilər.

فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾
(Onlara): "(Evdə) oturanlarla birlikdə oturun!"- deyildi. ← Buna görə də onlara mane oldu.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ اِلَّا خَبَالًا
yalnız içinizdə fəsadı artırardılar, ← Əgər sizinlə birlikdə (cihada) çıxsaydılar,

وَلَاَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ
Aranızda, onlara qulaq asanlar da vardır. ← və sizi fitnəyə uğratmaq üçün aranıza soxulardılar.

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾
Axı Allah zalımları tanıyandır!

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْاُمُورَ

və sənin üçün bir çox işləri alt-üst etmişdilər. ← Onlar əvvəl də fitnə törətmək istəmiş,

حَتّٰى جَٓاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

və onlar istəmədikləri halda, Allahın əmri zahir oldu. ← Nəhayət, haqq gəldi,

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّيۜ

“Mənə (döyüşə getməməyə) izin ver və məni fitnəyə salma!” ← Onlardan (belə) deyənlər də var:

اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُواۜ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

Şübhəsiz ki, Cəhənnəm kafirləri bürüyəcəkdir! ← Bilin ki, onlar (onsuzda) fitnəyə düşmüşlər.

اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَاِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا

Əgər sənə bir müsibət üz versə deyərlər: ← Əgər sənə bir xeyir dəysə, onlara pis təsir edər.

قَدْ اَخَذْنَٓا اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

Və sevincək halda dönüb gedərlər.← “Biz tədbirimizi qabaqcadan görmüşük!”

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَٓا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَاۚ

De: “Allahın bizim üçün yazdığından başqa bizə heç bir şey üz verməz.

هُوَ مَوْلٰينَاۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər!” ← O bizim sahibimizdir.

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَٓا اِلَّٓا اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِۜ

De: “Bizə ancaq iki yaxşı işdən (zəfər çalmaq və şəhid olmaqdan) birinin (gəlməsini)mi gözləyirsiniz?

وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُصِيبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِه۪ٓ اَوْ بِاَيْدِينَاۘ

Allah Özü tərəfindən və ya bizim əlimizlə sizi əzaba düçar etsin. ← Biz isə sizin üçün gözləyirik ki,

فَتَرَبَّصُٓوا اِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

Elə isə, gözləyin! Biz də sizinlə birlikdə gözləməkdəyik”

قُلْ اَنْفِقُوا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ

(Allah qatında) sizdən qəbul olunmayacaq. ← De: “(Malınızı) könül xoşluğuyla ya da zorla xərcləyin,

اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

Çünki siz fasiq bir tayfa oldunuz.

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ اِلَّٓا اَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَبِرَسُولِه۪

Allahı və Peyğəmbərini inkar etmələri, ← Onların xərclədiklərinin qəbul olunmasına mane olan yalnız,

وَلَا يَأْتُونَ الصَّلٰوةَ اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُونَ اِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

və (mallarını) ancaq və ancaq könülsüz halda xərcləmələridir. ← namaza ancaq tənbəl-tənbəl gəlmələri,

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

Allah sadəcə istər ki, onunla onlara dünya həyatında əzab versin,← Onların malları və oğulları səni təəccübləndirməsin.

وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

və kafir olduqları halda canları çıxsın.

وَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

Lakin onlar qorxaq bir tayfadır. ← Halbuki onlar sizdən deyillər. ← Allaha and içərlər ki, onlar sizdəndirlər.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَاً اَوْ مَغَارَاتٍ اَوْ مُدَّخَلًا لَوَلَّوْا اِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

tələsik ora üz tutardılar.← Əgər bir sığınacaq və ya mağara, yaxud girməyə yer tapsaydılar,

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَاِنْ اُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا

Əgər onlara, o (sədəqə)dən verilsə, razı qalarlar. ← Onlardan sədəqələr barəsində sənə eyib tutanlar da var.

وَاِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَٓا اِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

Əgər o (sədəqə)dən verilməsə, o zaman onlar qəzəblənərlər.

وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوا مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ

desəydilər ki: “Allah bizə kifayətdir. ← Kaş onlar Allahın və Peyğəmbərinin onlara verdiklərindən razı qalıb,

سَيُؤْتِينَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ اِنَّٓا اِلَى اللّٰهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

Biz, həqiqətən, Allaha ürəkdən bağlananlarıq!” ← Allah və Peyğəmbəri bizə Öz lütfündən verəcək.

اِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَٓاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا

minskinlərə, (zəkat işində) işləyənlərə ,← Sədəqələr ancaq yoxsullara,

وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ

azad ediləcək kölələrə, borclulara, ← ürəkləri (müsəlmanlığa) isinişib bağlanmaqda olanlara,

وَفِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ

Allah tərəfindən bir fərz olaraq! ← Allah yolunda (cihad edənlərə) və yolçulara məxsusdur;

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ

De: “O sizin üçün xeyir qulağıdır. ← Onların arasında, Peyğəmbəri incidib: “O qulaqdır”- deyənlər də var.

يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ

Və O sizdən iman gətirənlər üçün rəhmətdir.” ← Allaha inanır, möminlərə inanır.

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦١﴾

Onlar üçün acı bir əzab vardır! ← O kəslər ki, Allahın Rəsuluna əzab verirlər,

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَحَقُّ اَنْ يُرْضُوهُ
Allah və Peyğəmbəri, razı salınmağa daha layiqdir, ← Onlar sizi razı salmaq üçün Allaha and içirlər.

اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ اَلَمْ يَعْلَمُوٓا اَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ
Bilmədilərmi ki, kim Allaha və Peyğəmbərinə qarşı çıxarsa, ← əgər onlar mömindirlərsə!

فَاَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَاۜ ذٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾
Bu böyük rüsvayçılıqdır. ← həqiqətən, onun üçün, içində əbədi qalacağı cəhənnəm atəşi vardır.

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ اَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ
onlara ürəklərində olanı xəbər verər.←Münafiqlər, özləri haqqında bir surənin nazil edilməsindən çəkinirlər ki,

قُلِ اسْتَهْزِؤُا اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾
Şübhəsiz, Allah çəkindiyiniz şeyi üzə çıxaracaqdır!” ← De: “Siz istehza edin.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
“Sadəcə olaraq söhbət edib zarafatlaşırdıq”. ← Əgər onlardan soruşsan mütləq deyərlər ki:

قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٦٥﴾
De: “Allaha, Onun ayələrinə və Peyğəmbərinə istehzamı edirsiniz?!

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ اِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ
Sizdən bir qisminizi bağışlasaq da, ← Üzr istəməyin! Siz iman gətirdikdən sonra artıq kafir oldunuz.

نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾
bir qisminizi günahkar olduqlarına görə əzaba düçar edəcəyik!

اَلْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَاْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
Onlar pis işlər görməyi əmr edərlər, ← Münafiq kişilərlə münafiq qadınlar bir-birindəndirlər (eynidirlər).

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ اَيْدِيَهُمْ
və əllərini bərkidərlər (xəsisdirlər). ← yaxşı işləri qadağan edərlər,

نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾
Həqiqətən, münafiqlər əsl fasiqlərdir! ← Onlar Allahı unutdular, O da onları unutdu.

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَاۜ
İçində əbədi qalacaqları cəhənnəm atəşini. ← Allah münafiq kişilərə, münafiq qadınlara və kafirlərə vəd etmişdir;

هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٦٨﴾
Onlar üçün daimi bir əzab vardır! ← O (əzab) onlara kifayətdir. Allah onlara lənət elədi.

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوٓا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَاَكْثَرَ اَمْوَالًا وَاَوْلَادًاۜ

Onlar sizdən daha qüvvətli, mal və övlad baxımından daha artıq idilər. ← Sizdən əvvəlkilər kimi (etdiniz).

فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ

Siz də qismətinizdən bəhrələndiniz, ← Onlar qismətlərindən bəhrələndilər.

كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُواۜ

Siz də (Batilə) atılanlar kimi atıldınız. ← özünüzdən əvvəlkilərin, öz qismətlərindən bəhrələndiyi kimi.

اُو۬لٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

Onlar əsl zərərdə olanlardır! ← Onlar, əməlləri dünyada və axirətdə puça çıxmış olanlardır.

اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ اِبْرٰهِيمَ

Nuh, Ad, Səmud tayfasının, İbrahim qövmünün, ← Onlara, özlərindən əvvəlkilərin xəbəri gəlib çatmadımı?

وَاَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِۜ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِۚ

Peyğəmbərləri onlara aşkar möcüzələrlə gəlmişdilər. ← Mədyən əhalisinin və alt-üst olmuş kəndin (xəbərləri)!

فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Allah onlara zülm edən deyildi,

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۢ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

Yaxşı işləri əmr edər, pis işləri qadağan edərlər, ← Mömin kişilərlə mömin qadınlar bir-birinə dostdurlar.

وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Allaha və Peyğəmbərinə itaət edərlər. ← namazı qılarlar, zəkatı verərlər,

اُو۬لٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

Allah, həqiqətən, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Allah, onlara rəhm edəcəkdir.

وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

onların altından çaylar axar. ← Allah mömin kişilərə və mömin qadınlara, cənnətlər vəd edir ki,

خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ

Və Ədn cənnətlərində gözəl məskənlər (vəd edir). ← (Onlar) orada əbədi qalacaqlar.

وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

Bu, əsl böyük uğurdur! ← Allahdan olan bir razılıq isə (bunların hamısından) daha böyükdür.

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ

Onlarla sərt davran! ← Ey Peyğəmbər! Kafirlərə və münafiqlərə qarşı mübarizə apar!

وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

Onların məskəni Cəhənnəmdir. (Ora) nə pis dönüş yeridir!

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ

Halbuki onlar küfr sözünü demişdilər. ← Allaha and içirlər ki, deməyiblər.

وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا

və müvəffəq ola bilmədikləri bir işə girişmişdilər. ← İslamı qəbul etmələrindən sonra kafir olmuşdular,

وَمَا نَقَمُوٓا اِلَّا اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ

Allahın və Peyğəmbərinin Öz lütfündən onları varlandırmasıdır. ← İntiqam almalarının səbəbi yalnız,

فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا

Əgər (imandan) üz döndərsələr, ← Əgər tövbə etsələr, onlar üçün daha xeyirli olar.

يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا اَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

Yer üzündə onların nə bir dostu, nə də bir köməkçisi var!←Allah onlara dünyada və axirətdə acı bir əzab verər.

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰينَا مِنْ فَضْلِهِ

“Əgər O (Allah) bizə Öz lütfündən (mal-dövlət) bəxş etsə, ← Onlardan bəzisi də Allahla əhd etmişdi ki:

لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

mütləq sədəqə verəcəyik və mütləq əməlisalehlərdən olacağıq”.

فَلَمَّٓا اٰتٰيهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

buna xəsislik etdilər və üz çevirərək geri döndülər. ← (Allah) Öz nemətindən onlara bəxş etdiyi zaman,

فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ اِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ

Onların ürəklərinə, Özü ilə (Allahla) qarşılaşacaqları (qiyamət) gününə qədər nifaq saldı;

بِمَٓا اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

və yalan danışdıqlarına görə. ← Allaha verdikləri vədə xilaf çıxdıqlarına görə,

اَلَمْ يَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰيهُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

Axı Allah qeybləri yaxşı biləndir?! ← Bilmədilərmi ki, Allah onların sirlərini və gizli danışıqlarını bilir.

اَلَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ اِلَّا جُهْدَهُمْ

və çətinliklə bir şey tapıb (verəni); ← O kəslər ki, tənə edərlər; Sədəqə verməkdə könüllü olan möminləri

فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

Və onlar üçün acı bir əzab vardır! ← Onları məsxərəyə qoyarlar. Allah onları məsxərəyə qoyacaqdır.

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً
Onlar üçün yetmiş dəfə bağışlanma diləsəndə, ← Onlar üçün bağışlanma dilə ya da bağışlanma diləmə;

فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ
Bu onların, Allahı və Onun Peyğəmbərini inkar etmələrinə görədir. ← yenə Allah onları bağışlamayacaq.

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾
Axı Allah fasiq tayfanı doğru yola yönəltməz!

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللّٰهِ
Arxada qalanlar, Allahın Rəsuluna qarşı çıxaraq (evdə) oturub qalmalarına sevindilər.

وَكَرِهُوٓا اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ
və "İstidə döyüşə çıxmayın!"-dedilər. ← Allah yolunda malları və canları ilə cihad etmək istəmədilər,

قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾
De: "Cəhənnəm odu daha istidir!" Kaş biləydilər!

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾
...qazandıqlarının (günahlarının) əvəzi olaraq! ← Ona görə də az gülsünlər, çox ağlasınlar...

فَاِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَٓائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَاْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ
və səndən (döyüşə) çıxmaq üçün izin istəsələr, ← Əgər Allah səni, onlardan bir dəstənin yanına qaytarsa,

فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ اَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا
mənimlə heç bir düşmənə qarşı döyüşməyəcəksiniz. ← de : "Mənimlə əsla (cihada) çıxmayacaqsınız,

اِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ اَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾
Elə isə arxada qalanlarla birlikdə (evdə) oturun!" ← Çünki siz birinci dəfə (evdə) oturmağa razı oldunuz.

وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ اَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖ
və qəbrinin başında durma. ← Onlardan ölən heç bir kəsə heç vaxt namaz qılma,

اِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾
və fasiq olaraq öldülər. ← Çünki onlar Allahı və Onun Peyğəmbərini inkar etdilər,

وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا
Allah ancaq istəyir ki, onunla dünyada onlara əzab versin,← Onların malı və övladları səni heyrətə salmasın.

وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾
və kafir olduqları halda canları çıxsın.

وَاِذَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ اَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ
"Allaha iman gətirin və Onun Peyğəmbəri ilə birlikdə cihad edin!", ← Bir surə nazil edilsə ki;

اسْتَاْذَنَكَ اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾
və: "Qoy (evdə) oturanlarla birlikdə olaq! - deyərlər. ← onlardan sərvət sahibi olanlar səndən izin istəyərlər,

رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

Buna görə də onlar anlamazlar.← Onların ürəkləri möhürlənmişdir.← Onlar arxada qalanlarla birlikdə qalmağa razı oldular.

لٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ

malları və canları ilə cihad etdilər.← Lakin Peyğəmbər və onunla birlikdə olan iman gətirənlər,

وَاُولٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

nicat tapanlar da məhz onlardır! ← Xeyirlər məhz onlarındır,

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

Böyük uğur budur!←Allah onlar üçün əbədi qalacaqları, altından çaylar axan cənnətlər hazırlayıb.

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ

Bədəvilərdən üzrxahlar, özlərinə (döyüşə getməmələrinə) izin verməyin üçün gəldilər.

وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

Onlardan kafir olanlara acı bir əzab üz verəcəkdir.← Allaha və Peyğəmbərinə yalan deyənlər də oturdular.

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ

nə də sərf etməyə bir şey tapa bilməyənlərə heç bir günah;← Yoxdur; acizlərə, nə də xəstələrə,

اِذَا نَصَحُوا لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ

Yaxşı işlər görənlərin əleyhinə bir yol yoxdur (qınanmazlar).← Allaha Peyğəmbərinə sadiq qalmaq şərtilə.

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

وَلَا عَلَى الَّذِينَ اِذَا مَا اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا اَجِدُ مَا اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ

dedin ki: “Sizi mindirməyə bir heyvan tapmıram.” ← O kəsləri də (qınamaq) olmaz ki, özlərini mindirməyin üçün yanına gəldiklərində,

تَوَلَّوْا وَاَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا اَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

sərf etməyə bir şey tapa bilmədilər. ← Onlar da, kədərdən gözlərindən yaş axa-axa geri döndülər ki,

اِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَاْذِنُونَكَ وَهُمْ اَغْنِيَاءُ

varlı olduqları halda səndən izin istəyirlər. ← Ancaq o kəslərin əleyhinə yol vardır (qınanarlar) ki,

رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ

Allah onların ürəklərinə möhür vurmuşdur. ← Onlar arxada qalanlarla birlikdə qalmağa razı oldular.

فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

Buna görə də onlar bilməzlər!

يَعْتَذِرُونَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ

De ki: “Üzr istəməyin. Sizə inanmayacağıq. ← (Döyüşdən) yanlarına qayıtdığınız zaman sizdən üzr istəyərlər.

قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ

Əməlinizi Allah da görəcək, Onun Peyğəmbəri də. ← Allah, əhvalınızdan bizi xəbərdar etmişdir.

ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

və sizə, nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir!” ← Sonra qeybi və aşkarı bilən (Allah)a qaytarılacaqsınız,

سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ

onlardan əl çəkəsiniz. ← Yanlarına qayıtdığınız zaman qarşınızda Allaha and içəcəklər ki,

فَاَعْرِضُوا عَنْهُمْ اِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

və qazandıqlarının cəzası olaraq düşəcəkləri yer Cəhənnəmdir! ← Siz də onlardan əl çəkin! Çünki onlar murdardırlar,

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ

Siz onlardan razı olsanız da, ← Onlardan razı olasınız deyə, qarşınızda and içərlər.

فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

şübhəsiz ki, Allah fasiq bir tayfadan razı olmaz!

اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوا

və bilməməyə daha çox meyillidirlər... ← Bədəvilər küfr və ikiüzlülük baxımından daha pisdirlər,

حُدُودَ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ←... Allahın öz Peyğəmbərinə nazil etdiyi hökmləri.

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَٓائِرَ

və başınıza bəlalar gəlməsini gözləyər. ← Bədəvilərdən eləsi var ki, (Allah yolunda) xərclədiyini ziyan sayar.

عَلَيْهِمْ دَٓائِرَةُ السَّوْءِ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Pis bəla öz başlarına gəlsin!

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ

xərclədiyini Allah qatında yaxınlıq sayar, ← Bədəvilərdən eləsi də var ki, Allaha və axirət gününə inanar,

وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ اَلَٓا اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ

Bilin ki, bu onlar üçün (Allaha) yaxınlıq (vəsiləsidir). ← və Peyğəmbərin dualarını (almağa vəsilə sayar).

سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allah onları Öz rəhmətinə daxil edəcəkdir.

وَالسَّابِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِاِحْسَانٍۙ
və yaxşı işlərdə onların ardınca gedənlərə gəldikdə, ← Mühacirlər və ənsardan ilk irəli düşənlər,

رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
(Allah) onlar üçün cənnətlər hazırlamışdır ki, ← Allah onlardan razı oldu, onlar da O (Allah)dan razı oldular.

تَجْرِي تَحْتَهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾
Böyük uğur budur! ← (ağacları) altından çaylar axar, içində əbədi qalacaqlar.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ
Mədinə əhalisindən də ikiüzlülüyə adət edənlər var. ← Ətrafınızdakı bədəvilərdən də münafiq olanlar var.

لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾
Sonra böyük əzaba atılacaqlar.← Onları tanımırsan, Biz onları tanıyırıq. Onlara iki dəfə əzab verəcəyik.

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَاٰخَرَ سَيِّئًاۜ
Onlar yaxşı bir əməllə başqa pis bir əməli bir-birinə qarışdırmışlar. ← Digərləri də günahlarını etiraf etdi.

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Ola bilsin ki, Allah onların tövbələrini qəbul etsin.

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
Onunla onları təmizləmiş və pak etmiş olarsan. ← Onların mallarından sədəqə al.

وَصَلِّ عَلَيْهِمْ اِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾
Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Onlar üçün dua et. Həqiqətən, sənin duan onlar üçün bir arxayınçılıqdır.

اَلَمْ يَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَاْخُذُ الصَّدَقَاتِ
sədəqələri alar, ← Onlar bilmirlərmi ki, Allah qullarının tövbəsini qəbul edər,

وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾
və Allah tövbələri qəbul edəndir, rəhmlidir?!

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَۜ
Allah, Onun Peyğəmbəri və möminlər etdiyiniz işləri görəcəklər. ← De: “İş görün.

وَسَتُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾
O da sizə, nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir!” ← Axı siz qeybi və aşkarı bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız.

وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا يُعَذِّبُهُمْ
(Allah) ya onlara əzab verəcək, ← Digər bir qisminin də işi Allaha qalıb.

وَاِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾
Axı Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← ya da onların tövbələrini qəbul edəcək.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ

küfr edib möminlər arasına təfriqə salsınlar, ← O kəslər ki, məscid düzəldərlər ki, zərər vursunlar,

وَاِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَآ اِلَّا الْحُسْنٰىۜ

və and içərlər ki: "Yaxşılıqdan başqasını istəmədik"; ← əvvəllər Allaha və Onun Peyğəmbərinə qarşı vuruşandan göz-qulaq olsunlar,

وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

Allah şahidlik edəcəkdir ki, həqiqətən onlar yalançıdırlar!

لَا تَقُمْ فِيهِ اَبَدًاۜ لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ اَوَّلِ يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ فِيهِۜ

İlk gündən təqva üzərində qurulmuş məscid namaz qılmağına daha layiqdir.← Orada heç vaxt namaz qılma.

فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ اَنْ يَتَطَهَّرُواۜ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾

Axı Allah pak olanları sevər! ← Orada, paklanmağı sevən insanlar vardır.

اَفَمَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ

yoxsa binasını uçulmaqda olan← Binasını Allah qorxusu və rizası üzərində quranmı daha yaxşıdır, bir yerin kənarında quran ki,

فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

Allah zalım tayfanı doğru yola yönəltməz! ← o da onunla birlikdə cəhənnəm oduna yuvarlanar?!

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ اِلَّا اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ

taki ürəkləri parça-parça olana qədər. ← Onların qurduğu bina qəlblərində bir şübhə olaraq qalacaqdır,

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

Ona görə ki, onlar üçün Cənnət vardır.← Allah, şübhəsiz ki, möminlərdən canlarını və mallarını satın almışdır.

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ وَالْقُرْاٰنِۜ

(Bu), Tövratda, İncildə və Quranda haqq olan bir vəddir. ← Onlar Allah yolunda vuruşarlar, öldürərlər və öldürülərlər.

وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهِ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِۜ

Etdiyiniz sövdəyə görə sevinin. ← Bəs Allahdan daha çox əhdə vəfa edən kimdir?

وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

Və əsl böyük uğur budur!

اَلتَّآئِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّآئِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ
səyahət edənlər, rüku edib səcdə edənlər, ← Tövbə edənlər, ibadət edənlər, şükür edənlər,

الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ
və Allahın sərhədlərini (halal-haramı) qoruyanlar...← yaxşı işləri əmr edib pis işləri qadağan edənlər,

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾
(Belə) möminləri müjdələ!

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوٓا اُو۟لِي قُرْبٰى
qohum olsalar belə;← Peyğəmbərə və iman gətirənlərə, müşriklər üçün bağışlanma diləmək yaraşmaz,

مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾
onların (müşriklərin) cəhənnəmlik olduqları, özlərinə (müsəlmanlara) bəlli olduqdan sonra!

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيمَ لِاَبِيهِ اِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَآ اِيَّاهُ
ona verdiyi bir vədə görə idi. ← İbrahimin, öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə ancaq,

فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ اَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ
ondan uzaqlaşdı. ← (Atasının) Allaha düşmən olması ona aydın olduqda,

اِنَّ اِبْرٰهِيمَ لَاَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾
Həqiqətən, İbrahim (Allaha) yalvarıb-yaxaran və həlim xasiyyətli idi.

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ اِذْ هَدٰيهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ
çəkinməli olduqları şeyləri özlərinə bildirmədən!←Allah bir tayfanı doğru yola yönəltdikdən sonra sapdırmaz;

اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Həqiqətən, göylərin və yerin hakimiyyəti Allaha məxsusdur. ← Həqiqətən, Allah hər şeyi biləndir!

يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾
Sizin Allahdan başqa havadarınız və köməyə çatanınız yoxdur! ← O dirildər və öldürər.

لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ
Hansı ki, çətin vaxtda onun arxasınca getdilər,← Allah Peyğəmbərin, mühacirlərin və ənsarın tövbəsini qəbul etdi;

مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
Sonra da onların tövbələrini qəbul etdi. ← onlardan bir qisminin ürəyi dönmək üzrə olduqdan sonra.

اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾
O (Allah) həqiqətən, onlara qarşı çox şəfqətli, çox rəhimlidir.

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذ۪ينَ خُلِّفُواۜ حَتّٰىٓ اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ

Nəhayət o geniş yer üzü onlara dar olub, ürəkləri sıxıldığı zaman.← Geridə qalan üçünü də (bağışladı).

وَظَنُّٓوا اَنْ لَا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّٓا اِلَيْهِۜ

Allahdan (Allahın əzabından qorunmaq üçün), Ondan başqasına sığınmağın mümkün olmadığını anladılar.

ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُواۜ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ ﴿١١٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah tövbələri qəbul edəndir, rəhmlidir! ← Sonra tövbə etmələri üçün onları bağışladı.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِق۪ينَ ﴿١١٩﴾

və doğru olanlarla bərabər olun! ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَد۪ينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ اَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ

Allahın Peyğəmbərindən geri qalmaq, ← Mədinəlilərə və onların ətrafında olan bədəvilərə yaraşmaz;

وَلَا يَرْغَبُوا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِه۪ۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ لَا يُص۪يبُهُمْ ظَمَاٌ

Çünki onlara elə bir susuzluq üz verməz, ← və ondan özlərini kənara çəkmək.

وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَؤُ۫نَ مَوْطِئاً يَغ۪يظُ الْكُفَّارَ

Kafirlərin qəzəbinə səbəb olan bir yerə ayaq basmazlar, ← yorğunluq və aclıq (üz verməz) Allah yolunda;

وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلاً اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِه۪ عَمَلٌ صَالِحٌۜ

buna görə onlara yaxşı bir əməl yazılmamış olsun! ← və düşmənə qarşı elə bir zəfər qazanmazlar ki,

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُض۪يعُ اَجْرَ الْمُحْسِن۪ينَۙ ﴿١٢٠﴾

Həqiqətən, Allah yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etməz!

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغ۪يرَةً وَلَا كَب۪يرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِياً

(cihad üçün) keçdikləri elə bir vadi olmaz ki,← Onların sərf etdikləri elə bir kiçik (və ya) böyük xərc olmaz ki,

اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

(Bu), Allah əməllərini daha gözəli ilə mükafatlandırsın deyədir.← onlar üçün (savab olaraq) yazılmamış olsun!

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَٓافَّةًۜ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَٓائِفَةٌ

Barı, onların hər tayfasından bir dəstə qalsın ki, ← Möminlərin hamısı birdən (cihada) çıxmamalıdır.

لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدّ۪ينِ وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُٓوا اِلَيْهِمْ

və (cihaddan) onların yanına qayıtdıqları zaman öz xalqını xəbərdar etsinlər. ← dini yaxşı öyrənsinlər,

لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

Bəlkə, onlar çəkinərlər!

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً

Qoy onlar sizdən sərtlik görsünlər. ← Ey iman gətirənlər! Yaxınlığınızda olan kafirlərlə vuruşun.

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

Bilin ki, Allah müttəqilərlə bərabərdir!

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٓ اِيمَانًا

“Bu sizin hansınızın imanını artırdı?” ← Bir surə nazil edildiyi zaman onlardan kimisi deyər:

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَزَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

və onlar sevinərlər. ← Möminlərə gəlincə, (enən surə) onların imanını artırar,

وَاَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا اِلَى رِجْسِهِمْ

(enən surə) onların murdarlığı üstünə bir murdarlıq da artırar, ← Qəlblərində xəstəlik olanlara gəldikdə isə,

وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

və onlar kafir olaraq ölərlər!

اَوَلَا يَرَوْنَ اَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

Sonra tövbə edib ibrət almırlar! ← Hər il bir-iki dəfə bəlaya giriftar olduqlarını görmürlərmi?

وَاِذَا مَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ اِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرٰيكُمْ مِنْ اَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا

“Kimsə sizi görürmü?” Sonra da aradan çıxarlar. ← Bir surə nazil edildiyi zaman bir-birinə baxıb (deyərlər):

صَرَفَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

Onlar (haqqı) anlamaz bir tayfa olduqları üçün Allah onların ürəklərini döndərmişdir.

لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ

sizin əziyyətə düşməyiniz ona ağır gəlir, ← Sizə özünüzdən bir peyğəmbər gəldi ki,

حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

möminlərə qarşı şəfqətli, mərhəmətlidir! ← sizə qarşı qayğıkeşdir,

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

“Mənə Allah yetər. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Əgər onlar üz döndərsələr, de:

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Və O, böyük ərşin sahibidir!” ← Ona təvəkkül etdim.

سُورَةُ يُونُسَ ﴿١٠﴾

Yunus surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 109 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

Əlif, Lam, Ra. Bunlar hikmətlə dolu Kitabın (Quranın) ayələridir!

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ

...içərilərindən bir adama vəhy etməmiz ki; ← İnsanlar üçün təəccüblümü oldu...

اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ

Rəbbi yanında onlar üçün doğruluq məqamı vardır!” ← “İnsanları xəbərdar et və iman gətirənləri müjdələ ki,

قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾

Kafirlər: “Bu, həqiqətən, açıq-aşkar bir sehrbazdır!” dedilər.

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ

göyləri və yeri altı gündə xəlq etdi, ← Şübhəsiz Rəbbiniz o Allahdır ki,

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِهِ

Onun izni olmadan heç bir şəfaət edən ola bilməz.← sonra işləri yerinə qoyaraq ərşə ucaldı.

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

Məgər düşünmürsünüz? ← Bu, Rəbbiniz olan Allahdır. Elə isə Ona ibadət edin.

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا اِنَّهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ

O, məxluqatı yoxdan yaradır. ← Hamınızın dönüşü Allahın haqq vədi olaraq Ona (Allaha)dır.

ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ

iman gətirib yaxşı işlər görənləri ədalətlə mükafatlandırmaq üçün. ← Sonra onu yenidən dirildir;

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾

etdikləri küfrlərə görə şiddətli bir əzab vardır! ← Kafirlərə gəlincə, onlar üçün qaynar bir içəcək,

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ

İllərin sayını və hesabı bilməniz üçün, ona mənzillər təyin etdi.← Günəşi işıqlı, ayı nurlu edən O (Allah)dır.

مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

O, ayələri anlayıb bilən bir tayfa üçün müfəssəl izah edər! ← Allah bunları ancaq haqq olaraq yaratdı.

اِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

Allahın göylərdə və yerdə yaratdıqlarında,←Şübhəsiz, gecə ilə gündüzün bir-birinin ardınca gəlməsində,

لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴿٦﴾

(Allahdan) qorxan bir tayfa üçün (Allahın varlığını göstərən) dəlillər vardır.

اِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَٓاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاطْمَاَنُّوا بِهَا

dünya həyatını da bəyənib onunla rahatlıq taparlar; ← O kəslər ki, bizimlə qarşılaşacaqlarını ümid etməzlər,

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اٰيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾ اُو۬لٰٓئِكَ مَاْوٰيهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾

Onların qazandıqlarına görə düşəcəkləri yer Cəhənnəmdir! ← yenə o kəslər ki, ayələrimizdən qafildirlər;

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِاِيمَانِهِمْ

İman gətirdiklərinə görə Rəbbi onları hidayətə qovuşdurar. ← Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər görənlər;

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

Nəim cənnətlərində onların (ayaqları) altından çaylar axar.

دَعْوٰيهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ

oradakı salamlaşması isə: “Salam!”, ← Onların oradakı duası: “Ey Allahım! Sən paksan!”,

وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

“Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha!”(dır). ← dualarının sonu da:

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ

şübhəsiz, əcəlləri çatmış olardı.←Əgər Allah insanlara, xeyri tezliklə istədikləri kimi, şəri də tezliklə versəydi,

فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَٓاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

...öz azğınlıqları içərisində şaşqın bir vəziyyətdə! ← Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənləri qoyarıq...

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهٖٓ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَٓائِمًا

uzananda və ya oturanda yaxud ayaq üstə duranda Bizə dua edər. ← İnsana bir sıxıntı üz verdiyi zaman,

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَاَنْ لَمْ يَدْعُنَٓا اِلٰى ضُرٍّ مَسَّهُ

özünə üz vermiş sıxıntı üçün Bizə dua etməmiş kimi çıxıb gedər. ← Onu sıxıntıdan qurtardıqda isə,

كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

Həddi aşanlara, etdikləri əməllər beləcə gözəl göstərildi.

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

peyğəmbərləri özlərinə möcüzələr gətirdikləri halda zülm etdilər, ← Sizdən əvvəlki nəsilləri məhv etdik ki,

وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

Günahkar tayfanı belə cəzalandırırıq. ← və iman gətirmədilər.

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَٓائِفَ فِي الْاَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

görək necə hərəkət edirsiniz. ← Sonra onların ardınca sizi, yer üzünün varisləri təyin etdik ki,

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍۙ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَٓاءَنَا

bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər deyərlər: ← Onlara ayələrimiz açıq-aydın oxunduğu zaman,

ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَٓا اَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِٓي اَنْ اُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَٓائِ نَفْسِي

De ki: “Mən onu özbaşına dəyişə bilmərəm.←“Bundan başqa bir Quran gətir və ya onu dəyişdir!”

اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ اِنِّٓي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

Əgər Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxuram!”← Ancaq mənə gələn vəhyə tabe oluram.

قُلْ لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَٓا اَدْرٰيكُمْ بِهٖ

və (Allah) onu sizə bildirməzdi. ← De: “Əgər Allah istəsəydi, onu sizə oxumazdım,

فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهٖ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

Məgər, dərk etmirsinizmi?”← Ondan (Quran nazil edilən) qabaq sizin aranızda ömür sürmüşəm.

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهٖ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

Həqiqətən, günahkarlar nicat tapa bilməzlər!← Allaha iftira yaxan və ya Onun ayələrini yalan hesab edəndən daha zalım kim ola bilər?

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ

...özlərinə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilən şeylərə (bütlərə). ← Axı onlar Allahı qoyub ibadət edirlər…

وَيَقُولُونَ هٰٓؤُلَٓاءِ شُفَعَٓاؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ قُلْ اَتُنَبِّؤُنَ اللّٰهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمٰوَاتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ

De: “Allaha göylərdə və yerdə bilmədiyi bir şeyimi xəbər verirsiniz? ← Və: “Bunlar Allah yanında bizim şəfaətçilərimizdir!”- deyirlər.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

O (Allah), şərik qoşduqları (bütlər)dən uzaqdır və ucadır!”

وَمَا كَانَ النَّاسُ اِلَّٓا اُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا

Sonra ayrıldılar. ← İnsanlar (əvvəlcə) ancaq tək bir ümmət idilər.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

ixtilafda olduqları məsələlər haqqında aralarında ← Əgər Rəbbindən əvvəldən bir söz olmasaydı, mütləq hökm verilmişdi.

وَيَقُولُونَ لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖ فَقُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلّٰهِ

De ki: “Qeyb ancaq Allaha məxsusdur. ← “Ona Rəbbindən bir möcüzə nazil ediləydi!”- deyirlər.

فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

şübhəsiz, mən də sizinlə birlikdə gözləyləyənlərdənəm!” ← Elə isə gözləyin,

وَاِذَا اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ
onların başına gələn bir müsibətdən sonra, ← İnsanlara bir mərhəmət dadızdırsaq,

اِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي اٰيَاتِنَا قُلِ اللّٰهُ اَسْرَعُ مَكْرًا
De: "Allah hilə qurmaqda daha cəlddir". ← yenə onların, ayələrimiz barəsində hilələri olar.

اِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾
Şübhəsiz ki, elçilərimiz (mələklər) qurduğunuz hiylələri yazırlar!

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتّٰى اِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ
Nəhayət gəmidə olduğunuz zaman, ← Sizi quruda və dənizdə gəzdirən Odur.

وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ
buna görə sevindikləri vaxt şiddətli bir qasırğa gəlib, ← və gözəl bir külək vasitəsilə onları apararkən,

وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا اَنَّهُمْ اُحِيطَ بِهِمْ
və (dalğaların) onları bürüdüyünü başa düşdükdə, ← dalğalar hər tərəfdən onların üzərinə hücum etdikdə,

دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ اَنْجَيْتَنَا مِنْ هٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾
"Əgər bizi bundan qurtarsan, şükür edənlərdən olarıq!" ← ürəkdən dininə sarılaraq Allaha dua edərlər:

فَلَمَّا اَنْجٰيهُمْ اِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
onlar dərhal yer üzündə haqsız yerə azğınlıq edərlər. ← Onları xilas edincə,

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلٰى اَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
dünya həyatının malı kimi öz əleyhinizədir. ← Ey insanlar! Sizin etdiyiniz haqsızlıq sadəcə,

ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾
Biz də nə etdiklərinizi sizə xəbər verəcəyik. ← Sonra Bizim üzurumuza qayıdacaqsınız.

اِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ اَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
göydən endirdiyimiz suya bənzər ki, ← Həqiqətən, dünya həyatının halı,

فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَاْكُلُ النَّاسُ وَالْاَنْعَامُ
hansı ki, (onları) insanlar və heyvanlar yeyir. ← onunla yer üzündə bitkilər bir-birinə qatışar;

حَتّٰى اِذَا اَخَذَتِ الْاَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ اَهْلُهَا اَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا
və sakinləri ona hakim olduqlarını zənn etdiklərində,← Nəhayət, yer bəzənib süsləndiyi zaman,

اَتٰيهَا اَمْرُنَا لَيْلًا اَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا
və oranı biçilmiş bir hala gətirərik ki, ← oraya gecə yaxud gündüz əmrimiz (bəlamız) gələr,

كَاَنْ لَمْ تَغْنَ بِالْاَمْسِ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾
Düşünən bir ümmət üçün ayələri belə izah edirik! ← sanki dünən üzərində bol məhsul heç olmamışdı.

وَاللّٰهُ يَدْعُوا اِلٰى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾
və istədiyi kimsəni doğru yola salır! ← Allah əmin-amanlıq yurduna çağırır,

لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ
Onların üzünə nə bir toz, nə də bir zillət qonar. ← Yaxşı işlər görənlər üçün ən gözəli və daha da artığı vardır.

اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cənnət əhlidirlər.

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّـَٔاتِ جَزَٓاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ
və onları zillət bürüyər. ← Pis işlər görənlərə pis işləri qədər cəza verilər,

مَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ كَاَنَّمَٓا اُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا
Onların üzü, sanki gecənin zülmət parçaları ilə örtülmüşdür. ← Onları Allahdan qurtaracaq biri yoxdur.

اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cəhənnəm əhlidirlər.

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ اَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ اَنْتُمْ وَشُرَكَٓاؤُكُمْ
“Siz və qoşduğunuz şəriklər, öz yerinizə!” ← O gün onların hamısını yığacağıq. Sonra müşriklərə deyəcəyik:

فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَٓاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ اِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾
“Siz bizə ibadət etmirdiniz”. ← Beləcə onları ayıracağıq. Qoşduqları şəriklər isə deyəcəklər:

فَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾
Biz sizin (bizə) ibadət etməyinizdən xəbərsiz idik!” ← Sizinlə bizim aramızda Allahın şahid olması yetər.

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَٓا اَسْلَفَتْ وَرُدُّٓوا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ
və həqiqi ixtiyar sahibi olan Allaha qaytarılacaqlar. ← Orada hər kəs əvvəlcə gördüyü işləri yoxlayacaq,

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾
Uydurub düzəltdikləri (bütlər) isə onlardan (uzaqlaşıb) qeyb olacaqlar.

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ اَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ
Qulaqların və gözlərin sahibi kimdir? ← De: “Sizə göydən və yerdən kim ruzi verir?

وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ
və diridən ölünü çıxardır? ← Kim ölüdən dirini çıxardır,

وَمَنْ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللّٰهُ فَقُلْ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾
O zaman de: “Bəs (Allahdan) qorxmursunuzmu?” ← Hər işi kim düzüb qoşur?” Deyəcəklər: “Allah!”

فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلَالُ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾
Elə isə necə döndərilirsiniz?”← Bəs haqdan sonra zəlalətdən başqa nə qalır?! ← O Allah sizin həqiqi Rəbbinizdir.

كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُٓوا اَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾
onlar iman gətirməyəcəklər. ← Fasiqlər barədə Rəbbinin sözü belə gerçək oldu ki,

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
məxluqu yoxdan yaratsın, sonra onu təkrar yaratsın?" ← De: "Qoşduğunuz şəriklərdən eləsi varmı ki,

قُلِ اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾
Elə isə (haqdan) necə döndərilirsiniz?" ← De: "Allah məxluqu yoxdan yaradır, sonra onu təkrar yaradır.

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَنْ يَهْدِي اِلَى الْحَقِّ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ
De: "Allah haqq yola yönəldir. ← De: "Şəriklərinizdən haqq yola yönəldə bilən bir kimsə varmı?"

اَفَمَنْ يَهْدِي اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُتَّبَعَ اَمَّنْ لَا يَهِدِّي اِلَّا اَنْ يُهْدٰى
yoxsa doğru yol göstərilmədikcə doğru yolu tapmayan kəs?← Elə isə, doğru yola yönəldən kimsəmi arxasınca gedilməyə daha çox layiqdir,

فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾ وَمَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا
Onların əksəriyyəti ancaq zənnə uyar. ← Sizə nə olub? Necə mühakimə yürüdürsünüz?"

اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾
Şübhəsiz, Allah nə etdiyinizi biləndir! ← Əlbəttə, zənn həqiqətdən heç nəyin yerini tuta bilməz.

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُفْتَرٰى مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
Lakin (o) özündən əvvəlkiləri təsdiqidir, ← Bu Quran, Allahdan başqasına yalandan aid edilə bilməz.

وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾
Onda heç bir şübhə yoxdur. (O) aləmlərin Rəbbi tərəfindəndir! ← və Kitabın ətraflı izahıdır.

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ قُلْ فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ
De: "Elə isə ona bənzər bir surə gətirin, ← Yoxsa: "(Peyğəmbər) onu özündən uydurdu!" - deyirlər?

وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾
əgər doğru deyirsinizsə!" ← və Allahdan başqa, kimə gücünüz çatırsa, (köməyə) çağırın,

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَاْتِهِمْ تَاْوِيلُهُ
hələ yozumu onlara gəlib çatmamış.← Xeyir, elmini qavraya bilmədikləri (Quranı) yalan hesab etdilər,

كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾
Bir gör zalımların axırı necə oldu! ← Onlardan əvvəlkilər də belə təkzib etmişdilər.

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾
Rəbbin fitnə-fəsad törədənləri daha yaxşı bilir!← Onların arasında, ona (Qurana) inanan da var, inanmayan da.

وَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ
"Mənim əməlim mənə aiddir, sizin əməliniz isə sizə aiddir. ← Əgər səni yalançı hesab etsələr, de:

اَنْتُمْ بَرِيـُٔونَ مِمَّا اَعْمَلُ وَاَنَا بَرِيٓءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾
Mən də sizin etdiyiniz əməllərdən uzağam!" ← Siz mənim etdiyim əməldən uzaqsınız.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾
Ancaq karlara sənmi eşitdirəcəksən, hələ ağıllarını da işlətmirlərsə? ← Onlardan, səni dinləyənlər də vardır.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ اِلَيْكَ اَفَاَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

Əgər görmürlərsə, korlara sənmi doğru yolu göstərəcəksən?! ← Onlardan, sənə baxanlar da vardır.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْـًٔا وَلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

lakin insanlar özləri özlərinə zülm edərlər! ← Həqiqətən, Allah insanlara zərrə qədər zülm etməz,

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَمْ يَلْبَثُوٓا اِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ

Bir-birilərini tanıyacaqlar.← O gün (Allah) onları, gündüz ancaq bir anlıq qalmışlar kimi toplayacaq.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَآءِ اللّٰهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

Onlar doğru yolda da deyildilər. ← Allahla qarşılaşacaqlarını yalan hesab edənlər ziyana uğrayacaqlar.

وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ

onların dönüşü Bizədir. ← Onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərsək də, yaxud sənin canını alsaq da,

ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيدٌ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ رَسُولٌ

Hər ümmətin bir peyğəmbəri vardır. ← Sonra Allah, onların nə etdiklərinə şahiddir!

فَاِذَا جَآءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

və onlara zülm edilməz! ← aralarında ədalətlə hökm olunar, ← Onların peyğəmbəri gəldiyi zaman,

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

Onlar deyirlər ki: “Əgər doğru danışırsınızsa, bu vəd (qiyamət və ya əzab) nə vaxt olacaq?”

قُلْ لَآ اَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ

ancaq Allahın istəməsi müstəsnadır, ← De: “Mən özümə nə bir zərər, nə də bir xeyir verməyə qadirəm,

لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ اِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ

Onların əcəli gəlib çatdığı zaman, ← Hər ümmət üçün bir əcəl vaxtı vardır.

فَلَا يَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾

(ondan) bir an belə nə geri qalarlar, nə də irəli keçərlər”.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا اَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

Günahkarlar niyə tələsirlər?←De:“Baxın, əgər Onun əzabı sizə gecə, yaxud gündüz gəlsə?

اَثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ اٰمَنْتُمْ بِهِ اٰلْـٰٔنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

İndimi? Halbuki onun tez gəlməsini istəyirsiniz!” ← O gəldikdən sonramı ona inanacaqsınız?

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

Siz ancaq qazandıqlarınıza görə cəzalandırılırsınız!” ← “Dadın əbədi əzabı.← Sonra zülm edənlərə deyiləcək:

وَيَسْتَنْبِـُٔونَكَ اَحَقٌّ هُوَ قُلْ اِي وَرَبِّي اِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

Siz isə mane ola bilməzsiniz!”← De:“Bəli, Rəbbimə and olsun ki, o doğrudur. ← Səndən: “O doğrudurmu?” - deyə xəbər alacaqlar.

وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهٖ
(qurtulmaq üçün) onu fidyə verərdi. ← Əgər zülm etmiş hər bir şəxs yer üzündə olan hər şeyə sahib olsaydı,

وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾
Onların arasında ədalətlə hökm olunar və onlara zülm edilməz. ← Əzabı gördükləri zaman dərindən peşman olarlar.

اَلَٓا اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَلَٓا اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ
Xəbəriniz olsun ki, Allahın vədi haqdır. ← Bilin ki, göylərdə və yerdə nə varsa Allahındır.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾
Dirildən də, öldürən də Odur. Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← Lakin onların əksəriyyəti bilməz!

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَٓاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ
ürəklərdə olana bir şəfa,← Ey insanlar! Sizə Rəbbinizdən bir öyüd-nəsihət gəlmişdir,

وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾
möminlərə hidayət və rəhmət olan (Quran gəlmişdir)!

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُواۜ هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾
Bu onların yığdıqlarından daha xeyirlidir!" ← De: "Allahın lütfü və rəhməti ilə - ancaq onunla sevinsinlər.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًاۜ
Onun bir qismini haram, bir qismini də halal etdiniz?"←De:"Allahın sizə ruzi olaraq endirdiyini gördünüzmü?

قُلْ آٰللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾
yoxsa Allaha iftira yaxırsınız?" ← De: "(Bunu deməyə) Allah sizə izin verdi,

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
Allaha yalan iftira yaxanların qiyamət günü (barəsindəki) zənləri nədir?

اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾
Lakin onların əksəriyyəti şükür etməz! ← Şübhəsiz ki, Allah insanlara qarşı lütfkardır.

وَمَا تَكُونُ فِي شَاْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ
Sən hansı işdə olsan, Qurandan nə oxusan,

وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا اِذْ تُفِيضُونَ فِيهِۜ
nə iş görsəniz, onlara daldığınız zaman Biz sizə şahid olarıq.

وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَٓاءِ
nə yerdə, nə də göydə. ← Zərrə qədər bir şey sənin Rəbbindən gizli qalmaz,

وَلَٓا اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَٓا اَكْبَرَ اِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾
açıq-aydın kitabda (lövhi-məhfuzda) olmasın! ← Ondan daha kiçik, nə də daha böyük elə bir şey yoxdur ki,

اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاۤءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← Bilin ki, həqiqətən, Allahın dostları;

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

O kəslər ki, iman gətirmiş və (pis əməllərdən) çəkinmişlər,

لَهُمُ الْبُشْرٰى فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ

Allahın sözləri dəyişməz. ← onlara dünya həyatında və axirətdə müjdə vardır.

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾ وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ

Onların sözləri səni kədərləndirməsin. ← Bu, əsl böyük uğurdur!

اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Çünki qüvvət (üstünlük) bütövlükdə Allaha məxsusdur.

اَلَاۤ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُرَكَاۤءَ

Allahdan başqasına dua edənlər şəriklərə tabe olmazlar. ← Bilin ki, göylərdə və yerdə kim varsa Allahındır.

اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

və onlar yalnız yalan şeylər deyərlər. ← Onlar ancaq zənnə uyarlar,

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا

və gündüzü işıqlı (etdi). ← O (Allah)dır ki, dincələsiniz deyə sizin üçün gecəni yaratdı,

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

Həqiqətən, bunda, qulaq âsan insanlar üçün ibrətlər vardır.

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ

O, heç nəyə möhtac deyildir. ← "Allah Özünə övlad götürdü!" dedilər. O pakdır (bunlardan uzaqdır)!

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهٰذَا

Bu haqda sizin əlinizdə heç bir dəlil yoxdur. ← Göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ قُلْ اِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

De: "Allaha qarşı yalan uyduranlar, sözsüz ki, nicat tapmazlar!"←Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyimi deyirsiniz?

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ

Sonra onların qayıdışı bizədir (hüzurumuza qayıdacaqlar). ← Dünyada mənfəət (bir qədər dolanacaq) vardır.

ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

Sonra küfr etdiklərinə görə onlara çox şiddətli bir əzab daddıracağıq!

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِه يَا قَوْمِ

Bir zaman o öz ümmətinə demişdi: "Ey ümmətim! ← Onlara Nuhun xəbərini söylə.

اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ

Allaha təvəkkül edirəm.← Əgər (aranızda) qalmağım və Allahın ayələrini xatırlatmağım sizə ağır gəlirsə,

فَاَجْمِعُوٓا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَٓاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً

Sonra sizin işiniz başınıza dərd olmasın. ← Şəriklərinizin və özünüzün işini qərarlaşdırın.

ثُمَّ اقْضُوٓا اِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ ﴿٧١﴾ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍ

Əgər üz çevirsəniz, sizdən heç bir mükafat istəmirəm. ← Sonra mənə heç möhlət də verməyib haqqımdakı hökmünüzü tətbiq edin.

اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

Mənə müsəlmanlardan olmaq əmr edilmişdir!" ← Məni mükafatlandırmaq yalnız Allaha aiddir.

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ

Biz ona və onunla birlikdə gəmidə olanlara nicat verdik. ← Onlar yenə də onu (Nuhu) yalançı hesab etdilər.

وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَٓائِفَ وَاَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا

Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə suda boğduq. ← Onları (yer üzünə) xələflər (varislər) etdik.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

Bir gör xəbərdar edilənlərin axırı necə oldu!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِه رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَٓاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər.← Sonra onun ardınca onların qövmlərinə peyğəmbərlər göndərdik.

فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِه مِنْ قَبْلُ كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلٰى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

Həddi aşanların ürəklərini belə möhürləyirik.← Onlar isə öncə yalanladıqları şeyə iman gətirmədilər.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى وَهٰرُونَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِه بِاٰيَاتِنَا

...açıq möcüzələrimizlə; Firona və onun camaatına. ← Sonra onların ardınca Musanı və Harunu göndərdik...

فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

Onlar isə təkəbbürləndilər və günahkar bir tayfa oldular.

فَلَمَّا جَٓاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧٦﴾

"Şübhəsiz ki, bu aşkar bir sehrdir!" - dedilər. ← Onlara Bizim qatımızdan haqq gəldiyi zaman:

قَالَ مُوسٰٓى اَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَكُمْ اَسِحْرٌ هٰذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

Bu sehrdirmi? Halbuki sehrbazlar nicat tapmazlar!" ← Musa dedi: "Sizə haqq gəldiyi zaman, barəsində (belə) mi deyirsiniz?

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَا

bizi, atalarımızı üzərində gördüyümüz (din)dən döndərəsiniz, ← Onlar dedilər: "(Ona görə)mi gəldiniz ki,

وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَٓاءُ فِي الْاَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

Biz sizə iman gətirən deyilik!" ← və yer üzündə ululuq sizin ikinizə məxsus olsun?

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾
Firon isə dedi: “Bütün bilikli sehrbazları mənə gətirin!”

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسٰٓى اَلْقُوا مَآ اَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٨٠﴾
“Siz nə atacaqsınızsa, atın!” ← Sehrbazlar gəldiyi zaman Musa onlara dedi:

فَلَمَّآ اَلْقَوْا قَالَ مُوسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ
“Sizin gətirdiyiniz (etdiyiniz) şey sehrdir. ← Onlar (əllərindəkini yerə) atdıqları zaman Musa dedi:

اِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهُ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾
Həqiqətən, Allah fəsadçıların işini düzəltməz! ← Şübhəsiz ki, Allah onu batil edəcəkdir.

وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾
günahkarlar istəməsələr belə!” ← Allah, sözləri ilə haqqı gerçəkləşdirəcəkdir,

فَمَآ اٰمَنَ لِمُوسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلٰى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِمْ اَنْ يَفْتِنَهُمْ
Fironun və əyanlarının bəlası qorxusundan.← Musaya, öz qövmündən yalnız bir dəstə iman gətirdi,

وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْاَرْضِ وَاِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾
Və o, həqiqətən həddi aşanlardandı. ← Çünki Firon (o) yerdə həqiqətən üstün idi.

وَقَالَ مُوسٰى يَا قَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓا اِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾
müsəlman olmusunuzsa, Ona təvəkkül edin!” ← Musa dedi: “Ey qövmüm! Əgər Allaha iman gətirib,

فَقَالُوا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾
Ey Rəbbimiz! Bizi zalım tayfanın fitnəsinə uğratma! ← Onlar dedilər: “Biz Allaha təvəkül etmişik.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾
Və bizi öz mərhəmətinlə kafir tayfadan qurtar!”

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰى وَاَخِيهِ اَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا
“Camaatınız üçün Misirdə evlər hazırlayın, ← Musaya və qardaşına vəhy etdik ki:

وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾
Namazı qılın və möminləri müjdələyin!”← və evlərinizi qarşı-qarşıya tikin.

وَقَالَ مُوسٰى رَبَّنَآ اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَاَهُ زِينَةً وَاَمْوَالًا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
Sən Firona və əyanlarına dünya həyatında zinət və mal-dövlət verdin! ← Musa isə dedi: “Ey Rəbbimiz!

رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ
Ey Rəbbimiz! Onların mal-dövlətini məhv et, ← Ey Rəbbimiz! Sənin yolundan azdırmaları üçünmü?

وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٨٨﴾
şiddətli əzabı görməyincə iman gətirməsinlər!” ← və ürəklərini sərtləşdir ki,

قَالَ قَدْ اُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

və bilməyənlərin yoluna uymayın!” ← O dedi:“İkinizin duası qəbul olundu. Sabitqədəm olun,

وَجَاوَزْنَا بِبَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًاۜ

Firon və əsgərləri zalımcasına və düşməncəsinə onları izlədilər. ← İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik.

حَتّٰٓى اِذَآ اَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا الَّذِيٓ اٰمَنَتْ بِه بَنُوٓا اِسْرَآءِيلَ

“İman gətirdim ki, İsrail oğullarının inandıqlarılarından başqa tanrı yoxdur.← Nəhayət o boğularkən dedi:

وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

Mən də müsəlmanlardanam!”

آٰلْـٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

və fəsadçılardan olmuşdun! ← İndimi? Halbuki əvvəlcə (Allaha) qarşı çıxmışdın,

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً

səndən sonrakılara bir ibrət olasan. ← Bu gün sənin bədənini xilas edəcəyik ki,

وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ اٰيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾

Həqiqətən, insanların çoxusu ayələrimizdən qafildir!

وَلَقَدْ بَوَّاْنَا بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ مُبَوَّاَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ

və onlara təmiz nemətlərdən ruzi verdik. ← İsrail oğullarını çox gözəl bir yerə yerləşdirdik,

فَمَا اخْتَلَفُوا حَتّٰى جَآءَهُمُ الْعِلْمُ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

Şübhəsiz, qiyamət günü Rəbbin, aralarında hökm verəcək; ← Özlərinə elm gələnə qədər ixtilafda olmadılar.

فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

İxtilafda olduqları məsələlər barəsində!

فَاِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ فَسْـَٔلِ الَّذِينَ يَقْرَؤُنَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ

səndən əvvəl kitabı (Tövratı) oxuyanlardan soruş. ← Əgər sənə nazil etdiyimizə şübhə edirsənsə,

لَقَدْ جَآءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾

Ona görə də, şübhə edənlərdən olma! ← Haqq sənə, sözsüz ki, Rəbbindən gəlmişdir.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾

Yoxsa ziyana uğrayanlardan olarsan! ← Və əsla Allahın ayələrini yalanlayanlardan olma.

اِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾

Həqiqətən, üzərilərinə sənin Rəbbinin sözü gerçəkləşmiş olanlar iman gətirməzlər!

وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٩٧﴾

Onlara bütün ayələr (möcüzələr) gəlsə də, şiddətli əzabı görməyincə (inanmazlar).

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَٓا ا۪يمَانُهَٓا اِلَّا قَوْمَ يُونُسَ
Yunisin ümməti müstəsnadır. ← Kaş bir məmləkət (xalqı) iman gətirsəydi və imanlari özlərinə fayda versəydi.

لَمَّٓا اٰمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى ح۪ينٍ ﴿٩٨﴾
və onlara bir vaxtadək nemət verdik.←İman gətirincə, dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını onlardan götürdük,

وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَم۪يعًاۜ
yer üzündə olanların hamısı birlikdə iman gətirərdi. ← Əgər Rəbbin istəsəydi,

اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِن۪ينَ ﴿٩٩﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ
Heç kəs Allahın izni olmadan iman gətirə bilməz.←İnsanları, iman gətirmələri üçün sənmi məcbur edəcəksən?

وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذ۪ينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾ قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ
De: “Baxın, göylərdə və yerdə nələr var! ← (Allah) pisliyi, düşünməyənlərin üstünə qoyar.

وَمَا تُغْنِي الْاٰيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾
İman etməyən bir qövmə isə ayələr və xəbərdarlıqlar fayda verməz!

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذ۪ينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْۜ
Onlar ancaq özlərindən əvvəl gəlib-gedənlərin günlərinin bənzərini gözləyirlər!”

قُلْ فَانْتَظِرُٓوا اِنّ۪ي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِر۪ينَ ﴿١٠٢﴾
mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm!” ← De: “Elə isə gözləyin,

ثُمَّ نُنَجّ۪ي رُسُلَنَا وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كَذٰلِكَۚ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِن۪ينَ ﴿١٠٣﴾
Möminləri xilas etmək Bizə vacibdir.← Sonra peyğəmbərlərimizi və iman gətirənləri beləcə xilas edərik.

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ ف۪ي شَكٍّ مِنْ د۪ين۪ي
Əgər mənim dinim bardəsində şübhəyə düşmüsünüzsə, ← De: “Ey insanlar!

فَلَٓا اَعْبُدُ الَّذ۪ينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذ۪ي يَتَوَفّٰيكُمْۚ
Ancaq sizin canınızı alacaq Allaha ibadət edirəm. ← Allahı qoyub tapındıqlarınıza ibadət etmirəm.

وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ ﴿١٠٤﴾ وَاَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ لِلدّ۪ينِ حَن۪يفًاۚ
hənif olaraq üzünü (İslam) dininə çevirim, ← Və mənə əmr edilmişdir ki, möminlərdən olum,

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ ﴿١٠٥﴾ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَۚ
Allahdan başqa, sənə nə xeyir, nə də zərər verə bilən şeylərə dua etmə! ← və əsla müşriklərdən olma!

فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذًا مِنَ الظَّالِم۪ينَ ﴿١٠٦﴾
şübhəsiz ki, sən o zaman zalımlardan olarsan! ← Əgər (belə) etsən,

وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ اِلَّا هُوَ
Ondan başqa heç kəs onu sovuşdura bilməz. ← Əgər Allah sənə bir zərər toxundursa,

وَاِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِه۪
Onun lütfünü heç kəs geri qaytara bilməz. ← Əgər (Allah) sənə bir xeyir diləsə,

يُص۪يبُ بِه۪ مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِه۪ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّح۪يمُ ﴿١٠٧﴾
O bağışlayandır, rəhm edəndir. ← Onu bəndələrindən istədiyi kimsəyə verər.

قُلْ يَآ اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَد۪ي لِنَفْسِه۪
Doğru yolu tutan, özü üçün doğru yolu tutmuş olar,← De: "Ey insanlar! Rəbbinizdən sizə haqq gəlmişdir.

وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَك۪يلٍ ﴿١٠٨﴾
Və mən sizə zamin deyiləm!" ← (doğru yoldan) azan isə öz əleyhinə azmış olar.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِم۪ينَ ﴿١٠٩﴾
Axı O, hökm verənlərin ən xeyirlisidir! ← Allah hökm verənə qədər səbr et. ← Sənə gələn vəhyə tabe ol.

سُورَةُ هُودٍ ﴿١١﴾

Hud surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 123 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

الٓرٰ كِتَابٌ اُحْكِمَتْ اٰيَاتُهُ
(Allah tərəfindən) ayələri möhkəmləndirilmişdir. ← Əlif, Lam, Ra! (Bu), elə kitabdır ki,

ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَك۪يمٍ خَب۪يرٍ ﴿١﴾
Sonra Hikmət sahibi (və) hər şeydən xəbərdar olan (Allah) tərəfindən müfəssəl izah edilmişdir.

اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ اِنَّن۪ي لَكُمْ مِنْهُ نَذ۪يرٌ وَبَش۪يرٌ ﴿٢﴾
Mən Onun tərəfindən sizi xəbərdar edən və müjdələyənəm. ← Allahdan başqasına ibadət etməyəsiniz.

وَاَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ
Sonra Ona tövbə edin ki, ← Və Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyəsiniz.

يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذ۪ي فَضْلٍ فَضْلَهُ
və hər xeyir sahibinə xeyrinin (mükafatını) versin. ← müəyyən bir müddətədək sizə gözəl nemətlər versin,

وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنّ۪يٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَب۪يرٍ ﴿٣﴾
mən sizin üçün böyük günün əzabından qorxuram. ← Əgər üz döndərsəniz (bilin ki,)

اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٤﴾
O, hər şeyə qadirdir! ← Allaha (Onun hüzuruna) qayıdacaqsınız.

اَلَآ اِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ اَلَا ح۪ينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ
Bilin ki, libaslarına büründükləri zaman da, ← Bilin ki, Ondan gizlənmək üçün sinələrini bükərlər.

يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ اِنَّهُ عَل۪يمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾
O, ürəklərin içindəkini biləndir. ← O (Allah) onların gizli saxladıqları və aşkar etdikləri hər şeyi bilir.

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْاَرْضِ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا

Yer üzündəki hər bir canlının ruzisini yalnız Allah verir.

وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦﴾

Hər şey açıq-aşkar kitabdadır. ← O, onların durduqları yeri də, əmanət qoyulacaq yerlərini də bilir.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَآءِ

Onun ərşi də su üzərində idi; ← Göyləri və yeri altı gündə yaradan Odur.

لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ

Əgər desən ki:"Siz öləndən sonra həqiqətən, diriləcəksiniz!",← Ona görə ki, hansınızın əməlinin daha gözəl olacağını sınasın.

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

"Bu, açıq-aşkar sehrdən başqa bir şey deyildir!" ← kafir olanlar mütləq deyərlər:

وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى اُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ

sözsüz ki: "Onu saxlayan nədir?" - deyəcəklər. ← Əgər onlara gələcək əzabı az bir müddətədək yubatsaq,

اَلَا يَوْمَ يَاْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٨﴾

və məsxərəyə qoyduqları şey onları bürüyər.← Bilin ki, (əzab) onlara gələcəyi gün onlardan dəf olunmaz,

وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ اِنَّهُ لَيَؤُسٌ كَفُورٌ ﴿٩﴾

sonra özündən onu geri alsaq, o, ümidsiz, nankor olar. ← Əgər insana Özümüzdən bir rəhmət daddırsaq,

وَلَئِنْ اَذَقْنَاهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ

Əgər ona dəyən zərərdən sonra özünə bir nemət daddırsaq,

لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي اِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾

Şübhəsiz o, sevinib öyünər. ← mütləq: "Zərərlər məndən sovuşdu" - deyər

اِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

Onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır. ← Səbr edib yaxşı işlər görənlər müstəsnadır.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَضَآئِقٌ بِهِ صَدْرُكَ

və ona görə ürəyin qısılacaq; ← Bəlkə də, sənə gələn vəhyin bir hissəsini tərk etməli olacaqsan,

اَنْ يَقُولُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهُ مَلَكٌ

və ya onunla birlikdə bir mələk gələydi!"← (belə) dediklərinə görə ki:"Heç olmasa, ona bir xəzinə endiriləydi,

اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيرٌ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

Allah isə hər şeyə vəkildir! ← Sən ancaq xəbərdar edənsən.

قُلْ فَاْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ   اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ
De ki: “Özünüzdən uydurub onun kimi on surə gətirin,← Yoxsa: “Onu (Quranı) özündən uydurdu!”- deyirlər?!

اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾   وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
əgər doğru deyirsinizsə.” ← və Allahdan başqa, kimi bacarırsınızsa (köməyə) çağırın,

فَاعْلَمُوٓا اَنَّمَٓا اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ   فَاِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ
bilin ki, o ancaq Allahın elmi ilə nazil olmuşdur, ← Əgər (çağırdıqlarınız) sizə cavab verməsələr,

فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾   وَاَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
Bəs indi siz müsəlman olursunuzmu? ← və Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur!

نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيهَا   مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا
onlara əməllərinin (əvəzini) oradaca əksiksiz verərik. ← Kimlər dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəsə,

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ   وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾
Onlar, axirətdə atəşdən başqa (heç bir payı) olmayanlardır. ← Onların oradakı (mükafatları) azaldılmaz.

وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾   وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا
və etdikləri əməllər boşa çıxar! ← Orada gördükləri işlər puç olar,

وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ   اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ
Özünü də O (Allah) tərəfindən bir şahid izləyir. ← Rəbbindən açıq-aydın bir dəlilə istinad edən kimsəmi?;

اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ   وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسٰٓى اِمَامًا وَرَحْمَةً
Bunlar ona (Qurana) inanırlar! ← Ondan əvvəl də Musanın rəhbər və mərhəmət olan kitabı var.

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ   وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْاَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ
Elə isə, onun barəsində şübhə içində olma! ← Zümrələrdən kim onu inkar edərsə, vəd olunduğu yer atəşdir.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾   اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
lakin insanların əksəriyyəti inanmaz! ← O, sənin Rəbbindən (gələn) haqdır,

اُولٰٓئِكَ يُعْرَضُونَ عَلٰى رَبِّهِمْ   وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
Onlar Rəbbinin hüzuruna gətiriləlrlər. ← Allaha yalandan iftira yaxandan daha zalım kim ola bilər?

اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾   وَيَقُولُ الْاَشْهَادُ هٰٓؤُلَٓاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلٰى رَبِّهِمْ
Bilin ki, Allahın lənəti zalımların üzərinədir! ← Şahidlər deyər:“Bunlar Rəblərinə qarşı yalan söyləyənlərdir!”

وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾   اَلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
onlar, məhz onlar axirəti inkar edənlərdir.← O kəslər ki, Allah yolundan döndərər və onu əymək istəyərlər;

أُولٰٓئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْاَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ
Allahdan başqa onların dostları da yoxdur. ← Onlar yer üzündə (hamını) aciz qoya bilməzlər.

يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾
Onlar (haqqı) eşidə bilmirdilər və görmürdülər! ← Onlara ikiqat əzab verilər.

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾
Yalandan uydurduqları (bütlər) də onlardan uzaqlaşıb qeyb olacaqlar.← Onlar özlərinə zərər eləyənlərdir.

لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾
Şübhəsiz ki, onlar axirətdə ən çox ziyana uğrayanlardır!

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاَخْبَتُوٓا اِلٰى رَبِّهِمْ
və Rəbbinə ürəkdən boyun əyərlər, ← O kəslər ki, iman gətirib yaxşı işlər görərlər,

أُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← onlar cənnət əhlidirlər.

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْاَعْمٰى وَالْاَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ
korla karın, görənlə eşidənin (vəziyyəti) kimidir. ← (Bu) iki tayfanın vəziyyəti,

هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾
Məgər düşünmürsünüzmü? ← Vəziyyətləri eyni ola bilərlərmi?!

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهِ اِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٥﴾
(Nuh dedi): “Mən sizi açıq-aşkar xəbərdar edənəm! ← Andolsun ki, Nuhu öz tayfasına elçi göndərdik.

اَنْ لَا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ اِنِّيٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ اَلِيمٍ ﴿٢٦﴾
Mən sizə üz verəcək şiddətli günün əzabından qorxuram!” ← Allahdan başqasına ibadət etməyin.

فَقَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرٰيكَ اِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا
“Biz səni, ancaq özümüz kimi bir insan olaraq görürük, ← Onun tayfasının kafir əyanları dedilər:

وَمَا نَرٰيكَ اتَّبَعَكَ اِلَّا الَّذِينَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّاْيِ
və yalnız bizim sadə düşüncəli səfillərimizin sənə uyduğunu görürük.

وَمَا نَرٰى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾
Əksinə, sizi yalançı hesab edirik!” ← Sizin bizdən üstün cəhətinizi də görmürük.

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي
Əgər Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlilə istinad etsəm, ← (Nuh) dedi: “Ey camaatım! Baxın görək!

وَاٰتٰينِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ
və o sizə gizli qalsa, ← (Allah) mənə Özündən bir rəhmət bəxş etsə,

اَنُلْزِمُكُمُوهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ ﴿٢٨﴾
siz onu istəmədiyiniz halda, sizi ona məcbur edə bilərikmi?!

وَيَا قَوْمِ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًاۜ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ
Mənim mükafatım ancaq Allaha aiddir. ← Ey camaatım! Mən buna görə sizdən mal-mülk istəmirəm.

وَمَٓا اَنَا۬ بِطَارِدِ الَّذِينَ اٰمَنُواۜ اِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلٰكِنّ۪ٓي اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾
Lakin mən sizi, cahil bir tayfa görürəm!← Onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlar.← Mən iman gətirənləri qovan deyiləm.

وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُهُمْۜ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾
...əgər onları qovsam? Bəs düşünmürsünüzmü? ← Ey camaatım! Allaha qarşı mənə kim kömək edə bilər...

وَلَٓا اَقُولُ لَكُمْ عِنْد۪ي خَزَٓائِنُ اللّٰهِ وَلَٓا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَٓا اَقُولُ اِنّ۪ي مَلَكٌ
Mən qeybi də bilmirəm. Demirəm ki, mən mələyəm. ← Sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri məndədir.

وَلَٓا اَقُولُ لِلَّذ۪ينَ تَزْدَر۪ٓي اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًاۜ
Allah onlara heç bir xeyir verməyəcək. ← Xor baxdığınız (iman gətirən) kəslər haqqında da demirəm ki,

اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا ف۪ٓي اَنْفُسِهِمْۚ اِنّ۪ٓي اِذًا لَمِنَ الظَّالِم۪ينَ ﴿٣١﴾
(Belə etsəm) onda şübhəsiz ki, mən zalımlardan olaram!" ← Onların içlərində olanı Allah daha yaxşı bilir.

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَاَكْثَرْتَ جِدَالَنَا
Bizimlə mübarizə etdin və bizimlə mübarizəndə həddini aşdın. ← Onlar dedilər: "Ey Nuh!

فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِق۪ينَ ﴿٣٢﴾
...əgər doğru danışanlardansansa!" ← Bizi təhdid etdiyin (əzabı) gətir görək...

قَالَ اِنَّمَا يَأْت۪يكُمْ بِهِ اللّٰهُ اِنْ شَٓاءَ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِز۪ينَ ﴿٣٣﴾
və siz (Allahı) aciz buraxa bilməzsiniz. ← (Nuh) dedi: " Yalnız Allah, istəsə onu sizə gətirər,

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْح۪ٓي اِنْ اَرَدْتُ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ
əgər sizə nəsihət vermək istəsəm. ← Nəsihətim də sizə heç bir fayda verməz,

اِنْ كَانَ اللّٰهُ يُر۪يدُ اَنْ يُغْوِيَكُمْۜ هُوَ رَبُّكُمْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾
O sizin Rəbbinizdir və Ona qaytarılacaqsınız!" ← Əgər Allah sizi (haqq yoldan) sapdırmaq istəyirsə,

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُۜ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ
De ki: "Əgər onu özümdən uydururamsa, ← Yoxsa onlar: "Onu özündən uydurdu!" - deyirlər?!

فَعَلَيَّ اِجْرَام۪ي وَاَنَا۬ بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾
Mən isə işlədiyiniz günahlardan uzağam!" ← günahı mənim boynumadır.

وَاُو۫حِيَ اِلٰى نُوحٍ اَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ
"Əvvəldən iman gətirənlərdən başqa, tayfandan heç kəs iman gətirməyəcək. ← Nuha vəhy olundu ki:

فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا
Gözlərimizin qabağında və vəhyimiz üzrə gəmini düzəlt. ← Onların etdiklərinə görə kədərlənmə!

وَلَا تُخَاطِبْن۪ي فِي الَّذ۪ينَ ظَلَمُواۚ اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾
Çünki onlar suda boğulacaqlar!" ← Zülm edənlər barəsində isə mənə müraciət etmə!

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ

Qövmünün əyanları isə yanından ötüb-keçdikcə onu məsxərəyə qoyurdular. ← (Nuh) gəmini düzəldir.

قَالَ اِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

məsxərəyə qoyduğunuz kimi biz də sizi məsxərəyə qoyacağıq. ← O dedi: “Əgər bizi məsxərəyə qoyursunuzsa,

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٩﴾

və ona əbədi əzab düçar olacaq!” ← Onda biləcəksiniz ki, rüsvayedici əzab kimə gələcək,

حَتّٰى اِذَا جَٓاءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا

və təndir qaynadığında (Nuha) dedik: ← Nəhayət, əmrimiz gəldiyi zaman,

احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ

Əleyhinə hökm verilənlər xaric, ailəni də, ← “Hər şeydən iki cütü oraya (gəmiyə) mindir.

وَمَنْ اٰمَنَ وَمَٓا اٰمَنَ مَعَهُ اِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

Əslində onunla birlikdə yalnız çox az adam iman gətirmişdi. ← iman gətirənləri də (mindir)!”

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٰيهَا وَمُرْسٰيهَا

Onun üzüb getməsi və dayanması Allahın adı ilədir. ← (Nuh) dedi: “Oraya (gəmiyə) minin!

اِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾

Həqiqətən, Rəbbim bağışlayandır, rəhm edəndir!”

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادٰى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ

Nuh (gəmidən) aralı olan oğlu (Kənana) da səsləndi: ← O (gəmi) onları, dağlar kimi dalğaların içi ilə aparırdı.

يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾

və kafirlərlə bərabər olma!” ← “Oğlum! Bizimlə birlikdə (gəmiyə) min,

قَالَ سَاٰوِٓي اِلٰى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَٓاءِ

O məni sudan qoruyar”. ← (Oğlu) dedi: “Mən bir dağa sığınacağam.

قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ

Onun rəhm etdiyi kimsələr müstəsnadır!” ← (Nuh) dedi: “Bu gün Allahın əmrindən qoruyacaq heç nə yoxdur.

وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ﴿٤٣﴾

və o, suda boğulanlardan oldu. ← Və dalğa o ikisinin arasına girdi,

وَقِيلَ يَٓا اَرْضُ ابْلَعِي مَٓاءَكِ وَيَا سَمَٓاءُ اَقْلِعِي

Ey göy! (Yağışını) saxla!” ← (Allah tərəfindən) deyildi: “Ey yer! Suyunu ud!

وَغِيضَ الْمَٓاءُ وَقُضِيَ الْاَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

(Gəmi) Cudi dağı üzərində oturdu və: “Zalımlar məhv olsun!” - deyildi. ← Su çəkildi və iş bitdi.

وَنَادٰى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِي مِنْ اَهْلِي

“Ey Rəbbim! Həqiqətən, oğlum mənim ailəmdəndir. ← Nuh Rəbbinə səsləndi və dedi:

وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾

Və sən hakimlərin hakimisən!” ← Şübhəsiz, Sənin vədin haqdır.

قَالَ يَا نُوحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ

Çünki o (onun etdiyi), pis işdir. ← (Allah) buyurdu: "Ey Nuh! O sənin ailəndən deyildir.

فَلَا تَسْـَٔلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ اِنّ۪ٓي اَعِظُكَ اَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِل۪ينَ ﴿٤٦﴾

Mən sənə cahillərdən olmamağı tövsiyə edirəm." ← Elə isə bilmədiyin bir şeyi Məndən istəmə.

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ٓي اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ ل۪ي بِه۪ عِلْمٌ

Mən, bilmədiyim bir şeyi Səndən istəməkdən Sənə sığınıram. ← (Nuh) dedi: "Ey Rəbbim!

وَاِلَّا تَغْفِرْ ل۪ي وَتَرْحَمْن۪ٓي اَكُنْ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ ﴿٤٧﴾

ziyana uğrayanlardan olaram!" ← Əgər məni bağışlamasan və mənə rəhm etməsən,

ق۪يلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ

Sənə və səninlə birlikdə olanlardan ← Deyildi: "Ey Nuh! Bizdən əminlik və bərəkətlərlə en; bir qisminin üzərinə olsun!

وَاُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَل۪يمٌ ﴿٤٨﴾

Sonra onlara, bizim tərəfimizdən şiddətli bir əzab toxunacaq!" ← bəzi ümmətlərə də dolanışıq verəcəyik.

تِلْكَ مِنْ اَنْبَٓاءِ الْغَيْبِ نُوح۪يهَٓا اِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَٓا اَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا

Bundan qabaq onları nə sən, nə də ümmətin bilirdi. ← Bunlar sənə vəhy etdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir.

فَاصْبِرْ اِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّق۪ينَ ﴿٤٩﴾

(Ey Peyğəmbərim!) Elə isə səbr et. Həqiqətən, (gözəl) aqibət müttəqilərindir!

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

O dedi: "Ey camaatım! Allaha ibadət edin! ← Ad (tayfası)na da qardaşları Hudu (peyğəmbər göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

Siz yalnız iftiraçısınız! ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

يَا قَوْمِ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى الَّذ۪ي فَطَرَن۪ي

Mənim mükafatım yalnız məni yaradana aiddir. ← Ey camaatım! Buna görə sizdən heç bir mükafat istəmirəm.

اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾ وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُٓوا اِلَيْهِ

Sonra Ona tövbə edin ki, ← Ey camaatım! Rəbbinizdən bağışlanmanızı diləyin. ← Məgər dərk etmirsinizmi?

يُرْسِلِ السَّمَٓاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ

qüvvətinizin üstünə bir qüvvət də artırsın. ← göydən sizə bollu yağış göndərsin,

وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِم۪ينَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ

Onlar dedilər: "Ey Hud! Bizə açıq-aşkar bir möcüzə gətirmədin. ← Və günahkar olaraq üz çevirməyin!"

وَمَا نَحْنُ بِتَارِك۪ٓي اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِن۪ينَ ﴿٥٣﴾

Biz sənə inanan da deyilik! ← Biz sənin sözünlə tanrılarımızı tərk edən deyilik.

اِنْ نَقُولُ اِلَّا اعْتَرٰيكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوٓءٍ
tanrılarımızdan biri səni yaman çarpıbdır”. ← Biz ancaq (bunu) deyirik ki,

قَالَ اِنّٖيٓ اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوٓا اَنّ۪ي بَر۪يٓءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾
Siz də şahid olun ki, mən, qoşduğunuz şəriklərdən uzağam; ← (Hud) dedi: “Mən Allahı şahid tuturam.

مِنْ دُونِه۪ فَك۪يدُون۪ي جَم۪يعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِ ﴿٥٥﴾
sonra mənə möhlət də verməyin! ← O (Allah)dan başqa! Elə isə hamılıqla mənə qarşı hiylə qurun,

اِنّ۪ي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبّ۪ي وَرَبِّكُمْ
Mən, özümün və sizin Rəbbiniz olan Allaha təvəkkül etdim.

مَا مِنْ دَٓابَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا اِنَّ رَبّ۪ي عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ ﴿٥٦﴾
Həqiqətən, Rəbbim doğru yoldadır! ← Elə canlı yoxdur ki, (Allah) onun kəkilindən tutmuş olmasın.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَٓا اُرْسِلْتُ بِه۪ٓ اِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبّ۪ي قَوْمًا غَيْرَكُمْ
Rəbbim yerinizə başqa bir ümmət gətirər, ← Əgər üz çevirsəniz, mənimlə sizə göndəriləni sizə təbliğ etdim.

وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْـًٔا اِنَّ رَبّ۪ي عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَف۪يظٌ ﴿٥٧﴾
Şübhəsiz ki, Rəbbim hər şeyi hifz edəndir (qoruyandır)!” ← və Ona heç bir zərər yetirə bilməzsiniz.

وَلَمَّا جَٓاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّاۚ
Bizdən bir mərhəmət olaraq Hudu və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etdik, ← Əmrimiz gəldiyi zaman,

وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَل۪يظٍ ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ
Bu da Ad (tayfası)dır! Onlar Rəbbinin ayələrini inkar etdilər. ← və onları qatı əzabdan qurtardıq!

وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوٓا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَن۪يدٍ ﴿٥٩﴾
və hər bir inadkar böyüyün əmrinə tabe oldular. ← Onun Peyğəmbərlərinə qarşı çıxdılar,

وَاُتْبِعُوا ف۪ي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَلَٓا اِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ
Bilin ki, Ad (tayfası) Rəbbini inkar etmişdi. ← Və bu dünyada və qiyamət günü lənətə uğradılar.

اَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾
Bilin ki, Hudun tayfası Ad, (Allahın rəhmətindən) uzaq olsun!

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
O dedi: “Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Səmud (qövmü)nə də qardaşları Salehi (peyğəmbər göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ ف۪يهَا
O sizi yerdən (torpaqdan) yaratdı və orada sizi sakin etdi. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ اِنَّ رَبّ۪ي قَر۪يبٌ مُج۪يبٌ ﴿٦١﴾
Həqiqətən, Rəbbim yaxındır, qəbul edəndir!” ← Elə isə, Ondan bağışlanmağınızı diləyin, sonra Ona tövbə edin.

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ ف۪ينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَٓا
Bundan əvvəl içərimizdə ümid bəslənən bir adam idin. ← Onlar dedilər: “Ey Saleh!

اَتَنْهٰينَٓا اَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُنَا وَاِنَّنَا لَف۪ي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَٓا اِلَيْهِ مُر۪يبٍ ﴿٦٢﴾
Biz, sənin bizləri dəvət etdiyin barədə şəkk-şübhə içindəyik”. ← Atalarımızın ibadət etdiyinə ibadət etməyi bizə qadağanmı edirsən?

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ي

Əgər Rəbbimdən açıq aydın bir dəlilə istinad edirəmsə,← (Saleh onlara) dedi: “Ey camaatım! Bir deyin görək!

وَاٰتٰين۪ي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُن۪ي مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهُ

mən də Ona asi olsam, Allaha qarşı mənə kim yardım edər? ← və O mənə, Özündən bir rəhmət lütf edibsə,

فَمَا تَز۪يدُونَن۪ي غَيْرَ تَخْس۪يرٍ ﴿٦٣﴾ وَيَا قَوْمِ هٰذِه۪ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً

Ey qövmüm! Allahın bu dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir. ← Mənə, ziyandan başqa bir şey artırmırsınız!

فَذَرُوهَا تَأْكُلْ ف۪ٓي اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُٓوءٍ

Və ona bir zərər verməyin; ← Qoyun, Allahın torpağında otlasın.

فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَر۪يبٌ ﴿٦٤﴾ فَعَقَرُوهَا فَقَالَ

Onlar onu (dəvəni) tutub kəsdilər. (Saleh onlara) dedi: ← Yoxsa sizi yaxın bir əzab alıb götürər!”

تَمَتَّعُوا ف۪ي دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾

Bu, yalan olmayan bir vəddir!” ← “Üç gün yurdunuzda yaşayıb kef çəkin.

فَلَمَّا جَٓاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَعَهُ

Salehi və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etdik; ← Əmrimiz gəldiyi zaman,

بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَز۪يزُ ﴿٦٦﴾

Həqiqətən, Rəbbin yenilməz qüdrət sahibi, qüvvət sahibidir! ← Bizdən bir rəhmət olaraq və o günün rüsvayçılığından (qurtardıq).

وَاَخَذَ الَّذ۪ينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوا ف۪ي دِيَارِهِمْ جَاثِم۪ينَ ﴿٦٧﴾

və evlərində diz üstə çöküb qaldılar. ← O zülm edənləri qorxunc bir səs bürüdü,

كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا ف۪يهَا اَلَٓا اِنَّ ثَمُودَا۬ كَفَرُوا رَبَّهُمْ

Bilin ki, həqiqətən, Səmud (tayfası) Rəbbini inkar etmişdi. ← Sanki orada heç yaşamamışdılar.

اَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ ﴿٦٨﴾

Xəbəriniz olsun ki, Səmud (tayfası Allahın rəhmətindən) uzaq olsun!

وَلَقَدْ جَٓاءَتْ رُسُلُنَٓا اِبْرٰه۪يمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوا سَلَامًا

“Salam!” - dedilər. ← Həqiqətən, elçilərimiz (mələklər) İbrahimə müjdə gətirib:

قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَٓاءَ بِعِجْلٍ حَن۪يذٍ ﴿٦٩﴾

və dərhal (onlara) qızarmış bir buzov gətirdi. ← O da: “Salam!” - dedi,

فَلَمَّا رَآٰ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ

onlar (onların hərəkətləri) xoşuna gəlmədi, ← Onların əllərinin oraya (yeməyə) uzanmadığını gördüyü vaxt,

وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خ۪يفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾

Biz Lut tayfasına göndərilmişik!” ← və onlardan qorxuya düşdü. Onlar dedilər: “Qorxma!

وَامْرَاَتُهُ قَٓائِمَةٌ فَضَحِكَتْ

Və o güldü. ← (İbrahimin) arvadı (Sara) ayaqda idi.

فَبَشَّرْنَاهَا بِاِسْحٰقَ وَمِنْ وَرَٓاءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

İshaqın da ardınca Yaqubla (müjdələdik). ← Beləcə onu (Saranı) İshaqla müjdələdik,

قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٓ ءَاَلِدُ وَاَنَا۬ عَجُوزٌ وَهٰذَا بَعْلِي شَيْخًا

Bu ərim də ixtiyar bir kişidir. ← (Arvadı) dedi: “Vay halıma! Mən qoca bir qarı ikən doğa bilərəmmi?

اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوٓا اَتَعْجَبِينَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ

(Mələklər) dedilər: “Allahın əmrinə təəccübmü edirsən? ← Həqiqətən, bu çox təəccüblü bir şeydir!”

رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ اِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾

Şübhəsiz, O, şükür olunmağa layiqdir, çox comərddir!” ← Ev əhli! Allahın rəhməti və bərəkəti üzərinizə olsun.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيمَ الرَّوْعُ وَجَٓاءَتْهُ الْبُشْرٰى

və ona (İshaqın doğulacağı haqqında) müjdə gəldikdə, ← İbrahimin qorxusu çəkildikdə,

يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

Lut tayfası barəsində Bizimlə mübahisə edir. (Əzabın onlardan dəf edilməsini istəyir).

اِنَّ اِبْرٰهِيمَ لَحَلِيمٌ اَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾

Həqiqətən, İbrahim həlim xasiyyətli, yalvarıb-yaxaran, özünü (Allaha) təslim etmiş biri idi.

يَٓا اِبْرٰهِيمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا اِنَّهُ قَدْ جَٓاءَ اَمْرُ رَبِّكَ

Şübhəsiz, Rəbbinin əmri artıq gəlmişdir. ← (Mələklər dedilər:) “Ey İbrahim! Bu (mübahisə)dən əl çək.

وَاِنَّهُمْ اٰتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾ وَلَمَّا جَٓاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا

Elçilərimiz (mələklər) Lutun yanına gəldikləri zaman, ← Və onlara mütləq qarşısıalınmaz bir əzab gələcəkdir.

سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

və: “Bu, çox çətin bir gündür!” - dedi. ← onlar üçün əndişəyə düşdü və ürəyi sıxıldı,

وَجَٓاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ اِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّـَٔاتِ

Onlar daha əvvəl də pis işlər görürdülər. ← Qövmü, tələsik onun (Lutun) yanına gəldi.

قَالَ يَا قَوْمِ هٰٓؤُلَٓاءِ بَنَاتِي هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ

Onlar sizin üçün daha təmizdirlər. ← (Lut) dedi: “Ey qövmüm! Bunlar mənim qızlarımdır.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾

Sizdən, ağlı başında bir adam yoxdurmu?”← Allahdan qorxun və qonaqlarımın arasında məni rüsvay etməyin.

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَاِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾

Nə istədiyimizi də, əlbəttə sən bilirsən!” ← Onlar dedilər:“Sənin qızlarında bir haqqımız olmadığını bilirsən.

قَالَ لَوْ اَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً اَوْ اٰوِيٓ اِلٰى رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾

yaxud möhkəm bir qalaya sığınaydım!” ← (Lut) dedi: “Kaş mənim, sizə qarşı bir gücüm olaydı,

قَالُوا يَا لُوطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوٓا اِلَيْكَ

Onlar əsla sənə çata bilməzlər. ← (Mələklər) dedilər: “Ey Lut! Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik.

فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ اِلَّا امْرَاَتَكَ

Övrətin xaric, sizdən heç kəs də dönüb geri baxmasın. ← Gecənin bir vaxtında ailəni apar.

اِنَّهُ مُصِيبُهَا مَٓا اَصَابَهُمْ اِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ اَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

Həqiqətən, onların (əzab) vaxtı səhərdir. Səhər yaxın deyilmi?”← Onlara toxunacaq şey, ona da toxunacaqdır.

فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍۙ ﴿٨٢﴾

və üzərinə odda bişmiş bərk daşlar yağdırdıq;← Əmrimiz gəldiyi vaxt, oranın üstünü altına çevirdik,

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

Axı o, zalımlardan uzaq deyildir! ← Rəbbinin qatında əlamət qoyulmuş (daşlar)!

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. ← Mədyənə də, qardaşları Şüeybi (peyğəmbər göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ

Ölçünü və çəkini əskiltməyin. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

اِنِّي اَرٰيكُمْ بِخَيْرٍ وَاِنِّي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ ﴿٨٤﴾

Və mən sizin üçün, bürüyən bir günün əzabından qorxuram! ← Mən sizi xeyir (bərəkət) içində görürəm.

وَيَا قَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ

insanların heç bir şeyini əksik verməyin, ← Ey qövmüm! Ölçüyə və çəkiyə ədalətlə riayət edin,

وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

və yer üzündə fəsad törədərək pis işlər görməyin!

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

Mən də sizə nəzarətçi deyiləm!” ← Əgər möminsinizsə, Allahın saxladığı, sizin üçün daha xeyirlidir.

قَالُوا يَا شُعَيْبُ اَصَلٰوتُكَ تَاْمُرُكَ اَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَآ

Atalarımızın tapındıqlarını tərk edək, ← Onlar dedilər: “Ey Şüeyb! Sənə namazın əmr edirmi ki,

اَوْ اَنْ نَفْعَلَ فِيٓ اَمْوَالِنَا مَا نَشٰٓؤُاۜ اِنَّكَ لَاَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

Həqiqətən, sən, həlim xasiyyətlisən, çox ağıllısan!” ← yaxud mallarımızla istədiyimiz kimi hərəkət etməyək?

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي

Əgər mən Rəbbimdən aşkar bir dəlilə istinad edirəmsə, ← (Şüeyb) dedi: “Ey qövmüm! Baxın!

وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَآ اُرِيدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَآ اَنْهٰيكُمْ عَنْهُ

Sizə qadağan etdiyim şeyin əksinə hərəkət etmək istəmirəm.← və mənə, Özü tərəfindən gözəl bir ruzi veribsə?

اِنْ اُرِيدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِيٓ اِلَّا بِاللّٰهِ

Mənim müvəffəqiyyətim yalnız Allahladır. ← Yalnız bacardığım qədər islah etmək istəyirəm.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيبُ ﴿٨٨﴾

Ona təvəkkül etdim və Onun hüzuruna dönəcəyəm!

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيٓ اَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَآ اَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ
Nuh tayfasının başına gələnlərin bənzərini, ← Ey qövmüm! Mənə qarşı ədavətiniz sizin başınıza gətirməsin;

اَوْ قَوْمَ هُودٍ اَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾
Lut tayfası da sizdən uzaq deyildir!← yaxud Hud camaatının və ya Saleh qövmünün (başına gələnləri)!

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ اِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾
Həqiqətən, Rəbbim rəhm edəndir, sevəndir!” ← Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin! Sonra Ona tövbə edin!

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَاِنَّا لَنَرٰيكَ فِينَا ضَعِيفًا
və biz səni aramızda zəif görürük. ← Onlar dedilər: “Ey Şüeyb! Dediklərinin çoxunu başa düşmürük,

وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾
Sən bizə üstün bir adam da deyilsən!” ← Əgər qəbilən olmasaydı, səni daşqalaq edərdik.

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَهْطِيٓ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ
Mənim qəbiləm sizə Allahdan daha üstündürmü ki, ← (Şüeyb) dedi: “Ey qövmüm!

وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا اِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾
Həqiqətən, Rəbbim etdiklərinizi əhatə etmişdir! ← onu arxanıza atıb (unutdunuz)?

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّي عَامِلٌ
Mən də etdiyimi edəcəyəm. ← Və ey qövmüm! Olduğunuz yerdə əlinizdən gələni edin.

سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ
və kim yalançıdır. ← Biləcəksiniz ki, rüsvayedici əzab kimə gələcək,

وَارْتَقِبُوٓا اِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾
Gözləyin! Mən də sizinlə birlikdə gözləyirəm!”

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا
Özümüzdən bir mərhəmətlə Şüeybi və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etdik.← Əmrimiz gəldiyi zaman,

وَاَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤﴾
və onlar öz evlərində diz üstə çöküb qaldılar. ← O zülm edənləri isə, dəhşətli bir səs bürüdü,

كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا اَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾
Bilin ki, Mədyən (qövmü də) Səmud (qövmü) kimi uzaq oldu! ← Sanki orada heç yaşamamışdılar.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٩٦﴾
Biz Musanı da ayələrimizlə və açıq-aşkar bir dəlillə göndərdik;

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِهِ فَاتَّبَعُوٓا اَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَآ اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾
Fironun əmri isə doğruluğa aparan deyildi.← Onlar Fironun əmrinə tabe oldular.← Firona və onun əyanlarına.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

Aparıldıqları yer də necə pisdir!← O, qiyamət günü öz qövmünün qabağında gedib onları atəşə aparacaq.

وَاُتْبِعُوا فِي هٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

(Onların) qisməti necə də pisdir! ← Burada (dünyada) da, qiyamət günü də lənətə düçar olmuşlar.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْقُرٰى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

Onlardan ayaqda qalan da var, yerlə yeksan olan da. ← Bu, məmləkətlərin xəbərlərindəndir ki, sənə söyləyirik.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ

Lakin özləri özlərinə zülm etdilər. ← Biz onlara zülm etmədik.

فَمَآ اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ

...Rəbbinin əmri gəldiyi zaman;← Allahdan qeyri dua etdikləri tanrıları onlara heç bir fayda vermədi...

وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾

Və yalnız onların ziyanlarını artırdı.

وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ اِنَّ اَخْذَهُ اَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

Onun yaxalaması, həqiqətən, acıdır, şiddətlidir!← Rəbbin zülmkar məmləkətləri yaxalayanda belə yaxalayar.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ذٰلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ

O, insanların bir yerə cəm ediləcəyi gündür,← Həqiqətən, axirət əzabından qorxanlar üçün bunda bir ibrət dərsi vardır.

وَذٰلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾ وَمَا نُؤَخِّرُهُ اِلَّا لِاَجَلٍ مَعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾

Biz onu yalnız müəyyən bir müddət üçün təxirə salmışıq. ← və o, (hamının) şahid olacağı bir gündür.

يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

və onlardan eləsi bədbəxtdir, eləsi də xoşbəxtdir! ← O gün gələndə Onun icazəsi olmadan heç kəs danışmaz,

فَاَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾

Onlar üçün orada ah-fəryad vardır. ← Bədbəxt olanlara gəlincə, (onlar) od içərisindədirlər.

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ

Rəbbinin istədikləri (bundan) müstəsnadır. ← Göylər və yer durduqca orada əbədi qalacaqlar.

اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

Həqiqətən, Rəbbin istədiyini edəndir.

وَاَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ

Göylər və yer durduqca orada əbədi qalacaqlar. ← Xoşbəxt olanlara gəlincə, (onlar) Cənnətdədirlər.

اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾

(Bu) tükənməz bir nemət olaraq (veriləcək). ← Rəbbinin istədikləri (bundan) müstəsnadır.

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هٰٓؤُلَٓاءِ مَا يَعْبُدُونَ اِلَّا كَمَا يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ

Onlar ancaq daha əvvəl atalarının ibadət etdiyi kimi ibadət edirlər.← Elə isə bunların tapındıqları şeydən şübhə etmə.

وَاِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ ﴿١٠٩﴾

Biz onların qismətini əskiltmədən tam verəcəyik!

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ

Əgər öncədən Rəbbindən bir söz olmasaydı, ← Musaya Kitabı verdik və onun barəsində ixtilafa düşüldü.

لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَاِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾

Həqiqətən, onlar onun (Quran) barəsində də şəkk-şübhədədirlər! ← mütləq aralarında hökm verilmişdi.

وَاِنَّ كُلًّا لَمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ اَعْمَالَهُمْ اِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

O, nə etdiklərindən xəbərdardır! ← Rəbbin, şübhəsiz ki, hamısına əməllərinin (əvəzini) tam verəcəkdir.

فَاسْتَقِمْ كَمَٓا اُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ

Səninlə birlikdə tövbə edənlər də (düz yolda olsunlar). ← Sənə əmr edildiyi kimi, düz yolda ol!

وَلَا تَطْغَوْاۜ اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

Şübhəsiz, O, sizin nə etdiklərinizi görəndir! ← Həddi də aşmayın!

وَلَا تَرْكَنُٓوا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَٓاءَ

Sizin, Allahdan başqa dostunuz da yoxdur. ← Zülm edənlərə meyl etməyin, yoxsa sizə atəş toxunar.

ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ﴿١١٣﴾ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ الَّيْلِ

Namazı da gündüzün iki başında və gecənin yaxın vaxtlarında qıl. ← Sonra sizə kömək olunmaz!

اِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّـَٔاتِ ذٰلِكَ ذِكْرٰى لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾

Bu, zikr edənlər üçün xatırlatmadır. ← Həqiqətən, yaxşı işlər pis işləri (yuyub) aparar.

وَاصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

Səbr et! Şübhəsiz, Allah yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etməz!

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ اُو۬لُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْاَرْضِ

yer üzündə fəsad törətməyi qadağan edəydilər! ← Kaş, sizdən əvvəlki nəsillərin fəzilət sahibləri,

اِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ اَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَٓا اُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾

Zalımlar isə, onlara verilən némətə uydular və günahkar oldular.← Onlardan, xilas etdiyimiz az bir qismi müstəsnadır.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَاَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

Rəbbin, əhalisi əməlisaleh ikən məmləkətləri haqsız yerə məhv etməz!

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾
Onlar hələ də ixtilafdadırlar. ← Əgər Rəbbin istəsəydi, insanları tək bir ümmət edərdi.

اِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ
(Rəbbin) onları bunun üçün yaratmışdır. ← Rəbbinin mərhəmət etdiyi kimsələr istisnadır.

وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾
"Cəhənnəmi bütövlüklə cinlər və insanlarla mütləq dolduracağam!"← Rəbbinin sözü tamamilə yerinə yetdi ki:

وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ
Biz peyğəmbərlərin xəbərlərindən, ürəyini möhkəmləndirəcək nə varsa sənə danışırıq.

وَجَآءَكَ فِي هٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾
Möminlərə də moizə və öyüd-nəsihət (gəlmişdir). ← Bunun içində sənə haqq gəlmişdir!

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾
biz də etdiyimizi edəcəyik! ← İman gətirməyənlərə isə de: "Olduğunuz yerdə etdiyinizi edin,

وَانْتَظِرُوا اِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾
Və gözləyin. Biz də gözləyirik!"

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ
Və bütün işlər Ona (Allaha) qayıdacaqdır. ← Göylərin və yerin qeybi isə Allaha məxsusdur.

فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾
Rəbbin, sizin etdiklərinizdən qafil deyildir! ← Elə isə, Ona ibadət et və Ona təvəkkül elə.

سُورَةُ يُوسُفَ ﴿١٢﴾
Yusuf surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 111 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾ اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾
Biz onu ərəbcə bir Quran olaraq nazil etdik ki, anlayasınız. ← Əlif, Lam, Ra! O, açıq-aydın Kitabın ayələridir!

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَآ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ
...bu Quranı sənə vəhy etməklə. ← Biz sənə ən gözəl hekayəti danışırıq...

وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾ اِذْ قَالَ يُوسُفُ لِاَبِيهِ يَٓا اَبَتِ
Bir zaman Yusif atasına demişdi: "Atacan! ← Sən, ondan əvvəl (bunları) bilməyənlərdən idin.

اِنِّي رَاَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَاَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾
Gördüm ki, onlar mənə səcdə edirlər". ← Mən (yuxuda) on bir ulduz və Günəşlə ayı gördüm.

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلٰٓى اِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًاۜ

yoxsa sənə bir hiylə qurarlar. ← (Atası Yaqub) dedi: "Can oğul! Yuxunu qardaşlarına danışma,

اِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٥﴾

Həqiqətən, Şeytan insanın açıq-aşkar düşmənidir.

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَاْوِيلِ الْاَحَادِيثِ

və (yuxudaki) hadisələri yozmağı sənə öyrədəcək. ← Beləcə Rəbbin səni seçib üstün tutacaq,

وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَآ اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ

daha əvvəl ataların İbrahimə və İshaqa tamamladığı kimi.←Sənə və Yaqub nəslinə də nemətini tamamlayacaq,

اِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَاِخْوَتِهٖٓ اٰيَاتٌ لِلسَّٓائِلِينَ ﴿٧﴾

Yusif və qardaşlarının (əhvalatı)nda, soruşanlar üçün ibrətlər var.← Əlbəttə Rəbbin biləndir, hikmət sahibidir!"

اِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَاَخُوهُ اَحَبُّ اِلٰٓى اَبِينَا مِنَّا

"Yusif və qardaşı (Bin Yamin) atamıza bizdən daha əzizdirlər. ← Vaxtikən (Yusifin qardaşları) demişdilər:

وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّ اَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍۚ ﴿٨﴾

Həqiqətən, atamız açıq-aşkar səhv yoldadır! ← Halbuki biz güclü bir dəstəyik.

اُقْتُلُوا يُوسُفَ اَوِ اطْرَحُوهُ اَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِيكُمْ

atanızın üzü sizə qalsın (sizə rəğbət göstərsin). ← Yusifi öldürün və ya (uzaq) bir yerə atın ki,

وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهٖ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾ قَالَ قَٓائِلٌ مِنْهُمْ

Onlardan, söz alan birisi dedi: ← Ondan sonra isə əməlisaleh bir camaat olarsınız!"

لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَاَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

Əgər (belə) etsəniz, karvanlardan biri onu götürər". ← "Yusifi öldürməyin, onu bir quyunun dibinə atın.

قَالُوا يَٓا اَبَانَا مَا لَكَ لَا تَاْمَنَّا عَلٰى يُوسُفَ وَاِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾

Halbuki biz ona nəsihət veririk. ← Onlar dedilər: "Ay ata! Sənə nə olub ki, Yusifi bizə etibar etmirsən?

اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

Biz isə onu mütləq qoruyacağıq!" ← Sabah onu bizimlə birlikdə göndər, oynayıb əylənsin.

قَالَ اِنِّي لَيَحْزُنُنِيٓ اَنْ تَذْهَبُوا بِهٖ وَاَخَافُ اَنْ يَاْكُلَهُ الذِّئْبُ

və qorxuram ki, onu qurd yeyə, ← (Yaqub) dedi: "Onu aparmağınız məni çox məyus edər,

وَاَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

siz də ondan xəbər tutmayasınız!"

قَالُوا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّٓا اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

onda biz həqiqətən aciz olarıq ki!" ← Onlar dedilər: "Biz güclü bir dəstə ola-ola qurd onu yesə,

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهٖ وَاَجْمَعُوٓا اَنْ يَجْعَلُوهُ فٖي غَيَابَتِ الْجُبِّ

onu quyunun dibinə atmaq üçün sözü bir yerə qoydular. ← (Qardaşları) onu (Yusifi) apardıqları zaman,

وَاَوْحَيْنَٓا اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

“Əlbəttə onlara, heç gözləmədikləri halda bu işlərini xəbər verəcəksən!” ← Biz ona (Yusifə) vəhy etdik ki:

وَجَٓاؤُ۫ اَبَاهُمْ عِشَٓاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

Axşamüstü ağlayaraq atalarının yanına gəldilər.

قَالُوا يَٓا اَبَانَٓا اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا

Yusifi də əşyalarımızın yanında qoymuşduq. ← Dedilər: “Ay atamız! Bir-birimizlə yarışmaq üçün getmişdik.

فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَٓا اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقٖينَ ﴿١٧﴾

Biz doğru danışsaq belə, sən bizə inanmayacaqsan!” ← Və qurd onu yedi.

وَجَٓاؤُ۫ عَلٰى قَمٖيصِهٖ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا

(Yaqub) dedi:“Xeyr nəfsiniz sizi bir işə sövq etdi.← Onun köynəyinin üstündə yalandan bir qan gətirmişdilər.

فَصَبْرٌ جَمٖيلٌ وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

Dediklərinizdən ötrü Allahdan kömək diləmək lazımdır!” ← (Mənə) gözəl səbir (gərəkdir).

وَجَٓاءَتْ سَيَّارَةٌ فَاَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَاَدْلٰى دَلْوَهُ

(Suçu) qabını (suya) saldı. ← Və bir karvan gəldi. Suçularını (su dalınca) göndərdilər.

قَالَ يَا بُشْرٰى هٰذَا غُلَامٌ وَاَسَرُّوهُ بِضَاعَةً وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

Allah onların nə etdiyini biləndir!←Və onu satdıq bir şey kimi saxladılar.←“Müjdə! Bu bir oğlandır!”-dedi.

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فٖيهِ مِنَ الزَّاهِدٖينَ ﴿٢٠﴾

və ona tamah göstərmədilər. ← Onu, dəyərsiz bir qiymətə - bir neçə dirhəmə satdılar,

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرٰيهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَاَتِهٖٓ اَكْرِمٖي مَثْوٰيهُ عَسٰٓى اَنْ يَنْفَعَنَٓا

“Ona yaxşı bax. Ola bilsin ki, bizə fayda versin, ← Onu (Yusifi) Misirdə satın alan şəxs öz zövcəsinə dedi:

اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًاۜ وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْاَرْضِۘ

Beləliklə, Yusifi o yerdə (Misirdə) yerləşdirdik, ← və ya onu oğulluğa götürək!”

وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَاْوٖيلِ الْاَحَادٖيثِۜ وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰٓى اَمْرِهٖ

Allah, Öz işi üzərində qalibdir (istədiyini edəndir).← və (yuxudakı) hadisələri yozmağı ona öyrətdik.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

Lakin insanların əksəriyyəti (bunu) bilməz!

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُٓ اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًاۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنٖينَ ﴿٢٢﴾

Yaxşı işlər görənləri belə mükafatlandırırıq. ← Ən yetkin dövrünə çatdığı zaman ona hikmət və elm verdik.

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِه وَغَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ
və qapıları bağladı, ← Evində olduğu qadın (Züleyxa) onu tovlayıb yoldan çıxartmaq istədi,

وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ
(Yusif isə) dedi: "Allaha sığınıram. ← "Di gəlsənə!" - dedi.

اِنَّهُ رَبِّي اَحْسَنَ مَثْوَايَ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾
Həqiqətən, zülm edənlər nicat tapmazlar!" ← O (sənin ərin) ağam mənə yaxşı baxır.

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِه وَهَمَّ بِهَا لَوْلَٓا اَنْ رَاٰ بُرْهَانَ رَبِّه
Əgər Rəbbinin dəlilini görməsəydi, (Yusif də) ona meyl edərdi. ← Doğrudan da (qadın) ona meyl salmışdı.

كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوٓءَ وَالْفَحْشَٓاءَ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾
O həqiqətən, Bizim sadiq bəndələrimizdəndir! ← Pisliyi və əxlaqsızlığı ondan sovuşdurmaq üçün belə (etdik).

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ
(Züleyxa) onun köynəyini arxadan cırdı. ← İkisi də qapıya cumdu.

وَاَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَٓاءُ مَنْ اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوٓءًا اِلَّا
(Züleyxa) dedi: "Sənin ailənə pislik etmək istəyənin cəzası yalnız; ← Və qapının ağzında ağası ilə rastlaşdılar.

اَنْ يُسْجَنَ اَوْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٥﴾
həbs olunmaq, ya da şiddətli bir əzabdır!"

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ اَهْلِهَا
Onun ailəsindən bir şahid də şəhadət verdi ki: ← (Yusif) dedi: "O məni tovlayıb yoldan çıxartmaq istədi!"

اِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾
(qadın) doğru deyir, o isə yalançılardandır. ← "Əgər (Yusifin) köynəyi öndən cırılmışsa,

وَاِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾
(qadın) yalan deyir, o (Yusif) isə doğrudanışanlardandır." ← Əgər onun köynəyi arxadan cırılıbsa,

فَلَمَّا رَاٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ
"Bu sizin (siz qadınların) hilələrinizdəndir. ← (Yusifin) köynəyinin arxadan cırıldığını gördüyü zaman dedi:

اِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يُوسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا
Yusif! Bu (iş)dən əl çək (heç kimə demə)! ← Həqiqətən, sizin hiləniz böyükdür!

وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾
Sən həqiqətən, günah edənlərdən oldun." ← Sən də (ey qadın) günahına görə bağışlanmanı dilə!

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَاَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتٰيهَا عَنْ نَفْسِه
"Vəzirin övrəti cavanı tovlayıb yoldan çıxartmaq istəyir. ← Şəhərdəki qadınlar isə dedilər:

قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا اِنَّا لَنَرٰيهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾
Həqiqətən, biz onu açıq-aşkar xəta içində görürük. ← (Yusifin) məhəbbəti onun bağrını qan etmişdir.

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ اَرْسَلَتْ اِلَيْهِنَّ
onlara xəbər göndərib (ziyafətə dəvət etdi). ← (Züleyxa) onların hiyləsini (dedi-qodularını) eşitdikdə,

وَاَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَاً وَاٰتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكّينًا
və onlardan hər birinə bir bıçaq verdi. ← Onlar üçün gözəl yasdıqlar hazırladı,

وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَاَيْنَهُ اَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ
onu ucaltdılar və öz əllərini kəsdilər. ← Onu gördükləri zaman, ← (Yusifə) də dedi: "Onların qarşısına çıx!"

وَقُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا هٰذَا بَشَرًا اِنْ هٰذَا اِلَّا مَلَكٌ كَريمٌ ﴿٣١﴾
Bu ancaq möhtərəm bir mələkdir!" ← Və dedilər: "Aman Allah! Bu bəşər deyildir.

قَالَتْ فَذٰلِكُنَّ الَّذي لُمْتُنَّني فيهِ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِه فَاسْتَعْصَمَ
Onu tovlayıb yoldan çıxartmaq istədim, o isə imtina etdi. ← (Züleyxa) dedi: "Bu, məni qınadığınız (oğlandır).

وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَٓا اٰمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِنَ الصَّاغِرينَ ﴿٣٢﴾
sözsüz ki, zindana atılacaq və alçalanlardan olacaq!" ← Əgər əmrimi yerinə yetirməsə,

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ اَحَبُّ اِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَني اِلَيْهِ
Zindan mənə, məni dəvət etdikləri şeydən daha sevimlidir. ← (Yusif) dedi: "Ey Rəbbim!

وَاِلَّا تَصْرِفْ عَنّي كَيْدَهُنَّ اَصْبُ اِلَيْهِنَّ وَاَكُنْ مِنَ الْجَاهِلينَ ﴿٣٣﴾
onlara meyl edərəm və cahillərdən olaram". ← Əgər onların hiyləsini məndən dəf etməsən,

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ اِنَّهُ هُوَ السَّميعُ الْعَليمُ ﴿٣٤﴾
Əlbəttə, O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Rəbbi onun duasını qəbul etdi və onların hiyləsini ondan dəf etdi.

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَاَوُا الْاٰيَاتِ لَيَسْجُنُنَّهُ حَتّٰى حينٍ ﴿٣٥﴾
onu bir müddət zindana salsınlar. ← Sonra, dəlilləri gördükdən sonra yenə qərara gəldilər ki,

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ قَالَ اَحَدُهُمَٓا اِنّيٓ اَرٰيني اَعْصِرُ خَمْرًا
O ikisindən biri dedi: "Mən (yuxuda) gördüm ki, şərab sıxıram".← Onunla birlikdə iki gənc də zindana girdi.

وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنّيٓ اَرٰيني اَحْمِلُ فَوْقَ رَاْسي خُبْزًا تَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ
quşlar da ondan yeyir. ← Digəri isə dedi: "Mən gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram,

نَبِّئْنَا بِتَاْويلِه اِنَّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِنينَ ﴿٣٦﴾
Biz, həqiqətən, sənin yaxşı adamlardan olduğunu görürük!" ← Bizə bunun yozumunu xəbər ver.

قَالَ لَا يَاْتيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهٓ اِلَّا نَبَّاْتُكُمَا بِتَاْويلِه قَبْلَ اَنْ يَاْتِيَكُمَا
sizə gəlmədən əvvəl onun yozumunu sizə xəbər verərəm."← (Yusif) dedi: " Yeyəcəyiniz təam gəlməmişdən,

ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَني رَبّي اِنّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ
Mən, Allaha inanmayan bir tayfanın dinini tərk etdim! ← Bu, Rəbbimin mənə öyrətdiyi şeylərdəndir.

وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾
Onlar axirəti də inkar edirlər.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ اٰبَاءِيٓ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَآ اَنْ نُشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ

Hər hansı şeyi Allaha şərik qoşmaq bizə yaraşmaz.← Atalarım İbrahim, İshaq və Yaqubun dininə tabe oldum.

ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

Lakin insanların əksəriyyəti (Ona) şükür etməz! ← Bu, Allahın bizə və insanlara olan lütfündəndir.

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

yoxsa bir olan, hər şeyə qadir Allah? ← Ayrı-ayrı tanrılarmı daha yaxşıdır, ← Ey mənim iki zindan yoldaşım!

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهٓ اِلَّآ اَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ

siz və atalarınız, (uydararaq) o (bütləri) adlandırmısınız. ← Ondan qeyri ancaq adlara ibadət edirsiniz ki,

مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ

Hökm ancaq Allahındır. ← Allah, onlara (ibadət edilməsinə) dair heç bir dəlil nazil etməmişdir.

اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّآ اِيَّاهُ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ

Doğru din budur. ← O (Allah), Özündən başqasına ibadət etməməyinizi əmr etmişdir.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

Lakin insanların çoxu bilməz!

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ اَمَّآ اَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا

Sizdən biriniz yenə ağasına şərab içirdəcək. ← Ey mənim iki zindan yoldaşım!

وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَاْسِهِ قُضِيَ الْاَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

Haqqında soruşduğunuz iş dəqiqləşmişdir!” ← Digəri isə edam olunacaq və quşlar onun başından yeyəcək.

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ اَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ

“Ağanın yanında məni yada sal!” ← (Yusif) o ikisindən, nicat tapacağını yəqin etdiyi kimsəyə dedi:

فَاَنْسٰيهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

və (Yusif) bir neçə il zindanda qaldı. ← Ancaq şeytan ona, ağasının yadına salmağı unutdurdu,

وَقَالَ الْمَلِكُ اِنِّيٓ اَرٰى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ

yeddi arıq (inək) yeddi kök inəyi yeyir. ← (Bir gün) kral dedi: “Mən (yuxuda) gördüm ki,

وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يَابِسَاتٍ

Və də yeddi yaşıl və digər (yeddisi) quru sünbül (gördüm).

يَآ اَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

Ey əyanlar! Əgər yuxu yoza bilirsinizsə, yuxumu yozun!”

قَالُوٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍۚ وَمَا نَحْنُ بِتَاْوِيلِ الْاَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿٤٤﴾

"Biz (belə) yuxuların yozumunu bilmirik!" ← Onlar dedilər: "(Bu) qarmaqarışıq yuxulardır.

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ

(Zindandakı) ikisindən, xilas olanı bir müddət sonra xatırlayıb dedi:

اَنَا اُنَبِّئُكُمْ بِتَاْوِيلِهِ فَاَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

Buna görə də məni (zindana - Yusifin yanına) göndərin!" ← "Mən sizə onun yozumunu xəbər verərəm.

يُوسُفُ اَيُّهَا الصِّدِّيقُ اَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ

Bizə yoz görək! Yeddi arıq (inək) yeddi kök inəyi yeyir. ← (O gəlib dedi:) "Yusif! Ey doğru danışan!

وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ يَابِسَاتٍۙ لَعَلِّي اَرْجِعُ اِلَى النَّاسِ

Bəlkə, adamların yanına (düzgün cavabla) qayıda bilim. ← Yeddi yaşıl, digər (yeddisi) də quru sünbül.

لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَاَبًاۚ

(Yusif) dedi: "Yeddi il adətiniz üzrə əkin. ← Bəlkə, onlar da (bu yuxunun mənasını) bilsinlər!"

فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهٓ اِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَاْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

Yediyiniz az bir miqdar (bundan) istisnadır. ← Biçdiyiniz (məhsulu) isə sünbüldə saxlayın.

ثُمَّ يَاْتِي مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَاْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ

(O illər ərzində), onlar üçün tədarük etdiyinizi yeyərlər, ← Sonra onun ardınca yeddi quraqlıq (ili) gələcək.

اِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَاْتِي مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ

Sonra onun ardınca insanların bol yağış görəcəyi bir il gələcək. ← az bir miqdar (toxumluq) saxladığınız müstəsnadır.

وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِۚ

Kral dedi: "Onu mənə gətirin!" ← Onda (o ildə meyvələrin) şirəsini sıxacaqlar".

فَلَمَّا جَٓاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ اِلٰى رَبِّكَ فَسْـَٔلْهُ

"Ağanın yanına qayıdıb ondan soruş ki, ← (Kralın göndərdiyi) elçi (Yusifin) yanına gəldikdə, (Yusif) dedi:

مَا بَالُ النِّسْوَةِ الّٰتِي قَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ اِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

Həqiqətən, Rəbbim onların hiyləsini biləndir!" ← əllərini kəsən qadınların məqsədi nə idi?

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ اِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِۜ قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ

Onlar dedilər: "Allah eləməsin! ← (Kral) dedi: "Yusifi yoldan çıxartmaq istəməkdə məqsədiniz nə idi?!"

مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوٓءٍ قَالَتِ امْرَاَتُ الْعَزِيزِ الْـٰٔنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ

Vəzirin övrəti (Züleyxa) dedi: "İndi həqiqət bəlli oldu. ← Onun barəsində pis bir şey bilmirik!"

اَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَاِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

O isə, şübhəsiz, doğrudanışanlardandır!" ← Mən onu tovlayıb yoldan çıxartmaq istədim.

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّي لَمْ اَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَآئِنِينَ ﴿٥٢﴾

və Allah xainlərin hiyləsinə yol verməz!← o yoxkən mən ona xəyanət etmədim,← (Yusif dedi):"Bu ona görədir ki, (vəzir) bilsin ki,

وَمَٓا اُبَرِّئُ نَفْسٖيۚ اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّٓوءِ
Şübhəsiz ki, nəfs pis işlər görməyi əmr edər. ← Mən nəfsimi təmizə çıxartmıram.

اِلَّا مَا رَحِمَ رَبّٖيۜ اِنَّ رَبّٖي غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٥٣﴾
Həqiqətən, Rəbbim bağışlayandır, rəhm edəndir!” ← Rəbbimin rəhm etdiyi kimsə (bundan) müstəsnadır.

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونٖي بِهٖٓ اَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسٖيۚ
Onu özümə ən yaxın (adam) edəcəyəm!” ← Kral dedi: “Onu (Yusifi) mənə gətirin.

فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكٖينٌ اَمٖينٌ ﴿٥٤﴾
“Sən bu gün yanımızda mövqe sahibisən, etibarlı bir şəxssən!” ← (Kral) onunla danışdıqda dedi:

قَالَ اجْعَلْنٖي عَلٰى خَزَٓائِنِ الْاَرْضِۚ اِنّٖي حَفٖيظٌ عَلٖيمٌ ﴿٥٥﴾
Mən qoruyanam, (idarəçiliyi) biləndəm!” ← (Yusif) dedi: “Məni, yerin (Misirin) xəzinələrinə (məmur) təyin et.

وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْاَرْضِۚ يَتَبَوَّاُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَٓاءُ
O, istədiyi yerdə qalırdı. ← Beləliklə, Yusifi yerdə (Misirdə) mövqe sahibi etdik.

نُصٖيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَٓاءُ وَلَا نُضٖيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنٖينَ ﴿٥٦﴾
Yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etmərik. ← İstədiyimiz kimsəyə mərhəmətimizi nəsib edərik.

وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾
İman gətirib (pis əməllərdən) çəkinənlər üçün axirət mükafatı daha xeyirlidir.

وَجَٓاءَ اِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٥٨﴾
(Yusif) onları dərhal tanıdı. Onlar isə onu tanımadılar. ← Yusifin qardaşları gəlib onun hüzuruna daxil oldular.

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونٖي بِاَخٍ لَكُمْ مِنْ اَبٖيكُمْۚ
“Atabir qardaşınızı (Bin Yamini) mənə gətirin. ← (Yusif) onlara, (ərzaq) yüklərini hazırladığı zaman dedi:

اَلَا تَرَوْنَ اَنّٖٓي اُوفِي الْكَيْلَ وَاَنَا۬ خَيْرُ الْمُنْزِلٖينَ ﴿٥٩﴾
və mən qonaqpərvərlərin ən yaxşısıyam?! ← Görmürsünüzmü ki, mən ölçüyə düzgün riayət edirəm,

فَاِنْ لَمْ تَأْتُونٖي بِهٖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدٖي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾
məndə sizin üçün ölçüləcək bir şey yoxdur və mənə yaxınlaşmayın!” ← Əgər onu mənə gətirməsəniz,

قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ اَبَاهُ وَاِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾
və biz sözsüz ki, (bunu) edərik”. ← (Qardaşları) dedilər: “Onu atasından istəyib gətirməyə çalışarıq,

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فٖي رِحَالِهِمْ
“Onların mallarını yüklərinin içinə qoyun. ← (Yusif) isə öz xidmətçilərinə dedi:

لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَٓا اِذَا انْقَلَبُٓوا اِلٰٓى اَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾
(Və) bəlkə (bura) qayıdarlar!” ← Bəlkə, ailələrinə döndükdə onu (mallarının qaytarıldığını) başa düşərlər.

فَلَمَّا رَجَعُٓوا اِلٰٓى اَبٖيهِمْ قَالُوا يَٓا اَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ
“Ay ata! Ölçülüb (veriləcək taxıl) bizə qadağan edildi. ← Onlar atalarının yanına döndükləri zaman dedilər:

فَاَرْسِلْ مَعَنَٓا اَخَانَا نَكْتَلْ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾
Biz mütləq onu qoruyacağıq!” ← (Taxılı) ölçüb almaq üçün qardaşımızı (Bin Yamini) bizimlə göndər.

قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَآ اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخيهِ مِنْ قَبْلُ

daha əvvəl qardaşını (Yusifi) sizə etibar etdiyim kimi? ← (Yaqub) dedi: “Onu sizə etibar edə bilərəmmi,

فَاللّٰهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمينَ ﴿٦٤﴾

və O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir!” ← Allah ən yaxşı qoruyandır,

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ

mallarının özlərinə qaytarıldığını gördülər. ← Onlar yüklərini açdıqları zaman,

قَالُوا يَآ اَبَانَا مَا نَبْغيۜ هٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ اِلَيْنَاۚ

Bu, bizim özümüzə qaytarılmış mallarımızdır. ← Onlar dedilər: “Ay ata! Daha nə istəyirik?

وَنَميرُ اَهْلَنَا وَنَحْفَظُ اَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعيرٍۜ

Bir dəvə yükü (ərzaq) da artıq alarıq. ← Biz (yenə) ailəmizə ərzaq gətirərik və qardaşımızı qoruyarıq.

ذٰلِكَ كَيْلٌ يَسيرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَنْ اُرْسِلَهُ مَعَكُمْ

(Yaqub) dedi: “Onu sizinlə göndərməyəcəyəm, ← Bu, (əvvəlcə gətirdiyimiz) az çəkidə (ərzaq)dır!”

حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَاْتُنَّني بِهٓ اِلَّا اَنْ يُحَاطَ بِكُمْ

Başınıza bir bəla gəlməzsə onu mütləq mənə gətirəcəksiniz.” ← taki mənə, Allah adına söz verməyincə ki;

فَلَمَّآ اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكيلٌ ﴿٦٦﴾

(Yaqub) dedi: “Allah dediyimizə vəkildir (şahiddir)!” ← Onlar ona söz verdikləri zaman,

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ اَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍۜ

Ayrı-ayrı qapılardan daxil olun. ← (Yaqub) dedi: “Ey oğullarım! (Misirə) eyni bir qapıdan daxil olmayın.

وَمَآ اُغْني عَنْكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍۜ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِۜ

Hökm yalnız Allahındır. ← Yenə də, mən Allahdan gələn bir şeyi (təqdirini) sizdən dəf edə bilmərəm.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

Qoy təvəkkül edənlər də Ona təvəkkül etsinlər!” ← Mən Ona təvəkkül etdim.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ اَمَرَهُمْ اَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْني عَنْهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ

(bu), Allahdan gələn bir şeyi onlardan dəf edə bilmədi. ← Onlar, ataları əmr etdiyi yerlərdən daxil olsalar da,

اِلَّا حَاجَةً في نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضٰيهَاۜ وَاِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ

Şübhəsiz o, onu öyrətdiyimiz üçün bir elm sahibi idi. ← Yaqub, ancaq içindəki bir diləyi söyləmiş oldu.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

Lakin insanların əksəriyyəti bilməz!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰٓى اِلَيْهِ اَخَاهُ قَالَ

(Yusif) qardaşını (Bin Yamini) öz yanına çəkib dedi: ← Onlar Yusifin hüzuruna daxil olduqları zaman,

اِنّٓي اَنَا اَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

Onların etdikləri işlərə görə kədərlənmə!” ← “Mən həqiqətən, sənin qardaşınam.

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ اَخِيهِ
qardaşının yükünün içinə bir su qabı qoydu. ← (Yusif) onlar üçün yüklərini hazırlatdığı vaxt,

ثُمَّ اَذَّنَ مُؤَذِّنٌ اَيَّتُهَا الْعِيرُ اِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾
“Ey karvan! Siz, həqiqətən, oğrusunuz!” ← Sonra (karvan yola çıxanda arxadan) bir carçı səsləndi:

قَالُوا وَاَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ
Onlar dedilər: “Kralın su qabını itirmişik. ← (Yaqubun oğlanları) onlara dönüb: “Nə itirmisiniz?” - dedilər.

وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَاَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾
Mən də buna zaminəm!” ← (Carçı dedi): Onu gətirənə bir dəvə yükü (ərzaq veriləcək).

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْاَرْضِ
biz (bu) yerə fitnə-fəsad salmaq üçün gəlməmişik. ← Onlar dedilər: “Allaha and olsun! Siz də bilirsiniz ki,

وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ اِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾
Onlar dedilər: “Əgər yalan desəniz, onun cəzası nədir?” ← Biz oğru da deyilik!”

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ
Kimin yükündə (su qabı) tapılsa, cəzası özüdür (qul edilməsidir). ← (Qardaşlar) dedilər: “Onun cəzası;

كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ اَخِيهِ
(Yusif), qardaşının yükündən əvvəl onların yüklərini (axtarmağa) başladı. ← Zalımları belə cəzalandırırıq!”

ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ اَخِيهِ كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ
Yusifə belə bir tədbir öyrətdik. ← Sonra onu (su qabını) qardaşının yükündən çıxartdı.

مَا كَانَ لِيَاْخُذَ اَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ
Allahın istəməsi müstəsnadır. ← (Yoxsa) kralın dininə görə, qardaşını (öz yanında) saxlaya bilməzdi.

نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾
Hər elm sahibinin üstündə də bir bilən vardır! ← Biz istədiyimiz kimsəni dərəcələrlə yüksəldərik.

قَالُوا اِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
daha əvvəl onun bir qardaşı da (Yusif də) oğurluq etmişdi. ← Onlar dedilər: “Əgər o oğurlamışdırsa,

فَاَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ اَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا
(və) dedi: “Siz daha pis bir mövqedəsiniz. ← Yusif onu (bu sözü) içində saxlayıb onlara açmadı,

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾
Allah sizin (mənə və qardaşıma yalandan) aid etdiyiniz şeyləri daha yaxşı bilir!”

قَالُوا يَا اَيُّهَا الْعَزِيزُ اِنَّ لَهُ اَبًا شَيْخًا كَبِيرًا
Onun (Bin Yaminin) çox qoca bir atası vardır. ← (Qardaşlar) dedilər: “Ey vəzir!

فَخُذْ اَحَدَنَا مَكَانَهُ اِنَّا نَرٰيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾
Biz görürük ki, sən yaxşılıq edən adamlardansan”.← Onun yerinə bizim birimizi tutub saxla.

قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اَنْ نَاْخُذَ اِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ

...üzərində malımızı tapdığımız şəxsdən başqasını tutub saxlamaqdan. ← (Yusif) dedi: “Allaha sığınaram...

اِنَّآ اِذًا لَظَالِمُونَ ﴿٧٩﴾

Yoxsa, biz haqsızlıq etmiş olarıq!”

فَلَمَّا اسْتَيْـَٔسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ

Onların (qardaşların) böyük olanı dedi: ← Ondan ümidlərini kəsdikləri vaxt pıçıldaşaraq kənara çəkildilər.

اَلَمْ تَعْلَمُوٓا اَنَّ اَبَاكُمْ قَدْ اَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ

Daha əvvəl də Yusif barəsində təqsirli oldunuz. ← “Bilmirsinizmi ki, atanız sizdən Allah adına əhd aldı?

فَلَنْ اَبْرَحَ الْاَرْضَ حَتّٰى يَاْذَنَ لِيٓ اَبِيٓ اَوْ يَحْكُمَ اللّٰهُ لِي

taki Atam mənə izin verənə və ya Allah hökmünü verənə qədər! ← Mən (bu) yerdən ayrılmayacağam,

وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

O (Allah) hökm verənlərin ən xeyirlisidir.

اِرْجِعُوٓا اِلٰٓى اَبِيكُمْ فَقُولُوا يَآ اَبَانَآ اِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ

“Ay ata! Oğlun həqiqətən, oğurluq etdi. ← Atanızın yanına qayıdın və deyin ki:

وَمَا شَهِدْنَآ اِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

və qeybin mühafizəçiləri deyilik. ← Biz isə ancaq bildiyimiz şeyə şahidlik edirik,

وَسْـَٔلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِيٓ اَقْبَلْنَا فِيهَا وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

Axı biz doğru danışanlarıq!” ← Olduğumuz şəhərdən də, birlikdə gəldiyimiz karvandan da soruş.

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ

(Mənə) gözəl bir səbr (gərəkdir). ← (Yaqub) dedi: “Xeyr, öz nəfsiniz, sizi (bu) işə sövq etdi.

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَاْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

O, həqiqətən, (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!” ← Ola bilsin ki, Allah onları birlikdə mənə gətirsin!

وَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَآ اَسَفٰى عَلٰى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

Kədərdən gözlərinə ağ gəldi. O, (dərdini) içində çəkirdi. ← Onlardan üz döndərdi və dedi: “Yazıq Yusif!”.

قَالُوا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتّٰى تَكُونَ حَرَضًا اَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

Yusif deyə-deyə xəstə olacaqsan, ya da öləcəksən!”← Dedilər:“Allaha and olsun ki,

قَالَ اِنَّمَآ اَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِيٓ اِلَى اللّٰهِ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

və Allahdan (gələn vəhylə) bilmədiklərinizi bilirəm! ← O dedi: “Mən dərd-sərimi yalnız Allaha ərz edirəm,

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَاَخِيهِ وَلَا تَاْيَـَٔسُوا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ

Allahın rəhmətindən ümidinizi kəsməyin. ← Ey oğullarım! Gedin Yusif və qardaşı üçün axtarış aparın.

اِنَّهُ لَا يَاْيـَٔسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

Şübhəsiz ki, kafir qövmdən başqası Allahın rəhmətindən ümidini kəsməz!”

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَٓا اَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَاَهْلَنَا الضُّرُّ

Bizə və ailəmizə zərər dəymişdir. ← (Təkrar Yusifin) hüzuruna daxil olanda dedilər: “Ey vəzir!

وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجٰيةٍ فَاَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَاۜ

Bizim üçün ölçünü düz elə və bizə sədəqə ver. ← Və dəyərsiz malla gəlmişik.

اِنَّ اللّٰهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

Həqiqətən, Allah sədəqə verənləri mükafatlandırar!”

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَاَخِيهِ اِذْ اَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

cahil olduğunuz zaman Yusifə və qardaşına nələr etdiniz?” ← (Yusif) dedi: “Bilirsinizmi ki,

قَالُٓوا ءَاِنَّكَ لَاَنْتَ يُوسُفُ قَالَ اَنَا۬ يُوسُفُ وَهٰذَٓا اَخٖي

(Yusif) dedi: “Mən Yusifəm, bu da qardaşımdır. ← Onlar dedilər: “Həqiqətən, sən özün Yusifsənmi?!”

قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَاۜ اِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ

Həqiqətən, kim (pis əməllərdən) çəkinsə və səbr etsə, ← Allah bizə lütf etmişdir.

فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

(bilsin ki,) şübhəsiz, Allah yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etməz!”

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾

Biz həqiqətən, günahkar olmuşuq!” ← Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, Allah səni bizdən üstün etmişdir.

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

Allah sizi bağışlasın! Axı O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir! ← (Yusif) dedi: “Bu gün sizə məzəmmət yoxdur.

اِذْهَبُوا بِقَمِيصِي هٰذَا فَاَلْقُوهُ عَلٰى وَجْهِ اَبِي يَاْتِ بَصِيرًاۚ وَاْتُونِي بِاَهْلِكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

Bütün ailənizi də yanıma gətirin!” ← atamın üzünə qoyun, görməyə başlayar. ← Bu köynəyimi aparın,

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ اَبُوهُمْ اِنِّي لَاَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَٓا اَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

“Əgər məni səfeh hesab etmirsinizsə, mən Yusifin ətrini alıram!” ← Karvan (Misirdən) ayrılarkən ataları dedi:

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

Həqiqətən, sən öz köhnə yanlışlığının içindəsən!” ← Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki,

فَلَمَّآ اَنْ جَآءَ الْبَشِيرُ اَلْقٰيهُ عَلٰى وَجْهِه۪ فَارْتَدَّ بَص۪يرًاۚ
Dərhal gözləri açıldı. ← Muştuluqçu gəldiyi zaman onu (köynəyi Yaqubun) üzünə qoydu.

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْۚ اِنّ۪ٓي اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾
mən Allahdan (gələn vəhy ilə) sizin bilmədiklərinizi bilirəm!” ← (Yaqub) dedi: “Sizə demədimmi ki,

قَالُوا يَٓا اَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَٓا اِنَّا كُنَّا خَاطِ۪ينَ ﴿٩٧﴾
Biz günahkar olmuşuq!” ← (Oğlanları) dedilər:“Ay ata! Bizim üçün günahlarımızın bağışlanmasını dilə.

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبّ۪يۜ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّح۪يمُ ﴿٩٨﴾
Şübhəsiz, O bağışlayandır, rəhm edəndir!” ← (Yaqub) dedi: “Rəbbimdən, sizin bağışlanmağınızı diləyəcəyəm.

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰى يُوسُفَ اٰوٰٓى اِلَيْهِ اَبَوَيْهِ
o, ata-anasını (analığı olan xalasını) bağrına basdı, ← (Yaqub və ailəsi) Yusifin hüzuruna daxil olduqları vaxt,

وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ اٰمِن۪ينَۜ ﴿٩٩﴾
və dedi: “Allah qoysa (hər şeydən) əmin olaraq Misirə daxil olun!”

وَرَفَعَ اَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًاۚ
Onlar (ata-ana və on bir qardaş) ona səcdəyə qapandılar. ← (Yusif) ata-anasını taxtın üstünə qaldırdı.

وَقَالَ يَٓا اَبَتِ هٰذَا تَأْو۪يلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُۘ قَدْ جَعَلَهَا رَبّ۪ي حَقًّاۜ
Rəbbim onu həqiqətə çevirdi. ← (Yusif) dedi: “Atacan! Bu, daha əvvəl gördüyüm yuxunun yozumudur.

وَقَدْ اَحْسَنَ ب۪ٓي اِذْ اَخْرَجَن۪ي مِنَ السِّجْنِ وَجَٓاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ
Sizi çöldən (yanıma) gətirdi... ← O mənə yaxşılıq etdi. Çünki məni zindandan çıxartdı.

مِنْ بَعْدِ اَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْن۪ي وَبَيْنَ اِخْوَت۪يۜ اِنَّ رَبّ۪ي لَط۪يفٌ لِمَا يَشَٓاءُۜ
Həqiqətən, Rəbbim istədiyinə qarşı lütfkardır. ← ...şeytan mənimlə qardaşlarımın arasını vurduqdan sonra.

اِنَّهُ هُوَ الْعَل۪يمُ الْحَك۪يمُ ﴿١٠٠﴾
O, doğrudan da, (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!”

رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَن۪ي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَن۪ي مِنْ تَأْو۪يلِ الْاَحَاد۪يثِۚ
və mənə hadisələri yozmağı öyrətdin. ← (Yusif dedi:) “Ey Rəbbim! Sən mənə səltənətdən (bir pay) verdin,

فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيّ۪ي فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ
Sən dünya və axirətdə mənim ixtiyar sahibimsən. ← Ey göyləri və yeri yaradan!

تَوَفَّن۪ي مُسْلِمًا وَاَلْحِقْن۪ي بِالصَّالِح۪ينَ ﴿١٠١﴾
və məni əməlisalehlərə qovuşdur!” ← Məni müsəlman olaraq vəfat etdir ,

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَٓاءِ الْغَيْبِ نُوح۪يهِ اِلَيْكَۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
Halbuki sən onların yanında deyildin... ← (Ey Rəsulum!) Bu, sənə vəhy etdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir.

اِذْ اَجْمَعُٓوا اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَٓا اَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِن۪ينَ ﴿١٠٣﴾
Sən təşnə olsan da, insanların çoxu iman gətirən deyildir! ← ...hiylə qurub işlərində əlbir olduqları zaman.

وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

O (Quran), aləmlərə yalnız bir öyüddür! ← Halbuki, ondan ötrü onlardan heç bir mükafat istəmirsən.

وَكَاَيِّنْ مِنْ اٰيَةٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾

onların yanından üzlərini çevirib keçərlər. ← Göylərdə və yerdə neçə-neçə dəlillər vardır ki,

وَمَا يُؤْمِنُ اَكْثَرُهُمْ بِاللّٰهِ اِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

Onların əksəriyyəti ancaq şərik qoşaraq Allaha inanarlar.

اَفَاَمِنُوا اَنْ تَاْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ اَوْ تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

yaxud özləri də bilmədən, qiyamət qəflətən gəlməyəcək? ← Əmindirlərmi ki, Allahın əzabından onlara bir bəla gəlməyəcək,

قُلْ هٰذِهِ سَبِيلِي اَدْعُوا اِلَى اللّٰهِ عَلٰى بَصِيرَةٍ اَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي

Mən və mənə tabe olan (möminlər) açıq-aşkar bir dəlillə Allaha çağırırıq. ← De: “Bu mənim yolumdur.

وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَمَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

Mən də müşriklərdən deyiləm!” ← Allah isə pakdır (bütün eyib və nöqsanlardan xalidir).

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُوحِي اِلَيْهِمْ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى

şəhər əhlindən olub özlərinə vəhy edirdik. ← Səndən əvvəl də ancaq kişilər göndərdik ki,

اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görsünlər? ← Onlar yer üzündə dolaşmırlarmı ki,

وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

Məgər dərk etmirsinizmi? ← Həqiqətən, axirət yurdu (pis əməllərdən) çəkinənlər üçün daha xeyirlidir.

حَتّٰى اِذَا اسْتَيْـَٔسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا

və özlərinin yalançı hesab edildiklərini düşündüklərində, ← Nəhayət peyğəmbərlər ümidsizliyə qapıldığı vaxt,

جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَاْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

Bizim əzabımız günahkar tayfadan dəf olunmaz!← köməyimiz onlara gəldi və dilədiyimizə nicat verildi.

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِاُولِي الْاَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرٰى

(Quran), uydurma bir söz deyildir. ← Onların hekayətlərində, ağıl sahibləri üçün əlbəttə, bir ibrət vardır.

وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ

və hər şeyin müfəssəl izahıdır, ← Ancaq özündən əvvəlkilərin (ilahi kitabların) təsdiqi,

وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

və iman gətirən bir tayfa üçün hidayət və rəhmətdir!

﴿١٣﴾ سُورَةُ الرَّعْدِ

ər-Rə’d (Göy gurultusu) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 43 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓرٰ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِيٓ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ

Rəbbindən sənə nazil olan (Quran) haqdır. ← Əlif, Lam, Mim, Ra! Bunlar Kitabın (Quranın) ayələridir.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

Lakin insanların əksəriyyəti inanmaz.

اَللّٰهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ

Sonra ərşə ucaldı. ← Gördüyünüz göyləri dirəksiz olaraq yüksəldən Allahdır.

وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِاَجَلٍ مُسَمًّى

Hər biri müəyyən vaxta qədər dolanar. ← Günəşi və Ayı ram etdi.

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

bəlkə, Rəbbinizlə qarşılaşacağınıza inanasınız! ← (Allah) işləri yoluna qoyar. Ayələri müfəssəl izah edir ki,

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْاَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَاَنْهَارًا

orada möhkəm dağlar, çaylar yaratdı. ← Odur ki, yeri uzadıb döşədi,

وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ

O, gecəni gündüzlə örtüb bürüyər. ← Orada bütün meyvələrdən iki cüt yaratdı.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

Şübhəsiz ki, bunda (bu deyilənlərdə), düşünən bir camaat üçün dəlillər vardır!

وَفِي الْاَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ اَعْنَابٍ وَزَرْعٌ

üzüm bağları, əkinlər, ← Yer üzündə bir-birinə qonşu qitələr,

وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقٰى بِمَآءٍ وَاحِدٍ

onlar eyni bir su ilə sulanırlar. ← şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları var;

وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِي الْاُكُلِ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

Şübhəsiz, bunda, dərk edən bir camaat üçün dəlillər vardır.← Halbuki yemək baxımından onların birini digərindən üstün tuturuq.

وَاِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا كُنَّا تُرَابًا ءَاِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

“Torpaq olduğumuz vaxt yenidənmi yaradılacağıq?” ← Əgər təəccüblənirsənsə, təəccüblü olan onların sözüdür ki;

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ الْاَغْلَالُ فِيٓ اَعْنَاقِهِمْ

Boyunlarında zəncir olanlar da onlardır. ← Onlar Rəbbini inkar edənlərdir.

وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar. ← Axı onlar cəhənnəm əhlidirlər.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ

Halbuki onlardan öncə bu kimi (cəzalar) olub keçmişdir. ← Yaxşılıqdan əvvəl pisliyi səndən tələsik istəyirlər.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلٰى ظُلْمِهِمْ وَاِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

Şübhəsiz ki, Rəbbinin cəzası da şiddətlidir! ← Həqiqətən, Rəbbin, zülmlərinə baxmayaraq insanlara qarşı məğfirət sahibidir.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ

“Ona, Rəbbindən bir möcüzə endirilməli deyildimi?” ← Kafir olanlar isə deyirlər:

اِنَّمَٓا اَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

Hər tayfanın da bir rəhbəri vardır! ← Sən ancaq qorxudansan.

اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَمَا تَغِيضُ الْاَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ

Bətnlərin nəyi əskildib, nəyi artırdığını da (bilir). ← Allah hər bir dişinin, (bətnində) nə daşıdığını bilir.

وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

(Allah) qeybi də, aşkarı da biləndir, böyükdür, ucadır! ← Hər şey Onun yanında müəyyən bir ölçü iləndir.

سَوَٓاءٌ مِنْكُمْ مَنْ اَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِالَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

gecə gizlənən də, gündüz aşkar gəzib dolanan da.←Sizdən, sözünü gizlədən də eynidir, onu açıq deyən də,

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ

Allahın əmri ilə onu qoruyurlar. ← Onu (insanı) öndən və arxadan təqib edənlər (mələklər) vardır.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ

taki onlar, içlərində olanı dəyişmədikcə. ← Şübhəsiz ki, Allah bir tayfanı dəyişməz,

وَاِذَٓا اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ

onun qarşısını alacaq heç nə yoxdur. ← Əgər Allah bir tayfa üçün bir pislik diləyərsə,

وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ﴿١١﴾

Ondan başqa onların heç bir hamisi də yoxdur.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

Ağır buludları da O yaradır. ← Sizə qorxu və ümid məqsədilə şimşəyi göstərən Odur.

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ

Mələklər də Onun qorxusundan (Onu təsbih edirlər). ← Göy gurultusu Ona şükr edərək təsbih edir.

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَٓاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللّٰهِ

Onlar isə Allah barəsində mübahisə edirlər. ← İldırımları göndərər və onlarla istədiyini vurar.

وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾

Halbuki Onun (Allahın) tələsi (cəzası) şiddətlidir!

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
O kəslər ki, Ondan başqasına dua edərlər, ← Haqq olan dua Ona (Allaha)dır.

لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ اِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ اِلَى الْمَٓاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ
(Onlarınki) ancaq, ağzına gəlsin deyə iki ovcunu suya açana bənzəyir. ← heç cür onların duasını qəbul edə bilməzlər.

وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَٓاءُ الْكَافِرِينَ اِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾
Kafirlərin duası zəlalətdən başqa bir şey deyildir! ← Halbuki o (su) ona yetişməz.

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ﴿١٥﴾
kölgələri də gün çıxarkən və gün batarkən! ← Göylərdə və yerdə kim varsa, istər-istəməz Allaha səcdə edər;

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ
De: “Allahdır!” ← De: “Göylərin və yerin Rəbbi kimdir?”

قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَٓاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
özlərinə nə xeyir, nə də zərər verə bilərlər?”← De:“Elə isə, Ondan qeyrilərini mi özünüzə dost edirsiniz ki,

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ
və ya zülmət və nur eyni ola bilərmi?! ← De: “Kor və görən eyni ola bilərmi;

اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
və onların nəzərində yaratma bir-birinə bənzər göründü?!” ← Yoxsa Allaha, Onun yaratdığı kimi yaradan şəriklər tapdılar,

قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾
Və O birdir, hər şeyə gücü yetəndir!” ← De: “Allah hər şeyin yaradanıdır.

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
Vadilər öz tutumlarına görə dolub daşdı. ← (Allah) göydən bir su endirdi.

فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَٓاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ
Bəzək şeyləri və ya alət düzəltmək üçün odda qızdırıb əritdiklərində də, ← Sel, üstünə çıxan köpüyü apardı.

زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَٓاءً
Köpük isə heç bir fayda verməz. ← Allah haqq və batilə belə misallar çəkir. ← onun kimi köpük vardır.

وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ﴿١٧﴾
Allah belə misallar çəkir! ← İnsanlara fayda verən bir şey isə yer üzündə qalar.

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰى وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ
Onun dəvətini qəbul etməyənlərə gəldikdə; ← Rəbbinin dəvətini qəbul edənlər üçün ən gözəl (Cənnət) vardır.

لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ
onun yanında bir o qədəri də (olsaydı), onu fidyə verərdilər.←Yer üzündə olan nə varsa hamısı onların olsaydı,

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ سُوٓءُ الْحِسَابِ وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾
Onların məskəni Cəhənnəmdir. (O) necə də pis yerdir! ← Onlar üçün çox pis haqq-hesab var.

اَفَمَنْ يَعْلَمُ اَنَّمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى
kor olan bir kimsə kimidir? ← Rəbbindən sənə nazil edilənin haqq olduğunu bilən kimsəmi,

اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ ﴿١٩﴾ اَلَّذٖينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ
O kəslər ki, Allaha verdikləri vədi yerinə yetirərlər, ← Yalnız ağıl sahibləri ibrət götürərlər;

وَلَا يَنْقُضُونَ الْمٖيثَاقَ ﴿٢٠﴾ وَالَّذٖينَ يَصِلُونَ مَٓا اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُوصَلَ
O kəslər ki, Allahın birləşdirilməsini əmr etdiyi şeyləri birləşdirərlər; ← və əhdi pozmazlar;

وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُٓوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾
və (qiyamətdəki) pis haqq-hesabdan qorxarlar. ← Rəbbindən qorxarlar,

وَالَّذٖينَ صَبَرُوا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
namazı da qılarlar,← Və o kəslər ki, Rəbbinin razılığını qazanmaq üçün səbr edərlər,

وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ
və pisliyi yaxşılıqla dəf edərlər, ← onlara verdiyimiz ruzidən gizli və aşkar xərcləyərlər,

اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا
Ədn cənnətləri var ki, oraya daxil olacaqlar; ← məhz onlar üçün (gözəl) axirət yurdu -

وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَٓائِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾
Mələklər də hər bir qapıdan onların yanına daxil olarlar:← Ataları, övrətləri və övladlarından əməlisalehlər də.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾
Axirət yurdu (Cənnət) nə gözəldir!” ← “Səbr etdiyinizə görə sizə salam olsun!

وَالَّذٖينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مٖيثَاقِهٖ وَيَقْطَعُونَ مَٓا اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُوصَلَ
Allahın birləşdirilməsini əmr etdiyi şeyləri parçalayanlar;←Allahla əhd bağladıqdan sonra onu pozanlar;

وَيُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُٓوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾
və onlar üçün pis (Cəhənnəm) yurdu vardır. ← yer üzündə fitnə-fəsad törədənlər; Onlar lənətə düçar olacaqlar,

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
Onlar dünya həyatı ilə sevindilər. ← Allah, istədiyi kimsənin ruzisini bol edər və azaldar.

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾
Halbuki dünya həyatı axirətlə müqayisədə ancaq cüzi (əhəmiyyətsiz) bir şeydir.

وَيَقُولُ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖ
“Rəbbindən ona bir möcüzə endirilməli deyildimi?” ← Kafir olanlar isə deyirlər:

قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖٓي اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ ﴿٢٧﴾
Tövbə edəni də Öz hidayətinə (İslama) qovuşdurur”.← De: “Allah, istədiyini (haqq yoldan) sapdırır.

اَلَّذٖينَ اٰمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾
Bilin ki, qəlblər, Allahı zikr etməklə aram tapar!← O kəslər ki, iman gətirmişlər və qəlbləri Allahı zikr etməklə aram tapmışdır;

اَلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ ﴿٢٩﴾
onlar üçün Cənnət və gözəl bir sığınacaq vardır! ← O kəslər ki, iman gətirib yaxşı işlər görərlər;

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ ف۪ٓي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَٓا اُمَمٌ
- ondan əvvəl də ümmətlər gəlib-getmişdir -, ← (Ey Rəsulum!) Beləcə səni bir ümmətə elçi göndərdik ki,

لِتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ الَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِۜ
onlar Rəhmanı inkar etdikləri halda.← sənə vəhy etdiyimiz (Quranı) onlara oxuyasan,

قُلْ هُوَ رَبّ۪ي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾
Ona təvəkkül etmişəm. Tövbəm də Onadır!” ← De: “O Rəbbimdir. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰىۜ
yaxud onunla yer parçalansa və ya ölülər danışdırılsaydı, ← Əgər Quranla dağlar hərəkətə gətirilsə,
(onlar yenə də iman gətirməzdilər).

بَلْ لِلّٰهِ الْاَمْرُ جَم۪يعًاۜ اَفَلَمْ يَا۬يْـَٔسِ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اَنْ لَوْ يَشَٓاءُ اللّٰهُ
İman gətirənlərə bəlli olmadımı ki, əgər Allah diləsəydi, ← Xeyr, bütün işlər Allaha məxsusdur.

لَهَدَى النَّاسَ جَم۪يعًاۜ وَلَا يَزَالُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا تُص۪يبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ
Kafirlərə isə, etdiklərinə görə bir bəla üz verməyə davam edəcək, ← bütün insanları hidayətə yönəldərdi?

اَوْ تَحُلُّ قَر۪يبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَأْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْم۪يعَادَ ﴿٣١﴾
Həqiqətən, Allah vədinə xilaf çıxmaz!← yaxud yurdlarının yanında duracaq; Allahın vədi yerinə yetənə qədər.

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَاَمْلَيْتُ لِلَّذ۪ينَ كَفَرُوا
Beləcə kafirlərə möhlət verdim, ← Andolsun ki, Səndən əvvəlki peyğəmbərlərə də istehza edilmişdi.

ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾
Bəs Mənim cəzalandırmağım necə idi! ← sonra onları (əzabla) yaxaladım.

اَفَمَنْ هُوَ قَٓائِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْۚ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَۜ
Yenə də Allaha şəriklər qoşdular. ← Hər bir kəsin nə qazandığına nəzarət edən (Allah)mı (bütlər kimidir)?!

قُلْ سَمُّوهُمْۜ اَمْ تُنَبِّؤُ۫نَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْاَرْضِ
Yoxsa Ona (Allaha) yer üzündə bilmədiyi bir şeyi xəbər verirsiniz? ← De: “Onlara bir ad verin!

اَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِۜ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذ۪ينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ
Xeyr, kafirlərə öz hiylələri gözəl göstərildi, ← Yaxud zahiri (mənasız) söz (deyirsiniz)?

وَصُدُّوا عَنِ السَّب۪يلِۜ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾
Allahın zəlalətə saldığı kimsəyə doğru yolu göstərən də olmaz. ← və onlar (haqq) yoldan döndərildilər.

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَقُّۚ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٤﴾
Onları Allahdan qoruyan da olmaz. ← Axirət əzabı isə daha çətindir.← Onlar üçün dünya həyatında əzab var.

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
(Ağacları) altından çaylar axar, ← Müttəqilərə vəd edilən Cənnətin vəsfi (belədir);

اُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾
Kafirlərin aqibəti isə atəşdir!← Bu, (Allahdan) qorxanlarının aqibətidir.← bəhrələri və kölgələri daimidir.

وَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ مَنْ
Firqələrdən eləsi də var ki, ← Özlərinə kitab verdiklərimiz, sənə nazil etdiyimizə (Qurana) sevinirlər.

يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ
De: “Mənə əmr olunmuşdur ki, ancaq Allaha ibadət edim, ← onun (Quranın) bir qismini inkar edirlər.

وَلَآ اُشْرِكَ بِهِ اِلَيْهِ اَدْعُوا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ ﴿٣٦﴾
Mən Ona (ibadət etməyə) dəvət edirəm. Axır dönüşüm də Onadır!” ← və Ona şərik qoşmayım.

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ
Əgər onların nəfslərinin istəklərinə uysan…← Beləliklə, Biz onu ərəbcə bir hökm olaraq nazil etdik.

بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾
Allaha qarşı sənin dostun və qoruyanın olmaz! ← ...sənə gələn elmdən sonra,

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً
Onlara zövcələr və övladlar verdik. ← Andolsun ki, Biz səndən əvvəl də Peyğəmbərlər göndərdik.

وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾
Hər dövrün bir kitabı var. ← Allahın izni olmadıqca heç bir peyğəmbər bir möcüzə gətirə bilməz.

يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ وَعِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾
Kitabın əsli də Onun yanındadır. ← Allah, istədiyi şeyi məhv edər, istədiyini də sabit saxlayar.

وَاِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ
və ya səni öldürsək də, ← Onlara vəd etdiyimizin (əzabın) bir qismini sənə göstərsək də,

فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾
Haqq-hesab çəkmək isə Bizə aiddir! ← sənin vəzifən ancaq (dini) təbliğ etməkdir.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا وَاللّٰهُ يَحْكُمُ
Axı Allah hökm edər. ← Görmədilərmi ki, Biz yer üzünə gəlib onu qıraqlarından əskildirik?

لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾
O, tezliklə haqq-hesab çəkəndir! ← Onun hökmünü dəf edəcək kimsə yoxdur.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
Bütün hiylələr Allaha məxsusdur. ← Onlardan əvvəlkilər də tələ qurmuşdular.

يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾
Kafirlər də biləcəklər ki, axirət yurdu kimə məxsusdur! ← (Allah) hər kəsin nə qazandığını bilir.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ

“Sən peyğəmbər deyilsən!” (Onlara) de: ← (Ey Rəsulum!) Kafirlər deyirlər ki:

كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

“Mənimlə sizin aranızda, Allahın və kitabı bilənlərin şahid olması kifayətdir!”

﴿١٤﴾ سُورَةُ اِبْرٰهِيمَ

İbrahim surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 52 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ

insanları qaranlıqlardan nura çıxartmağın üçündür. ← Əlif, Lam, Ra! Sənə nazil etdiyimiz Kitab,

بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِۙ ﴿١﴾

Rəbbinin izni ilə, yenilməz qüvvət sahibi, şükürə layiq olanın (Allahın) yoluna (aparmağın üçündür).

اَللّٰهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾

Şiddətli əzabdan ötrü kafirlərin vay halına; ← O Allah ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur.

اَلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ

(insanları) Allah yolundan döndərirlər, ← O kəslər ki, dünya həyatını axirətdən üstün tuturlar,

وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا اُولٰٓئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾

Onlar uzaq bir zəlalət içindədirlər. ← və onu əyri hala salmaq istəyirlər;

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ

(Allahın dinini) onlara izah etsin. ← Biz hər bir peyğəmbəri yalnız öz qövmünün dili ilə göndərdik ki,

فَيُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَٓاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!←Allah istədiyini zəlalətə salar, istədiyini də doğru yola yönəldər.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ

Öz tayfanı qaranlıqdan nura çıxart, ← Andolsun ki, Musanı möcüzələrimizlə göndərdik ki;

وَذَكِّرْهُمْ بِاَيَّامِ اللّٰهِ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

Həqiqətən bunda, səbr edib şükür edən hər kəs üçün ibrətlər vardır!” ← və onlara Allahın günlərini xatırlat.

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ

“Allahın, sizin üzərinizdəki nemətini xatırlayın. ← Bir zamanlar Musa öz tayfasına demişdi:

اِذْ اَنْجٰيكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ

Onlar sizə dəhşətli əzab verirdilər. ← Çünki O sizi, Firon əhlindən xilas etdi.

وَيُذَبِّحُونَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ وَفِي ذٰلِكُمْ بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

Bunda, Rəbbinizdən sizə böyük bir imtahan vardı! ← Oğullarınızı öldürüb, qadınlarınızı diri saxlayırdılar.

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيدَنَّكُمْ

“Əgər şükür etsəniz, sizə (nemətimi) artıracağam. ← Bir vaxtlar Rəbiniz bildirmişdi ki:

وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسٰى

Musa dedi: ← Mənim əzabım, həqiqətən şiddətlidir!” ← Əgər nankorluq etsəniz (bilin ki),

اِنْ تَكْفُرُوٓا اَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

şübhəsiz, Allah möhtac deyildir, şükrə layiqdir!” ← “Siz və yer üzündə olanların hamısı nankorluq etsəniz də,

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ

Nuh, Ad, Səmud tayfalarının, ← Sizdən əvvəlkilərin xəbəri sizə gəlmədimi?;

وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللّٰهُ

Allahdan başqası onları bilmir. ← və onlardan sonrakıların (xəbəri)!

جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوٓا اَيْدِيَهُمْ فِيٓ اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوٓا

Onlar isə əllərini ağızlarına qoyub demişdilər: ← Peyğəmbərləri, onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər.

اِنَّا كَفَرْنَا بِمَٓا اُرْسِلْتُمْ بِهِ وَاِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَٓا اِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾

və bizi dəvət etdiyiniz şey barəsində şəkk-şübhə içindəyik!” ← “Biz sizinlə göndərilənləri inkar etdik,

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

“Göyləri və yeri yaradan Allah haqqındamı şəkk (edirsiniz)?! ← Peyğəmbərləri (onlara) dedilər:

يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى

və sizə müəyyən bir vaxta qədər möhlət versin”. ← (Allah) sizi dəvət edir ki, günahlarınızı bağışlasın,

قَالُوٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا

Onlar dedilər: “Siz sadəcə bizim kimi bir insansınız.

تُرِيدُونَ اَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَا فَاْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

Elə isə, bizə açıq-aşkar bir dəlil gətirin!” ← Bizi, atalarımızın ibadət etdiklərindən döndərmək istəyirsiniz.

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ نَحْنُ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

“Biz sadəcə sizin kimi bir insanıq. ← Öz peyğəmbərləri onlara demişdilər:

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَمُنُّ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِه۪

Lakin Allah Öz qullarından dilədiyinə (peyğəmbərlik) bəxş edər.

وَمَا كَانَ لَنَآ اَنْ نَاْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Mömінlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← Allahın izni olmadan sizə heç bir dəlil gətirə bilmərik.

وَمَا لَنَآ اَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰينَا سُبُلَنَا

Axı O bizə yollarımızı göstərir. ← Bizə nə olub ki, Allaha təvəkkül etməməliyik?

وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُونَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

Təvəkkül edənlər də Allaha təvəkkül etsinlər!” ← Bizə verdiyiniz əziyyətlərə əlbəttə, dözəcəyik.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ اَرْضِنَآ اَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا

“Mütləq ya sizi yurdumuzdan çıxaracağıq, ya da dinimizə dönəcəksiniz!”← Kafirlər isə peyğəmbərlərinə dedilər:

فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

“Zalımları mütləq məhv edəcəyik! ← Rəbbi də onlara (peyğəmbərlərə belə) vəhy etdi:

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

Bu, məqamımdan və təhdidimdən qorxanlara aiddir!”← Onlardan sonra da o yerə sizi yerləşdirəcəyik.

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

Hər bir təkəbbür sahibi inadkar isə ziyana uğradı. ← (Peyğəmbərlər Allahdan) qələbə dilədilər.

مِنْ وَرَآئِه۪ جَهَنَّمُ وَيُسْقٰى مِنْ مَآءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

(Orada) isə irinli sudan ona içirdilər! ← Onun ardınca da Cəhənnəm vardır.

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَاْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ

Ona hər tərəfdən də ölüm gələr, ← Onu qurtum-qurtum içər və onu zorla udar.

وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَآئِه۪ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

Onun ardınca da çətin bir əzab vardır! ← Ancaq o ölməz.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ

fırtınalı bir gündə küləyin sovurduğu külə bənzəyir. ← Rəbbini inkar edənlərin əməllərinin halı,

لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلٰى شَيْءٍ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

Bu əsl uzaq (dərin) zəlalətdir! ← Onlar, qazandıqlarından heç bir şey əldə edə bilməzlər.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ
Allah göyləri və yeri haqq olaraq yaratmışdır? ← Görmədinmi ki,

اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾
Bu Allah üçün çətin deyildir! ← Əgər istəsə, sizi yox edib (yerinizə) yeni bir məxluq gətirər.

وَبَرَزُوا لِلّٰهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفٰؤُا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا
Zəiflər təkəbbür göstərənlərə deyəcəklər: ← (Axirət günü) hamılıqla Allahın hüzuruna çıxacaqlar.

اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ
Elə isə, Allahın əzabından birazını bizdən dəf edə bilərsinizmi?"← "Biz sizə tabe idik.

قَالُوا لَوْ هَدٰينَا اللّٰهُ لَهَدَيْنَاكُمْ
sizə doğru yolu göstərərdik. ← Onlar deyəcəklər: "Əgər Allah bizə doğru yolu göstərsəydi,

سَوَٓاءٌ عَلَيْنَآ اَجَزِعْنَآ اَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ ﴿٢١﴾
Bizim üçün heç bir sığınacaq yoxdur! ← Ağlayıb-sızlasaq da, səbr etsək də, bizim üçün eynidir.

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْاَمْرُ اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ
"Həqiqətən, Allah sizə doğru vəd vermişdi. ← İş bitdiyi zaman Şeytan (kafirlərə) deyəcək:

وَوَعَدْتُكُمْ فَاَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ
Sizin üzərinizdə mənim heç bir hökmüm yox idi. ← Mən də sizə vəd vermişdim və vədimə xilaf çıxdım.

اِلَّا اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوٓا اَنْفُسَكُمْ
Elə isə, məni qınamayın və özünüzü qınayın. ← Lakin sizi (küfrə) çağırdım, siz də mənə uydunuz.

مَآ اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ
Siz də məni xilas edə bilməzsiniz. ← Mən sizi xilas edə bilmərəm.

اِنِّي كَفَرْتُ بِمَآ اَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ اِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٢﴾
Əlbəttə, zalımlar üçün şiddətli bir əzab vardır!← Daha əvvəl məni (Allaha) şərik qoşmağınızı inkar etmişdim.

وَاُدْخِلَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
Onların (ağacları) altından çaylar axır. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə cənnətlərə daxil ediləcəklər;

خَالِدِينَ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾
Onların oradakı günaydınlıq verməsi "Salam!" (olacaq)! ← Rəbbinin izni ilə orada əbədi qalacaqlar.

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ
Gözəl bir söz gözəl bir ağac kimidir; ← Allahın necə bir məsəl çəkdiyini görmədinmi?;

اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَٓاءِ ﴿٢٤﴾
onun kökü möhkəmdir, budaqları isə göydədir.

تُؤْتِيٓ اُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِاِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ
Allah insanlar üçün misallar çəkir ki, ← O (ağac) Rəbbinin izni ilə bəhrəsini hər vaxt verər.

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾
bəlkə, onlar düşünüb ibrət alsınlar!

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾
(o ağacın) kökü yerdən çıxardılıb, ayaqda dura bilmir. ← Pis bir sözün halı isə pis bir ağaca bənzər;

يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ
...dünya həyatında və axirətdə. ← Allah, iman gətirənləri möhkəm bir sözlə sabitqədəm edər...

وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾
və Allah istədiyini edər! ← Allah zalımları (haqq yoldan) sapdırar,

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا وَاَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾
və öz tayfalarını ölüm yurduna sövq edənləri? ← Görmədinmi, Allahın nemətini küfrə dəyişənləri,

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ
Onun yolundan döndərmək üçün Allaha şəriklər qoşdular. ← Cəhənnəmə girəcəklər. (O) necə pis sığınacaqdır!

قُلْ تَمَتَّعُوا فَاِنَّ مَصِيرَكُمْ اِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾
Şübhəsiz, sizin son məskəniniz atəşdir (Cəhənnəmdir)!" ← (Onlara) de: "Əylənib kef çəkin.

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
"Namazı qılsınlar və onlara verdiyimiz ruzidən gizli və aşkar xərcləsinlər... ← İman gətirən qullarıma de:

مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾
...heç bir alış-verişin və dostluğun olmayacağı (axirət) günü gəlməzdən əvvəl.

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
göydən su endirdi. ← O Allahdır ki, göyləri və yeri yaratdı,

فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ
Əmri ilə dənizdə üzməsi üçün gəmiləri sizə ram etdi,← Onunla sizin üçün ruzi olaraq meyvələr yetişdirdi.

وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهَارَ ﴿٣٢﴾
və çayları sizin qulluğunuza verdi!

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾
Gecəni və gündüzü də sizin ixtiyarınıza verdi. ← Seyr edən Günəşi və Ayı da sizə ram etdi.

وَاٰتٰيكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ
Əgər Allahın nemətlərini sayacaq olsanız, ← (Allah) sizə, istədiyiniz hər şeydən vermişdir.

لَا تُحْصُوهَاۜ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾
Həqiqətən, insan çox zalım (və) çox nankordur. ← onları sayıb qurtara bilməzsiniz.

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا
“Ey Rəbbim! Bu diyarı (Məkkəni) təhlükəsiz bir yerə çevir. ← Bir zaman İbrahim demişdi:

وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ اَنْ نَعْبُدَ الْاَصْنَامَ ﴿٣٥﴾
Məni və oğullarımı bütlərə tapınmaqdan uzaq elə!

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِۚ فَمَنْ تَبِعَنِي فَاِنَّهُ مِنِّيۚ
Kim mənə tabe olsa, o, şübhəsiz, məndəndir. ← Ey Rəbbim! Həqiqətən onlar, insanlardan çoxunu azdırıblar.

وَمَنْ عَصَانِي فَاِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾
şübhəsiz, Sən bağışlayansan, rəhm edənsən! ← Və kim mənə qarşı çıxsa, (bilsin ki,)

رَبَّنَآ اِنِّيٓ اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ
Ey Rəbbimiz! Mən əhlimdən bəzisini bir vadidə sakin etdim.

غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِۙ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ
Ey Rəbbimiz! Namazı qılsınlar deyə (etdim). ← (Ora), Sənin müqəddəs evinin yanında, əkin bitməz yerdir.

فَاجْعَلْ اَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِيٓ اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ
Onlara meyvələrindən ruzi ver ki, ← Elə et ki, insanların bir qisminin qəlbləri onlara meyl etsin.

لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ
Ey Rəbbimiz! Şübhəsiz, Sən, gizli saxladığımızı və aşkar etdiyimizi bilirsən.← bəlkə onlar şükür edə bilsinlər!

وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَٓاءِ ﴿٣٨﴾
Yerdə və göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz!

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ اِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَٓاءِ ﴿٣٩﴾
Həqiqətən, Rəbbim duaları eşidəndir! ← Qocalığımda mənə İsmaili və İshaqı bəxş etmiş Allaha həmd olsun!

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَٓاءِ ﴿٤٠﴾
Ey Rəbbimiz! Duamı qəbul et! ← Ey Rəbbim! Məni və nəslimdən olanları namazı qılan et.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾
Ey Rəbbim! Haqq-hesab çəkilən gün məni, ata-anamı və möminləri bağışla!”

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ
Sadəcə onları elə bir gün üçün təxirə salır ki, ← Əsla, Allahın, zalımların etdiklərindən qafil olduğunu sanma!

تَشْخَصُ فِيهِ الْاَبْصَارُ ﴿٤٢﴾
onda (o gündə), gözlər donub qalacaq.

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُؤُسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَاَفْئِدَتُهُمْ هَوَآءٌ ﴿٤٣﴾

Onların qəlbləri də bomboşdur. ← (Onlar) başlarını yuxarı qaldırıb, özlərinə baxmadan qaçarlar.

وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَآ

və zalımlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! ← İnsanları, o günlə qorxut ki, onlara əzab gələcək,

اَخِّرْنَآ اِلَٓى اَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ

Sənin dəvətini qəbul edərik və peyğəmbərlərə tabe olarıq!” ← Yaxın bir vaxta qədər bizə möhlət ver.

اَوَلَمْ تَكُونُوٓا اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

Daha əvvəl sizə heç bir zaval toxunmayacağı barədə and içməmişdinizmi?!

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ

Onlara necə rəftar etdiyimiz sizə bəlli oldu. ← Siz, özlərinə zülm edənlərin yurdlarında məskunlaşdınız.

وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْاَمْثَالَ ﴿٤٥﴾ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ

Onlar öz hiylələrini qurmuşdular. ← Sizin üçün məsəllər də çəkdik.

وَعِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ وَاِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

Onların hiyləsi ilə dağlar yerindən oynayan deyildir! ← Onların hiyləsi Allah dərgahında (məlumdur).

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِه۪ رُسُلَهُ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

Həqiqətən, Allah qüdrətlidir, intiqam sahibidir! ← Allahın, öz peyğəmbərlərinə verdiyi vədə xilaf çıxacağını sanma!

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتُ

O gün (Qiyamət günü), yer başqa bir yerlə, göylər də (başqa göylərlə) əvəz olunacaq,

وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْاَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

O gün, günahkarları zəncirlə bir-birinə bağlanmış görəcəksən! ← və bir olan, hər şeyə qalib olan Allahın hüzurunda duracaqlar!

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشٰى وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

Onların üzlərini də atəş bürüyər ki, ← Onların köynəkləri qətrandandır.

لِيَجْزِيَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir! ← Allah hər kəsə qazandığının əvəzini vermiş olsun!

هٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِه۪ وَلِيَعْلَمُوٓا اَنَّمَا

onunla xəbərdar edilsinlər və bilsinlər ki; ← Bu (Quran) insanlar üçün elə bir moizədir ki,

هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

Ağıl sahibləri də düşünüb ibrət alsınlar! ← O tək bir tanrıdır;

﴿١٥﴾ سُورَةُ الْحِجْرِ

əl-Hicr (Daşlı sahə) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 99 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْاٰنٍ مُبِينٍ ﴿١﴾
Bunlar Kitabın və açıq-aydın Quranın ayələridir. ← Əlif, Lam, Ra!

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾
(Vaxt vaxt) kafirlər yəqin ki, müsəlman olmalarını istərdilər!

ذَرْهُمْ يَاْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْاَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾
Ümidlər, onların başını qatsın. Sonra biləcəklər! ← Qoy onlar yesinlər və kef çəksinlər.

وَمَٓا اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾
Biz heç bir məmləkəti, bilinən yazısı (onun üçün müəyyən edilmiş vaxt) çatmamış məhv etmədik.

مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَاْخِرُونَ ﴿٥﴾
Heç bir ümmət əcəlini nə qabağa çəkə bilər, nə də yubandıra bilər.

وَقَالُوا يَٓا اَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ اِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾
Həqiqətən, sən divanəsən! ← Onlar dedilər: "Ey özünə Zikr (Kitab) nazil edilən kimsə!

لَوْ مَا تَاْتِينَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾
...əgər doğru danışanlardansansa." ← Mələkləri bizə gətirsənə...

مَا نُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوٓا اِذًا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾
O zaman, onlara (kafirlərə) heç bir möhlət verilməz! ← Biz mələkləri, yalnız haqq olaraq endiririk.

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾
və sözsüz ki, Biz onu qoruyub saxlayacağıq! ← Şübhəsiz ki, Quranı Biz nazil etdik,

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٠﴾
(Ey Rəsulum!) Biz səndən əvvəl də öncəki ümmətlərə (peyğəmbərlər) göndərmişdik.

وَمَا يَاْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿١١﴾ كَذٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾
Onu günahkarların ürəklərinə belə yeridirik! ← Onlara bir peyğəmbər gəlsə, yalnız ona istehza edirdilər!

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾
Əvvəlkilərin hərəkətləri (başlarına gələnlər) göz qabağında olduğu halda, onlar ona (Qurana) inanmazlar.

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَٓاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾
və oraya dırmaşsaydılar, ← Əgər onlara göydən bir qapı açsaq,

لَقَالُوٓا اِنَّمَا سُكِّرَتْ اَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾
daha doğrusu, biz sehrlənmiş bir camaatıq". ← mütləq deyəcəkdilər ki: "Sadəcə gözümüz bağlanmışdır,

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَآءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾
və baxanlar üçün onları bəzədik. ← Andolsun ki, Biz səmada bürclər yaratdıq,

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾
Onları, hər bir daşlanıb qovulmuş Şeytandan qoruduq.

اِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾
onu dərhal parlaq bir axan ulduz təqib edər. ← Ancaq (şeytanlardan) kim xəlvəti qulaq assa,

وَالْاَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَاَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾
Orada hər şeydən müəyyən ölçüdə yetişdirdik.← Yer üzünü döşədik. Orada möhkəm dağlar yerləşdirdik.

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾
Orada, sizdən və sizin ruzi vermədiklərinizdən ötrü yaşayış üçün lazım olan hər şeyi yaratdıq.

وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا عِنْدَنَا خَزَآئِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ اِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾
Biz ondan, ancaq bilinən qədərini endiririk. ← Elə bir şey yoxdur ki, onun xəzinələri Bizdə olmasın.

وَاَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
və göydən su endirdik. ← Biz küləkləri, döllləndirici olaraq göndərdik,

فَاَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَآ اَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٢﴾
Onu yığıb saxlayan da siz deyilsiniz! ← Beləcə sizə su içirtdik (verdik).

وَاِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾
(Hər şeyə) varis olan da Bizik. ← Həqiqətən, Biz diriltdirik və Biz öldürürük.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَاْخِرِينَ ﴿٢٤﴾
gələcək olanları da bilirik! ← Sizdən, əvvəl gəlib-gedənləri də bilirik,

وَاِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ اِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾
O, hikmət sahibidir, (hər şeyi) biləndir! ← Həqiqətən, Rəbbin özü onları bir yerə yığacaq.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾ وَالْجَآنَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾
Cinləri daha öncə tüstüsüz oddan yaratmışdıq. ← Biz insanı, palçıqlı, qoxumuş quru palçıqdan yaratdıq!

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾
"Mən palçıqlı, qoxumuş quru palçıqdan insan yaradacağam! ← Bir vaxt Rəbbin mələklərə demişdi:

فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٢٩﴾
dərhal ona səcdə edin!" ← Mən ona surət verib ruhumdan üfürdüyüm zaman,

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾ اِلَّآ اِبْلِيسَ اَبٰٓى اَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾
İblis xaric! O, səcdə edənlərlə birlikdə olmaqdan imtina etdi. ← Beləcə bütün mələklər hamısı səcdə etdilər,

قَالَ يَٓا اِبْلِيسُ مَا لَكَ اَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾
(Allah) buyudu: “Ey İblis! Sənə nə olub ki, səcdə edənlərlə birlikdə olmadın?”

قَالَ لَمْ اَكُنْ لِاَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾
Onu palçıqlı, qoxumuş quru palçıqdan yaratmısan!” ← (İblis) dedi: “İnsana səcdə edəsi deyiləm.

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَاِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾
Haqq-hesab gününə qədər lənət sənin üzərinədir!” ← (Allah) dedi: “Oradan çıx. Çünki sən qovulmusan!

قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِيٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾
(Allah) dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən; ← O dedi: “Ey Rəbbim! Diriləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver!”

اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ بِمَٓا اَغْوَيْتَنِي
(İblis) dedi: “Ey Rəbbim! Məni azdırmağına görə, ← məlum vaxtın gününə qədər! “

لَاُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَلَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾
və onların hamısını yoldan çıxaracağam! ← mən də onlara, (pis əməlləri) yer üzündə yaxşı göstərəcəm,

اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾
(Allah) dedi: “Mənə görə bu, düz yoldur! ← İçlərindən Sənin sadiq bəndələrin (bundan) müstəsnadır!”

اِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ اِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾
Ancaq sənə uyan azğınlar istisnadır. ← Bəndələrim üzərində sənin heç bir hökmranlığın olmaz!

وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾
Şübhəsiz ki, Cəhənnəm onların hamısına vəd olunmuş yerdir!

لَهَا سَبْعَةُ اَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾
Hər qapıda, onlardan ayrılmış bir dəstə vardır. ← Onun (Cəhənnəmin) yeddi qapısı var.

اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾ اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ اٰمِنِينَ ﴿٤٦﴾
Oraya sağ-salamat, əmin olaraq daxil olun! ← Şübhəsiz, müttəqilər cənnətlərdə və bulaqlar başında olacaqlar.

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ اِخْوَانًا عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾
Qardaşca, taxtlar üstündə qarşı-qarşıya əyləşərlər. ← Onların ürəklərindəki kin-küdurəti çıxartdıq.

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾
Onlar oradan çıxarılası da deyillər. ← Onlara orada heç bir yorğunluq üz verməz.

نَبِّئْ عِبَادِيٓ اَنِّيٓ اَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾
Mən həqiqətən, bağışlayanam, rəhm edənəm! ← Qullarıma xəbər ver ki,

وَاَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْاَلِيمُ ﴿٥٠﴾ وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ اِبْرٰهِيمَ ﴿٥١﴾
Onlara, İbrahimin qonaqları haqqında da xəbər ver! ← Mənim əzabım da çox şiddətli əzabdır!

اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾
(İbrahim) dedi: "Biz sizdən qorxuruq!" ← Bir zaman (mələklər) onun hüzuruna daxil olub: "Salam!"- dedilər.

قَالُوا لَا تَوْجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾
Biz səni çox bilikli bir oğlan uşağı ilə müjdələyirik!" ← Onlar dedilər: "Qorxma!

قَالَ اَبَشَّرْتُمُونِي عَلٰٓى اَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾
Bəs, nə ilə müjdə verirsiniz?" ← (İbrahim) dedi: "Qocaldığım bir vaxtdamı mənə müjdə verirsiniz?

قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾
Ona görə də ümidini üzənlərdən olma!" ← (Mələklər) dedilər: "Biz sənə haqq ilə müjdə veririk.

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهٓ اِلَّا الضَّٓالُّونَ ﴿٥٦﴾
(İbrahim) dedi: "(Haqq yoldan) azanlardan başqa, Rəbbinin mərhəmətindən kim ümidini üzər?!"

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾ قَالُوٓا اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾
Onlar dedilər: "Biz günahkar bir tayfaya göndərilmişik. ← "Ey elçilər! İşiniz nədir?"- dedi.

اِلَّٓا اٰلَ لُوطٍ اِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾
Biz, əlbəttə, onların hamısını xilas edəcəyik! ← Lutun ailəsi xaric!

اِلَّا امْرَاَتَهُ قَدَّرْنَٓا اِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦٠﴾
Təqdir etdik ki, o, əzaba uğrayanlardan olacaqdır!" ← Ancaq (Lutun) zövcəsi müstəsnadır!

فَلَمَّا جَٓاءَ اٰلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٦٢﴾
(Lut) dedi: "Siz, tanımadığımız adamlarsınız!" ← Elçilər (mələklər) Lut ailəsinin yanına gəldikləri zaman,

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾
(Mələklər) dedilər: "Xeyr, biz sənə onların şübhə etdikləri şeyi (əzabı) gətirmişik!

وَاَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾
Həqiqətən, biz doğru danışanlarıq! ← Sənə, haqq olanı gətirmişik.

فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ
Sən də onların arxasınca get. ← Gecənin bir vaxtı (sonuna yaxın) ailəni yola çıxart.

وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾
Sizə əmr olunan yerə gedin!" ← Sizdən heç kəs geri baxmasın.

وَقَضَيْنَٓا اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَٓاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾
səhər çağı bunların (kafirlərin) kökü kəsilmiş olacaq. ← Və ona (Luta) o əmri vəhy etdik ki,

وَجَٓاءَ اَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾
(Lut) dedi:"Bunlar mənim qonaqlarımdır. Məni biabır etməyin!← Şəhər əhli sevinərək gəldi.

وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾ قَالُوٓا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾
Dedilər:"Sənə camaatın (işinə qarışmağı) qadağan etmədikmi?" ← Allahdan qorxun və məni rüsvay etməyin!"

قَالَ هٰٓؤُلَٓاءِ بَنَاتٖٓي اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلٖينَ ﴿٧١﴾

Əgər (istədiyinizi) edəcəksinizsə (onlarla evlənin)!" ← (Lut) dedi: "Bunlar mənim qızlarımdır.

لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفٖي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقٖينَ ﴿٧٣﴾

Şəfəq doğanda dəhşətli səs onları bürüdü. ← Canına and olsun ki, onlar sərxoşluqları içində çaşıb qaldılar.

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجّٖيلٍ ﴿٧٤﴾

və başlarına odda bişmiş gildən bərk daşlar yağdırdıq. ← Oranın altını-üstünü çevirdik,

اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمٖينَ ﴿٧٥﴾ وَاِنَّهَا لَبِسَبٖيلٍ مُقٖيمٍ ﴿٧٦﴾

Həqiqətən, o, yolun üstündə hələ də durmaqdadır! ← Həqiqətən bunda, düşünənlər üçün ibrətlər vardır!

اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِلْمُؤْمِنٖينَ ﴿٧٧﴾ وَاِنْ كَانَ اَصْحَابُ الْاَيْكَةِ لَظَالِمٖينَ ﴿٧٨﴾

Şübhəsiz ki, Əykə əhli də zalım idi. ← Bunda, möminlər üçün sözsüz ki, bir ibrət vardır!

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَاِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُبٖينٍ ﴿٧٩﴾

Hər iki (şəhər) də açıq-aşkar göz qabağındadır, ← Onlardan da intiqam aldıq.

وَلَقَدْ كَذَّبَ اَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلٖينَ ﴿٨٠﴾

Andolsun ki, Hicr əhalisi də peyğəmbərləri yalanlamışdılar.

وَاٰتَيْنَاهُمْ اٰيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضٖينَ ﴿٨١﴾

Onlar isə o (möcüzələr)dən üz çevirirdilər. ← Onlara da möcüzələrimizi göndərdik.

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا اٰمِنٖينَ ﴿٨٢﴾ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحٖينَ ﴿٨٣﴾

Səhər çağı dəhşətli səs onları bürüdü. ← Onlar arxayın şəkildə dağları yonub evlər qururdular.

فَمَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾

Qazandıqları şeylər, onlara heç bir fayda vermədi.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَٓا اِلَّا بِالْحَقِّ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ

Qiyamət mütləq gələcəkdir. ← Göyləri, yeri və o ikisinin arasında olanları yalnız haqq olaraq yaratdıq.

فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمٖيلَ ﴿٨٥﴾ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلٖيمُ ﴿٨٦﴾

Həqiqətən, Rəbbin yaradandır, (hər şeyi) biləndir! ← Sən (onlarla) gözəl rəftar elə!

وَلَقَدْ اٰتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانٖي وَالْقُرْاٰنَ الْعَظٖيمَ ﴿٨٧﴾

Andolsun ki, sənə, təkrarlanan yeddi (ayə olan Fatihə surəsi)ni və uca Quranı verdik.

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ

və onlardan ötrü kədərlənmə! ← Onlardan bəzi zümrələrə verdiyimiz nemətlərə gözlərini dikmə,

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنٖينَ ﴿٨٨﴾

Möminlər üçün də qanadını sal (onları himayə et)!

وَقُلْ اِنّٖٓي اَنَا النَّذٖيرُ الْمُبٖينُ ﴿٨٩﴾ كَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمٖينَ ﴿٩٠﴾

Necəki (Quranı) bölənlərə (əzab) endirmişdik! ← Və de: "Mən, həqiqətən, açıq-aşkar qorxudanam!"

اَلَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

Rəbbinə and olsun ki, onların hamısını sorğu-suala çəkəcəyik... ← O kəslər ki, Quranı hissələrə böldülər”

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

Sənə əmr olunanı (Quranı) açıq-aşkar təbliğ et və müşriklərdən üz döndər! ←...etdikləri əməllər barəsində.

اِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِءِينَ ﴿٩٥﴾ اَلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

Allaha başqa tanrını şərik qoşanlar da biləcəklər!← İstehza edənlərə qarşı Biz sənə kifayət edərik.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

Andolsun ki, Biz, onların dediklərinə görə sənin ürəyinin qısıldığını bilirik!

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَاْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

Və sənə yəqin (ölüm) gələnədək Rəbbinə ibadət et!←Elə isə, Rəbbini şükürlə təsbih et və səcdə edənlərdən ol!

﴿١٦﴾ سُورَةُ النَّحْلِ

ən-Nəhl (Bal arısı) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 128 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَتٰى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

O, Ona qoşduqları şəriklərdən pak və ucadır. ← Elə isə, onu tələsik istəməyin. ← Allahın əmri gələcəkdir.

يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِهِ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهِٓ

(Allah) mələkləri, Öz əmrindən olan ruh (vəhy) ilə, bəndələrindən istədiyinə göndərir ki:

اَنْ اَنْذِرُوٓا اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

Məndən başqa heç bir tanrı yoxdur. Elə isə, Məndən qorxun! ← “Xəbərdar edin ki,

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

(Allah), Ona qoşduqları şəriklərdən ucadır! ← (Allah) göyləri və yeri haqq olaraq yaratmışdır.

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٤﴾

Bununla belə o, birdən-birə açıq-aşkar bir düşmən oldu. ← (Allah) insanı nütfədən (mənidən) xəlq etdi.

وَالْاَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَاْكُلُونَ ﴿٥﴾

Onlardan (ətindən) də yeyirsiniz.← Onlarda, sizin üçün istilik və çoxlu mənfəətlər var.← Davarı da O yaratdı.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

otlamağa göndərərkən və tövləyə gətirərkən. ← Həmçinin onlarda sizin üçün gözəllik var
(baxıb zövq alırsınız);

وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ اِلَّا بِشِقِّ الْاَنْفُسِ
Onlar sizin yüklərinizi, özünüzü yormadan çata bilməyəcəyiniz bir ölkəyə daşıyarlar.

اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾
Həqiqətən, Rəbbin şəfqətlidir, mərhəmətlidir!

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾
Bilmədiyiniz şeylər də yaratmaqdadır. ← Minməyiniz üçün və zinət kimi atı, qatırı, uzunqulağı (O yaratdı).

وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَآئِرٌ
Ondan ayrılan da vardır. ← (İslam) yoluna yönəltmək Allaha aiddir.

وَلَوْ شَآءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٩﴾ هُوَ الَّذِي اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
Göydən su endirən Odur. ← Əgər (Allah) istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola salardı.

لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾
həm də ondan (heyvanlarınızı) otardığınız ağaclar (göyərir). ← Ondan sizin üçün içməli su olur,

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْاَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
və bütün meyvələrdən (yetişdirir). ← (Allah) onunla sizin üçün əkin, zeytun, xurma, üzüm yetişdirir,

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾
Şübhəsiz ki, düşünüb-daşınan insanlar üçün bunda ibrətlər vardır!

وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِاَمْرِهِ
Ulduzlar da Onun əmrinə boyun əymişdir. ← O, gecəni və gündüzü, Günəşi və Ayı sizin xidmətinizə verdi.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾
Doğrudan da, bunda, ağılla düşünən insanlar üçün ibrətlər vardır!

وَمَا ذَرَاَ لَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهُ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾
Əlbəttə, öyüd alan qövm üçün bunda ibrətlər vardır! ← Yerdə müxtəlif rəngli şeyləri də sizin üçün yaratdı.

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَاْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا
və oradan, taxdığınız bəzək əşyaları çıxardasınız. ← Dənizi (sizə) ram edən Odur ki, oradan təzə ət yeyəsiniz,

وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
(Bunlar), Onun lütfündən istəməniz üçündür; ← Gəmilərin, orada (dənizi) yara-yara üzdüyünü görərsən.

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾
Və bəlkə, siz şükür edəsiniz!

وَاَلْقٰى فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمٖيدَ بِكُمْ وَاَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَۙ ﴿١٥﴾
Yolunuzu tapasınız deyə çaylar və yollar (yaratdı). ← Sizi yırğalamasın deyə, yerdə möhkəm dağlar yaratdı.

وَعَلَامَاتٍۜ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾
Və onlar ulduzlar vasitəsilə yollarını taparlar. ← Əlamətlər də (müəyyən etdi).

اَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُۜ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾
Məgər düşünmürsünüzmü?! ← Yaradan (Allah), yaratmayana (bütlərə) bənzəyərmi?!

وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَاۜ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿١٨﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Əgər Allahın nemətlərini sayacaq olsanız, saya bilməzsiniz.

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾
Allah, nəyi gizli saxladığınızı və nəyi aşkar etdiyinizi bilir!

وَالَّذٖينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَۜ ﴿٢٠﴾
Axı onlar özləri yaradılmışlar. ← Allahdan qeyri dua etdikləri (bütlər), heç bir şeyi yarada bilməzlər.

اَمْوَاتٌ غَيْرُ اَحْيَٓاءٍۚ وَمَا يَشْعُرُونَ اَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾
Nə vaxt diriləcəklərini də bilməzlər. ← (Onlar) ölüdürlər, diri deyillər.

اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ فَالَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ
Axirətə inanmayanlara gəlincə; ← Sizin tanrınız bir tək tanrıdır.

قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾
Onların qəlbləri, təkəbbürlü bir halda inkar edər.

لَا جَرَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَۜ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرٖينَ ﴿٢٣﴾
Həqiqətən, O, təkəbbürlüləri sevməz! ← Şübhəsiz, Allah, gizlətdiklərini və aşkar etdiklərini bilir.

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ مَاذَٓا اَنْزَلَ رَبُّكُمْۙ قَالُٓوا اَسَاطٖيرُ الْاَوَّلٖينَۙ ﴿٢٤﴾
“Əvvəlkilərin əfsanələrini!”- deyərlər ki, ← Onlara: “Rəbbiniz nə nazil etmişdir?” - deyildiyi zaman,

لِيَحْمِلُٓوا اَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِۙ
qiyamət günü öz (günah) yüklərini tamamilə yüklənsinlər;

وَمِنْ اَوْزَارِ الَّذٖينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍۜ اَلَا سَٓاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾
Bilin ki, daşıyacaqları necə də pisdir! ← Bilmədən yoldan çıxartdıqları kimsələrin yüklərindən də!

قَدْ مَكَرَ الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتَى اللّٰهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ
Allah onların binalarını təməlindən sarsıtdı. ← Onlardan əvvəlkilər də hiylə qurmuşdular.

فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَاَتٰيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾
və əzab onlara, heç bilmədikləri yerdən gəlmişdi. ← Dərhal yuxarıdan tavan üzərilərinə çökmüşdü,

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَآقُّونَ فِيهِمْ

"Özləri üçün düşmən olduğunuz şəriklərim haradadır?" ← Sonra (Allah), qiyamət günü onları rüsvay edəcək və deyəcək:

قَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ اِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوٓءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

"Həqiqətən, bu gün rüsvayçılıq və pislik kafirlərin üzərindədir!" ← Elm verilmiş kimsələr deyəcəklər:

اَلَّذِينَ تَتَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيٓ اَنْفُسِهِمْ فَاَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوٓءٍ

"Heç bir pislik etmirdik!" ← Özlərinə zülm edərkən mələklər canlarını alan kəslər təslim olub (deyərlər):

بَلٰٓى اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

"Xeyr, həqiqətən, Allah, sizin nələr etdiyinizi çox yaxşı bilir!

فَادْخُلُوٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَاۜ فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

Təkəbbürlülərin məskəni necə də pisdir!" ← Elə isə, içində bədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarından girin.

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَٓا اَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًاۜ

"Xeyir (nazil etmişdir)" - deyərlər. ← Müttəqilərə: "Rəbbiniz nə nazil etmişdir?" - deyildikdə isə:

لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ

Axirət yurdu isə, sözsüz ki, daha yaxşıdır. ← Yaxşılıq edənlər üçün bu dünyada gözəllik vardır.

وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

Müttəqilərin yurdu necə də gözəldir!

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآؤُنَ

Orada, istədikləri hər şey onlarındır. ← Onlar, (ağacları) altından çaylar axan Ədn cənnətlərinə daxil olacaqlar.

كَذٰلِكَ يَجْزِي اللّٰهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾ اَلَّذِينَ تَتَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ

Mələklər, pak olduqları halda canlarını aldıqları kəslərə deyərlər: ← Allah müttəqiləri belə mükafatlandırır!

سَلَامٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

Etdiyiniz əməllərə görə Cənnətə daxil olun!" ← "Salam sizin üzərinizə olsun!

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّٓا اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ اَمْرُ رَبِّكَ

yaxud sənin Rəbbinin əmri gəlsin? ← Onlar ancaq gözləyirlərmi ki, mələklər onların yanına gəlsin,

كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

Allah onlara zülm etmədi. Lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Onlardan əvvəlkilər də belə etmişdilər.

فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٣٤﴾

İstehza etdikləri şey də onları bürüdü. ← Və gördükləri işlərin pislikləri (cəzası) onlara yetişdi.

وَقَالَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَٓا اٰبَٓاؤُنَا

nə biz Ondan başqa bir şeyə tapınmazdıq, nə də atalarımız. ← Müşriklər dedilər: “Əgər Allah istəsəydi,

وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

Onlardan əvvəlkilər də belə etmişdilər. ← Onsuz (Allahın əmri olmadan) heç bir şeyi haram etməzdik”.

فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

Peyğəmbərlərin vəzifəsi isə yalnız açıq-aşkar təbliğdir.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ اُمَّةٍ رَسُولًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

“Allaha ibadət edin və Tağutdan çəkinin!” ← Andolsun ki, hər ümmətə peyğəmbər göndərdik ki;

فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ

Onlardan eləsi də var ki, zəlalətə layiq olmuşdur. ← Onlardan eləsi var ki, Allah doğru yola yönəltmişdir.

فَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

və (peyğəmbərləri) yalançı hesab edənlərin axırının necə olduğunu görün! ← Elə isə, yer üzündə dolaşın,

اِنْ تَحْرِصْ عَلٰى هُدٰيهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ

şübhəsiz, Allah, yoldan çıxartdıqlarını doğru yola salmaz. ← Onların doğru yola gəlməsini çox istəsən də,

وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

Onlara kömək edənlər də olmaz!

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ يَمُوتُ

“Allah, ölən kimsəni diriltməz!” ← Onlar Allaha möhkəm and içdilər ki;

بَلٰى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

Lakin insanların əksəriyyəti bilməz! ← Xeyr! (Bu, Allahın) haqq olaraq özünə verdiyi vəddir.

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

və inkar edənlər özlərinin yalançı olduqlarını bilsinlər. ← Ona görə ki, ixtilaflı məsələlərini onlara izah etsin

اِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ اِذَٓا اَرَدْنَاهُ اَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

ona: “Ol!” - deməmizdir. O dərhal olar. ← Biz hər hansı bir şeyi (yaratmaq) istədikdə sözümüz sadəcə,

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

onları dünyada gözəl bir yerdə məskunlaşdıracağıq. ← Zülmə məruz qaldıqdan sonra Allah üçün hicrət edənlərə gəlincə,

وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ اَلَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

(Onlar) o kəslərdir ki, səbr edirlər və Rəbbinə təvəkkül edirlər! ← Axirət mükafatı isə daha böyükdür. Kaş biləydilər!

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالاً نُوحِيٓ اِلَيْهِمْ

Biz səndən əvvəl də, özlərinə vəhy etdiyimiz ancaq kişilər (kişi peyğəmbərlər) göndərmişdik.

فَسْئَلُوٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

Əgər bilmirsinizsə, zikr (kitab) əhlindən soruşun!

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الذِّكْرَ

Sənə də Quranı nazil etdik ki, ← (Onları) açıq-aşkar möcüzələr və kitablarla (göndərmişdik).

لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

və bəlkə, onlar düşünüb dərk edələr! ← insanlara, özlərinə göndəriləni izah edəsən,

اَفَاَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ اَنْ يَخْسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الْاَرْضَ

Allah onları yerə gömməyəcək, ← Pis hiylələr quranlar əmindirlərmi ki,

اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

yaxud bilmədikləri bir yerdən onlara əzab gəlməyəcək,

اَوْ يَاْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

Axı onlar (buna) mane ola bilməzlər. ← və ya gəzib dolaşarkən (əzab) onları yaxalamayacaq?!

اَوْ يَاْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾

Həqiqətən, Rəbbiniz şəfqətlidir, mərhəmətlidir! ← Yoxsa (əzabın) onları qorxuda-qorxuda yaxalamayacağına (əmindirlər)?!

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّؤُا ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَآئِلِ سُجَّدًا لِلّٰهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

Kölgəsi, Allaha acizanə halda səcdə edərək sağa-sola əyilir?!←Allahın yaratdığı bir şeyi görmədilərmi;

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

Mələklər də təkəbbürlənmədən (səcdə edir)! ← Göylərdə və yerdə olan hər canlı, Allaha səcdə edir!

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾

və özlərinə əmr ediləni icra edirlər! ← Onlar özlərinin üstündə olan Rəbbindən qorxurlar,

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ

O (Allah), yalnız tək bir tanrıdır. ← Allah dedi: “İki tanrı qəbul etməyin.

فَاِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾ وَلَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur! ← Elə isə, ancaq Məndən qorxun!”

وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

Allahdan başqasındanmı qorxursunuz? ← Din də daim Onundur.

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَاِلَيْهِ تَجْـَٔرُونَ ﴿٥٣﴾

Sonra sizə bir zərər dəyərsə, Ona yalvarıb-yaxarırsınız! ← Sizə gələn hər bir nemət Allahdandır.

ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

bir də görürsən ki, sizdən bir dəstə Rəbbinə şərik qoşur. ← Sonra sizi zərərdən qurtardığı zaman,

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا
Elə isə, (hələlik) kef çəkin. ← Özlərinə verdiklərimizə nankorluq etmək üçün (bunu edirlər).

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
Onlara verdiyimiz ruzidən, heç nə bilməyənlərə pay ayırırlar. ← Yaxın vaxtda biləcəksiniz!

تَاللّٰهِ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ الْبَنَاتِ
Qızları Allaha isnad edirlər. ← Allaha and olsun ki, yaxdığınız iftiralara görə mütləq sorğu-sual ediləcəksiniz!

سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾
Özlərinə isə, istədikləri şeyi (oğlan uşaqlarını) aid edirdilər. ← O (Allah) pakdır, müqəddəsdir!

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾
qəzəblənmiş bir halda üzü qapqara qaralar. ← Onlardan birinə, qızı olacaq deyə müjdə verildiyi vaxt,

يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوٓءِ مَا بُشِّرَ بِهِ اَيُمْسِكُهُ عَلٰى هُونٍ
(Görək) onu zillət içində saxlayacaqmı, ← Verilən müjdənin pisliyi üzündən camaatdan gizlənər.

اَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ اَلَا سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾
Bilin ki, necə pis hökm verirlər! ← yoxsa onu torpağa göməcək?

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى
Ən üstün hal isə Allaha məxsusdur. ← Axirətə inanmayanların pis bir halı vardır.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ
Əgər Allah insanları zülmlərinə görə cəzalandırsaydı, ← O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَٓابَّةٍ وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى
Lakin (Allah) onlara müəyyən vaxta qədər möhlət verir.← onun (yerin) üzərində heç bir canlını sağ qoymazdı.

فَاِذَا جَٓاءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾
(ölümdən) bir an belə nə geri qalarlar, nə də irəli keçə bilərlər. ← Əcəlləri gəlib çatdıqda isə,

وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ
Dilləri də yalan söyləyir ki; ← Onlar, istəmədiklərini Allaha isnad edirlər.

لَهُمُ الْحُسْنٰى لَا جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾
Şübhəsiz ki, onlar üçün Cəhənnəm vardır və onlar tərk olunacaqlar. ← “Ən gözəl şeylər onlarındır!”

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَٓا اِلٰٓى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ
Şeytan onlara, öz əməllərini xoş göstərmişdi. ← Allaha and olsun ki, səndən əvvəl də ümmətlərə (peyğəmbərlər) göndərmişdik.

فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦٣﴾
Onlar üçün şiddətli bir əzab da vardır! ← O, bu gün onların dostudur.

وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ
Biz Kitabı (Quranı) sənə yalnız, onlara ixtilafda olduqları məsələləri izah etməyin üçün nazil etdik;

وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾
və mömin insanlara hidayət və rəhmət olsun deyə (nazil etdik)!

وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
və onunla yer üzünü, ölümündən (quruduqdan) sonra diriltdi. ← Allah göydən su endirdi,

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾ وَاِنَّ لَكُمْ فِي الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً
Şübhəsiz, davarda da sizin üçün bir ibrət vardır.← Həqiqətən, qulaq asan bir qövm üçün bunda bir ibrət vardır.

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَٓائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾
İçənlər (o südü) rahat içərlər. ← Onun qarnındakı qanla ifrazat arasında olan təmiz südü sizə içirdirik.

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا
şərab (yaxud sirkə) və gözəl qidalar əldə edirsiniz. ← Xurma və üzümün meyvəsindən isə,

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾
Şübhəsiz ki, bunda, ağılla düşünən insanlar üçün bir ibrət vardır.

وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾
“Dağlardan, ağaclardan və (insanların) qurduğu çardaqlardan özünə ev elə! ← Rəbbin bal arısına vəhy etdi ki:

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا
və boynunu bükərək Rəbbinin yollarında get! ← Sonra bütün meyvələrdən ye,

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَٓاءٌ لِلنَّاسِ
Onda insanlar üçün şəfa vardır. ← Onların (arıların) qarınlarından müxtəlif rəngli içki (bal) çıxar.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰيكُمْ
Allah sizi yaratmışdır, sonra sizi öldürəcəkdir. ← Şübhəsiz ki, bunda, düşünən insanlar üçün bir ibrət vardır!

وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا
öyrəndiklərindən sonra heç nə biləbilməsin. ← Sizdən kimisi ömrün ən rəzil (ixtiyar) çağına çatdırılar ki,

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ
Allah ruzidə birinizi digərindən üstün etmişdir. ← Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, (hər şeyə) qadirdir!

فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَٓادِّي رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ
Üstün olanlar ruzilərini tabeçiliyində olanlara verməz ki,

فَهُمْ فِيهِ سَوَٓاءٌ اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾
Onlar Allahın nemətlərini inkarmı edirlər? ← onlar bu cəhətdən bərabər olsunlar.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً
zövcələrinizdən də sizin üçün oğullar və nəvələr yaratdı.←Allah sizin üçün özünüzdən zövcələr yaratdı,

وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾
Elə isə, Allahın nemətini inkar edərək batiləmi inanırlar? ← Və pak nemətlərdən sizə ruzi verdi.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ شَيْـًٔا

göylərdən və yerdən onlara heç bir ruzi verə bilməzlər, ← Allahı qoyub o şeylərə ibadət edirlər ki,

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضْرِبُوا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

Şübhəsiz ki, Allah bilir, siz isə bilmirsiniz! ← Elə isə, Allaha məsəllər çəkməyin. ← və gücləri də çatmaz.

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ

Heç bir şeyə gücü çatmayan və başqasının malı olan bir qul, ← Allah (belə) bir məsəl çəkdi;

وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا

ondan gizli və aşkar sərf edir; ← və tərəfimizdən özünə gözəl bir ruzi verdiyimiz kimsə ki,

هَلْ يَسْتَوُونَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← Onlar eyni ola bilərmi?! Həmd Allaha məxsusdur.

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ اَحَدُهُمَا اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ

O ikisindən biri laldır, heç bir şeyə gücü çatmaz. ← Allah iki kişini də misal çəkdi;

وَهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰيهُ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ

Onu hara yollasa, xeyir gətirməz. ← Və o, öz ağasına bir yükdür.

هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾

O və doğru yolda olub ədaləti əmr edən bir kimsə eyni olarmı?!

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ

Qiyamətin qopması, sadəcə bir göz qırpımı kimidir. ← Göylərin və yerin qeybini bilmək Allaha məxsusdur.

اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾

Allah, həqiqətən, hər şeyə qadirdir! ← yaxud o daha yaxındır.

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْـًٔا

(O zaman) siz heç bir şey bilmirdiniz. ← Allah sizi analarınızın bətnlərindən çıxartdı.

وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← Sizə qulaq, göz və qəlb də verdi ki,

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ

Onlar göyün boşluğunda ram olmuş quşları görmədilərmi?!

مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirmiş insanlar üçün ibrətlər vardır! ← Onları (havada) yalnız Allah saxlayır.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْاَنْعَامِ بُيُوتًا

heyvanların dərilərindən sizin üçün evlər düzəltdi. ← Allah evlərinizi sizə məskən etdi,

تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اِقَامَتِكُمْ

(Bu evlər) köç vaxtı, və bir yerdə qaldığınız zaman sizin üçün yüngüldür.

وَمِنْ اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَٓا اَثَاثًا وَمَتَاعًا اِلٰى حِينٍ ﴿٨٠﴾

müəyyən vaxta qədər (lazım olan) ev əşyası və mal (verdi). ← Onların yunundan, tükündən və qılından,

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ اَكْنَانًا

sizdən ötrü dağlardan sığınacaqlar da yaratdı.← Allah, yaratdığı şeylərdən sizin üçün kölgəliklər əmələ gətirdi;

وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَاْسَكُمْ

həmçinin müharibədə qoruyacaq geyimlər də (yaratdı). ← Sizin üçün istidən qoruyacaq geyimlər yaratdı,

كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

bəlkə, siz müsəlman olasınız! ← (Allah), öz nemətini sizə belə tamamladı ki,

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

sənin vəzifən ancaq açıq-aşkar təbliğ etməkdir! ← Əgər üz döndərsələr (bil ki),

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

Onların əksəriyyəti də kafirlərdir. ← Onlar Allahın nemətini bilirlər, sonra onu danırlar.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

Sonra kafirlərə izin verilməz. ← O gün, hər ümmətdən bir şahid gətirərik.

وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾

Onların üzr diləmələri də istənilməyəcəkdir!

وَاِذَا رَاَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾

onlardan yüngülləşdirilməyəcək. Onlara möhlət də verilməyəcəkdir! ← Zalımlar əzabı gördükləri zaman,

وَاِذَا رَاَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا شُرَكَٓاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هٰٓؤُلَٓاءِ شُرَكَٓاؤُنَا الَّذِينَ

“Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim şərik qoşduqlarımızdır ki, ← Müşriklər şəriklərini gördükləri vaxt deyəcəklər:

كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾

Onlar da özlərinə söz atacaqlar ki: “Siz həqiqətən yalançısınız!” ← Səndən başqasına ibadət edirdik!”

وَاَلْقَوْا اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

özlərindən uydurub düzəltdikləri (bütlər) də aradan çıxacaqlar! ← (Müşriklər) o gün, Allaha təslim olacaq,

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

törətdikləri fəsadlara görə əzab üstünə əzab artıracağıq! ← Allah yolundan döndərən kafirlərə,

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلٰى هٰٓؤُلَٓاءِ

Səni də bunlara şahid gətirəcəyik. ← O gün hər ümmətə özlərindən bir şahid göndərəcəyik.

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

müsəlmanlara da bir hidayət, mərhəmət və müjdə olaraq! ← Kitabı sənə nazil etdik; hər şeyi izah etsin deyə,

اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيتَٓائِ ذِي الْقُرْبٰى

Həqiqətən, Allah ədalətli olmağı, yaxşılıq etməyi, qohumlara (yardım) verməyi əmr edir;

وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَٓاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

Sizə öyüd verir ki, düşünüb ibrət alasınız! ← əxlaqsızlığı, pis işlər görməyi və zülm etməyi isə qadağan edir.

وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا

Möhkəm and içdikdən sonra da onu pozmayın. ← Əhd etdiyiniz zaman Allaha verdiyiniz əhdi yerinə yetirin.

وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

Həqiqətən, Allah nə etdiyinizi bilir! ← Halbuki Allahı özünüzə zamin etmişdiniz.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْكَاثًا

İpliyi möhkəm (əyirdikdən) sonra açıb qıran (sökən) qadın kimi olmayın.

تَتَّخِذُونَ اَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ اَنْ تَكُونَ اُمَّةٌ هِيَ اَرْبٰى مِنْ اُمَّةٍ

...bir camaat digər camaatdan daha çox olduğu üçün.← (Bunun kimi) aranızdakı andları nöqsana çevirirsiniz...

اِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللّٰهُ بِهِ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

O, qiyamət günü ixtilafda olduğunuz şeyləri sizə izah edəcəkdir! ← Allah onunla yalnız sizi sınayır.

وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ

Ancaq (Allah) dilədiyini zəlalətə salar, ← Əgər Allah istəsəydi, sizi tək bir ümmət edərdi.

وَيَهْدِي مَنْ يَشَٓاءُ وَلَتُسْئَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

Şübhəsiz ki, etdiyiniz əməllərdən sorğu-sual olunacaqsınız! ← dilədiyini isə doğru yola yönəldər.

وَلَا تَتَّخِذُوٓا اَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا

Yoxsa ayağınız möhkəmləndikdən sonra sürüşər, ← Aralarınızdakı andları nöqsana çevirməyin.

وَتَذُوقُوا السُّوٓءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

və sizin üçün böyük bir əzab olar! ← Allahın yolundan döndərdiyinizə görə pisliyi dadarsınız,

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

Ancaq Allah yanında olan, sizin üçün daha yaxşıdır, ← Allahla bağladığınız əhdi ucuz satmayın.

اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ

Sizdə olan (dünya malı) tükənər, Allah qatında olan (nemətlər) isə əbədidir. ← əgər bilirsinizsə!

وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوٓا اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

Səbr edənləri, etdikləri yaxşı əməllərin müqabilində mükafatlandıracağıq!

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً

ona mütləq gözəl bir həyat yaşadacağıq, ← Kişi və ya qadınlardan kim mömin olub yaxşı işlər görərsə,

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

və əlbəttə, etdikləri yaxşı əməllərə görə onları mükafatlandıracağıq.

فَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

qovulmuş Şeytandan Allaha sığın! ← Quran oxuyacağın zaman,

اِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

öz Rəbbinə təvəkkül edərlər.←Həqiqətən, o kəslərin üzərində onun bir hökmü yoxdur ki, iman gətirib,

اِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾

və ona (Allaha) şərik qoşanların! ← Onun (şeytanın) hökmü yalnız ona itaət edənlərin üzərindədir,

وَاِذَا بَدَّلْنَآ اٰيَةً مَكَانَ اٰيَةٍ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ

- Allah nə nazil etdiyini daha yaxşı bilir - ← Bir ayənin yerinə (digər) bir ayəni gətirdiyimiz zaman;

قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

Xeyr! Onların əksəriyyəti bilməz! ← onlar: “Sən ancaq bir iftiraçısan” - deyərlər.

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ

De: “Müqəddəs Ruh (Cəbrail) onu, sənin Rəbbindən haqq olaraq nazil etmişdir ki,

لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

müsəlmanlar üçün də doğru yol rəhbəri və müjdə olsun!” ← iman gətirənlərə səbat versin,

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُولُونَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ

“(Quranı) ona sadəcə bir insan öyrədir!” ← Şübhəsiz, Biz bilirik ki, onlar deyirlər:

لِسَانُ الَّذٖي يُلْحِدُونَ اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبٖينٌ ﴿١٠٣﴾

Bu (Quranın dili) isə açıq-aşkar ərəb dilidir! ← Onların nəzərdə tutduqları kimsənin dili başqa dildir.

اِنَّ الَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَا يَهْدٖيهِمُ اللّٰهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿١٠٤﴾

Onlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Allahın ayələrinə inanmayanları, sözsüz ki, Allah doğru yola salmaz.

اِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

Onlar əsl yalançıdırlar! ← Yalanı, ancaq Allahın ayələrinə inanmayanlar uydururlar.

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اٖيمَانِهٖٓ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْاٖيمَانِ

qəlbi imanla sabit olduğu halda məcbur edilən istisna olmaqla, ← Kim iman etdikdən sonra Allahı inkar etsə,

وَلٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّٰهِ

onların üzərinə Allahdan bir qəzəb gələr; ← lakin o kəs ki, qəlbən küfrə razı olar;

وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظٖيمٌ ﴿١٠٦﴾

Onlar üçün böyük bir əzab da vardır!

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ

Bu ona görədir ki, onlar dünya həyatını axirətdən üstün tutdular.

وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرٖينَ ﴿١٠٧﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذٖينَ

Bunlar o kəslərdir ki, ← Allah da kafir qövmü doğru yola salmaz!

طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

Onlar əsl qafillərdir! ← Allah onların qəlblərini, qulaqlarını və gözlərini möhürləmişdir.

لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

Şübhəsiz ki, axirətdə ziyana uğrayanlar da onlardır!

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذٖينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوٓا

fitnəyə məruz qaldıqdan sonra hicrət edib, sonra da cihad edib səbr edənlər üçün; ← Sonra Rəbbin, şübhəsiz,

اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿١١٠﴾

ondan sonra Rəbbin şübhəsiz ki, bağışlayandır, rəhm edəndir!

يَوْمَ تَاْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ

Hər kəsə əməlinin əvəzi tam verilər, ← O gün hər kəs öz canının hayında olaraq gələr.

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾ وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُطْمَئِنَّةً

O, əminlik, arxayınlıq içində idi. ← Allah bir şəhəri (Məkkəni) misal gətirir; ← və onlara haqsızlıq edilməz!

يَاْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِاَنْعُمِ اللّٰهِ

Lakin (əhalisi) Allahın nemətlərini inkar etdi. ← Oraya, ruzisi hər yerdən bol-bol gəlirdi.

فَاَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

...etdikləri əməllərə görə. ← Allah da oraya aclıq və qorxu libasını daddırdı...

وَلَقَدْ جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ

Onlar isə onu yalançı saydılar. ← Onlara özlərindən bir peyğəmbər gəlmişdi.

فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

Buna görə də, onlar zülm edərkən əzab özlərini yaxaladı.

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ

və Allahın nemətinə şükür edin, ← Elə isə, Allahın sizə verdiyi halal, pak ruzilərdən yeyin,

اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾ اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ

O sizə ancaq ölü heyvanı, qanı və donuz ətini haram etmişdir, ← əgər ancaq Ona ibadət edirsinizsə!

وَمَٓا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ فَمَنِ اضْطُرَّ

Ancaq kim məcbur qalarsa, ← və Allahdan başqası adına kəsilən (heyvanı).

غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٥﴾

Çünki Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← hücum etmədən və həddi aşmadan (bunlardan yeyə bilər).

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ اَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هٰذَا حَلَالٌ وَهٰذَا حَرَامٌ

“Bu halaldır, bu isə haramdır!” ← Diliniz yalana vərdiş etdiyi üçün deməyin ki:

لِتَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ اِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

Şübhəsiz ki, Allaha qarşı yalan uyduranlar nicat tapmazlar!← Çünki Allaha qarşı yalan uydurmuş olarsınız.

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Az bir mənfəət vardır (onların qazandıqlarında);

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

Yəhudilərə haram etdiyimiz şeyləri də daha əvvəl sənə xəbər vermişdik.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ كَانُٓوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

Lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Onlara zülm etmədik.

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوٓا

sonra onun arxasınca tövbə edib özlərini islah edənlərə qarşı; ← Sonra Rəbbin, cahillikləri üzündən pis iş görüb,

اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

həqiqətən, Rəbbin ondan sonra bağışlayandır, rəhm edəndir!

اِنَّ اِبْرٰهِيمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِلّٰهِ حَنِيفًاۜ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

O, müşriklərdən də olmamışdı.←Həqiqətən, İbrahim Allaha müti, batildən haqqa tapınan bir imam idi.

شَاكِرًا لِاَنْعُمِهِۜ اِجْتَبٰيهُ وَهَدٰيهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

(Allah) onu seçmiş və düz yola yönəltmişdi. ← Onun (Allahın) nemətlərinə şükür edən idi.

وَاٰتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةًۜ وَاِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

Şübhəsiz ki, o, axirətdə də salehlərdəndir! ← Biz ona dünyada gözəlliklər bəxş etdik.

ثُمَّ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًاۜ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

“Haqqa yönələrək İbrahimin dininə tabe ol. O müşriklərdən deyildi!” ← Sonra sənə vəhy etdik ki:

اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِۜ

Şənbə günü, ancaq onun barəsində ixtilafda olanlara vacib edildi.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

...ixtilafda olduqları şeylər barəsində.← Əlbəttə, Rəbbin qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir...

اُدْعُ اِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ

Onlarla ən gözəl surətdə mübarizə apar. ← Hikmətlə və gözəl öyüd-nəsihət ilə Rəbbinin yoluna dəvət et.

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır! ← Həqiqətən, Rəbbin, yolundan azanları da yaxşı tanıyır,

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِۜ

sizə verilən cəza qədər cəza verin. ← Əgər cəza verəcək olsanız,

وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ

Səbr et! Sənin səbr etməyin yalnız Allahladır. ← Əgər səbr etsəniz bu, səbr edənlər üçün daha xeyirlidir.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

Qurduqları hiylələrə görə də ürəyini qısma! ← Onlar üçün kədərlənmə.

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

Həqiqətən, Allah (pis əməllərdən) çəkinənlər və yaxşı işlər görənlərlə bərabərdir!

﴿١٧﴾ سُورَةُ الْاِسْرَآءِ

əl-İsra (Gecə vaxtı seyr) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 111 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذٖٓي اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذٖي بَارَكْنَا حَوْلَهُ

Məscidülhəramdan, ətrafını mübarək etdiyimiz Məscidüləqsaya,← O pakdır ki, bəndəsini bir gecə apardı;

لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَاۜ اِنَّهُ هُوَ السَّمٖيعُ الْبَصٖيرُ ﴿١﴾

O həqiqətən, (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← bəzi ayələrimizi ona göstərmək üçün.

وَاٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنٖٓي اِسْرَآءٖيلَ

və onu İsrail oğulları üçün (haqqa aparan) bir rəhbər təyin etdik ki; ← Musaya kitabı (Tövratı) verdik,

اَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونٖي وَكٖيلًاۜ ﴿٢﴾

Məndən başqa heç bir vəkil tutmayın!

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍۜ اِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾

Həqiqətən, o (Nuh) çox şükür edən bir bəndə idi! ← Ey Nuhla birlikdə (gəmidə) daşıdığımız kimsələrin nəsli!

وَقَضَيْنَٓا اِلٰى بَنٖٓي اِسْرَٓاءٖيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْاَرْضِ مَرَّتَيْنِ

“Mütləq yer üzündə iki dəfə fitnə-fəsad törədəcəksiniz, ← Biz İsrail oğullarına kitabda (Tövratda) bildirdik ki:

وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبٖيرًا ﴿٤﴾

və mütləq çox dikbaşlıq edəcəksiniz!”

فَاِذَا جَٓاءَ وَعْدُ اُوليٰهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَٓا اُو۬لٖي بَأْسٍ شَدٖيدٍ

üstünüzə çox güclü qullarımızı göndərdik. ← Onlardan birincisinin vaxtı gəldiyi zaman,

فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِۜ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ﴿٥﴾

O, yerinə yetirilmiş bir vəd idi. ← Onlar evlərinizin arasında gəzib (sizi) axtardılar.

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَاَمْدَدْنَاكُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنٖينَ

var-dövlət və uşaqlar verməklə sizə kömək göstərdik, ← Sonra sizə, onların üzərində təkrar (zəfər) verdik,

وَجَعَلْنَاكُمْ اَكْثَرَ نَفٖيرًا ﴿٦﴾

sayca da sizi daha çox etdik.

اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ وَاِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَاۜ

əgər pislik etsəniz, özünüzə (pislik etmiş olarsınız)! ← Əgər yaxşılıq etsəniz, özünüzə yaxşılıq etmiş olarsınız,

فَاِذَا جَٓاءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ لِيَسُؤُا وُجُوهَكُمْ

(üzərinizə düşmən göndərdik ki), üzünüzü qara etsinlər. ← İkincisinin vaxtı gəldiyi zaman,

وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبٖيرًا ﴿٧﴾

və ələ keçirtdikləri şeyləri büsbütün məhv etsinlər. ← Məscidə, birinci dəfə girdikləri kimi girsinlər,

عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يَرْحَمَكُمْ وَاِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا

Əgər (pis işlərinizə) qayıtsanız, Biz də (cəzalandırmağa) qayıdarıq. ← Bəlkə, Rəbbiniz sizə rəhm edər!

وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾ اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ اَقْوَمُ

Həqiqətən, bu Quran ən doğru yola yönəldir, ← Cəhənnəmi kafirlər üçün bir zindan etdik.

وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾

onlar üçün böyük bir mükafat vardır! ← və yaxşı işlər görən möminlərə müjdə verir ki,

وَاَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٠﴾

onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışıq! ← O kəslər ki, axirətə inanmazlar,

وَيَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاۤءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُولًا ﴿١١﴾

Axı insan tələskəndir. ← İnsan xeyir-dua etdiyi kimi, bəd dua da edər.

وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ فَمَحَوْنَاۤ اٰيَةَ الَّيْلِ

Gecənin əlamətini sildik, ← Biz gecə və gündüzü iki əlamət müəyyən etdik.

وَجَعَلْنَاۤ اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən bir lütf diləyəsiniz, ← və gündüzün işıqlı əlamətini gətirdik ki,

وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

Biz hər şeyi (Quranda) müfəssəl izah etdik. ← və illərin sayını və hesabı biləsiniz.

وَكُلَّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتَابًا يَلْقٰيهُ مَنْشُورًا ﴿١٣﴾

və qiyamət günü qarşısına, açılmış olaraq görəcəyi kitab çıxararıq.← Hər insanın quşunu öz boynundan asarıq,

اِقْرَاْ كِتَابَكَ كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

Bu gün haqq-hesab çəkməyə özün-özünə kifayətsən!” ← “Oxu kitabını (əməl dəftərini).

مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا

Kim zəlalətə düşərsə, yalnız öz əleyhinə düşmüş olar. ← Kim doğru yol tutarsa, yalnız özü üçün tutmuş olar.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

Biz, peyğəmbər göndərməmiş əzab verməri̇k!← Heç bir daşıyan başqasının (əməl) yükünü daşımaz.

وَاِذَاۤ اَرَدْنَاۤ اَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا

oranın bolluq içində yaşayanlarına əmr edərik. ← Bir məmləkəti məhv etmək istədiyimiz zaman,

فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾

Beləliklə, söz (hökm) vacib olar və oranı yerlə yeksan edərik. ← Onlar da orada pis-pis işlər törədərlər.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

Rəbbinin, qullarının günahlarını bilməsi, görməsi kifayətdir. ← Nuhdan sonra neçə-neçə nəsilləri məhv etdik.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَنْ نُرِيدُ

dilədiyimiz şəxsə istədiyimiz şeyi orada tezliklə verərik. ← Kim tezliklə olanı (dünyanı nemətini) istəsə,

ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلٰيهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿١٨﴾

O, oraya qınanmış, qovulmuş bir vəziyyətdə daxil olar! ← Sonra Cəhənnəmi ona məskən edərik.

وَمَنْ اَرَادَ الْاٰخِرَةَ وَسَعٰى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ

və mömin olub onun üçün canla-başla çalışarsa, ← Kim axirəti istəsə,

فَاُولٰٓئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

onların çalışması mükafatlandırılar.

كُلًّا نُمِدُّ هٰٓؤُلَٓاءِ وَهٰٓؤُلَٓاءِ مِنْ عَطَٓاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَٓاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

Rəbbinin neməti qadağan deyildir.← Onların və bunların hər birinə Rəbbinin nemətindən verərik.

اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَلَلْاٰخِرَةُ اَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَاَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

Axirət isə dərəcə və üstünlük cəhətdən daha böyükdür! ← Bir gör onların birini digərindən necə üstün tutduq?

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ﴿٢٢﴾

Yoxsa qınanmış (və) zəlil vəziyyətə düşərsən! ← Allahla bərabər başqa tanrı qəbul etmə!

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّٓا اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا

Rəbbin, yalnız Ona ibadət etməyi və valideynlərə yaxşılıq etməyi buyurmuşdur.

اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَٓا اَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَٓا اُفٍّ

onlara: “Uf!” belə demə, ← Əgər onların biri və ya hər ikisi sənin yanında qocalıq çağına yetərsə,

وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

və onlara xoş sözlər söylə! ← onları töhmətləmə,

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا

və de: “Ey Rəbbim! Onlara rəhm et! ← Hər ikisinə mərhəmətdən təvazö qanadını sal,

كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ

Rəbbiniz ürəklərinizdə olanları ən yaxşı biləndir. ← Necəki onlar məni körpəliyimdən tərbiyə edib bəslədilər!”

اِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَاِنَّهُ كَانَ لِلْاَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

şübhəsiz, O (Allah) tövbəkarları bağışlayandır! ← Əgər əməlisaleh olsanız,

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾

(malını) da israf etmə! ← Qohumlara, miskinə, yolda qalana haqqını ver,

اِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوٓا اِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

Şeytan isə Rəbbinə qarşı nankordur! ← Həqiqətən, (malını) israf edənlər şeytanların qardaşlarıdır.

وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا
...Rəbbindən dilədiyin bir mərhəməti gözləmək məqsədilə, ← Əgər onlardan üz çevirməli olsan...

فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٢٨﴾ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً اِلٰى عُنُقِكَ
Əlini boynuna bağlanmış etmə (xəsis olma); ← heç olmasa, onlara şirin bir söz de!

وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٢٩﴾
Yoxsa qınanmış (və) peşman olmuş bir halda oturub qalarsan! ← Onu tamamilə də açma (israfçılıq da etmə)!

اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ وَيَقْدِرُ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾
Şübhəsiz, O, qullarından xəbərdardır, görəndir! ← Həqiqətən, Rəbbin dilədiyinin ruzisini artırar və azaldar.

وَلَا تَقْتُلُوٓا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ
Biz onların da, sizin də ruzinizi veririk. ← Və yoxsulluqdan qorxub övladlarınızı öldürməyin.

اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْـًٔا كَبِيرًا ﴿٣١﴾
Onları öldürmək, həqiqətən, böyük günahdır!

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰٓى اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾
Çünki o, çox çirkin bir iş və pis bir yoldur! ← Zinaya da yaxın düşməyin.

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا
Kim haqsız yerə öldürülərsə, ← Allahın haram buyurduğu canı haqsız yerə öldürməyin!

فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ اِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾
Çünki ona kömək olunmuşdur. ← O da qətldə həddi aşmasın! ← onun sahibinə bir ixtiyar verdik.

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ
taki həddi-büluğa çatana qədər! ← Yaxşı (niyyət) istisna olmaqla, yetimin malına yaxın düşməyin,

وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُلًا ﴿٣٤﴾
Həqiqətən, əhddən sorğu-sual olunacaqdır. ← Əhdə vəfa edin!

وَاَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَاَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾
Bu daha xeyirli və nəticə olaraq daha yaxşıdır!← Ölçdüyünüz vaxt ölçüyə riayət edin, düzgün tərəzi ilə çəkin!

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُولٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُلًا ﴿٣٦﴾
Şübhəsiz, qulaq, göz və ürək-bunların hamısı sorğu-sual olunacaqdır. ← Bilmədiyin şeyin ardınca getmə.

وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًا اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ
Şübhəsiz ki, sən nə yeri yara bilərsən, ← Yer üzündə təkəbbürlə gəzmə.

وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾ كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾
Bütün bunlar Rəbbinin qatında xoşa gəlməyən pis şeylərdir. ← nə də yüksəlib dağlara çata bilərsən.

ذٰلِكَ مِمَّٓا اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ
(Ey Rəsulum!) Bunlar Rəbbinin sənə vəhy etdiyi hikmətlərdəndir.

وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلْقٰى فٖي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا ﴿٣٩﴾
Yoxsa qınanmış, kənar edilmiş bir halda Cəhənnəmə atılarsan! ← Allahla yanaşı başqa tanrı qəbul etmə!

اَفَاَصْفٰيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنٖينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ اِنَاثًا اِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظٖيمًا ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, siz böyük söz danışırsınız! ← özünə mələklərdən qızları götürdü? ← Rəbbiniz, oğlanlarımı sizin üçün seçib,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فٖي هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزٖيدُهُمْ اِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾
Lakin (bu) onların yalnız nifrətini artırdı. ← Bu Quranda izah etdik ki, düşünüb ibrət alsınlar.

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُٓ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ اِذًا لَابْتَغَوْا اِلٰى ذِي الْعَرْشِ سَبٖيلًا ﴿٤٢﴾
onda ərş sahibinə bir yol axtarardılar”.← De:“Əgər dedikləri kimi, Onunla yanaşı tanrılar olsaydı,

سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبٖيرًا ﴿٤٣﴾
O (Allah), onların dediklərindən pak, uca və çox yüksəkdir!

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فٖيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ
Elə bir şey yoxdur ki, ← Yeddi göy, yer və onların içində olanlar Onu təsbih edir.

اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبٖيحَهُمْ
Lakin onların təsbih etməsini anlamazsınız. ← Ona həmd edib təsbih etməsin.

اِنَّهُ كَانَ حَلٖيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾
Həqiqətən, O (Allah) həlimdir, bağışlayandır!

وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ﴿٤٥﴾
səninlə, axirətə inanmayanların arasına görünməz bir pərdə çəkərik. ← Quranı oxuduğun zaman,

وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفٖٓي اٰذَانِهِمْ وَقْرًا
onu (Quranı) anlamasınlar. Qulaqlarına da ağırlıq (qoyub kar etdik). ← Onların qəlblərinə pərdə çəkdik ki,

وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾
nifrətlə arxalarını çevirib gedərlər. ← Quranda, Rəbbini bir olaraq andığın zaman,

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهٖٓ اِذْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ
Səni dinlədikləri zaman, ← Biz, (sən Quran oxuyanda) onların qulaq asdıqlarını yaxşı bilirik.

وَاِذْ هُمْ نَجْوٰٓى اِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾
“Siz ancaq ovsunlanmış bir adama uyursunuz!” ← zalımlar aralarında fısıldaşaraq deyərlər:

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطٖيعُونَ سَبٖيلًا ﴿٤٨﴾
Onlar yoldan azdılar və (doğru) yolu tapa bilməzlər! ← Bir gör, sənin üçün necə misallar çəkdilər!

وَقَالُوٓا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدٖيدًا ﴿٤٩﴾
biz yeni bir yaradılışla diriltiləcəyik?” ← Və deyirlər:“Sür-sümük olub çürüyüb ovxalandığımız zamanmı,

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً اَوْ حَدِيدًاۙ ﴿٥٠﴾
De ki: “(İstər) daş olun, yaxud dəmir,

اَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَاۜ
Onlar deyəcəklər: “Bizi kim qaytaracaqdır?” ← və ya ürəyinizdə (özünüzü) böyük bir məxluq (bilin)!”

قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۚ فَسَيُنْغِضُونَ اِلَيْكَ رُؤُسَهُمْ
Onlar sənə başlarını bulayacaqlar, ← De: “İlk dəfə sizi yaradan (Allah)!”

وَيَقُولُونَ مَتٰى هُوَۜ قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾
De: “Bəlkə də, yaxın zamanda olacaq! ← və deyəcəklər: “Bu nə vaxt olacaq?”

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِه
Siz Ona şükür edərək dərhal dəvətini qəbul edəcəksiniz. ← O gün ki, (Allah) sizi çağıracaqdır.

وَتَظُنُّونَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ اَحْسَنُ
Və bəndələrimə de ki, gözəl sözlər söyləsinlər. ← Və sadəcə az bir müddət qaldığınızı zənn edəcəksiniz!”

اِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿٥٣﴾
Həqiqətən, Şeytan insanın açıq-aşkar düşmənidir! ← Həqiqətən, Şeytan onların arasına fitnə salar.

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْ اِنْ يَشَاْ يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَشَاْ يُعَذِّبْكُمْ
yaxud istəsə, sizə əzab verər. ← Əgər istəsə, sizə rəhm edər, ← Rəbbiniz sizi daha yaxşı tanıyır.

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Rəbbin göylərdə və yerdə olanları daha yaxşı tanıyır. ← Biz səni onlara vəkil göndərməmişik.

وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّنَ عَلٰى بَعْضٍ وَاٰتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾
və Davuda Zəbur verdik. ← Andolsun ki, Biz peyğəmbərlərin bəzisini digərlərindən üstün etdik,

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِه فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ
Onlar nə zərəri sizdən uzaqlaşdırmağa qadirdirlər, ← De: “Ondan başqa güman etdiklərinizi çağırın.

وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾
nə də (onu) dəyişməyə (qadirdirlər)!”

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ اِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ
görək hansı daha yaxın olacaq. ← O dua edənlər də, Rəbbinə vəsilə axtarırlar ki,

وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾
Həqiqətən, Rəbbinin əzabı qorxuludur! ← Onun rəhmətini umurlar və Onun əzabından qorxurlar.

وَاِنْ مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
qiyamət günündən əvvəl Biz oranı məhv etməyək, ← Elə bir məmləkət yoxdur ki,

اَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًاۜ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾
Bu, kitabda (lövhi-məhfuzda) yazılmışdır! ← və ya oranı şiddətli bir əzaba düçar etməyək.

وَمَا مَنَعَنَآ اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰيَاتِ اِلَّا اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْاَوَّلُونَ

əvvəlkilərin onları yalan hesab etmələridir. ← Bizə, möcüzələr göndərməyə mane olan şey ancaq,

وَاٰتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا

Lakin ona zülm etdilər. ← Biz Səmud (tayfasına) açıq-aşkar (bir möcüzə olaraq) dişi bir dəvə verdik.

وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيَاتِ اِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾ وَاِذْ قُلْنَا لَكَ

Bir zaman sənə demişdik: ← Biz möcüzələri, yalnız qorxutmaq üçün göndəririk.

اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِيٓ اَرَيْنَاكَ اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ

Sənə göstərdiyimiz mənzərəni insanlar üçün yalnız bir imtahan etdik; ← “Şübhəsiz, Rəbbin insanları ehtiva etmişdir”.

وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ اِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦٠﴾

Lakin (bu), ancaq onların böyük tüğyanını artırır! ← Quranda lənətlənmiş ağacı da. Və onları qorxuduruq.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّا اِبْلِيسَ

İblisdən başqa (hamısı) dərhal səcdə etdi. ← Vaxtikən mələklərə: “Adəmə səcdə edin!”- dedik.

قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾ قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ

(Və) dedi: “Bu məndən üstün tutduğunu gördünmü? ← (İblis) dedi: “Palçıqdan yaratdığına səcdə edərəmmi?”

لَئِنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾

az qismi xaric, onun nəslini hökmüm altına alaram”. ← Əgər qiyamət gününə qədər mənə möhlət versən,

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَوْفُورًا ﴿٦٣﴾

şübhəsiz, cəzanız, tam bir cəza olaraq Cəhənnəmdir! ← (Allah) dedi: “Get! Onlardan kim sənə uysa,

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ

Atlı və piyadanı onlara qarşı səfərbər et, ← Onlardan kimi bacarırsansa, səsinlə yerindən oynat.

وَشَارِكْهُمْ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ اِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾

Şeytan, onlara yalnız yalan vəd verər! ← mallarına və övladlarına ortaq ol, onlara vədlər ver.

اِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

Rəbbinin vəkil olması kifayət edər! ← Həqiqətən, bəndələrim üzərində sənin heç bir hökmün yoxdur.”

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

onun lütfündən (nemətindən) axtarasınız. ← Rəbbiniz sizin üçün dənizdə gəmiləri yeritdi ki,

اِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

Həqiqətən, O sizə qarşı rəhmlidir!

وَاِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ اِلَّا اِيَّاهُ

Ondan (Allahdan) qeyri dua etdikləriniz qeyb olar. ← Sizə dənizdə bir çətinlik üz verdiyi zaman,

فَلَمَّا نَجّٰيكُمْ اِلَى الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْاِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

Axı insan nankordur! ← O sizi xilas edib quruya (çıxartdıqda) isə üz döndərirsiniz.

اَفَاَمِنْتُمْ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ اَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا

yaxud üzərinizə daş yağdırmayacaq?! ← Əminsinizmi ki, quruda sizi yerə batırmayacaq,

ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًاۙ ﴿٦٨﴾

Sonra özünüzə bir qoruyucu da tapa bilməzsiniz.

اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً اُخْرٰى فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ

üstünüzə şiddətli bir fırtına göndərməyəcək, ← Yoxsa əminsiniz ki, O sizi təkrar oraya qaytarmayacaq,

فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

Sonra Bizə qarşı özünüzə bir köməkçi də tapa bilməzsiniz. ← və inkar etdiyinizə görə sizi batırmayacaq?

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي اٰدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

Onları quruda və dənizdə (miniklərlə) daşıdıq. ← Andolsun ki, Adəm oğullarına çox nemətlər verdik.

وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾

və onları, yaratdığımız məxluqatın çoxundan xeyli üstün etdik. ← Onlara təmiz ruzi verdik,

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اُنَاسٍ بِاِمَامِهِمْ فَمَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ

Kimin kitabı sağ əlinə verilərsə, ← O gün bütün insanları öz imamları ilə birlikdə çağıracağıq.

فَاُولٰٓئِكَ يَقْرَؤُنَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾

Onlara xurma çərdəyinin teli qədər də haqsızlıq edilməz. ← onlar öz kitablarını oxuyarlar.

وَمَنْ كَانَ فِي هٰذِهٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَاَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾

və (haqq) yoldan daha çox azar! ← Bu (dünya)da (qəlbi) kor olan axirətdə də kor olar,

وَاِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِيٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ

ondan başqa bir şeyi Bizə istinad edəsən. ← Az qalsın səni, sənə vəhy etdiyimizdən sapdıracaqdılar ki,

وَاِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾

O zaman səni, sözsüz ki, özlərinə dost tutacaqdılar.

وَلَوْلَآ اَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

yəqin ki, az da olsa onlara uyacaqdın! ← Əgər sənə səbat verməsəydik,

اِذًا لَاَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

Sonra Bizə qarşı özünə köməkçi də tapa bilməzsən. ← O zaman Sənə həyatın və ölümün ikiqatını daddırardıq.

وَاِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا
Səni oradan çıxartmaq üçün az qalmışdı ki, səni o yerdə fitnəyə salsınlar.

وَاِذًا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾
Belə olsaydı, səndən sonra yalnız az bir müddət qala bilərdilər.

سُنَّةَ مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾
Bizim qanunumuzda dəyişiklik tapa bilməzsən! ← Səndən əvvəl göndərdiyimiz peyğəmbərlər barəsindəki qanun (da budur).

اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ
Sübh Quranını da (sübh namazında oxu).← Günortadan gecənin qaranlığına qədər namazı qıl.

اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾
Şübhəsiz, sübh namazı müşahidə olunandır.

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِه۪ نَافِلَةً لَكَ عَسٰٓى اَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٩﴾
Ola bilsin ki, Rəbbin səni, təriflənən bir məqama göndərsin! ← Gecənin bir vaxtı sənə xas olan əlavə təhəccüd namazını qıl.

وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْن۪ي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْن۪ي مُخْرَجَ صِدْقٍ
çıxaracağın yerdən məni doğruluqla çıxart! ← De: “Ey Rəbbim! Daxil edəcəyin yerə məni doğruluqla daxil et,

وَاجْعَلْ ل۪ي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَص۪يرًا ﴿٨٠﴾
Öz dərgahından mənə, kömək edə bilən bir dəlil ver!”

وَقُلْ جَٓاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾
Şübhəsiz ki, batil yoxluğa məhkumdur!” ← De: “Haqq gəldi və batil yox oldu.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَٓاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِن۪ينَ وَلَا يَز۪يدُ الظَّالِم۪ينَ اِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾
O, zalımların ancaq ziyanını artırır. ← Qurandan möminlər üçün şəfa və rəhmət olan şeylər nazil edirik.

وَاِذَٓا اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِه۪ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَؤُ۫سًا ﴿٨٣﴾
Ona pislik üz verdikdə isə məyus olar! ← üz çevirib uzaq gəzər. ← İnsana nemət verdiyimiz zaman,

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِه۪ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ اَهْدٰى سَب۪يلًا ﴿٨٤﴾
Rəbbiniz isə kimin daha doğru yolda olduğunu daha yaxşı bilir!” ← De: “Hər kəs öz xislətinə görə iş görər.

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبّ۪ي
De: “Ruh Rəbbimin əmrindəndir. ← (Ey Rəsulum!) Səndən ruh haqqında soruşarlar.

وَمَٓا اُو۫ت۪يتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَل۪يلًا ﴿٨٥﴾ وَلَئِنْ شِئْنَا
Əgər istəsəydik, ← Sizə (bu barədə), yalnız az bir bilik verilmişdir!”

لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِه۪ عَلَيْنَا وَك۪يلًا ﴿٨٦﴾
Sonra ona görə Bizə qarşı özünə bir vəkil də tapa bilməzdin. ← əlbəttə, sənə vəhy etdiyimizi aparardıq.

اِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

Həqiqətən, Onun sənə olan lütfü böyükdür! ← (Bu) sadəcə Rəbbindən bir mərhəmətdir.

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰٓى اَنْ يَاْتُوا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ

bu Qurana bənzər bir şey gətirsinlər, ← De: “Əgər insanlar və cinlər bir yerə yığışsa ki,

لَا يَاْتُونَ بِمِثْلِه۪ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَه۪يرًا ﴿٨٨﴾

bir-birinə kömək olsalar da.” ← onun bənzərini gətirə bilməzlər,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ ف۪ي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

İnsanların çoxu isə küfrdən başqasını rədd etdi.← Andolsun, Bu Quranda insanlara hər cür misalı izah etdik.

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْبُوعًا ﴿٩٠﴾

...bizim üçün yerdən bir bulaq çıxarmayınca, ← Onlar dedilər: “Sənə iman gətirməyəcəyik...

اَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخ۪يلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْج۪يرًا ﴿٩١﴾

və onun arasında şırıl-şırıl çaylar axıtmayınca, ← yaxud sənin xurma və üzüm bağın olmayınca,

اَوْ تُسْقِطَ السَّمَٓاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَب۪يلًا ﴿٩٢﴾

yaxud Allahı və mələkləri qarşımıza gətirməyincə, ← yaxud iddia etdiyin kimi, göyü parça-parça üstümüzə endirməyincə,

اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَٓاءِ

yaxud sən göyə qalxmayınca (inanmarıq)! ← və ya sənin qızıldan bir evin olmayınca,

وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ

taki bizə, oxuyacağımız bir kitab endirənə qədər!” ← Göyə qalxmağına da əsla inanmayacağıq,

قُلْ سُبْحَانَ رَبّ۪ي هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾

Mən yalnız peyğəmbər olan bir insanam!” ← De: “Rəbbim pakdır, müqəddəsdir!

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوٓا اِذْ جَٓاءَهُمُ الْهُدٰى

onlara doğru yolu göstərən rəhbər gəldiyi zaman, ← İnsanların iman gətirməsinə mane olan şey,

اِلَّا اَنْ قَالُوٓا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٤﴾

“Allah bir insanımı peyğəmbər göndərdi?” ← yalnız (belə) deməleridir:

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْاَرْضِ مَلٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنّ۪ينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٥﴾

əlbəttə, onlara göydən bir elçi mələk endirərdik!” ← De: “Əgər yerdə arxayın gəzən mələklər olsaydı,

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَه۪يدًا بَيْن۪ي وَبَيْنَكُمْ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِه۪ خَب۪يرًا بَص۪يرًا ﴿٩٦﴾

Şübhəsiz, O, qullarından xəbərdardır, görəndir!” ← De: “Mənimlə aranızda Allahın şahid olması kifayətdir.

وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونِهٖۜ

Kimi yoldan çıxartsa, onlar üçün Ondan başqa dostlar tapa bilməzsən. ← Allah kimi doğru yola salsa, o doğru yoldadır.

وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّاۜ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۜ

Onların düşəcəkləri yer Cəhənnəmdir. ← Qiyamət günü onları üzü üstə, kor, lal və kar olaraq yığacağıq.

كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾ ذٰلِكَ جَزَٓاؤُ۬هُمْ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا

Bu, ayələrimizi inkar etdiklərinə görə onların cəzasıdır. ← Azaldıqca onların alovunu artıracağıq!

وَقَالُوٓا ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾

bizmi yeni bir yaradılışla dirildiləcəyik?"← Demişdilər ki:"Sür-sümük olub çürüyüb ovxalandığımız vaxt,

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

onların bənzərini də yaratmağa qadirdir?! ← Görmədilərmi ki, göyləri və yeri yaradan Allah,

وَجَعَلَ لَهُمْ اَجَلًا لَا رَيْبَ ف۪يهِۜ فَاَبَى الظَّالِمُونَ اِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾

Zalımlar küfrdən qeyrisini rədd etdilər. ← O, onlar üçün bir əcəl təyin etdi ki, ona heç bir şübhə yoxdur.

قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَٓائِنَ رَحْمَةِ رَبّ۪ي

De: "Əgər siz Rəbbimin rəhmət xəzinələrinə sahib olsaydınız,

اِذًا لَاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْاِنْفَاقِۜ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾

Axı insan xəsisdir! ← yenə də xərcləməkdən qorxaraq tutardınız (xəsislik edərdiniz).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى تِسْعَ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسْـَٔلْ بَن۪ٓي اِسْرَٓاء۪يلَ

İsrail oğullarından soruş. ← Andolsun ki, Biz Musaya doqquz aşkar möcüzə verdik.

اِذْ جَٓاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ اِنّ۪ي لَاَظُنُّكَ يَا مُوسٰى مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾

"Ey Musa! Mən zənn edirəm ki, sən ovsunlanmışsan. ← Onların yanına gəldiyi zaman Firon ona demişdi:

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَٓا اَنْزَلَ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ اِلَّا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ بَصَٓائِرَ

bunları, yalnız göylərin və yerin Rəbbi ibrət olaraq endirib. ← (Musa) demişdi: "Əlbəttə, bilirsən ki,

وَاِنّ۪ي لَاَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾

Ey Firon! Mən isə, səni məhv olmuş zənn edirəm!"

فَاَرَادَ اَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْاَرْضِ فَاَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَم۪يعًاۙ ﴿١٠٣﴾

Biz də onu və onunla birlikdə olanların hamısını boğduq. ← (Firon) onları o yerdən çıxartmaq istədi.

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِه۪ لِبَن۪ٓي اِسْرَٓاء۪يلَ اسْكُنُوا الْاَرْضَ

"Siz (Şam) ərazisində məskunlaşın. ← Və ondan sonra İsrail oğullarına dedik:

فَاِذَا جَٓاءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَف۪يفًاۜ ﴿١٠٤﴾

sizin hamınızı birlikdə gətirəcəyik!" ← Axirət vədəsi (qiyamət) gəlib çatdığı zaman,

وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًاۢ ﴿١٠٥﴾
Səni ancaq müjdəçi və qorxudan olaraq göndərdik. ← Onu haqq olaraq nazil etdik və haqq olaraq nazil oldu.

وَقُرْاٰنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَاَهُ عَلَى النَّاسِ عَلٰى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾
Biz onu tədriclə nazil etdik. ← İnsanlara aramla oxuyasan deyə, Quranı hissələrə ayırıb göndərdik.

قُلْ اٰمِنُوا بِهٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُواۜ اِنَّ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٓ
Şübhəsiz ki, ondan əvvəl elm verilmiş kimsələr, ← De: "İnanın ya da inanmayın.

اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًاۙ ﴿١٠٧﴾
yanlarında (Quran) oxunduğu zaman çənələri üstə səcdəyə qapanarlar,

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَٓا اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾
Rəbbimizin vədi mütləq yerinə yetəcəkdir!" ← və deyərlər: "Rəbbimiz pakdır!

وَيَخِرُّونَ لِلْاَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١٠٩﴾
Çənələri üstə səcdəyə qapanıb ağlayarlar və (bu), onların itaətini daha da artırar.

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَۜ اَيًّا مَا تَدْعُوا
hansını deyib dua etsəniz (fərqi yoxdur). ← De: "Allaha dua edin yaxud Rəhmana dua edin;

فَلَهُ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰىۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ
Namaz qılarkən səsini çox qaldırma, ← Axı ən gözəl adlar Ona məxsusdur.

وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾
O (ikisinin) arasında bir yol tut! ← nə də orada (namazda səsini) çox alçaltma.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ
Hakimiyyətində onun şəriki yoxdur, ← Və de:"O Allaha həmd olsun ki, Özünə heç bir övlad götürmədi.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾
Təkbir gətirərək onu uca tut! ← zəif olmadığı üçün heç bir dostu da yoxdur!"

﴿١٨﴾ سُورَةُ الْكَهْفِ

əl-Kəhf (Mağara) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 110 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيٓ اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًاۜ ﴿١﴾
və onda heç bir əyriliyə yol vermədi; ← Həmd olsun O Allaha ki, Kitabı Öz quluna (Muhəmmədə) nazil etdi,

قَيِّمًا لِيُنْذِرَ بَاْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ اَنَّ
və yaxşı əməllər edən möminləri müjdələmək üçün ki;← Öz qatından gələcək şiddətli bir əzabla qorxutmaq,

لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًاۙ ﴿٢﴾
onlar üçün gözəl bir mükafat vardır.

مَاكِثِينَ فِيهِ اَبَدًاۙ ﴿٣﴾ وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًاۗ ﴿٤﴾
Və "Allah Özünə övlad götürdü!" - deyənləri qorxutmaq üçün (nazil etdi). ← (Onlar) orada əbədi qalacaqlar!

مَا لَهُمْ بِه۪ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِاٰبَٓائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ

Ağızlarından çıxan söz necə də böyükdür. ← Bu barədə onların və atalarının heç bir elmi yoxdur.

اِنْ يَقُولُونَ اِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾

Onlar ancaq yalan deyirlər!

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٰذَا الْحَد۪يثِ اَسَفًا ﴿٦﴾

təəssüf ki, onlar bu sözə (Qurana) inanmadılar? ← Bəlkə də sən arxalarınca özünü həlak edəcəksən ki,

اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ ز۪ينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾

onlardan hansının əməlinin daha gözəl olduğunu yoxlayaq. ← Yer üzündə olanları, onun üçün bir zinət olaraq yaratdıq ki,

وَاِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَع۪يدًا جُرُزًاۜ ﴿٨﴾

Biz onun üzündə olan hər şeyi məhv edib qupquru bir torpağa döndərərik.

اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّق۪يمِ كَانُوا مِنْ اٰيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾

Yoxsa mağara və Rəqim əhlinin çox təəccüblənilləcək ayələrimiz olduğunu sandın?

اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَٓا اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً

"Ey Rəbbimiz! Bizə Öz dərgahından rəhmət bəxş et, ← Bir zaman gənclər mağaraya sığınıb demişdilər:

وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾ فَضَرَبْنَا عَلٰٓى اٰذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِن۪ينَ عَدَدًاۙ ﴿١١﴾

Biz onları mağarada illərlə yuxuya verdik. ← və bizə işimizdən çıxış yolu hazırla!

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ اَيُّ الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُٓوا اَمَدًاࣖ ﴿١٢﴾

İki tayfadan hansı onların qaldıqları müddəti daha düzgün hesablayacaq. ← Sonra onları oyatdıq ki biləkə;

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوا بِرَبِّهِمْ

Onlar Rəbbinə iman gətirmiş gənclərdi. ← Biz onların xəbərini sənə haqq olaraq söyləyirik.

وَزِدْنَاهُمْ هُدًىۗ ﴿١٣﴾

Biz də onların hidayətini artırmışdıq.

وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

"Rəbbimiz göylərin və yerin Rəbbidir. ← O zaman ürəklərinə qüvvət vermişdik ki, durub demişdilər:

لَنْ نَدْعُوَا۬ مِنْ دُونِه۪ٓ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَٓا اِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾

Yoxsa mənasız şeylər demiş olarıq! ← Biz Ondan başqa heç bir tanrıya dua etməyəcəyik.

هٰٓؤُلَٓاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اٰلِهَةً لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ

Onlar barəsində bir dəlil gətirməli deyildilərmi? ← Bu camaatımız Ondan başqa tanrılar qəbul etdi.

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًاۜ ﴿١٥﴾

Allaha qarşı yalan uydurub düzəldəndən daha zalım kim ola bilər?!"

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ فَأْوُٓا اِلَى الْكَهْفِ

dərhal mağaraya çəkilin ki, ← Onları və Allahdan başqa tapındıqları şeyləri tərk etdiyiniz zaman,

يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِه۪ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ﴿١٦﴾

və işinizdən sizin üçün fayda hazırlasın. ← Rəbbiniz sizə Öz mərhəmətindən əta etsin,

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَم۪ينِ

onların mağarasının sağ tərəfinə meyl edir. ← Günəşi, doğduğu zaman görərdin ki,

وَاِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ ف۪ي فَجْوَةٍ مِنْهُ

Onlar da orada geniş bir yerdədirlər. ← onları tərk edib sol tərəfə yönəlir. ← Batdığı zaman da,

ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ

Allah kimi doğru yola salarsa, o doğru yoldadır. ← Bu, Allahın möcüzələrindəndir.

وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ﴿١٧﴾

onun üçün doğru yolu göstərən bir dost tapa bilməzsən! ← (Allah) kimi yoldan çıxardarsa,

وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَم۪ينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ

Biz onları sağ tərəfə və sol tərəfə çevirirdik. ← Onlar yuxuda ikən onları oyaq sanardın.

وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَص۪يدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ

Əgər onları görsəydin, ← Onların iti də astanada iki əlini (pəncələrini) uzatmış vəziyyətdədir.

لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾

Onlara görə səni dəhşət bürüyərdi. ← mütləq, onlardan qaçaraq dönüb gedərdin,

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَٓاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَٓائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ

Onlardan biri dedi: “(Yuxlayıb) nə qədər qaldınız?” ← Beləcə bir-birindən soruşsunlar deyə onları oyatdıq.

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ

Dedilər: “Qaldığınız müddəti Rəbbiniz daha yaxşı bilir.← “Bir gün və ya günün birazı qədər qaldıq!”- dedilər.

فَابْعَثُٓوا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِه۪ٓ اِلَى الْمَد۪ينَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَٓا اَزْكٰى طَعَامًا

baxsın, ən təmiz yemək hansıdırsa, ← Özünüzdən birini, bu gümüş pulunuzla şəhərə göndərin ki,

فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدًا ﴿١٩﴾

Və çox ehtiyatlı olsun ki, sizi heç kəsə sezdirməsin! ← ondan sizə ruzi (yemək) gətirsin.

اِنَّهُمْ اِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ اَوْ يُع۪يدُوكُمْ ف۪ي مِلَّتِهِمْ

sizi daşqalaq edəcək, ya da sizi öz dinlərinə döndərəcəklər. ← Şübhəsiz, onlar sizi ələ keçirsələr,

وَلَنْ تُفْلِحُٓوا اِذًا اَبَدًا ﴿٢٠﴾

O zaman, əsla nicat tapa bilməzsiniz!”

وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ
Allahın vədinin doğru olduğunu bilsinlər, ← Beləcə onların halı ilə tanış etdik ki,

وَاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَاۚ اِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ
O zaman aralarında onların işini müzakirə edirdilər. ← və qiyamət haqqında şübhə olmadığını (bilsinlər).

فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًاۜ رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ
Rəbbi onları daha yaxşı bilir!” ← Onlar dedilər: “Onların üstündə bir bina tikin.

قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلٰٓى اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾
“Onların üstündə bir məscid tikəcəyik!” ← Onların haqqındakı mübahisədə qalib gələnlər isə dedilər:

سَيَقُولُونَ ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِۚ
Və qaranlığa daş ataraq: “Beş nəfərdir, altıncısı itləridir!”- deyəcəklər. ←“Üç nəfərdir, dördüncüsü itləridir!” - deyəcəklər.

وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبّٓي اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ
De: “Onların sayını Rəbbim daha yaxşı bilir. ← Və də: “Yeddi nəfərdir, səkkizincisi isə itləridir!” - deyəcəklər.

مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ اِلَّا مِرَآءً ظَاهِرًا
Onlar barəsində, açıq dəlillər olmadan mübahisə aparma, ← Bunu ancaq az sayıda bilən var!”

وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ اَحَدًا ﴿٢٢﴾
və onların (kitab əhlinin) heç birindən onlar haqqında bir şey soruşma!

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايْءٍ اِنّي فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾
“Mən onu sabah edəcəyəm!” ← Və heç bir şey barəsində demə ki:

اِلَّا اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ اِذَا نَسِيتَ
(Bunu deməyi) unutduğun zaman Rəbbinin yada sal, ← Allahın diləməsi istisnadır (“İnşallah” de).

وَقُلْ عَسٰٓى اَنْ يَهْدِيَنِ رَبّي لِاَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾
“Ola bilsin ki, Rəbbim məni bundan daha yaxın (dəqiq) bir məlumata yönəltsin!” ← və: de.

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾
Üstünə bir doqquz (il) də artırdılar.(309 il qaldılar). ← Onlar mağaralarında üç yüz il qaldılar.

قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثُواۚ لَهُ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Göylərin və yerin qeybi Ona məxsusdur. ← De: “Onların nə qədər qaldıqlarını Allah daha yaxşı bilir.

اَبْصِرْ بِهِ وَاَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ
Onların, Ondan (Allahdan) başqa heç bir hamisi yoxdur. ← O, necə gözəl görür və necə yaxşı eşidir!

وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهٓ اَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَاتْلُ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ
Rəbbinin kitabından sənə vəhy olunanı oxu. ← O, heç kəsi öz hakimiyyətinə şərik etməz!”

لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾
Ondan (Allahdan) başqa heç bir sığınacaq tapa bilməzsən! ← Onun sözlərini dəyişdirə biləcək biri yoxdur.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
onlar səhər-axşam rizasını diləyərək Rəbbinə dua edirlər. ← O kəslərlə birlikdə özünü səbirli apar ki,

وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
...dünya həyatının bər-bəzəyini istəyərək. ← Gözlərini onlardan çevirmə...

وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ وَكَانَ اَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾
və nəfsinin istəklərinə uyub işində ifrata varıb! ← O kəsə itaət etmə ki, qəlbini Bizi anmaqdan qafil etdik,

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَٓاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَٓاءَ فَلْيَكْفُرْ
Kim istəyir inansın, kim də istəyir inanmasın. ← Və de: “Haqq Rəbbinizdəndir.

اِنَّٓا اَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا
onun divarları onları əhatə edəcəkdir. ← Biz zalımlar üçün elə bir atəş hazırlamışıq ki,

وَاِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَٓاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ
onlara qətran kimi üzləri qızardan bir su ilə kömək ediləcəkdir. ← Əgər onlar kömək istəsələr,

بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَٓاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾
(O,) nə pis içkidir və necə pis məskəndir!

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اِنَّا لَا نُضِيعُ اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾
Biz yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etmərik! ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlərə gəlincə,

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
Orada qızıldan bilərziklərlə bəzənəcəklər. ← Onlar üçün (ağacları) altından çaylar axan Ədn cənnətləri vardır.

وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَاِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْاَرَٓائِكِ
...orada taxtlara söykənmiş bir vəziyyətdə. ← Nazik ipəkdən və qalın ipəkdən yaşıl paltarlar geyəcəklər...

نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾
(O,) nə gözəl mükafat və necə də gözəl məkandır!

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِاَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ اَعْنَابٍ
Onların birinə iki üzüm bağı verdik. ← Onlara iki adamı misal gətir;

وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾
və aralarında əkin saldıq. ← Onları xurmalıqlarla əhatə etdik,

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ اُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْـًٔا وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٣﴾
Onların arasından da bir çay axıtdıq. ← O bağların hər ikisi öz barını verdi və ordan heç bir şey əskilmədi.

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
Öz yoldaşıyla söhbət edərkən dedi: ← Onun başqa gəliri də var idi.

اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَاَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾
və (ailədəki) sayca daha qüvvətliyəm!” ← “Mən səndən daha dövlətli,

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِۚ قَالَ مَٓا اَظُنُّ اَنْ تَبِيدَ هٰذِهٖٓ اَبَدًاۙ ﴿٣٥﴾
"Əsla buranın yox olacağını güman etmirəm. ← O, özünə zülm edərək bağına girib dedi:

وَمَٓا اَظُنُّ السَّاعَةَ قَٓائِمَةً وَلَئِنْ رُدِدْتُ اِلٰى رَبّ۪ي
Əgər Rəbbimin hüzuruna qaytarılsam, ← Qiyamətin qopacağını da zənn etmirəm.

لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
Onunla söhbət edən yoldaşı ona dedi: ← əlbəttə, özümə bundan da yaxşı bir məskən taparam!"

اَكَفَرْتَ بِالَّذ۪ي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوّٰيكَ رَجُلًاۜ ﴿٣٧﴾
sonra bir qətrə sudan (yaratdı), sonra səni adam şəklinə saldı? ← "Səni torpaqdan yaradanımı inkar edirsən ki,

لٰكِنَّا۬ هُوَ اللّٰهُ رَبّ۪ي وَلَٓا اُشْرِكُ بِرَبّ۪ٓي اَحَدًا ﴿٣٨﴾
və heç kəsi Rəbbimə şərik qoşmaram! ← Lakin O Allah mənim Rəbbimdir,

وَلَوْلَٓا اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَٓاءَ اللّٰهُ
"Maşaallah (Allahın dilədiyi kimi oldu)! ← Kaş, bağına girdiyin zaman deyəydin ki:

لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِۚ اِنْ تَرَنِ اَنَا۬ اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًاۚ ﴿٣٩﴾
Əgər məni özündən daha az mal-dövlət və övlad sahibi görürsənsə, ← Qüvvət yalnız Allaha məxsusdur!"

فَعَسٰى رَبّ۪ٓي اَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَٓاءِ
və onun üzərinə göydən bir bəla endirər ki, ← bəlkə, Rəbbim mənə sənin bağından daha yaxşısını verər,

فَتُصْبِحَ صَع۪يدًا زَلَقًاۙ ﴿٤٠﴾ اَوْ يُصْبِحَ مَٓاؤُ۬هَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَط۪يعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾
və onu əsla axtarıb tapa bilməzsən!" ← Yaxud oranın suyu çəkilib gedər, ← hamar (qupquru) bir yer olsun!

وَاُح۪يطَ بِثَمَرِه۪ فَاَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلٰى مَٓا اَنْفَقَ ف۪يهَا
Ora qoyduğu xərcə görə əllərini ovuşdurmağa başladı. ← Beləliklə, onun meyvəsi tələf edildi.

وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَن۪ي لَمْ اُشْرِكْ بِرَبّ۪ٓي اَحَدًا ﴿٤٢﴾
O: "Kaş, mən Rəbbimə heç kəsi şərik qoşmayaydım!"- deyirdi.← Oranın alvarları da üzərinə çökmüşdü.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًاۜ ﴿٤٣﴾
Və o, kömək edə biləcək bir halda deyildi. ← Allahdan başqa ona yardım edə biləcək kəslər də yoxdu.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا۟ ﴿٤٤﴾
Mükafat verməkdə və aqibət verməkdə ən xeyirlisi Odur. ← Burada kömək etmək haqq olan Allaha aiddir.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَٓاءٍ اَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَٓاءِ
(Bu dünya) göydən yağdırdığımız su kimidir. ← Onlara dünya həyatını misal çək;

فَاخْتَلَطَ بِه۪ نَبَاتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَش۪يمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ
və küləyin sovurduğu samana çevrilər. ← Beləcə, yerdəki bitkilər onunla qarışıb (yetişər),

وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾
Axı Allah hər şeyə qadirdir!

اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ
Əbədi qalan yaxşı əməllər isə, ← Mal-mülk və övladlar dünya həyatının bər-bəzəyidir.

خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ اَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ
O gün dağları hərəkətə gətirəcəyik. ← Rəbbinin yanında savab və ümid etibarilə daha xeyirlidir!

وَتَرَى الْاَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ اَحَدًا ﴿٤٧﴾
Onları bir yerə toplayacağıq və onlardan heç birini kənarda qoymayacağıq. ← Və yeri dümdüz görəcəksən.

وَعُرِضُوا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ
"Yanımıza, sizi ilk dəfə yaratdığımız kimi gəldiniz. ← Onlar Rəbbinin hüzuruna cərgə-cərgə gətiriləcəklər;

بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ الْكِتَابُ
(Əməl) kitabı qoyulacaq. ← Lakin güman edirdiniz ki, sizə verdiyimiz vədi yerinə yetirməyəcəyik!"

فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا
Və onlar deyərlər: "Vay halımıza! ← Günahkarların orada olanlardan qorxduqlarını görərsən.

مَا لِ هٰذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً اِلَّا اَحْصٰيهَا
heç bir kiçik və böyük şeyi gözdən qaçırmadan hamısını sayıb yazmışdır!" ← Bu necə bir kitabdır ki,

وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَدًا ﴿٤٩﴾
Və Rəbbin heç kəsə haqsızlıq etməz! ← Və etdikləri əməllərin hazır durduğunu görəcəklər.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّا اِبْلِيسَ
İblisin xaricindəkilər dərhal səcdə etdilər. ← Bir zaman mələklərə demişdik: "Adəmə səcdə edin!"

كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهِ اَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِي
Məni qoyub onu və nəslinimi dost tutursunuz? ← O, cinlərdən idi. Beləcə, Rəbbinin əmrindən çıxdı.

وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾
(Bu), zalımlar üçün necə də pis dəyiş-düyüşdür! ← Halbuki, onlar sizin düşməninizdir.

مَآ اَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ
nə də öz yaradılışlarına. ← Onları, göylərin və yerin yaradılışına şahid etmədim,

وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا ﴿٥١﴾
Zəlalətə aparanları da Özümə köməkçi tutmadım!

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
Dərhal onları (bütlərini) çağıracaqlar. ← O gün (belə) buyuracaq: "İddia etdiyiniz şəriklərimi çağırın!"

فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾
Biz onların arasında, bir cəhənnəm dərəsi bərqərar edərik! ← Lakin onlara cavab verməyəcəklər.

وَرَاَ الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾
və oradan qaçış yeri tapmayacaqlar.← yəqin edəcəklər ki, özləri ora düşəcəklər,← Günahkarlar atəşi görüncə,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾
İnsan isə ən çox mübahisə edəndir. ← Bu Quranda, insanlar üçün hər cür məsəllər çəkdik.

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوٓا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰى
onlara doğru yol göstərən rəhbər gəldiyi zaman, ← İnsanların iman gətirməsinə mane olan şey isə,

وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ اِلَّٓا اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْاَوَّلِينَ
yalnız əvvəlkilərin qaydasının onlara da gəlməsi, ← və də Rəbbindən bağışlanmalarını diləməyə (mane olan);

اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾
yaxud gözləri baxa-baxa əzabın onlara gəlməsini (gözləmələridir).

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ
Kafirlər isə batillə mübarizə aparırlar ki, ← Peyğəmbərləri, yalnız müjdə verənlər və qorxudanlar olaraq göndərdik.

لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوٓا اٰيَاتِي وَمَٓا اُنْذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾
Mənim ayələrimi və qorxudulduqları şeyi də məsxərəyə qoyurlar. ← onunla haqqı yalana çıxartsınlar.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّهِ فَاَعْرَضَ عَنْهَا
onlardan üz döndərər, ← O kimsədən daha zalım kim olar ki, Rəbbinin ayələri özünə xatırladılarkən,

وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ اِنَّا جَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ
Onu (Quranı) anlamasınlar deyə, Biz onların qəlblərinə pərdə çəkdik, ← və öz əlləri ilə etdiklərini unudar?!

وَفِيٓ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا وَاِنْ تَدْعُهُمْ اِلَى الْهُدٰى فَلَنْ يَهْتَدُوٓا اِذًا اَبَدًا ﴿٥٧﴾
o vaxt əsla haqq yola gəlməzlər. ← Onları doğru yola dəvət etsən də, ← qulaqlarına da ağırlıq (maneə qoyduq).

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا
Əgər (Rəbbin) onları günahlarına görə cəzalandırası olsaydı, ← Rəbbin bağışlayandır, mərhəmətlidir.

لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾
Lakin onların bir vaxtı var, ondan başqa bir yer tapa bilməyəcəklər! ← əlbəttə, onların əzabını sürətləndirərdi.

وَتِلْكَ الْقُرٰٓى اَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾
Onları məhv etmək üçün vaxt müəyyən etmişdik. ← O məmləkətləri, zülm etdikləri zaman məhv etdik.

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِفَتٰيهُ لَٓا اَبْرَحُ حَتّٰٓى اَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ
"İki dənizin qovuşduğu yerə çatmayınca geri dönməyəcəyəm, ← Bir zaman Musa gənc (dostuna) demişdi:

اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا
İkisinin qovuşduğu yerə çatdıqları vaxt, ← ya da uzun müddət gəzmədən (bu səfərdən dönməyəcəm)!"

نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾
(Balıq) da dənizdə bir yarğana tərəf yollanmışdı. ← balığı unutmuşdular.

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰيهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَاۘ لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾
Andolsun ki, bu səfərimiz bizi yordu!” ← (Ordan) keçdikləri zaman gəncə dedi: “Nahar yeməyimizi gətir.

قَالَ اَرَاَيْتَ اِذْ اَوَيْنَآ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنّي نَسيتُ الْحُوتَ
mən balığı unutdum. ← O dedi: “Gördünmü, qayanın yanına sığındığımız zaman,

وَمَآ اَنْسَانيهُ اِلَّا الشَّيْطَانُ اَنْ اَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾
(Balıq da) qeyri-adi şəkildə dənizdə öz yoluna getdi!” ← Onu xatırlamağı mənə, yalnız Şeytan unutdurdu.

قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًاۙ ﴿٦٤﴾
Beləcə, öz (ləpirlərinin) izləri ilə geri qayıtdılar. ← (Musa) dedi: “İstədiyimiz şey odur!”

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا
Öz dərgahımızdan ona rəhmət əta etmişdik, ← O ikisi, bəndələrimizdən bir bəndə gördülər.

وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾
və ona Öz tərəfimizdən elm öyrətmişdik.

قَالَ لَهُ مُوسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾
“Sənə öyrədilmiş doğru yolu göstərən elmdən mənə öyrətmək şərtilə sənə tabe olummu?” ← Musa ona dedi:

قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلٰى مَا لَمْ تُحِطْ بِه خُبْرًا ﴿٦٨﴾
Axı, bilmədiyin bir şeyə necə dözə bilərsən?← O dedi:“Sən mənimlə birlikdə səbr edə bilməzsən.

قَالَ سَتَجِدُنٓي اِنْ شَآءَ اللّٰهُ صَابِرًا وَلَآ اَعْصي لَكَ اَمْرًا ﴿٦٩﴾
Sənin əmrinə qarşı çıxmayacağam!”← (Musa) dedi:“İnşallah (əgər Allah diləsə), səbirli olduğumu görəcəksən.

قَالَ فَاِنِ اتَّبَعْتَني فَلَا تَسْـَٔلْني عَنْ شَيْءٍ حَتّٰٓى اُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾
səbəbini sənə söyləməyincə məndən heç bir şey haqqında soruşma!” ← O dedi:“Əgər mənə tabe olacaqsansa

فَانْطَلَقَاۜ حَتّٰٓى اِذَا رَكِبَا فِي السَّفينَةِ خَرَقَهَاۜ
Nəhayət, gəmiyə mindikləri zaman (o bəndə) onu deşdi. ← Beləcə, ikisi yola düşdülər.

قَالَ اَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ اَهْلَهَاۚ لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا اِمْرًا ﴿٧١﴾
Doğrusu, böyük bir şey etdin”. ← (Musa) dedi: “İçindəkiləri suda boğmaq üçünmü onu deşdin?

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾
sən mənimlə birlikdə olmağa səbr edə bilməzsən?” ← O dedi: “Demədimmi ki,

قَالَ لَا تُؤَاخِذْني بِمَا نَسيتُ وَلَا تُرْهِقْني مِنْ اَمْري عُسْرًا ﴿٧٣﴾
və məni öz işimdə çətinliyə salma!” ← (Musa) dedi: “Unutduğum bir şeyə görə məni danlama,

فَانْطَلَقَاۜ حَتّٰٓى اِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ
(o bəndə) dərhal onu öldürdü. ← Yenə getdilər. Nəhayət, bir oğlan uşağı ilə rastlaşdıqları zaman,

قَالَ اَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُكْرًا ﴿٧٤﴾
Andolsun ki, çox pis bir şey etdin”. ← (Musa) dedi: “Can əvəzi olmayan pak bir kimsənimi öldürdün?

قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾
sən mənimlə birlikdə olmağa səbr edə bilməzsən? ← O dedi: “Sənə demədimmi,

قَالَ اِنْ سَاَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي
o zaman mənimlə yoldaşlıq etmə. ← (Musa) dedi: “Əgər bundan sonra səndən bir şey barəsində soruşsam,

قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾
Artıq mənim tərəfimdən üzrlüsən (məni atıb getməyə haqqın var)”.

فَانْطَلَقَا حَتّٰٓى اِذَآ اَتَيَآ اَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَآ اَهْلَهَا
oranın xalqından yemək istədilər. ← Beləcə, ikisi yola düşdü. Nəhayət bir məmləkət əhlinə yetişdikləri vaxt,

فَاَبَوْا اَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ اَنْ يَنْقَضَّ
İkisi orada, yıxılmaq üzrə olan bir divar gördülər. ← Ancaq o ikisini qonaq etmək istəmədilər.

فَاَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ اَجْرًا ﴿٧٧﴾
“Əgər istəsəydin, sözsüz ki, onun müqabilində ücrət alardın.” ← (O bəndə) onu düzəltdi. (Musa) dedi:

قَالَ هٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَاُنَبِّئُكَ بِتَاْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾
Səbr edə bilmədiyin şeylərin yozumunu sənə bildirəcəm!← O dedi: “Mənimlə sənin arandakı fərq budur.

اَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَاَرَدْتُ اَنْ اَعِيبَهَا
Mən də onu xarab etmək istədim. ← Gəmiyə gəlincə, o, dənizdə çalışan yoxsullara mənsub idi.

وَكَانَ وَرَآءَهُمْ مَلِكٌ يَاْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾
hər bir (saz) gəmini zorla ələ keçirir. ← Axı onların arxasından gələn bir kral vardı ki,

وَاَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ اَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَآ اَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾
Qorxduq ki, ata-anasını azğınlığa və küfrə sövq edər. ← Oğlana gəldikdə, onun ata-anası mömin idilər.

فَاَرَدْنَآ اَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكٰوةً وَاَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾
Rəbbinin onlara, ondan daha təmiz və daha mərhəmətli olan başqa birini verməsini istədik.

وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا
Onun altında isə, onlara aid bir xəzinə vardı. ← Divara gəldikdə, o, şəhərdəki iki yetim oğlanın idi.

وَكَانَ اَبُوهُمَا صَالِحًا فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنْ يَبْلُغَآ اَشُدَّهُمَا
Rəbbin istədi ki, onlar həddi-büluğa çatsınlar, ← Onların atası da əməlisaleh kimsə idi.

وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ اَمْرِي
Mən bunları öz başıma etmədim. ← və Rəbbindən bir mərhəmət olaraq öz xəzinələrini çıxartsınlar.

ذٰلِكَ تَاْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾
Səbr edə bilmədiyin şeylərin yozumu budur!”

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَاَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾
De ki: “Onun barəsində sizə bir hekayət söyləyəcəyəm!” ← Səndən Zülqərneyn barəsində də soruşurlar.

اَنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْاَرْضِ وَاٰتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًاۙ ﴿٨٤﴾ فَاَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾
O da bir yol izlədi.← və ona hər şeyin yolunu verdik (öyrətdik).← Biz ona yer üzərində güc-qüvvət verdik.

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ
onu, qara palçıqlı bir çeşmədə batan gördü. ← Nəhayət, günəşin batdığı yerə gəlib çatdığı zaman,

وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًاۜ قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ
Biz dedik: "Ey Zülqərneyn! ← Onun yanında da bir tayfa gördü.

اِمَّآ اَنْ تُعَذِّبَ وَاِمَّآ اَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾
ya da onlarla yaxşı rəftar edərsən!" ← Ya (onlara) əzab verərsən,

قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ اِلٰى رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨٧﴾
Və ona, görünməmiş bir əzab verəcəkdir! ← Sonra Rəbbinə qaytarılacaq. ← O dedi:"Kim zülm etsə, ona əzab verəcəyik.

وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَآءً الْحُسْنٰى وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًاۜ ﴿٨٨﴾
Biz ona asan bir şey əmr edəcəyik!" ← İman gətirib yaxşı iş göreni isə ən gözəl mükafat gözləyir.

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ
Nəhayət, günəşin doğduğu yerə çatdığı zaman, ← Sonra o, (başqa) bir yol izlədi.

وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًاۙ ﴿٩٠﴾
Onlar üçün ona (günəşə) qarşı heç bir sipər yaratmamışdıq. ← onu bir qövm üzərində doğan gördü.

كَذٰلِكَۜ وَقَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾
Sonra o (başqa) bir yol izlədi. ← Belə idi. Onun yanında nələr olduğunu da bilirik.

حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًاۙ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾
onların qabağında, az qala söz anlamayan bir tayfa gördü. ← Nəhayət, iki dağ arasına gəlib çatdıqda,

قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ اِنَّ يَاْجُوجَ وَمَاْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ
Həqiqətən, Yəcuc və Məcuc (tayfaları) yer üzündə fitnə-fəsad törədirlər. ← Onlar dedilər: "Ey Zülqərneyn!

فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰٓى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾
bizimlə onlar arasında bir sədd çəkəsən?" ← Olarmı, sənə müəyyən məbləğ verək,

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَاَعِينُونِي بِقُوَّةٍ
Siz öz qüvvənizlə mənə kömək edin, ← O dedi: "Rəbbimin mənə verdiyi güc-qüvvət daha yaxşıdır.

اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًاۙ ﴿٩٥﴾
mən də sizinlə onlar arasında bir sədd düzəldim!

اٰتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِۜ حَتّٰٓى اِذَا سَاوٰى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
O, iki dağın arasını (bunlarla) bərabərləşdirən kimi: ← Mənə dəmir parçaları gətirin!"

قَالَ انْفُخُواۜ حَتّٰٓى اِذَا جَعَلَهُ نَارًاۙ قَالَ اٰتُونِي اُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًاۜ ﴿٩٦﴾
"Mənə ərimiş mis gətirin, onun üstünə töküm!" - dedi.← "(Körükləri) üfürün!"- dedi. Onu od halına salınca:

فَمَا اسْطَاعُوٓا اَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾
nə də onu yara bildilər.← (Yəcuc-Məcuc tayfaları) nə onu (səddi) aşa bildilər,

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّيۚ فَاِذَا جَٓاءَ وَعْدُ رَبِّي
Rəbbimin vədi gəldiyi zaman, ← (Zülqərneyn) dedi: "Bu, Rəbbimdən (gələn) mərhəmətdir.

جَعَلَهُ دَكَّٓاءَۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّاۜ ﴿٩٨﴾
Axı, Rəbbimin vədi haqdır!" ← (Allah) onu yerlə yeksan edəcəkdir.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ
Onlar dalğa-dalğa digərlərinin arasına qarışarlar. ← O gün onların bir qismini buraxarıq.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًاۙ ﴿٩٩﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًاۙ ﴿١٠٠﴾
O gün Cəhənnəmi kafirlərə açıqca göstərərik;← onların hamısını bir yerə yığarıq.← Sur çalınanda da,

اَلَّذِينَ كَانَتْ اَعْيُنُهُمْ فِي غِطَٓاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا۟ ﴿١٠١﴾
və eşitməyə də qadir deyildilər. ← O kəslərə ki, gözləri Məni anmağa qarşı pərdəli idi,

اَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِٓي اَوْلِيَٓاءَ
məni qoyub qullarımı özlərinə dost edəcəklər? ← Kafirlər güman edirlərmi ki,

اِنَّٓا اَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْاَخْسَرِينَ اَعْمَالًاۜ ﴿١٠٣﴾
De:"Sizə əməlcə ən çox ziyana uğrayanları xəbər verəkmi? ← Biz Cəhənnəmi kafirlər üçün qalacaq yer olaraq hazırlamışıq!

اَلَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾
Halbuki onlar yaxşı işlər gördüklərini sanırdılar. ← O kəslərdir ki, dünya həyatındakı səyləri boşa gedib.

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَٓائِه۪
Onlar o kəslərdir ki, Rəbbinin ayələrini və Onunla qarşılaşacaqlarını inkar etdilər."

فَحَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾
Buna görə də qiyamət günü onlar üçün bir tərəzi qurmayacağıq!← Beləcə onların əməlləri puça çıxdı.

ذٰلِكَ جَزَٓاؤُ۬هُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوٓا اٰيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ﴿١٠٦﴾
İnkar etdiklərinə, ayələrimi və peyğəmbərlərimi lağa qoyduqlarına görə! ← Budur onların cəzası - cəhənnəm;

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًاۙ ﴿١٠٧﴾
onlar üçün qalacaqları Firdovs cənnətləri vardır!← Şübhəsiz, o kəslər ki, iman gətirib yaxşı işlər görərlər,

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي
De:"Əgər Rəbbimin sözləri üçün dəniz mürəkkəb olsaydı,← Orada əbədi qalıb oradan ayrılmaq istəməzlər!

لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِه۪ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾
və bir o qədər də əlavə etsək (yenə bitməzdi)." ← Rəbbimin sözləri bitmədən öncə dəniz bitərdi,

قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا۬ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَٓا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ
Mənə vəhy olunur ki, sizin tanrınız bir tək tanrıdır. ← De: "Mən sadəcə sizin kimi bir insanam.

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَٓاءَ رَبِّه۪ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّه۪ٓ اَحَدًا ﴿١١٠﴾
və Rəbbinə etdiyi ibadətə heç kəsi şərik qoşmasın!"← Kim Rəbbi ilə qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, yaxşı iş görsün,

سُورَةُ مَرْيَمَ ﴿١٩﴾

Məryəm surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 98 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كٓهٰيٰعٓصٓ ﴿١﴾ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّاۚ ﴿٢﴾

(Bu), Rəbbinin öz qulu Zəkəriyyaya olan mərhəmətinin xatırlanmasıdır! ← Kaf, Ha, Ya, Eyn, Sad!

اِذْ نَادٰى رَبَّهُ نِدَآءً خَفِيًّا ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي

demişdi: "Ey Rəbbim! Mənim sümüyüm sustalmış, ← (Zəkəriyya) Rəbbinə gizlicə səsləndiyi zaman,

وَاشْتَعَلَ الرَّاْسُ شَيْبًا وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾

Ey Rəbbim! Sənə dua etməklə heç vaxt bəxtsiz olmamışam. ← başım ağappaq ağarmışdır.

وَاِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَآءِي وَكَانَتِ امْرَاَتِي عَاقِرًا

Zövcəm də qısırdır. ← Mən özümdən sonra gələn qohum-əqrabamdan qorxuram.

فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّاۙ ﴿٥﴾

Buna görə də, mənə Öz dərgahından bir dost (oğul) bəxş et ki,

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾

Ey Rəbbim! Onu, razı qaldığın biri et!"← mənə və Yəqub nəslinə varis olsun.

يَا زَكَرِيَّآ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيٰىۙ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾

O adı əvvəllər heç kəsə verməmişik! ← Ey Zəkəriyya! Biz sənə, adı Yəhya olan bir oğulla müjdə veririk.

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَاَتِي عَاقِرًا

Axı, zövcəm qısırdır. ← (Zəkəriyya) dedi: "Ey Rəbbim! mənim necə oğlum ola bilər?

وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾ قَالَ كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ

(Allah) dedi: "Belədir. Rəbbin buyurdu ki, ← Mən də əldən düşüb qocalığıma çatmışam."

هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿٩﴾

Səni də ilk əvvəl heç bir şey deyilkən (yoxdan) yaratmışdım!" ← o Mənim üçün asandır.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي اٰيَةً قَالَ اٰيَتُكَ

(Allah) dedi: "Sənin işarən, ← (Zəkəriyya) dedi: "Ey Rəbbim! Mənim üçün bir işarə təyin et!"

اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾ فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ

Beləcə o, mehrabdan qövmünün qabağına çıxdı, ← sağlam ikən üç gecə insanlarla danışa bilməməyindir!"

فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١١﴾

"Səhər və axşam (Allahı) təsbih edin!" ← və onlara belə işarə etdi:

يَا يَحْيٰى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَاٰتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾
Biz uşaq ikən ona hikmət verdik. ← Ey Yəhya! Kitabdan bərk tut!

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكٰوةً وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾
O, müttəqi kimsə idi.← Həm də Öz dərgahımızdan bir mərhəmət və paklıq (bəxş etdik).

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾
Zalım, asi deyildi. ← (Yəhya) ata-anasına qarşı da olduqca itaətkar idi.

وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾
Öləcəyi gün və diriləcəyi gün də (ona salam olsun)! ← Doğulduğu gün ona salam olsun!

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ اِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾
O zaman o, ailəsindən (ayrılıb) şərq tərəfində bir yerə çəkilmişdi. ← Kitabda (Quranda) Məryəmi də yad et!

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَاَرْسَلْنَا اِلَيْهَا رُوحَنَا
Biz də Öz ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. ← Və onlarla arasına pərdə tutmuşdu.

فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾
(Cəbrail) kamil bir insan şəklində ona göründü.

قَالَتْ اِنّ۪ٓي اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾
Əgər (Allahdan) qorxansansa (mənə toxunma)!" ← (Məryəm) dedi: "Mən səndən Rəhmana sığınıram.

قَالَ اِنَّمَٓا اَنَا۬ رَسُولُ رَبِّكِ لِاَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾
sənə təmiz bir oğlan uşağı bağışlayım!" ← (Cəbrail) dedi: "Mən sadəcə Rəbbinin elçisiyəm ki,

قَالَتْ اَنّٰى يَكُونُ ل۪ي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْن۪ي بَشَرٌ وَلَمْ اَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾
Mənə bir insan toxunmamışdır. Mən zinakar da deyiləm!" ← (Məryəm) dedi: "Mənim necə uşağım ola bilər?

قَالَ كَذٰلِكِۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ
bu Mənim üçün asandır." ← (Cəbrail) dedi: "Belədir. Rəbbin buyurdu ki,

وَلِنَجْعَلَهُٓ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ اَمْرًا مَقْضِيًّا ﴿٢١﴾
Əzəldən təqdir olunmuş bir işdir!" ← Onu insanlar üçün bir möcüzə və bizdən bir rəhmət olaraq edəcəyik.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِه۪ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾
və onunla (bətnindəki uşaqla) uzaq bir yerə çəkildi. ← Beləcə, ona (uşağa) hamilə oldu,

فَاَجَٓاءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰى جِذْعِ النَّخْلَةِۚ
Doğuş sancısı onu, bir xurma ağacının gövdəsinin yanına getməyə vadar etdi.

قَالَتْ يَا لَيْتَن۪ي مِتُّ قَبْلَ هٰذَا وَكُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا ﴿٢٣﴾
və tamamilə unudulub getmiş olaydım!" ← (Məryəm) dedi: "Kaş ki, mən bundan əvvəl öləydim,

فَنَادٰيهَا مِنْ تَحْتِهَٓا اَلَّا تَحْزَن۪ي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾
Rəbbin sənin (ayağının) altında bir su arxı yaratdı. ← Dərhal alt tərəfindən ona bir nida gəldi: "Kədərlənmə!

وَهُزّ۪ٓي اِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾
üstünə, yetişmiş təzə xurma tökülsün! ← Xurma ağacının gövdəsini özünə tərəf silkələ ki,

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًاۚ فَاِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ اَحَدًاۙ فَقُولِي
Əgər bir adam görəcək olsan, de ki: ← (Xurmadan və sudan) ye-iç, gözün aydın olsun!

اِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اُكَلِّمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّاۚ ﴿٢٦﴾
Ona görə də, bu gün heç kəslə danışmayacağam!" ← "Mən Rəhmən üçün (sükut) orucu nəzir eləmişəm.

فَاَتَتْ بِه۪ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾
Onlar dedilər: "Ey Məryəm! Sən çox əcaib bir şeylə gəldin! ← Və onu (uşağı) götürüb öz qövmünə gətirdi.

يَٓا اُخْتَ هٰرُونَ مَا كَانَ اَبُوكِ امْرَاَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ اُمُّكِ بَغِيًّاۚ ﴿٢٨﴾
anan da zinakar deyildi!" ← Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi deyildi,

فَاَشَارَتْ اِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا﴿٢٩﴾
Onlar dedilər: "Beşikdə olan uşaqla necə danışaq?" ← Və (Məryəm) ona (uşağa) işarə etdi.

قَالَ اِنِّي عَبْدُ اللّٰهِ اٰتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّاۙ ﴿٣٠﴾
O mənə kitab verdi, və məni peyğəmbər etdi. ← (Uşaq dilə gəlib) dedi: "Mən həqiqətən, Allahın quluyam.

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ وَاَوْصَانِي بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴿٣١﴾
və mənə, diri olduqca namaz qılıb zəkat verməyi tövsiyə etdi.← Harada oluramsa olum, məni mübarək etdi,

وَبَرًّا بِوَالِدَت۪يۘ وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾
və məni zülmkar, dikbaş eləmədi! ← anama qarşı da olduqca itaətkar (etdi),

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ اَمُوتُ وَيَوْمَ اُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾
öləcəyim gün və diriləcəyim gün!" ← Mənə salam olsun; doğulduğum gün,

ذٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذ۪ي ف۪يهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾
şübhəyə düşdükləri haqq sözdür. ← Bu, Məryəm oğlu İsadır ki,

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ
O pakdır! ← Özünə övlad götürmək Allaha yaraşmaz!

اِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾
ona yalnız: "Ol!" - deyər, o dərhal olar. ← O, bir şeyi yaratmaq istədiyi zaman,

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبّ۪ي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَق۪يمٌ ﴿٣٦﴾
Elə isə, Ona ibadət edin. Bu, doğru yoldur!" ← Allah mənim də Rəbbimdir, sizin də Rəbbinizdir.

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ﴿٣٧﴾
Böyük günü görəcək kafirlərin də vay halına! ← Firqələr isə öz aralarında anlaşılmazlığa düşdülər.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْ يَوْمَ يَاْتُونَنَا
Onlar, Bizim hüzurumuza gələcəkləri gün elə yaxşı eşidəcək, elə yaxşı görəcəklər ki!

لٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ ف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ ﴿٣٨﴾
Lakin zalımlar bu gün açıq-aşkar bir zəlalət içindədirlər.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾
o vaxt onlar qəflətdə olbub iman gətirməmişkən iş bitmiş olacaq!← Onları, peşmançılıq günü ilə qorxut ki,

اِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾
Və onlar Bizim hüzurumuza qaytarılacaqlar. ← Biz yer üzünə və onun üzərində olanlara varis olacağıq.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِبْرٰهِيمَ اِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾
Həqiqətən, o, büsbütün doğru danışan bir peyğəmbər idi. ← Kitabda İbrahimi də yad et!

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ يَٓا اَبَتِ
Bir zaman, öz atasına demişdi: “Atacan!

لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْـًٔا ﴿٤٢﴾
eşitməzlər, görməzlər və sənə heç bir fayda verə bilməzlər? ← Nə üçün o şeylərə ibadət edirsən ki,

يَٓا اَبَتِ اِنِّي قَدْ جَٓاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَاْتِكَ فَاتَّبِعْنِٓي اَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾
Mənə tabe ol, səni doğru bir yola çıxardım! ← Atacan! Həqiqətən, sənə gəlməyən bir elm mənə gəlmişdir.

يَٓا اَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾
Həqiqətən, Şeytan Rəhmana üsyankar olmuşdur! ← Atacan! Şeytana ibadət etmə!

يَٓا اَبَتِ اِنِّٓي اَخَافُ اَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾
və Şeytanın dostu olasan!” ← Atacan! Mən qorxuram ki, Rəhmandan sənə bir əzab toxunsun,

قَالَ اَرَاغِبٌ اَنْتَ عَنْ اٰلِهَتِي يَٓا اِبْرٰهِيمُ
“Ey İbrahim! Sən mənim tanrılarımdan üzmü çevirirsən? ← (Atası) dedi:

لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَاَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٤٦﴾
Bir müddət məndən uzaq ol! ← “Əgər (buna) son qoymasan, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَاَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي
Mən Rəbbimdən sənin bağışlanmağını diləyəcəyəm. ← (İbrahim) dedi: “Sənə salam olsun!

اِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٧﴾ وَاَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
Sizi və Allahı qoyub dua etdiyiniz şeyləri tərk edirəm, ← Şübhəsiz, O mənə qarşı çox lütfkardır.

وَاَدْعُوا رَبِّي عَسٰٓى اَلَّا اَكُونَ بِدُعَٓاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾
Ümidvaram ki, Rəbbimə dua etməklə bədbəxt olmaram!” ← və Rəbbimə dua edirəm.

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
(İbrahim) onları və Allahdan başqa tapındıqları şeyləri tərk etdiyi zaman,

وَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾
Hər ikisini də peyğəmbər etdik. ← Biz ona (oğlu) İshaqı və (nəvəsi) Yəqubu bəxş etdik.

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾
və onlara, üstün bir doğruluq dili verdik. ← Onlara öz mərhəmətimizdən ehsan etdik,

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسٰٓى اِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥١﴾
Həqiqətən o, çox səmimi idi və bir elçi, bir peyğəmbər idi. ← Kitabda Musanı da yad et!

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾
və onu, gizli dua edərkən (özümüzə) yaxınlaşdırdıq. ← Onu (Musanı) Tur dağının sağ tərəfindən çağırdıq,

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَآ اَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾
Öz mərhəmətimizdən, qardaşı Harunu da bir peyğəmbər olaraq ona bəxş etdik.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِسْمٰعِيلَ اِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّاۚ ﴿٥٤﴾
Həqiqətən, O öz vədinə sadiq idi və bir elçi, bir peyğəmbər idi. ← Kitabda İsmaili də yada sal!

وَكَانَ يَاْمُرُ اَهْلَهُ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِۖ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾
Rəbbi qatında bəyənilmiş kimsə idi. ← O, öz xalqına namaz qılmağı və zəkat verməyi əmr edirdi.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِدْرِيسَ اِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٦﴾ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾
Onu uca bir məqama qaldırdıq.← O həqiqətən, doğru danışan bir peyğəmbər idi. ← Kitabda İdrisi də yad et!

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍۘ
Adəmin və Nuhla daşıdıqlarımızın nəslindən, ← Onlar, Allahın özlərinə nemət verdiyi peyğəmbərlərdəndir;

وَمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْرَٓاءِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَاۜ
və seçib haqq yola yönəltdiklərimizdəndirlər. ← İbrahimin və İsrailin (Yəqubun) nəslindən,

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا ﴿٥٨﴾
ağlayaraq səcdəyə qapanırdılar. ← Rəhmanın ayələri onlara oxunduğu zaman,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ
namazı tərk edib şəhvətə uydular. ← Onlardan sonra elə bir nəsil gəldi ki,

فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّاۙ ﴿٥٩﴾
Onlar (Cəhənnəmdəki) Fəyy dərəsinə düşəcəklər.

اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُو۬لٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْـًٔاۙ ﴿٦٠﴾
Onlar heç bir haqsızlıq görmədən Cənnətə girəcəklər;←Tövbə edib iman edən və yaxşı işlər görənlər xaric!

جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ اِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَاْتِيًّا ﴿٦١﴾
Onun vədi mütləq yerinə yetəcəkdir. ← Rəhmanın, Öz bəndələrinə vəd etdiyi, görmədikləri Ədn cənnətlərinə!

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا اِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾
Onlar üçün ruziləri də səhər-axşam oradadır.← Onlar orada boş söhbətlər deyil, ancaq "Salam!" eşidərlər.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾
bəndələrimizdən müttəqi olanları ona varis edəcəyik. ← Bu, həmin o Cənnətdir ki,

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَ
(Cəbrail belə demişdi:) "Biz yalnız sənin Rəbbinin əmri ilə enirik.

لَهُ مَا بَيْنَ اَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّاۚ ﴿٦٤﴾
Rəbbin unudan deyildir." ← Önümüzdə, arxamızda və onların arasında nə varsa Ona məxsusdur.

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ
Elə isə, Ona ibadət et, ← (O,) göylərin, yerin və onların arasında olan hər şeyin Rəbbidir!

وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهۜ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾
Ona adaş birini (bənzərini) bilirsənmi? ← və Onun ibadətində səbirli ol!

وَيَقُولُ الْاِنْسَانُ ءَاِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ اُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾
“Mən öldüyüm zaman (qəbirdən) diri olaraqmı çıxardılacağam?” ← İnsan deyir:

اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْـًٔا ﴿٦٧﴾
Biz ilk öncə onu heç bir şey deyilkən (yoxdan) yaratdıq? ← İnsan xatırlamırmı ki,

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّاۚ ﴿٦٨﴾
Sonra onları, diz çökmüş halda Cəhənnəmin ətrafına gətirəcəyik. ← Rəbbinə and olsun ki, onları və şeytanları toplayacağıq.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّاۚ ﴿٦٩﴾
Onlardan hansı, Rəhmana qarşı ən çox asi olandırsa. ← Sonra mütləq hər bir firqədən dartıb çıxardacağıq;

ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ اَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾
Sonra ora (Cəhənnəmə) girməyə ən çox layiq olanları, sözsüz ki, Biz daha yaxşı bilirik.

وَاِنْ مِنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَاۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّاۚ ﴿٧١﴾
(Bu,) Rəbbinin üzərinə vacib bir hökmdür. ← Sizdən elə biri olmaz ki, oraya girməsin.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾
zalımları isə orada diz çökmüş halda saxlayacağıq! ← Sonra müttəqi olanlara nicat verəcəyik,

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوٓاۙ
kafir olanlar iman gətirənlərə demişdilər: ← Ayələrimiz özlərinə açıq-aşkar oxunduğu zaman,

اَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَاَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾
“İki tayfadan hansının məqamı daha yaxşı, hansının məclisi daha gözəldir?”

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَرِءْيًا ﴿٧٤﴾
onlar mal-dövlət və simaca daha üstün idilər. ← Halbuki onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik ki,

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّاۚ
qoy Rəhman ona uzun müddət möhlət versin.” ← De: “Kim zəlalət içindədirsə,

حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوعَدُونَ اِمَّا الْعَذَابَ وَاِمَّا السَّاعَةَ
(bu) istər əzab olsun, istər qiyamət olsun; ← Nəhayət, vəd olunduqları şeyi gördükləri zaman,

فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٥﴾ وَيَزِيدُ اللّٰهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى
Allah, doğru yolda olanların doğruluğunu artırar. ← kimin məqamı daha pisdir və tərəfdarları daha zəifdir, biləcəklər.

وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٧٦﴾
və nəticə etibarilə daha yaxşıdır! ← Əbədi qalan yaxşı işlər isə Rəbbinin qatında savab etibarilə daha xeyirli,

اَفَرَاَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِاٰيَاتِنَا وَقَالَ لَاُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾
"Mənə mütləq mal-mülk və övlad veriləcəkdir!" ← Ayələrimizi inkar edəni gördünmü (belə) deyir:

اَطَّلَعَ الْغَيْبَ اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾
yoxsa Rəhmanın qatında (bu barədə) əhd alıb?! ← O, qeybimi öyrəndi,

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾
və onun əzabını artırdıqca artıracağıq. ← Xeyr, onun dediklərini yazacağıq,

وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَاْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾
və tənha şəkildə bizə gələcəkdir. ← Onun dediklərinə Biz varis olacağıq,

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾
özlərinə dəstək olsunlar. ← Allahdan başqa tanrılar qəbul etdilər ki,

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾
və onlara düşmən olacaqlar. ← Xeyr, (qiyamət günü tanrıları) onların ibadətini danacaqlar,

اَلَمْ تَرَ اَنَّٓا اَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ اَزًّا ﴿٨٣﴾
Onlara fit verib (günaha sövq edirlər). ← Görmədinmi Biz şeytanları kafirlərin üstünə göndərdik.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾
Çünki Biz onların (günlərini) bir-bir sayırıq. ← Elə isə, onlardan ötrü tələsmə.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾ وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾
Günahkarları isə susuz vəziyyətdə Cəhənnəmə sürərik.← O gün müttəqiləri, Rəhmanın hüzuruna bir qrup halında cəm edərik.

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾
Rəhmanın qatında əhd almış kəslər müstəsnadır. ← Onlar şəfaət etməyə qadir olmazlar.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا اِدًّا ﴿٨٩﴾
Siz, doğrudan da, olduqca pis bir şey etdiniz! ← Onlar: "Rəhman özünə övlad götürmüşdür!" - dedilər.

تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾
yer yarılsın və dağlar yerindən qopub uçsun; ← Buna görə az qaldı ki, göylər parçalansın,

اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾
Halbuki özünə övlad götürmək, Rəhmana yaraşmaz. ← Rəhmana övlad isnad etdiklərinə görə!

اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِلَّا اٰتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾
bir qul kimi Rəhmanın hüzuruna gəlməsin. ← Göylərdə və yerdə olanlardan elə biri yoxdur ki,

لَقَدْ اَحْصٰيهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمْ اٰتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾
Onların hamısı qiyamət günü tək olaraq Onun hüzuruna gələcək. ← And olsun ki, (Allah) onları hesablamış və təkrar-təkrar saymışdır.

اِنَّ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾
Rəhman onlar üçün bir sevgi yaradacaq. ← Həqiqətən, iman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə,

فَاِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقٖينَ
onunla müttəqilərə müjdə verəsən, ← Biz onu (Quranı) sənin dilinlə asan etdik ki,

وَتُنْذِرَ بِهٖ قَوْمًا لُدًّا ﴿٩٧﴾ وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ
Onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. ← və inadkar bir qövmü onunla xəbərdar edəsən.

هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾
yaxud onlardan bir səs-səmir eşidirsən? ← Onlardan birini görürsənmi,

﴿٢٠﴾ سُورَةُ طٰهٰ

Taha surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 135 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

طٰهٰ ﴿١﴾ مَٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰى ﴿٢﴾ اِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشٰى ﴿٣﴾
Sadəcə qorxanlara nəsihət olsun deyə! ← Quranı, məşəqqət çəkməyin üçün sənə nazil etmədik! ← Ta, Ha!

تَنْزٖيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوَاتِ الْعُلٰى ﴿٤﴾ اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٥﴾
Rəhman ərşə ucaldı. ← Yeri və uca göyləri yaradandan nazil olmuşdur.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ﴿٦﴾
O ikisinin arasında və torpağın altında da nə varsa (Onundur)!← Göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى ﴿٧﴾
Çünki O (Allah), sirri də, daha gizli olanı da bilir. ← Sən səsini ucaltsanda (bir fərqi yoxdur).

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ لَهُ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰى ﴿٨﴾
Ən gözəl adlar (Əsmayi-hüsna) Ona məxsusdur! ← Allah! Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur!

وَهَلْ اَتٰيكَ حَدٖيثُ مُوسٰى ﴿٩﴾
Bəs Musanın hekayəti sənə gəlib çatdımı?

اِذْ رَاٰ نَارًا فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوٓا اِنّٖٓي اٰنَسْتُ نَارًا
"Siz durun. Mənim gözümə bir od sataşdı. ← Bir zaman (Musa) bir ataş görüb ailəsinə demişdi:

لَعَلّٖٓي اٰتٖيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾
yaxud odun yanında bir bələdçi taparam!" ← Bəlkə, mən ondan sizə bir köz gətirərəm,

فَلَمَّٓا اَتٰيهَا نُودِيَ يَا مُوسٰى ﴿١١﴾
(Musa) ora gəldiyi zaman ona bir nida gəldi: "Ey Musa!

اِنّٖٓي اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾
Çünki sən müqəddəs vadidə - Tuvadasan! ← Şübhəsiz, Mən sənin Rəbbinəm. Çarıqlarını çıxart.

وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى ﴿١٣﴾
Mən səni seçdim. Ona görə də vəhy olunanı dinlə!

اِنَّن۪ٓي اَنَا اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنَا۬ فَاعْبُدْن۪يۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْر۪ي ﴿١٤﴾
Mənə ibadət et və Məni anmaq üçün namaz qıl! ← Şübhəsiz, Mən Allaham. Məndən başqa bir tanrı yoxdur.

اِنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ اَكَادُ اُخْف۪يهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى ﴿١٥﴾
hər kəs etdiyi əməlin əvəzini alsın. ← Qiyamət mütləq gələcəkdir. Onu az qala açmağım gəlir ki,

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ فَتَرْدٰى ﴿١٦﴾
ona inanmayıb nəfsinin istəklərinə uyur! Yoxsa məhv olarsan! ← O kimsə səni ondan yayındırmasın ki,

وَمَا تِلْكَ بِيَم۪ينِكَ يَا مُوسٰى ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَۚ اَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا
(Musa) dedi: “O mənim əsamdır. Ona söykənirəm, ← Ey Musa! Bəs sağ əlindəki o nədir?”

وَاَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَم۪ي وَلِيَ ف۪يهَا مَاٰرِبُ اُخْرٰى ﴿١٨﴾
Onunla başqa ehtiyaclarımı da təmin edirəm!” ← və onunla qoyunlarım üçün (xəzəl) silkələyirəm.

قَالَ اَلْقِهَا يَا مُوسٰى ﴿١٩﴾ فَاَلْقٰيهَا فَاِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعٰى ﴿٢٠﴾
(Musa) onu atdı və o, dərhal sürünən bir ilan oldu. ← (Allah) dedi: “Ey Musa! Onu (əsanı) at!”

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُع۪يدُهَا س۪يرَتَهَا الْاُو۫لٰى ﴿٢١﴾
Biz onu qaytarıb əvvəlki şəklinə salacağıq! ← (Allah) buyurdu: “Onu tut və qorxma!

وَاضْمُمْ يَدَكَ اِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَٓاءَ مِنْ غَيْرِ سُٓوءٍ اٰيَةً اُخْرٰىۙ ﴿٢٢﴾
(əlin) başqa bir möcüzə olaraq qüsursuz olaraq ağappaq çıxsın. ← Əlini qoltuğunun altına qoy ki,

لِنُرِيَكَ مِنْ اٰيَاتِنَا الْكُبْرٰىۚ ﴿٢٣﴾ اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى ﴿٢٤﴾
Fironun yanına get! O, həqiqətən, həddini aşıb.” ← Sənə ən böyük möcüzələrimizdən (bəzilərini) göstərək.

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ ل۪ي صَدْر۪يۙ ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ ل۪ٓي اَمْر۪يۙ ﴿٢٦﴾
İşimi asanlaşdır;← (Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün sinəmi açıb genişlət;

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَان۪يۙ ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا قَوْل۪ي ﴿٢٨﴾
mənim sözümü yaxşı anlasınlar! ← Dilimdəki düyünü aç ki,

وَاجْعَلْ ل۪ي وَز۪يرًا مِنْ اَهْل۪يۙ ﴿٢٩﴾ هٰرُونَ اَخِي ﴿٣٠﴾
Qardaşım Harunu! ← Və mənə öz ailəmdən bir vəzir (köməkçi) ver;

اُشْدُدْ بِه۪ٓ اَزْر۪يۙ ﴿٣١﴾ وَاَشْرِكْهُ ف۪ٓي اَمْر۪يۙ ﴿٣٢﴾
Onu işimə ortaq et ki, ← Onunla arxamı möhkəmləndir.

كَيْ نُسَبِّحَكَ كَث۪يرًاۙ ﴿٣٣﴾ وَنَذْكُرَكَ كَث۪يرًاۜ ﴿٣٤﴾
və Səni çox zikr edək. ← Səni çox təsbih edək,

اِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَص۪يرًا ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدْ اُو۫ت۪يتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسٰى ﴿٣٦﴾
(Allah) dedi: “Dilədiyin sənə verildi, ey Musa! ← Sən şübhəsiz ki, Bizi görürsən!”

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً اُخْرٰىۙ ﴿٣٧﴾
Sənə başqa bir dəfə də nemət bəxş etmişdik.

اِذْ اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّكَ مَا يُوحٰىۙ ﴿٣٨﴾ اَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ
"Onu (Musanı) bir sandığa qoyub çaya (Nilə) at! ← Bir zaman anana, vəhy olunacaq şeyi vəhy etdik ki,

فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ
Mənə və ona düşmən olan (Firon) onu götürsün". ← Qoy çay onu sahilə çıxartsın,

وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّيۚ وَلِتُصْنَعَ عَلٰى عَيْنِيۢ ﴿٣٩﴾
gözümün qabağında boya-başa çatdırılasan! ← Öz tərəfimdən sənə bir sevgi yaratdım ki,

اِذْ تَمْشِيٓ اُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَكْفُلُهُ
"Ona baxa biləcək (süd verəcək) birisini sizə göstərimmi?" ← O zaman bacın gedib (oradakılara) deyirdi:

فَرَجَعْنَاكَ اِلٰٓى اُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ
gözü aydın olsun və kədərlənməsin. ← Beləcə səni anana qaytardıq ki,

وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا۠
Və səni bir çox sınaqlardan keçirtdik. ← Sən bir nəfəri öldürdün və Biz səni (o) qəmdən qurtardıq.

فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِيٓ اَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يَا مُوسٰى ﴿٤٠﴾
Sonra müəyyən olunmuş vaxta gəlib çatdın, ey Musa! ← Beləcə, illərlə Mədyən xalqının içində qaldın.

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِيۚ ﴿٤١﴾
Və Mən səni Özümə (peyğəmbər) seçdim!

اِذْهَبْ اَنْتَ وَاَخُوكَ بِاٰيَاتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِيۚ ﴿٤٢﴾
və Məni zikr etməkdə zəiflik göstərməyin. ← Sən və qardaşın, möcüzələrimlə gedin,

اِذْهَبَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰىۚ ﴿٤٣﴾
O, həqiqətən, azğınlaşıb həddini aşmışdır. ← Fironun yanına gedin.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشٰى ﴿٤٤﴾
Bəlkə, o öyüd-nəsihət qəbul etsin, yaxud qorxsun!" ← Onunla yumşaq danışın.

قَالَا رَبَّنَآ اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَآ اَوْ اَنْ يَطْغٰى ﴿٤٥﴾
bizə şiddətli cəza verər və ya azğınlaşaraq həddini aşar!" ← O ikisi dedi: "Ey Rəbbimiz! Biz Qorxuruq ki,

قَالَ لَا تَخَافَآ اِنَّنِي مَعَكُمَآ اَسْمَعُ وَاَرٰى ﴿٤٦﴾
Mən sizinləyəm. (Hər şeyi) eşidirəm və görürəm! ← (Allah) dedi: "Qorxmayın!

فَاْتِيَاهُ فَقُولَآ اِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيٓ اِسْرَٓاءِيلَ
İsrail oğullarını bizimlə göndər, ← Onun yanına gedib deyin: "Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik.

وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى ﴿٤٧﴾
Haqq yola tabe olanlara da salam olsun! ← Sənə, Rəbbindən dəlil gətirmişik. ← və onlara əzab vermə.

اِنَّا قَدْ اُو۫حِيَ اِلَيْنَآ اَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٤٨﴾
əzab, yalanlayıb (haqdan) üz döndərənlərin üzərinə olacaq!" ← Bizə vəhy olunmuşdur ki,

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسٰى ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبُّنَا الَّذِيٓ اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ
(Musa) dedi: "Rəbbimiz, hər şeyə Öz xilqətini verən, ← (Firon) dedi: "Bəs Rəbbiniz kimdir, ey Musa?"

ثُمَّ هَدٰى ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْاُولٰى ﴿٥١﴾
(Firon) dedi: "Bəs əvvəlki nəsillərin halı nə olacaq?" ← sonra doğru yolu göstərəndir!"

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبّ۪ي ف۪ي كِتَابٍۚ لَا يَضِلُّ رَبّ۪ي وَلَا يَنْسٰىۘ ﴿٥٢﴾
Rəbbim xəta etməz və unutmaz!” ← (Musa) dedi: “Onlara dair bilik Rəbbimin qatındakı bir kitabdadır.

اَلَّذ۪ي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ ف۪يهَا سُبُلًا
orada sizin üçün yollar saldı, ← O (Allah) ki, yer üzünü sizin üçün döşədi,

وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءًۜ فَاَخْرَجْنَا بِه۪ٓ اَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتّٰى ﴿٥٣﴾
Beləcə onunla növbənöv bitkilərdən cütlər yetişdirdik. ← və göydən su (yağmur) endirdi.

كُلُوا وَارْعَوْا اَنْعَامَكُمْۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِاُو۬لِي النُّهٰى۟ ﴿٥٤﴾
Həqiqətən, bunda, ağıl sahibləri üçün əlamətlər vardır! ← Yeyin, həm də heyvanlarınızı otarın.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَف۪يهَا نُع۪يدُكُمْ
Sizi (öldükdən sonra) ora qaytaracağıq, ← Sizi ondan (o torpaqdan) yaratdıq.

وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً اُخْرٰى ﴿٥٥﴾
və (axirətdə) təkrar oradan sizi (dirildib) çıxardacağıq.

وَلَقَدْ اَرَيْنَاهُ اٰيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَاَبٰى ﴿٥٦﴾
O isə yalan saydı və qəbul etmədi. ← Biz, ayələrimizin hamısını ona (Firona) göstərdik.

قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسٰى ﴿٥٧﴾
“Ey Musa! Sehrinlə bizi öz torpağımızdan çıxartmağamı gəlmisən? ← (Firon) dedi:

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِه۪ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا
Bizimlə öz aranda bir vaxt təyin et. ← Elə isə sənə, onun kimi bir sehr göstərəcəyik.

لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَٓا اَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾
(Bu, ikimizə də) əlverişli bir yerdə olsun!” ← Nə biz, nə də sən ona (vədimizə) xilaf çıxmayaq.

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزّ۪ينَةِ وَاَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾
və camaatın toplaşacağı günorta vaxtıdır!” ← (Musa) dedi: “Sizə verilən vədə, (sizin) bayram gününüz,

فَتَوَلّٰى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ اَتٰى ﴿٦٠﴾
Öz hiylə vasitələrini yığdı və gəldi. ← Və Firon dönüb getdi.

قَالَ لَهُمْ مُوسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
Yalandan Allaha iftira yaxmayın; ← Musa onlara dedi: “Vay sizin halınıza!

فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍۚ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى ﴿٦١﴾
(Allaha) iftira yaxan uduzmuşdur”. ← yoxsa O sizi əzabla məhv edər.

فَتَنَازَعُٓوا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوٰى ﴿٦٢﴾
və xəlvətcə pıçıldaşırdılar. ← Onlar öz aralarında öz işləri barədə mübahisə edirdilər,

قَالُٓوا اِنْ هٰذَانِ لَسَاحِرَانِ يُر۪يدَانِ اَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا
İstəyirlər ki, öz sehrləri ilə sizi yurdunuzdan çıxartsınlar, ← Onlar dedilər: “Bu ikisi, əlbəttə, sehrbazdır.

وَيَذْهَبَا بِطَر۪يقَتِكُمُ الْمُثْلٰى ﴿٦٣﴾ فَاَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ
Ona görə də, hiylə vasitələrinizi toplayın, ← və sizin nümunəvi yolunuzu (dininizi) yox etsinlər.

ثُمَّ ائْتُوا صَفًّاۚ وَقَدْ اَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلٰى ﴿٦٤﴾
Bu gün qalib gələn nicat tapacaqdır!” ← sonra səf-səf gəlin.

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِمَّآ اَنْ تُلْقِيَ وَاِمَّآ اَنْ نَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَلْقٰى ﴿٦٥﴾

ya da birinci biz tullayaq! ← Onlar dedilər: “Ey Musa! Ya sən tulla,

قَالَ بَلْ اَلْقُواۚ فَاِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ اِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ

O zaman, onların sehri üzündən ipləri və dəyənəkləri ona elə gəldi ki, ← (Musa) dedi: “Xeyr, siz tullayın!”

اَنَّهَا تَسْعٰى ﴿٦٦﴾

onlar (iplər) hərəkətə gəlib sürünür.

فَاَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسٰى ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعْلٰى ﴿٦٨﴾

Biz dedik: “Qorxma, üstün gələcək olan mütləq sənsən! ← Musa, canında qorxu hiss etdi.

وَاَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُواۜ

onların düzüb qoşduğu şeyləri udsun. ← Sağ əlindəkini (əsanı yerə) tulla,

اِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍۜ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ اَتٰى ﴿٦٩﴾

Sehrbaz isə, hara gedirsə getsin, mətləbinə çatmaz!” ← Onların düzəltdikləri sadəcə sehrbaz hiyləsidir.

فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ هٰرُونَ وَمُوسٰى ﴿٧٠﴾

“Biz Harunun və Musanın Rəbbinə iman gətirdik!” ← Beləcə, sehrbazlar səcdəyə qapanıb dedilər:

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ

Əlbəttə, o, sizə sehri öyrədən böyüyünüzdür.← (Firon) dedi: “Mən sizə izin verməmişdən əvvəl ona iman gətirdiniz.

فَلَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِۘ

və sizi xurma ağaclarının kötüklərindən asacağam.←Mən də sizin əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirəcəm,

وَلَتَعْلَمُنَّ اَيُّنَآ اَشَدُّ عَذَابًا وَاَبْقٰى ﴿٧١﴾

Və hansımızın əzabının daha şiddətli və daha əbədi olduğunu biləcəksiniz!”

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلٰى مَا جَٓاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا

nə də bizi yaradandan. ← Onlar dedilər: “Biz səni, bizə gələn açıq möcüzələrdən üstün tutmayacağıq,

فَاقْضِ مَآ اَنْتَ قَاضٍۜ اِنَّمَا تَقْضِي هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَاۜ ﴿٧٢﴾

Sən ancaq bu dünya həyatına hökm edə bilərsən! ← İndi nə hökm edəcəksənsə, hökm et.

اِنَّآ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا

O bizim günahlarımızı bağışlasın, ← Biz, həqiqətən, Rəbbimizə iman gətirdik ki,

وَمَآ اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِۜ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَاَبْقٰى ﴿٧٣﴾

Allah daha xeyirli və daha əbədidir!” ← və bizi məcbur etdiyin sehrə görə (bağışlasın)!

اِنَّهُ مَنْ يَاْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَاِنَّ لَهُ جَهَنَّمَۜ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿٧٤﴾

əlbəttə onun üçün Cəhənnəm var. Orada ölməz və yaşamaz.← Şübhəsiz, Kim Rəbbinə günahkar olaraq gəlsə,

وَمَنْ يَاْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلٰىۙ ﴿٧٥﴾

onlar üçün ən yüksək dərəcələr vardır; ← Kim yaxşı əməllər etmiş bir mömin kimi gələrsə,

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَاۜ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا مَنْ تَزَكّٰى ﴿٧٦﴾

Bu, pak olanların mükafatıdır. ← İçində əbədi qalacaqları, altından çaylar axan Ədn cənnətləri.

وَلَقَدْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادٖي
“Qullarımla gecə yola çıx. ← And olsun ki, Biz Musaya vəhy etdik ki:

فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرٖيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًاۙ لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشٰى ﴿٧٧﴾
(Fironun) yetişməsindən qorxma və əndişəyə düşmə!” ← Onlar üçün dənizdə quru bir yol aç.

فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهٖ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾
Dəniz də onları qərq etdi, özü də necə qərq etdi! ← Firon öz ordusu ilə onları təqib etdi.

وَاَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدٰى ﴿٧٩﴾ يَا بَنٖيٓ اِسْرَآءٖيلَ قَدْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ
Ey israil oğulları! Sizi düşməninizdən xilas etdik.← Firon, öz tayfasını yoldan çıxartdı və doğru yola aparmadı.

وَوَاعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ﴿٨٠﴾
Sizə (göydən) qüdrət halvası və bildirçin endirdik! ← Tur dağının sağ tərəfində sizinlə vədələşdik.

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فٖيهِ
Lakin onda həddi aşmayın, ← Sizə verdiyimiz ruzilərin təmizindən (halalından) yeyin.

فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٖيۚ وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبٖي فَقَدْ هَوٰى ﴿٨١﴾
Qəzəbim kimin üzərinə düçar olarsa, o batmışdır (o bədbəxt olar). ← yoxsa qəzəbim üzərinizə düçar olar.

وَاِنّٖي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا
tövbə edib iman gətirər və yaxşı işlər görər, ← Şübhəsiz ki, Mən o kimsəni bağışlayıram ki,

ثُمَّ اهْتَدٰى ﴿٨٢﴾ وَمَآ اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسٰى ﴿٨٣﴾
(Allah dedi):“Ey Musa! Səni öz camaatından ayırıb (bu məqama) tələsdirən nə idi?”← sonra doğru yolu tutar!

قَالَ هُمْ اُولَآءِ عَلٰٓى اَثَرٖي وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى ﴿٨٤﴾
Ey Rəbbim! Razı qalasan deyə, hüzuruna tələsdim!” ← (Musa) dedi: “Onlar arxamca gəlirlər.

قَالَ فَاِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَاَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾
Samiri isə onları yoldan çıxartdı. ← (Allah) dedi: “Səndən sonra qövmünü imtahana çəkdik.

فَرَجَعَ مُوسٰٓى اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًاۚ قَالَ يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًاۜ
“Ey qövmüm! Rəbbiniz sizə gözəl bir vəd verməmişdimi?← Musa qəzəbli, kədərli halda qövmünün yanına qayıdıb dedi:

اَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ
Yoxsa Rəbbinizdən sizə bir qəzəb gəlməsini istədiniz, ← Zamanmı sizə uzun gəldi?

فَاَخْلَفْتُمْ مَوْعِدٖي ﴿٨٦﴾ قَالُوا مَآ اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا
Onlar dedi: “Sənə verdiyimiz vədə öz ixtiyarımızla xilaf çıxmadıq.← və mənə verdiyiniz vədə xilaf çıxdınız?”

وَلٰكِنَّا حُمِّلْنَآ اَوْزَارًا مِنْ زٖينَةِ الْقَوْمِ
Amma biz, (Firon) tayfasının zinətlərindən ibarət ağır bir yüklə yüklənmişdik.

فَقَذَفْنَاهَا فَكَذٰلِكَ اَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾
Samiri də bu şəkildə atdı.” ← Onları atdıq.

فَاَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هٰذَآ اِلٰهُكُمْ

Onlar dedilər: "Bu sizin tanrınızdır, ← Və onlar üçün, böyürən bir buzov heykəli (düzəldib) çıxartdı.

وَاِلٰهُ مُوسٰى فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

Musanın da tanrısı (budur). Lakin o unutmuşdur".

اَفَلَا يَرَوْنَ اَلَّا يَرْجِعُ اِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

və onlara nə zərər, nə də bir xeyir verə bilir?! ← Görmürdülərmi ki, (buzovu) onlara cavab verə bilmir,

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ

"Ey qövmüm! Siz onunla yalnız imtahana çəkildiniz. ← Harun isə daha əvvəl onlara demişdi:

وَاِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُونِي وَاَطِيعُوٓا اَمْرِي ﴿٩٠﴾

Mənə tabe olub əmrimə itaət edin!" ← Sizin Rəbbiniz, şübhəsiz ki, Rəhmandır.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا مُوسٰى ﴿٩١﴾

taki Musa yanımıza qayıdana qədər!" ← Onlar dedilər: "Ona (buzova) sitayiş etməkdən əl çəkməyəcəyik,

قَالَ يَا هٰرُونُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾

Onların azdıqlarını gördüyün zaman sənə nə mane oldu ki, ← (Musa qayıtdıqdan sonra) dedi: "Ey Harun!

اَلَّا تَتَّبِعَنِ اَفَعَصَيْتَ اَمْرِي ﴿٩٣﴾

Mənim əmrimə asimi oldun? ← mənim arxamca gəlmədin?

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَاْسِي اِنِّي خَشِيتُ اَنْ تَقُولَ

Mən, qorxdum ki, (belə) deyərsən: ← (Harun) dedi: "Ey anam oğlu! Saqqalımdan və başımdan tutma.

فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾

və sözümə baxmadın!" ← "İsrail oğulları arasına ayrılıq saldın,

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ﴿٩٥﴾ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ

(Samiri) dedi: "Mən onların görmədiklərini gördüm. ← (Musa) dedi: "Ey Samiri! Sənin məqsədin nə idi?"

فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ اَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾

Beləcə, öz nəfsim məni (bu işə) sövq etdi". ← Elçinin izindən bir ovuc (torpaq) götürdüm və onu atdım.

قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ

Həyatın boyu, "Bir kəs mənə toxunmasın!" - deməli olacaqsan. ← (Musa) dedi: "Elə isə, çıx get.

وَاِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ

Canını qurtara bilməyəcəyin bir vədə (qiyamət günü) də səni gözləyir.

وَانْظُرْ اِلٰٓى اِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

Onu yandıracaq, sonra onu külə çevirib dənizə atacağıq! ← Tapınıb durduğun tanrına bax.

اِنَّمَآ اِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِي لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

O, elmilə hər şeyi ehtiva etmişdir!" ← Tanrınız ancaq O Allahdır ki, Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَٓاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ اٰتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

Sənə Öz dərgahımızdan Zikr (Quran) vermişik! ← Keçmişin xəbərlərinin bir qismini sənə belə nəql edirik.

مَنْ اَعْرَضَ عَنْهُ فَاِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

şübhəsiz ki, o, qiyamət günü ağır bir (günah) yükü yüklənəcəkdir. ← Kim ondan üz döndərsə,

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَٓاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾

Qiyamət günü onların daşıyacağı yük necə də pisdir! ← Orada əbədi qalacaqlar.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

və o gün günahkarları, (gözləri) göm-göy göyərmiş halda toplayacağıq. ← O gün sur çalınacaq,

يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

"(Dünyada) sadəcə on gün qaldınız!" ← Onlar öz aralarında pıçıldaşıb bir-birinə deyəcəklər:

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ اِذْ يَقُولُ اَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

Onların ən ağıllısı: "Sadəcə bir gün qaldınız!"-deyəcək.← Biz onların nə danışacaqlarını yaxşı bilirik.

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

De: "Rəbbim onları ovxalayıb tökəcəkdir; ← Səndən dağlar haqqında soruşarlar.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾ لَا تَرٰى فِيهَا عِوَجًا وَلَٓا اَمْتًا ﴿١٠٧﴾

Orada heç bir eniş-yoxuş görməyəcəksən!" ← Oranı dümdüz bir yer edəcəkdir.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ

O gün (insanlar), başqa bir tərəfə meyl etmədən carçının ardınca gedəcəklər.

وَخَشَعَتِ الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ اِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

və yalnız pıçıltı eşidərsən! ← Rəhmanın qarşısında səslər kəsiləcək,

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

Rəhmanın izin verdiyi və sözündən razı qaldığı kəslərdən başqa! ← O gün heç bir şəfaət fayda verməz,

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

Elmlə Onu əhatə edib qavraya bilməz! ← (Rəbbin) onların keçmişini və gələcəyini bilir.

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

Zülmlə yüklənən isə ziyana düşmüşdür. ← Üzlər, əzəli, əbədi olan (Allahın) qarşısında yerə baxar.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

nə zülmə məruz qalmaqdan, nə də əskilməsindən qorxar!← İman gətirib yaxşı işlər görən kimsə isə,

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ

Orada təhdidləri də təkrar-təkrar izah etdik ki, ← Beləcə onu ərəbcə Quran olaraq nazil etdik.

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

yaxud onlar üçün bir ibrət olsun! ← bəlkə, onlar (pis əməllərindən) çəkinsinlər,

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ

Quranı (oxumaqda) tələsmə ... ← Həqiqi hökmdar olan Allah ucadır!

مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰٓى اِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

və: “Ey Rəbbim! Mənim elmimi artır!” - de. ← ... sənə tamam-kamal vəhy olunmadan əvvəl.

وَلَقَدْ عَهِدْنَآ اِلٰٓى اٰدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

Lakin o unutdu və Biz onda əzm (səbat) görmədik. ← Doğrusu, daha əvvəl Adəmə də tövsiyə etmişdik.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّٓا اِبْلِيسَ اَبٰى ﴿١١٦﴾

İblisdən başqa (hamısı) səcdə etdi. O boyun qaçırtdı. ← Bir zaman mələklərə: “Adəmə səcdə edin!”- dedik.

فَقُلْنَا يَٓا اٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ

Şübhəsiz, bu (İblis) sənin və övrətinin düşmənidir. ← Biz də dedik: “Ey Adəm!

فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقٰى ﴿١١٧﴾

yoxsa bədbəxt olarsan! ← Sizi (tovlayıb) Cənnətdən çıxartmasın,

اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرٰى ﴿١١٨﴾

nə də çılpaq qalacaqsan! ← Həqiqətən, sən orada (Cənnətdə) nə acacaqsan,

وَاَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيهَا وَلَا تَضْحٰى ﴿١١٩﴾

nə də günəşin hərarətindən əziyyət çəkəcəksən!” ← Sən orada nə susayacaqsan,

فَوَسْوَسَ اِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَٓا اٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلٰى ﴿١٢٠﴾

Sənə əbədiyyət ağacını və sonsuz hökmranlığı göstərimmi? ← Şeytan ona vəsvəsə edib dedi: “Ey Adəm!

فَاَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا

və hər ikisinə, öz ayıb yerləri göründü. ← O ikisi (Adəm və Həvva) ondan yedi,

وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصٰٓى اٰدَمُ رَبَّهُ فَغَوٰى ﴿١٢١﴾

Beləcə, Adəm Rəbbinə asi oldu və xəta etdi. ← Üzərilərinə cənnət yarpaqlarından yapışdırmağa başladılar.

ثُمَّ اجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى ﴿١٢٢﴾

onun tövbəsini qəbul buyurdu və doğru yola apardı. ← Sonra Rəbbi onu seçdi,

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

(Allah) dedi: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək hamınız oradan enin.

فَاِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ مِنّ۪ي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ

kim Mənim haqq yoluma tabe olsa, ← Məndən sizə doğru yolu göstərən bir rəhbər gəldiyi zaman,

فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى ﴿١٢٣﴾ وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي

Kim Mənim öyüd-nəsihətimdən üz döndərsə, ← nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar!

فَاِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى ﴿١٢٤﴾

və Biz qiyamət günü onu məhşərə kor olaraq gətirərik!” ← şübhəsiz, onun üçün dar bir güzəran vardır,

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَن۪ٓي اَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَص۪يرًا ﴿١٢٥﴾

Halbuki mən (dünyada) görürdüm!” ← O kimsə deyər: “Ey Rəbbim! Nə üçün məni kor olaraq həşr etdin?

قَالَ كَذٰلِكَ اَتَتْكَ اٰيَاتُنَا فَنَسِيتَهَاۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى ﴿١٢٦﴾
Bu gün eləcə də sən unudulacaqsan!"← sən isə onları unutdun.← (Allah) deyər:"Elədir, sənə ayələrimiz gəldi,

وَكَذٰلِكَ نَجْزِي مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيَاتِ رَبِّهِۜ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ﴿١٢٧﴾
Axirət əzabı isə əlbəttə, daha şiddətli və daha əbədidir!← Həddi aşıb Rəbbinin ayələrinə inanmayanları belə cəzalandırırıq.

اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
...özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etməmiz?! ← Onları doğru yola gətirmədimi...

يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِاُو۬لِي النُّهٰى ﴿١٢٨﴾
Həqiqətən, bunda, ağıl sahibləri üçün ibrətlər vardır! ← Özləri də onların məskənlərində dolaşırlar?

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا
şübhəsiz, (bunlara da elə bir əzab verilməsi) lazım idi; ← Əgər daha əvvəl Rəbbindən bir söz olmasaydı,

وَاَجَلٌ مُسَمًّى ﴿١٢٩﴾
və müəyyən edilmiş bir vaxt (olmasaydı)!

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَاۚ
Günəş doğmamışdan və batmamışdan əvvəl Rəbbinə şükür edib təsbih et. ← Onların dediklərinə səbr et!

وَمِنْ اٰنَٓائِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى ﴿١٣٠﴾
sən xoşhal olasan! ← Gecənin bir vədəsində və günün iki başında da (Rəbbini) təsbih et ki,

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
Onların bəzi zümrələrinə dünya həyatının zinəti olaraq verdiyimiz mal-dövlətə göz tikmə!

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِۜ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَاَبْقٰى ﴿١٣١﴾
Rəbbinin ruzisi isə daha xeyirli və daha əbədidir! ← (Bunları) orada, onları sınamaq üçün (verdik).

وَاْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَاۜ
özün də ona (namaza) səbirlə davam et. ← Ailənə namaz qılmağı əmr et,

لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقًاۜ نَحْنُ نَرْزُقُكَۜ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾
(Gözəl) aqibət isə təqva (sahibləri)nindir! ← Səndən bir ruzi istəmirik. Biz sənə ruzi veririk.

وَقَالُوا لَوْلَا يَاْتِينَا بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّهٖۜ اَوَلَمْ تَاْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْاُو۫لٰى ﴿١٣٣﴾
Onlara, əvvəlki kitablarda olanların bəyanı gəlmədimi?! ← Onlar dedilər: "(Muhəmməd) Rəbbindən bizə bir möcüzə gətirməli deyildimi?"

وَلَوْ اَنَّٓا اَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهٖ لَقَالُوا رَبَّنَا
mütləq (belə) deyəcəkdilər: "Ey Rəbbimiz! ← Əgər Biz onları bundan əvvəl əzabla məhv etsəydik,

لَوْلَٓا اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ اٰيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَذِلَّ وَنَخْزٰى ﴿١٣٤﴾
Zəlil və rüsvay olmadan əvvəl Sənin ayələrinə tabe olardıq! ← Bizə bir peyğəmbər göndərməli deyildinmi?

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُواۚ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ اَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ
Onda biləcəksiniz ki, kimlər doğru yolun sahibləridir, ← De: "Hamı gözləməkdədir, siz də gözləyin.

وَمَنِ اهْتَدٰى ﴿١٣٥﴾
və kimlər haqq yoldadırlar!"

﴿٢١﴾ سُورَةُ الْاَنْبِيَآءِ

əl-Ənbiya (Peyğəmbərlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 112 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ ﴿١﴾

Onlar isə qəflət içində olub üz döndərirlər. ← İnsanların haqq-hesab vaxtı (qiyamət) yaxınlaşdı.

مَا يَاْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

ancaq məsxərəyə qoyaraq dinləyərlər. ← Rəbbindən onlara gələn hər yeni xəbərdarlığı,

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

Zalımlar isə (öz aralarında) gizlicə pıçıldaşıb dedilər: ← Onların qəlbləri qəflət içindədir.

هَلْ هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ اَفَتَاْتُونَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٣﴾

Gözünüz görə-görə sehrəmi uyursunuz?" ← "Bu (Muhəmməd), sizin kimi ancaq bir insandır.

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!" ← (Peyğəmbər) dedi: "Rəbbim göydə və yerdə (söylənən) hər sözü bilir.

بَلْ قَالُوا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَيهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ

Xeyr, onu uydurmuşdur; Xeyr, o şairdir. ← Xeyr, onlar dedilər: "(Bu Quran) qarmaqarışıq yuxulardır;

فَلْيَاْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُونَ ﴿٥﴾

Qoy əvvəlkilərə göndərildiyi kimi bizə də bir möcüzə gətirsin!"

مَآ اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا اَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

Onlarmı iman gətirəcəklər? ← Onlardan əvvəl məhv etdiyimiz heç bir məmləkət iman gətirmədi.

وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُوحِيٓ اِلَيْهِمْ

Onlara vəhy edirdik. ← (Ey Rəsulum!) Biz səndən əvvəl də ancaq kişilər (kişi peyğəmbərlər) göndərdik.

فَسْئَلُوٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

Əgər bilmirsinizsə, zikr (kitab) əhlindən soruşun!

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَاْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٨﴾

Onlar əbədi də deyillər. ← Biz onları (peyğəmbərləri), yemək yeməyən bir bədən olaraq yaratmadıq.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَاَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَآءُ

Onlara və istədiyimiz kəslərə nicat verdik. ← Sonra onlara verdiyimiz vədi yerinə yetirdik.

وَاَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

Həddi aşanları isə məhv etdik.

لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

Məgər dərk etmirsinizmi? ← Həqiqətən, sizə elə bir Kitab nazil etdik ki, orada sizə öyüd var.

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَاَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِينَ ﴿١١﴾
və onlardan sonra başqa bir qövm yaratdıq. ← Zalım olan neçə-neçə məmləkəti məhv etdik,

فَلَمَّآ اَحَسُّوا بَاْسَنَآ اِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾
onlar dərhal oradan qaçmağa üz qoydular. ← Onlar əzabımızı hiss edən kimi,

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوٓا اِلٰى مَآ اُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُونَ ﴿١٣﴾
Yəqin ki, siz sorğu-sual ediləcəksiniz!" ← "Qaçmayın! Kef çəkdiyiniz yerə və məskənlərinizə qayıdın.

قَالُوا يَا وَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾
Onlar dedilər: "Vay halımıza! Biz, həqiqətən, zalım olmuşuq."

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوٰيهُمْ حَتّٰى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾
taki Biz onları biçib, özləri də sönüb gedənə qədər. ← Bunu deyib dururdular,

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿١٦﴾
Biz göyü, yeri və o ikisinin arasında olanları oyun-oyuncaq olsun deyə yaratmadıq.

لَوْ اَرَدْنَآ اَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا اِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾
onu mütləq, Öz qatımızdan edərdik. Biz (bunu) etmədik. ← Əgər əyləncə etmək istəsəydik,

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَاِذَا هُوَ زَاهِقٌ
və o onu (batili) yox edər. O zaman, o yox olub getmişdir. ← Xeyr, Biz haqqı batilin üzərinə qoyarıq,

وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Göylərdə və yerdə olanlar Onundur. ← (Allaha) isnad etdiyiniz sifətlərə görə sizin vay halınıza!

وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾
və yorulmazlar. ← Onun qatında olanlar Ona ibadət etməyə təkəbbür göstərməz,

يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾
Onlar gecə-gündüz, yorulub-usanmadan (Rəbbini) təsbih edərlər.

اَمِ اتَّخَذُوٓا اٰلِهَةً مِنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ ﴿٢١﴾
onlar ölüləri dirildəcəklər? ← Yoxsa yerdən tanrılar qəbul etdilər ki,

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا
o ikisi mütləq fəsada uğrayardı. ← Əgər oralarda Allahdan başqa tanrılar olsa idi,

فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾
Ərşin sahibi olan Allah, (Ona) aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ﴿٢٣﴾
Onlar isə (əməllərinə görə) sorğu-sual ediləcəklər. ← (Allah), gördüyü işlər barəsində sorğu-sual olunmaz.

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اٰلِهَةً قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
De: "Dəlilinizi gətirin. ← Yoxsa Ondan (Allahdan) başqa tanrılar qəbul etdilər?

هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي
Məndən əvvəlkilərin dediyi də (budur)!" ← Mənimlə olanların (ümmətimin) dediyi budur.

بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾
Buna görə də, onlar (ondan) üz döndərərlər! ← Xeyr, onların əksəriyyəti haqqı bilməzlər.

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا نُوحٓي اِلَيْهِ اَنَّهُ
ona, (bu şəkildə) vəhy etməyək ki; ← (Ey Rəsulum!) Səndən əvvəl elə bir peyğəmbər göndərmədik ki,

لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنَا۬ فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾
Ona görə də, Mənə ibadət edin!” ← “Məndən başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾
O pakdır! Xeyr, (onlar) möhtərəm qullardır. ← (Kafirlər): “Rəhman övlad götürdü!” - dedilər.

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِه۪ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾
və onlar Onun əmri ilə iş görərlər. ← (Mələklər) Ondan qabaq söz danışmazlar,

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْد۪يهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى
Yalnız (Allahın) razı olduğu kəslər üçün şəfaət edərlər, ← (Allah), onların önündəkini və arxalarındakını bilir.

وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِه۪ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ اِنّ۪ٓي اِلٰهٌ مِنْ دُونِه۪
Onlardan kim desə ki: “Mən Ondan başqa bir tanrıyam!”, ← və onlar Onun heybətindən qorxarlar.

فَذٰلِكَ نَجْز۪يهِ جَهَنَّمَ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِم۪ينَ ﴿٢٩﴾
Zalımlara belə cəza veririk. ← onu Cəhənnəmlə cəzalandırarıq.

اَوَلَمْ يَرَ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا اَنَّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَاۜ
göylər və yer bitişik ikən, o ikisini ayırdıq, ← Kafirlər görmədilərmi ki,

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَٓاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ اَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾
Yenə də iman gətirməzlərmi? ← və hər canlı şeyi sudan yaratdıq?!

وَجَعَلْنَا فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَم۪يدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا ف۪يهَا فِجَاجًا سُبُلًا
və orada geniş yollar əmələ gətirdik ki, ← Onları silkələməsin deyə, yerdə möhkəm dağlar da yaratdıq,

لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾
onlar rahat gedə bilsinlər.

وَجَعَلْنَا السَّمَٓاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًاۚ وَهُمْ عَنْ اٰيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾
Onlar isə ayələrimizdən üz döndərirlər. ← Göyü, qorunmuş bir tavan etdik.

وَهُوَ الَّذ۪ي خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ ف۪ي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾
Hər biri, (özünə məxsus) bir orbitdə üzür. ← Gecəni, gündüzü, günəşi və ayı yaradan da Odur.

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ اَفَا۬ئِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾
Elə isə, əgər sən ölsən, onlar dirimi qalacaqlar?! ← Səndən əvvəl də heç bir bəşərə əbədilik vermədik.

كُلُّ نَفْسٍ ذَٓائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً
Yoxlamaq məqsədilə sizi şər və xeyirlə imtahana çəkirik. ← Hər bir can ölümü dadacaqdır.

وَاِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾
Və Bizim hüzurumuza qaytarılacaqsınız!

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًا

ancaq məsxərəyə qoyaraq (deyərlər): ← (Ey Rəsulum!) Kafir olanlar səni gördükləri zaman,

اَهٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

Halbuki onlar, məhz onlar Rəhmanın öyüdünü inkar edirlər. ← "Sizin tanrılarınıza tənə edən bumudur?"

خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَاُرِيكُمْ اٰيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

Ayələrimi sizə göstərəcəyəm. Elə isə, Məni tələsdirməyin! ← İnsan tələsməkdən yaradılmışdır.

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

"Əgər siz doğru danışırsınızsa, bu vəd nə vaxtdır?" ← (Kafirlər) isə deyirlər:

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ

o zaman atəşi, üzlərindən və arxalarından dəf edə bilməyəcəklər, ← Kaş kafirlər biləydilər ki,

وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٣٩﴾

və onlara heç bir kömək olunmayacaq!

بَلْ تَاْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا

Beləcə, onu geri qaytara bilməzlər,← Xeyr, (qiyamət) onlara gözlənilmədən gələr və onları mat-məhəttəl edər.

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤٠﴾ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ

Səndən əvvəl də peyğəmbərlərə istehza edilmişdi. ← və onlara (tövbə üçün) möhlət verilməz!

فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٤١﴾

İstehza etdikləri o şey, istehza edənləri məhv etdi.

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

Xeyr, onlar Rəbbinin nəsihətindən üz döndərirlər. ← De: "Sizi gecə və gündüz Rəhmandan kim qoruyacaq?"

اَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا

Yoxsa onların Bizdən başqa, (əzabı) onlardan dəf edə biləcək tanrıları vardır?!

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

Onlar Bizdən də qoruna bilməzlər. ← Onlar özlərinə yardım etməyə qadir deyillər.

بَلْ مَتَّعْنَا هٰٓؤُلَٓاءِ وَاٰبَٓاءَهُمْ حَتّٰى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ

Nəhayət ömürləri özlərinə uzun gəldi. ← Doğrusu, Biz bunlara və atalarına (dünyada) nemət verdik.

اَفَلَا يَرَوْنَ اَنَّا نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا اَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

Yenə qalib olanlar onlardırmı?! ← Bizim, yer üzünə gəlib onu qıraqlarından əskiltdiyimizi görmürlərmi?

قُلْ اِنَّمَآ اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِۘ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ اِذَا مَا يُنْذَرُونَ ﴿٤٥﴾
Karlar, qorxudulduqları zaman çağırışı eşitməzlər! ← De: "Mən sizi ancaq vəhy ilə qorxuduram".

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَآ
mütləq deyəcəklər: "Vay halımıza! ← Həqiqətən, əgər Rəbbinin əzabından az bir şey onlara toxunsa,

اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾
Biz, doğrudan da, zalım olmuşuq."

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا
Və heç kəsə zərrə qədər haqsızlıq edilməz. ← Qiyamət günü üçün ədalət tərəzilərini quraraq.

وَاِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ اَتَيْنَا بِهَا وَكَفٰى بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾
Haqq-hesab çəkməyə Biz kifayətik. ← Bir xardal dənəsi ağırlığında olsa belə onu gətirərik.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى وَهٰرُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً وَذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾
Bir nur və müttəqilər üçün öyüd-nəsihət olaraq; ← Biz Musa və Haruna Furqanı vermişdik;

اَلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾
və onlar qiyamətdən lərzəyə gələrlər. ← O (müttəqilər) ki, görmədikləri halda öz Rəbbindən qorxarlar,

وَهٰذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ اَنْزَلْنَاهُ اَفَاَنْتُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٥٠﴾
Siz onu inkarmı edirsiniz? ← Bu (Quran), nazil etdiyimiz mübarək bir Zikrdir (kitabdır).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَآ اِبْرٰهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾
Və biz onu bilirdik. ← Daha əvvəl İbrahimə də doğru yolu vermişdik.

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِيٓ اَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾
"Sizin tapınıb durduğunuz bu heykəllər nədir?" ← Bir vaxt o, atasına və tayfasına demişdi:

قَالُوا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾
Onlar: "Biz atalarımızı onlara ibadət edən gördük!" - demişdilər.

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٤﴾
(İbrahim onlara) demişdi: "And olsun ki, siz və atalarınız açıq-aşkar zəlalət içindəsiniz!"

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ اَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾
yoxsa sən zarafat edirsən?" ← Onlar demişdilər: "Sən bizə haqqımı gətirdin,

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ
göylərin və yerin Rəbbidir ki, onları yaratmışdır. ← (İbrahim) demişdi: "Xeyr, Rəbbiniz,

وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾
Mən də buna şahidlik edənlərdənəm!

وَتَاللّٰهِ لَاَكِيدَنَّ اَصْنَامَكُمْ بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾
...siz dönüb getdikdən sonra! ← Allaha and olsun ki, bütlərinizə mütləq bir hiylə quracağam...

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا اِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ اِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾
bəlkə, ona müraciət edərlər. ← (İbrahim), onların (bütlərin) böyüyü xaricindəkiləri parça-parça etdi ki,

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾
o, şübhəsiz ki, zalımlardandır!” ← Onlar dedilər: “Bunu tanrılarımıza kim edibsə,

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ اِبْرٰهِيمُ ﴿٦٠﴾
(Onlardan bəziləri) dedilər: “İbrahim deyilən bir gəncin onları tənə etdiyini eşitmişik!”

قَالُوا فَاْتُوا بِهِ عَلٰٓى اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾
onlar şahidlik edə bilsinlər!” ← Onlar dedilər: “Onu camaatın gözü qabağına gətirin ki,

قَالُوٓا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يَٓا اِبْرٰهِيمُ ﴿٦٢﴾
“Ey İbrahim! Tanrılarımıza bunu sənmi etdin?” - dedilər.

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوهُمْ اِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾
Əgər danışa bilirlərsə, özlərindən soruşun!”← (İbrahim) dedi: “Xeyr, onların bu böyüyü onu etmişdir.

فَرَجَعُوٓا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ فَقَالُوٓا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾
“Siz, doğrudan da, zalımlarsınız.” ← Beləcə onlar öz-özlərinə müraciətlə dedilər:

ثُمَّ نُكِسُوا عَلٰى رُؤُسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰٓؤُلَٓاءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾
“Sən bilirsən ki, bunlar danışmırlar!” ← Sonra öz başlarına (küfrlərinə) qayıdaraq (dedilər):

قَالَ اَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾
sizə heç bir xeyir və zərər vermirlər?!← O dedi: “Elə isə, Allahı qoyub o şeyləremi ibadət edirsiniz ki,

اُفٍّ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾
Məgər, anlamırsınızmı?” ← Tfu sizə və Allahdan başqa ibadət etdiyiniz bütlərə!

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٨﴾
və tanrılarınıza kömək edin, əgər bir iş görəcəksinizsə!” ← Onlar dedilər: “Onu (İbrahimi) yandırın,

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ ﴿٦٩﴾
İbrahimə qarşı sərin və zərərsiz ol!” ← Biz də dedik: “Ey atəş!

وَاَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾
Biz isə onları daha çox ziyana uğratdıq. ← Onlar ona (İbrahimə) hiylə qurmaq istədilər.

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾
hansı ki, oranı aləmlər üçün mübarək etmişdik. ← Biz onu (İbrahimi) da, Lutu da bir yerə qovuşdurduq;

وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾
Hamısını da saleh kimsələr etdik. ← Biz ona (İbrahimə) İshaqı və üstəlik Yəqubu bəxş etdik.

وَجَعَلْنَاهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَٓا اِلَيْهِمْ

Biz onlara vəhy etdik; ← Biz onları əmrimizlə, (insanları) doğru yola aparan imamlar (rəhbərlər) etdik.

فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ وَاِيتَٓاءَ الزَّكٰوةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

Onlar Bizə ibadət edirdilər. ← xeyirli işlər görməyi, namaz qılmağı və zəkat verməyi.

وَلُوطًا اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَٓائِثَ

Onu, çirkin işlər görən bir məmləkətdən xilas etdik. ← Luta da bir hökm və elm verdik.

اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ ﴿٧٤﴾

Həqiqətən, onlar pis, fasiq bir tayfa idilər.

وَاَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَاۜ اِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

O həqiqətən, saleh kimsələrdəndi. ← Biz onu mərhəmətimizə qovuşdurduq.

وَنُوحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

Biz də onun duasını qəbul etmişdik. ← (Ey Rəsulum!) Nuhu da (yad et)! O daha öncə yalvarmışdı.

فَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ

Ayələrimizi yalanlayan bir qövmə qarşı da ona yardım etdik.← Onu və ailəsini böyük fəlakətdən qurtardıq!

اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

Buna görə də, onların hamısını (suya) qərq etdik. ← Onlar, həqiqətən, pis bir camaat idilər.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ

Bir zaman, o ikisi bir əkin sahəsi haqqında hökm verirdilər. ← Davudu və Süleymanı da (yad et)!

اِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

Biz də onların hökmünə şahid idik. ← Beləki, bir tayfanın qoyunları (girib) oranı xarab etmişdi.

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمٰنَۚ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًاۘ

və hər birinə hökm və elm verdik. ← Biz də onu (onların hökmünü) Süleymana anlatdıq,

وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَۜ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾

Axı (bunları) Biz edirdik. ← Dağları və quşları Davudla birlikdə (Allahı) təsbih etsinlər deyə ram etdik.

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَاْسِكُمْۚ

sizi (döyüşün) çətinliyindən qorusun. ← Sizin üçün ona (Davuda), zireh (düzəltmə) sənətini öyrətdik ki,

فَهَلْ اَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾ وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ عَاصِفَةً

Şiddətli küləyi də Süleymana (ram etdik ki), ← Bəs siz şükür edirsinizmi?

تَجْرِي بِاَمْرِهِٓ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَاۜ وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾

Axı biz hər şeyi bilənik! ← onun əmri ilə bərəkət verdiyimiz yerə doğru əsər.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذٰلِكَ

və ondan başqa işlər görənlər (vardı). ← Şeytanlardan da, onun üçün dənizə dalan,

وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾ وَاَيُّوبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهُ

Əyyubu da (yada sal)! Bir vaxt o, Rəbbinə yalvarmıdı ki: ← Biz onlara göz-qulaq olurduq.

اَنّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾

Sən isə rəhmlilərin ən rəhmlisisən!" ← "Mənə bəla üz verdi.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ

və onu, düçar olduğu bəladan qurtardıq.← Onun duasını qəbul etdik,

وَاٰتَيْنَاهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٤﴾

qatımızdan bir rəhmət və ibadət edənlərə ibrət kimi!←Ailəsini və onlarla birlikdə bir o qədərini ona qaytardıq;

وَاِسْمٰعِيلَ وَاِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾

Hər biri səbr edən kimsələrdəndi. ← (Ey Rəsulum!) İsmaili, İdrisi və Zülkifli də (yad et)!

وَاَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا اِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

Onlar doğrudan da, saleh bəndələrdəndilər. ← Biz onları mərhəmətimizə qovuşdurduq.

وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ

və ona gücümüzün çatmayacağını zənn etmişdi.← Zün-Nunu (Yunisi də yad et)! Bir vaxt, qəzəblənib getmişdi

فَنَادٰى فِي الظُّلُمَاتِ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ

"(Ey Rəbbim!) Səndən başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Amma qaranlıqlar içində (belə dua etmişdi) ki:

سُبْحَانَكَ اِنّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

Sən paksan! Mən həqiqətən, zalımlardan olmuşam."

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذٰلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

Möminlərə belə nicat veririk! ← Onun duasını qəbul etdik və onu qəmdən qurtardıq.

وَزَكَرِيَّٓا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا

"Ey Rəbbim! Məni tək buraxma! ← Zəkəriyyanı da (yada sal)! Bir vaxt Rəbbinə yalvarmışdı ki:

وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

Axı, Sən varislərin ən yaxşısısan!"

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ

Zövcəsini də, onun üçün (uşaq doğmağa) qadir etdik. ← Onun duasını qəbul etdik və ona Yəhyanı bəxş etdik.

اِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

və Bizə qarşı hörmətkar idilər. ← ümid və qorxu ilə Bizə dua edirdilər,← Onlar xeyirli işlər görməyə tələsirdilər,

وَالَّتِيٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا

Öz ruhumuzdan ona üfürdük. ← İsmətini qoruyanı da (Məryəmi də yad et)!

وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَآ اٰيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

Onu və oğlunu (İsanı) aləmlər üçün bir möcüzə etdik.

اِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَاَنَا۬ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə, Mənə ibadət edin! ← Həqiqətən, bu tək bir ümmət sizin ümmətinizdir.

وَتَقَطَّعُوٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلٌّ اِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٩٣﴾

Hamısı Bizim hüzurumuza qayıdacaqlar. ← Amma (insanlar) öz aralarında işlərini parçaladılar.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهٖۚ

onun zəhməti danılmayacaqdır. ← Kim mömin olub yaxşı işlər görərsə,

وَاِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٤﴾

Şübhəsiz ki, Biz onun üçün (əməllərini) yazırıq.

وَحَرَامٌ عَلٰى قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَآ اَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾

Məhv etdiyimiz məmləkətlərə qadağa qoyulmuşdur. Çünki onlar geri qayıtmayacaqlar.

حَتّٰٓى اِذَا فُتِحَتْ يَاْجُوجُ وَمَاْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾

onlar hər tərəfdən sürətlə axışdıqlarında; ← Nəhayət, Yəcuc və Məcuc (səddi) açılıb,

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَاِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ اَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا

kafir olanlar, gözləri bərəlib dərhal (deyərlər): ← Haqq olan vəd yaxınlaşdıqda,

يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾

Xeyr, biz zalım olmuşuq.” ← “Vay halımıza! Biz bundan qafil idik.

اِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ اَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ﴿٩٨﴾

Siz ora girəcəksiniz! ← Siz və Allahdan qeyri ibadət etdikləriniz isə cəhənnəm yanacağısınız.

لَوْ كَانَ هٰٓؤُلَٓاءِ اٰلِهَةً مَا وَرَدُوهَاۜ وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾

Hamısı da orada əbədi qalacaqlar. ← Əgər bunlar tanrı olsaydılar, ora girməzdilər.

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

Və onlar orada heç nə eşitməzlər. ← Onlar üçün orada inilti vardır.

اِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنٰىٓ اُو۬لٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

onlar oradan uzaqlaşdırılacaqlar. ← Bizdən özlərinə ən gözəl (nemət) təqdir edilmiş kəslərə gəlincə,

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ اَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

və ürəklərinin istədiyi (nemətlər) içində əbədi qalacaqlar.← Onun (Cəhənnəmin) uğultusunu eşitməyəcəklər

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ

Mələklər isə onları qarşılayıb (deyəcəklər): ← Onları, ən böyük qorxu kədərləndirməyəcək.

هٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾

"Bu, sizə vəd olunmuş gününüzdür!"

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَٓاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ كَمَا بَدَاْنَٓا اَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ

İlk dəfə yaratdığımız kimi, onu əvvəlki halına salarıq. ← O gün göyü, kitab səhifəsi kimi bükərik.

وَعْدًا عَلَيْنَا اِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

Biz yerinə yetirməli olduğumuz vədi yerinə yetirəcəyik.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ اَنَّ الْاَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾

o yerə Mənim saleh bəndələrim varis olacaq! ← Zikrdən sonra Zəburda da yazmışdıq ki,

اِنَّ فِي هٰذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾

Həqiqətən, bunda, ibadət edən bir ümmət üçün bir bildiriş vardır.

وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ اِنَّمَا يُوحٰٓى اِلَيَّ

De: "Mənə, həqiqətən, vəhy olunur ki:← (Ey Rəsulum!) Səni aləmlər üçün ancaq bir rəhmət olaraq göndərdik.

اَنَّمَٓا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

İndi siz müsəlman olacaqsınızmı?" ← "Sizin tanrınız ancaq bir olan tanrıdır (Allahdır).

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ اٰذَنْتُكُمْ عَلٰى سَوَٓاءٍ

"(Mənə vəhy olunanı) sizə, olduğu kimi bildirdim. ← (Ey Rəsulum!) Əgər onlar üz döndərsələr de:

وَاِنْ اَدْرٖٓي اَقَرِيبٌ اَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

sizə vəd olunan şey yaxındırmı yoxsa uzaq. ← Mən bilmirəm ki,

اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

gizlətdiklərinizi də bilir! ← Şübhəsiz ki, O (Allah), ucadan deyilən sözü də bilir,

وَاِنْ اَدْرٖي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ اِلٰى حٖينٍ ﴿١١١﴾

və bir müddət (sizə) gün-güzəran vermək üçündür". ← Bilmirəm. Bəlkə, o sizin üçün bir imtahandır,

قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

Dediklərinizə qarşı kömək diləniləsi, Rəhman olan Rəbbimizdir!" ← O dedi: "Ey Rəbbim! Haqq ilə hökm et.

﴿٢٢﴾ سُورَةُ الْحَجِّ

əl-Həcc (Həcc) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 78 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾
Həqiqətən, qiyamətin zəlzələsi dəhşətli şeydir! ← Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun.

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّٓا اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا
Hər bir hamilə qadın uşağını salar. ← O gün görərsən ki, hər bir əmzikli qadın əmizdirdiyini unudar.

وَتَرَى النَّاسَ سُكَارٰى وَمَا هُمْ بِسُكَارٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾
Ancaq Allahın əzabı çox şiddətlidir! ← Və insanları sərxoş görərsən. Halbuki onlar sərxoş deyillər.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ ﴿٣﴾
və hər inadkar şeytana uyar.← bir şey bilmədən Allah haqqında mübahisə edər,← İnsanlardan kimisi də,

كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ
Şübhəsiz, kim onunla dostluq etsə, ← Onun (Şeytanın) haqqında (əzəldən belə) yazılmışdır:

فَاَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٤﴾
şübhəsiz, o (Şeytan) onu yoldan çıxardıb cəhənnəm əzabına sürükləyər.

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ
Əgər yenidən dirilməkdən şübhə edirsinizsə (yada salın ki), ← Ey insanlar!

فَاِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
sonra mənidən (nütfədən), sonra laxtalanmış qandan, ← həqiqətən, Biz sizi torpaqdan yaratdıq,

ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِنُبَيِّنَ لَكُمْ
(qüdrətimizi) sizə göstərək. ← sonra tam bir şəklə düşmüş və düşməmiş bir parça ətdən (yaratdıq ki),

وَنُقِرُّ فِي الْاَرْحَامِ مَا نَشَٓاءُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا
Sonra sizi uşaq olaraq (doğurub) çıxardarıq. ← İstədiyimizi ana bətnində müəyyən bir müddətədək saxlayarıq.

ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا اَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى
Sizdən eləsi vəfat edər, ← Sonra yetkinlik çağına yetişməniz üçün (sizi böyüdərik).

وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا
əvvəldən bildiyi halda heç bir şey bilməz olar. ← sizdən eləsi də ömrünün ən rəzil çağına çatdırılar ki,

وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَٓاءَ
Biz ona yağmur endirdiyimiz zaman, ← Sən yer üzünü qupquru görərsən.

اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَاَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾
və hər növ gözəl (meyvədən, bitkidən) bar gətirər. ← o, hərəkətə gəlib qabarar,

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهُ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٦﴾
O, ölüləri diriltdir və O, hər şeyə qadirdir! ← Bu ona görədir ki, Allah haqdır.

وَاَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَا رَيْبَ ف۪يهَا وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾
Və Allah qəbirlərdə olanları dirildəcəkdir! ← Və qiyamət gələcəkdir. Ona heç bir şəkk-şübhə yoxdur.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
heç bir şey bilmədən Allah barəsində mübahisə edər; ← İnsanlardan eləsi də var ki,

وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُن۪يرٍ ﴿٨﴾
həm də haqq yolu göstərən heç bir rəhbəri və nurani kitabı olmadan.

ثَانِيَ عِطْفِه۪ لِيُضِلَّ عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ
(O,) boynunu (təkəbbürlə) əyərək (insanları) Allahın yolundan çıxarmaq məqsədilə (bunu edər).

لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنُذ۪يقُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَر۪يقِ ﴿٩﴾
Qiyamət günü isə ona yanğın əzabını daddıracağıq! ← Onun üçün dünyada rüsvayçılıq vardır.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَب۪يدِ ﴿١٠﴾
Yoxsa Allah bəndələrinə zülm edən deyildir!" ← "Bu, öz əllərinlə etdiyin (günahlara) görədir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ فَاِنْ اَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَاَنَّ بِه۪
Əgər ona bir xeyir toxunsa arxayın olar. ← İnsanlardan eləsi də var ki, Allaha tərəddüd içində ibadət edər.

وَاِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِه۪
çöhrəsi dəyişər. ← Əgər ona bir bəla üz versə,

خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةَ ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُب۪ينُ ﴿١١﴾
Əsl açıq-aşkar ziyan budur! ← Dünyanı da əldən verər, axirəti də.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَع۪يدُ ﴿١٢﴾
Əsl uzaq olan zəlalət budur! ← O, Allahı buraxıb özünə nə zərər, nə də xeyir verən bütlərə dua edər.

يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهُ اَقْرَبُ مِنْ نَفْعِه۪ لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَلَبِئْسَ الْعَش۪يرُ ﴿١٣﴾
(O dua etdiyi) nə pis köməkçi və necə də pis yoldaşdır! ← O, zərəri xeyirindən daha çox olana dua edər.

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
onun altından çaylar axır.← Həqiqətən, Allah, iman gətirib yaxşı işlər görənləri cənnətlərə daxil edər ki,

اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُر۪يدُ ﴿١٤﴾ مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ
Hər kim zənn edirsə ki, ← Şübhəsiz ki, Allah istədiyini edər.

لَنْ يَنْصُرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَاۤءِ
qoy göyə bir ip uzatsın, ← Allah dünyada və axirətdə özünə kömək göstərməyəcək,

ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغ۪يظُ ﴿١٥﴾
onun hiyləsi, qəzəbinə səbəb olan şeyi aradan qaldırırmı? ← sonra kəssin və görsün ki,

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

Və Allah dilədiyinə doğru yolu göstərər. ← Biz onu (Quranı) beləcə açıq-aşkar ayələr şəklində nazil etdik.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارٰى

Həqiqətən, iman gətirənlər (müsəlmanlar), yəhudilər, sabiilər (ulduzpərəstlər), xaçpərəstlər,

وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ اَشْرَكُوا اِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

Allah, mütləq onların arasında qiyamət günü hökmünü verəcəkdir. ← atəşpərəstlər və müşriklər;

اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə şahiddir!

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ

...göylərdə və yerdə olanlar. ← Görmədinmi ki, Allaha səcdə edir...

وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ

və insanların bir çoxu (Allaha səcdə edir).← Günəş, Ay, ulduzlar, dağlar, ağaclar, heyvanlar,

وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ

Allahın alçaltdığı kimsəni heç kəs yüksəldə bilməz. ← Bir çoxuna da əzab vacib olmuşdur.

اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾

Həqiqətən, Allah dilədiyini edər!

هٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ

Kafirlər üçün atəşdən paltarlar biçilmişdır. ← Rəbbi barəsində mübahisə edən bu ikisi düşməndir.

يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

Başlarının üstündən qaynar su töküləcəkdir.

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَلَهُمْ مَقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

Onlar üçün dəmirdən qamçılar da vardır. ← Onunla, qarınlarında olanlar və dəriləri əridiləcəkdir.

كُلَّمَا اَرَادُوا اَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ اُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾

təkrar ora qaytarılarlar və:"Dadın atəşin əzabını!" (deyilər).← Oradan - qəmdən qurtarmaq istədikcə,

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

onun altından çaylar axır. ← Əlbəttə Allah, iman edib yaxşı işlər görənləri cənnətlərə daxil edəcəkdir ki,

يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

Orada onların paltarları da ipəkdəndir! ← Onlar orada qızıldan bilərziklərlə və incilərlə bəzənəcəklər.

وَهُدُوٓا اِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوٓا اِلٰى صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

və həmd olunan (Allahın) yoluna yönəldilmişlər. ← Onlar təmiz sözə yönəldilmişlər,

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

...Allah yolundan və Məscidülhəramdan; ← Şübhəsiz, o kəslər ki, kafir olub (insanları) döndərərlər...

الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَٓاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِّ

Hansı ki, onu, insanlardan həm yerli olanlar üçün, həm də gəlmələr üçün (qiblə, məbəd) etmişik.

وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِاِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

ona, şiddətli əzabdan daddıracağıq! ← Orada zülm edərək haqsızlığa meyl etmək istəyənə gəldikdə,

وَاِذْ بَوَّأْنَا لِاِبْرٰهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ اَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْـًٔا

“Mənə heç bir şeyi şərik qoşma, ← Bir zaman İbrahim üçün, Evin (Kəbənin) yerini hazırlayıb (demişdik):

وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّٓائِفِينَ وَالْقَٓائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

...təvaf edənlər, namaza duranlar, rüku edən və səcdəyə qapananlar üçün!” ← və Mənim evimi təmizlə...

وَاَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا

onlar sənin yanına (həm) piyada gəlsinlər, ← İnsanları həccə çağır ki,

وَعَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

həm də dört bir yandan hər cür arıq (yorğun minik heyvanları) üstündə gəlsinlər.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِيٓ اَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ

və məlum günlərdə (qurban kəsərkən) Allahın adını çəksinlər... ← (Və) öz mənfəətlərinin şahidi olsunlar,

عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْاَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْبَٓائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾

Onlardan yeyin, biçarə yoxsullara da yedirdin! ← ...onlara ruzi verdiyi heyvanların üstündə.

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

və Qədim Evi (Kəbəni) təvaf etsinlər! ← Sonra kirlərini təmizləsinlər, nəzirlərini versinlər,

ذٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللّٰهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ

bu, Rəbbi yanında onun üçün xeyirli olar. ← Budur. Kim Allahın haram etdiyinə hörmət etsə,

وَاُحِلَّتْ لَكُمُ الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ

Sizə deyilənlərin xaricindəki heyvanlar sizə halal edilmişdir.

فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْاَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

Yalan sözlərdən də çəkinin... ← Elə isə, murdar bütlərdən qaçın.

حُنَفَآءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ

... Allaha təslim olaraq, Ona şərik qoşmayaraq!

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ

sanki göydən düşüb, ← Allaha şərik qoşan kimsə,

فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾

yaxud küləyin sovurub uzaq bir yerə atdığı (bir şeyə bənzər). ← quşların onu sürətlə alıb apardığı,

ذٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

bu, şübhəsiz ki, qəlblərin təqvasındandır. ← Budur. Kim Allahın nişanələrinə hörmət etsə,

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

Sonra onların kəsiləcəyi yer qədim ev tərəfədir. ← Sizin üçün onlarda müəyyən bir vaxta qədər mənfəət vardır.

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ

(qurban kəsərkən) Allahın adını çəksinlər... ← Biz hər bir ümmət üçün qurbangah müəyyən etdik ki,

عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْاَنْعَامِ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ

Sizin tanrınız bir olan tanrıdır (Allahdır). ← ...(Allahın) onlara ruzi verdiyi heyvanların üstündə.

فَلَهُ اَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾

(Ey Rəsulum!) təvazökar insanlara da müjdə ver; ← Elə isə, Ona təslim olun!

اَلَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلٰى مَآ اَصَابَهُمْ

və özlərinin başına gələn müsibətlərə səbr edərlər,← O kəslərə ki, Allahın adı çəkildiyi zaman qəlbləri titrəyər,

وَالْمُقِيمِي الصَّلٰوةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٥﴾

namazı qılarlar və onlara verdiyimiz ruzidən (ehtiyacı olanlara) sərf edərlər.

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ

Sizin üçün onlarda xeyir vardır. ← Qurbanlıq dəvələri də sizin üçün Allahın nişanələrindən etdik.

فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَآفَّ فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا

Böyrü üstə düşdükdə, ← Onları (kəsərkən) ayaqda durduqları halda üzərində Allahın adını çəkin.

فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ

ondan (ətindən) yeyin, əl açmayana və dilənçiyə də yedirdin.

كَذٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

bəlkə, siz şükr edəsiniz! ← Beləcə onları (o heyvanları) sizə ram etdik ki,

لَنْ يَنَالَ اللّٰهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ

Sizdən Ona çatacaq olan yalnız təqvanızdır. ← Onların nə əti, nə də qanı Allaha çatmaz.

كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰيكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

Gözəl iş görənlərə müjdə ver!← sizi doğru yola yönəltdiyi üçün Allahı uca tutasınız.← Beləcə onları sizə ram etdi ki,

اِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾

Allah, həqiqətən, heç bir nankor xaini sevməz! ← Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri qoruyar.

اُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُواۜ وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌۙ ﴿٣٩﴾
Allah onlara kömək etməyə əlbəttə, qadirdir! ← Zülmə məruz qaldıqlarına görə vuruşanlara izin verilmişdir.

اَلَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّٓا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُ
sadəcə "Rəbbimiz Allahdır"- dediklərinə görə (çıxarıldılar). ← Haqsız yerə, yurdlarından çıxarılanlar,

وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ
Əgər Allah insanların bir qismini digər qismi ilə dəf etməsəydi,

لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًاۜ
oralarda Allahın adı çox çəkilir. ← monastırlar, kilsələr, sinaqoqlar və məscidlər əlbəttə, dağılıb gedərdi ki,

وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُۜ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, Allah yenilməz qüvvət, qüdrət sahibidir!←Allah, Öz (dininə) yardım edənə, şübhəsiz, yardım edər.

اَلَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ
namazı qılarlar, zəkatı verərlər, ← (Onlar) o kəslərdir ki, əgər onları yer üzündə yerləşdirsək,

وَاَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِۜ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ ﴿٤١﴾
İşlərin sonu isə Allaha aiddir. ← yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər.

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُۙ ﴿٤٢﴾
Onlardan əvvəl Nuh, Ad və Səmud tayfası da təkzib etmişdi.← Əgər səni təkzib edərlərsə (ürəyini qısma).

وَقَوْمُ اِبْرٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍۙ ﴿٤٣﴾
İbrahim tayfası da, Lut qövmü də (peyğəmbərlərini təkzib etmişdi).

وَاَصْحَابُ مَدْيَنَۚ وَكُذِّبَ مُوسٰى
Musa da yalançı sayılmışdı. ← Mədyən əhli də (peyğəmbərlərini təkzib etmişdi).

فَاَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ اَخَذْتُهُمْۚ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾
Bəs mənim inkar etməyim (cəzalandırmağım) necə oldu! ← Kafirlərə möhlət verdim, sonra onları yaxaladım.

فَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا
ora viranə qalmışdı. ← Zalım olduqları halda məhv etdiyimiz neçə-neçə məmləkət var ki,

وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ ﴿٤٥﴾
(Neçə-neçə) xarab olmuş su quyuları və möhtəşəm qəsrlər də (bomboş qalmışdı).

اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَٓا
beləcə, düşünən qəlbləri olsun, ← Onlar yer üzündə gəzib dolaşmadılarmı ki,

اَوْ اٰذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَاۚ فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ
Həqiqətən, gözlər kor olmaz. ← yaxud eşidən qulaqları (olsun)?

وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾
Lakin sinələrdəki ürəklər kor olar.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ

Allah Öz vədinə əsla xilaf çıxmaz! ← (Ey Rəsulum!) Əzabın gəlməsi üçün səni tələsdirirlər.

وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾

sizin saydığınızın (hesabladığınız) min il kimidir! ← Şübhəsiz, Rəbbinin dərgahındakı bir gün,

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَاۚ وَاِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

sonra onları yaxaladım. Axır dönüş Mənədir! ← Neçə-neçə məmləkətə, zülm etdikləri halda möhlət verdim,

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَٓا اَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٤٩﴾

Mən yalnızca sizi açıq-aşkar xəbərdar edənəm! ← De ki: “Ey insanlar!

فَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

onlar üçün bağışlanma və bol ruzi vardır! ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə,

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِيٓ اٰيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

onlar cəhənnəm əhlidirlər! ← Ayələrimizi aciz qoymaq üçün səy göstərənlərə gəldikdə isə,

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ

(Ey Rəsulum!) Biz səndən əvvəl elə bir rəsul və elə bir nəbi göndərmədik ki,

اِلَّا اِذَا تَمَنّٰٓى اَلْقَى الشَّيْطَانُ فِيٓ اُمْنِيَّتِهِۚ فَيَنْسَخُ اللّٰهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ

Allah isə Şeytanın atdığını yox edər. ← o təmənna etdikdə Şeytan onun arzusuna (bir fikir) atmasın!

ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ اٰيَاتِهِۜ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Sonra Allah Öz ayələrini möhkəmlədər.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

...qəlblərində xəstəlik olanlar üçün, ← (Allah bunu belə edir ki), Şeytanın vəsvəsəsini bir sınaq vasitəsi etsin...

وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَاِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

Şübhəsiz ki, zalımlar uzaq bir ayrılıq içindədirlər. ← və ürəkləri qatı olanlar üçün!

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

haqq (Quran) sənin Rəbbindəndir. ← Elm verilən kəslər də bilsinlər ki,

فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

Şübhəsiz, Allah iman gətirənləri doğru yola yönəldər!← Ona inansınlar və ürəkləri ondan arxayın olsun.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً

qiyamət qəflətən onlara gəlib çatana qədər, ← Kafirlər isə ondan şəkk-şübhədə olmaqda davam edəcəklər,

اَوْ يَاْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

yaxud o xeyirsiz günün əzabı onlara gəlib yetişənədək.

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
(Allah) onların arasında hökm edəcəkdir. ← O gün (qiyamət günü) hökmranlıq Allahındır.

فَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾
Nəim cənnətlərində olacaqlar! ← Beləcə, iman gətirib yaxşı işlər görənlər,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا فَاُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٧﴾
onlar üçün rüsvayedici bir əzab vardır! ← Kafir olub ayələrimizi yalan hesab edənlərə gəlincə,

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ قُتِلُوٓا اَوْ مَاتُوا
sonra öldürülərlər, yaxud ölərlər; ← O kəslər ki, Allah yolunda hicrət edərlər,

لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزْقًا حَسَنًا وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾
Şübhəsiz ki, Allah ruzi verənlərin ən yaxşısıdır! ← Allah onlara həqiqətən, gözəl ruzi verəcəkdir.

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾
Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, həlimdir! ← (Allah) onları, razı qalacaqları bir yerə daxil edəcəkdir.

ذٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ
sonra təcavüzə məruz qalsa, ← Budur. Kim, özünə verilən cəza kimi cəza verib,

لَيَنْصُرَنَّهُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾
Həqiqətən, Allah əfv edəndir, bağışlayandır! ← şübhəsiz ki, Allah ona kömək edər.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ
günzdüzü də gecəyə qatar. ← Bu ona görədir ki, Allah gecəni gündüzə qatar,

وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾
Və ona görə ki, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir!

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ
Ondan başqa dua etdikləri (bütlər, tanrılar) isə batildir. ← Bu ona görədir ki, Allah haqqdır.

وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
Görmədinmi ki, Allah göydən su endirdi, ← Həqiqətən, Allah ucadır, böyükdür!

فَتُصْبِحُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً اِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾
Həqiqətən, Allah lütfkardır, (hər işdən) xəbərdardır. ← və yer üzü (onunla) yamyaşıl olur?

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾
Həqiqətən, Allah ehtiyacsızdır, şükürə layiqdir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْر۪ي فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِه۪ۜ
Yerdə olanları və dənizdə Onun əmrilə üzən gəmiləri? ← Görmədinmi ki, Allah sizə ram etmişdir;

وَيُمْسِكُ السَّمَٓاءَ اَنْ تَقَعَ عَلَى الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِه۪ۜ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ ﴿٦٥﴾
Şübhəsiz, Allah insanlara şəfqətli, mərhəmətlidir! ← Ondan izinsiz yerin üzərinə düşməməsi üçün göyü tutur.

وَهُوَ الَّذ۪ٓي اَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُم۪يتُكُمْ ثُمَّ يُحْي۪يكُمْ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾
sonra sizi dirildəcək. Həqiqətən insan çox nankordur. ← Sizi dirildən Odur. Sonra sizi öldürəcək,

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكاً هُمْ نَاسِكُوهُ
onlar ona əməl edərlər. ← Biz hər ümmət üçün bir şəriət müəyyən etdik ki,

فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْاَمْرِ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ
Sən (onları) öz Rəbbinə dəvət et. ← Elə isə, (bu) işdə səninlə mübahisə etməsinlər.

اِنَّكَ لَعَلٰى هُدًى مُسْتَق۪يمٍ ﴿٦٧﴾
Şübhəsiz ki, sən doğru yol üzərindəsən.

وَاِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾
“Allah sizin nə etdiyinizi daha yaxşı bilir. ← (Ey Rəsulum!) Əgər səninlə mübahisə etsələr, de ki:

اَللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ف۪يمَا كُنْتُمْ ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾
...ixtilafda olduğunuz məsələlər barəsində!” ← Allah, qiyamət günü aranızda hökm verəcəkdir...

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِۜ
Allah, göydə və yerdə nə varsa (hamısını) bilir? ← Bilmədinmi ki,

اِنَّ ذٰلِكَ ف۪ي كِتَابٍۜ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَس۪يرٌ ﴿٧٠﴾
Şübhəsiz ki, , Allah üçün bu asandır! ← Həqiqətən, bu, (lövhi-məhfuzda) bir kitabdadır.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِه۪ سُلْطَاناً
(Allah), onlar haqqında heç bir dəlil nazil etməmişdir, ← Onlar, Allahı qoyub elə bir şeyə ibadət edirlər (ki),

وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِه۪ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِم۪ينَ مِنْ نَص۪يرٍ ﴿٧١﴾
Zalımlara heç bir yardım edən olmaz! ← və ona dair onların heç bir bilikləri də yoxdur.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ ف۪ي وُجُوهِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ
kafir olanların üzlərində bir ikrah sezərsən. ← Ayələrimiz onlara açıq-aşkar surətdə oxunduğu zaman,

يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذ۪ينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَاۜ قُلْ اَفَاُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكُمْ
De: “Sizə bundan daha pisini xəbər verimmi? ← Özlərinə ayələrimizi oxuyanlara az qala hücum çəksinlər.

اَلنَّارُ وَعَدَهَا اللّٰهُ الَّذ۪ينَ كَفَرُواۜ وَبِئْسَ الْمَص۪يرُ ﴿٧٢﴾
Və o nə pis qayıdış yeridir!” ← Atəş! Allah onu kafirlərə vəd etmişdir.

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ اِنَّ الَّذٖينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

Şübhəsiz ki, Allahdan qeyri dua etdiyiniz şeylər, ← Ey insanlar! Bir məsəl çəkildi, ona qulaq asın!

لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ

hamısı onun üçün bir yerə yığışsa belə! ← bir milçək də yarada bilməzlər,

وَاِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْـًٔا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ

onu o (milçək)dən geri ala bilməzlər. ← Əgər milçək onlardan bir şey götürsə,

ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾

İstəyən də aciz qaldı, istənilən də!

مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزٖيزٌ ﴿٧٤﴾

Həqiqətən, Allah yenilməz qüvvət sahibi, qüdrət sahibidir! ← Onlar Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər.

اَللّٰهُ يَصْطَفٖي مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ اِنَّ اللّٰهَ سَمٖيعٌ بَصٖيرٌ ﴿٧٥﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← Allah, mələklərdən və insanlardan elçilər seçər.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدٖيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٧٦﴾

Və (bütün) işlər Allaha qayıdar! ← (Allah) onların önlərindəkini də, arxalarındakını da bilir.

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ

Rəbbinizə ibadət edin, ← Ey iman gətirənlər! (Namaz qıldıqda) rüku edin, səcdəyə qapanın;

وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾

və yaxşı işlər görün ki, nicat tapasınız!

وَجَاهِدُوا فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ هُوَ اجْتَبٰيكُمْ

Allah yolunda layiqincə cihad edin. O sizi seçdi.

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدّٖينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ اَبٖيكُمْ اِبْرٰهٖيمَ

Atanız İbrahimin dinində (olduğu kimi). ← Və dində sizin üçün heç bir çətinlik vermədi;

هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمٖينَ مِنْ قَبْلُ وَفٖي هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهٖيدًا عَلَيْكُمْ

Peyğəmbər sizə şahid olsun, ← O daha əvvəl də, bu (Quran)da da sizə müsəlman adını verdi ki,

وَتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِ فَاَقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ

Elə isə, namazı qılın, zəkatı verin, ← siz də insanlara şahid olasınız.

وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِ هُوَ مَوْلٰيكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصٖيرُ ﴿٧٨﴾

(O), nə yaxşı ixtiyar sahibi və nə gözəl yardımçıdır! ← və Allaha sığının. O, sizin ixtiyar sahibinizdir.

﴿٢٣﴾ سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

əl-Mu’minun (Möminlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 118 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ اَلَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾

O kəslər ki, onlar namazlarında itaətkardırlar; ← Möminlər nicat tapmışlar;

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

O kəslər ki, onlar zəkatı verərlər; ← O kəslər ki, onlar lağlağadan üz döndərərlər;

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾

O kəslər ki, onlar ayıb yerlərini (zinadan) qoruyarlar!

اِلَّا عَلٰى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾

Buna görə onlar qınanmazlar. ← Ancaq zövcələri və ya sahib olduqları (cariyələri bundan) istisnadır.

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾

onlar əsl həddi aşanlardır. ← Kim ondan artığını istəyərsə,

وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾

və o kəslər ki, onlar namazlarına davam edərlər; ← O kəslər ki, onlar əmanətlərinə və əhdlərinə riayət edərlər,

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾ اَلَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

Firdovs (cənnətinə) varis olanlardır. Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← onlar əsl varislərdir;

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٣﴾

Sonra onu möhkəm bir yerdə nütfəyə çevirdik. ← Həqiqətən, insanı, süzülmüş palçıqdan yaratdıq.

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً

sonra laxtalanmış qanı bir parça ət etdik. ← Sonra nütfəni laxtalanmış qana (rüşeymə) çevirdik,

فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا

sonra sümükləri ətlə örtdük. ← Sonra o əti sümüklərə döndərdik,

ثُمَّ اَنْشَاْنَاهُ خَلْقًا اٰخَرَ فَتَبَارَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾

Yaradanların ən gözəli olan Allah nə qədər uludur! ← Sonra onu başqa bir məxluqat formasına saldıq.

ثُمَّ اِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾

Sonra siz qiyamət günü dirildiləcəksiniz! ← Sonra onun arxasınca siz mütləq öləcəksiniz!

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

Biz yaratmaqdan qafil deyilik. ← Andolsun ki, Biz sizin üstünüzdə yeddi yol (təbəqə) yaratdıq.

وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَاَسْكَنَّاهُ فِي الْاَرْضِ
Göydən lazım olan miqdarda su endirdik, → və onu yer üzündə saxladıq.

وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾
Əlbəttə, Biz onu aparmağa (buxarlaşdırmağa) da qadirik!

فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَاْكُلُونَ ﴿١٩﴾
Və onunla, sizin üçün xurma və üzüm bağları yaratdıq. → Sizin üçün orada bir çox meyvələr var ki, onlardan yeyirsiniz.

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَآءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِلْاٰكِلِينَ ﴿٢٠﴾
Sina dağından çıxan bir ağac da (yaratdıq ki), → o, yeyənlər üçün salat (zeytun) və yağ bitirər.

وَاِنَّ لَكُمْ فِي الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا
Həqiqətən, heyvanlarda da sizin üçün bir ibrət vardır. → Onların qarınlarında olan (süd)dən sizə içirdirik.

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَاْكُلُونَ ﴿٢١﴾
Onlarda sizin üçün daha bir çox mənfəətlər də vardır. → Həmçinin onlardan yeyirsiniz!

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾
Həm onların (heyvanların) üstündə, həm də gəmilərin üstündə daşınırsınız.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövmünə göndərdik. → O demişdi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin!

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾
Ondan başqa sizin heç bir tanrınız yoxdur! → Elə isə, (Allahdan) qorxmursunuzmu?”

فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
Qövmünün kafir başçıları isə (qövmlərinə) dedilər: → “Bu sadəcə sizin kimi bir insandır.

يُرِيدُ اَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَاَنْزَلَ مَلٰئِكَةً
(Nuh) sizə böyüklük etmək istəyir. → Əgər Allah istəsəydi, mələklər göndərərdi.

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي اٰبَآئِنَا الْاَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ
Biz, keçmiş atalarımızdan bunu eşitməmişik. → O, sadəcə, özündə dəlilik olan bir adamdır.

فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتّٰى حِينٍ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٢٦﴾
Bir müddətə qədər ona nəzarət edin!” → (Nuh) dedi:“Ey Rəbbim! Məni yalanlamalarına qarşı mənə kömək et!”

فَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِ اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا
Biz də ona vəhy etdik ki: → “Gözlərimiz önündə və vəhyimizlə gəmini düzəlt.

فَاِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ
Əmrimiz gəldiyi və təndir qaynadığı zaman, → hər (heyvan)dan bir cütü ora mindir.

وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ
İçlərindən, (ölümünə) əvvəlcədən söz (hökm) verilmiş kimsələr istisna olmaqla, ailəni də (gəmiyə mindir).

وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾
Zülm edənlərin (bağışlanmaları) barəsində isə, Mənə müraciət etmə! → Onlar mütləq boğulacaqlar.

فَاِذَا اسْتَوَيْتَ اَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذ۪ي نَجّٰينَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ ﴿٢٨﴾
“Bizi, zalım tayfadan qurtaran Allaha həmd olsun!”-de. ← Özünlə birlikdə olanlarla gəmiyə mindiyin vaxt:

وَقُلْ رَبِّ اَنْزِلْن۪ي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِل۪ينَ ﴿٢٩﴾
Axı, sən sığınacaq verənlərin ən xeyirlisisən!” ← Və de ki: “Ey Rəbbim! Məni mübarək bir yerə düşürt.

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ وَاِنْ كُنَّا لَمُبْتَل۪ينَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَر۪ينَ ﴿٣١﴾
Sonra onların arxasınca başqa bir nəsil yaratdıq.← Əlbəttə, bunda ibrətlər vardır. Həqiqətən, imtahana çəkirik!

فَاَرْسَلْنَا ف۪يهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
“Allaha ibadət edin.← Onlara da, özlərindən bir peyğəmbər göndərdik ki:

مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾
Elə isə, (Allahdan) qorxmursunuzmu?” ← Sizin, ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَٓاءِ الْاٰخِرَةِ
o (başçılar) ki, kafir olub axirətə qovuşacaqlarını yalanlayırdılar, ← Tayfasının başçıları dedi,

وَاَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مَا هٰذَٓا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
“Bu sadəcə sizin kimi bir insandır; ← özlərinə də dünya həyatında bol nemət vermişdik:

يَاْكُلُ مِمَّا تَاْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾
Yediyinizdən yeyir, içdiyinizdən də içir.

وَلَئِنْ اَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾
əlbəttə, siz o zaman ziyana uğramış olarsınız.← Əgər sizin kimi olan bir insana itaət etsəniz,

اَيَعِدُكُمْ اَنَّكُمْ اِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا اَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾
siz (qəbirlərinizdən) çıxarılacağınız? ← O sizə vəd edirmi ki, ölüb torpaq və sür-sümük olduğunuzda,

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾
Vəd olunduğunuz şey çox uzaqdır, çox uzaq! (Bu, qeyri-mümkündür!)

اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوث۪ينَ ﴿٣٧﴾
(Birimiz) ölürük, (birimiz) dirilirik. (Təkrar) dirildiləcək deyilik! ← Bizimki ancaq bu dünya həyatımızdır.

اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِن۪ينَ ﴿٣٨﴾
Biz ona iman gətirən deyilik!” ← Bu, sadəcə olaraq Allaha yalandan iftira yaxan bir adamdır.

قَالَ رَبِّ انْصُرْن۪ي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا قَل۪يلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِم۪ينَ ﴿٤٠﴾
(Allah) dedi: “Bir azdan mütləq peşman olacaqlar!”← (Peyğəmbər) dedi: “Ey Rəbbim! Məni yalanlamalarına qarşı mənə kömək et!”

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَٓاءً
Və onları, sel üstündəki saman çöpünə döndərdik. ← Həqiqətən, qorxunc səs onları yaxaladı.

فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا اٰخَر۪ينَ ﴿٤٢﴾
Sonra onların arxasınca başqa nəsillər yaratdıq. ← Zalım tayfa uzaq olsun!

مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَاْخِرُونَ ﴿٤٣﴾
Heç bir ümmət öz əcəlini nə qabaqlaya bilər, nə də yubada bilər!

ثُمَّ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ اُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ
Hər ümmətə öz peyğəmbəri gəldikcə onu yalanladılar. ← Sonra ardı ardına peyğəmbərlərimizi göndərdik.

فَاَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيثَ فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾
İman gətirməyən bir tayfa uzaq olsun! ← Biz də onları bir-birinin ardınca məhv edib əfsanələrə döndərdik.

ثُمَّ اَرْسَلْنَا مُوسٰى وَاَخَاهُ هٰرُونَ بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٤٥﴾
ayələrimizlə və açıq-aşkar bir dəlillə, ← Sonra Musanı və qardaşı Harunu göndərdik,

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾
Onlar təkəbbürləndilər və özlərini yuxarı tutan bir camaat oldular, ← Firona və onun əyanlarının yanına.

فَقَالُوا اَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ ﴿٤٧﴾
Halbuki onların tayfası bizim qullarımızdır.” ← və dedilər: “Özümüz kimi iki insanamı iman gətirəcəyik?

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾
Beləliklə, onları yalançı saydılar və həlak edilənlərdən oldular.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾
Həqiqətən, Biz Musaya kitabı (Tövratı) verdik ki, bəlkə, (İsrail oğulları) doğru yola yönəlsinlər!

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُ اٰيَةً وَاٰوَيْنَاهُمَا اِلٰى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾
Onları rahat və suyu olan bir təpədə yerləşdirdik.← Məryəm oğlunu və anasını da bir möcüzə etdik.

يَا اَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا اِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾
Mən həqiqətən, etdiklərinizi bilirəm! ← Ey peyğəmbərlər! Təmiz nemətlərdən yeyin və yaxşı işlər görün!

وَاِنَّ هٰذِهِ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَاَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾
Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə, məndən qorxun!” ← Şübhəsiz, bu bir ümmət olaraq sizin ümmətinizdir.

فَتَقَطَّعُوا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾
Hər firqə əlindəki ilə sevinir. ← Amma onlar işlərini aralarında parçalayıb kitablara (ayırdılar).

فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِينٍ ﴿٥٤﴾ اَيَحْسَبُونَ اَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ ﴿٥٥﴾
Zənn edirlər ki, özlərinə verdiyimiz mal və övladlarla, ← Onları bir müddətə qədər şaşqınlıqları içində burax!

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾
Xeyr, onlar anlamırlar! ← onların yaxşılıqlarına tələsirik?

اِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾
Həqiqətən, Rəbbinin qorxusundan tir-tir əsən kəslər;

وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾
Rəbbinə şərik qoşmayan kəslər; ← Rəbbinin ayələrinə inanan kəslər;

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآ اٰتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ اَنَّهُمْ اِلٰى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾
Ürəkləri, Rəbbinin hüzuruna qayıdacaqlarından qorxuya düşənlər; ← Verməli olduqlarını verənlər;

اُولٰٓئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾
və onlar o (yaxşı işlər) üçün öndə gedərlər. ← Onlar yaxşı işlər görməkdə tələsərlər,

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴿٦٢﴾
Onlara haqsızlıq da edilməz.← Bizdə haqqı söyləyən bir Kitab vardır.← Biz heç kəsi, gücü çatmadığından məsul tutmarıq.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هٰذَا وَلَهُمْ اَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴿٦٣﴾
Onların, bundan başqa etdikləri işlər də var. ← Lakin qəlbləri bundan xəbərsizdir .

حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ اِذَا هُمْ يَجْـَٔرُونَ﴿٦٤﴾
dərhal fəryad edərlər. ← Nəhayət, onların naz-nemət içindəki başçılarını əzabla yaxaladığımız zaman,

لَا تَجْـَٔرُوا الْيَوْمَ اِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنْصَرُونَ ﴿٦٥﴾
(Onlara belə deyirlər:) “Bu gün fəryad etməyin. Bizdən sizə heç cür yardım edilməyəcək!”

قَدْ كَانَتْ اٰيَاتِي تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ ﴿٦٦﴾
Ayələrimiz sizə oxunurdu. Siz isə arxanızı çevirirdiniz.

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾
Ona (Qurana) qarşı təkəbbürlənərək, gecələr toplanaraq ağzınıza gələni deyirdiniz.

اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ اَمْ جَآءَهُمْ مَا لَمْ يَاْتِ اٰبَآءَهُمُ الْاَوَّلِينَ﴿٦٨﴾
Yaxud onlara, keçmiş atalarına gəlməyən bir şey gəldi? ← Onlar kəlam haqqında düşünüb daşınmırlarmı?

اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ﴿٦٩﴾
onlar onu inkar edirlər? ← Yoxsa öz Peyğəmbərini tanımayıb,

اَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَآءَهُمْ بِالْحَقِّ وَاَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴿٧٠﴾
Onların çoxu isə haqqı xoşlamır.← Xeyr, onlara haqqı gətirdi.← Yaxud:“Onda divanəlik var”- dedilər?

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَآءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ
göylər, yer və içindəkilər mütləq korlanardı.← Əgər haqq onların nəfslərinin istəklərinə tabe olsaydı,

بَلْ اَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾
Onlar isə özlərinə edilən öyüd-nəsihətdən üz döndərirlər. ← Xeyr, Biz onlara öyüd-nəsihət gətirdik.

اَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ
Rəbbinin vergisi (mükafatı) daha xeyirlidir. ← Yoxsa sən onlardan vergi istəyirsən?

وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٢﴾ وَاِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾
Şübhəsiz ki, sən onları doğru yola dəvət edirsən! ← O, ruzi verənlərin ən xeyirlisidir!

وَاِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ ﴿٧٤﴾
Şübhəsiz ki, axirətə inanmayanlar isə (haqq) yoldan sapanlardır!

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾
şaşqın vəziyyətdə azğınlıqlarına davam edərlər. ← Əgər onlara rəhm edib düşdükləri müsibətdən qurtarsaq,

وَلَقَدْ اَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾
Onlar isə öz Rəbbinə itaət etmədilər və yalvarıb-yaxarmadılar. ← Biz həqiqətən, onları əzabla yaxaladıq.

حَتّٰى اِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ اِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾
dərhal onlar ümidsizliyə qapıldılar.← Nəhayət, onların üzərinə şiddətli bir əzab qapısı açdığımız zaman,

وَهُوَ الَّذِيٓ اَنْشَاَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٔدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾
Nə qədər də az şükür edirsiniz. ← Sizin üçün qulaq, göz və ürək yaradan Odur.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَاَكُمْ فِي الْاَرْضِ وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾
Siz Onun hüzuruna cəm ediləcəksiniz. ← Sizləri yer üzündə yaradıb törədən Odur.

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
Gecə və gündüzün bir-birinin ardınca gedib-gəlməsi də Onun (əmrilə)dir. ← Diriltdən də, öldürən də Odur.

اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْاَوَّلُونَ ﴿٨١﴾
Xeyr, onlar da əvvəlkilərin dedikləri kimi dedilər. ← Elə isə, dərk etmirsinizmi?

قَالُوٓا ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾
biz yenidənmi diriltdiləcəyik?” ← Onlar demişdilər: “Biz ölüb torpaq və sür-sümük olduğumuz vaxt

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَاٰبَٓاؤُنَا هٰذَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾
Bu, əvvəlkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir. ← Həqiqətən, bizə də, atalarımıza da daha əvvəl bu vəd olunmuşdu.

قُلْ لِمَنِ الْاَرْضُ وَمَنْ فِيهَٓا اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾
De: “Əgər bilirsinizsə, (bir deyin görək) yer üzü və orada olanlar kimindir?”

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾
Onlar deyəcəklər: “Allahındır!” Sən də de: “Elə isə, düşünmürsünüzmü?”

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾
De: “Yeddi göyün və böyük ərşin Rəbbi kimdir?”

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾ قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ
De: “Hər şeyin hökmü əlində olan kimdir?; ← “Allahındır!” - deyəcəklər. De ki: “Elə isə qorxmursunuzmu?

وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾
əgər bilirsinizsə?” ← O himayə edər, Özünün isə himayəyə ehtiyacı yoxdur,

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ فَاَنّٰى تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾
De ki: “Bəs necə olub sehrlənirsiniz (aldanırsınız)? ← Onlar: “Allahındır!” - deyəcəklər.

بَلْ اَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

Onlar isə, şübhəsiz ki, yalançıdırlar! ← Xeyr, Biz onlara haqqı gətirdik.

مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ اِلٰهٍ

Onunla yanaşı heç bir tanrı da yoxdur. ← Allah (Özünə) heç bir övlad götürməmişdir.

اِذًا لَذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ

və əlbəttə, onların bir qismi digərinə üstün olmağa çalışardı.← Yoxsa, hər tanrı öz yaratdığını əlbəttə, yox edərdi,

سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩١﴾

Allah, (müşriklərin Ona) aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır, pakdır!

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

(Allah), onların qoşduğu şəriklərdən çox ucadır! ← O, qeybi və aşkarı bilir.

قُلْ رَبِّ اِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

məni zalım qövmün içində qoyma, ey Rəbbim!” ← De: “Ey Rəbbim! Əgər onlara vəd olunanı mənə göstərəcəksənsə,

وَاِنَّا عَلٰٓى اَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾

(Ey Rəsulum!) Biz onlara vəd etdiyimizi (əzabı) sənə göstərməyə də qadirik!

اِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةَ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

Biz, (müşriklərin Bizə) aid etdikləri sifətləri yaxşı bilirik! ← Sən pisliyi yaxşılıqla dəf et!

وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾ وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

Mənə yaxınlaşmalarından da Sənə ←Və de:“Ey Rəbbim! Şeytanların vəsvəsələrindən Sənə sığınıram! sığınıram, ey Rəbbim!”

حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِۙ ﴿٩٩﴾

o deyər: “Ey Rəbbim! Məni (dünyaya) geri qaytar! ← Nəhayət, onlardan birinin ölümü gəlib çatdığı zaman,

لَعَلّٖٓي اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّاۜ اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَٓائِلُهَاۜ

Xeyr, bu, onun dediyi bir sözdür. ← Bəlkə, qoyub gəldiyim o yerdə yaxşı bir iş görüm!

وَمِنْ وَرَٓائِهِمْ بَرْزَخٌ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

Onların önündə, diriləcəkləri günə qədər bir maneə olacaq.

فَاِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَٓا اَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَٓاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

o gün aralarında nə qohumluq olar, nə də bir-birini soruşarlar. ← Sur çalındığı zaman,

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

onlar əsl nicat tapanlardır. ← Kimin tərəziləri ağır gələrsə,

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَاُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

onlar özlərinə ziyan edənlərdir. Cəhənnəmdə əbədi qalarlar.← Kimin tərəziləri də yüngül gələrsə,

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

Və onlar orada dişləri ağarmış vəziyyətdə qalarlar. ← Atəş onların üzlərini yandırar.

اَلَمْ تَكُنْ اٰيَاتِي تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

Siz isə onları yalan hesab edirdiniz!” ← “Mənim ayələrim sizə oxunmurdumu?

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَٓالّ۪ينَ ﴿١٠٦﴾

və haqq yoldan azan bir camaat olduq! ← Onlar deyərlər: “Ey Rəbbimiz! Bədbəxtçiliyimiz bizə qələbə çaldı,

رَبَّنَٓا اَخْرِجْنَا مِنْهَا فَاِنْ عُدْنَا فَاِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

Əgər (küfrə) geri dönsək, o zaman, biz zalım olarıq”. ← Ey Rəbbimiz! Bizi oradan (cəhənnəmdən) çıxart!

قَالَ اخْسَؤُا ف۪يهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾

(Allah) buyurar: “Orada zəlil vəziyyətdə qalın və Mənimlə danışmayın!”

اِنَّهُ كَانَ فَر۪يقٌ مِنْ عِبَاد۪ي يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اٰمَنَّا

“Ey Rəbbimiz! Biz (Sənə) iman gətirdik. ← Həqiqətən, bəndələrimdən bir zümrə vardı ki, onlar deyirdilər:

فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِم۪ينَ ﴿١٠٩﴾

Axı, Sən rəhm edənlərin ən yaxşısısan!” ← Elə isə, bizi bağışla və bizə rəhm et!

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتّٰٓى اَنْسَوْكُمْ ذِكْر۪ي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

Nəhayət Məni yada salmağı sizə unutdurdu. Siz də onlara gülürdünüz.← Siz isə onları məsxərəyə qoyurdunuz.

اِنّ۪ي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوٓا اَنَّهُمْ هُمُ الْفَٓائِزُونَ ﴿١١١﴾

Onlar əsl nicat tapanlardır! ← Səbr etdiklərinə görə Mən onları bu gün mükafatlandırdım.

قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْاَرْضِ عَدَدَ سِن۪ينَ ﴿١١٢﴾

(Allah) deyəcək: “Yer üzündə il hesabı ilə nə qədər qaldınız?”

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسْـَٔلِ الْعَٓادّ۪ينَ ﴿١١٣﴾

Elə isə sayanlardan soruş!” ← Onlar deyərlər: “Bir gün yaxud bir günün bir azı qədər qalmış olarıq.

قَالَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا قَل۪يلًا لَوْ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

(Allah) buyuracaq: “Əgər siz bilirdinizsə, sadəcə az bir vaxt qaldınız!

اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَاَنَّكُمْ اِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

və siz bizə qaytarılmayacaqsınız?” ← Güman edirdinizmi ki, sizi əbəs yerə yaratdıq,

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَر۪يمِ ﴿١١٦﴾

(O Allah), şərəfli ərşin Rəbbidir!← Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.← Həqiqi hökmdar olan Allah ucadır.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِه۪

- (halbuki,) bununla bağlı onun heç bir dəlili də yoxdur - ← Kim Allahla yanaşı başqa bir tanrıya dua edərsə,

فَاِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّه۪ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

Şübhəsiz ki, kafirlər nicat tapmazlar! ← onun cəzası ancaq Rəbbi qatındadır.

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِم۪ينَ ﴿١١٨﴾

Axı, Sən rəhm edənlərin ən yaxşısısan! ← Və de: “Ey Rəbbim (Bizi) bağışla və rəhm et!

﴿٢٤﴾ سُورَةُ النُّورِ

ən-Nur (Nur) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 64 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سُورَةٌ اَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَاَنْزَلْنَا فِيهَٓا اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

Onda açıq-aşkar ayələr də nazil etdik ki, ← (Bu), nazil edib (hökmlərini) vacib buyurduğumuz bir surədir.

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾ اَلزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ

Zinakar kişi və zinakar qadının hər birinə yüz çubuq vurun. ← bəlkə, siz düşünüb ibrət alasınız!

وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَاْفَةٌ فِي دِينِ اللّٰهِ

Allahın dini barəsində ürəyiniz o ikisinə qarşı yumşalmasın,

اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

Möminlərdən bir dəstə də onların əzabına şahid olsun. ← əgər Allaha və axirət gününə inanırsınızsa.

اَلزَّانِي لَا يَنْكِحُ اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً

Zinakar kişi ancaq zinakar bir qadınla, yaxud müşrik bir qadınla evlənə bilər.

وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَٓا اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

Möminlərə isə bu haram edilmişdir.← Zinakar qadın da yalnız zinakar yaxud müşrik biri ilə evlənə bilər.

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِاَرْبَعَةِ شُهَدَٓاءَ

sonra (bunu təsdiqləyəcək) dörd şahid gətirməyənlərə ← İsmətli qadınlara zina isnad edib,

فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً اَبَدًا وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

Onlar əsl fasiqlərdir. ← və onların şəhadətini heç vaxt qəbul etməyin. ← səksən çubuq vurun,

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

Çünki, Allah bağışlayandır, rəhmlidir! ← Bundan sonra tövbə edib özlərini islah edənlər müstəsnadır.

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ اَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَٓاءُ اِلَّا اَنْفُسُهُمْ

özlərindən başqa şahidləri olmayanlara gəldikdə, ← Arvadlarına zina isnad edib,

فَشَهَادَةُ اَحَدِهِمْ اَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾

həqiqətən o, doğru danışanlardandır. ← onlardan hər biri dörd (dəfə) şəhadətlə Allahı şahid tutmalıdır ki,

وَالْخَامِسَةُ اَنَّ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾

əgər o yalan danışanlardandırsa!" - (deməlidir). ← Beşinci (dəfə) isə: "Allah ona lənət eləsin,

وَيَدْرَؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ اَنْ تَشْهَدَ اَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

...onun yalançılardan olması barədə dörd şəhadətlə Allahı şahid tutması. ← O (qadın)dan da əzabı dəf edər...

وَالْخَامِسَةَ اَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ عَلَيْهَٓا اِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾

əgər (əri) doğru danışanlardandırsa!" - (deməlidir).← Beşinci (dəfə) isə: "Allah özünə lənət eləsin,

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

Və Allah tövbələri qəbul edən, hikmət sahibidir. ← Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı (necə olardı)?

إِنَّ الَّذِينَ جَآؤُ بِالْاِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ

Onu, sizin üçün pis bir şey zənn etməyin. ← Həqiqətən, böhtanı gətirənlər sizdən bir zümrədir.

بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْاِثْمِ

Onlardan hər biri üçün, qazandığı bir günah vardır. ← Əksinə, o sizin üçün xeyirlidir.

وَالَّذِي تَوَلّٰى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

onun üçün böyük bir əzab vardır! ← Onlardan (günahın) böyüyünü öz üstünə götürənə gəlincə,

لَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِاَنْفُسِهِمْ خَيْرًا

mömin kişilər və mömin qadınlar öz ürəklərində yaxşı fikirdə olub: ← Kaşki, onu eşitdiyiniz zaman,

وَقَالُوا هٰذَآ اِفْكٌ مُبِينٌ ﴿١٢﴾ لَوْلَا جَآؤُ عَلَيْهِ بِاَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ

Onlar bunun üçün dörd şahid gətirməli deyildilərmi?← “Bu, açıq-aydın bir böhtandır!” - desəydilər.

فَاِذْ لَمْ يَاْتُوا بِالشُّهَدَآءِ فَاُولٰٓئِكَ عِنْدَ اللّٰهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

deməli, onlar Allah qatında əsl yalançılardır! ← Madam ki, şahid gətirmədilər,

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ

Əgər Allahın, dünyada və axirətdə sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı,

لَمَسَّكُمْ فِي مَآ اَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

mütləq, o dediklərinizə görə sizə böyük bir əzab toxunardı.

اِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِاَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِاَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ

bilmədiyiniz şeyləri ağzınızla deyirdiniz, ← O zaman, siz onu (o böhtanı) dilinizə gətirirdiniz,

وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

Halbuki o, Allah qatında böyükdür (böyük günahdır)! ← və onu yüngül bir şey sanırdınız.

وَلَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَآ اَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَا

“Bunu danışmaq bizə yaraşmaz. ← onu eşitdiyiniz zaman (belə) deməli deyildinizmi:

سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾ يَعِظُكُمُ اللّٰهُ

Allah sizə öyüd-nəsihət verir ki, ← (Ey Allahım)! Sən paksan (Ola bilməz)! Bu, böyük bir böhtandır!”

اَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ اَبَدًا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾ وَيُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ

Və Allah sizin üçün ayələri izah edir. ← əgər möminsinizsə, bir daha bu kimi şeylər etməyəsiniz.

وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾ اِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ اَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ اٰمَنُوا

Möminlər arasında pis sözün yayılmasını istəyənləri, ← Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

Allah bilir, siz isə bilməzsiniz! ← dünyada və axirətdə şiddətli bir əzab gözləyir.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

Şübhəsiz, Allah şəfqətli, rəhmlidir. ← Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı (halınız nə olardı)?

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِۜ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ

Kim Şeytanın addımlarını izləyərsə, ← Ey iman gətirənlər! Şeytanın addımlarının izləməyin!

فَاِنَّهُ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِۜ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ

Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, ← həqiqətən, o (şeytan), çirkin və pis işlər görməyi əmr edər.

مَا زَكٰى مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ اَبَدًاۙ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكّٖي مَنْ يَشَآءُ

Lakin Allah dilədiyi kimsəni pak edər. ← sizdən heç kəs heç vaxt pak olmazdı.

وَاللّٰهُ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌ ﴿٢١﴾ وَلَا يَاْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ

Aranızda olan fəzilət və sərvət sahibləri and içməsinlər ki,← Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

اَنْ يُؤْتُوآ اُولِي الْقُرْبٰى وَالْمَسَاكٖينَ وَالْمُهَاجِرٖينَ فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِۖ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُواۜ

Əfv edib vaz keçsinlər! ← qohumlara, miskinlərə və Allah yolunda hicrət edənlərə (sədəqə) verməyəcəklər.

اَلَا تُحِبُّونَ اَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٢٢﴾

Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allahın sizi bağışlamağını istəmirsinizmi?

اِنَّ الَّذٖينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

Şübhəsiz, heç nədən xəbərsiz, namuslu, mömin qadınlara iftira yaxanlar,

لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظٖيمٌ ﴿٢٣﴾

Onlar üçün (axirətdə də) böyük bir əzab vardır. ← dünyada və axirətdə lənətlənmişlər.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ اَلْسِنَتُهُمْ وَاَيْدٖيهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

...etdikləri əməllər barəsində. ← O gün, dilləri, əlləri və ayaqları onların əleyhinə şahidlik edəcəkdir...

يَوْمَئِذٍ يُوَفّٖيهِمُ اللّٰهُ دٖينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبٖينُ ﴿٢٥﴾

və onlar biləcəklər ki, Allah açıq-aşkar bir haqqdır! ← O gün, Allah onların layiqli cəzasını verəcəkdir,

اَلْخَبٖيثَاتُ لِلْخَبٖيثٖينَ وَالْخَبٖيثُونَ لِلْخَبٖيثَاتِۚ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبٖينَ

Təmiz qadınlar təmiz kişilərin, ← Murdar qadınlar murdar kişilərin, murdar kişilər isə murdar qadınlarındır.

وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِۚ اُو۬لٰٓئِكَ مُبَرَّؤُنَ مِمَّا يَقُولُونَ

Onlar, söylədikləri (iftiralar)dan uzaqdırlar. ← təmiz kişilər də təmiz qadınlarındır.

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرٖيمٌ ﴿٢٦﴾

Onlar üçün bağışlanma və (Cənnətdə) tükənməz ruzi vardır!

يَآ اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلٰٓى اَهْلِهَاۜ

sakinlərinin gözünə görsənib salam vermədən. ← Ey iman gətirənlər! Öz eviniz olmayan evlərə girməyin,

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

Bu, sizin üçün daha xeyirlidir. Bəlkə, siz düşünüb anlayasınız.

فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَٓا اَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتّٰى يُؤْذَنَ لَكُمْ
sizə icazə verilməyənədək ora girməyin. ← Əgər orada heç kəsi tapmasanız,

وَاِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ اَزْكٰى لَكُمْ
Bu, sizin üçün daha təmiz (bir davranış)dır. ← Əgər sizə: “Geri dönün!” - deyilsə, geri dönün.

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾
Allah nə etdiklərinizi biləndir!

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ
İçərisində sizin əşyanız olan qeyri-məskun evlərə (icazəsiz) daxil olmaq. ← Sizə günah deyildir;

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾
Allah sizin aşkar etdiklərinizi və gizli etdiklərinizi bilir!

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ اَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ
və ayıb yerlərini qorusunlar. ← Mömin kişilərə de ki, gözlərini (harama baxmaqdan) çevirsinlər,

ذٰلِكَ اَزْكٰى لَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾
Şübhəsiz ki, Allah onların etdiklərindən xəbərdardır! ← Bu, onlar üçün daha xeyirlidir.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
və ayıb yerlərini qorusunlar. ← Mömin qadınlara da de ki, gözlərini (harama baxmaqdan) çevirsinlər,

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى جُيُوبِهِنَّ
Baş örtüklərini yaxalarının üstünə çəksinlər. ← Öz-özlüyündə görünənlər xaricində zinətlərini göstərməsinlər.

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ اَوْ اٰبَٓائِهِنَّ اَوْ اٰبَٓاءِ بُعُولَتِهِنَّ
Ərləri, yaxud öz ataları, yaxud ərlərinin ataları, ← Zinətlərini, (bunlardan) başqasına göstərməsinlər;

اَوْ اَبْنَٓائِهِنَّ اَوْ اَبْنَٓاءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِٓي اِخْوَانِهِنَّ
yaxud öz qardaşları, yaxud qardaşlarının oğulları, ← yaxud öz oğulları, yaxud ərlərinin oğulları,

اَوْ بَنِٓي اَخَوَاتِهِنَّ اَوْ نِسَٓائِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ
yaxud sahib olduqları (cariyələr), ← yaxud bacılarının oğulları, yaxud öz qadınları,

اَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ اُو۬لِي الْاِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلٰى عَوْرَاتِ النِّسَٓاءِ
yaxud qadınların məhrəm yerlərini anlamayan uşaqlar. ← yaxud kişiliyi qalmamış xidmətçilər,

وَلَا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ
gizlətdikləri zinət şeylərini (xalxallarını) göstərmək üçün! ← Ayaqlarını da vurmasınlar,

وَتُوبُٓوا اِلَى اللّٰهِ جَمِيعًا اَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾
bəlkə nicat tapasınız! ← Ey möminlər! Hamılıqla Allaha tövbə edin ki,

وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَاِمَآئِكُمْ
Aranızdan subay olanları, əməlisaleh kölələrinizi və cariyələrinizi evləndirin.

اِنْ يَكُونُوا فُقَرَآءَ يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾
Allah (lütfü ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir! ← Əgər yoxsuldurlarsa, Allah öz lütfü ilə onları zəngin edər.

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ
Allah, öz lütfü ilə onları zəngin edənə qədər. ← Evlənməyə gücü çatmayanlar iffətlərini qorusunlar,

وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا
-əgər onlarda bir xeyir görürsünüzsə- mükatəbə edin.← Sahib olduğunuz (kölələrdən) mükatəbə etmək istəyənlərlə,

وَاٰتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللّٰهِ الَّذِيٓ اٰتٰيكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَآءِ
Cariyələrinizi zinaya məcbur etməyin, ← Onlara, Allahın sizə verdiyi maldan verin.

اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
dünya həyatının nemətini əldə etmək xatirinə. ← əgər onlar ismətlərini qorumaq istəsələr;

وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٣﴾
onların (bu) məcburiyyətindən sonra, əlbəttə, Allah bağışlayar, rəhm edər. ← Kim onları məcbur edərsə,

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ اٰيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ
sizdən əvvəl gəlib-gedənlər barəsində məsəllər, ← Həqiqətən, Biz sizə açıq-aşkar ayələr nazil etdik,

وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾
və müttəqilər üçün öyüd-nəsihət (olsun deyə).

اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهٖ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ
Nurunun halı, içində çıraq olan bir çıraqdana bənzər; ← Allah göylərin və yerin nurudur.

اَلْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ
Qəndil, sanki parlaq bir ulduzdur. ← O çıraq bir qəndilin içindədir.

يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ
O, nə şərqdə, nə də qərbdə olan mübarək bir zeytun ağacından yandırılır.

يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلٰى نُورٍ
(O), nur üstündə nurdur. ← Onun (ağacının) yağı özünə od toxunmasa da, haradaysa işıq saçır.

يَهْدِي اللّٰهُ لِنُورِهٖ مَنْ يَشَآءُ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾
Allah hər şeyi biləndir! ←Allah insanlar üçün misallar çəkir.←Allah dilədiyini öz nuruna qovuşdurur.

فِي بُيُوتٍ اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ
(O qəndil), Allahın, ucaldılmasına və orada Öz adının zikr edilməsinə izin verdiyi o evlərdədir ki,

يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ ﴿٣٦﴾
orada səhər-axşam Onu təsbih edər.

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَاِقَامِ الصَّلٰوةِ وَاِيتَاءِ الزَّكٰوةِ
Allahı zikr etməkdən, namaz qılmaqdan və zəkat verməkdən; ← O kişilər ki, ticarət və alış-veriş özlərini yayındırmaz;

يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْاَبْصَارُ ﴿٣٧﴾
Onlar, qəlblərin və gözlərin haldan-hala düşəcəyi bir gündən (qiyamətdən) qorxarlar.

لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
və öz lütfündən onlara daha çox versin. ← Allah onlara, etdikləri əməllərin ən gözəl mükafatını versin,

وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾
Allah dilədiyinə saysız-hesabsız ruzi verər.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ مَاءً
susamış kimsə onu su zənn edər. ← Kafirlərin əməlləri bir çöldəki ilğıma bənzər ki,

حَتّٰى اِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَوَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهُ
və onun yanında Allahı tapar. ← Nəhayət, ona çatdığı zaman onun heç nə olduğunu görər,

فَوَفّٰيهُ حِسَابَهُ وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾
Axı Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir. ← (Allah) onun haqq-hesabını layiqincə çəkər.

اَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشٰيهُ مَوْجٌ
onu bir dalğa örtər. ← Yaxud (onun əməlləri) dərin bir dənizdəki zülmətə bənzər ki,

مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ
Bir-birinin üstündəki zülmətlər. ← Onun üstündən bir dalğa, onun da üstündən bir bulud (örtər);

اِذَا اَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرٰيهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ﴿٤٠﴾
Allah kimə nur bəxş etməzsə, onun nuru olmaz. ← O, əlini çıxartdıqda, hardasa onu görməz.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ
Qatar-qatar (uçan) quşlar da. ← Görmədinmi ki, göylərdə və yerdə olanlar Allahı təsbih edirlər?!

كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾
Allah onların nə etdiklərini biləndir! ← Hər biri, öz duasını və təsbihini bilmişdir.

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾
Axır dönüş də Allahadır!← Göylərin və yerin hakimiyyəti də Allahındır.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا
Sonra onları bir araya toplayar, sonra da onları üst-üstə yığar. ← Görmədinmi ki, Allah buludları qovar.

فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ
(Allah), göydəki dağ (kimi buludlar)dan dolu yağdırar, ← Və görürsən ki, onların arasından yağmur çıxar.

فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ ﴿٤٣﴾
Onun şimşəyinin parıltısı az qala gözləri məhv edər. ← istədiyindən də onu sovuşdurar. ← və onunla istədiyini vurar,

يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُولِي الْاَبْصَارِ ﴿٤٤﴾
Həqiqətən, bunda, bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır. ← Allah gecəni və gündüzü çevirər.

وَاللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِنْ مَآءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى بَطْنِهِ
Onların bəzisi qarnı üstə gəzir, ← Allah hər bir canlını sudan yaratmışdır.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى اَرْبَعٍ
onlardan əzisi isə dörd ayaq üstündə gəzir. ← onlardan bəzisi iki ayaq üstündə gəzir,

يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾
Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir! ← Allah istədiyini yaradır.

لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾
Allah dilədiyini doğru yola yönəldər. ← Həqiqətən, açıq-aydın ayələr nazil etdik.

وَيَقُولُونَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُولِ وَاَطَعْنَا
(Münafiqlər): “Allaha və Peyğəmbərə iman gətirdik və itaət etdik!” - deyərlər.

ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَمَآ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾
Onlar mömin deyillər. ← Sonra onun arxasınca onlardan bir dəstə üz çevirər.

وَاِذَا دُعُوٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾
onlardan bir dəstə dərhal üz çevirər. ← Aralarında hökm vermək üçün Allahın və Peyğəmbərinin yanına çağırıldıqlarında,

وَاِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَاْتُوٓا اِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾ اَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ اَمِ ارْتَابُوٓا
Onların qəlblərində xəstəlikmi var, yoxsa şübhə edirlər? ← Əgər haqq onların lehinə olsa, itaət edib onun yanına gələrlər.

اَمْ يَخَافُونَ اَنْ يَحِيفَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾
Xeyr, onlar əsl zalımlardır! ← Yaxud Allah və Peyğəmbərinin onlara haqsızlıq etməsindən qorxurlar?

اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ اِذَا دُعُوٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ
aralarında hökm vermək üçün Allahın və Rəsulunun yanına çağırıldıqlarında:← Möminlərin sözü ancaq o idi;

اَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾
Nicat tapanlar da məhz onlardır! ← “Eşitdik və itaət etdik!” - deməlcəri (idi).

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٥٢﴾
Allahdan qorxub çəkinərsə, onlar əsl uğur qazananlardır. ← Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edər,

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ اَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ
əgər onlara əmr edərsən mütləq (cihada) çıxacaqlar. ← Allaha möhkəm and içdilər ki,

قُلْ لَا تُقْسِمُوا طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾
Həqiqətən, Allah etdiklərinizdən xəbərdardır!” ← De: “And içməyin, gözəl bir itaət (kifayətdir).

قُلْ اَطيعُوا اللّٰهَ وَاَطيعُوا الرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّوْا

Əgər üz döndərsəniz, (bilin ki), ← De: “Allaha itaət edin, Peyğəmbərə də itaət edin!

فَاِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ

Sizin də vəzifəniz sizə tapşırılandır. ← onun vəzifəsi ancaq ona tapşırılandır,

وَاِنْ تُطيعُوهُ تَهْتَدُواؕ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبينُ ﴿٥٤﴾

Peyğəmbərin vəzifəsi isə yalnız açıq-aşkar təbliğ etməkdir. ← Əgər ona itaət etsəniz, doğru yolu taparsınız.

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ

onları yer üzünün varisləri edəcək, ← Sizdən, iman gətirib yaxşı işlər görənlərə Allah vəd buyurmuşdur ki,

كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دينَهُمُ الَّذِي ارْتَضٰى لَهُمْ

Onlar üçün, bəyəndiyi dinlərini mütləq, möhkəmləndirəcək, ← özlərindən əvvəlkiləri varis etdiyi kimi.

وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًاؕ يَعْبُدُونَني لَا يُشْرِكُونَ بي شَيْـًٔاؕ

Mənə ibadət edəcəklər, heç nəyi Mənə şərik qoşmayacaqlar. ← və qorxudan sonra onlara əminlik verəcək.

وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

onlar əsl fasiqlərdir! ← Bundan sonra kim küfr edərsə,

وَاَقيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

və Peyğəmbərə itaət edin ki, sizə rəhm olunsun! ← Namazı qılın, zəkatı verin,

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذينَ كَفَرُوا مُعْجِزينَ فِي الْاَرْضِۚ وَمَاْوٰيهُمُ النَّارُ

Onların məskəni Cəhənnəmdir. ← Kafirlərin, yer üzündə (Allahı) aciz edə biləcəklərini zənn etməyin.

وَلَبِئْسَ الْمَصيرُ ﴿٥٧﴾

(O Cəhənnəm), necə də pis dönüş yeridir!

يَٓا اَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا لِيَسْتَاْذِنْكُمُ الَّذينَ مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ وَالَّذينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ

Sahib olduğunuz (kölələr), həddi-büluğa çatmayanlar, ← Ey iman gətirənlər! Sizdən icazə alsınlar;

مِنْكُمْ ثَلٰثَ مَرَّاتٍؕ مِنْ قَبْلِ صَلٰوةِ الْفَجْرِ وَحينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهيرَةِ

Sübh namazından əvvəl, günorta paltarınızı çıxartdığınız zaman, ← üç dəfə sizdən (icazə alsınlar);

وَمِنْ بَعْدِ صَلٰوةِ الْعِشَٓاءِ ثَلٰثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ

(Bu) üç (vaxt), sizin üçün xəlvət vaxtdır. ← və işa namazından sonra.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلٰى بَعْضٍ

Bir-birinizin yanına (icazəsiz) daxil olarsınız. ← Ondan sonra sizə də, onlara da heç bir günah yoxdur.

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِؕ وَاللّٰهُ عَليمٌ حَكيمٌ ﴿٥٨﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah ayələri sizə belə izah edir.

وَاِذَا بَلَغَ الْاَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilər izin istədiyi kimi izin istəsinlər. ← Sizdən olan uşaqlar da həddi-büluğa çatdığı zaman,

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهٖ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah Öz ayələrini sizə belə izah edir.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَآءِ الّٰتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ

onlara günah deyildir...← Evlənməyə ümidi qalmayan yaşlı qadınlara gəlincə,

اَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَاَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ

Çəkinmələri isə onlar üçün daha yaxşıdır. ← ... zinətlərini qəsdən göstərmədən paltarlarını çıxarmaları.

وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ

xəstəyə günah deyil, ← Kora günah yoxdur, çolağa günah deyil,

وَلَا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ اَنْ تَاْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اٰبَآئِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اُمَّهَاتِكُمْ

yaxud atalarınızın evlərində, yaxud analarınızın evlərində, ← özünüzə də, öz evlərinizdə yemək yeməyiniz,

اَوْ بُيُوتِ اِخْوَانِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اَخَوَاتِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اَعْمَامِكُمْ

yaxud əmilərinizin evlərində, ← yaxud qardaşlarınızın evlərində, yaxud bacılarınızın evlərində,

اَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اَخْوَالِكُمْ اَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ

yaxud xalalarınızın evlərində, ← yaxud bibilərinizin evlərində, yaxud dayılarınızın evlərində,

اَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهُ اَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَاْكُلُوا جَمِيعًا اَوْ اَشْتَاتًا

bir yerdə, yaxud ayrı-ayrı yeməyiniz günah deyil.←yaxud açarları sizdə olan və ya dostunuza aid (evdə);

فَاِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً

özünüzü, Allah qatından bərəkət, xoşluq diləyən bir salamla salamlayın. ← Evlərə daxil olduğunuz zaman,

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

Allah ayələri sizə belə izah edir ki, düşünüb daşınasınız!

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه وَاِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلٰٓى اَمْرٍ جَامِعٍ

ümumi bir işdə onunla birlikdə ikən,← Möminlər ancaq onlardır ki, Allaha və Peyğəmbərinə iman gətirib,

لَمْ يَذْهَبُوا حَتّٰى يَسْتَاْذِنُوهُ اِنَّ الَّذِينَ يَسْتَاْذِنُونَكَ

(Ey Rəsulum!) Həqiqətən, səndən izin istəyənlər; ← ondan (Peyğəmbərdən) izin almamış (bir yerə) getməzlər.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِه فَاِذَا اسْتَاْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَاْنِهِمْ

Əgər onlar bəzi işləri üçün səndən izin istəsələr, ← Onlar, Allaha və Onun Peyğəmbərinə inananlardır.

فَاْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٢﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onlardan istədiyinə izin ver və onlar üçün Allahdan bağışlanma dilə.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا

Peyğəmbəri çağırmağı, öz aranızda bir-birinizi çağırmağınızla eyni tutmayın!

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ اَمْرِه

Onun əmrinə qarşı çıxanlar çəkinsinlər; ← Həqiqətən, Allah sizlərdən, xəlvətcə aradan çıxanları bilir.

اَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

yaxud düçar olacaqları şiddətli bir əzabdan! ← başlarına gələcək bir bəladan,

اَلَٓا اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَٓا اَنْتُمْ عَلَيْهِ

O, həqiqətən, sizin nə vəziyyətdə olduğunuzu bilir. ← Bilin ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır.

وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ اِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

Allah hər şeyi biləndir!← (Allah), Özünə qaytarılacaqları gün, nə etdiklərini onlara bildirəcəkdir.

﴿٢٥﴾ سُورَةُ الْفُرْقَانِ

əl-Furqan (Fərqləndirmə) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 77 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِه لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

aləmlərə xəbərdarlıq olsun deyə! ← (Allah) nə qədər ucadır ki, Furqanı (Quranı) Öz bəndəsinə nazil etdi,

اَلَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا

O, (Özünə) heç bir övlad götürməmişdir; ← O (Allah) ki, göylərin və yerin hakimiyyəti Onundur.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

O, hər şeyi yaratmış və ona müəyyən bir ölçü təqdir etmişdir.← Hakimiyyətində, Onun heç bir şəriki yoxdur.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ

heç nə yarada bilməzlər. Əksinə, özləri yaradılmışlar. ← Onlar isə Onu qoyub özlərinə tanrılar qəbul etdilər ki,

وَلَا يَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيٰوةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

Öldürməyə, həyat verməyə və diriltməyə də gücləri çatmaz.← Onlara nə zərər, nə də xeyir verə bilərlər.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اِفْكٌ افْتَرٰيهُ

“Bu (Quran), onun (Muhəmmədin) uydurduğu yalandan başqa bir şey deyildir. ← Kafir olanlar dedilər:

وَاَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُونَ فَقَدْ جَآؤُ ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾

Beləcə onlar haqsızlıq və böhtanla gəldilər. ← Ona bu işdə, başqa bir tayfa kömək etmişdir!”

وَقَالُوٓا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَاَصِيلًا ﴿٥﴾

Onları yazdırtmışdır. Səhər-axşam onlar özünə oxunur”.← Həmçinin dedilər: “Əvvəlkilərin əfsanələridir.

قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾

Həqiqətən, O bağışlayandır, rəhm edəndir!” ← De: “Onu, göylərin və yerin sirrini bilən nazil etmişdir.

وَقَالُوا مَا لِهٰذَا الرَّسُولِ يَاْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْاَسْوَاقِ

yemək yeyir və bazarlarda gəzir? ← Onlar dedilər: “Bu necə peyğəmbərdir ki,

لَوْلَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾

Ona, özü ilə birlikdə xəbərdar edən bir mələk göndərilməli deyildimi?

اَوْ يُلْقٰٓى اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَاْكُلُ مِنْهَا

və ya içindən yeməsi üçün onun bir bağı olmalı (deyildimi)?” ← Yaxud ona bir xəzinə verilməli,

وَقَالَ الظَّالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٨﴾

“Siz ancaq ovsunlanmış bir adamın arxasınca gedirsiniz!” ← Zalımlar dedilər:

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

Beləcə azdılar və (haqq) yolu tapa bilməzlər! ← Bax gör, sənin üçün necə məsəllər çəkdilər!

تَبَارَكَ الَّذِيٓ اِنْ شَآءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذٰلِكَ

sənə, ondan daha yaxşısını verər; ← O (Allah) nə qədər ucadır ki, əgər istəsə,

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾

Sənin üçün qəsrlər də yaradar! ← Altından çaylar axan cənnətləri.

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَاَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

Biz də qiyaməti yalan sayanlar üçün alovlu bir atəş hazırladıq. ← Lakin onlar qiyaməti yalan saydılar.

اِذَا رَاَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾
(kafirlər) onun qəzəbini və uğultusunu eşidərlər. ← O (atəş), onları uzaq bir yerdən görüncə,

وَاِذَآ اُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾
orada ölüm diləyərlər. ← Bağlanmış vəziyyətdə oradan dar bir yerə atıldıqları zaman,

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾
çoxlu ölümlər çağırın!" ← "Bu gün bir ölüm çağırmayın,

قُلْ اَذٰلِكَ خَيْرٌ اَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ
yoxsa müttəqilərə vəd edilən Əbədilik cənnəti; ← De: "Bu (Cəhənnəm)mi yaxşıdır,

كَانَتْ لَهُمْ جَزَآءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾
(hansı ki), onlar üçün bir mükafat və dönüş yeri olar?"

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآؤُنَ خَالِدِينَ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْؤُلًا ﴿١٦﴾
O, sənin Rəbbindən istənilən bir vəddir. ← Əbədi qalarkən onlar üçün orada istədikləri hər şey vardır.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَقُولُ
(Allah) onları və Allahdan qeyri ibadət etdiklərini şeyləri bir yerə toplayacağı gün deyəcəkdir:

ءَاَنْتُمْ اَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هٰٓؤُلَآءِ اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾
yoxsa özləri yoldan çıxdılar?" ← "Mənim bu bəndələrimi sizmi (haqq yoldan) çıxartdınız,

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَآ اَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ اَوْلِيَآءَ
Səndən qeyri dostlar qəbul etmək bizə yaraşmaz. ← Onlar deyəcəklər: "Sən paksan (Ola bilməz)!

وَلٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَ
nəhayət zikri (Quranı və ya öyüd-nəsihəti) unutdular, ← Lakin onlara və atalarına o qədər nemət verdin ki,

وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾
və məhvə məhkum edilmiş bir tayfa oldular!"

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا
Artıq nə (əzabı) sovuşdurar, nə də (özünüzə) bir kömək edə bilərsiniz.← "Dediklərinizi təkzib etdilər.

وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾
ona böyük bir əzab daddıracağıq". ← Sizdən kim zülm edərsə,

وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْاَسْوَاقِ
şübhəsiz ki, yemək yeyər və bazarlarda dolaşardılar.← Səndən əvvəl göndərdiyimiz peyğəmbərlər də,

وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً اَتَصْبِرُونَ
səbr edə biləcəksinizmi? ← Sizin bir qisminizi digərinizə sınaq vasitəsi etdik ki,

وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾
Və sənin Rəbbin (hər şeyi) görəndir!

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلٰٓئِكَةُ
"Bizə mələklər endirilməli deyildimi? ← Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər dedilər:

اَوْ نَرٰى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِيٓ اَنْفُسِهِمْ
Həqiqətən, onlar özləri barəsində təkəbbürə qapıldılar, ← Yaxud biz Rəbbimizi görməli idik!"

وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾
və çox azğınlaşıb həddi aşdılar.

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾
Və deyərlər:"Qəti qadağandır!"← Mələkləri görəcəkləri gün - o gün günahkarlara müjdə yoxdur.

وَقَدِمْنَآ اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَآءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾
və onu dağınıq zərrələrə (toz dənələrinə) çevirərik! ← Onların etdikləri hər əməlin önünə keçərik,

اَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَاَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾
istirahət edəcəyi yer də daha gözəldir! ← O gün cənnət əhlinin qalacağı yer daha yaxşı,

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيلًا ﴿٢٥﴾
və mələklər bölük-bölük endiriləcək.← O gün göy, buludla parçalanacaq,

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾
Kafirlər üçün isə çətin bir gün olacaqdır. ← O gün həqiqi hökmranlıq Rəhmana məxsusdur.

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾
"Kaş ki, Peyğəmbərlə birlikdə doğru bir yol turardım; ← O gün zalım, əllərini dişləyərək deyər:

يَا وَيْلَتٰى لَيْتَنِي لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾
Vay halıma! Kaş mən, filankəsi özümə dost etməsəydim;

لَقَدْ اَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ اِذْ جَآءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْاِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾
Şeytan insanı tənha qoyar.←Zikir (Quran) mənə gəldikdən sonra məni (ondan) sapdırdı."

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾
Həqiqətən, qövmüm bu Quranı tərk etmişdi!" ← Peyğəmbər isə deyəcək: "Ey Rəbbim!

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾
Rəhbər və yardımçı olaraq Rəbbin yetər! ← Beləcə hər peyğəmbər üçün günahkarlardan bir düşmən etdik.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً
"Quran ona (Muhəmmədə) bir bütöv şəklində endirilməli deyildimi!" ← Kafirlər isə dedilər:

كَذٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾
və onu hissə-hissə (ayə-ayə) nazil etdik. ← Onunla sənin ürəyinə səbat vermək üçün belə (etdik),

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ اِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاَحْسَنَ تَفْسِيرًاۜ ﴿٣٣﴾

sənə (onun) doğrusunu və izahatca daha yaxşısını gətirməmiş olaq. ← Sənə elə bir misal gətirməzlər ki,

اَلَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلٰى وُجُوهِهِمْ اِلٰى جَهَنَّمَ اُو۬لٰٓئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

onlar ən pis yerdə olan, ən çox yoldan azanlardır. ← O kəslər ki, Cəhənnəmə üzləri üstə yığılacaqlar,

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُٓ اَخَاهُ هٰرُونَ وَزِيرًاۚ ﴿٣٥﴾

Qardaşı Harunu da onun yanında köməkçi etdik. ← Həqiqətən, Musaya kitabı (Tövratı) verdik.

فَقُلْنَا اذْهَبَٓا اِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًاۜ ﴿٣٦﴾

Beləcə onları tamamilə məhv etdik. ← Və dedik: "Ayələrimizi yalan hesab etmiş bir tayfanın yanına gedin!"

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ اَغْرَقْنَاهُمْ

onları (suda) boğduq, ← Nuh qövmünü də, peyğəmbərləri yalanladıqları vaxt;

وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ اٰيَةًۜ وَاَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا اَلِيمًاۚ ﴿٣٧﴾

Zalımlar üçün də şiddətli bir əzab hazırlamışıq. ← və onları insanlar üçün bir ibrət dərsi etdik.

وَعَادًا وَثَمُودَا۬ وَاَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

onların arasında olan bir çox nəsilləri də (məhv etdik). ← Adı da, Səmudu da, Rəss əhlini də,

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْاَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ﴿٣٩﴾

və hamısını yerli-dibli yox etdik. ← Onların hər biri üçün məsəllər çəkdik,

وَلَقَدْ اَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِٓي اُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ اَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَاۚ

Bəs onu görmədilərmi? ← And olsun ki, bəla yağışı yağmış şəhərə gəlmişdilər.

بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾

Xeyr, yenidən dirilməyə ümid etmirdilər.

وَاِذَا رَاَوْكَ اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًا اَهٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللّٰهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

"Allahın peyğəmbər göndərdiyi kəs budurmu? ← Səni gördükləri zaman, səni ancaq məsxərəyə qoyurlar ki:

اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَٓا اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَاۜ

əgər özlərinə (bağlılıqda) səbir göstərməsəydik." ← Az qala bizi tanrılarımızdan sapdırmışdı,

وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

Onlar əzabı gördükləri zaman, kimin (doğru) yoldan daha çox azdığını biləcəklər.

اَرَاَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰيهُ اَفَاَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًاۙ ﴿٤٣﴾

Onun vəkili (zamini) sənmi olacaqsan? ← Arzularını özünə tanrı edəni gördünmü?

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ

onların əksəriyyəti eşidəcək və ya fikirləşəcəklər? ← Yoxsa zənn edirsən ki,

إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

Hətta, onlar daha çox zəlalət yolundadırlar. ← Onlar ancaq heyvan kimidirlər,

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا

Əgər istəsəydi, onu sabit saxlayardı. ← Görmədinmi, Rəbbin kölgəni necə uzatdı?

ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾

Sonra onu yavaş-yavaş Özümüzə tərəf çəkdik. ← Sonra günəşi onun üzərində bir dəlil etdik.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾

Gündüzü isə həyat (iş vaxtı) etdi. ← Sizin üçün gecəni örtük, yuxunu da rahatlıq olaraq yaradan Odur.

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

Və göydən tərtəmiz su endirdik ki, ← Külələri, rəhməti önündə müjdəçi olaraq göndərən də Odur.

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

yaratdığımız heyvanlara və bir çox insanlara da onu içirdək! ← onunla, ölü bir yerə həyat verək,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا

And olsun ki, nəsihət götürsünlər deyə, onu aralarında müxtəlif cür izah etdik.

فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

Əgər istəsəydik, hər məmləkətə xəbərdarlıq verən birini göndərərdik.← İnsanların çoxu isə nankorluqdan başqa bir şey etmədi.

فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

və onlara qarşı onunla (Quranla) böyük bir cihad et! ← Elə isə, kafirlərə itaət etmə,

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ

Bu şirin, susuzluqdan qurtarandır; Bu isə duzlu, acı (sudur). ← İki dənizi qovuşduran da Odur;

وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٥٣﴾

Aralarında (bir-birinə qarışmaması üçün) da maneə və keçilməz sədd yaratmışdır!

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا

Və ondan nəsillər və qohumlar törətdi. ← İnsanları sudan (nütfədən) yaradan da Odur.

وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا

Allahı qoyub o şeyə ibadət edirlər ki, ← Axı Rəbbin (hər şeyə) qadirdir!

لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

Kafir, özRəbbinin əleyhinə (başqalarına) dayaq durar. ← onlara nə xeyir verə bilər, nə də zərər verə bilər.

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾
(Ey Rəsulum!) Biz səni, yalnız müjdə verən və xəbərdar edən biri olaraq göndərdik.

قُلْ مَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ شَآءَ اَنْ يَتَّخِذَ اِلٰى رَبِّه۪ سَب۪يلًا ﴿٥٧﴾
ancaq Rəbbinə tərəf yol tutmaq diləyən kimsələr (istəyirəm).← De: "Buna görə sizdən heç bir ücrət istəmirəm,

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذ۪ي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِه۪
və Onu şükür ilə təsbih et! ← Ölməz olub həmişə diri olana (Allaha) təvəkkül et,

وَكَفٰى بِه۪ بِذُنُوبِ عِبَادِه۪ خَب۪يرًا ﴿٥٨﴾
Öz bəndələrinin günahlarından xəbərdar olması, Ona (Allaha) kifayətdir.

اَلَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا ف۪ي سِتَّةِ اَيَّامٍ
Göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaradan,

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ اَلرَّحْمٰنُ فَسْـَٔلْ بِه۪ خَب۪يرًا ﴿٥٩﴾
Bunu, bir biləndən soruş! ← Sonra ərşə ucaldı. Rəhmandır!

وَاِذَا ق۪يلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمٰنُ
onlar deyərlər: "Bəs Rəhman nədir? ← Onlara: "Rəhmana səcdə edin!" - deyildiyi zaman,

اَنَسْجُدُ لِمَا تَاْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٠﴾
(Bu səcdə əmri) onların nifrətini daha da artırar. ← Bizə əmr etdiyin şeyə səcdəmi edəcəyik?"

تَبَارَكَ الَّذ۪ي جَعَلَ فِي السَّمَآءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ ف۪يهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُن۪يرًا ﴿٦١﴾
və orada bir çıraq (günəş) və nurlu ay yaratdı! ← O (Allah) nə qədər ucadır ki, göydə bürclər yaratdı,

وَهُوَ الَّذ۪ي جَعَلَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يَذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾
öyüd almaq və ya şükür etmək istəyənlər üçün!← Gecəni və gündüzü bir-birinin ardınca gətirən də Odur,

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذ۪ينَ يَمْشُونَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا
onlar yer üzündə təvazökarlıqla gəzərlər, ← Rəhmanın bəndələri o kəslərdir ki,

وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾
və cahillər onlara söz atdıqları zaman, "Salam" - deyərlər.

وَالَّذ۪ينَ يَب۪يتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾
Və o kəslərdir ki, gecəni Rəbbi üçün səcdə və qiyam içində (namaz qılaraq) keçirərlər.

وَالَّذ۪ينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
"Ey Rəbbimiz! Cəhənnəm əzabını bizdən sovuşdur. ← Yenə o kəslərdir ki, deyərlər:

اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ اِنَّهَا سَآءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾
Doğrudan da, o, nə pis məskən və nə pis yerdir!" ← Şübhəsiz ki, onun əzabı həmişəlikdir!

وَالَّذ۪ينَ اِذَآ اَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾
o ikisinin arasında orta yolu tutarlar. ← Və o kəslərdir ki, xərclədikdə nə israfçılıq edər, nə də xəsislik edər,

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ

Allahın haram qıldığı cana haqsız yerə qıymaz← Onlar ki, Allahla yanaşı başqa bir tanrıya dua etməzlər,

وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ يَلْقَ اَثَامًا ﴿٦٨﴾

və zina etməzlər. Kim onu etsə, cəzasını çəkər.

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾

və orada zəlil bir halda əbədi olaraq qalar. ← Qiyamət günü onun əzabı qat-qat olar,

اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا

Tövbə edib iman gətirən və yaxşı işlər görənlər (bunlardan) müstəsnadır!

فَاُولٰٓئِكَ يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّاٰتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾

Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allah onların pis əməllərini yaxşı əməllərə çevirər.

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاِنَّهُ يَتُوبُ اِلَى اللّٰهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

şübhəsiz ki, o, tövbəsi qəbul olunmuş bir halda Allaha dönər. ← Kim tövbə edib yaxşı iş görsə,

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَاِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾

boş bir şeylə rastlaşdıqları zaman, vüqarlı bir şəkildə keçib gedərlər; ← O kəslər ki, yalana şahidlik etməz,

وَالَّذِينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

onlara qarşı özlərini kar və kor kimi aparmazlar; ← O kəslər ki, Rəbbinin ayələri zikr olunduğu vaxt,

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا

Və o kəslər ki deyərlər: "Ey Rəbbimiz!

هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ اِمَامًا ﴿٧٤﴾

və bizi müttəqilərə rəhbər et!; ← Bizə, gözümüzün işığı olan zövcələr və uşaqlar bəxş et,

اُولٰٓئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

və orada ehtiramla və salamla qarşılanacaqlar.← Onlar, səbr etdiklərinə görə malikanə ilə mükafatlandırılacaq,

خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

O nə gözəl mənzil və iqamətgahdır! ← Orada əbədi qalacaqlar.

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

De: "Əgər duanız olmasa, Rəbbim sizə nə dəyər versin?

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

Siz təkzib etdiniz. Buna görə də (əzab sizə) vacib olacaqdır!"

﴿٢٦﴾ سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

əş-Şüəra (Şairlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 227 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

طٰسٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾
Bunlar açıq-aydın Kitabın ayələridir. ← Ta, Sin, Mim!

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾
(Ey Rəsulum!) Onlar iman gətirməyəcəklər deyə, bəlkə, sən özünü həlak edəsən?!

اِنْ نَشَاْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاۤءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿٤﴾
onlar da ona boyun əyib durarlar. ← Əgər istəsək, göydən onlara bir möcüzə göndərərik,

وَمَا يَاْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٥﴾
ondan üz döndərməsinlər. ← Onlara Rəhmandan elə bir yeni öyüd gəlməz ki,

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَاْتِيهِمْ اَنْبٰۤؤُا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٦﴾
Onların istehza etdiklərinin xəbərləri onlara gəlib çatacaqdır. ← (Quranı) yalan hesab etdilər.

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٧﴾
orada hər növ gözəl (bitkilər və meyvələr)dən neçəsini yetişdirmişik? ← Bəs yer üzünə baxmadılarmı ki,

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾
Onların əksəriyyəti isə iman gətirməzlər. ← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾ وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰۤى اَنِ
Bir zaman Rəbbin Musaya səslənmişdi ki: ← Həqiqətən, Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir!

ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾ قَوْمَ فِرْعَوْنَ اَلَا يَتَّقُونَ ﴿١١﴾
Firon tayfasının yanına! Onlar qorxmurlarmı?” ← “Get o zalım tayfanın yanına;

قَالَ رَبِّ اِنِّۤي اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾
(Musa) demişdi: “Ey Rəbbim! Məni yalançı sayacaqlarından qorxuram!

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُونَ ﴿١٣﴾
Buna görə Haruna da peyğəmbərlik ver! ← Ürəyim sıxılır, dilim də açılmır.

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾
Bunun üçün məni öldürəcəklərindən qorxuram”. ← Onlara qarşı etdiyim bir günah da var.

قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا بِاٰيَاتِنَۤا اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾
Şübhəsiz ki, Biz sizinlə birlikdə eşidəcəyik! ← (Allah) dedi: “Xeyr! Hər ikiniz möcüzələrimizlə gedin.

فَاْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَۤا اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا بَنِۤي اِسْرَۤائِيلَ ﴿١٧﴾
İsrail oğullarını bizimlə birlikdə göndər!”← “Biz aləmlərin Rəbbinin peyğəmbərləriyik!← Firona gedib deyin:

قَالَ اَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾
Ömrünün neçə ilini də aramızda keçirdin.← (Firon) dedi: “Səni körpə ikən öz yanımızda böyütmədikmi?

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾
Sən nankorlardansan!” ← Və elədiyini də elədin.

قَالَ فَعَلْتُهَآ اِذًا وَاَنَا مِنَ الضَّآلّينَ ﴿٢٠﴾ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ
Buna görə də sizdən qorxub qaçdım. ← (Musa) dedi: "Mən onu edərkən o vaxtlar cahillərdən idim.

فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾
və məni peyğəmbərlərdən etdi. ← Sonra Rəbbim mənə hökm verdi,

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ اَنْ عَبَّدْتَ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ ﴿٢٢﴾
Boynuma minnət qoyduğun bu nemət də İsrail oğullarını (özünə) qul etdiyinə görədir."

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾
Firon dedi: "Bəs aləmlərin Rəbbi nədir?"

قَالَ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾
əgər həqiqətən inanacaqsınızsa!" ← (Musa) dedi: "Göylərin, yerin və o ikisinin arasında olanların Rəbbidir,

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُٓ اَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾
(Musa) dedi: "O, sizin və keçmiş atalarınızın da Rəbbidir!" ← (Firon), ətrafındakılara dedi: "Eşitmirsinizmi?"

قَالَ اِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِيٓ اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾
(Firon) dedi: "Sizə göndərilmiş peyğəmbər, şübhəsiz ki, divanədir!"

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾
əgər düşünə bilirsinizsə!" ← (Musa) dedi: "Şərqin, qərbin və o ikisinin arasında olanların Rəbbidir,

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِي لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾
səni mütləq məhbuslardan edəcəyəm!" ← (Firon) dedi: "Əgər məndən başqa tanrı qəbul etsən,

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾ قَالَ فَاْتِ بِهٓ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾
(Firon) dedi:"Əgər doğru deyirsənsə, onu gətir!" ← (Musa) dedi: "Sənə açıq-aşkar bir şey gətirsəm də?"

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿٣٢﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿٣٣﴾
Əlini də çıxartdı. O vaxt o, baxanlara ağappaq (göründü).←Beləcə əsasını atdı və o an o, açıq-aydın bir əjdaha oldu.

قَالَ لِلْمَلَاِ حَوْلَهُٓ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾
(Firon), ətrafındakı əyanlara dedi: "Şübhəsiz ki, bu, çox bilikli bir sehrbazdır!

يُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهٖ قف فَمَاذَا تَاْمُرُونَ ﴿٣٥﴾
Nə buyurursunuz?" ← O, öz sehri ilə sizi yurdunuzdan çıxartmaq istəyir.

قَالُوٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَآئِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾
və şəhərlərə, (sehrbazları) yığacaq adamlar göndər ki, ← Onlar dedilər: "Onu və qardaşını yubandır,

يَاْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٣٨﴾
Və sehrbazlar məlum bir günün müəyyən vaxtında yığıldılar. ← bütün bilikli sehrbazları sənə gətirsinlər!"

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾
Camaata da deyildi: "Siz yığılırsınızmı?

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾
əgər onlar (Musaya) qalib gəlsələr!" ← Güman ki, biz sehrbazlara tabe olarıq,

فَلَمَّا جَٓاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾
"Əgər biz qalib olsaq, bizə bir mükafat varmı?" ← Sehrbazlar, gəldikləri zaman Firona dedilər:

قَالَ نَعَمْ وَاِنَّكُمْ اِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسٰٓى اَلْقُوا مَٓا اَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٣﴾
Musa onlara dedi: "Nə atırsınızsa atın!"← O dedi:"Bəli! Və siz o zaman yaxın adamlarımdansınız!"

فَاَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾
"Fironun izzətinə and olsun ki, biz mütləq qalib gələcəyik!" ← Onlar iplərini və əsalarını atıb dedilər:

فَاَلْقٰى مُوسٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَاْفِكُونَ ﴿٤٥﴾
O dərhal (əjdaha olub) onların düzəltdiyi şeyləri uddu. ← Musa da öz əsasını atdı.

فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾
Onlar dedilər: "Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik; ← Beləcə, sehrbazlar səcdəyə qapandılar.

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿٤٨﴾ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ
(Firon) dedi: "Mən sizə izin verməmişdən əvvəl ona iman gətirdiniz. ← Musanın və Harunun Rəbbinə!"

اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ
Sözsüz ki, biləcəksiniz. ← O, həqiqətən, sizə sehr öyrədən böyüyünüzdür.

لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾
və mütləq, sizin hamınızı çarmıxa çəkdirəcəyəm!" ← Mütləq, əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirəcəm,

قَالُوا لَا ضَيْرَ اِنَّٓا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾
Biz öz Rəbbimizə dönəcəyik! ← (Sehrbazlar) dedilər: "Zərəri yoxdur.

اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَٓا اَنْ كُنَّٓا اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾
ilk iman gətirənlər olduğumuza görə!" ← Biz Rəbbimizin, xətalarımızı bağışlayacağına ümid edirik;

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِيٓ اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾
Siz mütləq, təqib ediləcəksiniz!" ← Musaya vəhy etdik ki: "Qullarımla gecə yola çıx.

فَاَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَٓائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾
"Şübhəsiz ki, bunlar kiçik bir tayfadır! ← Firon şəhərlərə (əsgər) yığanlar göndərdi.

وَاِنَّهُمْ لَنَا لَغَٓائِظُونَ ﴿٥٥﴾ وَاِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿٥٦﴾
Biz isə qüvvətli bir camaatıq!" ← Həqiqətən, onlar bizi qəzəbləndirmişlər.

فَاَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾
Həmçinin xəzinələr(dən) və gözəl yer(dən çıxartdıq). ← Və onları bağlardan və bulaqlardan çıxartdıq.

كَذٰلِكَ وَاَوْرَثْنَاهَا بَنِيٓ اِسْرَٓاءِيلَ ﴿٥٩﴾ فَاَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾
(Firon və ordusu) günəş doğduqda onları təqib etdilər. ← Belədir. Və İsrail oğullarını oraya varis etdik.

فَلَمَّا تَرَآءَ الْجَمْعَانِ قَالَ اَصْحَابُ مُوسٰٓى اِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾
Musanın camaatı dedi: “Bizə yetişdilər!” ← İki dəstə qarşılaşdıqları zaman,

قَالَ كَلَّا اِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾
(Musa) dedi: “Xeyr, şübhəsiz ki, Rəbbim mənimlədir. O, mənə yol göstərəcəkdir!”

فَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوسٰٓى اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ
O dərhal yarıldı, ← Və Musaya vəhy etdik ki: “Əsanla dənizə vur!”

فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾ وَاَزْلَفْنَا ثَمَّ الْاٰخَرِينَ ﴿٦٤﴾
O birilərini (Firon və ordusunu) da oraya yaxınlaşdırdıq. ← və hər bir hissə böyük bir dağ kimi oldu.

وَاَنْجَيْنَا مُوسٰى وَمَنْ مَعَهُٓ اَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿٦٦﴾
Sonra digərlərini (Firon və ordusunu) boğduq.← Musa və onun yanında olanların hamısını xilas etdik.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾
Onların əksəriyyəti də iman gətirmiş deyildi. ← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ اِبْرٰهِيمَ ﴿٦٩﴾
Onlara İbrahimin xəbərini də oxu!←Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir!

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾
“Nəyə ibadət edirsiniz?”← Bir zaman, o öz atasına və tayfasına demişdi:

قَالُوا نَعْبُدُ اَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧١﴾
və onlara tapınmaqda davam edirik!”← Onlar demişdilər: “Bütlərə ibadət edirik,

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ اِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾ اَوْ يَنْفَعُونَكُمْ اَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾
Yaxud sizə xeyir və ya zərər verə bilirlərmi?”← O demişdi: “Dua etdiyiniz zaman sizi eşidirlərmi?

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾
Onlar: “Xeyr, biz öz atalarımızın belə etdiklərini gördük!” - demişdilər.

قَالَ اَفَرَاَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمُ الْاَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾
Siz və keçmiş atalarınız! ← (İbrahim) demişdi: “Nəyə ibadət etdiyinizi görürsünüzmü?

فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِٓي اِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾ اَلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾
O ki, məni yaratdı. O məni doğru yola yönəldir! ← Aləmlərin Rəbbi xaric, onlar mənim düşmənimdir.

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾ وَاِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾
Xəstələndiyim zaman mənə O şəfa verir. ← O (Rəbbim) ki, O məni yedirir və içirdir!

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾ وَالَّذِٓي اَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيٓئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾
O ki, haqq-hesab günü xətamı bağışlayacağına ümid edirəm!← O ki, məni öldürəcək, sonra diriltdəcək.

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَاَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾
və məni saleh kimsələrin arasına daxil et! ← Ey Rəbbim! Mənə hökm (hikmət) bəxş et,

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِينَ ﴿٨٤﴾
Sonra gələnlər arasında mənə doğruluq dili (yaxşı ad) qismət elə!

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَاغْفِرْ لِاَبٖٓي اِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّٓالّٖينَ ﴿٨٦﴾
Atamı bağışla! Şübhəsiz ki, o, (haqq yolu) azanlardan oldu!← Məni Nəim cənnətinin varislərindən et!

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾
O gün ki, nə mal-dövlət, nə də övlad bir fayda verər! ← Diriləcəkləri gün məni zəlil etmə!

اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾
Və Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılar. ← Təmiz bir qəlb ilə Allaha gələn kimsə müstəsnadır!"

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾
Və onlara deyərlər: "İbadət etdiyiniz şeylər (bütlər) haradadır, ← Cəhənnəm də azğınlara göstərilər.

مِنْ دُونِ اللّٰهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾
Onlar sizə kömək edə bilərlərmi? Yaxud özlərinə kömək edə bilərlər?" ← Allahdan başqaları?

فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُنَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُودُ اِبْلِيسَ اَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾
İblisin bütün əsgərləri də (ora salınarlar).← Onlar və azğınlar oraya (Cəhənnəmə) atılarlar!

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾ تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٧﴾
Allaha and olsun ki, açıq-aydın bir zəlalət içində idik! ← Onlar orada mübahisələr apararaq deyərlər:

اِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾ وَمَٓا اَضَلَّنَٓا اِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾
Bizi yalnız günahkarlar azdırdı. ← Çünki biz sizi aləmlərin Rəbbi ilə bir tuturduq.

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾
nə də mehriban bir dostumuz yoxdur! ← Artıq bizə şəfaət edən kimsələr yoxdur,

فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾
Kaş təkrar bizim üçün (dünyaya dönə bilmək mümkün) olsaydı. Beləcə möminlərdən olardıq!"

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾
Onların əksəriyyəti isə iman gətirmədi. ← Həqiqətən, bunda bir ibrət vardır.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾
Nuh tayfası peyğəmbərləri təkzib etdi.← Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət, mərhəmət sahibidir!

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ نُوحٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾
O zaman, qardaşları Nuh onlara demişdi: "Qorxmursunuzmu?

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٠٧﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٠٨﴾
Elə isə, Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbərəm!

وَمَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾
Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir! ← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücrət istəmirəm.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١١٠﴾ قَالُوٓا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْذَلُونَ ﴿١١١﴾
Dedilər:"Sənə ən rəzil adamlar tabe olmuşkən, sənə imanmı gətirəcəyik?"← Elə isə, Allahdan qorxun və mənə itaət edin!"

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾ اِنْ حِسَابُهُمْ اِلَّا عَلٰى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿113﴾

Onların hesabı yalnız Rəbbimə aiddir. Kaş başa düşəydiniz! ← (Nuh) dedi: "Onların etdikləri barəsində bir məlumatım yoxdur!

وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٥﴾

Mən yalnız açıq-aşkar bir xəbərdar edənəm!"← Mən, iman gətirənləri qovan da deyiləm!

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾

mütləq daşqalaq edilənlərdən olacaqsan!"← Onlar dedilər: "Ey Nuh! Əgər (bu işə) son qoymasan,

قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾

(Nuh) dedi: "Ey Rəbbim! Həqiqətən, qövmüm məni yalanladı.

فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

Məni və mənimlə birlikdə olan möminləri xilas et!" ← Artıq mənimlə onlar arasında Sən hökm ver.

فَاَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾

Sonra arxasınca geri qalanları suda boğduq! ← Beləcə onu və onunla birlikdə yüklü gəmidəkiləri xilas etdik.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

Onların əksəriyyəti isə iman gətirmədi.← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

Ad (qövmü) peyğəmbərləri təkzib etdi.← Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir!

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ هُودٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

O zaman, qardaşları Hud onlara demişdi: "Məgər qorxmursunuz?

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٢٥﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٢٦﴾

Elə isə, Allahdan qorxun və mənə itaət edin!← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbərəm!

وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾

Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir!← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücrət istəmirəm.

اَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ اٰيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾

Əbədi qalacağınızı güman edərək hələ qəsrlər də tikirsiniz! ← Hər təpədə bir əlamət qurub əylənirsinizmi?

وَاِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٣١﴾

Elə isə, Allahdan qorxun və mənə itaət edin!←Və (birini) yaxaladıqda da zalımlar kimi yaxalayırsınız!

وَاتَّقُوا الَّذِيٓ اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾ اَمَدَّكُمْ بِاَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾

Sizə heyvanlar və övladlar verdi, ← O (Allahdan) qorxun ki, bildiyiniz şeyləri (nemətləri) sizə bəxş etdi!

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾ اِنِّيٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾

Mən böyük günün (qiyamət gününün) sizə üz verəcək əzabından qorxuram!"← Bağlar və çeşmələr (verdi)!

قَالُوا سَوَآءٌ عَلَيْنَآ اَوَعَظْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

Öyüd-nəsihət verdin, yaxud nəsihət verənlərdən olmadın. ← Onlar dedilər: "Bizim üçün eynidir;

اِنْ هٰذَآ اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٣٨﴾

Və biz əzaba da düçar olmayacağıq!”← Bu ancaq əvvəlkilərin adətindəndir!

فَكَذَّبُوهُ فَاَهْلَكْنَاهُمْ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً

Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.← Onu yalançı saydılar. Biz də onları məhv etdik.

وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

Onların da əksəriyyəti iman gətirmədi.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

Səmud (qövmü) peyğəmbərləri təkzib etdi.← Həqiqətən, Rəbbin yenilməz qüvvət, mərhəmət sahibidir!

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ صَالِحٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾

O vaxt, qardaşları Saleh onlara demişdi: “Qorxmursunuzmu?

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٤٣﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٤٤﴾

Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbərəm!

وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾

Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir!← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücrət istəmirəm.

اَتُتْرَكُونَ فِي مَا هٰهُنَآ اٰمِنِينَ ﴿١٤٦﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

Bağlar və çeşmələr içində?! ← Məgər burada əminlik içində qalacaqsınız?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾ وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ ﴿١٤٩﴾

Dağlardan da məharətlə evlər yonub düzəldirsiniz. ← Əkinlər və lətif çiçəkli xurmalıqlar (içində)?!

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٥٠﴾ وَلَا تُطِيعُوٓا اَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾

Həddi aşanların əmrinə tabe olmayın!” ← Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

اَلَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾ قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٣﴾

dedilər: “Həqiqətən, sən ovsunlanmışlardansan! ← Yer üzündə fəsad törədən və sülh yaratmayanlar

مَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِاٰيَةٍ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٤﴾

Əgər doğru danışanlardansansa, bir möcüzə gətir!”← Sən bizim kimi ancaq bir insansan!

قَالَ هٰذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾

Müəyyən günlərdə onun və sizin su içmə (növbəniz olacaq)! ← (Saleh) dedi: “Bu dişi bir dəvədir.

وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾

Yoxsa böyük günün (qiyamət günün) əzabı sizi yaxalayar!”← Ona heç bir pislik də etməyin.

فَعَقَرُوهَا فَاَصْبَحُوا نَادِمِينَ ﴿١٥٧﴾ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً

Və əzab onları yaxaladı. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. ← Onlar isə onu tutub kəsdilər və peşman oldular.

وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾

Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir!← Onların da əksəriyyəti iman gətirmədi.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوط الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ لُوط اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾
O zaman, qardaşları Lut onlara demişdi: “Qorxmursunuzmu?← Lut tayfası peyğəmbərləri yalanladı.

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٦٢﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾
Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbərəm!

وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾
Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir!← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücrət istəmirəm.

اَتَاْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾
Siz, insanlardan erkəklərləmi yaxınlıq edirsiniz?

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾
Xeyr, Siz həddi aşan bir camaatsınız!” ← Və Rəbbinizin sizin üçün yaratdığı qadınlarınızı tərk edirsiniz?

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾
mütləq qovulanlardan olacaqsan!”← Onlar dedilər: “Ey Lut! Əgər (bu sözlərinə) son qoymasan,

قَالَ اِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾
(Lut) dedi: “Həqiqətən, mən sizin əməlinizə qəzəblənənlərdənəm!

رَبِّ نَجِّنِي وَاَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾ فَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ اَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾
Beləcə onu və bütün ailəsini xilas etdik.← Ey Rəbbim! Məni və ailəmi onların gördüyü işdən qurtar!”

اِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾ ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿١٧٢﴾
Sonra digərlərini məhv etdik.←Ancaq geridə qalan bir qadın (Lutun günahkar övrəti) müstəsnadır!

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَآءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً
Şübhəsiz, bunda bir ibrət vardır.←Xəbərdar edilənlərin yağışı nə pisdir!← Onların üzərinə bir yağış yağdırdıq.

وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾
Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir!← Onların çoxu isə iman gətirmədi.

كَذَّبَ اَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾
O zaman, Şüeyb onlara demişdi: “Qorxmursunuzmu? ← Əykə əhli peyğəmbərləri yalanladı.

اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٧٨﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٧٩﴾
Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar olunası bir peyğəmbərəm!

وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾
Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir!← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücrət istəmirəm.

اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾
Düzgün tərəzi ilə çəkin! ← Ölçüyə tam riayət edin və (tərəzidə) əskildənlərdən olmayın!

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾
Və yer üzündə fitnə-fəsad törədərək anarxiya yaratmayın! ← İnsanların haqqını da azaltmayın!

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾ قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾

Onlar dedilər:“Sən sadəcə ovsunlanmışlardansan!← Sizi və əvvəlki nəsilləri yaradandan qorxun!”

وَمَآ اَنْتَ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَاِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾

Biz təxmin edirik ki, sən yalançılardansan!← Sən də sadəcə bizim kimi bir insansan!

فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَآءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾

Əgər doğru danışanlardansansa, üstümüzə göydən parçalar sal!”

قَالَ رَبِّٓي اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

(Şüeyb) dedi: “Sizin nələr etdiyinizi Rəbbim daha yaxşı bilir!”

فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ

Buna görə də kölgəli günün əzabı onları yaxaladı.← Nəhayət, onu (Şüeybi) yalanladılar.

اِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

Həqiqətən, o, böyük bir günün əzabı idi.

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

Onların da əksəriyyəti iman gətirmədi.← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir!

وَاِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْاَمِينُ ﴿١٩٣﴾

Onu, etibarlı ruh (Cəbrail) endirdi:← Şübhəsiz ki, bu (Quran) aləmlərin Rəbbinin nazil etməsidir!

عَلٰى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

(Həm də) açıq-aydın ərəb dilində.← Xəbərdar edənlərdən olasan deyə, sənin qəlbinə (nazil etdi);

وَاِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ اَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ اٰيَةً اَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمٰٓؤُا بَنِٓي اِسْرَآءِيلَ ﴿١٩٧﴾

İsrail oğulları alimlərinin onu bilmələri, onlar üçün bir dəlil olmadımı? ←Həqiqətən, o, əvvəlkilərin kitablarında mövcuddur.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلٰى بَعْضِ الْاَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾ فَقَرَاَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

və onlara onu oxusaydı, ona iman gətirməzdilər.← Əgər onu (Quranı), ərəb olmayan birinə nazil etsəydik,

كَذٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

Onlar şiddətli əzabı görməyənədək ona inanmazlar. ← Biz onu günahkarların qəlbinə belə salarıq.

فَيَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

O zaman onlar deyərlər: “Bizə möhlət veriləcəkmi?” ← (Əzab) onlara qəflətən, özləri də hiss etmədən gələr.

اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾ اَفَرَاَيْتَ اِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

Görürsənmi, əgər Biz onlara illərcə nemət versək, ← (O kafirlər) əzabımızın tezmi gəlməsini istəyirlər?

ثُمَّ جَآءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

sonra vəd olunduqları (əzab) onlara yetişsə,

مَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾ وَمَٓا اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

Xəbərdar edəni olmamış heç bir məmləkəti məhv etmədik!← faydalandıqları şey onlara heç bir fayda verməz.

ذِكْرٰى وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾ وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾

Onu (Quranı) da şeytanlar endirmədi. ← (Bu) öyüd-nəsihətdir. Biz zalım deyilik!

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾ اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٢١٢﴾

Şübhəsiz, onlar qulaq asmaqdan uzaqlaşdırılıblar.← Onlara yaraşmaz. Onlar (bunu) bacara da bilməzlər!

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾

yoxsa əzaba düçar edilənlərdən olarsan!← Elə isə Allahla bərabər başqa bir tanrıya dua etmə,

وَاَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

Sənə tabe olan möminləri qanadın altına al! ← Və ən yaxşın qohumlarını xəbərdar et!

فَاِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ اِنِّي بَرِٓيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

"Şübhəsiz, mən sizin etdiklərinizdən uzağam!" ← Əgər sənə qarşı çıxsalar, de ki:

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾ اَلَّذِي يَرٰيكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

O ki, qiyamda ikən də səni görür, ← Və yenilməz qüvvət sahibinə, mərhəmət sahibinə təvəkkül et;

وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ ﴿٢١٩﴾ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

Həqiqətən, (hər şeyi) eşidən, bilən Odur! ← səcdə edənlərin arasında əyilib-qalxarkən də (görür).

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾ تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

Onlar hər bir yalançıya, günahkara nazil olarlar.← Şeytanların kimə nazil olduqlarını sizə xəbər verimmi?

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾ وَالشُّعَرَٓاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُنَ ﴿٢٢٤﴾

Şairlərə gəlincə, onlara azğınlar uyar!← Onlar (Şeytanlara) qulaq verirlər. Onların da çoxu yalançıdır!

اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾ وَاَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

Və onlar etmədikləri şeyləri deyirlər!← Görmürsənmi ki, onlar hər bir vadidə sərgərdan dolaşırlar?

اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا

Allahı çox zikr edənlər, ← (Bundan) müstəsna olanlar iman gətirib yaxşı işlər görənlər,

وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُٓوا اَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

Zülm edənlər isə, hansı dönüş yerinə dönəcəklərini biləcəklər!← və zülmə uğradıqdan sonra qalib gələnlərdir!

سُورَةُ النَّمْلِ ﴿٢٧﴾

ən-Nəml (Qarışqa) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 93 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

طٰسٓ تِلْكَ اٰيَاتُ الْقُرْاٰنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍۙ ﴿١﴾ هُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَۙ ﴿٢﴾
Möminlər üçün doğru yol və müjdədir.← Ta, Sin! Bu, Quranın və açıq-aydın bir Kitabın ayələridir!

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾
və onlar axirətə möhkəm inanarlar. ← O (mömin) kəslər ki, namazı qılar, zəkatı verərlər,

اِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ اَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَۜ ﴿٤﴾
əməllərini özlərinə gözəl göstərdik. Onlar da boş-boş gəzərlər.←Həqiqətən, axirətə inanmayanların

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوٓءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُونَ ﴿٥﴾
və axirətdə ən böyük ziyana uğrayacaq olanlar məhz onlardır!← Onları çox pis əzab gözləyir,

وَاِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْاٰنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾
(Ey Rəsulum!) Həqiqətən, Quran hikmət sahibi, (hər şeyi) bilən (Allah) tərəfindən sənə təlqin olunur.

اِذْ قَالَ مُوسٰى لِاَهْلِهٓ اِنّٓي اٰنَسْتُ نَارًاۜ
"Gözümə bir atəş sataşdı. ← Bir zaman Musa, öz ailəsinə demişdi:

سَاٰتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ اٰتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾
yaxud sizə bir köz gətirim ki, isinə biləsiniz".← (Gedim) ondan sizə bir xəbər gətirim,

فَلَمَّا جَٓاءَهَا نُودِيَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَاۜ
"Atəşin içində və ətrafındakı kimsələr mübarəkdirlər.← (Musa) ora çatdıqda bir nida gəldi:

وَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾ يَا مُوسٰٓى اِنَّهُ اَنَا اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُۙ ﴿٩﴾
Ey Musa! Şübhəsiz, qüdrətli, hikmət sahibi olan Allah Mənəm! ← Aləmlərin Rəbbi olan Allah pakdır!

وَاَلْقِ عَصَاكَۜ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَٓانٌّ وَلّٰى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْۜ
dönüb qaçdı və dala da baxmadı. ← Əsanı (yerə) at!" Onu (əsanın) ilan kimi qıvrıldığını gördükdə,

يَا مُوسٰى لَا تَخَفْ اِنّ۪ي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَۗ ﴿١٠﴾
Mən! Peyğəmbərlər Mənim hüzurumda qorxmazlar. ← "Ey Musa, qorxma!

اِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوٓءٍ
sonra pisliyin arxasınca (onu) yaxşılıqla əvəz edərsə, ← Ancaq kim zülm edib,

فَاِنّ۪ي غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١١﴾
həqiqətən, Mən bağışlayanam, rəhm edənəm!

وَاَدْخِلْ يَدَكَ ف۪ي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَٓاءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ
qüsursuz bir halda ağappaq olaraq çıxsın. ← Əlini də qoynuna sal ki,

ف۪ي تِسْعِ اٰيَاتٍ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِه۪ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِق۪ينَ ﴿١٢﴾
Həqiqətən onlar fasiq bir qövmdür!"← Firon və onun tayfasına (göstəriləcək) doqquz möcüzənin içindədir.

فَلَمَّا جَٓاءَتْهُمْ اٰيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُب۪ينٌۚ ﴿١٣﴾
"Bu, açıq-aydın bir sehrdir!"-dedilər. ← Möcüzələrimiz aşkar şəkildə onlara gəldiyi zaman:

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَآ اَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا

Daxilən əmin olduqları halda, haqsız yerə və təkəbbür üzündən onları inkar etdilər.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا

Biz Davuda və Süleymana elm verdik. ← Bir gör fitnə-fəsad törədənlərin axırı necə oldu!

وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلٰى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

bizi öz mömin bəndələrinin çoxundan üstün tutdu!” ← Onlar dedilər: “O Allaha həmd olsun ki,

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوُدَ وَقَالَ يَآ اَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ

“Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi, ← Süleyman Davudun varisi oldu və dedi:

وَاُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

Bu, həqiqətən açıq-aşkar bir lütfdür!” ← və bizə hər şeydən verildi.

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

Onlar cərgə-cərgə düzülürdülər.← Süleymanın cinlərdən, insanlardan və quşlardan ibarət qoşunu toplandı.

حَتّٰٓى اِذَآ اَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَآ اَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ

bir qarışqa dedi: “Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, ← Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəldikdə,

لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

Süleyman və əsgərləri, bilmədən sizi əzməsinlər!”

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِي اَنْ اَشْكُرَ

“Ey Rəbbim! Mənə qüvvət ver ki, şükür edim...← (Süleyman qarışqanın) sözündən gülümsəyib dedi:

نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ

və Sənin razı qalacağın yaxşı işlər görüm! ← ...mənə və ata-anama ehsan buyurduğun nemətə görə,

وَاَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

Və məni, öz mərhəmətinlə saleh bəndələrinin içinə daxil et!”

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَآ اَرَى الْهُدْهُدَ اَمْ كَانَ مِنَ الْغَآئِبِينَ ﴿٢٠﴾

“Şanapipiyi niyə görmürəm? Yoxsa o yoxdur? ← (Süleyman) quşları yoxlayıb dedi:

لَاُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا اَوْ لَاَاذْبَحَنَّهُ اَوْ لَيَاْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢١﴾

yaxud da o aşkar bir dəlil gətirsin!” ← Ona şiddətli bir əzab verərəm, ya da tutub kəsərəm,

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ اَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ

“Sənin bilmədiyin bir şey öyrəndim.← Bir azdan (Şanapipik gəlib) dedi:

وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَاٍ بِنَبَاٍ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾

Sənə Səbadan dəqiq bir xəbər gətirmişəm.

اِنّي وَجَدْتُ امْرَاَةً تَمْلِكُهُمْ وَاُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
Ona hər şeydən verilmişdir. ← Mən onlara (Səba əhlinə) hökmranlıq edən bir qadın gördüm.

وَلَهَا عَرْشٌ عَظيمٌ ﴿٢٣﴾
Onun böyük bir taxtı da var.

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ
Şeytan, əməllərini özlərinə gözəl göstərib, ← O və tayfasının, Allahı qoyub günəşə səcdə etdiklərini gördüm.

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾
onları (haqq) yoldan sapdırmışdır. Ona görə də onlar haqq yolunu tapa bilmirlər."

اَلَّا يَسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
göylərdə və yerdə gizli olanı aşkara çıxardır.← (Şeytan belə etmişdir ki,) səcdə etməsinlər O Allaha ki,

وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾ اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظيمِ ﴿٢٦﴾
Allah! Böyük ərşin Rəbbi olan Ondan başqa tanrı yoxdur!← O, gizlində etdiklərini və aşkarda etdiklərini bilir.

قَالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبينَ ﴿٢٧﴾
(Süleyman Şanapipiyə) dedi: "Baxaq görək doğru deyirsən, yoxsa yalançılardansan!

اِذْهَبْ بِكِتَابي هٰذَا فَاَلْقِهْ اِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾
Sonra (bir yerə) çəkilib və gör nə cavab verəcəklər!" ← Mənim bu məktubumu aparıb onlara at.

قَالَتْ يَٓا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنّيٓ اُلْقِيَ اِلَيَّ كِتَابٌ كَريمٌ ﴿٢٩﴾
Mənə mühüm bir məktub atıldı (gəldi).← (Səba hökmdarı Bəlqis) dedi: "Ey əyanlar!

اِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحيمِ ﴿٣٠﴾
və o, Rəhman (və) Rəhim olan Allahın adı ilədir! (bəsmələ ilə başlanır). ← O, Süleymandandır,

اَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَاْتُوني مُسْلِمينَ ﴿٣١﴾ قَالَتْ يَٓا اَيُّهَا الْمَلَؤُا
(Bəlqis) dedi: "Ey əyanlar! ← "Mənə qarşı təkəbbür göstərməyin və təslim olaraq yanıma gəlin!".

اَفْتُوني فيٓ اَمْري مَا كُنْتُ قَاطِعَةً اَمْرًا حَتّٰى تَشْهَدُونِ ﴿٣٢﴾
Mən sizinlə məsləhətləşməmiş heç bir işə qəti qərar verən deyiləm!"← İşim haqqında mənə rəyinizi bildirin.

قَالُوا نَحْنُ اُولُوا قُوَّةٍ وَاُولُوا بَاْسٍ شَديدٍ وَالْاَمْرُ اِلَيْكِ فَانْظُري مَاذَا تَاْمُرينَ ﴿٣٣﴾
Hökm səninindir. Nə əmr edəcəyinə özün bax!" ← Onlar dedilər: "Biz böyük güc və qüdrət sahibiyik.

قَالَتْ اِنَّ الْمُلُوكَ اِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً اَفْسَدُوهَا
orada fəsad törədərlər. ← (Bəlqis) dedi: "Hökmdarlar bir ölkəyə girdikləri zaman,

وَجَعَلُوٓا اَعِزَّةَ اَهْلِهَآ اَذِلَّةً وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾
Onlar məhz belə hərəkət edərlər. ← Xalqının böyüklərini də zəlil edərlər.

وَاِنّي مُرْسِلَةٌ اِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾
görüm elçilər nə ilə qayıdacaqlar!" ← Mən isə onlara bir hədiyyə göndərəcəyəm,

فَلَمَّا جَآءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ اَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ
“Siz mənə mal-dövlətləmi yardım edirsiniz? ← Süleymanın yanına gəldiyi zaman o dedi:

فَمَآ اٰتٰينِيَ اللّٰهُ خَيْرٌ مِمَّآ اٰتٰيكُمْ بَلْ اَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾
Əksinə, siz öz hədiyyələrinizlə sevinirsiniz. ← Allahın mənə verdiyi sizə verdiyindən daha xeyirlidir.

اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ فَلَنَاْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا
And olsun ki, məğlubedilməz əsgərlər ilə üstlərinə gələrik, ← Onların (Səba əhlinin) yanına qayıt!

وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَآ اَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾ قَالَ يَآ اَيُّهَا الْمَلَؤُا اَيُّكُمْ يَاْتِينِي بِعَرْشِهَا
O dedi:“Ey əyanlar! hansınız onun taxtını mənə gətirər,← və onları oradan zəlil və xar vəziyyətdə çıxardarıq!”

قَبْلَ اَنْ يَاْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ
Cinlərdən olan bir ifrit dedi: ← özləri təslim olaraq mənə gəlməzdən əvvəl?”

اَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَاِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ اَمِينٌ ﴿٣٩﴾
Axı mən bu iş üçün çox qüvvətliyəm, etibarlıyam!” ← “Sən yerindən qalxmamış mən onu sənə gətirərəm.

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ اَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ
“Mən onu sənə, bir göz qırpımında gətirərəm!” ← Kitabdan bir elmi olan birisi dedi:

فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي
“Bu, Rəbbimin lütfündəndir. ← (Süleyman) onu (taxtı) yanında hazır vəziyyətdə gördüyü zaman dedi:

لِيَبْلُوَنِيٓ ءَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ
Kim şükür etsə, ← Məni imtahana çəkməyi üçündür ki, görək şükür edəcəyəm, yoxsa nankor olacağam!

فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾
Kim nankor olsa, həqiqətən, Rəbbim möhtac deyildir, kərəm sahibidir!” ← yalnız özü üçün şükür edər.

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ اَتَهْتَدِيٓ اَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾
görək tanıyacaq, yoxsa tanımayanlardan olacaq?!”← O dedi:“Onun taxtını tanınmaz hala salın,

فَلَمَّا جَآءَتْ قِيلَ اَهٰكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَاَنَّهُ هُوَ
O da dedi: “Sanki odur! ← (Bəlqis) gəldiyi zaman ona deyildi: “Taxtın belə idimi?”

وَاُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾
Bizə daha əvvəl məlumat verilmişdi və biz təslim olmuşduq!”

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾
Həqiqətən, ə, kafir bir tayfadan idi.← (Süleyman) ona Allahdan başqasına ibadət etməyi qadağan etdi.

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَاَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً
Oranı gördüyü zaman, onu dərin bir gölməçə hesab etdi,← Ona (Bəlqisə) deyildi: “Saraya daxil ol!”

وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ اِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ
(Süleyman) dedi: “Bu büllurdan tikilmiş bir saraydır!” ← və bacaqlarını açdı (suya görə ətəyini qaldırdı).

قَالَتْ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾
Süleymanla birlikdə aləmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!” ← (Bəlqis) dedi:“Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

Allaha ibadət edin deyə! ← And olsun ki, Səmud (qövmü)nə, qardaşları Salehi (peyğəmbər) göndərdik;

فَاِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾

O zaman onlar bir-biri ilə çəkişən iki qrupa ayrıldılar.

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ

Siz nə üçün yaxşılıqdan qabaq pisliyə tələsirsiniz? ← (Saléh) dedi: "Ey qövmüm!

لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

Allahdan bağışlanmağınızı diləməli deyildinizmi ki, bəlkə, sizə rəhm olunar?"

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ

Onlar dedilər: "Sənin və yanında olanların ucbatından bizə uğursuzluq üz verdi.

قَالَ طَآئِرُكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾

Xeyr, siz imtahan olunan qövmsünüz.← (Saleh) dedi: "Sizin uğursuzluğunuz Allah qatında (yazılmışdır).

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

yer üzündə fitnə-fəsad törədər və yaxşı bir iş görməzdilər. ← Şəhərdə doqquz kişi var idi ki,

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَاَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ

"Gecə ona və ailəsinə hücum edək, sonra vəlisinə deyək ki,← Onlar, aralarında Allaha and içib dedilər:

مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ اَهْلِهِ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾

və biz, həqiqətən, doğru danışırıq!" ← onun ailəsinin öldürüldüyünü görməmişik,

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

Biz isə, özləri də bilmədən (onlara) hiylə qurduq. ← Onlar bir hiylə qurdular.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ اَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

Biz onları və tayfalarını büsbütün məhv etdik.← Bir gör onların hiylələrinin axırı necə oldu.

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

Həqiqətən, bunda, anlayan bir qövm üçün ibrət vardır! ← Bu, zülmlərinə görə bomboş qalmış evləridir.

وَاَنْجَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

İman gətirib (Allahdan) qorxan kimsələri isə xilas etdik!

وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

"Göz görə-görə əxlaqsızlıqlamı məşğul olursunuz? ← Lutu da (yad et). Bir zaman o, öz qövmünə demişdi:

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَآءِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

Xeyr, siz cahil bir tayfasınız!" ← Siz qadınları qoyub şəhvətlə erkəklərəmi yaxınlıq edirsiniz?

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُوٓا اَخْرِجُوٓا اٰلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ
"Lutun ailəsini məmləkətinizdən çıxardın! ← Onun tayfasının cavabı isə yalnız (belə) demək olmuşdu:

اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾
Həqiqətən, onlar təmiz qalmaq istəyən insanlardır!"

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهُٓ اِلَّا امْرَاَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٧﴾
Ancaq övrətinin geridə qalanlardan olmasını təqdir etdik.← Beləcə, onu və ailəsini xilas etdik.

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًاۚ فَسَٓاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٨﴾
Xəbərdar edilənlərin yağışı nə pisdir! ← Onların üstünə (qızmar daşdan) bir yağış yağdırdıq.

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفٰىۜ
Seçdiyi bəndələrinə də salam olsun! ← De: "Həmd olsun Allaha!

آٰللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾
Allah yaxşıdır, yoxsa onların şərik qoşduqları (bütlər)?!

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً
sizin üçün göydən yağmur endirən? ← Yoxsa göyləri və yeri yaradan,

فَاَنْبَتْنَا بِهٖ حَدَٓائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍۚ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَاۜ
Onun ağaclarını göyərtməyə sizin gücünüz çatmazdı. ← Sonra onunla gözəl bağçalar yetişdirdik.

ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿٦٠﴾
Xeyr, onlar bərabər tutan bir tayfadırlar! ←Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var?!

اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَٓا اَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ
üzərində də möhkəm dağlar yaradan, ← Yaxud yeri məskən yaradıb arasında çaylar yaradan,

وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًاۜ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ
Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var?! ← və iki dənizin arasında maneə qoyan?!

بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ
Yaxud darda qalan birisi Ona dua etdiyi zaman duasını qəbul edib, ← Xeyr, onların əksəriyyəti bilmirlər!

وَيَكْشِفُ السُّٓوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَٓاءَ الْاَرْضِ
sizi yer üzünün varisləri edən? ← şəri sovuşduran,

ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾
Nə qədər az düşünürsünüz? ← Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var?

اَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖۜ
küləkləri Öz rəhməti önündə müjdəçi kimi göndərən kimsə?!←Yaxud qurunun və dənizin zülmətlərində sizə yol göstərən,

ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾
Allah onların şərik qoşduqlarından ucadır! ← Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var?!

أَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ

sizə göydən və yerdən ruzi verən kimsə?! ←Yaxud yaratmağa başlayıb sonra (axirətdə) onu təkrar diriltdən,

ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾

De: "Əgər doğru deyirsinizsə, dəlilinizi gətirin!" ← Allahla yanaşı (başqa) tanrımı var?"

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الْغَيْبَ اِلَّا اللّٰهُ وَمَا يَشْعُرُونَ اَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾

Nə vaxt diriləcəklərini də bilməzlər!← De: "Allahdan başqa göylərdə və yerdə olan heç kim qeybi bilməz!

بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا

Əksinə, onlar ondan şəkk-şübhə içindədirlər.← Xeyr, onların elmi axirəti dərk edə bilməz?

بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾

Xeyr, onlar ona qarşı kordurlar!"

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا ءَاِذَا كُنَّا تُرَابًا وَاٰبَاؤُنَآ اَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾

"Bizlər və atalarımız torpaq olduğumuz zamanmı (qəbirlərimizdən) çıxardılacağıq?← Kafirlər dedilər:

لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَاٰبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

Bu, ancaq qədimlərin əfsanələridir!"← Həqiqətən, bu bizə və daha əvvəl atalarımıza vəd olunmuşdu.

قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾

və günahkarların axırının necə olduğuna baxın!"← De: "Yer üzündə gəzin,

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

və qurduqları hiylələrə görə ürəyini sıxma! ← Onlar üçün də kədərlənmə,

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧١﴾

Onlar isə: "Əgər doğru danışırsınızsa, bu vəd nə vaxtdır?" - deyirlər.

قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾

De: "Tez-tələsik istədiyinizin bir hissəsi, bəlkə, sizə gəlib çatmaq üzərədir!"

وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

Lakin onların əksəriyyəti şükür etməz. ← Həqiqətən, sənin Rəbbin insanlara qarşı lütf sahibidir.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾

onların ürəklərinin gizli saxladığı və aşkar etdikləri hər şeyi bilir. ← Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin,

وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾

açıq-aydın Kitabda (Lövhi-məhfuzda) olmasın! ← Göylərdə və yerdə elə bir gizli şey yoxdur ki,

اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ اَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

Özlərinin ixtilafda olduqları şeylərin çoxunu. ← Həqiqətən, bu Quran İsrail oğullarına anladıb xəbər verir;

وَاِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾
Və şübhəsiz ki, o, möminlər üçün bir hidayət və mərhəmətdir.

اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾
Axı O, qalib olandır, (hər şeyi) biləndir!← Həqiqətən, sənin Rəbbin onların arasında Öz hökmünü verəcəkdir.

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾
Həqiqətən, sən açıq-aydın haqq üzərindəsən (haqq yoldasan). ← Sən Allaha təvəkkül et!

اِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾
Dönüb gedən karlara da (haqqa) çağırışı eşitdirə bilməzsən!← Şübhəsiz ki, sən ölülərə eşitdirə bilməzsən.

وَمَآ اَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا
Sən yalnız ayələrimizə inananlara eşitdirə bilərsən. ← Sən korları əyri yoldan haqq yola gətirə bilməzsən.

فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾ وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ
Onlara deyilən söz yerinə yetdiyi zaman, ← Axı onlar müsəlmandırlar.

اَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِنَ الْاَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ اَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِاٰيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾
O, onlarla danışar (deyər) ki: “İnsanlar ayələrimizə inanmırdılar!”← onlar üçün yerdən bir heyvan çıxardarıq.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِاٰيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾
və onlar sürüklənərlər.← O gün hər ümmətdən, ayələrimizi yalanlayan bir dəstəni yığarıq,

حَتّٰى اِذَا جَآؤُ قَالَ اَكَذَّبْتُمْ بِاٰيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا
“Ayələrimizi anlamadığınız halda, onları yalanladınızmı? ← Onlar gəldikləri zaman (Allah) buyurar:

اَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا
Etdikləri zülmə görə onlara deyilən söz yerinə yetər. ← Yaxud siz (dünyada) nə edirdiniz?”

فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ
Gecəni dincəlmələri üçün yaratdığımızı görmürlərmi, ← Onlar danışa da bilməzlər!

وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾
Həqiqətən, iman gətirən bir tayfa üçün bunda əlamətlər vardır. ← gündüzü isə işıqlı etdiyimizi?

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ
göylərdə və yerdə olanlar dəhşətli bir qorxuya düşər, ← Sur çalınacağı gün isə,

اِلَّا مَنْ شَآءَ اللّٰهُ وَكُلٌّ اَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾
Və hamısı Ona (Allahın hüzuruna) baş əyərək gələr. ← Allahın istədiklərindən başqa!

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ
Halbuki onlar buludun keçdiyi kimi keçərlər. ← Dağları görüb onları donmuş (hərəkətsiz) zənn edərsən.

صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِيٓ اَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ اِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾
Həqiqətən, O, etdiyiniz əməllərdən xəbərdardır! ← (Bu,) hər şeyi yaxşı bacaran Allahın gördüyü işdir.

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا
onun üçün ondan daha yaxşısı vardır. ← Kim yaxşı əməllə gəlsə,

وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ اٰمِنُونَ ﴿٨٩﴾ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ
Kim pis əməllə gələrsə, ← Onlar o gün dəhşətli qorxudan da əmin olarlar.

فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾
"Siz yalnız əməllərinizin cəzasını çəkirsiniz!" ← onlar atəşin içinə üzləri üstə atılarlar.

اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا
O (şəhər) ki, (Allah) onu müqəddəs tutmuşdur. ← Mənə ancaq, bu şəhərin Rəbbinə ibadət etmək əmr olunub.

وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾
Və mənə, müsəlmanlardan olmaq əmr edilmişdir! ← Hər şey Ona məxsusdur.

وَاَنْ اَتْلُوَا الْقُرْاٰنَ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ
yalnız özü üçün doğru yolu tutmuş olar. ← Quran oxumaq da (əmr olundu)! Kim doğru yolda olsa,

وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ اِنَّمَآ اَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٩٢﴾
"Mən yalnız qorxudan (peyğəmbərlər)dənəm! ← Kim doğru yoldan çıxsa, (ona) de ki:

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ
O, Öz ayələrini (əlamətlərini) sizə göstərəcək, ← Və de: "Həmd Allahadır!

فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾
Rəbbin, etdiyiniz əməllərdən qafil deyildir!" ← siz də onları tanıyacaqsınız.

﴿٢٨﴾ سُورَةُ الْقَصَصِ

əl-Qəsəs (Hekayətlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 88 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

طٰسٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾
Bu, açıq-aydın Kitabın ayələridir! ← Ta, Sin, Mim!

نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَاِ مُوسٰى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾
İnanan bir tayfa üçün sənə, Musanın və Fironun hekayətini həqiqi şəkildə söyləyəcəyik.

اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيَعًا
onun əhalisini zümrələrə bölmüşdü.← Həqiqətən, Firon yer üzündə (Misirdə) baş qaldırıb,

يَسْتَضْعِفُ طَآئِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ اَبْنَآءَهُمْ
onların oğlan uşaqlarını boğazlayır,← (Firon) onlardan bir tayfanı (İsrail oğullarını) aciz görüb,

وَيَسْتَحْيِي نِسَآءَهُمْ اِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾
O, həqiqətən, fitnə-fəsad törədənlərdən idi! ← onların qadınlarını isə sağ buraxırdı.

وَنُرِيدُ اَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْاَرْضِ
Biz isə istəyirdik ki, o yerdəki zəif olanlara (İsrail oğullarına) mərhəmət göstərək,

وَنَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾
və onları varislər edək, ← onları öndə gedənlər edək,

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْاَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

Firona, Hamana və ordularına, qorxduqları şeyi göstərək.←və onları yer üzündə möhkəmləndirək,

وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اُمِّ مُوسٰٓى اَنْ اَرْضِعِيهِ فَاِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَاَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ

ondan ötrü qorxduğun vaxt, onu dəryaya (Nil çayına) at. ← Musanın anasına da vəhy etdik ki: “Onu əmizdir.

وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِيۚ اِنَّا رَٓادُّوهُ اِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

Biz onu sənə qaytaracağıq, və onu peyğəmbərlərdən edəcəyik!” ← Qorxma və kədərlənmə!

فَالْتَقَطَهُٓ اٰلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًاۜ

özlərinə düşmən və başlarına bəla olsun. ← Fironun adamları onu götürdülər ki,

اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾

günahkar idilər. ← Həqiqətən, Firon, Haman və onların əsgərləri,

وَقَالَتِ امْرَاَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَۜ لَا تَقْتُلُوهُ

Onu öldürməyin! ← Fironun qadını (Asiyə) dedi: “(Bu uşaq) mənim və sənin gözaydınlığımızdır.

عَسٰٓى اَنْ يَنْفَعَنَٓا اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

Halbuki onlar bilmirdilər. ← Bəlkə, o bizə bir fayda verər, yaxud onu oğulluğa götürərik!”

وَاَصْبَحَ فُؤَادُ اُمِّ مُوسٰى فَارِغًاۜ اِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ

Az qala onu büruzə verəcəkdi,← Musanın anasının ürəyi bomboş olmuşdu.

لَوْلَٓا اَنْ رَبَطْنَا عَلٰى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

əgər möminlərdən olsun deyə, ürəyinə səbir verməsəydik.

وَقَالَتْ لِاُخْتِهِ قُصِّيهِۘ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

O da, onlar hiss etmədən uzaqdan onu (Musanı) izlədi.← O, (Musanın) bacısına dedi:“Onun dalınca get!”

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰٓى اَهْلِ بَيْتٍ

(Musanın bacısı) dedi: “Bir ev əhlini sizə göstərimmi ki, ← Daha əvvəl ona süd analarını qadağan etmişdik.

يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾

və onlar ona qarşı xeyirxah olacaqlar?” ← onlar sizin üçün onun qayğısına qalacaqlar,

فَرَدَدْنَاهُ اِلٰٓى اُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ

onun gözü aydın olsun və kədərlənməsin, ← Beləcə onu anasına qaytardıq ki,

وَلِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← və Allahın vədinin haqq olduğunu bilsin.

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَاسْتَوٰىٓ اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًاۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾
Yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq! ← (Musa) yetkinləşib kamilləşəndə ona hikmət və elm verdik.

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلٰى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ اَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِۘ
və orada, vuruşan iki adam gördü. ← (Musa) şəhərə, əhalisi xəbərsizkən girdi,

هٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۚ
Bu biri isə düşmənlərindəndi. ← Bu biri öz tərəftarlarından,

فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِۙ فَوَكَزَهُ مُوسٰى فَقَضٰى عَلَيْهِۘ
Musa da onu vurdu və onu öldürdü.← Onun tərəfdarlarından olan kimsə, düşmənin qarşı ondan kömək istədi.

قَالَ هٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِۜ اِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾
Həqiqətən, o, açıq-aşkar (haqq yoldan) azdıran bir düşməndir!” ← (Musa) dedi: “Bu, Şeytan əməlindəndir.

قَالَ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي
Elə isə məni bağışla!” ← (Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Şübhəsiz ki, mən özümə zülm etdim.

فَغَفَرَ لَهُۜ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾
Həqiqətən, O, bağışlayandır, rəhm edəndir! ← O da onu bağışladı.

قَالَ رَبِّ بِمَٓا اَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ اَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾
əsla günahkarlara arxa olmayacağam!”← (Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Mənə verdiyin nemətə görə,

فَاَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَٓائِفًا يَتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْاَمْسِ
Birdən, dünən ondan kömək diləyən kəs, ← Beləliklə, şəhərdə qorxaraq ətrafa göz qoya-qoya səhərə çıxdı.

يَسْتَصْرِخُهُۜ قَالَ لَهُ مُوسٰٓى اِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٨﴾
Musa ona dedi: “Sən həqiqətən, açıq-aşkar bir azğınsan!”← fəryad çəkib onu köməyə çağırdı.

فَلَمَّٓا اَنْ اَرَادَ اَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَاۙ قَالَ يَا مُوسٰٓى
o dedi: “Ey Musa!← (Musa) onların hər ikisinə düşmən olan kəsi yaxalamaq istədiyi zaman,

اَتُرِيدُ اَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْاَمْسِۗ
dünən bir nəfəri öldürdüyün kimi?← Məni də mi öldürmək istəyirsən,

اِنْ تُرِيدُ اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْاَرْضِ وَمَا تُرِيدُ اَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾
və xeyirxahlıq edənlərdən olmaq istəmirsən!”← Sən yer üzündə ancaq bir zalım olmaq istəyirsən,

وَجَٓاءَ رَجُلٌ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعٰىۘ قَالَ يَا مُوسٰٓى
Şəhərin kənarındanbir kişi qaçaraq gəlib dedi: “Ey Musa!

اِنَّ الْمَلَاَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ اِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾
Elə isə, çıx get. Mən həqiqətən, sənə yaxşılıq edənlərdənəm!”← Əyanlar səni öldürmək üçün məsləhətləşirlər.

فَخَرَجَ مِنْهَا خَٓائِفًا يَتَرَقَّبُۘ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾
dedi: “Ey Rəbbim! Məni zalım tayfadan xilas et!”← O (Musa) da qorxaraq göz qoya-qoya oradan çıxıb,

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسٰى رَبّ۪ٓي اَنْ يَهْدِيَن۪ي سَوَٓاءَ السَّب۪يلِ ﴿٢٢﴾
"Ola bilsin ki, Rəbbim mənə doğru yolu göstərsin!"← O, Mədyən tərəfə yönəldiyi zaman dedi:

وَلَمَّا وَرَدَ مَٓاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ اُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ
onun başında (heyvanlarını) sulayan bir dəstə adam gördü. ← Mədyən sularına çatdığı vaxt,

وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَاَتَيْنِ تَذُودَانِۚ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا
dedi: "Sizin dərdiniz nədir?" ← Onların xaricində də, (heyvanlarını) geri çəkən iki qadın görüb,

قَالَتَا لَا نَسْق۪ي حَتّٰى يُصْدِرَ الرِّعَٓاءُ وَاَبُونَا شَيْخٌ كَب۪يرٌ ﴿٢٣﴾
Atamız da yaşlı bir qocadır".← O ikisi dedi:"Çobanlar getməmiş biz (heyvanlarımıza) su vermirik.

فَسَقٰى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰٓى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ
Sonra kölgəyə çəkildi və dedi:← Beləcə (Musa) onlar üçün (heyvanlarını) suladı.

رَبِّ اِنّ۪ي لِمَٓا اَنْزَلْتَ اِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَق۪يرٌ ﴿٢٤﴾
"Ey Rəbbim! Mən, Sənin mənə nazil edəcəyin xeyirə möhtacam!"

فَجَٓاءَتْهُ اِحْدٰيهُمَا تَمْش۪ي عَلَى اسْتِحْيَٓاءٍۘ قَالَتْ اِنَّ اَب۪ي يَدْعُوكَ
"Atam səni çağırır ki, ← O ikisindən biri utana-utana onun yanına gəlib dedi ki:

لِيَجْزِيَكَ اَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَاۜ فَلَمَّا جَٓاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ
(Musa) onun yanına gəldikdə öz hekayətini ona danışdı. ← sənə, bizim üçün sulamağının haqqını versin!"

قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ ﴿٢٥﴾
Zalım tayfadan xilas olmusan!" ← O (Şüeyb peyğəmbər) dedi: "Qorxma!

قَالَتْ اِحْدٰيهُمَا يَٓا اَبَتِ اسْتَاْجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَاْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْاَم۪ينُ ﴿٢٦﴾
Həqiqətən güclü, etibarlı, muzdla tutduqlarının ən yaxşısıdır!"← Onlardan biri dedi:"Atacan! Onu muzdla tut!

قَالَ اِنّ۪ٓي اُر۪يدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلٰٓى اَنْ تَاْجُرَن۪ي ثَمَانِيَ حِجَجٍۚ
Beləki, səkkiz il mənə xidmət edəsən. ← (Şüeyb) dedi: "Bu iki qızımın birini sənə ərə vermək istəyirəm.

فَاِنْ اَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَٓا اُر۪يدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ
Sənə əziyyət vermək istəmirəm. ← Əgər tamamlayıb on ilə çatdırsan, artıq sənin tərəfindən (bir lütfdür).

سَتَجِدُن۪ٓي اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّالِح۪ينَ ﴿٢٧﴾
İnşallah, mənim saleh kəslərdən olduğumu görəcəksən!"

قَالَ ذٰلِكَ بَيْن۪ي وَبَيْنَكَ اَيَّمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ
İki müddətdən hansısa birini yerinə yetirməkdə,← O dedi: "Bu mənimlə sənin aranda olan (bir təəhhüddür).

فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَك۪يلٌ ﴿٢٨﴾
Allah da dediyimizə şahiddir!" ← mənə qarşı heç bir haqsızlıq olmamalıdır.

فَلَمَّا قَضٰى مُوسَى الْاَجَلَ وَسَارَ بِاَهْلِهٖۤ اٰنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًاۚ

dağın yanında bir od gördü.← Musa müddəti başa vurub ailəsi ilə birlikdə (Misirə) yola çıxdığı zaman,

قَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوۤا اِنّٖيۤ اٰنَسْتُ نَارًا

Mən bir od gördüm. ← O, ailəsinə dedi: “Siz durun.

لَعَلّٖيۤ اٰتٖيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾

siz isinəsiniz!” ← Bəlkə, mən ondan sizə bir xəbər yaxud bir köz gətirim ki,

فَلَمَّاۤ اَتٰيهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ

sağdakı vadi tərəfdə olan mübarək yerdəki ağacdan bir nida gəldi: ← Ora gəldiyi zaman,

يَا مُوسٰۤى اِنّٖيۤ اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمٖينَ ﴿٣٠﴾

“Ey Musa! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm!

وَاَنْ اَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَاٰهَا تَهْتَزُّ كَاَنَّهَا جَاۤنٌّ وَلّٰى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ

arxasını dönüb qaçdı və dala da baxmadı. ← Əsanı (yerə) at!”. Onun ilan kimi qıvrıldığını gördükdə,

يَا مُوسٰۤى اَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنٖينَ ﴿٣١﴾

Şübhəsiz ki, sən əmin-amanlıqda olanlardansan! ← (Allah dedi:) “Ey Musa! Yaxınlaş, qorxma!

اُسْلُكْ يَدَكَ فٖي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاۤءَ مِنْ غَيْرِ سُوۤءٍۘ

eyibsiz-qüsursuz, ağappaq olaraq çıxsın. ← Əlini qoynuna sal ki,

وَاضْمُمْ اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِهٖ

Bu ikisi, Firona və əyanlarına qarşı Rəbbindən iki dəlildir. ← Əlini özünə çək ki, vahimə getsin.

اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقٖينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ اِنّٖي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا

O dedi: “Ey Rəbbim! Mən onlardan bir nəfəri öldürmüşəm. ← Onlar həqiqətən, fasiq bir tayfadırlar!”

فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾ وَاَخٖي هٰرُونُ هُوَ اَفْصَحُ مِنّٖي لِسَانًا

Qardaşım Harunun dili də mənimkindən daha bəlağətlidir. ← Buna görə də, qorxuram ki, məni öldürərlər.

فَاَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنٖيۘ اِنّٖيۤ اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾

Mən qorxuram ki, onlar məni yalanlayarlar!” ← Onu mənimlə, məni təsdiqləyəcək bir köməkçi kimi göndər.

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِاَخٖيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا

İkinizə də dəlil (möcüzə) verəcəyik. ← (Allah) dedi: “Sənin arxanı qardaşınla möhkəmləndirəcəyik.

فَلَا يَصِلُونَ اِلَيْكُمَا بِاٰيَاتِنَاۚ اَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ﴿٣٥﴾

Siz və sizə tabe olanlar qalib gələcəksiniz!”← Onlar ayələrimiz sayəsində sizə pislik edə bilməyəcəklər.

فَلَمَّا جَآءَهُمْ مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرًى

“Bu ancaq uydurulmuş sehrdir. ← Musa açıq-aşkar ayələrimizlə onların yanına gəldikdə onlar dedilər:

وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِيٓ اٰبَآئِنَا الْاَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

Öz keçmiş atalarımızdan bu barədə heç nə eşitməmişik!”

وَقَالَ مُوسٰى رَبِّيٓ اَعْلَمُ بِمَنْ جَآءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِهٖ

Öz qatından olan hidayətlə kim gələcək, ← Musa dedi: “Rəbbim daha yaxşı bilir;

وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

Həqiqətən, zalımlar nicat tapmazlar! ← və (dünya) evinin axırı (gözəl aqibəti) kimə nəsib olacaq.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَآ اَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرِي

Mən sizin üçün özümdən başqa bir tanrı bilmirəm. ← Firon dedi: “Ey əyanlar!

فَاَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا

və mənə bir qüllə düzəlt ki, ← Ey Haman! Mənim üçün palçığın üzərində od qala,

لَعَلِّيٓ اَطَّلِعُ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوسٰى وَاِنِّي لَاَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾

Axı mən onu, həqiqətən, yalançı sayıram!” ← bəlkə, mən Musanın tanrısını seyr edim.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ اِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

və zənn etdilər ki, onlar bizə qaytarılmaycaqlar!← O və əsgərləri yer üzündə haqsız yerə təkəbbür göstərdilər,

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

Bir gör zalımların axırı necə oldu! ← Buna görə də onu və əsgərlərini tutub dənizə atdıq.

وَجَعَلْنَاهُمْ اَئِمَّةً يَدْعُونَ اِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُونَ ﴿٤١﴾

Qiyamət günü də onlara heç bir kömək edilməyəcəkdir!←Biz onları, cəhənnəmə çağıran rəhbərlər etdik.

وَاَتْبَعْنَاهُمْ فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

Qiyamət günü isə onlar çirkin kimsələrdəndirlər. ← Bu dünyada onlara lənət damğası vurduq.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَآ اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْاُولٰى

əvvəlki nəsilləri məhv etdikdən sonra; ← Andolsun ki, Musaya Kitab verdik,

بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

bəlkə, onlar öyüd-nəsihət alsınlar. ← İnsanlara bir nur, doğru yolu göstərən rəhbər və rəhmət olaraq,

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَآ اِلٰى مُوسَى الْاَمْرَ
Musaya o işi (vəhy) etdiyimiz zaman. ← (Ey Rəsulum!) sən (dağın) qərb tərəfində deyildin,

وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾
(Buna) şahid olanlardan da deyildin!

وَلٰكِنَّآ اَنْشَاْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ
Onlar uzun ömür sürdülər. ← Lakin Biz neçə-neçə nəsillər yaratdıq.

وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فٖٓي اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾
Ancaq (elçiləri) göndərən Bizik.← Sən Mədyən əhli arasında yaşayıb ayələrimizi onlara oxumurdun.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ اِذْ نَادَيْنَا
(Musaya) xitab etdiyimiz zaman. ← Və sən o dağın yanında deyildin,

وَلٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَآ اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ
səndən əvvəl özlərinə peyğəmbər gəlməmiş bir qövmü qorxudasan! ← Lakin Rəbbindən mərhəmət olaraq ki,

لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾
Bəlkə, onlar öyüd-nəsihət qəbul etsinlər!

وَلَوْلَآ اَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا
deməsəydilər: “Ey Rəbbimiz!← Əgər öz əlləri ilə etdikləri əməllərinə görə onlara bir müsibət üz verincə,

لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ اٰيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾
biz də Sənin ayələrinə tabe olub möminlərdən olaydıq!”← Kaş, bizə bir peyğəmbər göndərəydin ki,

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَآ اُوتِيَ مِثْلَ مَآ اُوتِيَ مُوسٰى
“Musaya verilənin eynisi ona verilməli deyildimi?”← Qatımızdan onlara haqq gəldiyi zaman onlar dedilər:

اَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَآ اُوتِيَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا
Demişdilər ki: “Bir-birilə köməkləşən iki sehr!?” ← Daha əvvəl Musaya verilənləri danmamışdılarmı?

وَقَالُوٓا اِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ فَاْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ
De: “Elə isə, Allah qatından bir kitab gətirin, ← Və deməmişdilər: “Biz hamısını inkar etdik!”

هُوَ اَهْدٰى مِنْهُمَآ اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾
Əgər doğru deyirsinizsə, mən ona tabe olum!” ← o ikisindən daha çox doğru yolu göstərsin.

فَاِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُونَ اَهْوَآءَهُمْ
bil ki, onlar ancaq öz nəfslərinin istəklərinə uymuşlar.← Əgər sənə cavab verməsələr,

وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰيهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللّٰهِ
Allahdan bir hidayət olmayınca?!” ← Öz nəfsinə uyan kimsədən daha çox azmış olan kim var,

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾
Həqiqətən, Allah zalım tayfanı doğru yola yönəltməz!

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾
bəlkə, onlar öyüd-nəsihət qəbul etsinlər. ← Həqiqətən, Biz sözü onlar üçün arxa-arxaya göndərdik ki,

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾
ona inanırlar. ← Ondan (Qurandan) əvvəl özlərinə kitab vermiş olduğumuz kəslər,

وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِهٖٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَآ
"Ona inandıq. Doğrudan da, o, Rəbbimizdən (gələn) haqdır. ← Onlara (Quran) oxunduğu zaman deyirlər:

اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ اُو۬لٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا
Səbr etdiklərinə görə onlara iki dəfə mükafat veriləcəkdir. ← Biz ondan əvvəl də müsəlman idik!"

وَيَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٤﴾
və özlərinə verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) xərcləyərlər. ← Onlar pisliyi yaxşılıqla dəf edərlər,

وَاِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ اَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَآ اَعْمَالُنَا
və deyirlər: "Bizim əməllərimiz bizə aiddir, ← Onlar boş söz eşitdikləri zaman ondan üz çevirirlər,

وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾
Biz cahilləri istəmirik!" ← sizin əməlləriniz də sizə aiddir. Sizə salam olsun!

اِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ
Lakin Allah dilədiyini doğru yola yönəldər. ← Şübhəsiz ki, sən istədiyini doğru yola yönəldə bilməzsən.

وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾
Və O, doğru yolda olanları ən yaxşı biləndir!

وَقَالُوٓا اِنْ نَتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا
yurdumuzdan qovularıq". ← Onlar dedilər: "Əgər biz səninlə bilikdə haqq yolu tutub getsək,

اَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا اٰمِنًا
Biz onları təhlükəsiz müqəddəs (bir yerdə) məskunlaşdırmadıqmı ki,

يُجْبٰٓى اِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾
Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← ora, qatımızdan bir ruzi olaraq hər cür meyvə gətirilir.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا
Xoş güzəranına qürrələnən neçə-neçə məmləkəti də həlak etdik.

فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ اِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾
(Onlara) Biz varis olduq.← Bu, onların, özlərindən sonra yalnız az bir hissəsi məskun olan yurdlarıdır.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى حَتّٰى يَبْعَثَ فِيٓ اُمِّهَا رَسُولًا
...taki mərkəzlərinə bir peyğəmbər göndərməmiş. ← Sənin Rəbbin məmləkətləri məhv etməz...

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرٰٓى اِلَّا وَاَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾
Biz, əhalisi zalım olmayan məmləkətləri məhv edən deyilik!← O (peyğəmbər) onlara ayələrimizi oxuyar.

وَمَآ اُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا
dünya həyatının malı və onun bərbəzəyidir. ← Sizə verilən hər hansı bir şey,

وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَاَبْقٰى اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾
Elə isə düşünmürsünüzmü?! ← Allah qatında olan şeylər isə daha yaxşı və daha əbədidir.

اَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
dünya həyatı malını bəxş etdiyimiz kimsə kimidir? ← Vəd etdiyimiz gözəl vədə qovuşan kimsəmi,

ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾
Sonra o, qiyamət günü gətiriləcək!

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾
"İddia etdiyiniz Mənim şəriklərim haradadır?! ← (Allah) o gün onlara səslənib deyəcək:

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هٰٓؤُلَٓاءِ الَّذِينَ اَغْوَيْنَا
"Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim azdırdığımız kimsələrdir. ← Haqlarında (əzab) sözü vacib olanlar deyəcəklər:

اَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّاْنَٓا اِلَيْكَ مَا كَانُوٓا اِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾
Onlar bizə ibadət etmirdilər.← Azdığımız kimi onları azdırdıq. (Onlardan) uzaqlaşıb Sənə gəldik.

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ
Dərhal onları çağıracaqlar, amma onlara cavab verməyəcəklər. ← (Onlara) deyiləcək: Şəriklərinizi çağırın!

وَرَاَوُا الْعَذَابَ لَوْ اَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾
Kaş onlar (dünyada) doğru yolda olsaydılar. ← Və onlar əzabı görəcəklər.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَٓا اَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾
"Peyğəmbərlərə nə cavab verdiniz?" ← (Allah) o gün onlara səslənib deyəcəkdir:

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْاَنْبَٓاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَٓاءَلُونَ ﴿٦٦﴾
Onlar bir-birindən heç nə soruşa da bilməyəcəklər. ← O gün xəbərlər onlardan gizli qalacaqdır.

فَاَمَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسٰٓى اَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾
nicat tapanlardan olması mümkündür.←Tövbə edərək iman gətirib yaxşı işlər görən kimsəyə gəldikdə,

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ
Onların heç bir seçmə haqqı yoxdur. ← Rəbbin istədiyini yaradar və (peyğəmbər) seçər.

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾
Rəbbin, onların ürəklərinin gizli saxladığı və aşkar etdiyi şeyləri bilir.←Allah pakdır və onların şərik qoşduğu şeylərdən ucadır!

وَهُوَ اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْاُولٰى وَالْاٰخِرَةِ
Dünyada və axirətdə həmd-səna Ona məxsusdur. ← Odur Allah. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾
Hökm də Onundur. Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız!

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
əgər Allah gecəni qiyamət gününə qədər üstünüzdə daimi etsəydi, ← De: “Baxın,

مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ اَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾
Yenə də eşitmirsinizmi?” ← Allahdan başqa hansı tanrı sizə bir işıq gətirərdi?!

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
əgər Allah gündüzü qiyamət gününə qədər üstünüzdə daimi etsəydi,← De: “Baxın,

مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ اَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾
Elə isə görmürsünüzmü?” ← Allahdan başqa hansı tanrı dincəldiyiniz gecəni sizə gətirərdi?!

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ
sizin üçün gecəni və gündüzü yaratdı ki, orada dincələsiniz, ← (Allah) öz mərhəmətindən dolayı,

وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾
Bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← və Onun lütfündən ruzi axtarasınız.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَٓاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾
“İddia etdiyiniz şəriklərim haradadır?” ← O gün (Allah) onlara səslənib deyəcəkdir:

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
“Dəlilinizi gətirin!”← (O gün) hər ümmətdən bir şahid çıxardacağıq və deyəcəyik:

فَعَلِمُوٓا اَنَّ الْحَقَّ لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾
Uydurduqları şeylər (bütlər) isə onlardan qeyb olacaqlar! ← Onlar biləcəklər ki, haqq Allaha aiddir.

اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ
və onlara qarşı həddini aşmışdı. ← Həqiqətən, Qarun Musanın qövmündən idi,

وَاٰتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَٓا اِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوٓاُ بِالْعُصْبَةِ اُولِي الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ
O vaxt qövmü ona demişdi:← Ona xəzinələr vermişdik ki, onun açarları bir dəstə güclü adama ağır gələr.

لَا تَفْرَحْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾
“Sevinmə! Şübhəsiz ki, Allah (malına qürrələnib) sevinənləri sevməz!

وَابْتَغِ فِيمَٓا اٰتٰيكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا
Dünyadakı nəsibini də unutma! ← Allahın sənə verdiyi şeylər vasitəsilə axirət yurdunu istə (ona çalış)!

وَاَحْسِنْ كَمَٓا اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْاَرْضِ
Yer üzündə fitnə-fəsad törətməyi istəmə (ona çalışma)! ← Allah sənə yaxşılıq etdiyi kimi, sən də yaxşılıq et!

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾
Şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri sevməz!”

قَالَ اِنَّمَآ اُو۫تٖيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ عِنْدٖيۜ
(Qarun) dedi: “Bu, yalnız məndəki elmə görə mənə verilmişdir.”

اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهٖ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ
O bilmirdimi ki, Allah ondan əvvəlki nəsillərdən o kimsələri məhv etdi ki,

هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَاَكْثَرُ جَمْعًاۜ وَلَا يُسْـَٔلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾
Günahkarlar öz günahları haqqında sorğu-sual olunmazlar. ← ondan daha qüvvətli və daha varlı idilər?

فَخَرَجَ عَلٰى قَوْمِهٖ فٖي زٖينَتِهٖۜ قَالَ الَّذٖينَ يُرٖيدُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا
Dünya həyatını istəyənlər dedilər: ← (Qarun) zinəti içində qövmünün qarşısına çıxdı.

يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ اُو۫تِيَ قَارُونُۙ اِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظٖيمٍ ﴿٧٩﴾
Həqiqətən, o, böyük qismət sahibidir!” ← “Kaş ki, Qaruna verilən şeylərin eynisi bizə də veriləydi.

وَقَالَ الَّذٖينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ
“Vay halınıza! Allahın mükafatı daha xeyirlidir... ← Elm verilmiş kəslər isə dedilər:

لِمَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًاۚ وَلَا يُلَقّٰيهَآ اِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾
Buna yalnız səbr edənlər qovuşarlar!” ←...iman gətirib yaxşı əməl edən kimsə üçün!

فَخَسَفْنَا بِهٖ وَبِدَارِهِ الْاَرْضَ
Və onu (Qarunu) evi ilə birlikdə yerə gömdük.

فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرٖينَ ﴿٨١﴾
O, özünə kömək edilənlərdən də olmadı. ← Allaha qarşı ona yardım edəcək bir dəstə də yox idi.

وَاَصْبَحَ الَّذٖينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْاَمْسِ يَقُولُونَ
Dünən onun yerində olmağı arzulayanlar ertəsi gün deyirdilər:

وَيْكَاَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُۚ لَوْلَآ اَنْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا
Əgər Allahın bizə lütfü olmasaydı,← “Vay! Deməli, Allah, bəndələrindən istədiyinin ruzisini artırır və azaldırmış!

لَخَسَفَ بِنَاۜ وَيْكَاَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾
Vay! Deməli, kafirlər nicat tapmayacaqlar!” ← şübhəsiz ki, bizi də gömərdi.

تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذٖينَ لَا يُرٖيدُونَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ وَلَا فَسَادًاۜ
yer üzündə nə təkəbbürlük etmək istəyərlər, nə də fitnə-fəsad! ← O axirət yurdunu o kəslərə verərik ki,

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقٖينَ ﴿٨٣﴾
(Ən gözəl) aqibət isə müttəqilərə məxsusdur!

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَاۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ
Kim də pis əməllə gəlsə, ← Kim yaxşı əməllə gəlsə, onun üçün bundan daha yaxşısı vardır.

فَلَا يُجْزَى الَّذٖينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾
pis əməllər edənlərə ancaq etdiklərinin cəzası verilər!

اِنَّ الَّذي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَرَٓادُّكَ اِلٰى مَعَادٍ
qayıdacağın yerə mütləq səni qaytaracaqdır. ← Həqiqətən, Quranı sənə vacib buyuran (Allah),

قُلْ رَبّٓي اَعْلَمُ مَنْ جَٓاءَ بِالْهُدٰى وَمَنْ هُوَ في ضَلَالٍ مُبينٍ ﴿٨٥﴾
açıq-aşkar zəlalət içində olanı da!" ← De: "Rəbbim hidayətlə gələni də, yaxşı tanıyır,

وَمَا كُنْتَ تَرْجُوٓا اَنْ يُلْقٰٓى اِلَيْكَ الْكِتَابُ اِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ
Ancaq Rəbbindən bir mərhəmət olaraq (göndərildi).← Kitabın sənə nazil olacağına ümid etmirdin.

فَلَا تَكُونَنَّ ظَهيرًا لِلْكَافِرينَ ﴿٨٦﴾
Buna görə də qətiyyən kafirlərə arxa olma!

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ بَعْدَ اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ
...(o ayələr) sənə nazil edildikdən sonra.← və səni Allahın ayələrindən döndərməsinlər...

وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكينَ ﴿٨٧﴾
və əsla müşriklərdən olma! ← (İnsanları) Rəbbinə çağır,

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Allahla yanaşı başqa heç bir tanrıya da ibadət etmə.

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾
Hökm Onundur. Siz də Ona qaytarılacaqsınız! ← Onun camalından başqa hər şey məhvə olacaqdır.

﴿٢٩﴾ سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

əl-Ənkəbut (Hörümçək) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 69 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ
İnsanlar elə hesab edirlərmi ki, ← Əlif, Lam, Mim!

يُتْرَكُوٓا اَنْ يَقُولُوٓا اٰمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾
və onlar imtahan olunmayacaqlar? ← "İman gətirdik!"- deməlƏrilə onlardan əl çəkiləcək,

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذينَ صَدَقُوا
Şübhəsiz ki, Allah doğru danışanları da çox yaxşı bilir, ← Onlardan əvvəlkiləri də imtahana çəkmişdik.

وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبينَ ﴿٣﴾ اَمْ حَسِبَ الَّذينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّاٰتِ اَنْ يَسْبِقُونَا
Yoxsa pis əməllər edənlər bizdən sovuşacaqlarını zənn edirlər? ← yalançıları da əlbəttə çox yaxşı bilir.

سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٤﴾ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَٓاءَ اللّٰهِ
Kim Allaha qovuşacağına ümid edirsə (bilsin ki), ← Onlar necə də pis mühakimə yürüdürlər!

فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ وَهُوَ السَّميعُ الْعَليمُ ﴿٥﴾
O eşidəndir, biləndir! ← Allahın təyin etdiyi vaxt həqiqətən gələcəkdir.

وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمينَ ﴿٦﴾
Həqiqətən, Allah aləmlərə qətiyyən möhtac deyildir. ← Kim cihad edərsə, ancaq özü üçün cihad etmiş olar.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ
əlbəttə onların günahlarının üstünü örtərik, ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾
və mütləq onları, etdikləri əməllərdən daha gözəli ilə mükafatlandıracağıq.

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًاۜ وَاِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ
Əgər çalışsalar ki, bilmədiyin bir şeyi Mənə şərik qoşasan,← İnsana, valideynlərinə yaxşılıq etməyi tövsiyə etdik.

فَلَا تُطِعْهُمَاۜ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾
Mən də nələr etdiyinizi sizə xəbər verəcəyəm! ← onda onlara itaət etmə! Qayıdışınız Mənədir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾
şübhəsiz ki, onları salehlərin arasına daxil edəcəyik! ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ
“Biz Allaha iman gətirdik!” - deyər, ← İnsanlardan elə kimsə də var ki,

فَاِذَآ اُوذِيَ فِي اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللّٰهِ
insanların fitnəsini Allahın əzabı kimi hesab edər. ← Allah yolunda bir əziyyət gördüyü zaman isə,

وَلَئِنْ جَآءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ
mütləq: “Biz sizinlə birlikdə idik!” - deyər. ← Əgər Rəbbindən bir zəfər gəlsə,

اَوَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾
Allah aləmlərin (məxluqatın) ürəklərində olanları bilmirmi?!

وَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾
münafiqləri də yaxşı bilir! ← Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri də yaxşı bilir,

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ
“Bizim yolumuza tabe olun. Günahlarınızı öz boynumuza götürərik”.←Kafirlər isə möminlərə dedilər:

وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٢﴾
Onlar, həqiqətən, yalançıdırlar! ← Halbuki onların günahından heç bir şeyi öz boyunlarına götürməzlər.

وَلَيَحْمِلُنَّ اَثْقَالَهُمْ وَاَثْقَالًا مَعَ اَثْقَالِهِمْ
öz yükləri ilə yanaşı, (başqa) yükləri də. ← Əlbəttə, onlar öz (günah) yüklərini da yüklənəcəklər.

وَلَيُسْـَٔلُنَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾
Qiyamət günü, uydurduqları yalanlar barəsində mütləq sorğu-sual olunacaqlar!

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ اَلْفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِينَ عَامًاۜ
Onların arasında min ildən əlli il əskik (doqquz yüz əlli il) qaldı.←Biz Nuhu da öz tayfasına göndərdik.

فَاَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾
Onları da, özləri zülm edərkən tufan yaxaladı.

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا اٰيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾
və onu aləmlərə bir ibrət dərsi etdik. ← Beləcə onu (Nuhu) və gəmi əhlini xilas etdik,

وَاِبْرٰهِيمَ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ
"Allaha ibadət edin və Ondan qorxun! ← İbrahimi də (yad et)! Bir zaman o, öz tayfasına demişdi:

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾
Heç bilirsiniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir?!

اِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ اِفْكًا
və yalan yaradırsınız (uydurursunuz). ← Allahı qoyub ancaq bütlərə ibadət edirsiniz,

اِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللّٰهِ الرِّزْقَ
Elə isə ruzini Allah qatından istəyin! ← Həqiqətən, Allah qoyub, ibadət etdikləriniz sizə ruzi verə bilməzlər.

وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾
Siz Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız!"← Ona ibadət edin və Ona şükür edin.

وَاِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ اُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ
Əgər təkzib etsəniz, sizdən əvvəlki ümmətlər də təkzib etmişdilər.

وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللّٰهُ الْخَلْقَ
Allahın yaratmağı necə başlatdığını görmədilərmi? ← Peyğəmbərin vəzifəsi ancaq açıq-aşkar təbliğ etməkdir!

ثُمَّ يُعِيدُهُ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾
Həqiqətən, bu, Allah üçün asandır! ← Sonra onu geri qaytaracaqdır (yenidən dirildəcəkdir).

قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَاَ الْخَلْقَ
və (Allahın) yaratmağa necə başladığına baxın! ← De: "Yer üzündə gəzin,

ثُمَّ اللّٰهُ يُنْشِئُ النَّشْاَةَ الْاٰخِرَةَ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾
Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir! ← Sonra Allah axirət yaradılışını yaradacaqdır.

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاۤءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاۤءُ وَاِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾
Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← O, istədiyinə əzab verər, istədiyinə də rəhm edər.

وَمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاۤءِ
Nə yerdə, nə də göydə, siz (Allahı) aciz qoya bilməzsiniz!

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَلِقَاۤئِهِ
Allahın ayələrini və Onunla qarşılaşacaqlarını ← Allahdan başqa sizin nə bir haminiz, nə də köməkçiniz var!"
inkar edənlərə gəldikdə,

اُولٰۤئِكَ يَئِسُوا مِنْ رَحْمَتِي وَاُولٰۤئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٣﴾
Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır. ← onlar, Mənim mərhəmətimdən ümidlərini üzüblər.

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ

“Onu öldürün, yaxud onu yandırın!” ← Onun qövmünün cavabı isə ancaq (belə) demək oldu:

فَاَنْجٰيهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِۜ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirən bir tayfa üçün ibrətlər vardır! ← Allah isə onu oddan xilas etdi.

وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًاۙ مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۚ

dünya həyatında aranızdakı dostluğa görədir.←(İbrahim) dedi:“Allahı qoyub bütlərə pərəstiş etməyiniz yalnız,

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًاۘ

və bir-birinizə lənət oxuyacaqsınız. ← Sonra qiyamət günü bir-birinizi inkar edəcəksiniz,

وَمَاْوٰيكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٥﴾

Sizə kömək edənlər də tapılmayacaqdır!”← Sizin məskəniniz atəşdir.

فَاٰمَنَ لَهُ لُوطٌۢ وَقَالَ اِنِّي مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّيۜ

“Mən Rəbbimə (onun əmr etdiyi yerə) hicrət edirəm. ← Beləcə Lut ona iman gətirdi və dedi:

اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾

Həqiqətən, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibi Odur!”

وَوَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

Onun nəslinə də peyğəmbərlik və kitab əta etdik. ← Biz ona (İbrahimə) də İshaqı və Yəqubu bəxş etdik.

وَاٰتَيْنَاهُ اَجْرَهُ فِي الدُّنْيَاۚ وَاِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

O, axirətdə də mütləq salehlərdəndir! ← Dünyada ona mükafatını verdik.

وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ

“Həqiqətən, siz əxlaqsız bir iş görürsünüz ki, ← Lutu da (yad et)! Bir zaman o öz qövmünə demişdi:

مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

sizdən əvvəl aləmlərdən (məxluqatdan) heç kəs onu etməyib?

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَاْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ

yol kəsib məclislərinizdə çirkin iş görürsünüz?”←Həqiqətənmi siz kişilərə (şəhvətlə) yaxınlaşırsınız,

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾

“Əgər doğru danışanlardansansa, bizə Allahın əzabını gətir!” ← Qövmünün cavabı isə ancaq belə demək oldu:

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

(Lut) dedi: “Ey Rəbbim! Fitnə-fəsad törədən qövmə qarşı mənə yardım et!”

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا اِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوا اِنَّا مُهْلِكُوا اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ

"Biz bu məmləkət əhlini məhv edəcəyik. ← Elçilərimiz İbrahimə müjdə gətirdikləri zaman dedilər:

اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾

Həqiqətən oranın əhalisi zalımdır".

قَالَ اِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا

Onlar dedilər: "Biz, kimin orada olduğunu çox yaxşı bilirik.← (İbrahim) dedi: "Axı Lut oradadır!"

لَنُنَجِّيَنَّهُ وَاَهْلَهُ اِلَّا امْرَاَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٢﴾

(Övrəti, orada) qalanlardan olacaq!"← Onu və ailəsini əlbəttə xilas edəcəyik. Yalnız övrətindən başqa.

وَلَمَّا اَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا

(Lut) onlara görə kədərləndi və ürəyi sıxıldı. ← Elçilərimiz Luta gəldikləri zaman,

وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ اِنَّا مُنَجُّوكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا امْرَاَتَكَ

Biz səni və ailəni xilas edəcəyik. Yalnız övrətindən başqa.← Onlar isə dedilər: "Qorxma və kədərlənmə!

كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾

O (orada) qalanlardan olacaq!

اِنَّا مُنْزِلُونَ عَلٰى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

...etdikləri pozğunluğa görə!" ← Biz bu məmləkət əhlinin üzərinə göydən bir əzab endirəcəyik...

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا اٰيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

Həqiqətən, düşünən bir qövm üçün o məmləkətdən açıq-aydın bir ibrət nişanəsi saxladıq.

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ

O da dedi: "Ey qövmüm! Allaha ibadət edin! ← Mədyənə də qardaşları Şüeybi (göndərdik).

وَارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

və yer üzündə fitnə-fəsad törətməyin!" ← Qiyamət gününə ümid bəsləyin,

فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٣٧﴾

Onlar dizüstə çöküb evlərində qaldılar.← Amma onu təkzib etdilər. Buna görə onları sarsıntı yaxaladı.

وَعَادًا وَثَمُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ

Onların məskənlərindən sizə bəllidir. ← Həmçinin Adı və Səmudu (da məhv etdik).

وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

və gözüaçıq olduqları halda onları haqq yoldan çıxartdı. ← Şeytan, onlara öz əməllərini gözəl göstərdi,

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ

Musa onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. ← Qarunu da, Fironu da, Hamanı da (məhv etdik).

فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْاَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾

Onlar isə yer üzündə təkəbbürlük etdilər və (əzabımızdan) sovuşa bilmədilər!

فَكُلًّا اَخَذْنَا بِذَنْبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا

Onlardan kiminin üstünə qızmar daş yağdıran qasırğa göndərdik. ← Beləcə hər birini öz günahı ilə yaxaladıq.

وَمِنْهُمْ مَنْ اَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْاَرْضَ

onlardan kimini yerə gömdük, ← Onlardan kimini dəhşətli səs yaxaladı,

وَمِنْهُمْ مَنْ اَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

Lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Onlardan kimini suda boğduq. Allah onlara zülm etmirdi.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا

özünə yuva qurmuş hörümçəyin halına bənzəyir.← Allahdan başqasını özlərinə dost tutanların halı,

وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

Kaş biləydilər! ← Şübhəsiz ki, evlərin ən zəifi hörümçək yuvasıdır.

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!← Əlbəttə ki, Allah, Onu qoyub nəyə dua etdiklərini bilir.

وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَآ اِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

Onları isə yalnız (həqiqəti) bilənlər anlayarlar. ← Bu məsəlləri insanlar üçün çəkirik.

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

Həqiqətən, bunda, möminlər üçün bir ibrət vardır! ← Allah göyləri və yeri haqq olara yaratdı.

اُتْلُ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ

və namazı qıl. ← Kitabdan sənə vəhy olunanı oxu,

اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ

Şübhəsiz ki, namaz çirkin və pis işlərdən çəkindirər.

وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

Allah nə etdiklərinizi bilir! ← Allahı zikr etmək isə şübhəsiz ki, daha böyükdür.

وَلَا تُجَادِلُوٓا اَهْلَ الْكِتَابِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ اِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ

içlərindən zülm edənləri istisna olmaqla! ← Kitab əhli ilə ancaq ən gözəl tərzdə mücadilə edin,

وَقُولُوٓا اٰمَنَّا بِالَّذِيٓ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ

Və deyin ki: “Biz özümüzə nazil olana (Qurana) da, sizə nazil olana da inanırıq.

وَاِلٰهُنَا وَاِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

Biz Ona təslim olanlarıq!”← Bizim də ilahımız, sizin də ilahınız birdir.

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِۚ

Özlərinə kitab verdiyimiz kəslər ona (Qurana) inanırlar. ← Kitabı (Quranı) da sənə belə nazil etdik.

وَمِنْ هٰٓؤُلَٓاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِۜ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَآ اِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾

Bizim ayələrimizi yalnız kafirlər inkar edərlər! ← Bunlardan da ona inanan kimsələr var.

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ

nə də onu əlinlə yazırdın. ← (Ey Rəsulum!) Sən ondan əvvəl isə nə bir kitab oxuyurdun,

اِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾ بَلْ هُوَ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ

Əksinə, o, elm verilmiş kəslərin sinələrindəki açıq-aydın ayələrdir.←Yoxsa, batilə uyanlar şübhəyə düşərdilər.

وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَآ اِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ

Onlar dedi: “Rəbbindən ona möcüzələr enməli deyildimi?”←Bizim ayələrimizi yalnız zalımlar inkar edərlər.

قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاِنَّمَآ اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

Mən isə yalnız açıq-aşkar xəbərdarlıq edənəm!”← De ki: “Möcüzələr ancaq Allahın qatındadır.

اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ

Biz, özlərinə oxunan o kitabı sənə nazil etmişik! ← Onlara kifayət etmədimi;

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirən bir tayfa üçün mərhəmət və öyüd-nəsihət vardır!

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًاۚ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ

O, göylərdə və yerdə nə varsa bilir.← De: “Mənimlə sizin aranızda Allahın şahid olması kifayətdir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

onlar əsl ziyana uğrayanlardır!” ← Batilə inanıb Allahı inkar edənlərə gəldikdə,

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَآ اَجَلٌ مُسَمًّى
Əgər əvvəlcədən müəyyən edilmiş bir vaxt olmasaydı,← Əzabın gəlməsi üçün səni tələsdirirlər.

لَجَآءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَاْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾
Şübhəsiz ki, (əzab) onlara qəflətən, özləri də hiss etmədən gələcəkdir. ← əlbəttə, əzab onlara gələrdi.

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾
Həqiqətən, Cəhənnəm kafirləri bürüyəcəkdir!← Əzabın gəlməsi üçün səni tələsdirirlər.

يَوْمَ يَغْشٰيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾
Və deyəcək: "Etdiklərinizi dadın!"← O gün əzab onları üstlərindən və ayaqlarının altından saracaqdır.

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ اَرْضِي وَاسِعَةٌ فَاِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾
Elə isə, yalnız Mənə ibadət edin! ← Ey iman gətirən bəndələrim! Şübhəsiz ki, Mənim yerim genişdir.

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ اِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾
Sonra Bizim hüzurumuza qaytarılacaqsınız! ← Hər can ölümü dadacaqdır.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا
onları cənnət otaqlarında yerləşdirəcəyik. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾
Əməl edənlərin mükafatı necə gözəldir! ← Onun (ağacları) altından çaylar axar. Orada əbədi qalacaqlar.

اَلَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾ وَكَاَيِّنْ مِنْ دَآبَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا
Ruzisini daşıya bilməyən neçə-neçə canlılar da vardır.← O (əməl edən) kəslər ki, səbr edər və Rəbbinə təvəkkül edərlər!

اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾
O eşidəndir, biləndir. ← Allah onlara da, sizə də ruzi verir.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
"Kim göyləri və yeri yaratdı, günəşi və ayı ram etdi?" ← Həqiqətən, əgər onlardan soruşsan ki:

لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ فَاَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾
Elə isə, onlar (haqdan) necə döndərilirlər? ← Onlar mütləq deyəcəklər ki: "Allah!"

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾
Şübhəsiz, Allah hər şeyi biləndir!← Allah Öz bəndələrindən istədiyinin ruzisini artırar və azaldar.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
"Kim göydən su endirdi,← Həqiqətən, əgər onlardan soruşsan ki:

فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ
Onlar mütləq: "Allah!"-deyəcəklər.← və öldükdən (quruduqdan) sonra onunla yerə can verdi?"

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾
Lakin onların əksəriyyəti dərindən fikirləşmir!← De: "Həmd Allaha məxsusdur!"

وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ
Axirət yurduna gəldikdə,← Bu dünya həyatı, əyləncə və oyundan başqa bir şey deyildir.

لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾
şübhəsiz ki, o əsl həyatdır. Kaş biləydilər!

فَاِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
dini Ona məxsus edərək Allaha dua edərlər.← Onlar gəmiyə mindikləri zaman,

فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ اِلَى الْبَرِّ اِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾
yenə onlar (Ona) şərik qoşarlar ki,← (Allah) onları quruya çıxartdığı zaman,

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾
Onlar yaxın vaxtda biləcəklər!← özlərinə verdiklərimizi inkar etsinlər və kef çəksinlər.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ
Halbuki ətraflarındakı adamlar yaxalanırlar.← (Məkkəni) müqəddəs, təhlükəsiz etdiyimizi görmürlərmi?

اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
O kəsdən daha zalım kimdir ki, Allaha qarşı yalan uydurar,← Onlar batilə inanıb Allahın nemətinimi danırlar?

اَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُ اَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾
Kafirlər üçün Cəhənnəmdə yer yoxdurmu? ← yaxud özünə haqq gəldikdə onu təkzib edər?!

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَاِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾
Şübhəsiz ki, Allah yaxşı əməllər edənlərlədir! ← Yolumuzda cihad edənləri öz yollarımıza yönəldərik.

سُورَةُ الرُّومِ ﴿٣٠﴾

ər-Rum (Rumlular) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 60 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾
Rumlular (Bizanslılar) məğlub oldular. ← Əlif, Lam, Mim!

فِيٓ اَدْنَى الْاَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ﴿٣﴾
Onlar, məğlubiyyətlərindən sonra qalib gələcəklər; ← Ən yaxın (ən aşağı) bir yerdə.

فِي بِضْعِ سِنِينَ لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾
O gün möminlər sevinəcəklər;← Bir neçə il ərzində. Əvvəl də, sonra da iş (hökm) Allahındır.

بِنَصْرِ اللّٰهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَآءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾
O, yenilməz qüvvət sahibidir, mərhəmətlidir! ← Allahın köməyi ilə. O, istədiyinə kömək edər.

وَعْدَ اللّٰهِ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ وَعْدَهُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

Lakin insanların çoxu bilməz! ← Allahın vədidir. Allah Öz vədinə xilaf çıxmaz.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْاٰخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾

axirətdən isə onlar xəbərsizdirlər. ← Onlar dünya həyatının zahirini bilirlər,

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فٖيٓ اَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ

Allah göyləri, yeri və onların arasındakıları ancaq haqqla yaratdı,← Onlar öz-özlərinə düşünmürlərmi ki,

وَاَجَلٍ مُسَمًّى وَاِنَّ كَثٖيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾

Həqiqətən, insanların çoxu Rəbbi ilə qarşılaşacağını inkar edir.← və müəyyən bir müddət üçün (yaratdı)?

اَوَلَمْ يَسٖيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilərin aqibəti necə oldu? ← Yer üzündə gəzib görmürlərmi ki,

كَانُوٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَاَثَارُوا الْاَرْضَ وَعَمَرُوهَآ اَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا

Torpağı şumlayır və onu, bunlardan daha çox abad etmişdilər. ← Onlar bunlardan daha qüvvətli idilər.

وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ

Allah onlara zülm etmirdi,← Peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər.

وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

Ancaq onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذٖينَ اَسَآؤُا السُّوٓاٰى اَنْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿١٠﴾

Çünki Allahın ayələrini yalanlayıb onları lağa qoyurdular.← Sonra, pislik edənlərin aqibəti lap pis oldu.

اَللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعٖيدُهُ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

Sonra siz Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız.← Allah yaratmağa başlayır, sonra onu geri gətirir.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

Qiyamət qopacağı gün isə günahkarlar susub oturacaqlar.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعٰٓؤُا وَكَانُوا بِشُرَكَآئِهِمْ كَافِرٖينَ ﴿١٣﴾

Onlar öz şəriklərini inkar edəcəklər.←Şəriklərindən onlar üçün şəfaət edəcək kimsələr də olmayacaq.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾

Qiyamət qopacağı gün - məhz o gün onlar bir-birindən ayrılacaqlar.

فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فٖي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

onlar (cənnət) bağçaları içində sevinc içində olacaqlar. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَاَمَّا الَّذينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَلِقَآئِ الْاٰخِرَةِ
Kafir olub ayələrimizi və axirətə qovuşacaqlarını yalanlayanlara gəldikdə,

فَاُولٰٓئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾ فَسُبْحَانَ اللّٰهِ حينَ تُمْسُونَ وَحينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾
Elə isə axşama çatanda və səhərə çıxanda Allahı təsbih edin! ← onlar əzabın içinə gətiriləcəklər.

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَحينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾
Gün batanda da, günortaya çıxdığınızda da! ← Göylərdə və yerdə həmd Ona məxsusdur;

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ
diridən də ölü çıxardır. ← Ölüdən diri çıxardır,

وَيُحْيِي الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾
Siz də (dirildilib qəbirlərinizdən) belə çıxardılacaqsınız. ← Ölümündən sonra torpağı dirildir.

وَمِنْ اٰيَاتِهٓ اَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَآ اَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾
Sonra siz bir insan olub yayılırsınız. ← Sizi torpaqdan yaratması da Onun əlamətlərindəndir.

وَمِنْ اٰيَاتِهٓ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوٓا اِلَيْهَا
onlarla ünsiyyət edəsiniz.← Onun əlamətlərindəndir ki, sizin üçün öz cinsinizdən zövcələr yaratdı ki,

وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾
Həqiqətən, bunda, düşünən bir qövm üçün ibrətlər vardır! ← Aranızda da sevgi və mərhəmət yaratmışdır.

وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ
Dillərinizin və rənglərinizin müxtəlifliyi də. ← Göylərin və yerin yaradılışı Onun əlamətlərindəndir;

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِلْعَالِمينَ ﴿٢٢﴾
Şübhəsiz ki, bunda, bilənlər üçün ibrətlər vardır!

وَمِنْ اٰيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَآؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهٖ
Onun lütfündən (ruzi) istəməniz də. ← Gecə və gündüz yatmanız da Onun əlamətlərindəndir;

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾
Həqiqətən, eşidən insanlar üçün bunda ibrətlər vardır!

وَمِنْ اٰيَاتِهِ يُريكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
O, göydən su endirir, ← Qorxu və ümid verən ildırımı sizə göstərməsi də Onun əlamətlərindəndir.

فَيُحْيِي بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾
Həqiqətən, bunda, ağlını işlədən bir qövm üçün ibrətlər vardır. ← və ölümündən sonra yeri onunla dirildir.

وَمِنْ اٰيَاتِهٖٓ اَنْ تَقُومَ السَّمَٓاءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهٖۜ
Göyün və yerin, Onun əmrilə durması da Onun əlamətlərindəndir.

ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْاَرْضِ اِذَٓا اَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾
siz dərhal yerdən çıxarsınız. ← Sonra sizi bircə dəfə çağıran kimi,

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿٢٦﴾
Hamısı Ona boyun əyər!←Göylərdə və yerdə kim varsa Onundur.

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ
Bu (iş) Onun üçün çox asandır. ← Yaratmağa başlayan, sonra onu geri gətirən (yenidən dirildən) Odur.

وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾
O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdəki ən uca sifət də Ona məxsusdur.

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ اَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَٓاءَ
Sahib olduğunuz (kölələr) içərisində elə şərikləriniz varmı ki, ← (Allah) sizə özünüzdən bir məsəl çəkər.

فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَاَنْتُمْ فِيهِ سَوَٓاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ
Özünüzdən çəkindiyiniz kimi, onlardan çəkinəsiniz? ← sizə verdiyimiz ruzidə, siz ortaq olasınız;

كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾
Biz ayələri, ağlını işlədən bir qövm üçün belə ətraflı izah edirik.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُٓوا اَهْوَٓاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍۚ
Xeyr, zülm edənlər bilmədən öz nəfslərinin istəklərinə uydular.

فَمَنْ يَهْدِي مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٩﴾
Onlara kömək edə bilən kəslər də olmaz! ← Allahın yoldan çıxartdıqlarını kim doğru yola sala bilər?

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللّٰهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا
Allahın insanlara verdiyi fitrət (budur). ← Batildən haqqa tapınaraq üzünü dinə (İslama) tərəf tut.

لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ
Doğru din odur. ← Allahın yaratmasını dəyişdirmək olmaz.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾
Lakin insanların əksəriyyəti bilməz.

مُنِيبِينَ اِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾
Namazı qılın və müşriklərdən olmayın;← Tövbə edərək Ona dönün və Ondan qorxun.

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾
Hər bir firqə öz əlindəkinə sevinər. ← O (müşriklər)dən ki, öz dinini parçalayıb firqə-firqə oldular.

وَاِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ اِلَيْهِ

Ona (Rəbbinə) tərəf dönüb tövbə edərək Rəbbinə dua edərlər. ← İnsanlara bir zərər toxunduğu zaman

ثُمَّ اِذَا اَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

onlardan bir dəstə Rəbbinə şərik qoşar ki, ← Sonra (Allah) Öz mərhəmətindən onlara daddıran kimi,

لِيَكْفُرُوا بِمَا اٰتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

Hələki kef çəkin. Mütləq biləcəksiniz! ← onlara verdiyimiz (nemətləri) inkar etsinlər.

اَمْ اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

beləcə o (dəlil), şərik qoşmalarını söyləyir?! ← Yoxsa Biz onlara bir dəlil göndərdik ki,

وَاِذَا اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا

ona sevinərlər.← İnsanlara bir mərhəmət daddırdığımız zaman,

وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ اِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

onlar dərhal ümidsizliyə düşərlər.← Əgər onlara, öz əlləri ilə etdiklərinə görə bir müsibət üz verərsə,

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاۤءُ وَيَقْدِرُ

Allah istədiyi kimsənin ruzisini bol edər və azaldar?!← Onlar görmürlərmi ki,

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirən bir tayfa üçün ibrətlər vardır!

فَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ

Yaxın qohuma, yoxsula, müsafirə (zəkat yaxud sədəqədən) haqqını ver.

ذٰلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ وَاُولٰۤئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

Nicat tapanlar da məhz onlardır! ← Allahın camalını (rizasını) diləyənlər üçün bu daha xeyirlidir.

وَمَاۤ اٰتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَا فِيۤ اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللّٰهِ

Allah qatında artmaz.← İnsanların malı hesabına artması üçün, faizlə verdiyiniz şeylər,

وَمَاۤ اٰتَيْتُمْ مِنْ زَكٰوةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰۤئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

qat-qat artıranlar məhz onlardır! ← Allahın camalını (rizasını) diləyərək verdiyiniz zəkata gəldikdə,

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ

sonra sizi öldürər, sonra da sizi diriltdər.← O Allahdır ki, sizi yaratdı, sonra sizə ruzi verdi,

هَلْ مِنْ شُرَكَاۤئِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

O pakdır və şərik qoşduqlarından ucadır!← Şərikləriniz içində, bunlardan birini edən varmı?

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِي النَّاسِ

...insanların öz əlləri ilə əldə etdikləri üzündən.←Quruda və suda fəsad (pozuntu) ortaya çıxar...

لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

Bəlkə, onlar qayıtsınlar. ← Ona görə ki, (Allah) onlara, etdiklərinin bir qismini daddırsın.

قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ

və görün, əvvəlkilərin sonu necə oldu! ← De: “Yer üzündə gəzin

كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾ فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ

Üzünü düzgün dinə çevir... ← Onların çoxu müşrik idi.

مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ ﴿٤٣﴾

O gün (insanlar) bölük-bölük olarlar. ← ...geri çevrilməsi olmayan o gün Allahdan gəlməmişdən əvvəl!

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِاَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾

Kim də yaxşı iş görərsə, özləri üçün yer hazırlayırlar ki,← Kim kafir olarsa, onun küfrü öz əleyhinə olar.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

Həqiqətən, O, kafirləri sevməz!← (Allah), iman gətirib saleh əməl edənlərə Öz lütfündən mükafat versin.

وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ

sizə Öz mərhəmətindən daddırması, ← Onun əlamətlərindəndir; Küləkləri müjdəçi olaraq göndərməsi,

وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِاَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

Bəlkə, siz (Allaha) şükür edəsiniz!← onun əmri ilə gəmilərin üzməsi və nemətindən ruzi axtarmanız.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَٓاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Və onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər. ← Səndən əvvəl də onların qövmünə peyğəmbərlər göndərdik.

فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ اَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

Mö’minlərə kömək etmək Bizə vacibdir! ← Biz də günahkarlardan intiqam aldıq.

اَللّٰهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَٓاءِ كَيْفَ يَشَٓاءُ

Beləcə onları səmada necə istəsə yayar, ← O Allahdır ki, küləkləri göndərib buludları hərəkətə gətirir.

وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ

Onların (buludların) da arasından yağış çıxdığını görərsən. ← və onu topa-topa edər.

فَاِذَٓا اَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهِ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

dərhal onlar sevinərlər. ← Onu (yağışı) bəndələrindən istədiyinə verdiyi zaman,

وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

Halbuki üzərilərinə (o yağış) endirilməzdən əvvəl (ondan) ümidsiz idilər.

فَانْظُرْ اِلٰٓى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

öldükdən sonra yeri necə dirildir. ← Sən Allahın rəhmətinin (yağışın) izlərinə bax ki,

اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

və O, hər şeyə qadirdir! ← Həqiqətən, O (Allah), ölüləri dirildəndir,

وَلَئِنْ اَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَاَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾
ondan sonra mütləq nankor olarlar.← Əgər bir yel əsdirsək və onun (əkinlərin) saraldığını görsələr,

فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَآءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾
nə də dönüb gedən karlara çağırışı eşitdirə bilərsən!← Şübhəsiz, sən (haqqı) nə ölülərə eşitdirə bilərsən,

وَمَآ اَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ
Sən korları, düşdükləri əyri yoldan düz yola sala bilməzsən.

اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾
Onlar isə müsəlmanlardır! ← Sən (haqqı), yalnız ayələrimizə inananlara eşitdirə bilərsən.

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً
Sonra zəifliyin arxasınca qüvvətli etdi. ← O Allahdır ki, sizi zəif bir şeydən (nütfədən) yaratdı.

ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾
O, istədiyini yaradır. O, (hər şeyi) biləndir, qadirdir!← Sonra qüvvətliliyin arxasınca taqətsiz və qoca etdi.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ
onlar ancaq bir saat qalıblar. ← Qiyamət qopacağı gün günahkarlar and içərlər ki,

كَذٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾
Beləcə (haqq yoldan) döndərilirdilər.

وَقَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَالْاِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللّٰهِ اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ
“Allahın Kitabındakı diriliş gününə qədər qaldınız.← Elm və iman verilənlər isə deyərlər:

فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾
lakin siz bilmirdiniz!”← Bu da diriliş günüdür,

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾
Onların tövbə etmələri də istənilməz! ← O gün zalımlara, üzrləri heç bir fayda verməz.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِاٰيَةٍ
Həqiqətən, onlara bir möcüzə gətirsən də,← Bu Quranda insanlar üçün hər çür məsəl çəkdik.

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾
Allah, bilməyənlərin qəlblərini belə möhürləyər! ← kafirlər mütləq deyərlər: “Siz ancaq yalançısınız!”

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾
Və qəti inanmayanlar səni etinasızlığa sövq etməsinlər. ← Sən səbr et! Şübhəsiz ki, Allahın vədi haqdır.

﴿٣١﴾ سُورَةُ لُقْمَانَ

Loğman (Loğman əleyhissəlam) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 34 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِۙ ﴿٢﴾ هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَۙ ﴿٣﴾
Yaxşılıq edənlərə doğru yol və rəhmətdir.← Bu, hikmətli Kitabın (Quranın) ayələridir. ← Əlif, Lam, Mim!

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾
O kəslər ki, namazı qılar, zəkatı verər və axirətə qəti inanarlar;

اُو۬لٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾
Onlar əsl nicat tapanlardır! ← onlar öz Rəbbindən (göstərilmiş) doğru yol üzərindədirlər.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ
mənasız sözləri satın alarlar, ← İnsanlardan elə kimsələr də vardır ki,

لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍۗ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًاۜ
və onu məsxərəyə qoymaq üçün. ← heç bir biliyi olmadan Allah yolundan döndərmək üçün,

اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٦﴾
Onlar üçün alçaldıcı bir əzab vardır.

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا
onları eşitmirmiş kimi təkəbbürlə arxasını çevirər, ← Və ayələrimiz ona oxunduğu zaman,

كَاَنَّ فٖي اُذُنَيْهِ وَقْرًاۚ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٧﴾
Sən də ona şiddətli bir əzabla müjdə ver! ← qulaqlarında ağırlıq (karlıq) varmış kimi.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٨﴾
onlar üçün Nəim cənnətləri vardır. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

خَالِدِينَ فِيهَاۜ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّاۜ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾
O, yenilməz qüvvət, hikmət sahibidir! ← Orada əbədi qalacaqlar; Allahın haqq vədi olaraq!

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ
və yerdə möhkəm dağlar bərqərar etdi ki, ← (Allah), gördüyünüz göyləri diraksiz yaratdı,

اَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَٓابَّةٍۜ
Və ora hər növ heyvanlardan səpələdi. ← sizi yırğalamasın.

وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿١٠﴾
və (onunla) orada hər cür gözəl bitkilər yetişdirdik. ← Biz göydən su endirdik,

هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهٖۜ
İndi Mənə, ondan (Allahdan) başqalarının nə yaratdığını göstərin. ← Bu, Allahın yaratdıqlarıdır.

بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١١﴾
Xeyr, zalımlar açıq-aşkar zəlalət içindədirlər.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِه۪ۚ
Kim şükür etsə, yalnız özü üçün şükür edər.← Loğmana da; “Allaha şükür et!” - deyə hikmət verdik.

وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَم۪يدٌ ﴿١٢﴾
həqiqətən Allah heç nəyə möhtac deyildir, şükürə layiqdir! ← Kim nankor olsa, (bilsin ki),

وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِه۪ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ
“Ey oğlum! Allaha şərik qoşma! ← Bir zaman Loğman öz oğluna nəsihət edərək demişdi:

اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظ۪يمٌ ﴿١٣﴾
Şübhəsiz ki, (Allaha) şərik qoşmaq böyük zülmdür!”

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ
Anası zəiflik üstünə zəifliklə onu (qarnında) daşıdı.← İnsana, ata-anasına (yaxşılıq etməyi) də tövsiyə etdik.

وَفِصَالُهُ ف۪ي عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ ل۪ي وَلِوَالِدَيْكَ اِلَيَّ الْمَص۪يرُ ﴿١٤﴾
Mənə və ata-anana şükür et. Axır dönüş Mənədir!← Onun (süddən) kəsilməsi isə iki il ərzində olur.

وَاِنْ جَاهَدَاكَ عَلٰٓى اَنْ تُشْرِكَ ب۪ي مَا لَيْسَ لَكَ بِه۪ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا
onda onlara itaət etmə. ← Əgər bilmədiyin bir şeyi Mənə şərik qoşmağına cəhd göstərsələr,

وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًاۘ وَاتَّبِعْ سَب۪يلَ مَنْ اَنَابَ اِلَيَّ
Tövbə edib Mənə tərəf yönələnlərin yolunu izlə. ← Dünyada onlarla gözəl davran.

ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾
Mən də nə etdiklərinizi (bir-bir) sizə xəbər verəcəyəm! ← Sonra qayıdışınız Mənədir.

يَا بُنَيَّ اِنَّهَٓا اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ ف۪ي صَخْرَةٍ
bir qayanın içində olsa da, ← (Loğman dedi): “Oğlum, o (etdiyin bir iş), xardal dənəsi ağırlığında olsa da,

اَوْ فِي السَّمٰوَاتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ لَط۪يفٌ خَب۪يرٌ ﴿١٦﴾
Həqiqətən, Allah lətifdir, xəbərdardır! ← Allah onu gətirər. ← yaxud göylərdə və ya yerin içində (olsa da),

يَا بُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ
yaxşı işlər görməyi əmr et, pis işləri qadağan elə! ← Ey oğlum! Namazı qıl,

وَاصْبِرْ عَلٰى مَٓا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿١٧﴾
Həqiqətən, bunlar vacib əməllərdəndir! ← Sənə üz verəcək müsibətlərə də döz.

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًاۜ
Yer üzündə lovğa-lovğa gəzmə! ← İnsanlara yanağını bükmə (təkəbbürlə üz çevirmə)!

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍۚ ﴿١٨﴾
Həqiqətən, Allah, özündən razı qalıb özünü tərifləyən heç kəsi sevməz!

وَاقْصِدْ ف۪ي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ اِنَّ اَنْكَرَ الْاَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَم۪يرِ ﴿١٩﴾
Çünki səslərin ən çirkini, uzunqulağın səsidir! ← Yerişində müvazinəti gözlə və səsini qaldırma!

اَلَمْ تَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
Allah göylərdə və yerdə nə varsa sizə ram etmişdir, ← Görmədinizmi ki,

وَاَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ
İnsanlardan elə kimsələr də var ki, ← aşkar və gizli nemətləri sizə bol-bol vermişdir?

يُجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾
...elmi, doğru yol göstərən rəhbəri və bir nurani kitabı olmadan. ← Allah barəsində mübahisə edər...

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَا
"Xeyr, atalarımızın getdiyi yola tabe olacağıq!"- deyərlər.← Onlara: "Allahın nazil etdiyinə tabe olun!"- deyildikdə,

اَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾ وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ اِلَى اللّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ
Kim yaxşı əməl sahibi olub üzünü Allaha təslim edərsə, ← Şeytan onları cəhənnəm əzabına çağırırdısa necə?

فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى وَاِلَى اللّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ ﴿٢٢﴾
İşlərin axırı Allaha (qayıdır)! ← ən möhkəm ipə yapışmış olar.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ
Onlar Bizə qayıdacaqlar.←Kim də küfr etsə, onun küfrü səni kədərləndirməsin.

فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾
Həqiqətən, Allah ürəklərin içini biləndir! ← Biz də onlara, nələr etdiklərini xəbər verəcəyik.

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ اِلٰى عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾
Sonra onları ağır bir əzaba məcbur edəcəyik! ← Biz onlara bir az kef çəkdirərik.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ
"Göyləri və yeri kim yaratmışdır?" ← Həqiqətən, əgər sən onlardan soruşsan ki:

لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾
Lakin onların çoxu bilməz! ← Şübhəsiz, deyəcəklər ki: "Allah!" De ki: "Həmd olsun Allaha!"

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾
Həqiqətən Allah möhtac deyildir, şükrə layiqdir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır.

وَلَوْ اَنَّ مَا فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ
dənizə də arxasından yeddi dəniz qatılsaydı, ← Əgər (yazmaq üçün) yer üzündəki ağaclar qələm olsaydı,

مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾
Həqiqətən, Allah yenilməz qüdrət sahibi, hikmət sahibidir! ← Allahın sözləri (yazmaqla) tükənməzdi.

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ اِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾
Həqiqətən, Allah eşidəndir, görəndir! ← Sizi yaratmaq və diriltmək ancaq bir nəfəri (yaratmaq) kimidir.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ
gündüzü də gecəyə qatır, ← Görmürsənmi ki, Allah gecəni gündüzə qatır,

وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرٖيٓ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى
Hər biri müəyyən müddətə qədər dövr edər. ← günəşi və ayı (sizin üçün) ram etdi?

وَاَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرٌ ﴿٢٩﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ
Bu ona görədir ki, Allah özü haqqdır, ← Həqiqətən, Allah, nələr etdiyinizdən xəbərdardır!

وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبٖيرُ ﴿٣٠﴾
Həqiqətən, Allah ucadır, böyükdür! ← Ondan başqa dua etdikləri isə batildir.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ تَجْرٖي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ اٰيَاتِهٖ
(Allah) sizə, Öz əlamətlərindən göstərsin deyə!?← Görmədinmi ki, gəmilər dənizdə Allahın lütfü ilə üzür;

اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾
Həqiqətən, bunda, səbr edən, çox şükür edən hər kəs üçün ibrətlər vardır!

وَاِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصٖينَ لَهُ الدّٖينَ
dini Ona məxsus edərək Allaha dua edərlər. ← Onları, kölgələr kimi dalğalar bürüdüyü zaman,

فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ اِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ
onlardan (bəziləri) orta mövqe tutar. ← (Allah) onları quruya çıxartdıqda

وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَآ اِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾
Bizim ayələrimizi yalnız hər bir nankor xain inkar edər!

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزٖي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهٖ
Atanın oğula heç bir fayda verə bilməyəcəyi bir gündən qorxun; ← Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun.

وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهٖ شَيْـًٔا اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ
Allahın vədi, şübhəsiz ki, haqdır. ← Oğulun da ataya heç bir şeylə fayda verə bilməyəcəyi (gündən qorxun)!

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿٣٣﴾
Şeytan sizi, Allahla (Mərhəmətliliyinə arxayın edib) aldatmasın! ← Dünya həyatı sizi aldatmasın.

اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ
Yağışı O yağdırır. ← Həqiqətən, qiyamət haqqında məlumat Allah qatındadır.

وَيَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ وَمَا تَدْرٖي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا
Heç kəs səhər nə qazanacağını bilməz, ← Bətnlərdə olanı da bilir.

وَمَا تَدْرٖي نَفْسٌ بِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوتُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٖيمٌ خَبٖيرٌ ﴿٣٤﴾
Allah, şübhəsiz ki, biləndir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← və heç kəs hansı yerdə öləcəyini bilməz.

﴿٣٢﴾ سُورَةُ السَّجْدَة

əs-Səcdə (Səcdə) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 30 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ تَنْز۪يلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ ف۪يهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ ﴿٢﴾
Kitabın, aləmlərin Rəbbi tərəfindən nazil edilməsində heç bir şəkk-şübhə yoxdur! ← Əlif, Lam, Mim!

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
Xeyr, o, Rəbbindən (nazil olan) bir haqqdır ki, ← Yoxsa onlar: "O, onu özündən uydurmuşdur!" - deyirlər?

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَٓا اَتٰيهُمْ مِنْ نَذ۪يرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾
Bəlkə, onlar doğru yola yönələlər! ← səndən əvvəl özlərinə peyğəmbər gəlməmiş bir qövmü qorxudasan.

اَللّٰهُ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا ف۪ي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ
Sonra ərşə ucaldı. ← Allah, göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaradandır.

مَا لَكُمْ مِنْ دُونِه۪ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَف۪يعٍ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾
Elə isə öyüd-nəsihət qəbul etməyəcəksinizmi? ← Sizin, Ondan başqa heç bir haminiz və şəfaətçiniz yoxdur.

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَٓاءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ ف۪ي يَوْمٍ
Sonra bir gündə Ona doğru yüksəlir ki, ← O, göydən yerə qədər olan işləri idarə edir.

كَانَ مِقْدَارُهُٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾
onun müddəti, sizin saydığınızın min ilə bərabərdir.

ذٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَز۪يزُ الرَّح۪يمُ ﴿٦﴾
yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir! ← O, qeybi və aşkarı biləndir,

اَلَّذ۪ٓي اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ مِنْ ط۪ينٍ ﴿٧﴾
İnsanı yaratmağa da palçıqdan başladı. ← Yaratdığı hər şeyi gözəl yaradandır.

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَٓاءٍ مَه۪ينٍ ﴿٨﴾
Sonra onun nəslini nütfədən - dəyərsiz sudan əmələ gətirdi.

ثُمَّ سَوّٰيهُ وَنَفَخَ ف۪يهِ مِنْ رُوحِه۪
və ona öz ruhundan üfürdü. ← Sonra onu müəyyən şəklə saldı,

وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٔدَةَ قَل۪يلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾
Nə qədər də az şükür edirsiniz! ← O sizə göz, qulaq və ürək verdi.

وَقَالُٓوا ءَاِذَا ضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ ءَاِنَّا لَف۪ي خَلْقٍ جَد۪يدٍ
biz yenidənmi yaradılacağıq?" ← Onlar dedilər: "Torpağın içində yox olandan sonra,

بَلْ هُمْ بِلِقَٓاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ﴿١٠﴾
Əksinə, onlar Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarını inkar edənlərdir!

قُلْ يَتَوَفّٰيكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذ۪ي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾
Sonra Rəbbinizə qaytarılacaqsınız!" ← De: "Sizə müvəkkil olan ölüm mələyi sizin canınızı alacaqdır.

وَلَوْ تَرَىٰٓ اِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُؤُسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَآ اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا
"Ey Rəbbimiz! gördük və eşitdik.←Kaş görəydin; O vaxt günahkarlar, Rəbbinin yanında başlarını aşağı dikib:

فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾
Biz tam yəqinliklə inandıq!"-(deyərlər)! ← Elə isə, bizi geri qaytar ki, yaxşı iş görək.

وَلَوْ شِئْنَا لَاٰتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدٰيهَا وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنّي
Lakin Mənim sözüm gerçək olacaq: ← Əgər istəsəydik, hər kəsi öz doğru yoluna gətirərdik.

لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعينَ ﴿١٣﴾
"Cəhənnəmi mütləq cinlər və insanların hamısıyla dolduracağam!"

فَذُوقُوا بِمَا نَسيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَاۚ اِنَّا نَسينَاكُمْ
Biz də sizi unutduq.← Bu gününüzlə qarşılaşacağınızı unutduğunuza görə dadın (əzabı)!

وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾
Etdiyiniz əməllərə görə dadın əbədi əzabı!

اِنَّمَا يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا الَّذينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا
onunla öyüd verildiyi zaman səcdəyə qapanarlar, ← Bizim ayələrimizə ancaq o kəslər iman gətirərlər ki,

وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾ تَتَجَافٰى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ
Onlar yataqlarından qalxarlar,← və onlar təkəbbür göstərməyərək Rəbbini həmd ilə təsbih edərlər.

يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًاۘ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾
və onlara verdiyimiz ruzilərdən (kasıblar üçün) xərcləyərlər. ← qorxu və ümid içində Rəbbinə dua edərlər,

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَآ اُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍۚ جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾
Etdiklərinin mükafatı olaraq!← Onlar üçün gözlərinə sevinci olan nələr saxlandığını heç kəs bilməz;

اَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًاۜ لَا يَسْتَوُنَ ﴿١٨﴾
Onlar eyni deyillər! ← Mömin olan kimsə ilə fasiq olan kimsə eynidirmi?!

اَمَّا الَّذينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَاْوٰىۘ
onlar üçün Mə'va cənnətləri vardır ki, ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾
etdikləri əməllər müqabilində (orada) qonaq qalacaqlar.

وَاَمَّا الَّذينَ فَسَقُوا فَمَاْوٰيهُمُ النَّارُ كُلَّمَآ اَرَادُوٓا اَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَآ
Onlar hər dəfə oradan çıxmaq istədikdə, ← Fasiqlərə gəldikdə isə, onların məskəni cəhənnəmdir.

اُعيدُوا فيهَا وَقيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذي كُنْتُمْ بِه۪ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾
"Yalan hesab etdiyiniz cəhənnəm əzabını dadın!"← ora qaytarılacaqlar və onlara deyiləcəkdir:

وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰى دُونَ الْعَذَابِ الْاَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾
böyük əzabdan əvvəl. Bəlkə, onlar qayıdalar! ← Onlara mütləq dünya əzabından da daddıracağıq,

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّه۪
Rəbbinin ayələri ilə ona öyüd-nəsihət verilər, ← O kəsdən daha zalım kim ola bilər ki,

ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَاۜ اِنَّا مِنَ الْمُجْرِم۪ينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾
Biz, şübhəsiz ki, günahkarlardan intiqam alarıq! ← sonra onlardan üz döndərər?!

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ ف۪ي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَٓائِه۪
(Ey Rəsulum!) Sən onunla (Musa ilə) görüşəcəyinə şübhə etmə. ← Musaya da kitabı (Tövratı) verdik.

وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَن۪ٓي اِسْرَٓاء۪يلَ ﴿٢٣﴾
Biz onu da İsrail oğulları üçün doğru yol göstərən bir rəhbər etmişdik.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ بِاَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُواۜ
Çünkü səbr etdilər, ← Əmrimizlə onlardan, haqq yolu göstərən rəhbərlər təyin etmişdik.

وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾
və ayələrimizə qəti olaraq inanırdılar.

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ف۪يمَا كَانُوا ف۪يهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾
...ixtilafda olduqları şeylər barəsində!← Həqiqətən, Rəbbin qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir...

اَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
Özlərindən əvvəlki neçə-neçə nəsilləri məhv etməyimiz, onları doğru yola yönəltmədimi?

يَمْشُونَ ف۪ي مَسَاكِنِهِمْ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ اَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾
Yenə də qulaq asmırlarmı?← Həqiqətən, bunda ibrətlər vardır. ← Onların yurdlarında gəzirlər.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَسُوقُ الْمَٓاءَ اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِه۪ زَرْعًا
onunla (torpaqdan) əkinlər çıxardırıq?← Görmürlərmi ki, Biz quru yerə su aparıb,

تَأْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَاَنْفُسُهُمْ اَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾
Yenə də görmürlərmi? ← Ondan, heyvanları və özləri yeyirlər.

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْفَتْحُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ ﴿٢٨﴾
Onlar deyirlər ki: "Əgər doğru danışanlardansınızsa, bu fəth nə vaxt olacaqdır?

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا ا۪يمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾
Onlara möhlət də verilməz!" ← De: "Fəth günü kafirlərə imanları heç bir fayda verməz.

فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ اِنَّهُمْ مُنْتَظِرُونَ ﴿٣٠﴾
Əlbəttə, onlar da gözləyirlər! ← Elə isə, onlardan üz çevir və gözlə!

سُورَةُ الْاَحْزَاب ﴿٣٣﴾

əl-Əhzab (Dəstələr) surəsi

(Mədinədə azil olmuşdur, 73 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ

Kafirlərə və münafiqlərə də itaət etmə! ← Ey Peyğəmbər! Allahdan qorx!

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًاۙ ﴿١﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ

Rəbbindən sənə vəhy olunana (Qurana) tabe ol! ← Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًاۙ ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

Allaha təvəkkül et. Allahın vəkil olması kifayət edər! ← Allah, şübhəsiz ki, nə etdiklərinizdən xəbərdardır!

مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهٖۚ وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓـئِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ اُمَّهَاتِكُمْ

və zihar etdiyiniz zövcələrinizi sizə ana etməmişdir.← Allah bir adamın sinəsində iki ürək yaratmamışdır,

وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَٓاءَكُمْ اَبْنَٓاءَكُمْ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْ

Bunlar öz ağzınızdakı (boş) sözlərinizdir.← Oğulluğa götürdüklərinizi də sizə oğul etməmişdir.

وَاللّٰهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾

və O, (doğru) yola yönəldir! ← Allah isə doğru deyir,

اُدْعُوهُمْ لِاٰبَٓائِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ

Bu, Allah yanında daha ədalətlidir. ← Onları, öz atalarının (adları ilə) çağırın.

فَاِنْ لَمْ تَعْلَمُٓوا اٰبَٓاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ

onda sizin din qardaşlarınız və yaxınlarınızdır. ← Əgər onların atalarını bilməsəniz,

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَٓا اَخْطَاْتُمْ بِهٖۙ وَلٰكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ

Lakin qəlbinizin qəsdən etdiyi (üçün günah vardır). ← Etdiyiniz səhvlərə görə sizə günah yoxdur.

وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَاَزْوَاجُهٓ اُمَّهَاتُهُمْ

Onun övrətləri də onların analarıdır. ← Peyğəmbər möminlərə, onların özlərindən daha yaxındır.

وَاُو۬لُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ

...möminlərdən və mühacirlərdən. ← Qohumlar Allahın Kitabında biri-birinə daha yaxındırlar...

اِلَّٓا اَنْ تَفْعَلُٓوا اِلٰٓى اَوْلِيَٓائِكُمْ مَعْرُوفًاۜ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

Bu, kitabda (lövhi-məhfuzda) yazılmışdır.← Ancaq dostlarınıza bir yaxşılıq edə bilərsiniz.

وَاِذْ اَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّنَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ
Səndən də, Nuhdan da, ← Biz bir zaman peyğəmbərlərdən əhd almışdıq;

وَاِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾
Biz onlardan möhkəm bir əhd almışdıq ki,← İbrahimdən də, Musadan da, Məryəm oğlu İsadan da!

لِيَسْئَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَاَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٨﴾
və kafirlər üçün şiddətli bir əzab hazırlasın! ← doğru danışanlardan doğruluqlarını soruşsun,

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَٓاءَتْكُمْ جُنُودٌ
O zaman ordu sizin üstünüzə gəlmişdi.← Ey iman gətirənlər! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın!

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًاۚ ﴿٩﴾
Allah sizin nə etdiyinizi görür.← Biz də onların üstünə külək və görmədiyiniz ordu göndərdik.

اِذْ جَٓاؤُكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ
və o vaxt gözünüz bərəlmişdi. ← O zaman onlar üstünüzə yuxarıdan və aşağıdan hücum etmişdi,

وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللّٰهِ الظُّنُونَا ﴿١٠﴾
Allah barəsində də müxtəlif fikirlərə düşmüşdünüz. ← Ürəyiniz ağzınıza gəlmişdi.

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١١﴾
və şiddətli bir şəkildə sarsılmışdılar.← Orada möminlər imtahana çəkilmişdi,

وَاِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُٓ اِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾
"Allah və peyğəmbəri bizə ancaq yalan vəd etdi."← O vaxt münafiqlər və qəlbində xəstəlik olanlar deyirdilər:

وَاِذْ قَالَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ يَٓا اَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ
"Ey Yəsrib (Mədinə) əhli. Sizin üçün duracaq bir yer yoxdur,← O vaxt onlardan bir tayfa demişdi:

فَارْجِعُواۚ وَيَسْتَاْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ اِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ
"Evlərimiz açıqdır"-deyirdilər. ← Geri qayıdın!" Onlardan bir dəstə isə Peyğəmbərdən izin istəyərək:

وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ اِنْ يُرِيدُونَ اِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾
Onlar ancaq (döyüşdən) qaçmaq istəyirdilər. ← Halbuki o (evləri) açıq deyildi.

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ
sonra onlardan fitnə törətmək istənilsəydi, ← Əgər onun hər tərəfindən üzərilərinə girilib (hücum edilsəydi),

لَاٰتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَٓا اِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾
və bunda azacıq da olsa yubanmazdılar. ← sözsüz ki, onu edərdilər,

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْاَدْبَارَ
(düşməndən) üz çevirib qaçmayacaqlar.← Halbuki daha əvvəl Allaha söz vermişdilər ki,

وَكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْؤُلًا ﴿١٥﴾
Allaha verilən əhd (barəsində) sorğu-sual olunacaqdır!

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ

əgər ölməkdən, yaxud öldürülməkdən qaçarsınızsa. ← De: "Qaçmaq sizə heç bir fayda verməz,

وَاِذًا لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

O zaman ancaq az bir müddət kef çəkərsiniz.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً

"Əgər (Allah) sizin üçün bir pislik yaxud bir rəhmət diləsə?!" ← De: "Sizi Allahdan kim qoruya bilər,

وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾

Onlar, özləri üçün Allahdan başqa nə bir hami, nə də bir yardımçı tapa bilərlər.

قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَٓائِلِينَ لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنَا

qardaşlarına: "Bizim yanımıza gəlin!"-deyənləri də.← Şübhəsiz ki, Allah sizdən mane olanları da tanıyır,

وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾

(Onların) ancaq az bir hissəsi döyüşə gələr.

اَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَاِذَا جَٓاءَ الْخَوْفُ رَاَيْتَهُمْ

Bir qorxu üz verdiyi zaman, onları görərsən ki, ← Sizdən əsirgəyərlər.

يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ تَدُورُ اَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشٰى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ

Qorxu getdiyi vaxt, ← can üstə olan adam kimi gözləri dolana-dolana sənə baxırlar.

سَلَقُوكُمْ بِاَلْسِنَةٍ حِدَادٍ اَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ اُولٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا

Onlar iman gətirməmişlər. ← qənimətdə xəsislik edib acı dilləri ilə sizi sancarlar.

فَاَحْبَطَ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾

Bu, Allah üçün asandır!←Buna görə də Allah onların əməllərini puça çıxartmışdır.

يَحْسَبُونَ الْاَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَاِنْ يَأْتِ الْاَحْزَابُ

Əgər dəstələr gələrsə, ← Dəstələrin getmədiklərini zənn edirlər.

يَوَدُّوا لَوْ اَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْاَعْرَابِ يَسْئَلُونَ عَنْ اَنْبَٓائِكُمْ

sizə dair xəbərləri soruşsunlar. ← istərdilər ki, özləri çöldə bədəvilər arasında olaydılar ki,

وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوٓا اِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ

Əlbəttə, Allahın Rəsulunda, o kəs üçün gözəl bir örnək var ki,← Əgər sizinlə olsaydılar, ancaq az döyüşərdilər.

كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

Allahı da çox zikr edər! ← o, Allaha və axirət gününə ümid bəsləyər,

وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزَابَ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ

"Bu, Allahın və Peyğəmbərinin bizə vəd etdiyi şeydir. ← Möminlər o dəstələri gördükləri zaman dedilər:

وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّٓا اِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

(Bu) onların yalnız imanını və itaətini artırdı. ← Allah və Peyğəmbəri də doğru söyləmişlər!"

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِ

Allaha etdikləri əhdə sadiq olarlar. ← Möminlərdən elə kişilər vardır ki,

فَمِنْهُمْ مَنْ قَضٰى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

Onlar (əhdlərini) əsla dəyişdirmədilər ki,← Onlardan kimisi şəhid olmuş, onlardan kimisi də gözləyir.

لِيَجْزِيَ اللّٰهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ اِنْ شَٓاءَ

münafiqlərə də istəsə əzab versin, ← Allah doğruları doğruluqlarına görə mükafatlandırsın,

اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٤﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← yaxud onların tövbələrini qəbul etsin.

وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا

Onlar heç bir xeyir qazana bilmədilər. ← Allah kafirləri qəzəbli olduqları halda geri qaytardı.

وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, qüdrət sahibidir!← Axı döyüşdə Allah möminlərə kifayət etdi.

وَاَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ

və ürəklərinə qorxu saldı.← (Allah), kitab əhlindən olub onlara kömək edənləri öz qalalarından endirdi

فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَاْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾

Bir qismini öldürürsünüz, bir qismini də əsir alırsınız.

وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَمْ تَطَؤُهَا

həmçinin ayaq basmadığınız bir yerə! ← (Allah) sizi onların yerlərinə, yurdlarına və mallarına varis etdi,

وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾

Axı Allah hər şeyə qadirdir!

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا

“Əgər siz dünya həyatını və onun bər-bəzəyini istəyirsinizsə, ← Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə de ki:

فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾

və gözəl bir tərzdə sizi boşayım! ← gəlin sizi mal ilə faydalandırım (talaq haqqınızı verim),

وَاِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ

Əgər Allahı, Rəsulunu və axirət yurdunu istəyirsinizsə,

فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

Allah sizdən yaxşı işlər görənlər üçün böyük bir mükafat hazırlamışdır.

يَا نِسَٓاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَاْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ

Sizdən kim açıq-aşkar bir çirkin iş görsə, ← Ey Peyğəmbərin zövcələri!

يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

Bu, Allah üçün asandır! ← onun əzabı ikiqat olar.

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَآ اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ

onun mükafatını ikiqat verərik.← Sizdən kim Allaha və Rəsuluna itaət edib yaxşı işlər görsə,

وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

Biz onun üçün (Cənnətdə) tükənməz ruzi də hazırlamışıq.

يَا نِسَآءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِنَ النِّسَآءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ

Əgər (Allahdan) qorxursunuzsa, ← Ey Peyğəmbərin zövcələri! Siz (başqa) qadınlardan biri kimi deyilsiniz.

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ

Yoxsa qəlbində xəstəlik olan kimsə tamaha düşər. ← onda (yad kişilərə) nazlı-nazlı danışmayın.

وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾

Və yaxşı söz danışın!

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُولٰى

İlkin Cahiliyyat dövründəki kimi açıq-saçıq olmayın. ← Evlərinizdə qərar tutun.

وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَاٰتِينَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Allaha və Onun rəsuluna itaət edin. ← Namazı qılın, zəkatı verin.

اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

və sizi tərtəmiz etsin!← Ey ev əhli (əhli-beyt)! Allah yalnız istər ki, sizdən çirkinliyi yox etsin,

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

Həqiqətən Allah lütfkardır, xəbərdardır!”← Evlərinizdə oxunan Allahın ayələrini və hikməti xatırlayın.

اِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

Həqiqətən, müsəlman kişilər və müsəlman qadınlar, mömin kişilər və mömin qadınlar,

وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ

müti kişilər və muti qadınlar, doğru danışan kişilər və doğru danışan qadınlar,

وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ

səbirli kişilər və səbirli qadınlar, təvazökar kişilər və təvazökar qadınlar,

وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّٓائِمِينَ وَالصَّٓائِمَاتِ

sədəqə verən kişilər və sədəqə verən qadınlar, oruc tutan kişilər və oruc tutan qadınlar,

وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيرًا

Allahı çox zikr edən kişilər, ← ayıb (övrət) yerlərini (zinadan) qoruyan kişilər və (bunları) qoruyan qadınlar;

وَالذَّاكِرَاتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

Allah, onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat hazırlamışdır! ← və (Allahı) çox zikr edən qadınlar;

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَمْرًا

Allah və Peyğəmbəri bir işə hökm etdiyi zaman, ← Mömin kişiyə və mömin qadına yaraşmaz ki,

اَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə asi olarsa,← öz işlərində onların (başqa) bir seçimi olsun.

فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾

şübhəsiz ki, (haqq yoldan) açıq-aydın azmışdır!

وَاِذْ تَقُولُ لِلَّذِيٓ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاَنْعَمْتَ عَلَيْهِ اَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ

“Zövcəni saxla (boşama),← Bir vaxt, Allahın nemət verdiyi və sənin də nemət verdiyin bir şəxsə deyirdin:

وَاتَّقِ اللّٰهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ

Allahın aşkar etdiyi şeyi ürəyində gizli saxlayırdın və insanlardan qorxurdun. ← və Allahdan qorx!”

وَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشٰيهُ فَلَمَّا قَضٰى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا

Zeyd onu boşadığı zaman, ← Halbuki sənin qorxmalı olduğuna ən layiq olan Allahdır.

زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِيٓ اَزْوَاجِ اَدْعِيَآئِهِمْ

oğulluqlarının övrətləri ilə (evlənməkdə) möminlərə bir çətinlik olmasın...← səni onunla evləndirdik ki,

اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

Allahın hökmü mütləq yerinə yetər! ←...onları boşadıqları zaman!

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهُ

...Allahın ona vacib buyurduğu bir şeydə, ← Peyğəmbərə heç bir günah yoxdur...

سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾

Allahın əmri əzəli hökmdür! ← daha əvvəl gəlib-getmişlər barəsində Allahın qanunu kimi.

اَلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهُ

ondan çəkinər, ← O kəslər, Allahın risalətini təbliğ edər,

وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾

Allah özü haqq-hesab çəkməyə kifayətdir. ← və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmazlar.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَآ اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَسُولَ اللّٰهِ

Lakin, Allahın Rəsuludur, ← Muhəmməd, kişilərinizdən heç birinin atası deyildir.

وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

Allah hər şeyi biləndir! ← və peyğəmbərlərin sonuncusudur.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَاَصِيلًا ﴿٤٢﴾

Onu səhər-axşam təsbih edin! ← Ey iman gətirənlər! Allahı çox zikr edin!

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ

sizi zülmətdən nura çıxartmaq üçün. ← Mələkləri ilə birlikdə sizə mərhəmət bəxş edən Odur,

وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

O möminlərə rəhm edəndir!

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾

(Allah) onlar üçün gözəl mükafat hazırlamışdır.← Ona qovuşacaqları gün, onların xeyir-duaları “salam”- dır!

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًاۙ ﴿٤٥﴾

Həqiqətən, Biz səni bir şahid, bir müjdəçi və bir qorxudan kimi göndərdik! ← Ey Peyğəmbər!

وَدَاعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِه۪ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

və nurlu bir çıraq olaraq (olaraq göndərdik)! ← Və də Onun izni ilə Allaha tərəf çağıran,

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِاَنَّ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾

onlar üçün Allah tərəfindən böyük bir mükafat vardır. ← Möminlərə də müjdə ver ki,

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ اَذٰيهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ

Onların əziyyətlərinə fikir vermə və Allaha təvəkkül et. ← Kafirlərə və münafiqlərə də itaət etmə.

وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ

Ey iman gətirənlər! Əgər mömin qadınlarla evlənib, ← Vəkil olaraq Allah kifayət edər.

ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ

sonra özlərinə toxunmadan əvvəl onlara talaqlarını versəniz,

فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَاۚ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

Onlara bir şey verib gözəl tərzdə sərbəst buraxın!← onlar üçün gözləmə müddəti saymağınıza ehtiyac yoxdur.

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّٓا اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰت۪ٓي اٰتَيْتَ اُجُورَهُنَّ

Mehrlərini verdiyin zövcələrini, ← Ey Peyğəmbər! Biz sənin üçün halal etdik;

وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ

əmin qızlarını, bibilərinin qızlarını, ← Allahın sənə bəxş etdiklərindən sahib olduğun (cariyələri),

وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الّٰت۪ي هَاجَرْنَ مَعَكَ

səninlə birlikdə hicrət etmiş dayın qızlarını və xalalarının qızlarını,

وَامْرَاَةً مُؤْمِنَةً اِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَسْتَنْكِحَهَاۗ

- əgər Peyğəmbər onunla evlənmək istəyərsə -, ← və özünü Peyğəmbərə bağışlayan hər hansı mömin qadını,

خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ

Onlara nəyi vacib etdiyimizi bilirik... ← möminlərə deyil, sənə məxsus olmaq üzrə.

ف۪ٓي اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ

sənə bir çətinlik olmasın deyə. ← ...onların zövcələri və sahib olduqları (cariyələr) barəsində,

وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَح۪يمًا ﴿٥٠﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

تُرْجِي مَنْ تَشَآءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِيٓ اِلَيْكَ مَنْ تَشَآءُ
istədiyini də öz yanına ala bilərsən. ← Onlardan (zövcələrindən) istədiyini təxirə salarsan,

وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ
sənə heç bir günah yoxdur. ← Ayırdığın (övrətlərin)dən də istədiyini (öz yanına qaytarmaqda),

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ تَقَرَّ اَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ
kədərlənməsinlər, ← Ən münasib olanı budur ki, onların gözləri aydın olsun (sevinsinlər),

وَيَرْضَيْنَ بِمَآ اٰتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ
Allah qəlblərinizdə olanları bilir. ← və onların hamısı, sənin onlara verdiklərindən razı qalsınlar.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, həlimdir!

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُ مِنْ بَعْدُ وَلَآ اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ اَزْوَاجٍ
Onları başqa qadınlarla dəyişmək də olmaz, ← Bundan sonra sənə (başqa) qadınlar halal olmaz.

وَلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ
Sahib olduğunuz (cariyələr bundan) istisnadır. ← onların gözəllikləri sənin xoşuna gəlsə belə.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٢﴾ يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
Ey iman gətirənlər! Peyğəmbərin evlərinə girməyin, ← Allah hər şeyə nəzarət edəndir!

اِلَّآ اَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ اِنٰيهُ
sizə yeməyə icazə verilmədən onun bişməsini gözləməyin.

وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَاْنِسِينَ لِحَدِيثٍ
və yediyiniz vaxt söhbətə dalmadan dağılın. ← Lakin dəvət olunduğunuz zaman girin,

اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ
Amma o sizdən utanır. ← Həqiqətən bu, Peyğəmbərə əziyyət verir.

وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَاِذَا سَاَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا
Onlardan (Onun zövcələrindən) bir şey soruşduğunuz zaman, ← Allah isə həqiqəti (demək)dən çəkinməz.

فَسْـَٔلُوهُنَّ مِنْ وَرَآءِ حِجَابٍ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ
Bu sizin ürəklərini və onların ürəkləri üçün daha çox saflıq verər. ← pərdə arxasından onlardan soruşun.

وَمَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ وَلَآ اَنْ تَنْكِحُوٓا اَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهٓ اَبَدًا
Ondan sonra onun zövcələri ilə evlənmək də əsla (yaraşmaz).← Allahın Peyğəmbərini incitmək sizə yaraşmaz;

اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾
Həqiqətən, bu, Allah qatında böyük (günah)dır!

اِنْ تُبْدُوا شَيْـًٔا اَوْ تُخْفُوهُ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾
şübhəsiz ki, Allah hər şeyi biləndir!← Əgər bir şeyi açıq bildirsəniz, yaxud onu gizli saxlasanız,

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيٓ اٰبَآئِهِنَّ وَلَآ اَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ اِخْوَانِهِنَّ وَلَآ اَبْنَآءِ اِخْوَانِهِنَّ

qardaşları, qardaşlarının oğulları, ← Onlara heç bir günah yoxdur; Ataları, oğulları,

وَلَآ اَبْنَآءِ اَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ

sahib olduqları (kölə və cariyələr barədə). ← bacılarının oğulları, öz qadınları,

وَاتَّقِينَ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə şahiddir! ← Allahdan qorxun!

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ

Həqiqətən, Allah və Onun mələkləri Peyğəmbərə salavat göndərirlər.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ اِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Həqiqətən Allahı və Onun Peyğəmbərini ←Ey iman gətirənlər! Ona salavat göndərib layiqincə salamlayın! incidənlərə,

لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾

və onlar üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışdır! ← Allah dünyada və axirətdə lənət eləmiş,

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا

Mömin kişiləri və mömin qadınları, etmədikləri bir işdən ötrü incidənlər,

فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾

şübhəsiz ki, böhtan və açıq-aydın bir günah götürmüşlər!

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ

örtüklərini üzərilərinə örtsünlər.← Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə, qızlarına və möminlərin övrətlərinə de ki,

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

Allah bağışlayandır, rəhmlidir!← Bu, onların tanınması və onlara əziyyət verilməməsi üçün daha uyğundur.

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ

qəlblərində xəstəlik olanlar və Mədinədə qəsdən yalan şayiələr yayanlar; ← Əgər son qoymasa münafiqlər,

لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ اِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

Sonra səninlə ancaq az bir müddət orada qonşu ola bilərlər.← şübhəsiz ki, səni onların üstünə qaldırarıq.

مَلْعُونِينَ اَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا اُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾

mütləq tutulub öldürülərlər, ← Lənətlənmiş olaraq qalarlar. Harada ələ keçsələr,

سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

Allahın qanununda əsla dəyişiklik görməzsən! ← Allahın, öncə gəlib-getmişlər haqqındakı qanunu olaraq!

يَسْئَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ
De: “Onun elmi ancaq Allah qatındadır!” ← İnsanlar səndən qiyamət barədə soruşar.

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾
Nə bilirsən, bəlkə də, o qiyamət yaxın bir vaxtda olacaq.

اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾
və onlar üçün yanar od hazırlamışdır. ← Şübhəsiz ki, Allah kafirlərə lənət eləmiş,

خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾
(Özlərinə) nə bir hami, nə də bir yardımçı tapa biləcəklər. ← Orada əbədi qalacaqlar.

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَٓا اَطَعْنَا اللّٰهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾
“Kaş Allaha itaət edəydik, Peyğəmbərə də itaət edəydik!”← Üzləri odda çevrildiyi gün onlar deyəcəklər:

وَقَالُوا رَبَّنَٓا اِنَّٓا اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَٓاءَنَا فَاَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾
Beləcə bizi yoldan azdırdılar.←Və deyəcəklər:“Ey Rəbbimiz! Biz ağalarımıza və böyüklərimizə itaət etdik.

رَبَّنَٓا اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾
Onları böyük bir lənətə düçar elə!” ← Ey Rəbbimiz! Onlara ikiqat əzab ver.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ اٰذَوْا مُوسٰى
Ey iman gətirənlər! Musaya əziyyət verən kəslər kimi olmayın!

فَبَرَّاَهُ اللّٰهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللّٰهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾
O, Allah qatında çox hörmətli idi. ← Allah onu (Musanı) onların dediklərindən təmizə çıxartdı.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾
və doğru söz söyləyin ki, ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

يُصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ
və sizin günahlarınızı bağışlasın. ← (Allah) sizin əməllərinizi islah etsin,

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾
böyük bir uğur qazanar. ← Kim Allaha və Peyğəmbərinə itaət etsə,

اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا
Ancaq ona yüklənməkdən imtina etdilər ← Biz əmanəti göylərə, yerə və dağlara təklif etdik.
və ondan qorxdular.

وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ اِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾
Həqiqətən, o, çox zalım, çox cahildir. ← İnsan isə onu yükləndi.

لِيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ
(Bu) ona görədir ki, Allah, münafiq kişilərə, münafiq qadınlara, müşrik kişilərə və müşrik qadınlara əzab versin;

وَيَتُوبَ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾
Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!← və Allah, mömin kişilərin və mömin qadınların tövbəsini qəbul etsin.

سُورَةُ سَبَإٍ ﴿٣٤﴾

Səba surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 54 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ

Göylərdə və yerdə nə varsa (hamısının) sahibi olan Allaha həmd olsun!

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

O, hikmət sahibidir, (hər şeydən) xəbərdardır!← Axirətdə də həmd Ona məxsusdur.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا

Göydən enəni də, oraya qalxanı da (bilir).← Yerə daxil olanı da, oradan çıxanı da (Allah) bilir.

وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

O, rəhm edəndir, bağışlayandır!

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَاْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلٰى وَرَبِّي

De: "Xeyr, Rəbbimə and olsun ki, ← Kafirlər: "Qiyamət bizə gəlməyəcəkdir!" - dedilər.

لَتَاْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ

Göylərdə və yerdə zərrə qədər bir şey Ondan gizli qalmaz.← o sizə gələcəkdir. (Allah) qeybi biləndir.

وَلَآ اَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرُ اِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣﴾

açıq-aydın kitabda (lövhi-məhfuzda) olmasın! ← Bundan daha kiçik, nə də daha böyük bir şey yoxdur ki,

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُوْلٰٓئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

Onlar üçün bağışlanma və tükənməz ruzi var!"← Ona görə ki, iman edib yaxşı işlər görənləri mükafatlandırsın.

وَالَّذِينَ سَعَوْ فِيٓ اٰيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ اُوْلٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ اَلِيمٌ ﴿٥﴾

onlar üçün şiddətli, pis bir əzab vardır.←Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlərə gəldikdə,

وَيَرَى الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِيٓ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّ

Rəbbindən sənə nazil edilən (Quran) haqqdır, ← Elm verilmiş kimsələr görürlər ki,

وَيَهْدِيٓ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

və yenilməz qüvvət sahibi, şükrə layiq olan (Allahın) yolunu göstərir.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ

"Sizə bir adam göstərəkmi ki, sizə (belə) xəbər verir: ← Kafirlər isə dedilər:

اِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ اِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

"Bütövlüklə parçalanıb dağılandan sonra siz yenidən yaradılacaqsınız?

اَفْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَمْ بِه۪ جِنَّةٌ
yoxsa onun bir dəliliyi var?" ← O, Allaha qarşı özündən yalanmı uydurur,

بَلِ الَّذ۪ينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَع۪يدِ ﴿٨﴾
Xeyr, axirətə inanmayanlar əzab və uzaq bir zəlalət içindədirlər.

اَفَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا بَيْنَ اَيْد۪يهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ
Başlarının üstündəki göyü və ayaqlarının altındakı yeri görmürlərmi?

اِنْ نَشَاْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَٓاءِ
yaxud göyün bir parçasını onların üzərinə endirərik. ← Əgər istəsək, onları yerə batırar,

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِكُلِّ عَبْدٍ مُن۪يبٍ ﴿٩﴾
Şübhəsiz ki, bunda, tövbə edib (Allaha tərəf) dönən hər bir bəndə üçün ibrət vardır!

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ مِنَّا فَضْلًا
Həqiqətən, Biz Davuda Öz dərgahımızdan bir lütf bəxş edib (buyurduq):

يَا جِبَالُ اَوِّب۪ي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَاَلَنَّا لَهُ الْحَد۪يدَ ﴿١٠﴾
Və dəmiri onun üçün yumşaltdıq ki; ← "Ey dağlar, ey quşlar! Onunla birlikdə (Allahı) təsbih edin!"

اَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ
"Geniş zirehlər düzəlt və (onları) toxuduğun zaman ölçüyə riayət et!

وَاعْمَلُوا صَالِحًا اِنّ۪ي بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ ﴿١١﴾
Həqiqətən, Mən nə etdiyinizi görürəm!" ← Və yaxşı işlər görün.

وَلِسُلَيْمٰنَ الرّ۪يحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ
O, səhər bir aylıq yol, günortadan sonra da bir aylıq yol (gedirdi). ← Süleymana da küləyi (ram etdik).

وَاَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّه۪
Cinlərin bir qismi Rəbbinin izni ilə onun yanında işləyirdi. ← Onun üçün mis mədənini sel kimi axıtdıq.

وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّع۪يرِ ﴿١٢﴾
ona yandırıcı atəşin əzabından daddırırdıq. ← Onlardan kim əmrimizdən çıxırdısa,

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَٓاءُ مِنْ مَحَار۪يبَ وَتَمَاث۪يلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ
hovuzlara bənzər çanaqlar və yerindən ← Onun üçün, istədiyi məbədləri və heykəlləri düzəldirdilər, tərpənməyən qazanlar da.

اِعْمَلُٓوا اٰلَ دَاوُ۫دَ شُكْرًا وَقَل۪يلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾
Bəndələrimdən şükür edənlər azdır! ← Ey Davud ailəsi! (Allaha) şükr edin!

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلٰى مَوْتِه۪ٓ اِلَّا دَٓابَّةُ الْاَرْضِ تَاْكُلُ مِنْسَاَتَهُ
onun öldüyünü ancaq əsasını yeyən ağac qurdu onlara bildirdi.← Onun ölümünü hökm etdiyimiz zaman isə,

فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ اَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ
əgər onlar qeybi bilsəydilər, ← O (ölmüş vəziyyətdə) yerə yıxıldığı zaman cinlərə bəlli oldu ki,

مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُه۪ينِ ﴿١٤﴾
alçaldıcı əzab içində qalmazdılar.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ
(Orada) sağdan və soldan iki bağça vardı; ← Səba yurdunda bir nişanə var idi.

كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾
Gözəl bir diyar və bağışlayan bir Rəbb!"← "Rəbbinizin ruzisindən yeyin və Ona şükür edin.

فَاَعْرَضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ
Biz də üstlərinə Ərim selini göndərdik. ← Onlar isə üz döndərdilər.

وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ اُكُلٍ خَمْطٍ وَاَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾
acı meyvəli, yulğun ağaclı və bir az da sidr ağaclıdır.← Onların iki bağçasını elə iki bağçaya çevirdik ki,

ذٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِيٓ اِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٧﴾
Biz, nankordan başqasına cəza verərikmi? ← Onları, nankorluqlarına görə belə cəzalandırdıq.

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً
Onlar və bərəkət verdiyimiz məmləkətlər arasında, aydın görünən qəsəbələr inşa etmişdik.

وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَاَيَّامًا اٰمِنِينَ ﴿١٨﴾
"Gecələri-gündüzləri orada arxayın gəzin!" ← Orada gediş-gəliş yaratmışdıq.

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ اَسْفَارِنَا وَظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ
Və öz-özlərinə zülm etdilər. ← Onlar isə dedilər: "Ey Rəbbimiz! Səfərlərimizin arasını (məsafəni) uzaq et!"

فَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾
Əlbəttə bunda, səbredən, şükredən hər kəs üçün ibrətlər var!←Və onları pərən-pərən salıb əfsanələrə çevirdik.

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ اِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾
Bir dəstə mömin istisna olmaqla, (hamısı) ona uydu. ← Həqiqətən İblisin onlar haqqındakı zənni düz çıxdı.

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ
Əslində onun (İblisin) onlar üzərində heç bir hökmü yoxdur.

اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢١﴾
Axı sənin Rəbbin hər şeyi hifz edəndir!← Lakin (bu), axirətə inananla ona şəkk edəni bilməmiz üçündür.

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ
Onlar göylərdə və yerdə zərrə qədər bir şeyə sahib deyillər.← De:"Allahdan başqa iddia etdiklərinizi çağırın".

وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾
O kimsənin, onlardan bir köməkçisi də yoxdur! ← Onların bunlarda bir şərikliyi yoxdur.

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهُ
izin verdiyi kimsələr istisna olamaqla. ← Onun qatında, şəfaət fayda verməz,

حَتّٰٓى اِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَاۙ قَالَ رَبُّكُمْ
onlar deyərlər: "Rəbbiniz nə buyurdu?"← Nəhayət, ürəklərindən o qorxu çıxdığı zaman,

قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾
Deyəcəklər ki: "Haqqı! O ucadır, böyükdür!"

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ
De ki: "Allahdır! ← De: "Göylərdən və yerdən sizə ruzi verən kimdir?"

وَاِنَّٓا اَوْ اِيَّاكُمْ لَعَلٰى هُدًى اَوْ في ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾
doğru yolda yaxud açıq-aydın zəlalət içində?" ← Elə isə bizik, yoxsa sizsiniz;

قُلْ لَا تُسْئَلُونَ عَمَّٓا اَجْرَمْنَا وَلَا نُسْئَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾
Biz də, etdiklərinizdən sorğuya çəkilməyəcəyik! ← De: "Etdiyimiz günahlardan sorğuya çəkilməyəcəksiniz.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
sonra bizim aramızda ədalətlə hökm edəcəkdir. ← De: "Rəbbimiz bizi toplayacaq,

وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾
Ədalətlə hökm edən, (hər şeyi) bilən Odur!"

قُلْ اَرُونِيَ الَّذِينَ اَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَٓاءَ كَلَّاؕ بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾
Xeyr. Yenilməz qüvvət, hikmət sahibi O Allahdır!"← De: "Ona qoşduğunuz şərikləri mənə göstərin.

وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا كَٓافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾
Lakin insanların çoxu bilməz!←Səni bütün insanlara yalnız müjdəçi və qorxudan olaraq göndərdik.

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾
"Əgər doğru danışırsınızsa, bu vəd nə vaxt olacaq?"← Onlar isə deyərlər:

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَاْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾
ondan bir an belə nə geri qalar, nə də irəli keçə bilərsiniz!" ← De: "Sizə vəd olunmuş bir gün vardır ki,

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
nə də ondan əvvəlkilərə!"← Kafir olanlar isə dedilər: "Biz nə bu Qurana inanırıq,

وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ الْقَوْلَ
Rəbbinin hüzurunda saxlanılıb bir-birinə söz qaytararlar. ← Kaş zalımları, o zaman görəydin;

يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَٓا اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾
"Əgər siz olmasaydınız, mütləq mömin olardıq!" ← Acizlər, özlərini yuxarı tutanlara deyərlər:

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوٓا اَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدٰى بَعْدَ اِذْ جَٓاءَكُمْ

“Doğru yol sizə gəldikdən sonra sizi bizmi döndərdik?← Özlərini yuxarı tutanlar acizlərə deyərlər:

بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

Xeyr, siz günahkar idiniz.”

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ

“Xeyr, gecə-gündüz hiylə qururdunuz. ← Acizlər də özlərini yuxarı tutanlara deyərlər:

اِذْ تَاْمُرُونَنَٓا اَنْ نَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهُ اَنْدَادًاۜ

və Ona şəriklər qoşaq”. ← O zaman, bizə əmr edirdiniz ki, Allahı inkar edək,

وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْاَغْلَالَ فٖٓي اَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُواۜ

Və küfr edənlərin boyunlarına zəncir vurarıq. ← Əzabı gördükləri zaman peşmançılıqlarını gizlədərlər.

هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَٓا اَرْسَلْنَا فٖي قَرْيَةٍ مِنْ نَذٖيرٍ

Bir məmləkətə qorxudan (bir peyğəmbər) göndərdikdə, ← Onlar ancaq etdikləri əməllərin cəzasını çəkərlər.

اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَٓا اِنَّا بِمَٓا اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

“Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik!” ← onun naz-nemət içində yaşayan sakinləri sadəcə dedilər ki:

وَقَالُوا نَحْنُ اَكْثَرُ اَمْوَالًا وَاَوْلَادًاۙ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبٖينَ ﴿٣٥﴾

və bizə əzab da verilməyəcəkdir”.← Onlar dedilər: “Bizim mal-dövlətimiz və övladımız daha çoxdur,

قُلْ اِنَّ رَبّٖي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

Lakin insanların əksəriyyəti bilməz!”← De:“Şübhəsiz, Rəbbim istədiyinin ruzisini artırar və azaldar.

وَمَٓا اَمْوَالُكُمْ وَلَٓا اَوْلَادُكُمْ بِالَّتٖي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفٰٓى اِلَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًاۘ

İman gətirib yaxşı işlər görənlər müstəsnadır.← Sizi bizə yaxınlaşdıran nə malınız, nə də uşaqlarınızdır.

فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَزَٓاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ اٰمِنُونَ ﴿٣٧﴾

və onlar otaqlarda əminlik içində olacaqlar. ← Əməllərinə görə onların mükafatları qat-qat artıq olacaq,

وَالَّذٖينَ يَسْعَوْنَ فٖٓي اٰيَاتِنَا مُعَاجِزٖينَ اُولٰٓئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾

onlar əzabın içinə gətiriləcəklər.← Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlərə gəldikdə,

قُلْ اِنَّ رَبّٖي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَٓا اَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ

Siz nə xərcləsəniz, ← De: “Həqiqətən, Rəbbim bəndələrindən istədiyinin ruzisini bol edər və azaldar.

فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقٖينَ ﴿٣٩﴾

O, ruzi verənlərin ən yaxşısıdır!” ← O (Allah) onun əvəzini verər.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اَهٰٓؤُلَٓاءِ اِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾
sonra mələklərə deyəcək: “Bunlarmı sizə ibadət edirdilər?”← O gün (Allah) onların hamısını yığacaq,

قَالُوا سُبْحَانَكَ اَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ
Bizim hamimiz onlar deyil, Sənsən!” ← (Mələklər) deyəcəklər: “Sən paksan.

بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ اَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾
Onların əksəriyyəti onlara (cinlərə) iman gətirmişdi. ← Xeyr, onlar cinlərə ibadət edirdilər.

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا
Zalımlara da deyəcəyik: ← Bu gün bir-birinizə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilərsiniz.

ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾
“Dadın yalan hesab etdiyiniz cəhənnəm odunun əzabını!”

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَٓا اِلَّا رَجُلٌ
dedilər ki: “Bu ancaq elə bir adamdır ki, ← Ayələrimiz onlara açıq-aşkar olaraq oxunduğu zaman:

يُرِيدُ اَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُكُمْ وَقَالُوا مَا هٰذَٓا اِلَّٓا اِفْكٌ مُفْتَرًى
Və dedilər:“Bu, uydurma yalandan başqası deyil!”← sizi atalarınızın ibadət etdiklərindən döndərmək istəyir!”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾
“Bu yalnız açıq-aşkar bir sehrdir!”← Kafir olanlara haqq (Qur’an) gəldikdə deyirlər ki:

وَمَٓا اٰتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَٓا اَرْسَلْنَٓا اِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٤﴾
və səndən əvvəl onlara, xəbərdar edən birini göndərməmişdik.← Halbuki onlara, oxuyacaqları bir kitab vermәmişdik,

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَٓا اٰتَيْنَاهُمْ
Ancaq onlara verdiklərimizin onda birinə nail olmamışlar. ← Onlardan əvvəlkilər də yalanlamışdılar.

فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾
Bəs Mənim inkar etməyim necə oldu! ← Onlar da Mənim Peyğəmbərlərimi yalanladılar.

قُلْ اِنَّمَٓا اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ اَنْ تَقُومُوا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى
Allah üçün iki-iki, bir-bir ayağa qalxın. ← De: “Mən sizə ancaq bir öyüd verəcəyəm.

ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ
Sonra dərindən düşünün! Sizin yoldaşınızda (Muhəmmәddə) heç bir dəlilik əlaməti yoxdur.

اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾
O yalnız qarşıdakı şiddətli əzabla sizi qorxudan (bir peyğəmbər)dir!”

قُلْ مَا سَاَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ
Mənim mükafatım ancaq Allaha aiddir. ← o sizin olsun. ← De: “Mən sizdən bir muzd istəmişəmsə,

وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾ قُلْ اِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾
De:“Həqiqətən, Rəbbim haqqı nazil edir. Qeybi ən yaxşı biləndir!” ← O, hər şeyə şahiddir!”

قُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

Batil nə ortaya bir şey çıxarar, nə də geri qayıdar!" ← De: "Haqq (islam dini) gəldi.

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَآ اَضِلُّ عَلٰى نَفْسِي ۚ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ

Əgər doğru yolla getsəm,← De: "Əgər mən (haqq yoldan) azsam, ancaq öz əleyhimə azmış olaram.

فَبِمَا يُوحِيٓ اِلَيَّ رَبِّي اِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

Həqiqətən, O eşidəndir, yaxındır.← Rəbbimin mənə vəhy etdiyi (Quran) sayəsindədir.

وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَاُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

Və yaxın bir yerdə yaxalanmışlar.← Kaş qorxduqları zaman görəydin! Qaçmaq da mümkün deyil.

وَقَالُوٓا اٰمَنَّا بِهِ ۚ وَاَنّٰى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ۚ ﴿٥٢﴾

Amma uzaq bir yerdən (imana) necə nail ola bilərlər?! ← Onlar: "Ona inandıq!" - deyirlər.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

və uzaq bir yerdən qeybə haqqında fikir yürüdürdülər. ← Halbuki onlar daha əvvəl onu inkar etmişdilər,

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ

Artıq onlarla istədikləri şey arasında əngəl törədilmişdir;

كَمَا فُعِلَ بِاَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Həqiqətən onlar, anlaşılmaz bir şəkk içində idilər. ← Necəki daha əvvəl, onlara bənzər kimsələrə edilmişdi.

سُورَةُ فَاطِر ﴿٣٥﴾

Fatir (Yaradan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 45 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِيٓ اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَ

ikiqanadlı, üçqanadlı və dördqanadlı mələkləri elçi edəndir! ← (O) Allaha həmd olsun ki, göyləri və yeri yaradandır,

يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir!← (Allah) yaradarkən istədiyini artırar.

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ

ona mane olacaq heç nə yoxdur.← Allah insanlara mərhəmətindən bir şey əta edərsə,

وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

O qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← Onun vermədiyi bir şeyi də Ondan başqa kimsə göndərə bilməz.

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ

Allahdan başqa bir yaradan varmı?!← Ey insanlar! Allahın, sizin üzərinizdəki nemətini yada salın.

يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Bəs necə döndərilirsiniz?← O sizə göylərdən və yerdən ruzi verər.

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ
səndən əvvəl də peyğəmbərlər təkzib olunmuşdu. ← Əgər səni təkzib etsələr (bil ki),

وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٤﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ
Ey insanlar! Şübhəsiz ki, Allahın vədi haqdır. ← (Bütün) işlər Allaha qaytarılacaqdır!

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿٥﴾
O tovlayan (Şeytan) da, Allahla sizi tovlamasın! ← Elə isə dünya həyatı sizi aldatmasın.

اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا
Elə isə onu (özünüzə) düşmən tutun.← Həqiqətən, Şeytan sizin düşməninizdir.

اِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ اَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾ اَلَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
Kafir olanlar üçün şiddətli əzab vardır. ← O, öz tərəfdarlarını ancaq cəhənnəm əhli olmağa çağırır.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿7﴾
onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır! ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوٓءُ عَمَلِهِ فَرَاٰهُ حَسَنًا فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَآءُ
Şübhəsiz ki, Allah istədiyini zəlalətə salar,← Pis əməli, özünə yaxşı göstərilib onu yaxşı görənmi?!

وَيَهْدِي مَنْ يَشَآءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ
Buna görə də onlar üçün özünü üzüb həlak etmə. ← istədiyini də doğru yola salar.

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾
Həqiqətən, Allah onların nə etdiklərini biləndir!

وَاللّٰهُ الَّذِيٓ اَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ اِلٰى بَلَدٍ مَيِّتٍ
Biz onu (buludları) ölü bir məmləkətə qovub, ← Buludları hərəkətə gətirən küləkləri göndərən Allahdır!

فَاَحْيَيْنَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذٰلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾
Diriltmək belə olur! ← öldükdən sonra yeri onunla dirildirik.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا
bütün izzət-qüdrət Allaha məxsusdur. ← Kim izzət-qüdrət istəsə (bilsin ki),

اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّاٰتِ
Pis əməllər edənlərə gəldikdə,← Yaxşı söz Ona tərəf yüksələr və yaxşı əməl onu qaldırar.

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ اُولٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١٠﴾
Onların qurduqları hiylələr boşa çıxar.← onlar üçün şiddətli bir əzab vardır.

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا
Sonra sizi cüt-cüt (kişi və qadın) etmişdir. ← Allah sizi torpaqdan, sonra nütfədən yaratdı.

وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ
Ömür sürənin uzun ömür sürməsi,←Ondan xəbərsiz, heç bir dişi hamilə olmaz və (bətnindəkini) yerə qoymaz.

وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٓ اِلَّا فِي كِتَابٍ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾
Həqiqətən, bu, Allah üçün asandır. ← onun ömrünün qısaldılması da ancaq kitabdadır.

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَآئِغٌ شَرَابُهُ
Bu şirindir, dadlıdır, içməyə rahatdır.← İki dəniz eyni deyildir.

وَهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَاْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا
Hər birindən təzə (balıq) əti yeyirsiniz,← Bu biri isə həddindən artıq şordur, acıdır.

وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ
Gəmilərin də, orada (suyu) yara-yara üzdüyünü görürsən ki,←və taxdığınız bəzək əşyaları çıxardırsınız.

لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾
və bəlkə (Allaha) şükür edəsiniz.← Onun (Allahın) lütfündən ruzi axtarasınız,

يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
O, günəşi və ayı da ram etmişdir.← (Allah) gecəni gündüzə qatar, gündüzü də gecəyə qatar.

كُلٌّ يَجْرِي لِاَجَلٍ مُسَمًّى ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ
Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Hakimiyyət Onundur. ← Hər biri müəyyən müddətədək hərəkət edər.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾
Ondan qeyri dua etdikləriniz xurma çəyirdəyinin pərdəsinə də sahib deyillər.

اِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَآءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ
Eşitsələr belə sizə cavab verə bilməzlər.← Əgər onları çağırsanız, sizin çağırışınızı eşitməzlər.

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾
Heç kəs sənə, Xəbərdar olan kimi xəbər verə bilməz!← Qiyamət günü isə sizin şərik qoşduğunuzu danacaqlar.

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ اِلَى اللّٰهِ وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾
Allah isə (heç nəyə) möhtac deyildir, şükrə layiqdir!← Ey insanlar! Siz Allaha möhtacsınız.

اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾
Bu, Allah üçün çətin deyildir!← Əgər istəsə, sizi yox edib (yerinizə) yeni bir məxluq gətirər.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ اِلٰى حِمْلِهَا
Əgər yükü ağır olan, yükünü daşımaq üçün çağırsa,← Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz.

لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى
(çağırılan adam onun) yaxın qohumu olsa belə, o yükdən bir şey daşımaz.

اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
Sən ancaq görmədikləri halda Rəbbindən qorxanları və namaz qılanları xəbərdar edirsən.

وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهِ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾
Axır dönüş isə Allahadır!← Kim təmizlənsə, yalnız özü üçün təmizlənmiş olar.

وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾

Zülmətlə nur da (eyni) deyildir! ← Kor ilə görən eyni olmaz.

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْاَحْيَآءُ وَلَا الْاَمْوَاتُ

Dirilər və ölülər də eyni deyillər! ← Kölgə ilə isti də (eyni) deyildir.

اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَآءُ وَمَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾

Sən isə qəbirlərdə olan kəslərə (haqqı) eşitdirən deyilsən! ← Şübhəsiz ki, Allah dilədiyinə eşitdirər.

اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

Biz səni haqla müjdə verən və qorxudan olaraq göndərdik. ← Sən ancaq xəbərdar edən (peyğəmbərsən)!

وَاِنْ مِنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

Elə ümmət yoxdur ki, ona, qorxudan biri gəlib-getməsin!

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

onlardan əvvəlkilər də yalanlamışdılar. ← Əgər onlar səni yalançı saysalar (bil ki),

جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾

Peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar möcüzələr, səhifələr və nurani kitab gətirmişdilər.

ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾

Bəs Mənim inkar etməyim necə oldu! ← Sonra küfr edənləri (əzabla) yaxaladım.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهَا

Beləcə onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdik, ← Allahın göydən bir yağmur yağdırdığını görmürsənmi?

وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾

və dağlarda müxtəlif rəngli - ağ, qırmızı, tünd qara cığırlar (peyda etdik).

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ كَذٰلِكَ

bu cür müxtəlif rəngləri vardır. ← İnsanların, heyvanların və davarların da

اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾

Həqiqətən, Allah qüdrətlidir, bağışlayandır! ← Bəndələri arasında Allahdan, ancaq alimlər qorxar.

اِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ

namazı qılarlar, ← Həqiqətən, o kəslər ki, Allahın Kitabını oxuyarlar,

وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ ﴿٢٩﴾

kasad olmayacaq bir ticarət (savab) umarlar ki, ← özlərinə verdiyimiz ruzilərdən gizli və aşkar xərcləyərlər,

لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾

Həqiqətən, O bağışlayandır, qədirbiləndir!← onlara mükafatlarını versin və Öz lütfündən onlara artırsın!

وَالَّذِيٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

özündən əvvəlkiləri təsdiqləyici olaraq haqdır.← Sənə vəhy etdiyimiz Kitab (Quran),

اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِه۪ لَخَب۪يرٌ بَص۪يرٌ ﴿٣١﴾

Həqiqətən, Allah bəndələrindən xəbərdardır, (hər, şeyi) görəndir!

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذ۪ينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَاۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِه۪ۚ

Onlardan, özünə zülm edən də var, ← Sonra Kitabı bəndələrimizdən seçdiklərimizə miras verdik.

وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِاِذْنِ اللّٰهِ

onlardan, Allahın izni ilə yaxşı işlərdə irəli keçən də var. ← onlardan, mötədil olan da var,

ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَب۪يرُ ﴿٣٢﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا

Onlar Ədn cənnətlərinə daxil olacaqlar. ← Bu əsl böyük lütfdür!

يُحَلَّوْنَ ف۪يهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًاۚ وَلِبَاسُهُمْ ف۪يهَا حَر۪يرٌ ﴿٣٣﴾

Oradakı libasları da ipəkdəndir. ← Orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذ۪يٓ اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

Əlbəttə, Rəbbimiz bağışlayandır, qədirbiləndir!←Və deyəcəklər:“Kədəri bizdən uzaq edən Allaha həmd olsun.

اَلَّذ۪يٓ اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِه۪ۚ لَا يَمَسُّنَا ف۪يهَا نَصَبٌ

Orada bizə nə bir yorğunluq üz verəcək, ← O (Rəbbimiz) ki, Öz lütfü ilə bizi iqamətgahda yerləşdirdi.

وَلَا يَمَسُّنَا ف۪يهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

nə də orada bir məşəqqət toxunacaqdır!”

وَالَّذ۪ينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَۚ لَا يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا

Nə onlar üçün hökm verilib ölərlər,← Kafir olanlara gəldikdə, onlar üçün cəhənnəm odu vardır.

وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَاۜ كَذٰلِكَ نَجْز۪ي كُلَّ كَفُورٍۚ ﴿٣٦﴾

Hər bir kafiri belə cəzalandırırıq!← nə də onların əzabları yüngülləşər.

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ ف۪يهَاۚ رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا

“Ey Rəbbimiz! Bizi çıxart ki, yaxşı işlər edək,← Və onlar orada fəryad edib deyəcəklər:

غَيْرَ الَّذ۪ي كُنَّا نَعْمَلُ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ ف۪يهِ مَنْ تَذَكَّرَ

Orada sizə nəsihət alan kimsənin nəsihət ala biləcəyi qədər ömür vermədikmi?!← etdiyimiz əməlləri deyil!”

وَجَٓاءَكُمُ النَّذ۪يرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِم۪ينَ مِنْ نَص۪يرٍ ﴿٣٧﴾

Elə isə dadın! Zalımların imdadına çatan da yoxdur!← Sizə xəbərdar edən (peyğəmbər) də gəlmişdi.

اِنَّ اللّٰهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ عَل۪يمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

Həqiqətən, O, ürəklərin içindəkini biləndir!← Şübhəsiz ki, Allah göylərin və yerin qeybini bilir.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَٓائِفَ فِي الْاَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ
Kim küfr etsə, küfrü öz əleyhinə olar. ← Sizi yer üzünün varisləri edən Odur.

وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ اِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ اِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾
Kafirlərin küfrü ancaq ziyanı artırar! ← Kafirlərin küfrü Rəbbi yanında ancaq qəzəbi artırar.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ شُرَكَٓاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ
yerdən nə yaradıblar? ← De: "Mənə göstərin görüm, Allahdan başqa dua etdiyiniz şərikləriniz,

اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوَاتِ اَمْ اٰتَيْنَاهُمْ كِتَابًا
Yoxsa onlara bir kitab vermişik ki, ← Yoxsa göylərdə onların bir şərikliyi var?

فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِنْهُ بَلْ اِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾
Xeyr, zalımlar bir-birinə ancaq yalan vəd verirlər.← onlar da oradakı bir dəlilə istinad edirlər?!

اِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَٓا
Əgər onlar tərpənsələr, ← Həqiqətən, Allah göyləri və yeri tərpənməsinlər deyə, tutub saxlayır.

اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾
Doğrudan da, O (Allah) həlimdir, bağışlayandır! ← Ondan başqa onları heç kəs tutub saxlaya bilməz.

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَٓاءَهُمْ نَذِيرٌ
əgər özlərinə qorxudan (bir peyğəmbər) gələrsə, ← Allaha çox möhkəm and içmişdilər ki,

لَيَكُونُنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحْدَى الْاُمَمِ فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ نَذِيرٌ
Onlara,qorxudan (peyğəmbər) gəldiyi zaman isə, ← hər hansı ümmətdən daha çox doğru yolda olacaqlar.

مَا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾ اِسْتِكْبَارًا فِي الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ
Yer üzündə təkəbbürlənmələrinə və pis işlərinə görə (belə oldu). ← (bu) ancaq onların nifrətini artırdı.

وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِينَ
Onlar əvvəlkilərin qanunundan başqasınımı gözləyirlər? ← Pis əməl, ancaq öz sahibini bürüyər.

فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾
Allahın qanununda heç bir çevriliş də tapmazsan! ← Allahın qanununda heç bir dəyişiklik tapmazsan!

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
və özlərindən əvvəlkilərin sonunun necə olduğuna baxmırlar? ← Onlar yer üzündə gəzmirlərmi,

وَكَانُوٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ
Göylərdə və yerdə Allahı aciz edə biləcək heç bir şey yoxdur.← Onlar bunlardan daha güclü idilər.

اِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾
Həqiqətən, O (hər şeyi) biləndir, (hər şeyə) qadirdir!

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ دَآبَّةٍ

onun üstündə (yerdə) bir canlını (sağ) qoymazdı. ← Əgər Allah insanları qazandıqlarına görə cəzalandırsaydı,

وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّىۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ

Onların vaxtı gəldiyi zaman, ← Lakin onları, müəyyən bir vaxta qədər təxirə salır.

فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

şübhəsiz ki, Allah öz bəndələrini görəndir!

﴿٣٦﴾ سُورَةُ يٰسٓ

Yasin surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 83 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

يٰسٓ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَك۪يمِۙ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَل۪ينَ ﴿٣﴾

Sən, həqiqətən, peyğəmbərlərdənsən! ← Hikmətli Qurana and olsun ki, ← Ya, Sin!

عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍۜ ﴿٤﴾ تَنْز۪يلَ الْعَز۪يزِ الرَّح۪يمِۙ ﴿٥﴾

(Bu Quran) yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətli (Allah)ın nazil etməsidir ki,← Doğru yol üzərindəsən!

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُ۬هُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾

ataları qorxudulmamış və özləri qafil olan bir qövmü xəbərdar edəsən!

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰٓى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

Çünki onlar iman gətirməzlər. ← And olsun ki, onların əksəriyyəti barəsində o söz gerçək olmuşdur.

اِنَّا جَعَلْنَا ف۪ٓي اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالًا فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ

və onlar çənələrə (dirənmişdir).← Biz onların boyunlarına zəncirlər keçirtmişik,

فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾

Buna görə də onların başları yuxarı qalxmışdır.

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْد۪يهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

və onları bağlamışıq. Beləcə onlar görmürlər. ← Onların önlərinə və arxalarına sədd çəkmişik,

وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

Onlar iman gətirməzlər! ← Sən onları qorxutdun yaxud qorxutmadın, onlar üçün fərqi yoxdur;

اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِۚ

görmədiyi halda Rəhmandan qorxar. ← Sən ancaq o kəsi qorxuda bilərsən ki, Qurana tabe olub,

فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَاَجْرٍ كَر۪يمٍ ﴿١١﴾ اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى

Həqiqətən, Biz ölüləri dirildərik. ← Ona, bağışlanma və çox gözəl bir mükafatla müjdə ver!

وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَاٰثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ ف۪ٓي اِمَامٍ مُب۪ينٍ ﴿١٢﴾

Hər şeyi açıq-aydın Kitabda (Lövhi-məhfuzda) qeydə almışıq.← Etdiklərini və qoyub getdiklərini də yazırıq.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا اَصْحَابَ الْقَرْيَةِ اِذْ جَاۤءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾
O zaman, ora elçilər gəlmişdi. ← Sən onlara o şəhər əhlini misal çək!

اِذْ اَرْسَلْنَاۤ اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا
ikisini də təkzib etmişdilər.← Onlara iki elçi göndərdiyimiz vaxt,

فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوۤا اِنَّاۤ اِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾
Onlar dedilər: "Həqiqətən, biz sizə göndərilmiş elçilərik!"← Biz də üçüncüsü ilə qüvvətləndirmişdik.

قَالُوا مَاۤ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَاۤ اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ
Rəhman heç bir şey nazil etməmişdir. ← Onlar dedilər: "Siz ancaq bizim kimi bir insansınız.

اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ
(Elçilər) dedilər: "Rəbbimiz bilir ki, ← Siz sadəcə olaraq yalan danışırsınız!"

اِنَّاۤ اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَاۤ اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾
Bizim vəzifəmiz yalnız açıq-aşkar təbliğ etməkdir!" ← həqiqətən, biz, sizə göndərilmiş elçilərik.

قَالُوۤا اِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ
Əgər son qoymasanız, sizi mütləq daşqalaq edəcəyik,← Onlar dedilər: "Biz sizdə bir uğursuzluq gördük.

وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوا طَاۤئِرُكُمْ مَعَكُمْ
(Elçilər) dedilər: "Sizin uğursuzluğunuz özünüzdədir. ← və bizdən sizə mütləq şiddətli bir əzab toxunacaqdır".

اَئِنْ ذُكِّرْتُمْ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿١٩﴾
Xeyr, siz həddi aşan bir qövmsünüz!" ← Sizə öyüd-nəsihət verildiyi üçünmü?!

وَجَاۤءَ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعٰى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾
"Ey qövmüm! Elçilərə tabe olun! ← Şəhərin ən ucqar yerindən bir kişi qaçaraq gəlib dedi:

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْـَٔلُكُمْ اَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾
Sizdən heç bir muzd istəməyən və özləri də doğru yolda olanlara tabe olun!

وَمَا لِيَ لَاۤ اَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾
Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← Mənə nə olub ki, məni yaradana ibadət etmirəm?!

ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِۤ اٰلِهَةً اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ
Əgər Rəhman mənə bir zərər yetirmək istəsə, ← Ondan başqa tanrılarmı qəbul edərəm?!

لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا يُنْقِذُونِ ﴿٢٣﴾
və onlar məni xilas edə bilməzlər. ← onların şəfaəti mənə heç bir fayda verməz,

اِنِّيۤ اِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾ اِنِّيۤ اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾
Həqiqətən, mən sizin Rəbbinizə iman gətirdim. Məni eşidin!"← O vaxt mən açıq-aşkar azğınlıq içində olaram.

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾
O dedi: "Kaş qövmüm biləydi ki, ← Ona: "Cənnətə daxil ol! - deyildi.

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾
və hörmət sahiblərindən etdi!" ← nəyə görə Rəbbim məni bağışladı,

وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِه۪ مِنْ بَعْدِه۪ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَٓاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِل۪ينَ ﴿٢٨﴾

göndərən də deyildik.← Ondan sonra tayfasının üstünə göydən heç bir qoşun göndərmədik,

اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾

Dərhal onlar sönüb getdilər. ← (Onları məhv edən) ancaq dəhşətli bir səs oldu.

يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِۚ مَا يَأْت۪يهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا كَانُوا بِه۪ يَسْتَهْزِؤُ۫نَ ﴿٣٠﴾

Onlara elə bir peyğəmbər gəlməz ki, ona istehza etməsinlər!← (Bu) bəndələrin vay halına!

اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ اَنَّهُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

Onlar özlərinin yanına qayıtmırlar.← Görmürlərmi ki, özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik.

وَاِنْ كُلٌّ لَمَّا جَم۪يعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

Hamısı birlikdə Bizim hüzurumuza gətiriləcəklər!

وَاٰيَةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ اَحْيَيْنَاهَا وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾

Oradan dənələr çıxardırıq, onlar da ondan yeyirlər.← Ölü torpaq onlar üçün bir dəlildir. Biz onu dirildirik.

وَجَعَلْنَا ف۪يهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخ۪يلٍ وَاَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا ف۪يهَا مِنَ الْعُيُونِۙ ﴿٣٤﴾

və orada bulaqlar qaynatdıq ki, ← Biz orada xurma və üzüm bağları əmələ gətirdik,

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِه۪ۙ وَمَا عَمِلَتْهُ اَيْد۪يهِمْ اَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

Yenə də şükür etməzlərmi?← onun meyvəsindən və öz əlləri ilə becərdiklərindən yesinlər.

سُبْحَانَ الَّذ۪ي خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْاَرْضُ وَمِنْ اَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

Yerin yetişdirdiklərindən, onların özlərindən və bilmədiklərindən.← O (Allah) pakdır ki, bütün cütləri yaratdı.

وَاٰيَةٌ لَهُمُ الَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَاِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

Biz gündüzü ondan sıyırıb çıxardan kimi onlar zülmət içində olarlar. ← Gecə də onlar üçün bir dəlildir.

وَالشَّمْسُ تَجْر۪ي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَاۜ ذٰلِكَ تَقْد۪يرُ الْعَز۪يزِ الْعَل۪يمِۜ ﴿٣٨﴾

Bu, yenilməz qüvvət sahibi, bilənin təqdiridir.← Günəş də özü üçün müəyyən olunmuş yerdə seyr edər.

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَد۪يمِ ﴿٣٩﴾

Nəhayət, o dönüb xurma ağacının qurumuş əyri budağı kimi olar.← Ay üçün də mənzillər müəyyən etdik.

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغ۪ي لَهَٓا اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِۜ

nə də gecə gündüzü keçə bilər. ← Nə günəş aya çatar,

وَكُلٌّ ف۪ي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

Hər biri bir orbitdə üzər.

وَاٰيَةٌ لَهُمْ اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِۙ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهٖ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

Onlar üçün onun kimi minik vasitələri də yaratdıq.← Övladlarını dolu gəmiyə mindirməyimiz də onlar üçün bir dəlildir.

وَاِنْ نَشَاْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾

Nə onların köməyinə çatan olar, nə də onlar nicat taparlar.← Əgər istəsək, onları suda boğardıq.

اِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا اِلٰى حِينٍ ﴿٤٤﴾

Yalnız Bizdən bir mərhəmət olaraq və bir müddət dolanıb keçinsinlər deyə (onları xilas edərik).

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ اَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

bəlkə, sizə rəhm olunar!”← Onlara deyiləndə ki: “Önünüzdə və arxanızda olandan qorxun ki,

وَمَا تَاْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

ondan üz çevirməsinlər! ← Onlara Rəbbinin ayələrindən elə bir ayə gəlməz ki,

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوٓا

kafirlər möminlərə deyərlər: ← Onlara: “Allahın sizə verdiyi ruzidən sərf edin!”-deyildiyi zaman,

اَنُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاۤءُ اللّٰهُ اَطْعَمَهُ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾

Siz yalnız açıq-aşkar azğınlıq içindəsiniz.←“Allahın, istəsə yedirə biləcəyi kimsəni bizmi yedirdəcəyik?!

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

Onlar deyərlər: “Əgər doğru söyləyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?”

مَا يَنْظُرُونَ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَاْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

bir-biri ilə höcətləşərkən (o səs) özlərini yaxalayacaq. ← Onlar yalnız dəhşətli bir səsə baxarlar ki,

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَاۤ اِلٰٓى اَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

nə də ailələrinin yanına qayıda bilərlər! ← Beləcə nə vəsiyyət etməyə iqtidarları olar,

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَاِذَا هُمْ مِنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾

onlar dərhal qəbirlərdən (qalxıb) Rəbbinə tərəf axışacaqlar. ← Sur çalınanda,

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا

Yatdığımız yerdən bizi kim qaldırdı? ← Onlar deyəcəklər: “Vay halımıza!

هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾

Peyğəmbərlər də doğru deyirlərmiş!”← Bu, Rəhmanın vəd etdiyi şeydir.

اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

onlar hamısı dərhal Bizim hüzurumuza gətiriləcəklər. ← Yalnız dəhşətli bir səs qopan kimi,

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا وَلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkəcəksiniz! ← Bu gün heç kəsə heç bir haqsızlıq edilməz.

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾

Şübhəsiz, Cənnət əhli bu gün keflə məşğuldur.

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِؤُونَ ﴿٥٦﴾

Onlar və zövcələri kölgəliklərdə taxtlara söykənmişlər.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٥٧﴾ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

Rəhmli Rəbbdən (onlara) "salam" deyiləcəkdir. ← Orada onlar üçün meyvə və istədikləri hər şey vardır.

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

"Ey günahkarlar! Bu gün ayrılın!"

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

Şeytana ibadət etməyin. O sizin açıq-aşkar düşməninizdir.← Ey Adəm oğulları! Sizdən əhd almadımmı;

وَأَنِ اعْبُدُونِي هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

Həqiqətən, o, sizdən çoxlarını yoldan çıxartdı. Ağlınız kəsmirdimi?← Mənə ibadət edin, doğru yol budur?!

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾ اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

Kafir olduğunuza görə bu gün orada yanın! ← Bu sizə vəd olunan Cəhənnəmdir!

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ

Onların əlləri Bizimlə danışar, ayaqları isə şəhadət verər... ← Bu gün onların ağızlarını möhürləyərik.

بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ

Əgər istəsəydik, gözlərini kor edərdik. ← ...etdikləri əməllər barəsində.

فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾

Amma necə görə bilərdilər? ← O zaman onlar yolda bir-birini ötməyə çalışardılar.

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

nə irəli, nə də geri getməyə gücləri çatmazdı.←Əgər istəsəydik, onları öz yerlərində elə hala salardıq ki,

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

Yenə də dərk etməzlərmi? ← Kimə uzun ömür versək, onu yaradılış cəhətdən tərsinə çevirərik.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٩﴾

O ancaq öyüd və açıq-aşkar Qurandır ki,← Ona şer öyrətmədik. Ona heç yaraşmaz da.

لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

və kafirlər barəsindəki söz gerçək olsun. ← (onunla) diri olanları qorxutsun,

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ اَيْد۪ينَٓا اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾

Özləri də onlara sahib olurlar.← Bizim, Öz əllərimizlə onlar üçün mal-qara yaratdığımızı görmürlərmi?!

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَاْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

Onlardan mindikləri də var, ətini yedikləri də var. ← Onları (mal-qaranı) onların ixtiyarına verdik.

وَلَهُمْ ف۪يهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ اَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

Yenə şükür etməzlərmi? ← Onlar üçün orada bir çox mənfəətlər və içəcəklər (süd) də var.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾

Və bəlkə, özlərinə yardım olunar deyə, Allahdan başqa tanrılar qəbul etdilər.

لَا يَسْتَط۪يعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾

Özləri isə bütlər üçün hazır durmuş əsgərlərdir. ← Onlara kömək etməyə gücləri çatmaz.

فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ اِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾

Biz onların gizlində etdiklərini və aşkarda etdiklərini bilirik. ← Onların sözü səni kədərləndirməsin.

اَوَلَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَص۪يمٌ مُب۪ينٌ ﴿٧٧﴾

birdən-birə o (Rəbbinə) açıq bir düşmən olur. ← İnsan, Bizim onu nütfədən yaratdığımızı görmədimi ki,

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ وَهِيَ رَم۪يمٌ ﴿٧٨﴾

dedi: "Çürümüş sümükləri kim diriltdəcək?!"← Öz yaradılışını unudub Bizə bir məsəl də çəkib

قُلْ يُحْي۪يهَا الَّذ۪ٓي اَنْشَاَهَٓا اَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَل۪يمٌ ﴿٧٩﴾

Axı O, hər bir məxluqu yaxşı tanıyandır!← De: "Onları ilk dəfə yoxdan yaradan diriltdəcəkdir.

اَلَّذ۪ي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْاَخْضَرِ نَارًا فَاِذَٓا اَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾

Beləcə siz ondan od qalayırsınız".← O (Allah) ki, sizin üçün yaşıl ağacdan atəş əmələ gətirdi.

اَوَلَيْسَ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ

Göyləri və yeri yaradan onların bənzərini yaratmağa qadir deyilmi?!

بَلٰى وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَل۪يمُ ﴿٨١﴾

Bəli. Yaradan, bilən Odur!

اِنَّمَٓا اَمْرُهُٓ اِذَٓا اَرَادَ شَيْـًٔا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

ona: "Ol!" deməkdir. O dərhal olar. ← Bir şeyi (yaratmaq) istədiyi zaman, Onun əmri sadəcə,

فَسُبْحَانَ الَّذ۪ي بِيَدِه۪ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← Hər şeyin hökmü, əlində olan (Allah) pakdır!

﴿٣٧﴾ سُورَةُ الصَّآفَّات

əs-Saffat (Səf-səf duranlar) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 182 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَالصَّآفَّاتِ صَفًّاۙ ﴿١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًاۙ ﴿٢﴾

Qovduqca qovanlara! ← And olsun səf-səf duranlara;

فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًاۙ ﴿٣﴾ اِنَّ اِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾

Şübhəsiz, sizin İlahınız birdir! ← Və Zikri (Quranı) oxuyanlara!

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾

Şərqlərin də Rəbbidir. ← (O,) göylərin, yerin və onların arasındakıların Rəbbidir.

اِنَّا زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِز۪ينَةٍ الْكَوَاكِبِۙ ﴿٦﴾ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾

İtaətdən çıxmış hər bir şeytandan da qoruduq. ← Biz dünya səmasını ulduzlarla bəzədik.

لَا يَسَّمَّعُونَ اِلَى الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍۗ ﴿٨﴾

və hər tərəfdən qovularlar. ← Onlar ali topluma (mələklərə) qulaq asa bilməzlər,

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾

(Oradan) kənar edilərlər. Və onlar üçün daimi bir əzab vardır!

اِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾

dərhal, yandırıb-yaxan bir ulduz onu təqib edər. ← Ancaq (bir söz) qapıb çırpışdıran olsa,

فَاسْتَفْتِهِمْ اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَنْ خَلَقْنَاۜ اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ ط۪ينٍ لَازِبٍ ﴿١١﴾

Biz onları, yapışqan bir palçıqdan yaratdıq. ← Onlardan soruş: "Onları yaratmaq çətindir, yoxsa yaratdıqlarımızı?"

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾ وَاِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾

Onlara xatırladıldığı zaman ibrət almazlar.← Bəli, sən təəcüblənirsən. Onlar isə məsxərəyə qoyurlar.

وَاِذَا رَاَوْا اٰيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ﴿١٤﴾ وَقَالُٓوا اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُب۪ينٌ ﴿١٥﴾

və deyərlər: "Bu ancaq açıq-aşkar bir sehrdir.← Bir möcüzə gördükləri zaman məsxərəyə qoyarlar,

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾ اَوَاٰبَٓاؤُ۬نَا الْاَوَّلُونَ ﴿١٧﴾

Əvvəlki atalarımız da?!" ← Biz ölüb, torpaq və sür-sümük olduqdan sonra dirildiləcəyikmi?!

قُلْ نَعَمْ وَاَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

O yalnız dəhşətli bir səsdir. Onlar dərhal baxacaqlar.←De:"Bəli, özünüz də zəlil olaraq (diriləcəksiniz).

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هٰذَا يَوْمُ الدّ۪ينِ ﴿٢٠﴾ هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذ۪ي كُنْتُمْ بِه۪ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

"Bu, yalanladığımız ayırd etmə günüdür!"←Və deyəcəklər:"Vay halımıza! Bu, hesab günüdür!"

اُحْشُرُوا الَّذ۪ينَ ظَلَمُوا وَاَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

(O gün belə deyiləcək:) "Toplayın zülm edənləri, onların yoldaşlarını və ibadət etdiklərini!

مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاهْدُوهُمْ اِلٰى صِرَاطِ الْجَح۪يمِ ﴿٢٣﴾ وَقِفُوهُمْ اِنَّهُمْ مَسْؤُ۫لُونَ ﴿٢٤﴾

Onları dayandırın, çünki onlar sorğu-sual olunacaqlar!"←Allahdan qeyri! Onlara Cəhənnəm yolunu göstərin!

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾

Bəli, onlar bu gün təslim olmuşlar! ← “Sizə nə olub ki, köməkləşmirsiniz?”

وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٢٧﴾ قَالُوٓا اِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَاْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

Deyəcəklər ki:“Siz bizə sağdan gəlirdiniz”.← Onların bir qismi digəri ilə çənə-boğaz olmağa başlayar.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ

Və bizim sizin üzərinizdə heç bir hökmümüz də yox idi. ← Onlar deyəcəklər: “Xeyr, siz inanmırdınız.

بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ ﴿٣٠﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَآ

Buna görə də Rəbbimizin sözü bizim barəmizdə gerçəkləşdi. ← Xeyr, siz azğın bir qövm idiniz.

اِنَّا لَذَآئِقُونَ ﴿٣١﴾ فَاَغْوَيْنَاكُمْ اِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ﴿٣٢﴾

Sizi yoldan çıxartdıq. Həqiqətən biz azmış kimsələr idik!” ← Biz mütləq (əzabı) dadacağıq!

فَاِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾

Biz günahkarlara belə edirik. ← O gün onlar əzaba şərik olacaqlar.

اِنَّهُمْ كَانُوٓا اِذَا قِيلَ لَهُمْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

Özlərinə: “Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur!” - deyildiyi zaman onlar təkəbbür göstərirdilər.

وَيَقُولُونَ اَئِنَّا لَتَارِكُوٓا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ ﴿٣٦﴾

Və: “Biz divanə bir şair üçün tanrılarımızı tərk edərikmi?!” - deyirdilər.

بَلْ جَآءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾ اِنَّكُمْ لَذَآئِقُوا الْعَذَابِ الْاَلِيمِ ﴿٣٨﴾

Siz şiddətli əzabı mütləq dadacaqsınız!←Xeyr, o, haqqı (Quranı) gətirdi və peyğəmbərləri təsdiq etdi.

وَمَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

Allahın ixlaslı bəndələri (bundan) müstəsnadırlar. ← Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkərsiniz.

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٤١﴾ فَوَاكِهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾

Meyvələr... Və onlara hörmət göstəriləcəkdir; ← Məhz onlar üçün məlum bir ruzi vardır;

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾ عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾

Taxtlar üzərində bir-birilə üzbəüz (əyləşəcəklər). ← Nəim cənnətlərindədirlər.

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَاْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٥﴾ بَيْضَآءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾

Ağappaq, içənlərə ləzzət verən (içki).← Onların ətrafında, çeşmədən doldurulmuş piyalələr dolandırılacaqdır.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ﴿٤٧﴾

Onlar ondan məst də olmazlar. ← Onun içində baş ağrısı verən heç bir şey yoxdur.

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾ كَاَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٤٩﴾

Onlar, sanki örtülü yumurtadırlar. ← Onların yanında, baxışlarını ərlərinə dikmiş irigözlü (hurilər) vardır.

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٥٠﴾ قَالَ قَآئِلٌ مِنْهُمْ اِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾

Onlardan biri deyəcək: “Mənim bir yoldaşım var idi.← Bir-biriləri ilə sorğu-sual etməyə başlayacaqlar.

يَقُولُ اَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾ ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾

Ölüb torpaq və sümük olduqdan sonra biz sorğu-sual olunacağıqmı?"← O deyirdi:"Sən, həqiqətən inananlardansanmı?

قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ ﴿٥٤﴾ فَاطَّلَعَ فَرَاٰهُ فِي سَوَآءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾

O baxıb, onu (yoldaşını) Cəhənnəmin ortasında görəcək, ← O deyəcək: "Siz görürsünüzmü?"

قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينِ ﴿٥٦﴾

(və) deyəcəkdir: "Allaha and olsun ki, az qala məni məhv edəcəkdin!

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾

həqiqətən mən də (Cəhənnəmə) gətirilənlərdən olardım!← Əgər Rəbbimin lütfü olmasaydı,

اَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ﴿٥٨﴾ اِلَّا مَوْتَتَنَا الْاُولٰى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾

İlk ölümümüz istisna olmaqla! Biz əzab da görməyəcəyik!" ← Biz ölməyəcəyik, eləmi?

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾ لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾

Qoy (dünyada) çalışanlar bunun üçün çalışsınlar!← Həqiqətən, bu, əsl böyük uğurdur!

اَذٰلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا اَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾ اِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

Biz onu zalımlar üçün bir imtahan etdik. ← Ziyafət olaraq bu yaxşıdır, yoxsa zəqqum ağacı?

اِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي اَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾ طَلْعُهَا كَاَنَّهُ رُؤُسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾

Onun meyvəsi şeytanların başı kimidir.← O elə bir ağacdır ki, Cəhənnəmin dibindən çıxar.

فَاِنَّهُمْ لَاٰكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِؤُنَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾

və qarınlarını onunla dolduracaqlar. ← Şübhəsiz, onlar (cəhənnəm əhli) ondan yeyəcəklər,

ثُمَّ اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾ ثُمَّ اِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَاِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

Sonra onların qayıdacaqları yer mütləq Cəhənnəmdir!← Sonra üstündən onlar üçün qaynar sudan içki vardır.

اِنَّهُمْ اَلْفَوْا اٰبَآءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٩﴾ فَهُمْ عَلٰى اٰثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾

Özləri də yüyürə-yüyürə onların arxasınca getdilər. ← Həqiqətən, onlar atalarını azmış gördülər.

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ اَكْثَرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٧١﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾

Həqiqətən, onlara xəbərdar edənlər göndərmişdik. ← Həqiqətən, onlardan qabaq əvvəlkilərin çoxu azmışdı.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾

Allahın ixlaslı bəndələri (bundan) müstəsnadır! ← Bax gör o qorxudulanların axırı necə oldu!

وَلَقَدْ نَادٰينَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾ وَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

Onu və ailəsini böyük fəlakətdən qurtardıq.←Həqiqətən, Nuh Bizə yalvarmışdı. Necə də gözəl qəbul etdik!

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِينَ ﴿٧٨﴾

Sonra gələnlər arasında onun üçün (gözəl xatirə) qoyduq. ← Məhz onun nəslini baqi etdik.

سَلَامٌ عَلٰى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

Həqiqətən, Biz, yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq! ← "Aləmlər içərisində Nuha salam olsun!"

اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿٨٢﴾

Sonra digərlərini suda boğduq.← Şübhəsiz ki, o Bizim mömin bəndələrimizdən idi!

وَاِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَاِبْرٰهِيمَ ﴿٨٣﴾ اِذْ جَٓاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

O zaman o, Rəbbinin hüzuruna tərtəmiz bir qəlblə gəlmişdi.← Həqiqətən, İbrahim onun ardıcıllarından idi.

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَۚ ﴿٨٥﴾

O zaman o, atasına və qövmünə demişdi: "Nəyə ibadət edirsiniz?

اَئِفْكًا اٰلِهَةً دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾ فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

Aləmlərin Rəbbi barəsində zənniniz nədir?" ← Allahı qoyub uydurma tanrılarımı istəyirsiniz?

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾ فَقَالَ اِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

və dedi: "Mən xəstəyəm!" ← (İbrahim) ulduzlara bir nəzər saldı,

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾ فَرَاغَ اِلٰٓى اٰلِهَتِهِمْ فَقَالَ اَلَا تَاْكُلُونَۚ ﴿٩١﴾

Xəlvətcə onların tanrılarının yanına gedib dedi: "Yeməyəcəksinizmi? ← Ondan üz çevirib getdilər.

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾

Və onların üstünə yüyürüb sağ əli ilə (onlara) bir zərbə endirdi. ← Sizə nə olub ki, danışmırsınız?"

فَاَقْبَلُٓوا اِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٤﴾ قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾

(İbrahim) dedi: "Yonub düzəltdiyiniz şeylərəmi ibadət edirsiniz? ← Onlar tələsik onun yanına gəldilər.

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا

Onlar dedilər: "Onun üçün bir bina tikin, ← Halbuki sizi və sizin düzəltdiklərinizi Allah yaratmışdır!"

فَاَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾ فَاَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

Biz də onları çox səfil bir vəziyyətə saldıq.← Onlar, ona hiylə qurmaq istədilər.←və onu odun içinə atın!"

وَقَالَ اِنِّي ذَاهِبٌ اِلٰى رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾

O mənə doğru yolu göstərəcəkdir!" ← (İbrahim) dedi: "Mən Rəbbimə doğru gedirəm.

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾

Və onu həlim bir oğlan uşağı ilə müjdələdik. ← (O dedi:) "Ey Rəbbim! Mənə salehlərdən (bir övlad) ver!"

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ اِنِّٓي اَرٰى فِي الْمَنَامِ

"Ey oğlum! Mən yuxuda gördüm ki, ← O, yüyürüb qaçmaq çağına çatdığı zaman (İbrahim) dedi:

اَنِّٓي اَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرٰى قَالَ يَٓا اَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ

O dedi: "Atacan! Sənə əmr olunanı yerinə yetir. ← Mən səni qurban kəsirəm. Bax gör nə fikirləşirsən!"

سَتَجِدُنِٓي اِنْ شَٓاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾

İnşallah, mənim, səbirlilərdən (olduğumu) görəcəksən!"

فَلَمَّٓا اَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِۚ ﴿١٠٣﴾ وَنَادَيْنَاهُ اَنْ يَٓا اِبْرٰهِيمُ ﴿١٠٤﴾

Biz ona səsləndik ki: “Ey İbrahim! ← O ikisi təslim olduğu və onu üzüstə yerə yıxdığı zaman,

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَاۚ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٥﴾

Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. ← Artıq yuxunu təsdiq etdin!”

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْبَلٰٓؤُا الْمُبِينُ ﴿١٠٦﴾ وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٧﴾

Biz ona böyük bir qurbanlıq əvəz verdik. ← Şübhəsiz ki, bu, açıq-aydın bir imtahandı.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِينَ ﴿١٠٨﴾ سَلَامٌ عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ ﴿١٠٩﴾

“İbrahimə salam olsun!”← Sonradan gələnlər arasında da onun üçün (gözəl xatirə) qoyduq.

كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾

Şübhəsiz ki, o, mömin bəndələrimizdəndi! ← Yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq!

وَبَشَّرْنَاهُ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٢﴾

Onu, saleh bir peyğəmbər olan İshaqla müjdələdik.

وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلٰٓى اِسْحٰقَۜ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٣﴾

Onların nəslindən yaxşı iş görən də var, açıq-aşkar özünə zülm edən də!← Ona və İshaqa bərəkət verdik.

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١١٤﴾ وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِۚ ﴿١١٥﴾

O ikisini və qövmlərini böyük fəlakətdən xilas etdik.← Musa və Haruna da nemət bəxş etdik.

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾ وَاٰتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾

Hər ikisinə də açıq-aydın kitabı verdik.← Onlara yardım etdik və onlar (düşmənə) qalib oldular.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْاٰخِرِينَ ﴿١١٩﴾

Sonradan gələnlər arasında o ikisi üçün (gözəl xatirə) qoyduq.← O ikisinə doğru yolu göstərdik.

سَلَامٌ عَلٰى مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٠﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq!← “Musaya və Haruna salam olsun!”

اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَاِنَّ اِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

Həqiqətən, İlyas da peyğəmbərlərdəndir!← Şübhəsiz ki, o ikisi Bizim mömin bəndələrimizdəndi.

اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٓ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ اَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ اَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾

Yaradanların ən yaxşısını qoyub Bə’ləmi dua edirsiniz?←Bir vaxt o, öz qövmünə demişdi:“Qorxmursunuzmu?

اَللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَٓائِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

Sizin Rəbbiniz olan və əvvəlki atalarınızın Rəbbi olan Allahımı (tərk edirsiniz)?”

فَكَذَّبُوهُ فَاِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾

Allahın ixlaslı bəndələri (bundan) müstəsnadır! ← Ancaq onu yalanladılar. Ona görə də gətiriləcəklər.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْاٰخِرِينَ ﴿١٢٩﴾ سَلَامٌ عَلٰٓى اِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾

"İlyasinə salam olsun!" ← Sonradan gələnlər arasında onun üçün (yaxşı ad) qoyduq.

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

Şübhəsiz ki, o, mömin bəndələrimizdəndi! ← Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq!

وَاِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾ اِذْ نَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ اَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

Vaxtikən onu və bütün ailəsini xilas etmişdik, ← Həqiqətən, Lut da peyğəmbərlərdəndir!

اِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾ ثُمَّ دَمَّرْنَا الْاٰخَرِينَ ﴿١٣٦﴾

Sonra digərlərini məhv etdik. ← geridə qalanlar arasındakı qoca qarıdan (Lutun övrətindən) başqa!

وَاِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾ وَبِالَّيْلِ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾

Həmçinin axşam vaxtı. Bəs düşünüb-daşınmırsınızmı?←Siz səhər vaxtı onların yanından keçirsiniz;

وَاِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾ اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾

Bir zaman o, dolu bir gəmiyə qaçmışdı. ← Həqiqətən, Yunus da peyğəmbərlərdəndir!

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾ فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾

O özünü qınayarkən balıq onu udmuşdu.← (Gəmidə olanlarla) püşk atmışdı və uduzanlardan olmuşdu.

فَلَوْلَٓا اَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾ لَلَبِثَ فِي بَطْنِهٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

şübhəsiz, qiyamət gününə qədər balığın qarnında qalardı. ← Əgər o, (Allahı) təsbih edənlərdən olmasaydı,

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَٓاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَاَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾

Və onun yanında balqabaq ağacı (tağı) bitirdik. ← Beləcə, xəstə olduğu halda onu boş bir yerə atdıq.

وَاَرْسَلْنَاهُ اِلٰى مِائَةِ اَلْفٍ اَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

Biz onu, yüz min (nəfərə) yaxud daha çox kimsəyə peyğəmbər göndərdik.

فَاٰمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى حِينٍ ﴿١٤٨﴾

Biz də onlara müəyyən vaxta qədər gün-güzəran verdik. ← Nəhayət, onlar iman gətirdilər.

فَاسْتَفْتِهِمْ اَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٤٩﴾

oğlanlar isə özlərinindir?" ← Onlardan soruş: "Qızlar sənin Rəbbinin,

اَمْ خَلَقْنَا الْمَلٰٓئِكَةَ اِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾ اَلَٓا اِنَّهُمْ مِنْ اِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾

Bil ki, onlar mütləq yalandan deyəcəklər:← Yoxsa mələkləri dişi yaratmışıq, onlar da şahidi olublar?!

وَلَدَ اللّٰهُ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾ اَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

O, qızları oğlanlardan üstünmü tutmuşdur?!← "Allah övlad törətmişdir". Həqiqətən, onlar yalançıdırlar!

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾

Heç düşünmürsünüzmü?! ← Sizə nə olub? Necə mühakimə yürüdürsünüz?

اَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٦﴾ فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾

Əgər doğru danışırsınızsa, öz kitabınızı gətirin! ← Yoxsa sizin açıq-aşkar bir dəliliniz vardır?!

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾

Həqiqətən, cinlər onların gətiriləcəyini bilirlər.← Onunla cinlər arasında bir qohumluq icad etdilər.

سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٥٩﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾

Allahın ixlaslı bəndələri istisnadır.← Allah, onların aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!

فَاِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾ مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ ﴿١٦٢﴾

siz heç kəsi tovlayıb yoldan çıxara bilməzsiniz; ← (Ey Kafırlər!) Nə siz, nə də ibadət etdikləriniz,

اِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾ وَمَا مِنَّآ اِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾

“Bizdən elə birisi yoxdur ki, onun müəyyən bir yeri olmasın!←Cəhənnəmə girəcək kimsədən başqa!

وَاِنَّا لَنَحْنُ الصَّآفُّونَ ﴿١٦٥﴾ وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾

Və həqiqətən, biz (Allahı) təsbih edənlərik.” ← Həqiqətən, biz səf-səf dururuq.

وَاِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾ لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٦٨﴾

“Əgər, əvvəlkilərin kitablarından biri bizdə olsaydı,← Onlar təkidlə deyirdilər:

لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٩﴾ فَكَفَرُوا بِهٖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

Amma onu (Quranı) inkar etdilər. Onlar mütləq biləcəklər.← əlbəttə Allahın ixlaslı bəndələri olardıq!”

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾

And olsun ki, peyğəmbər bəndələrimiz haqqında əvvəlcədən sözümüz deyilmişdi:

اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾ وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾

Şübhəsiz, Bizim əsgərlərimiz mütləq zəfər çalacaqlar!” ← “Onlar mütləq qalib gələcəklər.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِينٍ ﴿١٧٤﴾ وَاَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾

Və onlara bax! Onlar mütləq görəcəklər!← Sən bir vaxtadək onlardan üz çevir!

اَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾ فَاِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَآءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾

O, onların yurduna endiyi zaman, qorxudulanların səhəri←Əzabımızın tezliklə gəlməsinimi istəyirlər?
necə də pis olacaq!

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِينٍ ﴿١٧٨﴾ وَاَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾

Və (onlara) bax! Onlar mütləq görəcəklər! ← Sən onlardan bir vaxtadək üz çevir!

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

Sənin Rəbbin - yenilməz qüvvət sahibi olan Rəbbin, Ona aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!← Peyğəmbərlərə salam olsun!

﴿٣٨﴾ سُورَةُ صٓ

Sad surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 88 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

صٓ وَالْقُرْاٰنِ ذِي الذِّكْرِۜ ﴿١﴾ بَلِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا ف۪ي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾

Doğrusu, o kafirlər qürur və nifaq içindədirlər. ← Sad! Öyüd-nəsihətlə dolu Qurana and olsun!

كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا

Onlar fəryad edirdilər, ← Biz onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri həlak etdik.

وَلَاتَ ح۪ينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَعَجِبُٓوا اَنْ جَٓاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ

Öz içərilərindən onlara, qorxudan (bir peyğəmbər)gəlməsinə təəccüb etdilər,← lakin xilas olma vaxtı deyildi.

وَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾ اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَاحِدًاۚ

O, tanrıları bir tanrımı etdi? ← və kafirlər dedilər: “Bu, yalançı bir sehrbazdır!

اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾ وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ

Onların əyanları çıxıb gedərək (belə dedilər): ← Bu, həqiqətən, çox təəcüblü bir şeydir.”

اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ﴿٦﴾

Şübhəsiz ki, istənilən şey budur. ← “Gedin öz tanrılarınızın üzərində möhkəm durun.

مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِۚ اِنْ هٰذَٓا اِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿٧﴾

Bu ancaq bir uydurmadır. ← Biz bunu sonuncu dində eşitməmişik.

ءَاُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَاۜ بَلْ هُمْ ف۪ي شَكٍّ مِنْ ذِكْر۪يۚ

Doğrusu, onlar Mənim Quranım barədə şübhə içindədirlər.←Zikr (Quran) aramızdan onamı nazil olmuşdur?!”

بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ﴿٨﴾ اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَٓائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَز۪يزِ الْوَهَّابِۚ ﴿٩﴾

Yoxsa Sənin qüdrətli, kərəm sahibi Rəbbinin rəhmət xəzinələri onlardadır?←Xeyr, əzabımı hələ dadmamışlar!

اَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۙ فَلْيَرْتَقُوا فِي الْاَسْبَابِ ﴿١٠﴾

Elə isə iplərlə qalxsınlar! ← Yaxud göylərin, yerin və onların arasındakıların ixtiyarı onlardadır?!

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْاَحْزَابِ ﴿١١﴾

(Onlar) burada, dəstələrdən ibarət məğlubiyyətə uğrayacaq bir ordudurlar.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْاَوْتَادِۙ ﴿١٢﴾

dirəklər (pramidalar) sahibi Firon da. ← Onlardan əvvəl Nuh qövmü və Ad (peyğəmbərləri) təkzib etmişdi,

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَاَصْحَابُ لْـَٔيْكَةِۜ اُو۬لٰٓئِكَ الْاَحْزَابُ ﴿١٣﴾

Bu qrupların, ← Eləcə də Səmud, Lut qövmü, Əykə əhli.

اِنْ كُلٌّ اِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾

Buna görə də əzabım (onlara) vacib oldu. ← hamısı peyğəmbərləri ancaq yalançı saymışdı.

وَمَا يَنْظُرُ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾

O, bir an belə gecikməz! ← Bunlar yalnız bir dəhşətli səsə baxarlar.

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

Bizim payımızı haqq-hesab günündən əvvəl tezliklə ver!” ← Onlar isə dedilər: “Ey Rəbbimiz!

اصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْاَيْدِۚ اِنَّهُ اَوَّابٌ ﴿١٧﴾
Həqiqətən o, daim (Allaha) sığınardı.← və qüvvətli bəndəmiz Davudu xatırla!← Onların dediklərinə səbr et,

اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِشْرَاقِ ﴿١٨﴾
Onlar axşam və səhər onunla birlikdə (Allahı) təsbih edərdilər. ← Biz dağları (ona) ram etmişdik.

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ اَوَّابٌ ﴿١٩﴾
Hamısı ona tərəf yönəlməkdə idi. ← Quşları da toplanmışdı.

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَاٰتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ﴿٢٠﴾
ona hikmət və düzgün hökm vermək qabiliyyəti verdik. ← Biz onun hakimiyyətini möhkəmləndirdik,

وَهَلْ اَتٰيكَ نَبَؤُا الْخَصْمِۘ اِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾
O zaman onlar məbədə, divardan aşıb gəlmişdilər. ← Çəkişənlərin xəbəri sənə gəldimi?

اِذْ دَخَلُوا عَلٰى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ
Onlar dedilər: “Qorxma, ← Davudun hüzuruna gəldikləri zaman (Davud) onlardan qorxdu.

خَصْمَانِ بَغٰى بَعْضُنَا عَلٰى بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا اِلٰى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾
haqqı tapdalama və bizə doğru yolu göstər! ← Bir-birimizə haqsızlıq etmiş iki iddiaçıyıq. Aramızda ədalətlə hökm et,

اِنَّ هٰذَا اَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ
mənim isə bir dişi qoyunum vardır. ← Bu mənim qardaşımdır. Onun doxsan doqquz dişi qoyunu var,

فَقَالَ اَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾
və mübahisədə məni məğlub etdi”.← Buna baxmayaraq: “Onu mənə ver!” - dedi,

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ اِلٰى نِعَاجِهِ
sənin qoyununu öz qoyunlarına (qatmaq) istəməklə! ← (Davud) dedi: “O, şübhəsiz ki, sənə zülm etmişdir,

وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
İman gətirib yaxşı işlər görənlər istisnadır! ← Həqiqətən, şəriklərin çoxu bir-birinə haqsızlıq edər.

وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ اَنَّمَا فَتَنَّاهُ
Davud, onu imtahana çəkdiyimizi güman etdi. ← Onlar da çox azdırlar!”

فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَاَنَابَ ﴿٢٤﴾
və dizi üstə düşüb səcdəyə qapanaraq tövbə etdi. ← Dərhal Rəbbindən öz bağışlanmasını dilədi,

فَغَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَ وَاِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٢٥﴾
Həqiqətən, o, dərgahımıza yaxın olacaqdır. Onun qayıdacağı yer də gözəldir. ← Biz bunu ona bağışladıq.

يَا دَاوُدُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْاَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ
Elə isə insanlar arasında ədalətlə hökm ver! ← Ey Davud! Biz səni yer üzündə xəlifə etdik.

وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ
yoxsa səni, Allahın yolundan sapdırar. ← Nəfsin arzularına uyma,

اِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾
haqq-hesab gününü unutduqları üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Şübhəsiz ki, Allahın yolundan sapanlara,

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلاً
Göyü, yeri və onların arasında olanları boş-boşuna yaratmadıq.

ذٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾
Cəhənnəmdəki kafirlərin vay halına!← Bu, kafirlərin zənnidir.

اَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْاَرْضِ
Yoxsa iman gətirib yaxşı işlər görənləri yer üzündə fitnə-fəsad törədənlərlə eyni tutacağıq?!

اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ مُبَارَكٌ
Sənə nazil etdiyimiz mübarək bir kitabdır ki, ← Yaxud müttəqiləri günahkarlara eyni tutucağıq?!

لِيَدَّبَّرُوٓا اٰيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٩﴾ وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمٰنَ
Davuda da Süleymanı bəxş etdik. ← onun ayələrini düşünsünlər və ağıl sahibləri də ibrət alsınlar!

نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهُ اَوَّابٌ ﴿٣٠﴾ اِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ ﴿٣١﴾
Bir vaxt axşamüstü ona cins, çapar atlar göstərildi,← Nə gözəl quldur! Həqiqətən, o, (Allaha) sığınardı.

فَقَالَ اِنِّيٓ اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾
Nəhayət, (o atlar) pərdə ilə gizləndi."← O demişdi: "Mal sevgisini Rəbbimin zikri üçün sevirəm.

رُدُّوهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْاَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾
Və (atların) qıçlarını və boyunlarını sığallamağa başladı. ← (Süleyman dedi:) "Onları mənə qaytarın!"

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَاَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ﴿٣٤﴾
Taxtının üstünə bir cəsəd atdıq. Sonra o tövbə edib qayıtdı. ← And olsun ki, Süleymanı imtahana çəkdik.

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا
və mənə elə bir hakimiyyət bəxş et ki, ← (Süleyman) dedi: "Ey Rəbbim! Məni bağışla,

لَا يَنْبَغِي لِاَحَدٍ مِنْ بَعْدِي اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾
Həqiqətən, Sən bəxş edənsən! ← məndən sonra (ona) heç kəs nail ola bilməsin.

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِاَمْرِهِ رُخَآءً حَيْثُ اَصَابَ ﴿٣٦﴾
(Külək) onun əmri ilə istədiyi yerə rahatca gedirdi. ← Biz də küləyi ona ram etdik.

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّآءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾ وَاٰخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْاَصْفَادِ ﴿٣٨﴾
və başqalarını zəncirlərlə bağlanmış halda (ona tabe etdik). ← Şeytanlardan olan hər bir bənnanı, dalğıcları,

هٰذَا عَطَآؤُنَا فَامْنُنْ اَوْ اَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾
(İstədiyinə) ver, ya da vermə! Saysız-hesabsızdır". ← "Bu Bizim ehsanımızdır.

وَاِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, o, dərgahımıza yaxın olacaq və qayıdacağı yer gözəldir.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَآ اَيُّوبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهُ اَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾
"Şeytan mənə bəla və əzab toxundurmuşdur!"←Qulumuz Əyyubu da yad et! Bir vaxt Rəbbinə səslənmişdi:

اُرْكُضْ بِرِجْلِكَ هٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾
Bu, yuyunacaq və içiləcək sərin (sudur)!" ← (Ona belə buyurduq:) "Ayağınla vur!

وَوَهَبْنَا لَهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرٰى لِاُو۬لِي الْاَلْبَابِ ﴿٤٣﴾
bizdən bir mərhəmət və ağıl sahiblərinə bir ibrət olsun! ← Ona, ailəsini və onların yanında bir o qədərini bağışladıq ki,

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِه۪ وَلَا تَحْنَثْ اِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًاۜ
Andını pozma. Biz onu, səbr edən gördük.← "Əlinə bir dəstə götür və onunla (övrətini) vur.

نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهُ اَوَّابٌ ﴿٤٤﴾
Nə gözəl bəndədir! Həqiqətən, o, daim (Allaha) sığınardı.

وَاذْكُرْ عِبَادَنَٓا اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ اُو۬لِي الْاَيْد۪ي وَالْاَبْصَارِ ﴿٤٥﴾
Qüvvət və basirət sahibi olan bəndələrimiz İbrahimi, İshaqı və Yəqubu da yad et!

اِنَّٓا اَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ﴿٤٦﴾ وَاِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْاَخْيَارِ ﴿٤٧﴾
Həqiqətən, onlar qatımızda, seçilmiş ən yaxşı ←Biz, (axirət) yurdunu anmaq xislətini onlara məxsus etdik. kimsələrdəndirlər!

وَاذْكُرْ اِسْمٰع۪يلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِۜ وَكُلٌّ مِنَ الْاَخْيَارِۜ ﴿٤٨﴾
Hamısı ən yaxşı kimsələrdəndir! ← İsmaili, əl-Yəsəi və Zül-Kifli də xatırla!

هٰذَا ذِكْرٌ وَاِنَّ لِلْمُتَّق۪ينَ لَحُسْنَ مَاٰبٍ ﴿٤٩﴾ جَنَّاتِ عَدْنٍ مُفَتَّحَةً لَهُمُ الْاَبْوَابُ ﴿٥٠﴾
Qapıları onlar üçün açılmış Ədn cənnətləri!←Bu öyüddür. Əlbəttə, müttəqilər üçün gözəl qayıdış yeri var!

مُتَّكِـ۪ٔينَ ف۪يهَا يَدْعُونَ ف۪يهَا بِفَاكِهَةٍ كَث۪يرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾
orada cürbəcür meyvələr və içkilər istəyəcəklər. ← (Onlar) orada (taxtlara) söykənib,

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ اَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾ هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾
Haqq-hesab günü üçün sizə vəd olunan budur. ← Onların yanında, gözlərini dikmiş həmyaşıdlar olacaqdır.

اِنَّ هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍۚ ﴿٥٤﴾ هٰذَاۜ وَاِنَّ لِلطَّاغ۪ينَ لَشَرَّ مَاٰبٍ ﴿٥٥﴾
Budur! Əlbəttə, azğınlar üçün də çox pis qayıdış yeri var.← Bu, əlbəttə, Bizim ruzimizdir. O tükənməzdir.

جَهَنَّمَۚ يَصْلَوْنَهَاۚ فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾
(O da) cəhənnəmdir. Onlar orada yanacaqlar. O necə də pis bir yataqdır!

هٰذَاۙ فَلْيَذُوقُوهُ حَم۪يمٌ وَغَسَّاقٌ ﴿٥٧﴾ وَاٰخَرُ مِنْ شَكْلِه۪ٓ اَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾
Ona oxşar digər (əzab) növləri də vardır. ← Budur! Qoy onu dadsınlar; qaynar su və irin!

هٰذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْۚ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ
Onlara rahatlıq olmasın!← "Bu, sizinlə birlikdə (Cəhənnəmə) girən dəstədir.

اِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾ قَالُوا بَلْ اَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ
Onlar deyəcəklər: "Xeyr, sizin özünüzə rahatlıq olmasın! ← Şübhəsiz ki, onlar Cəhənnəmdə yanacaqlar!"

اَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَاۚ فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾
(Bu Cəhənnəm) necə də pis məskəndir!" ← Onu bizim üçün siz təqdim etdiniz.

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾
onun əzabını Cəhənnəmdə ikiqat artır!"← Onlar deyəcəklər:"Ey Rəbbimiz! Bunu bizə kim təqdim edibsə,

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرٰى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْاَشْرَارِ ﴿٦٢﴾

şər kişilər saydığımız adamları (burada) görmürük?← Onlar deyəcəklər: “Bizə nə olub ki,

اَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا اَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْاَبْصَارُ ﴿٦٣﴾

Yoxsa onlar gözə dəymirlər?!”← Biz onları məsxərəyə qoyurduq.

اِنَّ ذٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ اَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾

Şübhəsiz ki, bu - cəhənnəm əhlinin bir-biri ilə çəkişməsi bir həqiqətdir!

قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا۬ مُنْذِرٌ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾

Bir olan, qəhr edən Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur! ← De: “Mən yalnız qorxudan (bir peyğəmbərəm).

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾

Yenilməz qüvvət sahibidir, çox bağışlayandır. ← Göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir!

قُلْ هُوَ نَبَؤٌا عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ اَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾

Siz ondan üz döndərirsiniz! ← De: “O böyük xəbərdir!

مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَاِ الْاَعْلٰٓى اِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾

Onlar mübahisə apardığı zaman, mənim yuxarıdakı topluluqdan heç bir məlumatım yox idi.

اِنْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اِلَّٓا اَنَّمَٓا اَنَا۬ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

mən açıq-aydın qorxudan (bir peyğəmbərəm)!” ← Mənə ancaq vəhy olunur ki,

اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّ۪ي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾

“Mən palçıqdan bir insan yaradacağam. ← Bir zaman sənin Rəbbin mələklərə demişdi:

فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾

dərhal ona səcdə edin!”← Onu tamamlayıb (insan şəklinə salıb), ona Öz ruhumdan üfürdüyüm vaxt,

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ اِلَّٓا اِبْلِيسَ اِسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

İblisdən başqa! O təkəbbürləndi və kafirlərdən oldu.← Və mələklərin hamısı birlikdə (Adəmə) səcdə etdi;

قَالَ يَٓا اِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ

Öz əllərimlə yaratdığıma səcdə etmədin. ← (Allah) dedi: “Ey İblis! Sənə nə mane oldu ki,

اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ اَنَا۬ خَيْرٌ مِنْهُ

(İblis) dedi: “Mən ondan daha xeyirliyəm. ← Təkəbbürləndinmi, yoxsa üstün olanlardan olmusan?”

خَلَقْتَن۪ي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَج۪يمٌ ﴿٧٧﴾

(Allah) dedi: “Çıx ordan. Sən qovulmuşsan! ← Məni oddan yaratmısan, onu isə palçıqdan yaratmısan!”

وَاِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَت۪ٓي اِلٰى يَوْمِ الدّ۪ينِ ﴿٧٨﴾ قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْن۪ٓي اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾

Dedi:“Rəbbim! Diriləcəkləri günə kimi mənə möhlət ver!”←Lənətim, qiyamət gününə kimi sənin üstündədir!”

قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَر۪ينَ ﴿٨٠﴾ اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾

vaxtı bilinən günə qədər!” ← (Allah) dedi:“Sən möhlət verilənlərdənsən,

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَع۪ينَ ﴿٨٢﴾ اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَص۪ينَ ﴿٨٣﴾

Ancaq Sənin ixlaslı qulların istisnadır!← O dedi:“Qüdrətinə and olsun ki, onların hamısını azdıracağam;

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ اَقُولُ ﴿٨٤﴾ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

Cəhənnəmi səninlə və sənə uyanların hamısı ilə dolduracağam!”← (Allah) dedi:“Həqiqətən, haqqı deyirəm.

قُلْ مَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ وَمَآ اَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

Mən, özündən uyduranlardan da deyiləm!← De: “Buna görə sizdən heç bir muzd istəmirəm.

اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَاَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

Onun xəbərini bir müddətdən sonra mütləq biləcəksiniz!” ← Bu (Quran) aləmlər üçün ancaq bir öyüddür!

﴿٣٩﴾ سُورَةُ الزُّمَرِ

əz-Zumər (Zümrələr) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 75 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

Kitabın (Quranın) nazil edilməsi, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibi Allah tərəfindəndir!

اِنَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

Buna görə də dini Allaha aid edərək Ona ibadət et! ← Biz Kitabı sənə haqq olaraq nazil etdik.

اَلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِٓ اَوْلِيَآءَ

Ondan başqasını özlərinə dost tutanlar (deyirlər): ← Bil ki, əsl din Allaha məxsusdur.

مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ اِلَى اللّٰهِ زُلْفَى

“Biz onlara yalnız, bizi Allaha yaxınlaşdırsınlar deyə ibadət edirik!”

اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Şübhəsiz ki, Allah, ixtilafda olduqları məsələlər barəsində onların arasında hökm edəcəkdir.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

Həqiqətən, Allah, yalançı nankor kimsəni doğru yola yönəltməz!

لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ

yaratdıqlarından istədiyini seçərdi. ← Əgər Allah övlad götürmək istəsəydi,

سُبْحَانَهُ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

O pakdır! O, bir olan, qəhr edən (hər şeyə qalib olan) Allahdır!

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ

O, gecəni gündüzə bürüyür, ← O, göyləri və yeri haqq olaraq yaratdı.

وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

O günəşi və ayı da (sizin üçün) ram etdi. ← gündüzü də gecəyə bürüyür.

كُلٌّ يَجْرِي لِاَجَلٍ مُسَمًّى اَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

Bilin ki, O, yenilməz qüvvət sahibidir, çox bağışlayandır! ← Hər biri müəyyən bir müddətədək dövr edir.

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
Sonra ondan yoldaşını (Həvvanı) yaratdı. ← O, sizi tək bir nəfərdən (Adəmdən) xəlq etdi.

وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ
Sizi analarınızın bətnində yaradır...← O, sizin üçün heyvanlardan səkkiz cüt endirdi (yaratdı).

خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلٰثٍ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ
Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. ← ...üç zülmət içində yaranış ardından yaranışa salaraq.

لَهُ الْمُلْكُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾
Elə isə necə döndərilirsiniz? ← Hökm Onundur. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

اِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ
Bəndələrinin küfr etməsinə isə razı olmaz.← Əgər küfr etsəniz, həqiqətən Allah sizə möhtac deyildir.

وَاِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى
Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz.← Əgər şükür etsəniz, sizin üçün Ondan razı qalar.

ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
O sizə, nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir.← Sonra Rəbbinizin hüzuruna qayıdacaqsınız.

اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾
Həqiqətən, O (Allah), ürəklərin içindəkiləri biləndir!

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ
Sonra dərgahından ona bir nemət versə, ← İnsana bir zərər toxunduqda tövbə edərək Rəbbinə yalvarar.

نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوٓا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
və (Allahın) yolundan çıxartmaq üçün Allaha şəriklər qoşar. ← əvvəlcə kimə dua etmiş olduğunu unudar,

قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا اِنَّكَ مِنْ اَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾
Şübhəsiz ki, sən cəhənnəm əhlindənsən!” ← De: “Küfrünlə bir müddət kef çək.

اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ اٰنَٓاءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَقَٓائِمًا يَحْذَرُ الْاٰخِرَةَ
axirətdən qorxar,← Yaxud o kəs ki, səcdədə və qiyamda olub gecə saatlarını ibadət içində keçirər,

وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
De: “Bilənlərlə bilməyənlər eynidirlərmi?! ← və Rəbbinin mərhəmətinə ümid bəsləyər.

اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٩﴾
Yalnız ağıl sahibləri ibrət alar!”

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
Bu dünyada yaxşılıq edənlərə yaxşılıq vardır.← De: “Ey İman gətirən bəndələrim! Rəbbinizdən qorxun!

وَاَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةٌ اِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾
Yalnız səbr edənlərə saysız-hesabsız mükafat veriləcəkdir!” ← Allahın yeri genişdir.

قُلْ اِنّ۪ٓي اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَهُ الدّ۪ينَۙ ﴿١١﴾
dini Ona (Allaha) məxsus edərək Allaha ibadət edim. ← De: “Mənə əmr olunmuşdur ki,

وَاُمِرْتُ لِاَنْ اَكُونَ اَوَّلَ الْمُسْلِم۪ينَ ﴿١٢﴾ قُلْ اِنّ۪ٓي اَخَافُ
De: “Mən qorxuram... ← Mənə, müsəlmanların ilki olmaq əmrolunmuşdur!”

اِنْ عَصَيْتُ رَبّ۪ي عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ ﴿١٣﴾ قُلِ اللّٰهَ اَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ د۪ين۪يۙ ﴿١٤﴾
De:“Dinimi Ona məxsus edib Allaha ibadət edirəm!←...böyük günün əzabından, əgər Rəbbimə asi olsam!”

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِه۪ۜ قُلْ اِنَّ الْخَاسِر۪ينَ الَّذ۪ينَ
De: “Şübhəsiz, ziyan çəkənlər o kəslərdir ki, ← Siz də, Ondan başqa istədiyinizə ibadət edin!”

خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْل۪يهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ اَلَا ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُب۪ينُ ﴿١٥﴾
Bilin ki, əsl açıq-aşkar ziyan budur!”← qiyamət günü özlərini və ailələrini ziyana uğradıblar.

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌۜ
altlarında da (oddan) kölgəlik vardır. ← Onların üstlərində oddan kölgəlik,

ذٰلِكَ يُخَوِّفُ اللّٰهُ بِه۪ عِبَادَهُۜ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ ﴿١٦﴾
Ey bəndələrim! Elə isə, Məndən qorxun! ← Allah Öz bəndələrini bununla qorxudur.

وَالَّذ۪ينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ اَنْ يَعْبُدُوهَا وَاَنَابُٓوا اِلَى اللّٰهِ
tövbə edərək Allaha tərəf qayıdırlar,← O kəslər ki, Tağuta (Şeytana ya da bütlərə) ibadət etməkdən çəkinib,

لَهُمُ الْبُشْرٰىۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ اَلَّذ۪ينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُۜ
O kəslər ki, sözü dinləyib, onun ən gözəlinə uyarlar,← onlar üçün müjdə vardır. Bəndələrimə müjdə ver!

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ هَدٰيهُمُ اللّٰهُ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمْ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ ﴿١٨﴾
Əsl ağıl sahibləri də onlardır!← onlar, Allahın doğru yola yönəltdiyi kimsələrdir.

اَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِۜ اَفَاَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِۚ ﴿١٩﴾
Cəhənnəmdəki kimsəni sənmi qurtara bilərsən?!← Üzərinə əzab sözü vacib olmuş kimsənimi?!

لٰكِنِ الَّذ۪ينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌۙ
onlar üçün üst-üstə tikilmiş otaqlar vardır.← Lakin o kəslər ki, Rəbbindən qorxarlar,

تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۜ وَعْدَ اللّٰهِۜ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ الْم۪يعَادَ ﴿٢٠﴾
Allahın vədidir. Allah vədə xilaf çıxmaz! ← Onların altından çaylar axar.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَسَلَكَهُ يَنَاب۪يعَ فِي الْاَرْضِ
və onu yer üzündəki bulaqlara axıtdı?!← Görmürsənmi ki, Allah göydən yağış yağdırdı,

ثُمَّ يُخْرِجُ بِه۪ زَرْعًا مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهُ ثُمَّ يَه۪يجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا
Sonra (əkinlər) quruyar. Sən də onu saralmış görərsən. ← Sonra onunla müxtəlif rəngli əkinlər yetişdirir.

ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًاۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِاُو۬لِي الْاَلْبَابِ ﴿٢١﴾
Həqiqətən, bunda, ağıl sahibləri üçün ibrətlər vardır! ← Sonra (Allah) onu çör-çöpə döndərər.

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ

Rəbbindən bir nur üzərində olan kimsə (kafirlə eynidirmi)? ← Məgər Allah, sinəsini İslam üçün açıb,

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللّٰهِ اُو۬لٰٓئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٢﴾

Onlar açıq-aydın azğınlıq içindədirlər.← Elə isə, qəlbləri Allahın zikrinə qarşı sərt olanların vay halına!

اَللّٰهُ نَزَّلَ اَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ

Allah sözün ən gözəlini ,bir-birinə bənzər (və) təkrarlanan bir kitab olaraq nazil etdi.

تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ

Sonra Allahı zikr etməklə dəriləri və ürəkləri yumşalar.← Ondan Rəbbindən qorxanların dəriləri ürpəşər.

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَٓاءُ

Onunla istədiyini doğru yola yönəldər. ← Bu Allahın doğru yoludur.

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

Allahın yoldan çıxartdığı kimsəyə isə doğru yolu göstərən olmaz!

اَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُٓوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾

Zalımlara deyilər: “Qazandığınız şeyi dadın!”← Qiyamət günü şiddətli əzabdan üzü ilə qorunanmı?!

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتٰيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

Buna görə də, bilmədikləri bir yerdən onlara əzab gəlmişdi.← Onlardan əvvəlkilər də yalanlamışdılar.

فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

Axirət əzabı isə daha şiddətlidir. Kaş biləydilər!←Allah, rüsvayçılığı onlara dünya həyatında daddırdı.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

bəlkə, onlar öyüd alarlar!←Həqiqətən, Bu Quranda insanlar üçün hər cür məsəl çəkdik ki,

قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

bəlkə onlar (Allahdan) qorxsunlar. ← Elə bir Quran ki, ərəbcədir, qüsursuzdur ki,

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَٓاءُ مُتَشَاكِسُونَ

Onun, bir-biri ilə çəkişən şərikli ağaları var. ← Allah bir adamı məsəl çəkir;

وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا

O ikisi vəziyyətcə eyni ola bilərmi?! ← Bir adamın da yalnız bir ağası var.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

Həmd Allaha məxsusdur, lakin onların əksəriyyəti bilməz!

اِنَّكَ مَيِّتٌ وَاِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

Sonra siz qiyamət günü Rəbbinizin hüzurunda mübahisə edəcəksiniz. ← Sən öləcəksən, onlar da öləcəklər!

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ اِذْ جَٓاءَهُ
və özünə gələn həqiqəti yalanlayar?← O kimsədən daha zalım kim olar ki, Allaha qarşı yalan uydurar,

اَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾
Cəhənnəmdə kafirlər üçün yer yoxdurmu?!

وَالَّذِي جَٓاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖٓ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾
Onlar əsl müttəqilərdir. ← Haqqı gətirən və onu təsdiq edənlər;

لَهُمْ مَا يَشَٓاؤُ۫نَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾
Yaxşı işlər görənlərin mükafatı budur! ← Onlar üçün Rəbbinin qatında, nə istəsələr var.

لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ اَسْوَاَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾
və gördükləri ən yaxşı işlərə görə onları mükafatlandıracaqdır.←Allah onların etdikləri ən pis işlərin üstünü örtəcək,

اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهٖ
Onlar isə səni Ondan qeyriləri ilə qorxudurlar. ← Allah, Öz bəndəsinə kifayət deyilmi?!

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾ وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ
Allah kimi də doğru yola salarsa, ← Allah kimi yoldan çıxardarsa, ona doğru yola göstərən olmaz.

فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾
Allah yenilməz qüvvət sahibi, intiqam sahibi deyilmi?! ← onu doğru yoldan çıxardan olmaz.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ
Mütləq: “Allah!”-deyəcəklər.← Həqiqətən, əgər onlardan soruşsan ki: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?!”

قُلْ اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَنِيَ اللّٰهُ بِضُرٍّ
əgər Allah mənə bir zərər vermək istəsə,← De: “Elə isə deyin görək, Allahdan qeyri dua etdikləriniz,

هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهٖٓ اَوْ اَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ
Yaxud (Allah) mənə bir mərhəmət (əta etmək) istəsə,← onun zərərini onlar aradan qaldıra bilərlərmi?!

هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهٖ قُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ
De: “Mənə Allah kifayət edər.← onlar, Onun mərhəmətinə mane ola bilərlərmi?!”

عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾
Təvəkkül edənlər Ona təvəkkül edərlər!”

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّي عَامِلٌ
Əlbəttə mən də işimi görürəm. ← De: “Ey qövmüm! Siz öz vəziyyətinizə görə işinizi görün,

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ مَنْ يَاْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤٠﴾
rüsvayçı əzab kimə gələcək və o, daimi əzaba düçar olacaqdır!”← Mütləq biləcəksiniz ki,

اِنَّٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدٰى فَلِنَفْسِه۪ۚ

Kim doğru yolda olsa, öz lehinə olar. ← Biz, insanlardan ötrü Kitabı (Quranı) sənə haqq olaraq nazil etdik.

وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَاۚ وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَك۪يلٍ ﴿٤١﴾

Sən onlara vəkil deyilsən! ← Kim azarsa, sadəcə olaraq öz əleyhinə azmış olar.

اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ ح۪ينَ مَوْتِهَا وَالَّت۪ي لَمْ تَمُتْ ف۪ي مَنَامِهَاۚ

ölməyənlərin canlarını isə yuxuda (alar), ← Allah, öldükləri zaman insanların canlarını alar,

فَيُمْسِكُ الَّت۪ي قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْاُخْرٰٓى اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّىۜ

Digərlərini isə müəyyən vaxta qədər geri göndərər.← və ölümünə hökm olunmuş kimsələri saxlayar.

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

Həqiqətən, bunda, düşünən bir qövm üçün ibrətlər vardır!

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُفَعَٓاءَۜ قُلْ اَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

De: “Heç nəyə malik olmadıqları və heç nə qanmadıqları haldamı?!” ← Yoxsa onlar Allahdan qeyrilərini şəfaətçi etdilər?

قُلْ لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَم۪يعًاۜ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

Sonra Ona qaytarılacaqsınız!”← Göylərin və yerin hökmü Onundur.← De: “Şəfaət bütünlüklə Allaha aiddir.

وَاِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَاَزَّتْ قُلُوبُ الَّذ۪ينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِۚ

axirətə inanmayanların qəlbləri nifrətlə dolar. ← Allah tək olaraq anıldığı zaman,

وَاِذَا ذُكِرَ الَّذ۪ينَ مِنْ دُونِه۪ٓ اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

onları dərhal sevinc bürüyər.← Ondan (Allahdan) başqaları yad edildiyi zaman isə,

قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

Ey gizlini və aşkarı bilən! ← De: “Ey Allahım! Ey göyləri və yeri yoxdan yaradan!

اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ ف۪ي مَا كَانُوا ف۪يهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

Bəndələrin arasında, ixtilafda olduqları şeylər barəsində Sən hökm verəcəksən!”

وَلَوْ اَنَّ لِلَّذ۪ينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْاَرْضِ جَم۪يعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ

onun yanında bir o qədəri də (onların olsaydı), ← Yer üzündə nə varsa hamısı kafirlərin olmuş olsaydı,

لَافْتَدَوْا بِه۪ مِنْ سُٓوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ

qiyamət günü pis əzabdan (qurtarmaq üçün) mütləq onu fidyə verərdilər.

وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

Və Allahdan onlara, hesab etmədikləri şeylər görünəcəkdir.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٤٨﴾
və istehza etdikləri (əzab) onları bürüyəcəkdir!← Qazandıqları pis işlərin (cəzası) onlara görünəcək,

فَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَاۘ ثُمَّ اِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّاۙ
Sonra Özümüzdən ona bir nemət verdiyimiz zaman: ← İnsana bir zərər toxunduğu zaman Bizə dua edər.

قَالَ اِنَّمَٓا اُو۫تٖيتُهُ عَلٰى عِلْمٍۜ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾
Xeyr, o imtahandır, lakin onların çoxu bilməz!← “Bu yalnız biliyimə görə mənə verildi!”- deyər.

قَدْ قَالَهَا الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾
Lakin qazandıqları onlara heç bir fayda vermədi.← Həqiqətən, onlardan əvvəlkilər də onu demişdilər.

فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُواۜ وَالَّذٖينَ ظَلَمُوا مِنْ هٰٓؤُلَٓاءِ
Bunlardan, zülm edənləri də,← Beləcə onlar, qazandıqları pis əməllərin (cəzasına) düçar oldular.

سَيُصٖيبُهُمْ سَيِّاٰتُ مَا كَسَبُواۙ وَمَا هُمْ بِمُعْجِزٖينَ ﴿٥١﴾
Onlar (Allahı) aciz qoya bilən deyillər. ← qazandıqları günahların (cəzasına) düçar olacaqlar.

اَوَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُ اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾
Həqiqətən, bunda, iman gətirən bir qövm ← Bilmədilərmi ki, Allah dilədiyinin ruzisini artırar və azaldar.
üçün ibrətlər vardır!

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذٖينَ اَسْرَفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ
Allahın mərhəmətindən ümidsiz olmayın.← De: “Ey Mənim, özlərinə qarşı həddi aşmış bəndələrim!

اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمٖيعًاۜ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحٖيمُ ﴿٥٣﴾
Həqiqətən, O bağışlayandır, rəhm edəndir!← Şübhəsiz ki, Allah bütün günahları bağışlayar.

وَاَنٖيبُٓوا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ﴿٥٤﴾
Sonra sizə heç bir kömək olunmaz!←Rəbbinizə dönün. Əzab sizə gəlməmişdən əvvəl Ona təslim olun.

وَاتَّبِعُٓوا اَحْسَنَ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
Rəbbinizdən sizə nazil edilənin ən gözəlinə tabe olun...

مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾
...sizdən xəbərsiz, anidən sizə əzab gəlmədən əvvəl!

اَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتٰى عَلٰى مَا فَرَّطْتُ فٖي جَنْبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرٖينَ ﴿٥٦﴾
Həqiqətən, istehza edənlərdən idim!”←Bir kəs deməsin ki:“Allaha qarşı etdiyim təqsirlərə görə vay halıma!

اَوْ تَقُولَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰيني لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقينَ ﴿٥٧﴾
mütləq müttəqilərdən olardım!” ← Yaxud deməsin ki: “Əgər Allah məni doğru yola yönəltsəydi,

اَوْ تَقُولَ حينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لي كَرَّةً
“Kaş mən bir dəfə də (dünyaya dönəbilsəydim), ← Və ya əzabı gördüyü zaman deməsin ki:

فَاَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنينَ ﴿٥٨﴾ بَلٰى قَدْ جَٓاءَتْكَ اٰيَاتي فَكَذَّبْتَ بِهَا
Xeyr, Ayələrim sənə gəlmişdi, sən isə onları yalanladın, ← onda yaxşı işlər görənlərdən olardım!”

وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرينَ ﴿٥٩﴾ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذينَ كَذَبُوا عَلَى اللّٰهِ
Qiyamət günü Allaha qarşı yalan söyləyənləri görərsən ki,← təkəbbür göstərdin və kafirlərdən oldun!

وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ اَلَيْسَ في جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْمُتَكَبِّرينَ ﴿٦٠﴾
Təkəbbürlənənlar üçün Cəhənnəmdə yermi yoxdur?! ← onların üzləri qapqaradır.

وَيُنَجِّي اللّٰهُ الَّذينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّٓوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾
Onlara pislik toxunmaz və onlar kədərlənməzlər. ← Allah müttəqilərə, imanlarına görə nicat verər.

اَللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكيلٌ ﴿٦٢﴾
Və O, hər şeyə vəkildir! ← Allah hər şeyin yaradanıdır.

لَهُ مَقَاليدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالَّذينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
Allahın ayələrini inkar edənlərə gəldikdə, ← Göylərin və yerin açarları Ondadır.

اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾
onlar əsl ziyana uğrayanlardır!

قُلْ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَاْمُرُٓونّي اَعْبُدُ اَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾
ey cahillər!?” ← De: “Mənə, Allahdan başqasınamı ibadət etməyi əmr edirsiniz,

وَلَقَدْ اُو۫حِيَ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ اَشْرَكْتَ
“Əgər (Allaha) şərik qoşsan,← And olsun ki, sənə və səndən əvvəlkilərə vəhy olunmuşdur ki:

لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرينَ ﴿٦٥﴾
və mütləq ziyan çəkənlərdən olacaqsan!” ← sənin əməlin əlbəttə puça çıxacaq,

بَلِ اللّٰهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرينَ ﴿٦٦﴾
Xeyr, Allaha ibadət et və şükür edənlərdən ol!

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِه۪ وَالْاَرْضُ جَميعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
Qiyamət günü yer üzü bütünlüklə Onun ovcunda olacaq. ← Onlar Allahı, lazımınca qiymətləndirmədilər.

وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمينِه۪ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾
O (Allah), qoşduqları şəriklərdən tamamilə uzaq və ucadır! ← Göylər isə Onun sağ əli ilə bükülıəcəkdir.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَٓاءَ اللّٰهُ

Göylərdə və yerdə, Allahın istədiyi kimsələrdən başqa hər kəs dərhal öləcəkdir. ← Və sur çalınacaq;

ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ اُخْرٰى فَاِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾

onlar dərhal (qəbirlərindən) qalxıb baxacaqlar! ← Sonra o (sur) bir daha çalınacaq,

وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيٓءَ بِالنَّبِيِّنَ وَالشُّهَدَٓاءِ

kitab qoyulacaq, peyğəmbərlər və şahidlər gətiriləcək. ← Yer, öz Rəbbinin nuru ilə işıqlanacaq,

وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

və onlara haqsızlıq edilməyəcəkdir!← Onlar arasında ədalətlə hökm olunacaq,

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

O (Allah), onların nə etdiklərini ən yaxşı biləndir!← Hər kəsə, öz əməlinin əvəzi tam veriləcəkdir!

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِلٰى جَهَنَّمَ زُمَرًاۜ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُ۫هَا فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا

Nəhayət, ora çatınca onun qapıları açılacaq,← Kafirlər dəstə-dəstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər.

وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَٓا اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ

"Sizə öz içərinizdən peyğəmbərlər gəlməmişdimi ki,←və onun gözətçiləri onlara deyəcəklər:

يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَٓاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا

və sizi bu gününüzə qovuşacağınızla xəbərdar edərlər?"← Rəbbinizin ayələrini sizə oxuyarlar,

قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

Lakin əzab sözü kafirlər barəsində vacib oldu! ← Onlar deyərlər: "Bəli."

قِيلَ ادْخُلُوٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَاۚ فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

Təkəbbürlənənlərin yeri nə pisdir!←Deyiləcək:"İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarından girin!"

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ اِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًاۜ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُ۫هَا وَفُتِحَتْ اَبْوَابُهَا

Nəhayət, ora çatınca onun qapıları açılacaq,← Rəbbindən qorxanlar da dəstə-dəstə Cənnətə gətiriləcəklər.

وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

Xoş halınıza! Əbədi qalacağınız o yerə girin!"← və onun gözətçiləri onlara deyəcəklər: "Sizə salam olsun!

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَاَوْرَثَنَا الْاَرْضَ

bizə verdiyi vədini yerinə yetirdi və bizi yerə varis etdi.← Onlar isə deyəcəklər: "O Allaha həmd olsun ki,

نَتَبَوَّاُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَٓاءُۚ فَنِعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

(Yaxşı) əməllər edənlərin mükafatı necə də gözəldir! ← Biz Cənnətin istədiyimiz yerində məskunlaşırıq."

وَتَرَى الْمَلٰٓئِكَةَ حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
Rəbbini həmd-səna ilə təsbih edirlər. ← Görəcəksən ki, mələklər də ərşi əhatə edib,

وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾
və: “Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!”-deyiləcəkdir! ← Onların arasında ədalətlə hökm olunacaq,

﴿٤٠﴾ سُورَةُ الْمُؤْمِنِ

əl-Mu’min (Mömin) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 85 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾
Kitabın nazil edilməsi yenilməz qüvvət sahibi, (hər şeyi) bilən Allahdandır; ← Ha, Mim!

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ
cəzası şiddətli, lütf sahibi (Allahdandır)! ← Günahları bağışlayan və tövbələri qəbul edən,

لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾
Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Axır dönüş Onadır!

مَا يُجَادِلُ فِيٓ اٰيَاتِ اللّٰهِ اِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾
Onların şəhərlərdə dolaşmaları səni aldatmasın! ← Allahın ayələri barəsində ancaq kafirlər mübahisə edər.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْاَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ
onlardan sonrakı firqələr də. ← Onlardan əvvəl Nuh qövmü də təkzib etmişdi,

وَهَمَّتْ كُلُّ اُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَاْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ
və boş sözlərlə mübahisə aparmışdılar ki, ← Hər ümmət öz peyğəmbərlərini yaxalamağa cəhd göstərmiş,

لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَاَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾
Buna görə də Mən onları əzabla yaxaladım. Mənim cəzam necə oldu! ← onunla haqqı yalana çıxartsınlar.

وَكَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّهُمْ اَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾
Çünkü onlar cəhənnəm əhlidirlər. ← Kafirlər üzərində sənin Rəbbinin sözü belə gerçəkləşdi.

اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
öz Rəbbini həmd-səna ilə təsbih edirlər, ← Ərşi daşıyanlar və onun ətrafında olanlar

وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا
“Rəbbimiz! Rəhmətin və elmin hər şeyi ehtiva edib.← Ona inanırlar və möminlərin bağışlanmasını diləyərlər:

فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾
və onları cəhənnəm əzabından qoru! ← Elə isə, tövbə edib Sənin yoluna tabe olanları bağışla,

رَبَّنَا وَاَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتٖي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَائِهِمْ
atalarından, əməlisaleh olanları da,← Ey Rəbbimiz! Onları, özlərinə vəd etdiyin Ədn cənətlərinə daxil et;

وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ ﴿٨﴾
Şübhəsiz ki, Sən yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibisən! ← zövcələri və nəsilləri(ndən) də!

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
O gün pisliklərdən kimi qorusan, ← Onları pisliklərdən qoru.

فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظٖيمُ ﴿٩﴾
O isə əsl böyük uğurdur!”← şübhəsiz ki, ona rəhm etmisən.

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللّٰهِ اَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ
“Allahın nifrəti, sizin özünüzə olan nifrətinizdən daha böyükdür.← Kafirlərə belə səslənilənək:

اِذْ تُدْعَوْنَ اِلَى الْاٖيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾
İmana dəvət olunduğunuz zaman inkar edirdiniz!”

قَالُوا رَبَّنَا اَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَاَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ
iki dəfə də bizi diriltdin. ← Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bizi iki dəfə öldürdün,

فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ اِلٰى خُرُوجٍ مِنْ سَبٖيلٍ ﴿١١﴾
İndi (buradan) çıxmağa bir yol varmı?” ← Biz də öz günahlarımızı e’tiraf etdik.

ذٰلِكُمْ بِاَنَّهُ اِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَاِنْ يُشْرَكْ بِهٖ تُؤْمِنُوا
Ona şərik qoşulduqda isə inanırdınız. ← Bu ona görədir ki, Allahın birliyinə çağırılarkən inkar etdiniz.

فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبٖيرِ ﴿١٢﴾ هُوَ الَّذٖي يُرٖيكُمْ اٰيَاتِهٖ
Odur ki, sizə ayələrini göstərir, ← İndi hökm, uca olan, böyük olan Allahındır!”

وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ اِلَّا مَنْ يُنٖيبُ ﴿١٣﴾
Ancaq tövbə edib dönən kimsə ibrət alar! ← və göydən sizin üçün ruzi endirir.

فَادْعُوا اللّٰهَ مُخْلِصٖينَ لَهُ الدّٖينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾
kafirlərin xoşuna gəlməsə belə! ← Elə isə, Allaha, dini Ona aid edərək dua edin,

رَفٖيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهٖ
öz əmri ilə vəhyi, bəndələrindən istədiyinə nazil edər ki, ← Dərəcələri yüksəldən, ərşin sahibi (Allah),

لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾
(insanları) görüş günü ilə qorxutsun!

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ
Onların heç bir şeyi Allahdan gizli qalmayacaqdır. ← O gün, onlar (qəbirlərindən) çıxacaqlar.

لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾
Bir olan, (hər şeyə) qalib olan Allahındır! ← Bu gün hökm kimindir?

اَلْيَوْمَ تُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ

Bu gün heç bir haqsızlıq olmaz. ← Bu gün hər kəs öz əməlinə görə cəzalandırılacaqdır.

اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾ وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْاٰزِفَةِ

Onları, yaxınlaşan günlə qorxut ki, ← Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir!

اِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاظِمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

zalımların nə bir dostu, nə də sözü keçən bir şəfaətçisi olar! ← o zaman ürəklər xirtdəyə gələr,

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْاَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

(Allah), gözlərin xəyanətini və ürəklərin gizlətdiyini bilir!

وَاللّٰهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

Ondan (Allahdan) başqa dua etdikləri isə, ← Allah ədalətlə hökm edər.

لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← heç bir şeyə hökm edə bilməzlər.

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilərin axırı necə oldu? ← Onlar yer üzündə gəzib görmürlərmi ki,

كَانُوا هُمْ اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَاٰثَارًا فِي الْاَرْضِ

Onlar bunlardan daha qüvvətli və yer üzündə daha çox iz qoymuş kimsələr idi.

فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾

Onları Allahdan qoruyan bir kəs də olmadı. ← Allah onları, günahlarına görə (əzabla) yaxaladı.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَاْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا

onlar isə inkar etmişdilər. ← Bu ona görədir ki, peyğəmbərləri onlara açıq-aydın möcüzələr gətirmiş,

فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ اِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

Həqiqətən, O qüvvətlidir, cəzası şiddətlidir!←Buna görə də Allah onları (əzabla) yaxaladı.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٣﴾

Həqiqətən, Biz Musanı ayələrimizlə və açıq-aydın bir dəlillə göndərdik;

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

Onlar isə: “Sehrbazdır, yalançıdır!”-dedilər. ← Fironun, Hamanın və Qarunun yanına.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا اَبْنَاءَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ

dedilər ki: “Onunla birlikdə iman gətirənlərin oğullarını öldürün, ← Qatımızdan haqqı onlara gətirdikdə,

وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ اِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾

Kafirlərin hiyləsi isə ancaq boşa çıxar. ← onların qadınlarını isə sağ buraxın!”

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي اَقْتُلْ مُوسٰى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ

Qoy o Rəbbini çağırsın. ← Firon dedi: “Buraxın məni, Musanı öldürüm.

اِنِّي اَخَافُ اَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ اَوْ اَنْ يُظْهِرَ فِي الْاَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

yaxud yer üzündə fitnə-fəsad çıxaracaq”.← Mən qorxuram ki, o, sizin dininizi dəyişdirəcək,

وَقَالَ مُوسٰى اِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ

“Mən, mənim də Rəbbim olan, sizin də Rəbbiniz olan (Allaha) sığınıram...← Musa isə dedi:

مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

...haqq-hesab gününə inanmayan hər bir təkəbbürlüdən!”

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ اِيمَانَهُ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا اَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ

Bir adamı: “Rəbbim Allahdır!”-dediyi üçünmü ← Firon ailəsindən olub, imanını gizləmiş bir kişi dedi: öldürürsünüz?!”

وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَاِنْ يَكُ كَاذِبًا

Əgər o, yalançı olsa, ← Halbuki o, Rəbbinizdən sizə açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdir.

فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَاِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ

Əgər doğru deyən olsa, sizə vəd etdiyinin bir qismi sizə toxunar. ← onun yalanı öz əleyhinədir.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah, yalançı (və) həddi aşan kimsəni doğru yola yönəltməz.

يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْاَرْضِ

Yer üzündə qalibsizsiniz. ← Ey qövmüm! Bu gün hakimiyyət sizdədir.

فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللّٰهِ اِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ

Firon dedi: ← Əgər bizə Allahın əzabı gəlsə, kim bizə kömək edər?!”

مَا اُرِيكُمْ اِلَّا مَا اَرٰى وَمَا اَهْدِيكُمْ اِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

və sizə ancaq doğru yolu göstərirəm!” ← “Mən sizə ancaq gördüyümü göstərirəm,

وَقَالَ الَّذِي اٰمَنَ يَا قَوْمِ اِنِّي اَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْاَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

Mən qorxuram ki, (kafir) firqələrin gününün bənzəri sizə də (gələr)!← Mömin olan dedi: “Ey qövmüm!

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ

Nuh, Ad, Səmud qövmünün və onlardan sonra gələnlərin cəzası kimi (bir bəla gəlməsindən qorxuram).

وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وَيَا قَوْمِ اِنِّي اَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

Və ey qövmüm! Mən, sizə üz verəcək fəryad günündən qorxuram!← Allah isə bəndələrə zülm etmək istəməz!

يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

Allahın azdırdığı kimsəyə doğru yolu göstərən ← Dönüb qaçacağınız gün sizi Allahdan qoruyan olmaz.
də olmaz!”

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَآءَكُمْ بِهِ

Sizə gətirdiklərinə isə şəkk edib dururdunuz. ← Daha əvvəl Yusif sizə açıq-aşkar dəlillər gətirmişdi.

حَتّٰٓى اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولاًۜ

“Allah ondan sonra əsla peyğəmbər göndərməyəcəkdir!” ← Nəhayət, (Yusif) vəfat etdiyi zaman dediniz ki:

كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

Allah həddi aşan, şəkk içində olan kimsəni belə yoldan azdırar!

اَلَّذِينَ يُجَادِلُونَ فٖيٓ اٰيَاتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ اَتٰيهُمْ

...özlərinə gəlmiş heç bir dəlili olmadan, ← O kəslər ki, Allahın ayələri barəsində mübahisə edərlər...

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ اٰمَنُواۜ كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

Allah hər təkəbbürlü zalımın ürəyini belə möhürləyər!←Allah və iman gətirənlər yanında nifrəti artırar.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ ابْنِ لٖي صَرْحًا لَعَلّٖٓي اَبْلُغُ الْاَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

Mənim üçün uca bir qəsr tik ki, bəlkə, yollara çatım, ← Firon dedi: “Ey Haman!

اَسْبَابَ السَّمٰوَاتِ فَاَطَّلِعَ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوسٰى وَاِنّٖي لَاَظُنُّهُ كَاذِبًاۜ

Doğrusu, mən onu yalançı hesab edirəm!”← göylərin yollarına (çatım) və Musanın Allahını görüm.

وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوٓءُ عَمَلِهٖ وَصُدَّ عَنِ السَّبٖيلِۜ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ اِلَّا فٖي تَبَابٍ۟ ﴿٣٧﴾

Fironun hiyləsi ancaq boşa çıxdı. ← Firona, pis əməli beləcə yaxşı göstərildi və o, yoldan çıxarıldı.

وَقَالَ الَّذٖيٓ اٰمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ اَهْدِكُمْ سَبٖيلَ الرَّشَادِۚ ﴿٣٨﴾

Mənə tabe olun, sizi doğru yola aparım! ← Mömin kimsə dedi: “Ey qövmüm!

يَا قَوْمِ اِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَاِنَّ الْاٰخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

Şübhəsiz, axirət isə əbədi yurddur!←Ey qövmüm! Bu dünya həyatı sadəcə olaraq keçici bir zövqdür.

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزٰٓى اِلَّا مِثْلَهَاۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ

Mömin olub yaxşı iş görən kişi yaxud qadına gəlincə,←Kim bir pislik etsə, ancaq onun qədər cəza alar.

فَاُو۬لٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فٖيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

Orada onlara saysız-hesabsız ruzi verilər! ← onlar Cənnətə girəcəklər.

وَيَا قَوْمِ مَا لِيٓ اَدْعُوكُمْ اِلَى النَّجٰوةِ وَتَدْعُونَنِيٓ اِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

siz isə məni Cəhənnəmə dəvət edirsiniz!← Ey qövmüm! Mənə nə olub ki, sizi nicata dəvət edirəm,

تَدْعُونَنِي لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَاُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ

Siz məni Allahı inkar etməyə, bilmədiyim bir şeyi Ona şərik qoşmağa çağırırsınız.

وَاَنَا۬ اَدْعُوكُمْ اِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾

Mən isə sizi (hər şeyə qalib) yenilməz qüvvət sahibi olan, çox bağışlayan (Allah)a çağırıram!

لَا جَرَمَ اَنَّمَا تَدْعُونَنِيٓ اِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْاٰخِرَةِ

dünyada və axirətdə çağırmaq qabiliyyəti yoxdur. ← Şübhəsiz ki, sizin məni çağırdıqlarınızın,

وَاَنَّ مَرَدَّنَآ اِلَى اللّٰهِ وَاَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ اَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

Şübhəsiz ki, həddi aşanlar cəhənnəm əhlidirlər! ← Bizim dönüşümüz isə Allahadır.

فَسَتَذْكُرُونَ مَآ اَقُولُ لَكُمْ وَاُفَوِّضُ اَمْرِيٓ اِلَى اللّٰهِ

Mən öz işimi Allaha həvalə edirəm. ← Sizə dediklərimi mütləq xatırlayacaqsınız.

اِنَّ اللّٰهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَقٰيهُ اللّٰهُ سَيِّاٰتِ مَا مَكَرُوا

Beləliklə, Allah onu, onların hiylələrinin pisliyindən qorudu. ← Həqiqətən, Allah, bəndələri görəndir!”

وَحَاقَ بِاٰلِ فِرْعَوْنَ سُوٓءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾ اَلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا

Onlar səhər və axşam oda salınarlar. ← Firon əhlini isə şiddətli əzab sardı.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ اَدْخِلُوٓا اٰلَ فِرْعَوْنَ اَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

“Firon əhlini ən şiddətli əzaba salın!” ← Qiyamət qopduğu gün isə (deyiləcəkdir):

وَاِذْ يَتَحَآجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا

Acizlər təkəbbürlülərə deyəcəklər: ← O zaman onlar od içində bir-birilə höcətləşəcəklər.

اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ اَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

İndi siz odun bir hissəsini bizdən dəf edə bilərsinizmi?!” ← “Biz sizə tabe olmuşduq.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوٓا اِنَّا كُلٌّ فِيهَآ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

Əlbəttə Allah, bəndələrin arasında hökmünü vermişdir!←Təkəbbürlənənlər deyərlər:“Biz hamımız oradayıq.”

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ

“Rəbbinizə dua edin ki, ← Od içində olanlar cəhənnəmin gözətçilərinə deyəcəklər:

يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

bir gün olsa bizim əzabımızı yüngülləşdirsin!”

قَالُوا بَلٰى　　قَالُوٓا اَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

"Bəli!"- deyəcəklər. ← Deyəcəklər: "Sizə öz peyğəmbərləriniz açıq-aşkar möcüzələr gətirməmişdilərmi?"

وَمَا دُعٰٓؤُا الْكَافِرِينَ اِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾　　قَالُوا فَادْعُواۚ

Kafirlərin duası isə sadəcə boşa çıxacaq. ← (Onlara:) "Elə isə dua edin!" - deyəcəklər.

اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا

Şübhəsiz ki, Biz öz peyğəmbərlərimizə və iman gətirənlərə yardım edəcəyik...

فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْاَشْهَادُ ﴿٥١﴾

...dünya həyatında və şahidlərin duracağı gün!

وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾　　يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ

Onlar üçün lənət və pis bir yurd vardır. ← O gün, zalımlara, üzrxahlıqları fayda verməyəcəkdir.

وَاَوْرَثْنَا بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾　　وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْهُدٰى

və İsrail oğullarını kitaba varis etdik;← And olsun ki, Biz Musaya doğru yol rəhbəri (Tövrat) verdik

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ　　هُدًى وَذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

Sən səbr et. Şübhəsiz ki, Allahın vədi haqdır. ← ağıl sahiblərinə hidayət və öyüd-nəsihət kimi!

وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ ﴿٥٥﴾　　وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ

Axşam və səhər Rəbbini həmd-səna ilə təsbih et! ← Öz günahının bağışlanmasını dilə!

اِنْ فِي صُدُورِهِمْ اِلَّا كِبْرٌ　　اِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِيٓ اٰيَاتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ اَتٰيهُمْ

ürəyində ancaq təkəbbür vardır. ← Həqiqətən, özlərinə gəlmiş bir dəlili olmadan Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlərin,

اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾　　مَا هُمْ بِبَالِغِيهِۚ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ

Həqiqətən, O, (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← Onlar ona çatası deyillər. Sən Allaha sığın.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾　　لَخَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ

Lakin insanların çoxu bilməz! ← Əlbəttə, göylərin və yerin yaradılışı insanların yaradılışından daha böyükdür.

وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

Korla görən eyni olmaz! İman gətirib yaxşı əməllər edənlərlə də,

قَلِيلًا مَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾　　وَلَا الْمُسِيٓءُ

Nə qədər az düşünürsünüz! ← pislik edən (eyni) olmaz!

اِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

Lakin insanların çoxu inanmaz! ← Şübhəsiz, qiyamət mütləq gələcəkdir, onda şübhə yoxdur.

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِيٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ

sizin dualarınızı qəbul edim! ← Rəbbiniz dedi: “Mənə dua edin ki,

اِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

zəlil olaraq Cəhənnəmə girəcəklər! ← Şübhəsiz ki, Mənə ibadət etməyə qarşı təkəbbürlənənlər,

اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًاؕ

Dincəlməyiniz üçün gecəni və gündüzü işıqlı olaraq szin üçün yaradan Allahdır.

اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

lakin insanların çoxu şükür etməz!” ← Həqiqətən, Allah insanlara qarşı lütfkardır,

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur! ← Bu sizin Rəbbiniz olan, hər şeyin xaliqi olan Allahdır.

فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾ كَذٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾

Allahın ayələrini inkar edənlər (haqdan) belə döndərilərlər!← Elə isə, necə döndərilirsiniz?

اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَٓاءَ بِنَٓاءً وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ

sizə surət verib surətlərinizi gözəlləşdirdi,← O Allahdır ki, sizin üçün yeri məskən, göyü tavan etdi,

وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ

Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. ← sizə təmiz nemətlərdən ruzi verdi!

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

Aləmlərin Rəbbi olan Allah nə qədər ucadır!

هُوَ الْحَيُّ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

Dini Ona məxsus edərək Ona (Allaha) dua edin! ← O əbədidir. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!

قُلْ اِنِّي نُهِيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

Allahdan qeyri dua etdiklərinizə ibadət etməyim;← De: “Mənə qadağan olunmuşdur;

لَمَّا جَٓاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

Və mənə, aləmlərin Rəbbinə təslim olmaq əmrolundu!”←Rəbbimdən mənə açıq-aşkar dəlillər gəldiyi zaman.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
sonra nütfədən, sonra laxtalanmış qandan, ← Odur sizi torpaqdan yaradan,

ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا اَشُدَّكُمْ
sonra yetkinlik yaşına çatasınız, ← sonra sizi (ana bətnindən) uşaq olaraq çıxardar ki,

ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ
Sizdən kimisi də daha əvvəl öldürülər. ← sonra da qocalasınız.

وَلِتَبْلُغُوٓا اَجَلًا مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾
(Bunlar ona görədir ki,) müəyyən bir vaxta yetişəsiniz və bəlkə, siz düşünüb anlayasınız.

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَاِذَا قَضٰىٓ اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾
ona ancaq: “Ol!” - deyər, o dərhal olar.← Dirildən də, öldürən də Odur. O, bir işi qərara aldıqda,

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِيٓ اٰيَاتِ اللّٰهِ اَنّٰى يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾
Onlar necə də (haqdan) döndərilirlər! ← Allahın ayələri barəsində mübahisə edənləri görmədinmi?

اَلَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَآ اَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾
Kitabı (Quranı) və peyğəmbərlərimizə göndərdiklərimizi yalanlayanlar mütləq biləcəklər!

اِذِ الْاَغْلَالُ فِيٓ اَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾
və zəncirlərlə sürüklənəcəklər, ← O zaman, boyunlarında halqalar

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾
Sonra onlara deyiləcəkdir:“Haradadır şərik qoşduqlarınız;← Cəhənnəmin içinə. Sonra odda yandırılacaqlar.

مِنْ دُونِ اللّٰهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا
Onlar deyəcəklər: “Onlar bizdən qeyb oldular.← Allahdan başqa (şərikləriniz haradadır)?!”

بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْـًٔا كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾
Allah kafirləri belə zəlalətə salar! ← Xeyr, biz daha əvvəl heç nəyə dua etmirdik!”

ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾
və qürrələnməyinizə görədir!← “Bu (əzab), yer üzündə haqsız yerə sevinməyinizə görə,

اُدْخُلُوٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾
Təkəbbürlülərin sığınacağı necə də pisdir! ← İçində əbədi qalacağınız cəhənnəmin qapılarından girin!”

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ
Ya onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərəcəyik, ← Sən səbr et. Həqiqətən, Allahın vədi haqdır.

اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾
ya da səni vəfat etdirərik. Onlar Bizim hüzurumuza qaytarılacaqlar!

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ

Onlardan kimisindən sənə xəbər vermişik,← Səndən əvvəl də peyğəmbərlər göndərmişdik.

وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَاْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ

Hər bir peyğmbər ancaq Allahın izni ilə möcüzə gətirər.← onlardan kimisindən sənə xəbər verməmişik.

فَاِذَا جَٓاءَ اَمْرُ اللّٰهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

Yalan danışanlar oradaca ziyana uğrayarlar. ← Allahın əmri gəldikdə ədalətlə hökm olunar.

اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَاْكُلُونَ ﴿٧٩﴾

Onlardan yedikləriniz də var. ← Sizin üçün minməyə heyvanlar yaradan Allahdır.

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ

Ürəyinizdəki ehtiyaca (yerə) onlarla yetişirsiniz. ← Sizin üçün onlarda (başqa) mənfəətlər də vardır.

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

Həm onların üstündə, həm də gəmilərin üstündə daşınırsınız.

وَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ فَاَيَّ اٰيَاتِ اللّٰهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

Allahın ayələrindən hansını inkar edirsiniz?! ← O isə Öz ayələrini (əlamətlərini) sizə göstərir.

اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

və özlərindən əvvəlkilərin axırının necə olduğuna baxmırlar? ← Onlar yer üzündə dolaşmırlarmı,

كَانُوٓا اَكْثَرَ مِنْهُمْ وَاَشَدَّ قُوَّةً وَاٰثَارًا فِي الْاَرْضِ

Onlar bunlardan daha çox, daha qüvvətli və yer üzündə daha çox iz qoymuş kimsələr idilər.

فَمَٓا اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَمَّا جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Peyğəmbərləri onlara açıq möcüzələr gətirdiyi zaman, ← Qazandıqları şeylər onlara fayda vermədi.

فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٨٣﴾

və lağa qoyduqları şey (əzab) onları bürüdü. ← özlərindəki elmə görə sevindilər,

فَلَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا قَالُوٓا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

Ona qoşduğumuz şərikləri isə inkar etdik!”← Əzabımızı gördükləri vaxt dedilər: “Allahın birliyinə inandıq.

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيمَانُهُمْ لَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا

...əzabımızı gördükləri zaman; ← Onların iman etməsi, özlərinə heç bir fayda vermədi...

سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

Kafirlər də oradaca ziyana uğradılar.← Allahın Öz bəndələri barəsində öncə olub-keçmiş qanunu olaraq!

سُورَةُ فُصِّلَتْ ﴿٤١﴾

Fussilət (Müfəssəl izah edilmiş) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 54 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾
(Bu Quran), Rəhman (və) Rəhim (olan Allah) tərəfindən nazil edilmişdir. ← Ha, Mim!

كِتَابٌ فُصِّلَتْ اٰيَاتُهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾
Ərəbcə Quran olaraq, anlayan bir qövm üçün ayələri müfəssəl izah edilmiş bir kitabdır;

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٤﴾
Onların çoxu isə dinləməyərək üz döndərdilər. ← Müjdə verən olaraq və qorxudan olaraq!

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِيٓ اَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَٓا اِلَيْهِ وَفِيٓ اٰذَانِنَا وَقْرٌ
qulaqlarımızda da ağırlıq (karlıq var). ← Onlar dedilər: “Bizi dəvət etdiyinə qarşı qəlblərimiz örtülüdür,

وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ اِنَّنَا عَامِلُونَ ﴿٥﴾
Sən işini gör, biz də işimizi görək!” ← Bizimlə sənin aranda isə pərdə vardır.

قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَٓا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ
Mənə vəhy olunur ki, sizin tanrınız bir olan Allahdır. ← De: “Mən sadəcə sizin kimi bir insanam.

فَاسْتَقِيمُوٓا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ﴿٦﴾
Müşriklərin də vay halına; ← Ona yönəlin və Ondan bağışlanmağınızı diləyin.

اَلَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾
Onlar ki, zəkat vermirlər, özləri də axirətə inanmırlar!

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٨﴾
İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün tükənməz ruzi vardır!”

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْاَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ
De: “Siz yeri iki gündə yaradanı inkarmı edirsiniz

وَتَجْعَلُونَ لَهُ اَنْدَادًا ذٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾
O, aləmlərin Rəbbidir! ← və Ona şəriklər qoşursunuz?

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا
oranı bərəkətləndirdi, ← O, orada, onun üzərində möhkəm dağlar yaratdı,

وَقَدَّرَ فِيهَٓا اَقْوَاتَهَا فِيٓ اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ سَوَٓاءً لِلسَّٓائِلِينَ ﴿١٠﴾
(Ruzi) istəyənlər üçün bərabər şəkildə. ← və orada yer əhlinin ruzisini dörd gündə müəyyən etdi;

ثُمَّ اسْتَوٰٓى اِلَى السَّمَٓاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْاَرْضِ
Ona (göyə) və yerə dedi: ← Sonra tüstü halında olan göyə ucaldı.

ائْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا قَالَتَٓا اَتَيْنَا طَٓائِعِينَ ﴿١١﴾
O ikisi dedi: “Könüllü olaraq gəldik!” ← “Könüllü olaraq ya da könülsüz olaraq gəlin!”

فَقَضٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِي كُلِّ سَمَآءٍ اَمْرَهَا
və hər bir göyə, öz işini vəhy edib bildirdi. ← (Allah) onları yeddi göy olaraq iki gündə yaratdı,

وَزَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾
Bu, qüdrətli, (hər şeyi) bilən (Allah)ın təqdiridir!" ← Dünya səmasını da qəndillərlə bəzədik və qoruduq.

فَاِنْ اَعْرَضُوا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾
"Mən sizi Ad və Səmudun ildırımı kimi bir ildırımla qorxuduram!"← Əgər üz döndərsələr, de ki:

اِذْ جَآءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ
"Allahdan başqasına ibadət etməyin" ← Çünki onlara, önlərindən və arxalarından peyğəmbərlər gəldi ki:

قَالُوا لَوْ شَآءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً فَاِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾
Biz sizinlə göndəriləni inkar edirik!"← Onlar dedilər: "Əgər Rəbbimiz istəsəydi, mələklər endirərdi.

فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ اَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً
və dedilər: "Bizdən daha qüvvətlisi kimdir?!"← Ada gəlincə, onlar yer üzündə nahaq yerə təkəbbürləndilər,

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً
onlardan daha qüvvətlidir?!← Onlar düşünmədilərmi ki, özlərini yaratmış olan Allah,

وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾
Onlar isə ayələrimizi inkar edirdilər.

فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِيٓ اَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
onlara dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını daddıraq.← Uğursuz günlərdə üstlərinə soyuq külək göndərdik ki,

وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَخْزٰى وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٦﴾
Onlara kömək də olunmayacaqdır. ← Axirət əzabı isə daha rüsvayedicidir.

وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى
Onlar isə korluğu (küfrü) doğru yoldan üstün tutdular. ← Səmuda gəldikdə, Biz onlara haqq yolu göstərdik.

فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾
...qazandıqları (günahlara) görə. ← Beləcə, zəliledici ildırım əzabı onları yaxaladı...

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾ وَيَوْمَ يُحْشَرُ اَعْدَآءُ اللّٰهِ اِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾
Allahın düşmənləri, Cəhənnəmə toplanacaqları gün yığılacaqlar. ← İman gətirib qorxanları isə xilas etdik.

حَتّٰٓى اِذَا مَا جَآؤُهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ
öz qulaqları, gözləri və dəriləri onların əleyhinə şahidlik edəcəkdir...← Nəhayət, ora gəldikləri zaman,

بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾
...gördükləri işlər barəsində.

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا
"Nə üçün əleyhimizə şahidlik etdiniz?" ← Və onlar öz dərilərinə deyəcəklər:

قَالُوٓا اَنْطَقَنَا اللّٰهُ الَّذٖيٓ اَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ
İlk dəfə də sizi O yaratdı. ← (Dəriləri) deyəcək: "Hər şeyi danışdıran Allah bizi danışdırdı."

وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾
Və siz Onun hüzuruna qaytarılırsınız!

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ اَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَٓا اَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ
qulaqlarınız, gözlərinizin, dəriləriniz, sizin əleyhinizə şahidlik edər. ← Halbuki siz çəkinmirdiniz ki,

وَلٰكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثٖيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾
Ancaq zənn edirdiniz ki, etdiyiniz əməllərin çoxunu Allah bilmir.

وَذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذٖي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰيكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرٖينَ ﴿٢٣﴾
və ziyana uğrayanlardan oldunuz! ← Öz Rəbbiniz barəsindəki sizin bu zənniniz sizi məhv etdi,

فَاِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَاِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبٖينَ ﴿٢٤﴾
Onlar riza diləsələr də, onların diləyi qəbul olunmaz. ← Dözsələr də, onların yeri Cəhənnəmdir.

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَٓاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ اَيْدٖيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
onlar, önlərindəkini və arxalarındakını özlərinə gözəl göstərirdilər. ← Biz onlara dostlar caladıq ki,

وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فٖيٓ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ
özlərindən əvvəl gəlmiş cinlər və insanlardan olan ümmətlər birlikdə.← O söz onlar barəsində də gerçək oldu,

اِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرٖينَ ﴿٢٥﴾
Şübhəsiz ki, onlar ziyan çəkənlər oldular!

وَقَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَالْغَوْا فٖيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾
O vaxt səs-küy salın ki, bəlkə siz qalib gələsiniz!" ← Kafirlər dedilər: "Bu Quranı dinləməyin.

فَلَنُذٖيقَنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدٖيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَسْوَاَ الَّذٖي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾
və onlara, etdikləri əməllərin ən pisi ilə cəzalandıracağıq! ← Kafirlərə mütləq şiddətli bir əzab daddıracağıq,

ذٰلِكَ جَزَٓاءُ اَعْدَٓاءِ اللّٰهِ النَّارُ لَهُمْ فٖيهَا دَارُ الْخُلْدِ
Onlar üçün orada əbədi yurd vardır... ← Allahın düşmənlərinin cəzası o Cəhənnəmdir!

جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾
...ayələrimizi inkar etmələrinin cəzası olaraq!

وَقَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا رَبَّنَٓا اَرِنَا الَّذَيْنِ اَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ
Cinlərin və insanların arasından, bizi azdıranları bizə göstər; ← Kafir olanlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz!

نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْاَسْفَلٖينَ ﴿٢٩﴾
onları ayaqlarımızın altına salaq ki, ən alçaqlardan olsunlar!"

اِنَّ الَّذٖينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةُ

sonra düz yolda olarlar; Mələklər onlara nazil olar ki: ← Şübhəsiz, o kəslər ki: “Rəbbimiz Allahdır!”-deyər,

اَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتٖي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin!← “Qorxmayın və kədərlənməyin!

نَحْنُ اَوْلِيَٓاؤُكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ وَلَكُمْ فٖيهَا مَا تَشْتَهٖٓي اَنْفُسُكُمْ

Və orada sizin üçün, nəfsinizin arzuladığı şeylər var ← Biz dünya həyatında və axirətdə sizin dostlarınızıq.

وَلَكُمْ فٖيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحٖيمٍ ﴿٣٢﴾

Bağışlayan, rəhm edən (Allah)dan ziyafət olaraq!” ← Orada sizin üçün, istədiyiniz şeylər də vardır.

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَٓا اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ اِنَّنٖي مِنَ الْمُسْلِمٖينَ ﴿٣٣﴾

və: “Mən müsəlmanlardanam!”-deyəndən?! ← Kim daha gözəl sözlüdür; Allaha çağırıb, yaxşı iş görən,

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ اِدْفَعْ بِالَّتٖي هِيَ اَحْسَنُ

Sən (pisliyi) daha yaxşı olanla dəf et! ← Yaxşılıqla pislik bərabər olmaz!

فَاِذَا الَّذٖي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِيٌّ حَمٖيمٌ ﴿٣٤﴾

sanki yaxın bir dost olar! ← O zaman, aranızda düşmənçilik olan şəxs,

وَمَا يُلَقّٰيهَٓا اِلَّا الَّذٖينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقّٰيهَٓا اِلَّا ذُو حَظٍّ عَظٖيمٍ ﴿٣٥﴾

və bu, yalnız böyük qismət sahiblərinə verilər! ← Bu isə, yalnız səbir edənlərə verilər,

وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمٖيعُ الْعَلٖيمُ ﴿٣٦﴾

dərhal Allaha sığın. Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Əgər sənə Şeytandan bir vəsvəsə gəlsə,

وَمِنْ اٰيَاتِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ

Günəşə və aya səcdə etməyin, ← Gecə və gündüz, günəş və ay Onun əlamətlərindəndir.

وَاسْجُدُوا لِلّٰهِ الَّذٖي خَلَقَهُنَّ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

əgər yalnız Ona ibadət edirsinizsə! ← və onları yaradan Allaha səcdə edin,

فَاِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذٖينَ عِنْدَ رَبِّكَ

Əgər qürrələnsələr, Sənin Rəbbinin qatında olanlar,

يُسَبِّحُونَ لَهُ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ ﴿٣٨﴾

gecə və gündüz bezmədən Onu təsbih edirlər.

وَمِنْ اٰيَاتِه۪ٓ اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً فَاِذَٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَٓاءَ

Biz ona yağış yağdırdığımız zaman, ← Yenə Onun əlamətlərindəndir ki, sən yer üzünü qupquru görürsən.

اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ اِنَّ الَّذ۪ٓي اَحْيَاهَا لَمُحْيِ الْمَوْتٰى

Onu diriIdən, şübhəsiz ki, ölüləri dirildəcəkdir. ← (yer) hərəkətə gələr və qabarar.

اِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٣٩﴾

Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir!

اِنَّ الَّذ۪ينَ يُلْحِدُونَ ف۪ٓي اٰيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَاۜ اَفَمَنْ يُلْقٰى فِي النَّارِ خَيْرٌ

Cəhənnəmin içinə atılan kəsmi xeyirlidir, ← Şübhəsiz, Ayələrimizi inkar edənlər Bizdən gizli qalmazlar.

اَمْ مَنْ يَأْت۪ٓي اٰمِنًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ اِعْمَلُوا مَا شِئْتُمْۙ اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ ﴿٤٠﴾

İstədiyinizi edin. Şübhəsiz, O, nə etdiyinizi görəndir. ← yoxsa qiyamət günü arxayın gələn kəs?!

اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَٓاءَهُمْۚ وَاِنَّهُ لَكِتَابٌ عَز۪يزٌ ﴿٤١﴾

O, həqiqətən, çox dəyərli bir kitabdır. ← Özlərinə Quran gəldiyi zaman yalanlayanları (cəzalandıracağıq).

لَا يَأْت۪يهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِه۪ۜ تَنْز۪يلٌ مِنْ حَك۪يمٍ حَم۪يدٍ ﴿٤٢﴾

Hikmət sahibi, Şükrə layiq olandan nazil edilmişdir.← Nə öndən, nə də arxadan ona batil gəlməz.

مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ ق۪يلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَۜ اِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ اَل۪يمٍ ﴿٤٣﴾

Həqiqətən, Rəbbin bağışlayan, şiddətli cəza verəndir!← Sənə ancaq səndən əvvəlki peyğəmbərlərə deyilənlər deyilir.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْاٰنًا اَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ اٰيَاتُهُۜ

mütləq deyəcəkdilər: “Onun ayələri izah olunmalı deyildimi?! ← Əgər onu yad dildə bir Quran etsəydik,

ءَاَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّۜ قُلْ هُوَ لِلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا هُدًى وَشِفَٓاءٌۜ

De: “O, iman gətirənlərə hidayət və şəfadır.← (Quran) yad dildə, (Peyğəmbər) isə ərəbdirmi?!”

وَالَّذ۪ينَ لَا يُؤْمِنُونَ ف۪ٓي اٰذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًىۜ

Və o, onları kor etmişdir. ← İman gətirməyənlərin isə qulaqlarında ağırlıq (karlıq) vardır.

اُو۬لٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَع۪يدٍ ﴿٤٤﴾

Onlar uzaq bir yerdən çağırılırlar.

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ ف۪يهِۜ

Ancaq onun barəsində ixtilafa düşüldü. ← Andolsun ki, Biz Musaya da kitab vermişdik.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْۜ

mütləq onların arasında hökm verilmişdi. ← Əgər daha öncə sənin Rəbbindən gələn bir söz olmasaydı,

وَاِنَّهُمْ لَف۪ي شَكٍّ مِنْهُ مُر۪يبٍ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِه۪

Kim yaxşı iş görərsə, öz lehinə olar. ← Həqiqətən, onlar, onun (Quran) barəsində şəkk-şübhə içindədirlər!

وَمَنْ اَسَٓاءَ فَعَلَيْهَاۜ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَب۪يدِ ﴿٤٦﴾

Sənin Rəbbin, bəndələrə zülm edən deyil! ← Kim də pis iş görərsə, öz əleyhinə olar.

اِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِۜ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ اَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى
Heç bir meyvə qabığından çıxmaz, heç bir qadın hamilə qalmaz,← Qiyaməti bilmək Ona aiddir.

وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهِۜ وَيَوْمَ يُنَادٖيهِمْ اَيْنَ شُرَكَٓاءٖيۙ
O gün (Allah) onlara səslənəcək: “Şəriklərim haradadır?” ← və (bətnindəkini) yerə qoymaz O bilmədən!

قَالُوٓا اٰذَنَّاكَۙ مَا مِنَّا مِنْ شَهٖيدٍۚ ﴿٤٧﴾
Onlar deyəcəklər: “(Ey Rəbbimiz!) Biz Sənə ərz etdik ki, aramızda heç bir şahid yoxdur!”

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحٖيصٍ ﴿٤٨﴾
və özləri üçün bir qurtuluş yeri olmadığını yəqin edəcəklər.← Öncə dua etdikləri onlardan qeyb olacaq,

لَا يَسْـَٔمُ الْاِنْسَانُ مِنْ دُعَٓاءِ الْخَيْرِۘ وَاِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَؤُ۫سٌ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾
Əgər ona bir pislik toxunsa, ümüdsizliyə düşüb məyus olar. ← İnsan yaxşılıq diləməkdən usanmaz.

وَلَئِنْ اَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّٓاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هٰذَا لٖيۙ
mütləq deyəcək ki: “Bu mənimkidir. ← Özünə dəyən zərərdən sonra Bizdən ona bir mərhəmət dadızdırsaq,

وَمَٓا اَظُنُّ السَّاعَةَ قَٓائِمَةًۙ وَلَئِنْ رُجِعْتُ اِلٰى رَبّٖٓي
Doğrudan da, əgər Rəbbimin hüzuruna qaytarılsam, ← Qiyamətin qopacağını zənn etmirəm.

اِنَّ لٖي عِنْدَهُ لَلْحُسْنٰىۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُواۘ
Biz kafirə, nə etdiklərini mütləq xəbər verəcəyik, ← əlbəttə Onun dərgahında mənim üçün, ən gözəli var!”

وَلَنُذٖيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلٖيظٍ ﴿٥٠﴾ وَاِذَٓا اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ
İnsana nemət bəxş etdiyimiz zaman, ← və əlbəttə, onlara şiddətli bir əzab daddıracağıq.

اَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖۚ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَٓاءٍ عَرٖيضٍ ﴿٥١﴾
Ona bir pislik toxunduğu zaman isə, uzun-uzadı dua edər. ← üz döndərər və yan çevirib (haqdan) uzaqlaşar.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهٖ
sonra siz onu inkar edibsinizsə,← De: “Deyin görək, əgər (Quran) Allah dərgahındandırsa,

مَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فٖي شِقَاقٍ بَعٖيدٍ ﴿٥٢﴾
uzaq bir ayrılıq içindəki kimsədən daha çox azmış olan kimdir?!

سَنُرٖيهِمْ اٰيَاتِنَا فِي الْاٰفَاقِ وَفٖٓي اَنْفُسِهِمْ
Biz öz əlamətlərimizi onlara xarici aləmdə və onların öz içlərində göstərəcəyik (ki),

حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّۜ اَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهٖيدٌ ﴿٥٣﴾
Rəbbinin hər şeyə şahid olması kifayət deyilmi?!← nəhayət onun haqq olduğu onlara bəlli olsun.

اَلَٓا اِنَّهُمْ فٖي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَٓاءِ رَبِّهِمْۜ اَلَٓا اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحٖيطٌ ﴿٥٤﴾
Bil ki, O hər şeyi ehtiva edəndir!←Bil ki, onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqları barədə şübhə içindədirlər.

﴿٤٢﴾ سُورَةُ الشُّورٰى

əş-Şura (Şura) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 53 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ عٓسٓقٓ ﴿٢﴾

Eyn, Sin, Qaf! ← Ha, Mim!

كَذٰلِكَ يُوحٓي اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

...yenilməz qüvvət, hikmət sahibi olan Allah!← Sənə və səndən əvvəlkilərə belə vəhy edir...

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾

O ucadır, böyükdür! ← Göylərdə və yerdə nə varsa (hamısı) Onundur!

تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

Mələklər də Rəbbini həmd-səna ilə təsbih edərlər,← Göylər az qala bir-birinin üstündən çatlayıb dağılsın.

وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾

Bilin ki, Allah həqiqətən, bağışlayandır, rəhm edəndir!← və yerdəki kimsələrin bağışlanmasını diləyərlər.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٓ اَوْلِيَآءَ اللّٰهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦﴾

Sən onlara vəkil deyilsən!←Allah onların üzərində nəzarətçidir. ← Ondan başqasını dost tutanlara gəldikdə,

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا

şəhərlərin anası (Məkkəliləri) və onun ətrafındakıları qorxudasan;← Beləcə sənə ərəbcə Quran vəhy etdik ki,

وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾

Bir qrup Cənnətdə, bir qrup isə Cəhənnəmdədir! ← Haqqında heç bir şübhə olmayan toplanış günü ilə qorxudasan.

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً

onları tək bir ümmət edərdi. ← Əgər Allah diləsəydi,

وَلٰكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَآءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾

Zalımların isə nə bir dostu olar, nə də bir köməkçisi!← Ancaq O, istədiyini Öz mərhəmətinə daxil edər.

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٓ اَوْلِيَآءَ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ

Axı, Allah Özü himayədardır. ← Yoxsa onlar Allahdan başqa himayədarlar götürdülər?

وَهُوَ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

və hər şeyə O qadirdir! ← Ölüləri də O dirildir,

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُٓ اِلَى اللّٰهِ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبِّي

Bu mənim Rəbbim olan Allahdır. ← Nəyin barəsində ixtilaf etsəniz, onun hökmü Allaha aiddir.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيبُ ﴿١٠﴾

Mən Ona təvəkkül etmişəm və Ona üz tuturam!

فَاطِرُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَمِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا
sizin üçün özünüzdən zövcələr, heyvanlardan da cütlər yaratmışdır. ← Göyləri və yeri yoxdan yaradan,

يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾
Və O, (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) görəndir! ← O sizi bu yolla çoxaldır. Ona oxşar heç nə yoxdur.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾
O, istədiyinin ruzisini bol edər və azaldar. O, hər şeyi biləndir!← Göylərin və yerin açarları Ondadır.

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصّٰى بِهِ نُوحًا
Nuha tövsiyə etdiyini, ← (Allah) dində sizin üçün qanuni etdi;

وَالَّذِي اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ اِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى وَعِيسٰى اَنْ
İbrahimə, Musaya, və İsaya tövsiyə etdiyimizi! Beləki: ← sənə vəhy etdiyimizi,

اَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ اِلَيْهِ
Sənin onları dəvət etdiyin (din), müşriklərə ağır gəldi.← "Dində düzgün olun və onda ayrılığa düşməyin!"

اَللّٰهُ يَجْتَبِي اِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي اِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾
və tövbə edib Ona qayıdan kimsəni doğru yola yönəldər! ← Allah istədiyi kimsəni özünə seçər,

وَمَا تَفَرَّقُوا اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ
Onlar, yalnız özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı ədavət üzündən ayrılığa düşdülər.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ
aralarında dərhal hökm verilərdi. ← Əgər müəyyən bir vaxtadək, öncədən Rəbbindən bir söz olmasaydı,

وَاِنَّ الَّذِينَ اُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾
onun barəsində dərin bir şəkk içindədirlər.← Şübhəsiz ki, onlardan sonra kitaba varis olanlar da,

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ
və sənə əmr edildiyi kimi doğru yolda ol. ← Buna görə də sən dəvət et,

وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ
və de ki: "Mən Allahın nazil etdiyi kitaba inandım. ← Onların nəfslərinin arzularına uyma,

وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ
Allah bizim də Rəbbimizdir, sizin də Rəbbinizdir. ← Mənə, sizin aranızda ədalətlə hökm etmək əmr olunub.

لَنَا اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
Bizimlə sizin aranızda heç bir mübahisə yoxdur. ← Bizim əməllərimiz bizə, sizin əməlləriniz də sizə aiddir.

اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾
Axır dönüş də Onadır!" ← Allah hamımızı bir yerə toplayacaqdır.

وَالَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِي اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ

O kəslər ki, Onun (Allahın) dəvəti qəbul olunduqdan sonra Allah barəsində mübahisə edərlər,

حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

Onların üzərinə qəzəb olacaq və onlar üçün şiddətli əzab vardır! ← onların dəlili Rəbbinin qatında batildir.

اَللّٰهُ الَّذِيٓ اَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

Nə bilirsən, bəlkə də, qiyamət yaxındır! ← Kitabı və tərəzini haqq olaraq nazil edən Allahdır.

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَاۚ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَاۙ

İnanlar isə ondan qorxuya düşərlər, ← Ona inanmayanlar onun tez gəlməsini istəyərlər.

وَيَعْلَمُونَ اَنَّهَا الْحَقُّ اَلَٓا اِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

Bil ki, qiyamət barəsində mübahisə edənlər, uzaq bir zəlalət içindədirlər.← və onun haqq olduğunu bilirlər.

اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَآءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

Axı O, yenilməz qüvvət sahibi, qüdrət sahibidir! ← Allah, Öz bəndələrinə çox lütfkardır; istədiyinə ruzi verər.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِۚ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا

Kim dünya qazancın istəyərsə, ← Kim axirət qazancını istəyərsə, onun üçün qazancını artırarıq.

نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

Axirətdə isə onun heç bir payı yoxdur. ← özünə ondan verərik.

اَمْ لَهُمْ شُرَكٰٓؤُا شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللّٰهُ

... Allahın dində izin vermədiyi bir şeyi? ← Yoxsa onların şərikləri var ki, onlar üçün qanuni etdilər...

وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ

Onların arasında mütləq hökm verilmişdi. ← Əgər həlledici söz olmasaydı,

وَاِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢١﴾

Şübhəsiz ki, zalımlara gəldikdə, onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ

O, onların başına gələcəkdir. ← Zalımları, qazandıqları şeylərə görə tir-tir əsən görəcəksən.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِۚ

cənnət bağçaları içindədirlər. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə,

لَهُمْ مَا يَشَآؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

O əsl böyük lütfdür! ← Rəbbinin dərgahında onlar üçün istədikləri şeylər vardır.

ذٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
İman gətirib yaxşı əməllər edən bəndələrinə, Allahın verdiyi müjdə budur.

قُلْ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰىۜ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً
Kim bir yaxşı iş görərsə, ← De: “Mən sizdən ona görə, qohumluq sevgisindən başqa bir ücrət istəmirəm.

نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًاۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾
Əlbəttə, Allah bağışlayandır, şükrün əvəzini verəndir!← onun üçün oradakı yaxşılığını (mükafatını) artırarıq!”

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًاۚ فَاِنْ يَشَاِ اللّٰهُ يَخْتِمْ عَلٰى قَلْبِكَ
Əgər Allah istəsə, sənin qəlbini möhürləyərdi. ← Yoxsa onlar: “Allaha qarşı yalan uydurdu!” - deyirlər.

وَيَمْحُ اللّٰهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهٖۜ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾
Həqiqətən, O, ürəklərin içini biləndir. ← Allah batili məhv edər və haqqı Öz sözləri ilə gerçəkləşdirər.

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّـَٔاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾
Günahları O bağışlayır və sizin nə etdiyinizi bilir. ← O, bəndələrinin tövbəsini də qəbul edəndir.

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهٖۜ
və Öz lütfündən onlara artırır. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərin duasını qəbul edir,

وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾
Kafirlərə gəlincə, onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِي الْاَرْضِ
onlar həqiqətən yer üzündə həddi aşardılar. ← Əgər Allah, bəndələrinə ruzini bol etsəydi,

وَلٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَٓاءُۜ اِنَّهُ بِعِبَادِهٖ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾
Həqiqətən, O, öz bəndələrindən xəbərdardır, görəndir! ← Lakin O istədiyi qədər endirir.

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُۜ
Və Öz mərhəmətini yayar. ← Onlar ümidsizliyə düşəndən sonra, yağmur göndərən də Odur.

وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾ وَمِنْ اٰيَاتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Göyləri və yeri yaratması da Onun əlamətlərindəndir, ← Himayədar olan, şükrə layiq olan Odur.

وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَٓابَّةٍۜ وَهُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ اِذَا يَشَٓاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾
Və O istədiyi vaxt onları bir yerə yığmağa qadirdir! ← orada yayıb səpələdiyi canlılarda.

وَمَٓا اَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾
Və çoxunu da əfv edər. ← Sizə üz verən hər müsibət, öz əllərinizin qazandığı (günahlara) görədir!

وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْاَرْضِۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾
Allahdan başqa sizin nə himayədarınız olar, nə də köməkçiniz! ← Siz (Allahı) yerdə aciz qoya bilməzsiniz.

وَمِنْ اٰيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِۜ ﴿٣٢﴾
Dənizdə, dağlar kimi üzən (gəmilər) də Onun əlamətlərindəndir.

اِنْ يَشَاْ يُسْكِنِ الرّ۪يحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلٰى ظَهْرِه۪ۜ
onlar da onun (suyun) üzündə durub qalarlar. ← Əgər istəsə, küləyi saxlayar,

اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍۙ ﴿٣٣﴾
Həqiqətən, bunda, hər bir səbr edən, şükür edən üçün ibrətlər vardır!

اَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَث۪يرٍۘ ﴿٣٤﴾
Yaxud onları, qazandıqları (günahlarına) görə məhv edər və bir çoxunu bağışlayar!

وَيَعْلَمَ الَّذ۪ينَ يُجَادِلُونَ ف۪ٓي اٰيَاتِنَاۜ مَا لَهُمْ مِنْ مَح۪يصٍ ﴿٣٥﴾
onlar üçün qurtuluş yeri yoxdur! ← Ayələrimiz barəsində mübahisə edənlər bilsinlər ki,

فَمَٓا اُو۫ت۪يتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۚ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَاَبْقٰى
Allah yanındakı isə daha yaxşı və daha əbədidir; ← Sizə verilən hər hansı bir şey dünya həyatı zövqüdür.

لِلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَۚ ﴿٣٦﴾
O kəslər üçün ki, iman gətirib öz Rəbbinə təvəkkül edərlər;

وَالَّذ۪ينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٓائِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَاِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَۚ ﴿٣٧﴾
qəzəbləndikləri zaman onlar bağışlayarlar, ← və böyük günahlardan və rəzil işlərdən çəkinərlər,

وَالَّذ۪ينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَۖ
və o kəslər (üçün) ki, Rəbbinin dəvətini qəbul edərlər, namazı qılarlar,

وَاَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْۖ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَۚ ﴿٣٨﴾
onlara verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) sərf edərlər. ← işlərini də öz aralarında məsləhətləşirlər,

وَالَّذ۪ينَ اِذَٓا اَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾
Və o kəslər (üçün) ki, zülmə məruz qaldıqda onlar intiqam alarlar.

وَجَزٰٓؤُ۬ا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَاۚ فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ
Ancaq kim (pislik edəni) bağışlasa və barışsa, ← Hər hansı bir pisliyin cəzası onun kimi bir pislikdir.

فَاَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِۜ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِم۪ينَ ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, O, zalımları sevməz! ← onun mükafatı Allaha aiddir.

وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِه۪ فَاُو۬لٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَب۪يلٍۜ ﴿٤١﴾
onlara heç bir cəza verilməz. ← Kim zülmə məruz qaldıqdan sonra qisasını alarsa,

اِنَّمَا السَّب۪يلُ عَلَى الَّذ۪ينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّۜ
və yer üzündə haqsız yerə azğınlıq edənlərə (verilər). ← Cəza ancaq insanlara zülm edənlərə,

اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿٤٣﴾
Əlbəttə, kim səbr edib bağışlasa, bu çox bəyənilən işlərdəndir! ← Onlar üçün şiddətli əzab vardır!

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِه۪ۜ
ona, (Allahın) Özündən başqa bir himayədar olmaz. ← Allah kimi yoldan çıxardarsa,

وَتَرَى الظَّالِم۪ينَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِنْ سَب۪يلٍۚ ﴿٤٤﴾
onlar: “Geri dönməyə bir yol varmı?”-deyərlər. ← Sən zalımları, əzabı gördükləri zaman görəcəksən ki,

وَتَرٰيهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ
zillətdən boyunlarını büküb gizlin-gizlin baxırlar.←Ona (cəhənnəmə) göstərildikləri zaman görərsən ki,

وَقَالَ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ الْخَاسِرِينَ
"Həqiqətən, ziyan çəkənlər, ← İman gətirənlər deyəcəklər:

الَّذِينَ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَلَآ اِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿٤٥﴾
Bilin ki, şübhəsiz, zalımlar daimi əzabdadırlar.← qiyamət günü özlərini və ailələrini ziyana salanlardır!"

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ اَوْلِيَآءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾
Allahın zəlalətə saldığı kimsə üçün bir yol yoxdur! ← Allahdan başqa, onlara yardım edəcək dostlar yoxdur.

اِسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِ
...Allah tərəfindən, geri qayıdışı olmayan bir gün gəlməmişdən əvvəl! ← Rəbbinizin dəvətini qəbul edin...

مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَاٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾
və sizin üçün inkar etməyə heç bir imkan olmaz! ← O gün sizin üçün heç bir sığınacaq olmaz,

فَاِنْ اَعْرَضُوا فَمَآ اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا
Biz səni onlara gözətçi göndərməmişik. ← Əgər üz döndərsələr (ürəyini qısma).

اِنْ عَلَيْكَ اِلَّا الْبَلَاغُ وَاِنَّآ اِذَآ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً
Əgər Biz insana Özümüzdən bir mərhəmət daddırsaq, ← Sənin üzərinə düşən ancaq təbliğ etməkdir.

فَرِحَ بِهَا وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ
Əgər onlara, öz əlləri ilə təqdim etdiklərinə görə bir pislik toxunsa, ← ona görə sevinər.

فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Göylərin və yerin hökmü Allahındır. ← insan, həqiqətən, nankordur!

يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ اِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ الذُّكُورَ ﴿٤٩﴾
istədiyinə qız verir, istədiyinə də oğlan verir. ← O, istədiyini yaradır,

اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَاِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَآءُ عَقِيمًا
İstədiyini də sonsuz edir. ← Yaxud onlara hər ikisindən oğlan və qız verir.

اِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾
Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) biləndir, (hər şeyə) qadirdir!

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ
yaxud pərdə arxasından, ← Allah bəşər övladı ilə ancaq vəhylə danışar,

اَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِاِذْنِهِ مَا يَشَآءُ
o da Allahın izni ilə Onun istədiyini vəhy edər. ← ya da bir elçi (mələk) göndərər ki,

اِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾
Həqiqətən, O ucadır, hikmət sahibidir!

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ رُوحًا مِنْ اَمْرِنَاۜ مَا كُنْتَ تَدْر۪ي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْا۪يمَانُ
Sən, kitab ya da iman nədir bilmirdin. ← Beləcə sənə, əmrimizdən olan bir vəhy göndərdik.

وَلٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْد۪ي بِه۪ مَنْ نَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِنَاۜ
onunla bəndələrimizdən dilədiyimizi haqq yola qovuşduraq. ← Lakin Biz onu bir nur etdik ki,

وَاِنَّكَ لَتَهْد۪ٓي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍۙ ﴿٥٢﴾
Şübhəsiz, sən düz yola yönəldirsən.

صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذ۪ي لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ اَلَٓا اِلَى اللّٰهِ تَص۪يرُ الْاُمُورُ ﴿٥٣﴾
Bil ki, işlər Allaha qayıdacaqdır! ← O Allahın yoluna ki, göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

﴿٤٣﴾ سُورَةُ الزُّخْرُفِ

əz-Zuxruf (Qızıl bəzəklər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 89 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُب۪ينِۙ ﴿٢﴾ اِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءٰنًا عَرَبِيًّا
Biz onu, ərəbcə Quran etdik ki, ← Açıq-aydın Kitaba and olsun ki, ← Ha, Mim!

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَاِنَّهُ ف۪ٓي اُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَك۪يمٌ ﴿٤﴾
(O,) çox ucadır, hikmətlidir. ← Şübhəsiz ki, o, dərgahımızdakı ana kitabdadır. ← bəlkə siz anlaya biləsiniz.

اَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِف۪ينَ ﴿٥﴾
Həddi aşan bir qövmsünüz deyə, Zikri (Quranı) sizə təbliğ etməyə son qoyaqmı?!

وَكَمْ اَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْاَوَّل۪ينَ ﴿٦﴾ وَمَا يَأْت۪يهِمْ مِنْ نَبِيٍّ اِلَّا كَانُوا بِه۪ يَسْتَهْزِؤُ۫نَ ﴿٧﴾
Özlərinə gələn bir peyğəmbərə ancaq istehza edirdilər!← Əvvəlkilərə də neçə-neçə peyğəmbərlər göndərdik.

فَاَهْلَكْنَٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضٰى مَثَلُ الْاَوَّل۪ينَ ﴿٨﴾
Əvvəlkilərin vəziyyəti ötüb keçmişdir. ← Onlardan daha qüvvətli olanları da məhv etdik.

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ
"Göyləri və yeri kim yaratmışdır?" ← Həqiqətən, əgər onlardan soruşsan ki:

لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَز۪يزُ الْعَل۪يمُۙ ﴿٩﴾
mütləq deyəcəklər: "Onları, yenilməz qüvvət sahibi olan, (hər şeyi) bilən (Allah) yaratmışdır!"

اَلَّذ۪ي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ ف۪يهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَۚ ﴿١٠﴾
və orada sizin üçün yollar yaratdı ki, bəlkə düz gedə biləsiniz. ← O ki, yeri sizin üçün beşik etdi,

وَالَّذي نَزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَاَنْشَرْنَا بِه۪ بَلْدَةً مَيْتاً
Beləcə onunla ölü bir məmləkəti dirildik. ← O (Allah) ki, göydən lazımı miqdarda su endirdi.

كَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾
Siz də (qəbirlərinizdən) belə çıxardılacaqsınız!

وَالَّذي خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْاَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾
və sizin üçün mindiyiniz gəmiləri və heyvanları yaratdı ki,← O (Allah) ki, cütlərin hamısını yaratdı,

لِتَسْتَوُا عَلٰى ظُهُورِه۪ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ اِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ
sonra üzərinə oturduğunuz zaman Rəbbinizin nemətini xatırlayasınız, ← onun üzərinə minəsiniz,

وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذي سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنينَ ﴿١٣﴾
bizim onlara gücümüz çatmazdı. ← və deyəsiniz: “Bunları bizə ram edən (Allah) pakdır, müqəddəsdir!

وَاِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾
Həqiqətən, biz Rəbbimizin hüzuruna qayıdacağıq!”

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِه۪ جُزْءًا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُبينٌ ﴿١٥﴾
Həqiqətən, insan açıq-aşkar nankordur!← Onlar isə, Onun bəndələrindən bəzilərini Ona isnad etdilər.

اَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَاَصْفٰيكُمْ بِالْبَنينَ ﴿١٦﴾
oğlanları sizin üçün seçdi?! ← Yoxsa O, yaratdıqlarından qızları Özünə götürüb,

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمٰنِ مَثَلاً ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظيمٌ ﴿١٧﴾
qəzəblənmiş bir halda üzləri qapqara olar.← Onlardan birinə, Rəhmana isnad etdikləri (qız uşağı) ilə müjdə verildiyi zaman,

اَوَمَنْ يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبينٍ ﴿١٨﴾
Bərbəzək içində böyüdülən və mübahisə zamanı açıq danışa bilməyən kimsələrimi (isnad edirlər)?

وَجَعَلُوا الْمَلٰٓئِكَةَ الَّذينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمٰنِ اِنَاثاً اَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ
Onların yaradılışına şahidmi olmuşlar?! ← Rəhmanın qulları olan mələkləri dişi saydılar.

سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْئَلُونَ ﴿١٩﴾
Onların şahidliyi yazılacaq və (bu barədə) sorğu-sual olunacaqlar!

وَقَالُوا لَوْ شَآءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ
Onlar dedilər: “Əgər Rəhman istəsəydi, biz onlara (mələklərə) ibadət etməzdik!”

مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾
Onlar ancaq yalan danışarlar. ← Buna aid onların heç bir biliyi yoxdur.

اَمْ اٰتَيْنَاهُمْ كِتَاباً مِنْ قَبْلِه۪ فَهُمْ بِه۪ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾
beləcə onlar ona istinad edirlər?! ← Yoxsa onlara, bundan əvvəl bir kitab vermişik,

بَلْ قَالُوٓا اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَاِنَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾
Biz də onların arxasınca gedirik!”.←Xeyr. Onlar deyirlər ki: “Biz atalarımızı bir din üzərində gördük.

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ
Beləcə səndən əvvəl hər hansı bir məmləkətə xəbərdar edən birini göndərdikmi,

اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ
"Biz atalarımızı, bir din üzərində gördük. ← oranın rəfah içindəki sakinləri ancaq (belə) dedilər:

وَاِنَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾
Biz də onların ardınca getməkdəyik!"

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِاَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ اٰبَآءَكُمْ
O demişdi: "Əgər sizə, atalarınızın sitayiş etdiyini gördüyünüz (din)dən daha doğrusunu gətirsəm necə?!"

قَالُوٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾
Onlar: "Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik!" - dedilər.

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾
Bir gör (peyğəmbərləri) yalançı sayanların axırı necə oldu! ← Buna görə də Biz onlardan intiqam aldıq.

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِٓ اِنَّنِي بَرَآءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾
"Mən sizin ibadət etdiklərinizdən tamamilə uzağam; ← Bir zaman İbrahim atasına və qövmünə demişdi:

اِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَاِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾
Şübhəsiz ki, O məni doğru yola yönəldəcəkdir!" ← Yalnız məni yaradan (Allahdan) başqa!

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾
bəlkə, onlar qayıdalar! ← (İbrahim) onu, öz nəsli arasında həmişəlik qalan bir söz etdi ki,

بَلْ مَتَّعْتُ هٰٓؤُلَآءِ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى جَآءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾
özlərinə, haqq və bəyan edən bir peyğəmbər gələnədək! ← Xeyr, bunlara və onların atalarına nemət verdim,

وَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَاِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾
"Bu sehrdir və biz onu inkar edirik!" ← Onlara haqq (Quran) gəldiyi zaman dedilər:

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾
...iki şəhərdən olan böyük bir adama?" ← Onlar dedilər: "Bu Quran nazil edilməli deyildimi...

اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
Dünya həyatındakı dolanacaqlarını onların arasında Biz bölüşdürdük. ← Sənin Rəbbinin mərhəmətini onlarmı paylaşdırırlar?!

وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا
bir qismi digərlərinə iş gördürsünlər. ← Bəzilərinin dərəcələrini digərlərindən üstün tutduq ki,

وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾ وَلَوْلَآ اَنْ يَكُونَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً
Əgər insanların bir ümmət olmaq (ehtimalı) olmasaydı,← Rəbbinin mərhəməti, onların yığdığı şeylərdən daha yaxşıdır!

لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾
üzərinə çıxdıqları nərdivanları da. ← Rəhmanı inkar edənlərin evlərinin tavanlarını gümüşdən edərdik,

وَلِبُيُوتِهِمْ اَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِؤُنَ ﴿٣٤﴾
Evlərinin qapılarını və üzərinə söykəndikləri taxtları da (gümüşdən düzəldərdik).

وَزُخْرُفًا وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾
Axirət isə Rəbbinin qatında müttəqilər üçündür!← Və Zinət! Həqiqətən bütün bunlar dünya həyatı malıdır.

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾
Şeytanı ona calayarıq və o, onun yaxın dostu olar. ← Kim Rəhmanın zikrindən boyun qaçırsa,

وَاِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾
onlar isə özlərinin haqq yolda olduqlarını zənn edərlər! ← Əlbəttə onlar (Şeytanlar) onları yoldan çıxardar,

حَتّٰى اِذَا جَٓاءَنَا قَالَ
Nəhayət, o, bizə (hüzurumuza) gəldiyi zaman deyər:

يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾
O nə pis yoldaşdır!”← “Kaş ki, mənimlə sənin aranda iki şərq (arasındakı) uzaqlıq olaydı.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ اِذْ ظَلَمْتُمْ اَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾
...zülm etdiyinizə görə əzabda sizin ortaq olmağınız! ← Bu gün sizə heç bir fayda verməz...

اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٠﴾
Yaxud korları və açıq-aşkar zəlalətdə olanı doğru yola yönəldə bilərsən?! ← Sən karlara eşitdirə bilərsənmi?!

فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَاِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤١﴾
Biz onlardan mütləq intiqam alacağıq! ← Əgər səni götürüb aparsaq,

اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾
Həqiqətən, Biz onların üzərində müqtədirik! ← Yaxud onlara vəd etdiyimizi (əzabı) sənə göstərəcəyik.

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِٓي اُوحِيَ اِلَيْكَ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾
Həqiqətən, sən doğru yol üzərindəsən! ← Buna görə də özünə vəhy olunandan (Qurandan) yapış.

وَاِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْـَٔلُونَ ﴿٤٤﴾
Mütləq sorğu-sual olunacaqsınız! ← Şübhəsiz ki, o (Quran), sən və sənin qövmün üçün bir öyüddür.

وَسْـَٔلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾
Rəhmandan başqa ibadət edilən tanrılarmı etmişik?←Səndən əvvəl göndərdiyimiz peyğəmbərlərimizdən soruş;

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِه۪ فَقَالَ اِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾
O demişdi: “Mən aləmlərin Rəbbinin elçisiyəm!”←Musanı, möcüzələrimizlə Firon və onun əyanlarının yanına göndərmişdik.

فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ بِاٰيَاتِنَٓا اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾
onlar dərhal bunlara gülmüşdülər. ← (Musa) möcüzələrimizi onlara gətirdiyi zaman,

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ اِلَّا هِيَ اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَاۘ وَاَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾
Onları əzabla yaxaladıq ki, bəlkə, qayıdalar! ← Onlara ancaq bir-birindən böyük möcüzələr göstərdik.

وَقَالُوا يَٓا اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ
Səninlə olan əhdi hörmətinə, bizim üçün Rəbbinə dua et. ← Onlar dedilər: “Ey sehrbaz!

اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥٠﴾
Biz onları əzabdan qurtaran kimi, onlar dərhal sözlərindən döndülər. ← Biz mütləq doğru yola gələcəyik!”

وَنَادٰى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ اَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ
“Ey qövmüm! Misir səltənəti mənim deyilmi?! ← Firon öz qövmünə səslənərək dedi:

وَهٰذِهِ الْاَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِيۚ اَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾
Siz görmürsünüzmü?! ← Bu çaylar da altımdan axır.

اَمْ اَنَا۬ خَيْرٌ مِنْ هٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾
O ki, az qala açıq danışa bilməyən bir zavallıdır. ← Yaxud mən bundan daha yaxşı deyiləmmi?!

فَلَوْلَٓا اُلْقِيَ عَلَيْهِ اَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ اَوْ جَٓاءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾
və ya onunla birlikdə bir-biri ardına mələklər gəlməyib?!” ← Niyə onun üstünə qızıl bilərziklər atılmayıb,

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاَطَاعُوهُ
Onlar da ona itaət etdilər. ← Beləliklə, (Firon) öz qövmünü aldatdı.

اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّٓا اٰسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ
Onlar Bizi qəzəbləndirdiyi vaxt onlardan intiqam aldıq, ← Həqiqətən, onlar fasiq bir qövm idilər!

فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْاٰخِرِينَ ﴿٥٦﴾
Beləcə onları, sonradan gələnlərə ibrət dərsi və misal etdik. ← və onların hamısını (suya) qərq etdik.

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا اِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾
sənin qövmün dərhal sevincdən güldü. ← Məryəm oğlu (İsa) misal çəkildiyi zaman,

وَقَالُٓوا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًا
Bunu sənə yalnız höcətləşmək üçün dedilər. ← Onlar dedilər: “Bizim tanrılarımızmı yaxşıdır, yoxsa o?!”

بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾
Xeyr, onlar höcətləşən bir qövmdürlər!

اِنْ هُوَ اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِٓي اِسْرَٓاءِيلَ ﴿٥٩﴾
və onu İsrail oğullarına nümunə etdik. ← O (İsa), ancaq nemət verdiyimiz bir bəndədir,

وَلَوْ نَشَٓاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلٰٓئِكَةً فِي الْاَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾
Əgər istəsəydik, yer üzündə, sizin əvəzinizə gələcək mələklər yaradardıq.

وَاِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾
Ona şübhə etməyin və Mənə tabe olun. Bu, doğru yoldur!←Şübhəsiz ki, o, qiyamət üçün bir əlamətdir.

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٢﴾
Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşməninizdir! ← Şeytan sizi yoldan çıxartmasın.

وَلَمَّا جَٓاءَ عِيسٰى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ
"Həqiqətən, mən sizə hikmət gətirmişəm, ← İsa açıq-aşkar möcüzələr gətirdiyi zaman dedi:

وَلِاُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾
Allahdan qorxun və mənə itaət edin!←və (gəldim ki,) ixtilafda olduğunuz məsələlərin bəzisini sizə izah edim.

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾
Elə isə, Ona ibadət edin. Bu, doğru yoldur!"←Şübhəsiz, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir.

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ اَلِيمٍ ﴿٦٥﴾
Acı bir günün əzabından o zalımların vay halına!← Amma onların arasından çıxan firqələr ixtilafa düşdü.

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾
o, özləri də bilmədən qəflətən onlara gələcək?! ← Onlar qiyamətdən başqa bir şeymi gözləyirlər ki,

اَلْاَخِلَّٓاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾
ancaq Müttəqilər müstəsnadır! ← O gün dostlar bir-birinə düşməndirlər,

يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَٓا اَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾
və siz kədərlənməyəcəksiniz!← "Ey bəndələrim, bu gün sizə heç bir qorxu yoxdur,

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾
Siz və zövcələriniz sevinərək Cənnətə daxil olun!←"O kəslər ki, ayələrimizə iman gətirib təslim oldular;

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَاَكْوَابٍ
(Cənnətdə) onların ətrafında qızıl sinilər və qədəhlər dolandırılacaqdır.

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْاَعْيُنُ وَاَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾
Siz də orada əbədi qalacaqsınız! ← Orada, ürəkləri istəyən və gözlərini oxşayan şeylər vardır.

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي اُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾
Bu, sizin etdiyiniz əməllərə görə varis olduğunuz Cənnətdir!

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَاْكُلُونَ ﴿٧٣﴾
Onlardan yeyərsiniz! ← Orada sizin üçün bir çox meyvələr vardır.

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾
Günahkarlar şübhəsiz ki, cəhənnəm əzabı içində əbədi qalacaqlar.

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾
Onlara zülm etmədik, lakin özləri zalım idilər. ← Onlardan (əzab) yüngülləşdirilməz və onlar orada ümidsizdirlər!

وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ ﴿٧٧﴾
O deyəcəkdir: “Siz qalacaqsınız!” ← Onlar səslənəcəklər: “Ey Malik! Qoy Rəbbin bizi öldürsün!

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾
lakin sizin əksəriyyətiniz haqqı xoşlamırdı”. ← “Həqiqətən, Biz sizə haqqı gətirmişdik,

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾
Yoxsa onlar düzgün iş görmüşdülər?! Elə isə Biz də düzgün iş görürük!

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾
Xeyr, yanlarındakı elçilərimiz də yazırlar!← Yoxsa zənn edirlər ki, Biz onların sirlərini və gizli danışıqlarını eşitmirik?!

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾
ibadət edənlərin birincisi mən olardım! ← De: “Əgər Rəhmanın bir övladı olsa,

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾
Göylərin və yerin Rəbbi, ərşin Rəbbi, onların aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!”

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾
...vəd olunduqları günə qovuşana qədər! ← Elə isə qoy onlar (öz işlərinə) dalıb oynasınlar...

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾
Və O, hikmət sahibidir, (hər şeyi) bilərdir! ← Göydə də tanrı, yerdə də tanrı olan Odur.

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
göylərin, yerin və onların arasındakı şeylərin hakimiyyəti onundur! ← O (Allah) nə qədər ucadır ki,

وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾
Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← Qiyamətin (vaxtının) məlumatı da Ondadır.

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾
Haqqa şəhadət verənlər müstəsnadır. Onlar bilirlər. ← Ondan qeyri dua etdikləri, şəfaət edə bilməzlər.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾
mütləq deyəcəklər: “Allah!” Elə isə necə döndərilirlər? ← Əgər onlardan, özlərini kimin yaratdığını soruşsan,

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾
Həqiqətən, bunlar iman gətirməyən bir qövmdür!” ← Onun deməsi də: “Ey Rəbbim!

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾
Onlar mütləq biləcəklər! ← Onlardan üz çevir və “Salam!” de.

سُورَةُ الدُّخَانِ ﴿٤٤﴾

əd-Duxan (Duman) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 59 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِۙ ﴿٢﴾
Açıq-aydın Kitaba and olsun ki, ← Ha, Mim!

اِنَّآ اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿٣﴾
Biz xəbərdar edənik! ← Biz onu mübarək bir gecədə (qədr gecəsində) nazil etdik.

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾ اَمْرًا مِنْ عِنْدِنَاۜ اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾
Dərgahımızdan bir əmr olaraq! Həqiqətən, Biz göndərənik! ← Hər bir hikmətli iş o gecə ayırd edilir;

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾
Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) biləndir! ← Sənin Rəbbindən bir mərhəmət olaraq!

رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٧﴾
Əgər tam yəqinliklə inanırsınızsa!← (O,) göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir;

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَٓائِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨﴾
Sizin və əvvəlki atalarınızın Rəbbidir. ← Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Dirildir və öldürür.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾ فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَاْتِي السَّمَٓاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍۙ ﴿١٠﴾
Sən isə, göyün aşkar bir duman gətirəcəyi günü gözlə! ← Xeyr, onlar şübhə içində oynayıb dururlar.

يَغْشَى النَّاسَ هٰذَا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١١﴾ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ اِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾
"Ey Rəbbimiz! Bizi əzabdan qurtar. Biz iman gətirəcəyik!" ← O, insanları saracaqdır. Bu, şiddətli bir əzabdır!

اَنّٰى لَهُمُ الذِّكْرٰى وَقَدْ جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌۙ ﴿١٣﴾
Onlara açıq-aşkar bir peyğəmbər də gəlmişdi. ← Onlar necə öyüd-nəsihət qəbul edərlər?!

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾ اِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابِ قَلِيلًا اِنَّكُمْ عَٓائِدُونَ ﴿١٥﴾
Biz əzabdan azacıq qurtaracağıq, siz isə qayıdacaqsınız!← Sonra ondan üz çevirib dedilər: "Öyrədilmiş bir divanədir!".

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰىۚ اِنَّا مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾
Möhkəm yaxalayacağımız gün, şübhəsiz ki, Biz intiqam alacağıq!

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَٓاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾
Onlara möhtərəm bir peyğəmbər gəlmişdi. ← Onlardan əvvəl Firon qövmünü imtahana çəkmişdik.

اَنْ اَدُّوٓا اِلَيَّ عِبَادَ اللّٰهِ اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٨﴾
Həqiqətən, mən sizin üçün mötəbər bir peyğəmbərəm! ← (O demişdi:) "Allahın bəndələrini mənə verin.

وَاَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللّٰهِ اِنّ۪ٓي اٰت۪يكُمْ بِسُلْطَانٍ مُب۪ينٍۚ ﴿١٩﴾
Həqiqətən, mən sizə açıq-aşkar bir dəlil gətirmişəm! ← Allaha qarşı təkəbbür göstərməyin.

وَاِنّ۪ي عُذْتُ بِرَبّ۪ي وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُونِۘ ﴿٢٠﴾
Mən sizin məni daşqalaq etmənizdən Rəbbim və Rəbbiniz (olan Allaha) sığınıram!

وَاِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا ل۪ي فَاعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾ فَدَعَا رَبَّهُٓ اَنَّ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾
Və Rəbbinə dua etdi:"Həqiqətən, bunlar günahkar bir qövmdür!"← Əgər mənə iman gətirməyəcəksinizsə, məndən uzaq olun!"

فَاَسْرِ بِعِبَاد۪ي لَيْلًا اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٢٣﴾
Siz təqib olunacaqsınız! ← "Bəndələrimlə birlikdə (İsrail oğulları ilə) gecə ikən yola çıx.

وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًاۜ اِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾
Həqiqətən, onlar suya qərq olacaq əsgərlərdir!" ← Dənizi də sakit burax!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍۙ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَر۪يمٍۙ ﴿٢٦﴾
Əkinlər və gözəl yerlər (qoyub getdilər). ← Onlar, neçə-neçə bağlar və çeşmələr qoyub getdilər;

وَنَعْمَةٍ كَانُوا ف۪يهَا فَاكِه۪ينَ ﴿٢٧﴾ كَذٰلِكَ وَاَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا اٰخَر۪ينَ ﴿٢٨﴾
Belə! Və oraya başqa bir qövmü varis etdik! ← Və içində zövq aldıqları nemətlər (tərk etdilər).

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَٓاءُ وَالْاَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَر۪ينَ ﴿٢٩﴾
Onlara möhlət də verilmədi! ← Onlar üçün göy və yer də ağlamadı.

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَن۪ٓي اِسْرَٓاء۪يلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُه۪ينِۙ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَۜ اِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِف۪ينَ ﴿٣١﴾
Firondan! Əlbəttə, o, təkəbbürlü (və) həddi aşanlardan idi!← İsrail oğularını isə alçaldıcı əzabdan qurtardıq;

وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلٰى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَم۪ينَ ﴿٣٢﴾
And olsun ki, Biz onları (İsrail oğullarını) elmimizlə aləmlərdən üstün tutduq.

وَاٰتَيْنَاهُمْ مِنَ الْاٰيَاتِ مَا ف۪يهِ بَلٰٓؤٌا مُب۪ينٌ ﴿٣٣﴾
Onlara, hər biri açıq-aşkar bir imtahan olan möcüzələr də verdik.

اِنَّ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ اِنْ هِيَ اِلَّا مَوْتَتُنَا الْاُو۫لٰى
"Bu sadəcə olaraq bizim ilk ölümümüzdür. ← Bunlar mütləq deyəcəklər:

وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَر۪ينَ ﴿٣٥﴾ فَاْتُوا بِاٰبَٓائِنَٓا اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ ﴿٣٦﴾
Əgər doğru deyirsinizsə, atalarımızı gətirin!" ← Biz təkrar dirildiləsi deyilik!

اَهُمْ خَيْرٌ اَمْ قَوْمُ تُبَّعٍۙ وَالَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ اَهْلَكْنَاهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِم۪ينَ ﴿٣٧﴾
Onları həlak etdik. Həqiqətən onlar günahkar idilər.←Bunlarmı yaxşıdır, yoxsa Tübbə qövmü və onlardan əvvəlkilər?!

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِب۪ينَ ﴿٣٨﴾
Göyləri, yeri və onların arasında olanları oyun-oyuncaq olsun deyə yaratmadıq!

مَا خَلَقْنَاهُمَٓا اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾
lakin onların əksəriyyəti (bunu) bilməz! ← Onları yalnız haqq olaraq yaratdıq,

اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ ميقَاتُهُمْ اَجْمَعينَۙ ﴿٤٠﴾

Şübhəsiz ki, ayırd etmə günü, onların hamısı üçün müəyyənləşdirilmiş vaxtdır!

يَوْمَ لَا يُغْني مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْـًٔا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَۙ ﴿٤١﴾

Onlara kömək də edilməz! ← O gün dostun dosta heç bir faydası olmaz.

اِلَّا مَنْ رَحِمَ اللّٰهُۜ اِنَّهُ هُوَ الْعَزيزُ الرَّحيمُ ﴿٤٢﴾

Şübhəsiz ki, O, yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir! ← Allahın rəhm etdiyi kimsədən başqa!

اِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِۙ ﴿٤٣﴾ طَعَامُ الْاَثيمِۚ ﴿٤٤﴾

günahkarın yeməyidir! ← Həqiqətən, zəqqum ağacı,

كَالْمُهْلِۚ يَغْلي فِي الْبُطُونِۙ ﴿٤٥﴾ كَغَلْيِ الْحَميمِ ﴿٤٦﴾

Qaynar suyun qaynaması kimi! ← O, ərinmiş yağ kimi qarınlarda qaynar;

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ اِلٰى سَوَٓاءِ الْجَحيمِۗ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَاْسِه مِنْ عَذَابِ الْحَميمِۜ ﴿٤٨﴾

Sonra başının üstündən əzab olaraq qaynar su tökün!” ← “Onu tutun və onu Cəhənnəmin ortasına sürüyün!

ذُقْۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزيزُ الْكَريمُ ﴿٤٩﴾ اِنَّ هٰذَا مَا كُنْتُمْ بِه تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

Şübhəsiz, bu, şəkk etdiyiniz şeydir (əzabdır)! ← “Dadına bax! Sən çox qüvvətli, möhtərəm bir şəxs idin!”

اِنَّ الْمُتَّقينَ في مَقَامٍ اَمينٍۙ ﴿٥١﴾ في جَنَّاتٍ وَعُيُونٍۚ ﴿٥٢﴾

bağçalarda və bulaqlar başında olacaqlar! ← Həqiqətən, müttəqilər təhlükəsiz bir yerdə;

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَاِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلينَۚ ﴿٥٣﴾

Taftadan və atlazdan libaslar geyib qarşı-qarşıya əyləşəcəklər.

كَذٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عينٍۜ ﴿٥٤﴾ يَدْعُونَ فيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ اٰمِنينَۙ ﴿٥٥﴾

Onlar orada əminlik içində hər meyvədən istəyəcəklər. ← Belədir! Onları, iri gözlü hurilərlə evləndirəcəyik.

لَا يَذُوقُونَ فيهَا الْمَوْتَ اِلَّا الْمَوْتَةَ الْاُولٰىۚ وَوَقٰيهُمْ عَذَابَ الْجَحيمِۙ ﴿٥٦﴾

(Allah) onları cəhənnəm əzabından qorumuşdur.← Orada ilk ölümdən başqa heç bir ölüm dadmayacaqlar!

فَضْلًا مِنْ رَبِّكَۜ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظيمُ ﴿٥٧﴾

Bu, əsl böyük uğurdur! ← Sənin Rəbbindən bir lütf olaraq!

فَاِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

bəlkə, onlar öyüd-nəsihət alarlar! ← Biz onu (Quranı) ancaq sənin dilinlə asanlaşdırdıq ki,

فَارْتَقِبْ اِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

Elə isə, sən gözlə. Şübhəsiz ki, onlar da gözləyirlər!

﴿٤٥﴾ سُورَةُ الْجَاثِيَة

əl-Casiyə (Diz çökmüş camaat) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 37 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

Kitabın (Quranın) nazil edilməsi yenilməz qüvvət, hikmət sahibi Allahdandır. ← Ha, Mim!

اِنَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

Həqiqətən, göylərdə və yerdə möminlər üçün ibrətlər vardır!

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ اٰيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

tam yəqinliklə inan insanlar üçün ibrətlər vardır. ← Sizin yaradılışınızda və yayıb səpələdiyi canlılarda da,

وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَٓاءِ مِنْ رِزْقٍ

Allahın göydən endirdiyi ruzidə də! ← Gecə və gündüzün bir-birinin ardınca gəlməsində,

فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ اٰيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

Küləkləri yönəltməsində də ağılla düşünənlər üçün dəlillər vardır.← Onunla yeri, ölümündən sonra diriltdə.

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

Biz onları sənə haqq olaraq oxuyuruq. ← Bunlar Allahın ayələridir.

فَبِاَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللّٰهِ وَاٰيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾ وَيْلٌ لِكُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ ﴿٧﴾

Hər günahkar iftiraçının vay halına!← Elə isə, Allah və Onun ayələrindən sonra onlar hansı sözə inanırlar?

يَسْمَعُ اٰيَاتِ اللّٰهِ تُتْلٰى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا

sonra onları eşitmirmiş kimi təkəbbür göstərərək israr edir. ← O, özünə oxunan, Allahın ayələrini eşidir,

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٨﴾

Ona görə də ona, şiddətli bir əzabla müjdə ver!

وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيَاتِنَا شَيْـًٔا اتَّخَذَهَا هُزُوًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩﴾

Onlar üçün alçaldıcı bir əzab vardır! ← O, ayələrimizdən bir şey öyrəndiyi zaman onu lağa qoyur.

مِنْ وَرَٓائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْـًٔا

Nə qazandıqları şeylər onlara bir fayda verəcəkdir, ← Onların qarşısında da cəhənnəm var.

وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْلِيَٓاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

Və onlar üçün böyük bir əzab vardır! ← nə də Allahdan başqa dost tutduqları!

هٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ اَلِيمٌ ﴿١١﴾

onlar üçün acılı, şiddətli bir əzab var.← Bu doğru yoldur. Rəbbinin ayələrini inkar edənlərə gəldikdə,

اَللّٰهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِاَمْرِهِ

gəmilər Onun əmri ilə orada üzsün, ← Allah, dənizi sizə ram edəndir ki,

وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

və bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← və Onun lütfündən (orada) ruzi axtarasınız,

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ

...göylərdə və yerdə nə varsa, hamısını öz tərəfindən. ← (Allah) sizin üçün ram etmişdir...

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

Həqiqətən, bunda, düşünən bir qövm üçün ibrətlər vardır!

قُلْ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ اَيَّامَ اللّٰهِ
Allahın (əzab) günlərini gözləməyənləri bağışlasınlar, ← İman gətirənlərə de ki;

لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ
Kim yaxşı bir iş görsə, öz lehinə olar. ← (Allah) qazandıqlarına görə bir qövmü cəzalandırsın deyə!

وَمَنْ اَسَٓاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾
Sonra siz, Rəbbinizə qaytarılacaqsınız. ← Kim də bir pislik etsə, öz əleyhinə olar!

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِيٓ اِسْرَٓاءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
Kitabı, hikməti və peyğəmbərliyi! ← And olsun ki, Biz İsrail oğullarına verdik;

وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾
və onları aləmlərə üstün etmişdik. ← Onlara pak nemətlərdən də ruzi vermişdik,

وَاٰتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْاَمْرِ
Onlara dində də açıq-aşkar dəlillər vermişdik.

فَمَا اخْتَلَفُوٓا اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ
Onlar yalnız özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı həsəd üzündən ixtilafa düşdülər.

اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾
ixtilafda olduqları şeylər barəsində!← Həqiqətən, Rəbbin qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir;

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلٰى شَرِيعَةٍ مِنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا
Elə isə, sən ona (o şəriətə) tabe ol, ← Sonra səni dində şəriət sahibi etdik.

وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ اِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا
Şübhəsiz, onlar Allaha qarşı heç nəyi səndən dəf edə bilməzlər. ← və bilməyənlərin istəklərinə uyma!

وَاِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾
Allah isə müttəqilərin dostudur! ← Həqiqətən, zalımlar bir-birinin dostudurlar.

هٰذَا بَصَٓائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾
tam yəqinliklə inanan bir qövm üçün də hidayət və mərhəmətdir! ← Bu, insanlar üçün açıq-aydın dəlil,

اَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّـَٔاتِ اَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
onları, iman gətirib yaxşı işlər görənlərlə bir tutacağıq, ← Yoxsa pis əməllər edənlər güman edirlərmi ki,

سَوَٓاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾
Onlar necə də pis mühakimə yürüdürlər! ← onların həyatları və ölümləri eyni olacaq?!

وَخَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ
hər kəs qazandığına görə əvəzini alsın. ← Allah göyləri və yeri haqq-ədalətlə yaratmışdır ki,

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾
Və onlara heç bir haqsızlıq edilməz.

اَفَرَاَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰيهُ وَاَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ
və Allahın biləkdən yoldan çıxartdığı, ← Gördünmü; nəfsini özünə tanrı edəni,

وَخَتَمَ عَلٰى سَمْعِهٖ وَقَلْبِهٖ وَجَعَلَ عَلٰى بَصَرِهٖ غِشَاوَةً
gözünə də pərdə çəkdiyi (kimsəni)?! ← qulağını və qəlbini möhürlədiyi,

فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللّٰهِ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾
Elə isə, düşünüb ibrət almırsınızmı? ← Allahdan başqa kim onu doğru yola sala bilər?

وَقَالُوا مَا هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
Ölürük və dirilirik. ← Onlar isə deyirlər: "Dünya həyatımızdan başqa heç nə yoxdur.

وَمَا يُهْلِكُنَآ اِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ
Bu barədə onların heç bir biliyi yoxdur. ← Bizi öldürən ancaq zamandır."

اِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ
Ayələrimiz onlara açıq-aşkar oxunduğu zaman, ← Onlar ancaq zənnə qapılırlar!

مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوا ائْتُوا بِاٰبَآئِنَآ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾
"Əgər doğru deyirsinizsə, atalarımızı (dirildib) gətirin görək!" ← onların dəlili ancaq (bunu) demək olar:

قُلِ اللّٰهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
Sonra sizi qiyamət günü bir yerə yığacaqdır. ← De: "Allah sizi diriltdir, sonra sizi öldürür.

لَا رَيْبَ فِيهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾
lakin insanların çoxu bilməz!" ← Ona (qiyamətə) heç bir şəkk-şübhə yoxdur,

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
Qiyamət qopacağı gün isə, ← Göylərin və yerin hakimiyyəti Allahındır.

يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾ وَتَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ جَاثِيَةً
Hər ümməti diz çökmüş vəziyyətdə görəcəksən. ← o gün yalan danışanlar ziyana uğrayacaqlar!

كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰٓى اِلٰى كِتَابِهَا اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾
"Bu gün, etdiyiniz əməllərin əvəzi sizə veriləcəkdir! ← Hər ümmət öz (əməl) dəftərinə tərəf çağırılacaqdır.

هٰذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾
Biz sizin etdiyiniz əməlləri yazdırmışıq!"← Bu Bizim kitabımızdır. O sizin əleyhinizə haqqı deyər.

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهٖ
Rəbbi onları Öz mərhəmətinə (Cənnətə) qovuşduracaqdır. ← İman gətirib yaxşı əməl edənlərə gəldikdə,

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾ وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
Kafir olanlara gəldikdə, (onlara deyiləcəkdir): ← Bu, əsl açıq-aşkar uğurdur!

اَفَلَمْ تَكُنْ اٰيَاتِي تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣١﴾
Amma siz təkəbbür göstərdiniz və günahkar bir tayfa oldunuz! ← "Ayələrim sizə oxunmurdumu?!

وَاِذَا قِيلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا
və qiyamət barəsində heç bir şəkk-şübhə yoxdur!" ← Deyiləndəki: "Allahın vədi haqdır,

قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ اِنْ نَظُنُّ اِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾
(Onun) ancaq bir zənn olduğu qənaətindəyik. Biz əmin deyilik!" ← Dediniz ki: "Qiyamət nədir, bilmirik!

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٣٣﴾

İstehza etdikləri şey (əzab) isə onları saracaqdır! ← Və etdikləri pis əməllər onlara görünəcəkdir.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِيكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا

Necəki, siz, bu gününüzə qovuşacağınızı unutdunuz.← Və deyiləcəkdir: “ Biz bu gün sizi unudacağıq.

وَمَأْوٰيكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٤﴾

Sizə kömək edənlər də yoxdur!← Sizin məskəniniz isə Cəhənnəmdir.

ذٰلِكُمْ بِاَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا

dünya həyatı da sizi aldatmışdı!” ← Bu ona görədir ki, siz Allahın ayələrini lağa qoyurdunuz,

فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾

və onlardan heç bir üzrxahlıq qəbul olunmaycaqdır! ← Bu gün isə onlar oradan çıxarılmayacaqlar,

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾

Göylərin Rəbbi, yerin Rəbbi və aləmlərin Rəbbinə! ← Həmd isə Allaha məxsusdur;

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!← Göylərdə və yerdə böyüklük də Ona məxsusdur.

﴿٤٦﴾ سُورَةُ الْاَحْقَافِ

əl-Əhqaf (Qumsal təpələr) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 35 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

حٰمٓ ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

Kitabın nazil edilməsi yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibi Allahdandır! ← Ha, Mim!

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُسَمًّى

və müəyyən bir müddət üçün.← Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları ancaq haqq olaraq yaratdıq,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا اُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

Kafirlər isə qorxudulduqları şeylərdən üz döndərdilər.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ

yerdən nəyi yaradıblar?!← De: “Mənə göstərin görüm, Allahdan başqa dua etdikləriniz,

اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوَاتِ اِيتُونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هٰذَا

Mənə bundan əvvəl bir kitab gətirin, ← Yoxsa onların göylərdə bir şərikliyi var?!

اَوْ اَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾

əgər doğru deyirsinizsə. ← yaxud elmdən qalan bir əsər (gətirin),

وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ

O kəs ki, qiyamət gününə qədər ona cavab verməz?!← Allahdan başqasına dua edəndən daha çox azmış kimdir;

وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾

Halbuki onlar (dua etdikləri şeylər), onların duasından xəbərsizdirlər!

وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ اَعْدَآءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾
və onların ibadətini inkar edəcəklər.← İnsanlar bir yerə toplanacaqları zaman isə, onlara düşmən olacaqlar,

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ
kafirlər, özlərinə gələn haqq barəsində dedilər: ← Ayələrimiz onlara açıq-aydın olaraq oxunduğu zaman,

هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾
“Bu, açıq-aydın bir sehrdir!”

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ
De: “Əgər onu özümdən uydurmuşamsa, ← Yoxsa onlar: “Onu özündən uydurmuşdur!”-deyirlər.

فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ
O, sizin dedi-qodularınızı daha yaxşı bilir. ← məni Allahdan heç cür qurtara bilməzsiniz.

كَفٰى بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٨﴾
Axı O, bağışlayandır, rəhm edəndir!”← Mənimlə sizin aranızda Onun şahid olması kifayətdir.

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَآ اَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ
(Rəbbimin) mənimlə və sizinlə nə edəcəyini bilmirəm. ← De: “Mən peyğəmbərlərin birincisi deyiləm.

اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ وَمَآ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٩﴾
Mən ancaq açıq-aşkar qorxudan (bir peyğəmbərəm)!” ← Mən yalnız mənə vəhy olunana tabe oluram.

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
siz də onu inkar etsəniz, ← De: “Deyin görüm, əgər (bu Quran) Allah qatından olsa,

وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ عَلٰى مِثْلِهِ فَاٰمَنَ
iman gətirsə, ← İsrail oğullarından da bir şahid, onun kimisi (Tövrat) ilə şahidlik edib,

وَاسْتَكْبَرْتُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾
Şübhəsiz ki, Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz!” ← və siz təkəbbür göstərsəniz (necə)?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا
“Əgər o, xeyirli bir şey olsaydı, ← Kafir olanlar isə iman gətirənlər haqqında deyirlər:

مَا سَبَقُونَآ اِلَيْهِ وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هٰذَآ اِفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾
“Bu, köhnə bir yalandır!”- deyəcəklər.← Onunla doğru yola gəlmədikləri üçün, bunda bizi keçə bilməzdilər.”

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسٰٓى اِمَامًا وَرَحْمَةً وَهٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا
Bu ərəb dilində,təsdiqləyici bir kitabdır;← Ondan əvvəl Musanın rəhbər və mərhəmət olan kitabı vardı.

لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾ اِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ
Şübhəsiz, o kəslər ki:“Rəbbimiz Allahdır!”- deyər,← Zalımları qorxutmaq və yaxşı işlər görənlərə müjdə vermək üçün!

ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾
və onlar kədərlənməyəcəklər! ← onlar üçün heç bir qorxu yoxdur, ← sonra düz yolu tutarlar;

اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾
...etdikləri əməllərin mükafatı olaraq!← Onlar, içində əbədi qalacaqları cənnət əhlidir...

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا
Anası onu əziyyətlə gəzdirmiş, ← Biz insana, ata-anasına yaxşılıq etməyi tövsiyə etdik.

وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلٰثُونَ شَهْرًا
Onunla (ana bətnində) daşınma və (süddən) kəsilməsi isə otuz aydadır. ← əziyyətlə onu doğurmuşdur.

حَتّٰى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَبَلَغَ اَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ
deyər: “Ey Rəbbim! ← Nəhayət, (insan) kamillik həddinə yetişib qırx yaşa çatdıqda,

اَوْزِعْنِي اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ
və razı qalacağın yaxşı işlər edim! ← Mənə ilham ver ki, mənə və ata-anama verdiyin nemətə şükür edim,

وَاَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي اِنِّي تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾
Mən sənə tövbə etdim və həqiqətən, mən müsəlmanlardanam!”← Mənim üçün nəslimi də əməlisaleh et.

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّاٰتِهِمْ
günahlarından da keçərik. ← Onlar o kəslərdir ki, özlərindən yaxşı əməllərini qəbul edərik,

فِي اَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾
Onlara verilmiş doğru vəd kimi, cənnət əhli içərisində olacaqlar!

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ اُفٍّ لَكُمَآ اَتَعِدَانِنِي اَنْ اُخْرَجَ
Siz mənə, (qəbirdən) çıxarılacağımımı vəd edirsiniz?!← O kəs ki, ata-anasına (belə) deyər: “Tfu sizə!

وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللّٰهَ
O ikisi isə Allahdan yardım diləyərək (deyər):← Halbuki məndən əvvəl bir çox nəsillər gəlib-getmişdir.”

وَيْلَكَ اٰمِنْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٧﴾
O isə deyər: “Bu sadəcə olaraq əvvəlkilərin əfsanələridir!”← “Vay halına! İnan ki, Allahın vədi haqdır!”

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ
özlərindən əvvəl gəlib getmiş ümmətlərlə birlikdə;← Onlar, haqlarında (əzab) sözünün vacib olduğu kəslərdir,

مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾
Onlar, həqiqətən, ziyana uğrayanlardır! ← Cin və insanlardan ibarət (ümmətlərlə).

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوَفِّيَهُمْ اَعْمَالَهُمْ
(Allah) onlara əməllərinin əvəzini tam versin. ← Hər kəsin, etdiyi əməllərə görə dərəcələr vardır ki,

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾
Və onlara heç bir haqsızlıq edilməz.

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ اَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا
“Dünya həyatınızda öz nemətlərinizi sərf etdiniz,← Kafirlər cəhənnəmə göstəriləcəkləri gün (deyiləcəkdir):

وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ
Bu gün isə haqarətli əzabla cəzalandırılacaqsınız; ← və onlarla kef çəkdiniz.

بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾
Yer üzündə haqsız yerə təkəbbür göstərdiyinizə və fasiqlər olduğunuza görə!”

وَاذْكُرْ اَخَا عَادٍ اِذْ اَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْاَحْقَافِ

Bir zaman o Əhqafda olan qövmünü xəbərdar etmişdi: ← Ad (qövmünün) qardaşını (Hudu) da xatırla!

وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖٓ اَلَّا تَعْبُدُوٓا اِلَّا اللّٰهَ

"Allahdan başqasına ibadət etməyin. ← -ondan əvvəl də, sonra da peyğəmbərlər gəlib-getmişdir-

اِنّٖيٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظٖيمٍ ﴿٢١﴾

Mən böyük günün sizə üz verəcək əzabından qorxuram!"

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَاۚ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ

Onda, bizə vəd etdiyini gətir, ← Onlar demişdilər: "Sən bizi tanrılarımızdan döndərməyəmi gəldin?

اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقٖينَ ﴿٢٢﴾ قَالَ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ

(Hud) demişdi: "O elm ancaq Allah qatındadır. ← əgər doğru danışanlardansansa!"

وَاُبَلِّغُكُمْ مَآ اُرْسِلْتُ بِهٖ وَلٰكِنّٖيٓ اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾

Ancaq mən sizi, cahil bir qövm olaraq görürəm!" ← Mən isə sizə, mənimlə göndərilənləri təbliğ edirəm.

فَلَمَّا رَاَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَاۜ

dedilər: "Bu bizə yağış yağdıracaq buluddur!" ← Onu, vadilərinə tərəf gələn bulud kimi gördükləri zaman:

بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖۜ رٖيحٌ فٖيهَا عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿٢٤﴾

Elə bir küləkdir ki, içində şiddətli əzab vardır! ← "Xeyr, bu tez gəlməsini istədiyiniz şeydir.

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِاَمْرِ رَبِّهَا فَاَصْبَحُوا لَا يُرٰٓى اِلَّا مَسَاكِنُهُمْ

Səhər elə oldular ki, evlərindən başqa bir şey görünmədi. ← O, öz Rəbbinin əmri ilə hər şeyi məhv edər!"

كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمٖينَ ﴿٢٥﴾

Biz günahkar qövmü belə cəzalandırırıq!

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فٖيمَآ اِنْ مَكَّنَّاكُمْ فٖيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَاَبْصَارًا وَاَفْـِٔدَةً

Biz onlara qulaq, göz və qəlb vermişdik. ← And olsun ki, onlara verdiyimiz imkanı sizə verməmişdik.

فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَآ اَبْصَارُهُمْ وَلَآ اَفْـِٔدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ

Lakin nə qulaqları, nə gözləri, nə də qəlbləri onlara heç bir fayda vermədi.

اِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٢٦﴾

Və istehza etdikləri şey (əzab) onları sardı. ← Çünki onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər.

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى وَصَرَّفْنَا الْاٰيَاتِ

Ayələri də müxtəlif cür izah etdik ki, ← And olsun ki, Biz sizin ətrafınızda olan məmləkətləri həlak etdik.

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

bəlkə, onlar qayıdarlar.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذٖينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةًۜ

...Allahı qoyub (Ona) yaxınlaşmaq məqsədilə tanrı qəbul etdikləri? ← Bəs nə üçün onlara kömək etmədi...

بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْۚ وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

Bu, onların yalanları və öz uydurduqları şeylərdir. ← Əksinə, (o tanrılar) onlardan uzaqlaşıb qeyb oldular.

وَاِذْ صَرَفْنَٓا اِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَ
Quranı dinləsinlər. ← Bir zaman bir dəstə cini sənin yanına yolladıq ki,

فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُٓوا اَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ
Və (Quran oxunub) qurtardığı zaman, ← Onu (dinləməyə) gəldiklərində (bir-birinə): "Qulaq asın!"- dedilər.

وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾
xəbərdar etmək üçün öz qövmlərinin yanına qayıtdılar.

قَالُوا يَا قَوْمَنَٓا اِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى
Biz Musadan sonra nazil edilmiş elə bir Kitab dinlədik ki, ← Onlar dedilər: "Ey qövmümüz!

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِٓي اِلَى الْحَقِّ وَاِلٰى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾
haqqa və düz yola yönəldir! ← özündən əvvəlkiləri təsdiq edir,

يَا قَوْمَنَٓا اَجِيبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِهِ
və ona iman gətirin ki, ← Ey qövmümüz! Allahın dəvətçisini qəbul edin,

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣١﴾
və sizi şiddətli əzabdan xilas etsin! ← (Allah) sizin günahlarınızı bağışlasın,

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْاَرْضِ
yer üzündə qaçıb canını qurtara biləsi deyil. ← Allahın dəvətçisini qəbul etməyən kimsə isə,

وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِٓ اَوْلِيَٓاءُ اُو۬لٰٓئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٢﴾
Onlar açıq-aşkar azğınlıq içindədirlər!"← Onun, Ondan başqa dostları da olmaz.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ
və də onları yaratmaqdan yorulmamış (Allah),← Onlar görmədilərmi ki, göyləri və yeri yaradan Allah;

بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتٰى بَلٰٓى اِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾
Bəli, Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir! ← ölüləri diriltməyə qadirdir?

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ
"Bu doğru deyilmi?!" ← Kafirlər cəhənnəm atəşinə göstəriləcəkləri gün (onlara deyiləcəkdir):

قَالُوا بَلٰى وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾
(Allah) deyəcək: "Elə isə küfr etdiyinizə görə dadın əzabı!" ← Deyəcəklər: "Bəli, Rəbbimizə and olsun!"

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُو۬لُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ
Onlar üçün (əzabın) tez gəlməsini istəmə.←Peyğəmbərlərdən əzm sahiblərinin səbr etdiyi kimi, sən də səbr et.

كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُٓوا اِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ
ancaq gündüzün bir vaxtı qədər qalıblar. ← Vəd olunduqları (əzabı) görəcəkləri gün onlar sanacaqlar ki,

بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾
(Bu) təbliğatdır. Fasiq bir qövmdən başqası həlak edilərmi?!

﴿٤٧﴾ سُورَةُ مُحَمَّدٍ

Muhəmməd surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 38 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

Kafir olanların və (insanları) Allah yolundan döndərənlərin əməllərini (Allah) puç edəcəkdir.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ

Rəbbindən Muhəmmədə haqq olaraq nazil edilənə inanlara gəldikdə,← İman gətirib yaxşı əməllər edərək,

كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾

və onların əhvalını düzəldəcəkdir. ← (Allah) onların günahlarının üstünü örtəcək,

ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ

iman gətirənlər isə öz Rəbbindən (gələn) haqqa uymuşlar. ← Bu ona görədir ki, kafirlər batilə uymuşlar,

كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾ فَاِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ

Kafirlərlə qarşılaşdığınız zaman boyunlarını vurun. ← Beləcə Allah insanlara, özlərinə aid məsəllər çəkir!

حَتّٰى اِذَا اَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ

(əsirləri) də kəndirlə bərk bağlayın. ← Nəhayət, onları məğlub etdiyiniz vaxt,

فَاِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَاِمَّا فِدَاۤءً حَتّٰى تَضَعَ الْحَرْبُ اَوْزَارَهَا ذٰلِكَ

...müharibə, yüklərini yerə qoyana (bitənə) qədər. Budur!← Ya məccani, ya da fidyə müqabilində (azad edin)...

وَلَوْ يَشَاۤءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ

Lakin sizi biri-birinizlə imtahana çəkmək üçün (belə edir). ← Əgər Allah istəsəydi, onlardan intiqam alardı.

وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾

(Allah) onların əməllərini əsla puç etməz. ← O kəslər ki, Allah yolunda öldürülərlər,

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

Və onları, özlərinə tanıtdığı Cənnətə daxil edəcəkdir.← (Allah) onları doğru yola yönəldəcək və onların əhvalını düzəldəcəkdir.

يَاۤ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوۤا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾

O da sizə yardım edər və ayaqlarınızı möhkəmlədər. ← Ey iman gətirənlər! Əgər Allaha yardım etsəniz,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾

(Allah) onların əməllərini puça çıxardar!← Kafirlərə gəldikdə - onlar isə məhv olsun -

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوا مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

(Allah) da onların əməllərini puç etdi. ← Bu ona görədir ki, onlar Allahın nazil etdiyinə nifrət etdilər.

اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilərin aqibəti necə oldu?!← Onlar yer üzündə dolaşıb görmürlərmi ki,

دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ اَمْثَالُهَا ﴿١٠﴾

Kafirlər üçün də buna bənzərləri vardır!← Allah onları yerlə yeksan etdi.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَاَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ﴿١١﴾

Kafirlərin isə himayədarı yoxdur! ← Bu ona görədir ki, Allah iman gətirənlərin himayədarıdır.

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْري مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
Onun altından çaylar axar.← Şübhəsiz, Allah, iman gətirib yaxşı əməllər edənləri cənnətlərə daxil edər.

وَالَّذينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَاْكُلُونَ كَمَا تَاْكُلُ الْاَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾
Atəş isə onların məskəni olacaqdır! ← Kafirlər isə kef çəkərlər və heyvanların yediyi kimi yeyərlər.

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتي اَخْرَجَتْكَ
onlar, səni çıxardan şəhərdən daha qüvvətli idi.← Neçə-neçə şəhərlər vardı ki,

اَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾
Biz onları məhv etdik və özlərinə bir kömək edən olmadı!

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّه كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوٓءُ عَمَلِه وَاتَّبَعُوٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾
pis əməli özünə yaxşı göstərilən və nəfsinə uymuş kimsə kimidir?!← Rəbbindən dəlilə istinad edən kimsəmi,

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ فيهَآ اَنْهَارٌ مِنْ مَآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ
Orada xarab olmayan sudan çaylar, ← Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi (belədir);

وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبينَ
içənlərə ləzzət verən şərabdan çaylar, ← dadı dəyişməyən süddən çaylar,

وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
Orada onlar üçün hər cür meyvə və Rəbbindən bir bağışlanma da var.← və saf baldan çaylar (vardır).

كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَآءً حَميمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾
ona qaynar su içirdilər, o da bağırsaqlarını parçalayar?!← (O), cəhənnəmdə əbədi qalan kəs kimidirmi ki,

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ
Nəhayət sənin yanından çıxdığı zaman,← Onlardan elə kimsə var ki, səni dinləyər.

قَالُوا لِلَّذينَ اُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًا
"O (Muhəmməd) bayaq nə dedi?!"← elm verilmiş kimsələrə deyər:

اُولٰٓئِكَ الَّذينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾
və öz nəfslərinə uymuş olanlardır! ← Onlar, Allahın ürəklərinə möhür vurduğu,

وَالَّذينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَاٰتٰيهُمْ تَقْوٰيهُمْ ﴿١٧﴾
və onlara təqvalarını verər! ← Doğru yolda olanlara gəldikdə, (Allah) doğruluqlarını artırar,

فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً
Onlar ancaq qiyamətin qəflətən özlərinə gəlməsinimi gözləyirlər?

فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَآءَتْهُمْ ذِكْرٰيهُمْ ﴿١٨﴾
Onlara gəldiyi zaman ibrət almaları onlara nə fayda verər?!← Onun əlamətləri artıq gəlmişdir.

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
Öz günahlarının, mömin kişi və mömin qadınların bağışlanmasını dilə.← Bil ki, Allahdan başqa tanrı yoxdur.

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰيكُمْ ﴿١٩﴾
Allah, sizin gəzdiyiniz yeri və duracağınız yeri də bilir!

وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَاِذَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ
Elə ki möhkəm bir surə nazil oldu,← Möminlər: "Kaş (cihada aid) bir surə nazil olaydı!"-deyirdilər.

وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَاَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
gördün ki, qəlblərində xəstəlik olan kimsələr, ← və orada döyüş bildirildi,

يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَاَوْلٰى لَهُمْ ﴿٢٠﴾
Amma onlar üçün daha yaxşı olan; ← sənə, ölüm ayağında bayılmış kimsənin baxışı ilə baxırlar!

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَاِذَا عَزَمَ الْاَمْرُ
İş qətiləşdiyi zaman, ← İtaət etmək və gözəl bir söz deməkdir.

فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢١﴾
əlbəttə, onlar üçün daha yaxşı olardı! ← əgər Allaha sadiq qalsaydılar,

فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ وَتُقَطِّعُوٓا اَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾
yer üzündə fitnə-fəsad törədərsiniz və qohumluq əlaqəsini kəsərsiniz! ← Əgər üz döndərsəniz, ola bilsin ki,

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعْمٰٓى اَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾
beləcə onları kar etmiş, gözlərini də kor etmişdir! ← Onlar o kəslərdir ki, Allah onlara lənət etmiş,

اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوبٍ اَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾
Yoxsa ürəklərin üzərində qıfılları var? ← Bəs onlar Quranı düşünməzlərmi?

اِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ
Şeytan (bunu) onlara xoş göstərdi,← Doğru yol özlərinə bəlli olduqdan sonra (dindən) dönənlərə gəldikdə,

وَاَمْلٰى لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ
Bu ona görədir ki, onlar, Allahın endirdiyini bəyənməyənlərə dedilər: ← və onları uzun xəyallara saldı.

سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْاَمْرِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾
Allah isə onların sirlərini bilir! ← "Bəzi işlərdə sizə itaət edəcəyik!"

فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾
...üzlərinə və arxalarına vuraraq? ← Bəs mələklər onların canlarını alanda necə olacaq...

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَٓا اَسْخَطَ اللّٰهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ
və Onun razı qaldığı şeyi bəyənmədilər. ← Bu ona görədir ki, onlar, Allahı qəzəbləndirən şeyə uydular,

فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾
Buna görə də (Allah) onların əməllərini puç etdi.

اَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ اَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ اَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾
Allah onların kinlərini üzə çıxartmayacaq?! ← Yoxsa qəlblərində xəstəlik olanlar elə zənn etdilər ki,

وَلَوْ نَشَآءُ لَاَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمٰيهُمْ
Beləcə, onları mütləq üzlərindən tanıyardın. ← Əgər Biz istəsəydik, onları mütləq sənə göstərərdik.

وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾
Allah isə sizin əməllərinizi bilir! ← Sən onları, danışıq tərzlərindən mütləq tanıyacaqsan.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ
sizdən mücahidləri və səbr edənləri ayırd edib biləna qədər. ← And olsun ki, Biz sizi imtahana çəkəcəyik,

وَنَبْلُوَا اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ
Həqiqətən, kafirlər, Allah yolundan döndərənlər, ← Və sizə dair xəbərləri yoxlayacağıq.

وَشَآقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى
və doğru yol özlərinə bəlli olduqdan sonra Peyğəmbərə qarşı çıxanlar,

لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾
Və (Allah) onların əməllərini puç edəcəkdir! ← Allaha heç cür zərər verə bilməzlər.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوآ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوآ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾
və öz əməllərinizi puça çıxartmayın!← Ey iman gətirənlər! Allaha itaət edin, Peyğəmbərə itaət edin,

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
sonra kafir olaraq ölənlər; ← Şübhəsiz ki, kafir olub (insanları) Allah yolundan döndərənlər,

فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوا
Elə isə, (cihadda) zəiflik göstərməyin, ← Allah onları bağışlamayacaqdır!

وَتَدْعُوآ اِلَى السَّلْمِ وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾
O, sizin əməllərinizi əsla əskiltməz! ← Allah sizinlədir. ← və siz üstün ikən (onları) sülhə dəvət etməyin.

اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا
Əgər iman gətirsəniz və (Allahdan) qorxsanız, ← Dünya həyatı sadəcə oyun və əyləncədir.

يُؤْتِكُمْ اُجُورَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾ اِنْ يَسْـَٔلْكُمُوهَا
Əgər sizdən onu istəsəydi, ← O sizdən mal-dövlətinizi də istəmir. ← O sizə mükafatlarınızı verəcəkdir.

فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾
siz xəsislik göstərərdiniz. O da sizin kin-küdurətinizi zahirə çıxarardı. ← və sizdən israrla tələb etsəydi,

هَآ اَنْتُمْ هٰؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ
Yenə də sizdən, xəsislik edən var. ← Budur, siz Allah yolunda sərf etməyə çağırılırsınız.

وَمَنْ يَبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ
Allah zəngindir, siz isə yoxsulsunuz. ← Kim xəsislik etsə, ancaq özünə qarşı xəsislik etmiş olar.

وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوآ اَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾
yerinizə başqa bir qövm gətirər. Sonra onlar, sizin kimi olmazlar! ← Əgər üz döndərsəniz,

سُورَةُ الْفَتْحِ ﴿٤٨﴾

əl-Fəth (Fəth) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 29 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾ لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ

Allah sənin əvvəlki və sonrakı günahlarını bağışlasın,← Həqiqətən, Biz sənə açıq bir zəfər bəxş etdik ki,

وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

səni düz yola yönəltsin, ← sənə olan nemətini tamamlasın,

وَيَنْصُرَكَ اللّٰهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾

və Allah sənə, yenilməz bir qələbə ilə yardım etsin!

هُوَ الَّذِيٓ اَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓا اِيمَانًا مَعَ اِيمَانِهِمْ

...onların imanı üstünə iman artırmaq üçün. ← Möminlərin ürəklərinə arxayınlıq salan Odur...

وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Göylərdəki və yerdəki ordular da Allahın ixtiyarındadır.

لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

Onun altından çaylar axar. Orada əbədi qalarlar. ← Mömin kişi və mömin qadınları cənnətlərə daxil etsin.

وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

Bu, Allah qatında böyük uğurdur! ← Və onların günahlarının üstünü örtsün.

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّٓانِّينَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ

Allah haqqında pis fikirli müşrik kişi və qadınlara da! ← Münafiq kişi və qadınlara əzab versin,

عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ

Allahın onlara qəzəbi tutmuş və onlara lənət etmişdir. ← Pis fikirlilik, onların öz başlarında çatlasın!

وَاَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

(Ora) necə də pis dönüş yeridir! ← (Allah) Cəhənnəmi onlar üçün hazırlamışdır.

وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdəki və yerdəki ordular Allahın ixtiyarındadır.

اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

Həqiqətən, Biz səni bir şahid, bir müjdəçi və qorxudan (bir peyğəmbər olaraq) göndərdik ki,

لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ

Ona yardım edəsiniz, onu hörmət göstərəsiniz, ← Allaha və Onun Rəsuluna iman gətirəsiniz,

وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَاَصِيلًا ﴿٩﴾

və Onu (Allahı) səhər və axşam təsbih edəsiniz!

اِنَّ الَّذٖينَ يُبَايِعُونَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدٖيهِمْ

Allahın əli onların əllərinin üstündədir. ← Sənə beyət edənlər, əlbəttə, Allaha beyət etmiş olurlar.

فَمَنْ نَكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ

Kim Allahla etdiyi əhdi yerinə yetirsə,← Kim (beyəti) pozsa, ancaq öz əleyhinə pozmuş olar.

فَسَيُؤْتٖيهِ اَجْرًا عَظٖيمًا ﴿١٠﴾

(Allah) ona böyük mükafat verəcəkdir!

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَٓا اَمْوَالُنَا وَاَهْلُونَا

“Mal-dövlətimiz və ailələrimiz başımızı qatdı. ← Geridə qalan bədəvi ərəblər sənə deyəcəklər:

فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِاَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فٖي قُلُوبِهِمْ

Onlar, ürəklərində olmayanı dilləri ilə deyirlər. ← (Allahdan) bizim bağışlanmağımızı dilə!”

قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا

əgər O sizə bir zərər vermək istəsə, ← (Onlara) de: “Sizin üçün Allaha bir şeylə kim mane ola bilər,

اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرًا ﴿١١﴾

Xeyr, Allah sizin nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← yaxud sizə bir xeyir vermək istəsə?!”

بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ اِلٰٓى اَهْلٖيهِمْ اَبَدًا

Peyğəmbər və möminlər heç vaxt öz ailələrinin yanına qayıtmayacaqlar? ← Xeyr, siz zənn edirdiniz ki,

وَزُيِّنَ ذٰلِكَ فٖي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾

Və məhvə məhkum olmuş bir qövm oldunuz! ← və pis fikrə düşdünüz. ← Bu, sizin ürəyinizə xoş gəldi,

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ فَاِنَّٓا اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرٖينَ سَعٖيرًا ﴿١٣﴾

Biz kafirlər üçün atəş hazırlamışıq! ← Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə iman gətirməzsə,

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُ

O, istədiyini bağışlayar, istədiyinə də əzab verər. ← Göylərin və yerin hökmü Allahın əlindədir.

وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحٖيمًا ﴿١٤﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ لِتَاْخُذُوهَا

...qənimət əldə etmək üçün getdiyiniz zaman: ← Geridə qalanlar deyəcəklər...

ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرٖيدُونَ اَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللّٰهِ

Onlar, Allahın sözünü dəyişdirmək istəyirlər.← “Qoyun biz sizin arxanızca gələk!”

قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ

Allah əvvəldən belə buyurmuşdur.” ← De: “Siz əsla bizim arxamızca gəlməyəcəksiniz.

فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ اِلَّا قَلٖيلًا ﴿١٥﴾

Xeyr, onlar ancaq az bir şeyi anlayan kimsələrdir!← Onlar deyəcəklər: “Xeyr, siz bizə paxıllıq edirsiniz”.

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلٰى قَوْمٍ اُولٖي بَاْسٍ شَدٖيدٍ

“Siz çox güclü bir qövmlə (vuruşmağa) çağırılacaqsınız. ← Geridə qalan bədəvi ərəblərə de:

تُقَاتِلُونَهُمْ اَوْ يُسْلِمُونَ فَاِنْ تُطٖيعُوا

Əgər itaət etsəniz, ← Siz onlarla vuruşacaqsınız, ya da onlar müsəlman olacaqlar.

يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًا وَاِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ

Əgər daha əvvəl üz çevirdiyiniz kimi üz çevirsəniz, ← Allah sizə gözəl bir mükafat verər.

يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلٖيمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ

çolağa da günah yoxdur,←(Cihada getməməyə görə) kora günah yoxdur,← sizə acı bir əzabla əzab verər”.

وَلَا عَلَى الْمَرٖيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

Kim Allaha və Peyğəmbərinə itaət etsə, ← xəstəyə də günah yoxdur.

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرٖي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ

Kim də üz döndərsə, ← (Allah) onu, (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə daxil edər.

يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلٖيمًا ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنٖينَ

And olsun ki, Allah möminlərdən razı oldu... ← (Allah) ona acı bir əzabla əzab verər!

اِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فٖي قُلُوبِهِمْ

(Allah) onların ürəklərində olanı bildi, ← ...ağac altında sənə beyət etdikləri zaman.

فَاَنْزَلَ السَّكٖينَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرٖيبًا ﴿١٨﴾

və onları yaxın bir qələbə ilə mükafatlandırdı; ← Beləcə onlara arxayınlıq göndərdi,

وَمَغَانِمَ كَثٖيرَةً يَاْخُذُونَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزٖيزًا حَكٖيمًا ﴿١٩﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← həmçinin ələ keçirəcəkləri çoxlu qənimətlərlə.

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثٖيرَةً تَاْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهٖ

Bunu isə sizə tezliklə verdi, ← Allah sizə, əldə edəcəyiniz çoxlu qənimətlər vəd etmişdir.

وَكَفَّ اَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ اٰيَةً لِلْمُؤْمِنٖينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقٖيمًا ﴿٢٠﴾

möminlərə işarə olsun və sizi doğru yola çıxartsın.←və insanların sizə uzanmış əllərini kəsdi ki,

وَاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا

Allah onları (öz elmi ilə) ehtiva etmişdir. ← Digərlərini də hələki əldə etməmisiniz.

وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذٖينَ كَفَرُوا

Əgər o kafirlər sizinlə döyüşsəydilər, ← Allah hər şeyə qadirdir!

لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصٖيرًا ﴿٢٢﴾

Sonra dost da tapmazdılar, havadar da; ← mütləq arxa çevirib qaçacaqdılar.

سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتٖي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدٖيلًا ﴿٢٣﴾

Allahın qanununda bir dəyişiklik tapa bilməzsən! ← Allahın əvvəldən qoyduğu qanunu olaraq!

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ
Məkkə vadisində sizin də əlinizi onlardan (çəkən Odur)...← Onların əlini sizdən çəkən Odur.

مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾
Allah sizin nə etdiklərinizi görəndir! ← ...sizi onlara qalib etdikdən sonra.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
sizi Məscidülhərama buraxmayanlar da, ← Kafir olanlar onlardır,

وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا اَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ
Əgər tanımadığınız mömin kişi və mömin qadınları,← qurbanlıqları öz yerinə çatmağa qoymayanlar da.

اَنْ تَطَؤُهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ
əzmək və onlara görə bilmədən sizə günah gəlməsi (ehtimalı olmasaydı, Allah, döyüşmənizə izin verərdi).

لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَآءُ لَوْ تَزَيَّلُوا
Əgər onlar bir-birindən seçilsəydilər, ← Allah istədiyini Öz mərhəmətinə qovuşdursun deyə (belə etdi).

لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٢٥﴾
onlardan kafir olanlara, acı bir əzabla əzab verərdik!

اِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ
Kafirlər, öz ürəklərində təkəbbürlüyə, cahiliyyət lovğalığına qapıldıqları zaman,

فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَاَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى
və onlara təqva kəlməsini vacib etdi. ← Allah, Peyğəmbərinə və möminlərə arxayınlıq göndərdi,

وَكَانُوا اَحَقَّ بِهَا وَاَهْلَهَا وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾
Axı Allah hər şeyi biləndir! ← Onların bu sözə daha çox haqqı vardı və ona layiq idilər.

لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ
And olsun ki, Allah Öz Peyğəmbərinin röyasının həqiqət olduğunu təsdiq etdi.

لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ
...əmin-amanlıqla, başınızı qırxdıraraq,← Siz, inşallah (əgər Allah diləsə), Məscidülhərama daxil olacaqsınız...

وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا
(Allah) sizin bilmədiyiniz şeyləri bilir. ← (saçınızı) qısaltmış halda, qorxmadan!

فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾
(Allah), bundan əlavə (sizə) yaxın bir qələbə də bəxş edəcəkdir.

هُوَ الَّذِيٓ اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
onu (İslamı) bütün dinlərdən üstün etmək üçün.← Öz Peyğəmbərini hidayət və haqq dinlə göndərən Odur,

وَكَفَى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾
Allahın şahid olması kifayət edər!

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
Onunla birlikdə olanlar da kafirlərə qarşı sərt, ← Muhəmməd Allahın Peyğəmbəridir.

رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا
Onları, rüku edən, səcdəyə qapanan görərsən. ← öz aralarında mərhəmətlidirlər.

يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ
Onların əlaməti, üzlərindəki səcdə izidir. ← Allahdan riza və lütf diləyərlər.

ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ
İncildə isə onların vəsfi bir əkinə bənzədilir ki, ← Bu, onların Tövratdakı vəsfidir.

اَخْرَجَ شَطْـَٔهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
onu qüvvətləndirmiş, o da möhkəmlənib, ← o (əkin) cücərtisini üzə çıxarmış,

فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ
(Bu məsəl) onunla kafirləri qəzəbləndirmək üçündür. ← gövdəsi üstünə qalxaraq əkinçiləri heyran etmişdir.

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾
məğfirət və böyük mükafat! ← Onlardan iman gətirib yaxşı əməllər edənlərə Allah vəd etmişdir;

﴿٤٩﴾ سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

əl-Hucurat (Otaqlar) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 18 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ
Allahdan və Peyğəmbərindən önə keçməyin. ← Ey iman gətirənlər!

وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾
Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) biləndir! ← Allahdan qorxun.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُوٓا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ
Səsinizi Peyğəmbərin səsindən artıq qaldırmayın, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ
...bir-birinizlə ucadan danışdığınız kimi! ← və onunla ucadan danışmayın...

اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾
Yoxsa, özünüz də bilmədən, əməlləriniz puç olar.

اِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ
Həqiqətən, Allahın Peyğəmbəri yanında səslərini azaldanlar o kimsələrdir ki,

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾
Onlar üçün bağışlanma və böyük mükafat vardır! ← Allah, onların ürəklərini təqva üçün imtahan etmişdir.

اِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَآءِ الْحُجُرَاتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾
onların çoxu anlamır! ← Səni otaqların arxasından çağıranlara gəldikdə,

وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ

onlar üçün, əlbəttə, daha yaxşı olardı.← Əgər onlar, sən qarşılarına çıxancaya qədər səbr etsəydilər,

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ جَٓاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَاٍ فَتَبَيَّنُوٓا

dərhal (doğruluğunu) yoxlayın, ← Ey iman gətirənlər! Əgər bir fasiq (günahkar) sizə bir xəbər gətirsə,

اَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾

və etdiyinizə peşman olarsınız! ← yoxsa bilmədən bir qövmə pislik edərsiniz,

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ

Əgər o, bir çox işlərdə sizə uysaydı,← Bilin ki, aranızda Allahın Peyğəmbəri vardır.

لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ

onu ürəklərinizə gözəl göstərdi,← həqiqətən əziyyət çəkərdiniz. Lakin Allah sizə imanı sevdirdi,

وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

Onlar əsl doğru yolda olanlardır; ← küfrə, itaətdən çıxmağa və asi olmağa qarşı sizdə nifrət oyatdı.

فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allahdan bir lütf və nemət olaraq!

وَاِنْ طَٓائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا

dərhal onları barışdırın. ← Əgər möminlərdən iki dəstə bir-biri ilə vuruşsa,

فَاِنْ بَغَتْ اِحْدٰيهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي

təcavüzkarlıq edən (dəstə ilə) vuruşun...← Əgər onlardan biri digərinə qarşı təcavüzkarlıq etsə,

حَتّٰى تَفِٓيءَ اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ فَاِنْ فَٓاءَتْ فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ

Əgər qayıtsa, o ikisinin arasını ədalətlə düzəldin, ← ...Allahın əmrinə qayıdana qədər!

وَاَقْسِطُوا اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ

Həqiqətən, möminlər qardaşdırlar. ← Həqiqətən, Allah ədalətliləri sevər! ← və ədalətli olun.

فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

və Allahdan qorxun ki, bəlkə, siz rəhm olunasınız! ← Buna görə də, iki qardaşınızın arasını düzəldin,

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ

Bəlkə də, onlar o birilərindən daha yaxşı olarlar.← Ey iman gətirənlər! Bir qövm digərini lağa qoymasın.

وَلَا نِسَٓاءٌ مِنْ نِسَٓاءٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ

Bəlkə də, onlar o birilərindən daha yaxşıdırlar. ← Qadınlar da qadınları (lağa qoymasınlar).

وَلَا تَلْمِزُوٓا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ

və bir-birinizi ləqəblərlə çağırmayın. ← Bir-birinizə tənə etməyin,

بِئْسَ الْاِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

Kim də tövbə etməzsə, onlar əsl zalımlardır!← İman gətirdikdən sonra fasiq adlanmaq necə də pisdir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ
Şübhəsiz ki, zənnin bəzisi günahdır.← Ey iman gətirənlər! Çox zənnə qapılmaqdan çəkinin.

وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا
Sizdən biriniz, ölmüş qardaşının ətini yemək istəyərmi?! ← Güdməyin və bir-birinizin qeybətini qırmayın!

فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾
Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul edəndir, rəhmlidir! ← Dərhal ondan iyrəndiniz. Allahdan qorxun!

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثٰى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ
Sizi xalqlara və qəbilələrə ayırdıq ki,← Ey insanlar! Biz sizi bir kişi və bir qadından yaratdıq.

لِتَعَارَفُوا اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰيكُمْ
Həqiqətən, Allah qatında sizin ən hörmətli olanınız, ən çox çəkinəninizdir. ← bir-birinizi tanıyasınız.

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا
De: “İman gətirmədiniz!←Bədəvi ərəblər:“Biz iman gətirdik!”-dedilər.←Şübhəsiz, Allah biləndir, xəbərdardır.

وَلٰكِنْ قُولُوٓا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
Hələ iman sizin qəlblərinizə daxil olmamışdır. ← Ancaq: “Biz təslim olduq!” - deyin.

وَاِنْ تُطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـًٔا
O, sizin əməllərinizdən heç bir şeyi əskiltməz. ← Əgər Allaha və Peyğəmbərinə itaət etsəniz,

اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!”

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
sonra heç bir şübhəyə düşməyən, ← Möminlər yalnız Allaha və Peyğəmbərinə iman gətirən,

وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾
Onlar əsl sadiq olanlardır! ← və Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərdir!

قُلْ اَتُعَلِّمُونَ اللّٰهَ بِدِينِكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
Halbuki Allah göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısını) bilir. ← De: “Öz dininizi Allahamı öyrədirsiniz?

وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾
Allah hər şeyi biləndir!”

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْ
De: “Müsəlman olduğunuzla mənə minnət qoymayın! ← İslamı qəbul etdilər deyə sənə minnət qoyurlar.

بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾
əgər doğru deyirsinizsə!” ← Xeyr, sizi imana yönəltməklə, Allah sizə minnət qoymuş olur,

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾
Allah, sizin nə etdiklərinizi görəndir! ← Şübhəsiz ki, Allah, göylərin və yerin qeybini bilir.

سُورَةُ قٓ ﴿٥٠﴾

Qaf surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 45 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَج۪يدِۚ ﴿١﴾ بَلْ عَجِبُوٓا اَنْ جَٓاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ

Xeyr! Onlara öz içlərindən, xəbərdar edən biri gəldiyinə təəccübləndilər. ← Qaf ! Şanlı Qurana and olsun!

فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا شَيْءٌ عَج۪يبٌ ﴿٢﴾

Kafirlər dedilər: “Bu qəribə bir şeydir!

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًاۚ ذٰلِكَ رَجْعٌ بَع۪يدٌ ﴿٣﴾

Bu, uzaq bir qayıdışdır!” ← Biz ölüb torpaq olduqdan sonramı (yenidən diriləcəyik)?

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَف۪يظٌ ﴿٤﴾

Axı qatımızda hifz edən bir Kitab vardır! ← Həqiqətən, yerin, onlardan nəyi əskiltdiyini bilirik.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْ فَهُمْ ف۪ٓي اَمْرٍ مَر۪يجٍ ﴿٥﴾

Beləcə onlar çaşqınlıq içindədirlər. ← Xeyr, onlara haqq (Quran) gəldikdə yalan saydılar.

اَفَلَمْ يَنْظُرُوٓا اِلَى السَّمَٓاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا

onu necə yaratmışıq və onu bəzəmişik?! ← Özlərinin üstündəki göyə baxmırlarmı ki,

وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾ وَالْاَرْضَ مَدَدْنَاهَا

Yeri isə döşədik, ← Orada heç bir yarıq da yoxdur?!

وَاَلْقَيْنَا ف۪يهَا رَوَاسِيَ وَاَنْبَتْنَا ف۪يهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَه۪يجٍۙ ﴿٧﴾

Orada hər cür gözəl növdən (meyvə) də yetişdirdik! ← və ora möhkəm dağlar atdıq.

تَبْصِرَةً وَذِكْرٰى لِكُلِّ عَبْدٍ مُن۪يبٍ ﴿٨﴾

(Bunları etdik ki, Allaha) üz tutan hər bir bəndə üçün ibrət dərsi və öyüd-nəsihət olsun.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً مُبَارَكًا فَاَنْبَتْنَا بِه۪ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَص۪يدِۙ ﴿٩﴾

Beləcə onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri yetişdirdik. ← Biz göydən bərəkətli su da endirdik.

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَض۪يدٌ ﴿١٠﴾

Tumurcuqları (salxım-salxım) bir-birinin üstünə düzülmüş, hündür xurma ağacları da (bitirdik).

رِزْقًا لِلْعِبَادِۙ وَاَحْيَيْنَا بِه۪ بَلْدَةً مَيْتًاۜ كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾

(Qəbirdən) çıxış belədir! ← Bəndələrə ruzi olsun deyə! Biz onunla (o su ilə) ölü bir məmləkəti diriltdik.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَاَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَاِخْوَانُ لُوطٍۙ ﴿١٣﴾

Ad (qövmü), Firon (əhli), Lut qardaşları; ← Onlardan əvvəl Nuh tayfası, Rəss əhli və Səmud təkzib etmişdi.

وَاَصْحَابُ الْاَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍۜ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَع۪يدِ ﴿١٤﴾

və Mənim vədim gerçəkləşdi. ← Əykə əhli və Tübbə’ qövmü - hamısı peyğəmbərləri təkzib etdi,

اَفَعَي۪ينَا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِۜ بَلْ هُمْ ف۪ي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَد۪يدٍ ﴿١٥﴾

Xeyr! Onlar yenidən yaradılış barəsində şübhə içindədirlər! ← Biz ilk yaradılışdan acizmi qaldıq?!

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهُ

və nəfsinin ona nə vəsvəsə etdiyini bilirik. ← And olsun ki, insanı Biz yaratdıq,

وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾

Çünkü, iki mələk sağında və solunda oturub (əməllərini) yazır! ← Biz ona şah damarından daha yaxınıq!

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

Dediyi hər söz üçün onun yanında hazır durub gözləyən (iki mələk vardır)!

وَجَٓاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

Bu sənin qaçdığın şeydir! ← Ölüm bihuşluğu, həqiqətən, gələcəkdir.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَٓاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَٓائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾

Hər kəs (özünü) sürüyən biri və bir şahidlə gələcəkdir. ← Sur da çalınacaqdır. Bu vəd olunmuş gündür!

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَٓاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

İndi gözündən pərdəni götürdük. Bu gün gözün yaxşı görür! ← Sən bundan qafil idin.

وَقَالَ قَرِينُهُ هٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾

Yoldaşı deyəcəkdir: “Bu yanımdakı hazırdır!”

اَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ ﴿٢٥﴾

xeyrə mane olanı, həddi aşanı, şübhə edəni! ← Atın Cəhənnəmə, hər bir inadcıl kafiri,

اَلَّذِي جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

Ona görə də, onu şiddətli əzabın içinə atın!” ← O kimsəni ki, Allahla yanaşı başqa bir tanrı qəbul etdi.

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَٓا اَطْغَيْتُهُ وَلٰكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

Ancaq o, uzaq bir zəlalət içində idi!” ← Yoldaşı deyəcəkdir: “Ey Rəbbimiz! Onu mən azdırmadım.

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾

Mən sizə xəbərdarlıq etmişdim. ← (Allah) deyəcəkdir: “Mənim hüzurumda mübahisə etməyin.

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَٓا اَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

Axı Mən bəndələrə zülm edən deyiləm!” ← Mənim hüzurumda söz dəyişdirilməz.

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَاْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾

O isə deyəcək: “Daha çoxu varmı?” ← O gün Cəhənnəmə deyəcəyik: “Doldunmu?”

وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾ هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ اَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

Bu, sizə vəd olunandır. (O,) hər tövbə edib qoruyan,← Cənnət də müttəqilərə uzaq deyil, yaxınlaşdırılacaq.

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَٓاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾

Rəhmandan, (Onu) görmədiyi halda qorxan və haqqa dönmüş qəlblə gələn kimsə üçündür!

اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

Bu, əbədiyyət günüdür! ← Ora sağlıqla daxil olun.

لَهُمْ مَا يَشَٓاؤُنَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

Qatımızda isə daha çoxu var! ← Orada onlar üçün istədikləri şeylər vardır.

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ اَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا
Onlar bunlardan daha qüvvətli idilər, ← Biz onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri həlak etdik.

فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٦﴾
Onlar ölkələrdə gəzib dolaşmışdılar. (Bəs ölümdən və ya əzabdan qaçıb) canlarını qurtardılarmı?"

اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾
yaxud hazır olub qulaq asan üçün!←Şübhəsiz ki, bunda, qəlb sahibi üçün öyüd-nəsihət vardır,

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾
Bizə yorğunluq da üz vermədi.← And olsun ki, göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaratdıq.

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾
Günəş doğmamışdan əvvəl və batmamışdan əvvəl Rəbbini təsbih et! ← Onların dediklərinə səbr et.

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَاَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾
Dinlə! O gün carçı, yaxın bir yerdən car çəkəcək.← Gecənin bir vaxtı və səcdələrdən sonra Onu təsbih et!

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾
O, (qəbirdən) çıxış günüdür!← O gün dəhşətli səsi həqiqətən eşidəcəklər.

اِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَاِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾
Dönüş də Bizədir! ← Şübhəsiz ki, dirildən də, öldürən də Bizik.

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْاَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾
O, bizim üçün asan bir toplayışdır. ← O gün yer, sürətlə onlar üçün yarılacaq.

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ
Sən onları məcbur edən deyilsən. ← Biz onların nə dediklərini yaxşı bilirik.

فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾
Sən Mənim təhdidimdən qorxanlara Quranla öyüd-nəsihət ver!

﴿٥١﴾ سُورَةُ الذَّارِيَاتِ

əz-Zariyat (Sovurub dağıdan küləklər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 60 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ﴿١﴾ فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ﴿٢﴾
(Yağış) yüklü buludlara; ← And olsun; (toz-torpağı) sovurub-dağıdanlara;

فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾ فَالْمُقَسِّمَاتِ اَمْرًا ﴿٤﴾
Və işləri bölən (mələk)lərə! ← Asanlıqla üzüb gedən (gəmi)lərə;

اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾ وَاِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾
Şübhəsiz ki, haqq-hesab da baş verəcəkdir! ← Sizə vəd olunan ancaq həqiqətdir.

وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾ اِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ﴿٨﴾
sizin sözləriniz müxtəlifdir. ← Yolları olan göyə and olsun ki,

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ اُفِكَ ﴿٩﴾ قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾
Məhv olsun yalançılar! ← Dönən kimsə ondan döndərilər!

اَلَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾ يَسْـَٔلُونَ اَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٢﴾
Onlar haqq-hesab gününün nə vaxt olacağını soruşarlar.← O kəslər ki, onlar cəhalət içindəki qafillərdir!

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾ ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾
“Dadın əzabınızı! Bu, tez-tələsik gəlməsini istədiyiniz şeydir!” ← O gün onlara odda əzab veriləcəkdir.

اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾
Həqiqətən, müttəqilər cənnətlərdə və çeşmələr başındadırlar;

اٰخِذِينَ مَآ اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾
Çünki onlar bundan əvvəl yaxşı əməllər etmişdilər. ← Rəbbinin onlara verdiyini alacaqlar.

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ الَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾
Səhərlər isə özlərinin bağışlanmasını diləyirdilər. ← Onlar gecələr az yatırdılar.

وَفِي اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾ وَفِي الْاَرْضِ اٰيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾
Yer üzündə də, qəti inananlar üçün əlamətlər vardır. ← Mallarında da dilənçinin və yoxsulun haqqı vardı.

وَفِي اَنْفُسِكُمْ اَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾ وَفِي السَّمَآءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾
Göydə də ruziniz və sizə vəd olunan şey vardır!←Sizin özünüzdə də (əlamətlər vardır). Görmürsünüzmü?

فَوَرَبِّ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَآ اَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾
şübhəsiz, o, sizin danışığınız kimi həqiqətdir. ← Göyün və yerin Rəbbinə and olsun ki,

هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ ضَيْفِ اِبْرٰهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾
(Ey Rəsulum!) İbrahimin möhtərəm qonaqlarının söhbəti sənə gəldimi?

اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾
(İbrahim) dedi: “Salam, (Sizlər) tanımadığım kimsələrsiniz!” ← Onun yanına girib salam dedikdə,

فَرَاغَ اِلٰٓى اَهْلِهِ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾
və kök bir buzov (kəsib qızardaraq) gətirdi. ← O, ailəsinin yanına getdi,

فَقَرَّبَهُ اِلَيْهِمْ قَالَ اَلَا تَاْكُلُونَ ﴿٢٧﴾
Onu, onlara yaxınlaşdırıb (qabaqlarına qoyub) dedi: “Yemirsinizmi!”

فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾
Və ona, çox bilikli bir oğlan uşağı ilə müjdə verdilər. ← Onlardan qorxuya düşdü. Onlar dedilər: “Qorxma!”

فَاَقْبَلَتِ امْرَاَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾
dedi: “(Mən) qısır qoca qarıyam!” ← Zövcəsi (Sara) qışqırıb öz üzünə vuraraq

قَالُوا كَذٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ اِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾
Şübhəsiz ki, O, hikmət sahibidir, (hər şeyi) biləndir!” ← Onlar dedilər: “Sənin Rəbbin belə demişdir.

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾ قَالُوٓا اِنَّٓا اُرْسِلْنَٓا اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

Onlar dedilər: “Biz günahkar bir qövmə göndərilmişik ki,← (İbrahim) dedi: “Ey elçilər! Sizin işiniz nədir?”

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾

Həddi aşanlar üçün sənin Rəbbinin qatında nişan qoyulan! ← onların başına gildən daşlar yağdıraq;

فَاَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾ فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾

Orada bir evdən başqa müsəlman tapmadıq, ← Orada olan möminləri isə çıxartdıq.

وَتَرَكْنَا فِيهَٓا اٰيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٣٧﴾

və orada şiddətli əzabdan qorxanlar üçün bir nişanə qoyduq.

وَفِي مُوسٰٓى اِذْ اَرْسَلْنَاهُ اِلٰى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

O zaman onu Fironun yanına açıq-aşkar bir dəlillə göndərmişdik.← Musanın (hekayətin)də də!

فَتَوَلّٰى بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾

“(Bu) sehrbazdır, yaxud dəlidir!” ← O, öz camaatı ilə birlikdə üz döndərib demişdi:

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

O, qınanmağa layiqdi. ← Nəhayət, onu və əsgərlərini tutduq və onları dənizə atdıq.

وَفِي عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾

O zaman onların üstünə bərəkətsiz bir külək göndərmişdik. ← Ad (qövmün)də də!

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ اَتَتْ عَلَيْهِ اِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

onu ancaq kül kimi etmişdi. ← O, qarşısına gələn heç bir şeyi buraxmayıb,

وَفِي ثَمُودَ اِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتّٰى حِينٍ ﴿٤٣﴾

O zaman onlara deyilmişdi: “Bir müddət kef çəkin!” ← Səmud (qövmün)də də!

فَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

və özləri də görə-görə onları ildırım vurmuşdu. ← Onlar öz Rəbbinin əmrindən çıxdılar,

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾

nə də kömək istəyə bilmişdilər.← Onların, nə qalxmağa gücləri çatmış,

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

Həqiqətən onlar fasiq bir qövm idilər. ← Daha əvvəl Nuh qövmünü də (məhv etmişdik).

وَالسَّمَٓاءَ بَنَيْنَاهَا بِاَيْدٍ وَاِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

Biz göyü, (qüdrət) əlimizlə yaratdıq və Biz əlbəttə genişləndiririk.

وَالْاَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ

Biz hər şeydən də iki cüt yaratdıq ki, ← (Onu) döşəyənlər necə də gözəldir! ← Yeri də Biz döşədik.

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَفِرُّوٓا اِلَى اللّٰهِ اِنّ۪ي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

Mən sizi Ondan açıq-aşkar xəbərdar edənəm!←“Allaha tərəf qaçın!← bəlkə, siz düşünüb ibrət alasınız!

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ اِنّ۪ي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

Mən sizi Ondan açıq-aşkar qorxudan (bir peyğəmbərəm)!” ← Allahla yanaşı başqa bir tanrı qəbul etməyin.

كَذٰلِكَ مَآ اَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾
Beləcə onlardan əvvəlkilərə bir peyğəmbər gəldikdə, yalnız: "Sehrbazdır ya da divanədir"-dedilər.

اَتَوَاصَوْا بِهٖ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾
Bunu bir-birilərinə vəsiyyətmi etmişdilər?! Xeyr, onlar azğın bir qövmdürlər!

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَآ اَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾
Elə isə, onlardan üz döndər! Sən qınanası deyilsən.

وَذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾
Və öyüd-nəsihət ver. Həqiqətən, öyüd-nəsihət möminlərə fayda verir.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَآ اُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ
Cinləri və insanları, yalnız Mənə ibadət etmələri üçün yaratdım! Mən onlardan ruzi istəmirəm.

وَمَآ اُرِيدُ اَنْ يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾
Məni yedirtmələrini də istəmirəm! Şübhəsiz ki, Allah ruzi verəndir, qüvvət sahibidir, yenilməzdir!

فَاِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِثْلَ ذَنُوبِ اَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾
Həqiqətən, zülm edənlərin, yoldaşlarının qismati kimi bir qisməti var! Elə isə onlar Məni tələsdirməsinlər!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾
Vəd olunduqları gündən (qiyamət günündən) dolayı kafirlərin vay halına!

﴿٥٢﴾ سُورَةُ الطُّورِ

ət-Tur (Dağ) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 49 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾
And olsun dağa; And olsun yazılmış kitaba, açılmış dəri üzərində (olan kitaba);

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾
And olsun Beytülməmura; And olsun yüksək tavana; And olsun alovlanan dənizə!

اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾
Şübhəsiz, Rəbbinin əzabı mütləq vaqe olacaqdır! Onu heç kəs dəf edə bilməz!

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَآءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾
O gün göy şiddətlə sarsılacaq, və dağlar hərəkətə gələcəkdir.

فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ اَلَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾
O gün, yalanlayanların vay halına! O kəslər ki, onlar (yalan) bataqlığı içində oynayırlar.

يَوْمَ يُدَعُّونَ اِلٰى نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾ هٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾
O gün onlar zorla cəhənnəm oduna sürüklənəcəklər. "Bu, sizin yalan hesab etdiyiniz oddur!

اَفَسِحْرٌ هٰذَآ اَمْ اَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾ اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوٓا اَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ
Yanın orada! Dözün ya da dözməyin; sizin üçün eynidir. ← Bu da sehrdirmi, yoxsa siz görmürsünüz?

اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾
Müttəqilər, şübhəsiz ki, cənnətlər və nemətlər içindədirlər. ← Yalnız etdiklərinizin cəzasını çəkərsiniz!"

فَاكِهِينَ بِمَآ اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾
Rəbbi onları cəhənnəm əzabından qorumuşdur.← Rəbbinin onlara verdiyi (nemətlərdən) zövq alacaqlar.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾
Etdiyiniz əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin və için;

مُتَّكِـِٔينَ عَلٰى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾
Biz onları iri gözlü hurilərlə evləndirəcəyik. ← Səf-səf düzülmüş taxtlara söykəndiyiniz halda!

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِاِيمَانٍ اَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
nəsillərini özlərinə qoşacağıq. ← İman gətirib övladları imanla özlərinin arxasınca gedənlərin

وَمَآ اَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾
Hər kəs qazandığı şeyin girovudur! ← Onların əməllərindən heç bir şey əskiltməyəcəyik.

وَاَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾
Onları, istədikləri meyvə və ətlə də təmin edəcəyik.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَاْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَاْثِيمٌ ﴿٢٣﴾
Orada nə lağlağılıq, nə də günaha təhrik vardır. ← Onlar orada bir-birinə qədəh ötürəcəklər.

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَاَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾
Onlar sanki qorunub saxlanılan incidir. ← Onların ətrafında, özlərinə məxsus oğlanlar dolanacaqlar.

وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٢٥﴾ قَالُوٓا اِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِيٓ اَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾
Deyəcəklər: "Biz daha əvvəl ailəmiz içində ikən qorxardıq.← Onlar bir-birilərindən sorğu-sual etməyə başlayacaqlar.

فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَوَقٰينَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾
və bizi qızmar yel əzabından qorudu. ← Allah da bizə mərhəmət göstərdi,

اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ اِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾
Şübhəsiz ki, O, xeyirxahdır, rəhm edəndir!" ← Biz daha əvvəl Ona dua edirdik.

فَذَكِّرْ فَمَآ اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾
Sən öz Rəbbinin neməti sayəsində nə kahinsən, nə də divanə! ← Elə isə öyüd-nəsihət ver.

اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣٠﴾
Biz onun, zamanın müsibətinə düçar olmasını (ölümünü) gözləyirik?!" ← Yoxsa onlar deyirlər ki: "(O) şairdir.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَاِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾
mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm!" ← De: "Gözləyin,

أَمْ تَأْمُرُهُمْ اَحْلاَمُهُمْ بِهٰذَآ أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾
Ya da, onlar azğın bir qövmdürlər. ← Yoxsa onların ağılları bunu onlara əmr edir?

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾
Xeyr, onlar iman gətirmirlər. ← Yoxsa onlar: "Onu (Quranı) özündən uydurdun!" - deyirlər?

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾
Əgər doğru deyirlərsə, qoy onlar onun kimi bir kəlam gətirsinlər!

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾
Yaxud özləri yaradanlardır? ← Yoxsa onlar heç bir şeydən (xaliqsiz) yarandılar?

أَمْ خَلَقُوا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾
Xeyr, onlar yəqinliklə inanmırlar! ← Yoxsa göyləri və yeri yaratdılar?!

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾
Yaxud onlar hakimdirlər?! ← Yoxsa sənin Rəbbinin xəzinələri onların əlindədir?!

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾
Elə isə, onların dinləyənləri açıq bir dəlil gətirsinlər! ← Yoxsa üstünə çıxıb dinlədikləri bir nərdivanları var?!

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾
Yoxsa qızlar Onun (Allahın), oğlanlar isə sizindir?!

أَمْ تَسْئَلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾
Yoxsa onlar qeybi bilir və yazırlar?! ← Yoxsa sən onlardan bir ücrət istəyirsən və onlar ağır (borc) yükü altındadırlar?!

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾
Amma kafirlər özləri o tələyə düşəcəklər!← Yoxsa bir tələ qurmaq istəyirlər?

أَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾
Allah, onların qoşduqları şəriklərdən tamamilə uzaqdır! ← Yoxsa onların Allahdan başqa bir tanrısı vardır?

وَاِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَآءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾
"Bulud topasıdır!"-deyərlər. ← Əgər onlar göydən bir parçanın düşdüyünü görsələr:

فَذَرْهُمْ حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾
Elə isə, sarsılacaqları günə qovuşana qədər onları burax!

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٦﴾
və onlara heç bir kömək olunmayacaqdır. ← O gün, hiylələri onlara heç bir fayda verməyəcək,

وَاِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذٰلِكَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾
Lakin onların çoxu bilmir! ← Şübhəsiz ki, zalımlar üçün ondan başqa da əzab var.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا
Şübhəsiz ki, sən Bizim gözlərimizin qabağındasan. ← Rəbinin hökmünə səbr et!

وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾ وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَاِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾
Gecənin bir vaxtı və ulduzlar batanda da Onu təsbih et! ← Qalxdığın zaman Rəbbini həmd ilə təsbih et!

﴿٥٣﴾ سُورَةُ النَّجْمِ

ən-Nəcm (Ulduz) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 62 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰىۙ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰىۚ ﴿٢﴾
sizin yoldaşınız (Muhəmməd) nə haqqdan sapmış, nə də azmışdır! ← Batmaqda olan ulduza and olsun ki,

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰىۜ ﴿٣﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُوحٰىۙ ﴿٤﴾
O, ancaq ona təlqin edilən bir vəhydir. ← O, öz istəyi ilə danışmır.

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوٰىۙ ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوٰىۙ ﴿٦﴾
Gözəllik sahibi (Cəbrail). O öz surətində göründü. ← Onu, çox qüvvətli olan (Cəbrail) öyrətdi;

وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰىۜ ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰىۙ ﴿٨﴾
Sonra yaxınlaşdı və aşağı endi. ← O (Cəbrail), ən uca üfüqdə idi.

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰىۚ ﴿٩﴾ فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِهٖ مَٓا اَوْحٰىۜ ﴿١٠﴾
Və bəndəsinə vəhy buyurduğunu vəhy etdi. ← O, iki yay uzunluğunda ya da daha yaxın oldu.

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَاٰى ﴿١١﴾ اَفَتُمَارُونَهُ عَلٰى مَا يَرٰى ﴿١٢﴾
Siz onunla, gördüyü barəsində mübahisəmi edirsiniz? ← Qəlb, gördüyünü yalan saymadı.

وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰىۙ ﴿١٣﴾ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ﴿١٤﴾
Sidrətül-müntəhanın (sondakı sidr ağacının) yanında.← And olsun ki, başqa bir enişində də onu görmüşdü;

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰىۜ ﴿١٥﴾ اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ﴿١٦﴾
O zaman Sidr ağacını bürüyən bürümüşdü! ← Mə’va cənnəti onun yanındadır.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾
And olsun ki, Rəbbinin ən böyük nişanələrindən (bəzilərini) gördü.← Göz nə yayındı, nə də həddi aşdı.

اَفَرَاَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزّٰىۙ ﴿١٩﴾ وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾
Digər üçüncüsü olan Mənatı həmçinin?!← Lat və Uzzanı gördünüzmü?!

اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾ تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيزٰى ﴿٢٢﴾
Onda bu ədalətsiz bölgüdür! ← Oğlanlar sizin, qızlar Onundurmu?!

اِنْ هِيَ اِلَّٓا اَسْمَٓاءٌ سَمَّيْتُمُوهَٓا اَنْتُمْ وَاٰبَٓاؤُكُمْ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ
Allah onlara dair heç bir dəlil endirməmişdir. ← Onlar, sadəcə sizin və atalarınızın qoyduqları adlardır!

اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ وَلَقَدْ جَٓاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدٰىۜ ﴿٢٣﴾
Halbuki Rəbbindən onlara doğru yol gəlmişdir. ← Onlar yalnız zənnə və nəfslərinin arzuladığına uyarlar.

اَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنّٰىۘ ﴿٢٤﴾ فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاُولٰى ﴿٢٥﴾
Axirət də, dünya da Allahındır! ← Yoxsa istədiyi hər şey insanındır?!

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمٰوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا
onların şəfaəti heç bir fayda verməz; ← Göylərdə neçə-neçə mələklər vardır ki,

اِلَّا مِنْ بَعْدِ اَنْ يَاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَرْضٰى ﴿٢٦﴾
Ancaq və ancaq Allah, Öz istədiyi və razı olduğu kimsəyə izin verdikdən sonra.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ﴿٢٧﴾
Həqiqətən, axirətə inanmayanlar, mələkləri qadın adları ilə adlandırırlar.

وَمَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ﴿٢٨﴾
Əlbəttə, zənn isə qətiyyən həqiqət ola bilməz!← Onların, o haqda elmi yoxdur, yalnız zənnə qapılırlar.

فَاَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلّٰى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾
dünya həyatından başqa bir şey istəmir!← Üz döndər o kimsədən ki, Bizim zikrimizdən üz çevirib,

ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهٖ
Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin, Öz yolundan azanı yaxşı bilir, ← Onların elmdəki səviyyəsi budur.

وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ﴿٣٠﴾ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allahındır. ← O, doğru yolda olanı da yaxşı bilir!

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اَسَاۤؤُا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ اَحْسَنُوا بِالْحُسْنٰى ﴿٣١﴾
yaxşılıq edənləri isə ən gözəli ilə mükafatlandıracaqdır,← O, pislik edənlərə əməllərinin cəzasını verəcək,

اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٓائِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ
o kəsləri ki, kiçik günahlar istisna olmaqla, böyük günahlardan və rəzil işlərdən çəkinərlər!

اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ
Sizi torpaqdan yaradarkən də, O sizi yaxşı tanıyırdı, ← Həqiqətən, sənin Rəbbinin bağışlaması genişdir.

وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوٓا اَنْفُسَكُمْ
Elə isə, özünüzü təmizə çıxartmayın. ← siz analarınızın bətnlərində rüşeym halında ikən də!

هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ﴿٣٢﴾
O, (Allahdan) qorxanın kim olduğunu ən gözəl biləndir!

اَفَرَاَيْتَ الَّذِي تَوَلّٰى ﴿٣٣﴾ وَاَعْطٰى قَلِيلًا وَاَكْدٰى ﴿٣٤﴾
Bir az (pul, mal) verib xəsislik göstərəni? ← Bəs, üz çevirəni gördünmü?

اَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرٰى ﴿٣٥﴾ اَمْ لَمْ يُنَبَّاْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسٰى ﴿٣٦﴾
Yoxsa ona Musanın səhifələrində olanlar xəbər verilmədi?! ← Qeyb aləminin elmi ondadırmı ki, o görsün?!

وَاِبْرٰهِيمَ الَّذِي وَفّٰى ﴿٣٧﴾ اَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ﴿٣٨﴾
“Heç bir günahkar başqasının günah yükünü yüklənməz! ← Və (əhdə) çox vəfalı olan İbrahimin?!

وَاَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰى ﴿٣٩﴾ وَاَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى ﴿٤٠﴾
Şübhəsiz ki, onun zəhməti görünəcəkdir! ← Və insana, öz zəhmətindən başqası qalmaz!

ثُمَّ يُجْزٰيهُ الْجَزَٓاءَ الْاَوْفٰى ﴿٤١﴾ وَاَنَّ اِلٰى رَبِّكَ الْمُنْتَهٰى ﴿٤٢﴾
Həqiqətən, axır dönüş sənin Rəbbinədir! ← Sonra ona, (zəhmətinin) tam əvəzi veriləcəkdir!

وَاَنَّهُ هُوَ اَضْحَكَ وَاَبْكٰى ﴿٤٣﴾ وَاَنَّهُ هُوَ اَمَاتَ وَاَحْيَا ﴿٤٤﴾
Şübhəsiz, O öldürür və O diriltdir! ← Şübhəsiz ki, (insanı) O güldürür və O ağladır!

وَاَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ﴿٤٥﴾ مِنْ نُطْفَةٍ اِذَا تُمْنٰى ﴿٤٦﴾

... axıdılan bir nütfədən. ← Əlbəttə, iki cütü, erkək və dişi olaraq O yaratdı...

وَاَنَّ عَلَيْهِ النَّشْاَةَ الْاُخْرٰى ﴿٤٧﴾ وَاَنَّهُ هُوَ اَغْنٰى وَاَقْنٰى ﴿٤٨﴾

Həqiqətən, O özü dövlətli edər və kasıb edər! ← Şübhəsiz, yenidən diriltmək də Ona aiddir!

وَاَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرٰى ﴿٤٩﴾ وَاَنَّهُ اَهْلَكَ عَادًا الْاُولٰى ﴿٥٠﴾

Şübhəsiz, əvvəlki Adı (Ad qövmünü) də O məhv etdi.← Şi’ranın da Rəbbi O özüdür!

وَثَمُودَا فَمَا اَبْقٰى ﴿٥١﴾

Səmudu da! Və (onlardan heç kəsi sağ) buraxmadı.

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْغٰى ﴿٥٢﴾

çünki onlar daha zalım, daha azğın kimsələr idi. ← Daha əvvəl Nuh qövmünü (məhv etdi).

وَالْمُؤْتَفِكَةَ اَهْوٰى ﴿٥٣﴾ فَغَشّٰيهَا مَا غَشّٰى ﴿٥٤﴾

Onları bürüyən, bürüdü! ← Mö’təfikənin də altını üstünə O çevirdi

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى ﴿٥٥﴾ هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْاُولٰى ﴿٥٦﴾

Bu, əvvəlki peyğəmbərlərdən bir peyğəmbərdir!← Elə isə, Rəbbinin hansı nemətlərinə şəkk edirsən?!

اَزِفَتِ الْاٰزِفَةُ ﴿٥٧﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾

Onu, Allahdan başqa heç kəs dəf edə bilməz! ← Yaxınlaşan (qiyamət) yaxınlaşdı.

اَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾

Gülürsünüz və ağlamırsınız! ← İndi siz bu kəlamdanmı (Qurandan) təəccüblənirsiniz?

وَاَنْتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾ فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾

Allaha səcdə edin və ibadət edin!←Və Siz (qəflət içində) oynayır-əylənirsiniz.

﴿٥٤﴾ سُورَةُ الْقَمَرِ

əl-Qəmər (Ay) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 55 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾

Qiyamət yaxınlaşdı və ay parçalandı.

وَاِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾

“Davam edən bir sehrdir!”-deyərlər.← Əgər onlar bir möcüzə görsələr, üz döndərib:

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا اَهْوَٓاءَهُمْ وَكُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾

Halbuki hər bir iş qərarlaşdırılmışdır!← Onlar təkzib etdilər və öz nəfslərinin istəklərinə uydular.

وَلَقَدْ جَٓاءَهُمْ مِنَ الْاَنْبَٓاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٣﴾ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٤﴾

(Bu) böyük hikmətdir. Xəbərdarlıqlar isə fayda verməz!← And olsun ki, onlara (pis əməllərdən) çəkindirən neçə-neçə xəbərlər gəlmişdir.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ نُكُرٍ ﴿٥﴾

...çarçının, pis bir şeyə çağıracağı günədək! ← Elə isə, sən onlardan üz çevir...

خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ﴿٧﴾
Sanki onlar səpələnmiş çəyirtkələrdir. ← Onlar, gözlərini zəlilanə aşağı dikib qəbirlərdən çıxacaqlar.

مُهْطِعِينَ اِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾
kafirlər: “Bu çətin bir gündür!” - deyəcəklər. ← Carçıya tərəf tələsərək,

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾
“Divanədir!”-demişdilər və o hədələndi. ← Onlardan əvvəl Nuh qövmü təkzib etmiş və qulumuzu yalanlayıb:

فَدَعَا رَبَّهُ اَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا اَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾
Biz də göyün qapılarını sel kimi axan su ilə açdıq.← (Nuh) Rəbbinə dua etdi ki:“Mən məğlub oldum, buna görə də intiqam al!”

وَفَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلٰٓى اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾
Nəhayət, sular, əzəldən müəyyən edilmiş bir iş üçün bir-birinə qovuşdu. ← Yerdən də bulaqlar qaynatdıq.

وَحَمَلْنَاهُ عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾
Biz Nuhu, taxtadan düzəlmiş və mismarlanmış (gəmi)yə mindirdik.

تَجْرِي بِاَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾
İnkar edilmiş kimsəyə (Nuha) mükafat olaraq (verilən gəmi), gözlərimizin qabağında üzüb gedirdi.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا اٰيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٦﴾
Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!←Bəs ibrət alan biri varmı?!←And olsun, onu ibrət üçün saxladıq.

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٧﴾
Bəs ibrət alan biri varmı?! ← And olsun ki, Biz Quranı, ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٨﴾
Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu! ← Ad (qövmü də) təkzib etmişdi.

اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾
Uzun sürən nəhs bir gündə. ← Biz onların üstünə, uğultulu (çox soyuq) bir külək göndərdik;

تَنْزِعُ النَّاسَ كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾
Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!←O, adamları, kökündən qopmuş xurma kötükləri kimi qopardırdı.

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾
Bəs bir ibrət alan biri varmı?! ← And olsun ki, Biz Quranı, ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوا اَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ
Onlar demişdilər: “Bizdən biri olan adamamı tabe olacağıq?← Səmud da xəbərdarlıqları yalan saymışdı.

اِنَّا اِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾ ءَاُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا
İçimizdən vəhy onamı gəldi?! ← Elə olsa biz, azğınlıq və dəlilik etmiş olarıq!

بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ ﴿٢٦﴾
Onlar, kim yalançı lovğadır, sabah mütləq biləcəklər! ← Xeyr, o, yalançı lovğadır!”

اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾
Onları gözlə və döz! ← Biz onları imtahana çəkmək üçün bir dişi dəvə göndərəcəyik.

وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَآءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾
Hərə içmə növbəsində hazır olsun!” ← Və onlara suyun, onlar arasında bölüşdürüldüyünü xəbər ver!

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾
Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!← Nəhayət, onlar öz yoldaşlarını çağırdılar. O da tutub kəsdi.

اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾
dərhal ağıl düzəldənin istifadə etdiyi quru ot kimi oldular.← Biz onlara bircə dəhşətli səs göndərdik,

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾
Lut qövmü xəbərdarlıqları yalan saydı.←Amma ibrət alan varmı?!←And olsun, Quranı, ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا اِلَّآ اٰلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾
yalnız Lutun ailəsini səhər çağı xilas etdik; ← Biz onların üstünə daş yağdıran yel göndərdik,

نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا كَذٰلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾
Şükür edəni belə mükafatlandırırıq! ← Qatımızdan bir lütf olaraq!

وَلَقَدْ اَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾
Onlar isə təhdidlərə şübhə etmişdilərr. ← And olsun ki, (Lut) onları Bizim əzabımızla qorxutmuşdu.

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ
And olsun ki, ondan (Lutdan), öz qonaqlarını (mələkləri) onlara təslim etməyi tələb etmişdilər.

فَطَمَسْنَآ اَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾
“İndi əzabımı və təhdidlərimi dadın!”← Biz də onların gözlərini kor etdik.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾
“İndi əzabımı və təhdidlərimi dadın!”← And olsun ki, səhər tezdən onları əbədi bir əzab yaxaladı.

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾
Bəs heç bir ibrət alan varmı?!←And olsun ki, Biz Quranı ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

وَلَقَدْ جَآءَ اٰلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كُلِّهَا
Onlar ayələrimizin hamısını yalanladılar. ← And olsun ki, xəbərdarlıqlar Firon əhlinə də gəlmişdi.

فَاَخَذْنَاهُمْ اَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾
Biz də onları, yenilməz qüvvət sahibi, qarşısıalınmaz intiqam sahibinin yaxalaması ilə yaxaladıq.

اَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَرَآءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾
Yoxsa kitablarda sizin üçün bəraət vardır?! ← Sizin kafirləriniz onlardan daha yaxşıdırmı?!

اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾
O zümrə məğlub olacaq və arxa çevirib qaçacaqlar!←Yoxsa :“Biz qalib gələ biləcək bir zümrəyik!” - deyirlər?

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ اَدْهٰى وَاَمَرُّ ﴿٤٦﴾
Qiyamət (əzabı) daha acıdır (daha şiddətlidir). ← Xeyr, onların əsl əzab vaxtı qiyamət günüdür.

اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ
O gün onlar üzüstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər. ← Şübhəsiz ki, günahkarlar azğınlıq və əzab içindədirlər.

ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾
Şübhəsiz ki, Biz hər şeyi müəyyən ölçüdə yaratdıq. ← Dadın Cəhənnəmin toxunuşunu!

وَمَآ اَمْرُنَآ اِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾
Bizim əmrimiz sadəcə olaraq göz qırpımı kimi bir dəfədə olur!

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَآ اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٥١﴾
Bəs bir ibrət alan biri varmı?! ← And olsun ki, Biz sizin kimilərini həlak etmişik.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾
Hər bir kiçik və böyük (əməl) yazılmışdır! ← Onların etdiyi hər şey kitablardadır!

اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍۙ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾
haqq məclisində, qadir hökmdarın qatındadırlar! ← Şübhəsiz ki, müttəqilər cənnətlərdə və çaylarda,

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ ﴿٥٥﴾

ər-Rəhman surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 78 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلرَّحْمٰنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾
Ona, danışmağı öyrətdi. ← İnsanı yaratdı. ← Quranı öyrətdi. ← Rəhman!

اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾
Ulduz da, ağaclar da (Allaha) səcdə edər! ← Günəş və ay müəyyən bir ölçü ilə (hərəkət edər).

وَالسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ اَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾
çəkidə hədi aşmayasınız.← Göyü O ucaltdı və tərəzini qoydu ki,

وَاَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾ وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِ ﴿١٠﴾
Yeri də məxluqat üçün O döşədi. ← Tərəzidə ədalətlə hərəkət edin, çəkini də əskiltməyin!

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْاَكْمَامِ ﴿١١﴾ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾
saçaqlı dənli bitkilər və xoş ətirli çiçəklər vardır. ← Orada meyvələr və salxımlı xurma ağacları,

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِۙ ﴿١٤﴾
İnsanı, saxsı kimi quru palçıqdan O yaratdı.←Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

وَخَلَقَ الْجَآنَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾ فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!← Cinləri də təmiz oddan yaratdı.

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!← İki şərqin də Rəbbidir, iki qərbin də Rəbbidir.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾

Onların arasında maneə vardır, bir-birinə qatışmazlar.← Qarşılaşan iki dənizi O qovuşdurdu.

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾

Onlardan inci və mərcan çıxar. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَاٰتُ فِي الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ﴿٢٤﴾

Dənizdə, dağlar kimi üzən gəmilər də Onundur.←Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾

Onun üzərindəki hər kəs fanidir. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ﴿٢٧﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?←Rəbbinin əzəmətli və kərəmli camalı isə əbədidir.

يَسْـَٔلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَاْنٍ ﴿٢٩﴾

O hər gün bir işdədir. ← Göylərdə və yerdə kim varsa, (hamısı) Ondan diləyər.

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾ سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾

Ey ağır yükü olanlar! Sizinlə məşğul olacağıq.← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا

Əgər göylərin və yerin hüdudlarını yarıb keçməyə gücünüz çatırsa, keçin.← Ey cin və insan tayfası!

لَا تَنْفُذُونَ اِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Siz ancaq qüvvətlə keçə bilərsiniz!

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

Siz köməkləşə də bilməyəcəksiniz.← Sizin üstünüzə tüstüsüz alov və tüstü göndəriləcək.

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾ فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاۤءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

Göy ayrılıb dəri kimi qıpqırmızı olduğu zaman...← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْـَٔلُ عَنْ ذَنْبِهٖۤ اِنْسٌ وَلَا جَاۤنٌّ ﴿٣٩﴾

O gün nə bir insana, nə də bir cinə günahından sual olunmayacaqdır!← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمٰيهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْاَقْدَامِ ﴿٤١﴾
Kəkillərindən və ayaqlarından yaxalanacaqlar. ← Günahkarlar üzlərindən tanınarlar.

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾ هٰذِه۪ جَهَنَّمُ الَّت۪ي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾
Bu, günahkarların yalanladıqları Cəhənnəmdir!←Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَم۪يمٍ اٰنٍ ﴿٤٤﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!← Onlar onunla qaynar su arasında dolanacaqlar.

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّه۪ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!← Rəbbinin məqamından qorxanlar üçün də iki cənnət vardır!

ذَوَاتَاۤ اَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← (Ağacları) qollu-budaqlıdır (merli-meyvəlidir).

ف۪يهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!← O iki (cənnət)də iki axar bulaq vardır.

ف۪يهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿٥٢﴾ فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← O iki (cənnət)də hər meyvədən iki növ vardır.

مُتَّكِـ۪ٔينَ عَلٰى فُرُشٍ بَطَٓائِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍ وَجَنَا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾
O iki cənnətin meyvələri (onlara) yaxın olacaqdır. ← Astarları atlazdan olan döşəklərə söykənərlər.

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

ف۪يهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَٓانٌّ ﴿٥٦﴾
Ondan əvvəl özlərinə nə bir insan, nə də bir cin toxunmuşdur.← Orada, gözlərini (ərlərinə) dikmiş (qızlar var).

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾ كَاَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾
Onlar, sanki yaqut və mərcandırlar. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾ هَلْ جَزَٓاءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُ ﴿٦٠﴾
Yaxşılığın əvəzi ancaq yaxşılıqdır!← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾ وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾
O ikisindən başqa iki cənnət də vardır. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾ مُدْهَٓامَّتَانِ ﴿٦٤﴾
İki yamyaşıl (cənnət)! ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾ ف۪يهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ﴿٦٦﴾
O ikisində fəvvarə vuran iki bulaq var. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾
Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!← O iksində meyvələr, xurma və nar var.

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Orada xoş xasiyyətli, gözəl qadınlar vardır.

حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Çadırlarda gözlərini (ərlərinə) dikmiş hurilər vardır.

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalanlayırsınız?←Onlara ondan əvvəl nə bir insan, nə də bir cin toxundu.

مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalanlayırsınız?!← Yaşıl balışlara və gözəl naxışlı xalılara söykənərlər.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

Əzəmət və kərəm sahibi olan Rəbbinin adı nə qədər ucadır!

﴿٥٦﴾ سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

əl-Vaqiə (Baş verən) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 96 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾ لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾

Onun baş verəcəyini heç kəs dana bilməz! ← Baş verən (qiyamət) baş verəcəyi (qopacağı) vaxt!

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا ﴿٤﴾

Yer şiddətlə titrədiyi zaman, ← (O, kimini) alçaldandır, (kimini də) ucaldandır.

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾ فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا ﴿٦﴾

və səpələnmiş toz kimi olduqda, ← dağlar parça-parça olub ovxalandığında,

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

Sağ tərəf sahibləri. Kimdir sağ tərəf sahibləri? ← siz üç zümrə olacaqsınız.

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿٩﴾ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾

Və öndə olanlar. Onlar öndədirlər! ← Sol tərəf sahibləri. Kimdir sol tərəf sahibləri?

أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

Nəim cənnətlərində olacaqlar.← Onlar yaxınlaşdırılmış kimsələrdir;

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾

bir azı da axırıncılardandır. ← (Onların) çoxu əvvəlkilərdən,

عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾ مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

Onlara söykənib qarşı-qarşıya əyləşəcəklər. ← (Onlar) bəzənmiş taxtlar üstündədirlər.

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾ بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿١٨﴾
Onların ətrafında həmişəcavan oğlanlar dolanacaqlar; → çeşmə şərabı dolu piyalələr, kuzələr və qədəhlərlə.

لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ ﴿١٩﴾ وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾
Ondan başları ağrımaz və keflənməzlər. → bəyənib seçdikləri meyvələr,

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾
və istədikləri quş əti! → (Onlar üçün orada) iri gözlü hurilər də vardır.

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾
Qorunub saxlanan inci kimidirlər; → Etdikləri (yaxşı) əməllərin mükafatı olaraq!

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾
Orada nə boş söz, nə də günaha sövq edən bir şey eşidərlər. → ancaq "Salam! Salam!" sözlərini (eşidərlər).

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ ﴿٢٨﴾
Sağ tərəf sahibləri! Kimdir sağ tərəf sahibləri? → (Onlar) tikansız sidr ağacları arasında,

وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ ﴿٣١﴾
salxım-salxım sallanmış banan ağacları (altındadırlar); → və uzanmış kölgəliklərdə; → və axar su (kənarında);

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾ وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾
və də çoxlu meyvələr; → Tükənməz və qadağan edilməyən (meyvələr)! → və hündür döşəklərdə (otururlar)!

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً ﴿٣٥﴾ فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾
Şübhəsiz ki, Biz onları (huriləri) yeni bir yaradılışda yaradacağıq! → Onları bakirə qızlar edəcəyik;

عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾
Ərlərini sevən həmyaşıdlar! → Sağ tərəf sahibləri üçündürlər!

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾
Bir çoxu əvvəlkilərdən, → bir çoxu da axırıncılardandır.

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾
Sol tərəf sahibləri! Kimdir sol tərəf sahibləri?! → (Onlar) qızmar yel və qaynar su içindədirlər;

وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾ لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾
Qapqara duman kölgəsindədirlər! → Nə sərin, nə də xoşagələndir.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾
Çünki onlar, bundan əvvəl cah-calal içində idilər, → və böyük günahda israr edirdilər.

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾
Deyirdilər ki: "Biz ölüb torpaq və sür-sümük olduqdan sonra, → həqiqətən, yenidən diriləcəyikmi?!

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾
Əvvəlki atalarımız da (diriləcəklər)mi?!" → De: "Əlbəttə, əvvəlkilər də, sonrakılar da!

لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٥٠﴾
Məlum günün (qiyamət gününün) müəyyən bir vaxtında mütləq bir yerə yığılacaqlar.

ثُمَّ اِنَّكُمْ اَيُّهَا الضَّٓالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ لَاٰكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍۙ ﴿٥٢﴾

Şübhəsiz ki, zəqqum ağacından yeyəcəksiniz. ← Sonra siz, ey haq yoldan azanlar, yalanlayanlar!

فَمَالِؤُنَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِۚ ﴿٥٤﴾

Üstündən də qaynar su içəcəksiniz. ← Qarınlarınıza ondan dolduracaqsınız.

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِؕ ﴿٥٥﴾ هٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِؕ ﴿٥٦﴾

Bu onların haqq-hesab günündəki ziyafətidir. ← susamış xəstə dəvələrin içdiyi kimi içəcəksiniz.

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ اَفَرَاَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾

Bəs axıtdığınız nütfəni gördünüzmü? ← Biz sizi yaratdıq. Məgər təsdiq etmirsiniz?

ءَاَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُٓ اَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾

Onu yaradan sizsinizmi, yoxsa Biz yaradırıq?!

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾

Bizim qabağımıza keçəcək biri yoxdur; ← Sizin aranızda ölümü Biz müəyyən etdik.

عَلٰٓى اَنْ نُبَدِّلَ اَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

və sizi özünüz də bilmədiyiniz bir şəkildə yaratmaqda! ← Yerinizə sizin kimiləri gətirməkdə,

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْاَةَ الْاُولٰى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

Bəs nə üçün düşünmürsünüz?! ← And olsun ki, ilk yaradılışı bildiniz.

اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ ءَاَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُٓ اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾

Onu sizmi bitirirsiniz, yoxsa Biz bitiririk?! ← Bəs əkdiyiniz şeyi gördünüzmü?

لَوْ نَشَٓاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ اِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾

“Biz ziyana uğramışıq.← Əgər Biz istəsəydik, onu bir saman çöpünə döndərərdik, siz də heyrətə gələrək:

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾ اَفَرَاَيْتُمُ الْمَٓاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَؕ ﴿٦٨﴾

Bəs içdiyiniz suyu gördünüzmü? ← Xeyr, biz məhrum olmuş kimsələrik!” (deyərdiniz).

ءَاَنْتُمْ اَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ اَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَٓاءُ جَعَلْنَاهُ اُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

Əgər istəsəydik, onu acı edərdik. Bəs niyə şükür etmirsiniz?← Onu buluddan sizmi endirdiniz, yoxsa Biz endiririk?!

اَفَرَاَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾ ءَاَنْتُمْ اَنْشَاْتُمْ شَجَرَتَهَٓا اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِؤُنَ ﴿٧٢﴾

Onun ağacını sizmi yaratdınız, yoxsa Biz yaradırıq? ← Bəs yandırdığınız odu gördünüzmü?

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾

Biz onu ibrət dərsi və səhradakı yolçuların faydalanması üçün yaratdıq.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

Elə isə, böyük Rəbbinin adını təsbih et!

فَلَٓا اُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِۙ ﴿٧٥﴾ وَاِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

- Kaş onun böyük bir and olduğunu biləydiniz - ← Ulduzların mənzillərinə and olsun ki,

اِنَّهُ لَقُرْاٰنٌ كَر۪يمٌ ﴿٧٧﴾ ف۪ي كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾

(O,) qorunub saxlanılan bir Kitabdadır. ← Həqiqətən, O, çox qiymətli Qurandır.

لَا يَمَسُّهُٓ اِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ تَنْز۪يلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ ﴿٨٠﴾

Aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir. ← Ona yalnız pak olanlar toxuna bilər!

اَفَبِهٰذَا الْحَد۪يثِ اَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨١﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ اَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾

və ruzinizi, yalanlamağınıza çevirirsiniz? ← İndi siz bu kəlamımı yalan sayırsınız,

فَلَوْلَٓا اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ﴿٨٣﴾ وَاَنْتُمْ ح۪ينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾

Siz o zaman baxıb qalırsınız.← Bəs (can) boğaza çatdığı (ölüm gəlib çatdığı) zaman?

وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾ فَلَوْلَٓا اِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَد۪ين۪ينَ ﴿٨٦﴾

Əgər sizdən haqq-hesab çəkiləsi deyilsə, ← Biz ona sizdən daha yaxınıq, lakin siz görmürsünüz!

تَرْجِعُونَهَٓا اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ ﴿٨٧﴾ فَاَمَّٓا اِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّب۪ينَ ﴿٨٨﴾

Amma əgər yaxın olanlardandırsa, ← əgər doğru deyirsinizsə, onu (onun canını) geri qaytarın!

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَع۪يمٍ ﴿٨٩﴾ وَاَمَّٓا اِنْ كَانَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَم۪ينِ ﴿٩٠﴾

Amma, əgər sağ tərəf sahiblərindəndirsə,← rəhmət, gözəl ruzi və Nəim cənnəti (onu gözləyir)!

فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَم۪ينِ ﴿٩١﴾ وَاَمَّٓا اِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّب۪ينَ الضَّٓالّ۪ينَ ﴿٩٢﴾

Amma əgər yalan sayan azmışlardandırsa, ← “Sağ tərəf sahiblərindən sənə salam olsun!”

فَنُزُلٌ مِنْ حَم۪يمٍ ﴿٩٣﴾ وَتَصْلِيَةُ جَح۪يمٍ ﴿٩٤﴾

və Cəhənnəmdə yanmaq (onu gözləyir). ← qaynar su ziyafəti,

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَق۪ينِ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظ۪يمِ ﴿٩٦﴾

Elə isə sən böyük Rəbbinin adını təsbih et! ← Şübhəsiz ki, bu, əsl qəti həqiqətdir!

سُورَةُ الْحَد۪يدِ ﴿٥٧﴾

əl-Hədid (Dəmir) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 29 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿١﴾

Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahı təsbih edir.

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُحْي۪ي وَيُم۪يتُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٢﴾

O dirildir və öldürür. Axı O, hər şeyə qadirdir!← Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur.

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ ﴿٣﴾

Və O, hər şeyi biləndir! ← Əvvəl də, axır da, zahir də, batin də Odur.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ
Sonra ərşə ucaldı. ← Göyləri və yeri altı gündə yaradan Odur.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا
göydən enəni də, oraya yüksələni də.← Yerə girəni də, oradan çıxanı da bilir,

وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾
Axı Allah sizin nə etdiklərinizi görəndir!← Və siz harada olsanız, O sizinlədir.

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٥﴾
Və işlər Allaha tərəf qaytarılacaqdır! ← Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur.

يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾
O, ürəklərin içini də biləndir! ← Gecəni gündüzə qatar, gündüzü də gecəyə qatar.

اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَاَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ
Sizin ixtiyarınıza verdiyi şeylərdən də (Allah yolunda) xərcləyin. ← Allaha və Peyğəmbərinə iman gətirin.

فَالَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾
onlar üçün böyük bir mükafat var! ← Sizdən, iman gətirib (Allah yolunda) sərf edənlərə gəldikdə,

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ
Peyğəmbər sizi Rəbbinizə iman gətirməyə çağırdığı halda? ← Sizə nə olub ki, Allaha iman gətirmirsiniz,

وَقَدْ اَخَذَ مِيثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلٰى عَبْدِهٖٓ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
Öz quluna açıq-aşkar ayələr nazil edən Odur;← Əgər iman gətirəcəksinizsə, (bilin ki,) o sizdən əhd almışdır.

لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾
Şübhəsiz ki, Allah sizə qarşı şəfqətlidir, mərhəmətlidir!← sizi zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün.

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
Halbuki göylərin və yerin mirası Allahındır. ← Sizə nə olub ki, Allah yolunda xərcləmirsiniz?

لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ
Sizlərdən, fəthdən əvvəl (Allah yolunda) sərf edənlər və vuruşanlar eyni deyillər.

اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ اَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا
...(fəthdən) sonra sərf edib döyüşənlərdən! ← Onlar dərəcə etibarilə daha üstündürlər...

وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾
Allah sizin nə etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Amma Allah hamısına ən gözəl (mükafatı) vəd etmişdir.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ
O da onu (borcunu) ona, qat-qat artıraraq (qaytarsın)?! ← Kimdir o kəs ki, Allaha gözəl bir borc versin,

وَلَهُ اَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾
Onun üçün çox qiymətli bir mükafat da var!

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ
nuru, onların önlərindən və sağından yayılırır.← O gün görərsən ki, mömin kişilərin və mömin qadınların

بُشْرٰيكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَاۜ
(ağacları) altından çaylar axar, orada əbədi qalarsınız!” ← Bu gün sizin müjdəniz cənnətlərdir ki,

ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾
Bu, əsl böyük uğurdur!

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ
“Bizə baxın ki, nurunuzdan alaq!” ← O gün, münafiq kişilər və münafiq qadınlar iman gətirənlərə deyəcəklər:

قِيلَ ارْجِعُوا وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًاۜ فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ
Onların arasına, qapısı olan bir sədd çəkiləcəkdir ki, ← (Onlara) deyilər: “Geriyə dönüb işıq axtarın!”

بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾
onun çöl tərəfində isə əzab var. ← onun iç tərəfində mərhəmət var,

يُنَادُونَهُمْ اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ
Deyəcəklər: “Bəli. Lakin siz özünüzü aldatdınız. ← Onlara səslənəcəklər: “Biz sizinlə birlikdə deyildikmi?!”

وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْاَمَانِيُّ حَتّٰى جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ
Allahın əmri gələnə qədər xülyalar sizi aldatdı. ← Siz gözlədiniz və şübhə etdiniz.

وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُواۜ
Bu gün nə sizdən, nə də kafirlərdən fidyə alınmaz. ← Sizi Allah barəsində tovlayan tovladı!

مَاْوٰيكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلٰيكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾
Sizin himayədarınız odur. O necə də pis sığınacaqdır!” ← Sizin məskəniniz Cəhənnəmdir.

اَلَمْ يَاْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ
...Allahın zikri və haqdan nazil olan üçün?! ← İman gətirənlərin qəlblərinin yumşalma vaxtı gəlmədimi...

وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ
Onlarla da uzun bir müddət keçmişdi, ← Onlar,daha əvvəl kitab verilən kimsələr kimi olmasınlar.

فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾
Onlardan çoxu fasiqlərdir! ← və qəlbləri sərtləşmişdi.

اِعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِي الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾
Biz ayələri sizə izah etdik ki, bəlkə, siz anlayasınız! ← Bilin ki, Allah torpağı, ölümündən sonra dirildir.

اِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَاَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا
və də Allaha gözəl borc verənlər üçün, ← Həqiqətən, sədəqə verən kişilər və sədəqə verən qadınlar,

يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ اَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾
Onlar üçün çox qiymətli bir mükafat da vardır! ← onlara, (əməllərinin savabı) qat-qat artırılacaqdır.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖٓ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَآءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ
məhz onlar, öz Rəbbi qatında olan siddiqlər və şəhidlərdir. ← Allaha və peyğəmbərinə iman gətirənlər,

لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَآ
Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəldikdə, ← Onlar üçün öz mükafatları və öz nurları vardır.

اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾
onlar cəhənnəm əhlidirlər.

اِعْلَمُوٓا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ
bər-bəzək, öz aranızda öyünmək, ← Bilin ki, dünya həyatı oyun, əyləncə,

وَتَكَاثُرٌ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ
Bir yağışa bənzəyir ki, onun yetişdirdikləri, kafirlərin xoşuna gələr. ← mal-mülkü və övlad çoxaltmaqdır.

ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا
Sonra da çör-çöp olar. ← Sonra o quruyar və onun saralıb-solduğunu görərsən.

وَفِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ
Allahdan bağışlanma və razılıq da var. ← Axirətdə şiddətli əzab da var,

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾
Dünya həyatı, aldanma vasitəsindən başqa bir şey deyildir.

سَابِقُوٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ
və genişliyi yerlə göyün genişliyi qədər olan Cənnətə (doğru)! ← Rəbbinizin bağışlamasına tərəf yarışın,

اُعِدَّتْ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ
Allaha və Onun peyğəmbərlərinə iman gətirənlər üçün hazırlanmışdır.

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾
Allah, böyük lütf sahibidir! ← Bu, Allahın dilədiyi kimsəyə verdiyi lütfdür.

مَآ اَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِيٓ اَنْفُسِكُمْ
Yer üzündə baş verən, nə də özünüzdəki (öz başınıza gələn) elə bir müsibət yoxdur ki,

اِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَبْرَاَهَا اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾
Həqiqətən, bu, Allah üçün asandır!← Biz onu yaratmamışdan əvvəl bir kitabda olmasın.

لِكَيْلَا تَاْسَوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَآ اٰتٰيكُمْ
və sizə verilənlərə görə sevinməyəsiniz. ← Ona görə ki, sizin əlinizdən çıxan şey üçün kədərlənməyəsiniz,

وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾ اَلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَاْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ
o kəsləri ki, xəsislik edər, xalqa da xəsis olmağı əmr edərlər. ←Axı Allah, özünü bəyənən, özünü tərifləyən heç bir kəsi sevməz;

وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾
həqiqətən, Allah zəngindir, şükrə layiqdir! ← Kim üz döndərsə,

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ

Onlarla birlikdə kitab və tərəzini də nazil etdik ki, ← Peyğəmbərlərimizi açıq-aşkar dəlillərlə göndərdik.

لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ

Dəmiri də nazil etdik. ← insanlar ədalətlə rəftar etsinlər.

فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ

Ona görə ki, Allah bəlli etsin... ← Onda, həddindən artıq möhkəmlik və insanlar üçün faydalar vardır,

مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

Həqiqətən, Allah güclüdür, qüdrətlidir! ← ...görmədiyi halda Ona və peyğəmbərlərinə yardım edənləri.

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

Onların nəslinə də peyğəmbərlik və kitab verdik. ← And olsun ki, Biz Nuhu və İbrahimi göndərdik.

فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾

Onlardan çoxu isə fasiqlərdir! ← Onlardan doğru yolda olan da vardır.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

Məryəm oğlu İsanı da göndərdik. ← Sonra onların ardınca peyğəmbərlərimizi yolladıq.

وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَاْفَةً وَرَحْمَةً

Onun ardınca gedənlərin qəlblərinə şəfqət və mərhəmət qoyduq. ← Ona isə İncili verdik.

وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ

Biz onu (rahibliyi) onlara vacib buyurmamışdıq.← Rahibliyi isə özlərindən icad etdilər.

اِلَّا ابْتِغَآءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا

Lakin ona layiqincə riayət etmədilər. ← Sadəcə Allah rizasını qazanmaq üçün (bunu etdilər).

فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

Onlardan çoxu isə fasiqlərdir. ← Beləcə, onlardan iman gətirənlərə, öz mükafatlarını verdik.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِهِ

və Onun peyğəmbərinə iman gətirin ki, ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ

sizə, sayəsində gedəcəyiniz bir nur bəxş etsin, ← (Allah) sizə Öz mərhəmətindən iki pay versin,

وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾

və sizi bağışlasın. Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

لِئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَلَّا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ

onlar, Allahın lütfündən heç bir şey əldə edə bilməzlər. ← Kitab əhli bilsin ki,

وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

Axı Allah böyük lütf sahibidir! ← Şübhəsiz ki, lütf Allahın əlindədir, onu istədiyinə verər.

﴿٥٨﴾ سُورَةُ الْمُجَادَلَة

əl-Mücadələ (Mücadilə) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 22 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي اِلَى اللّٰهِ
əri barəsində səninlə mübahisə edir və Allaha şikayət edir.← Allah, o qadının sözünü eşitdi ki,

وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾
Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) görəndir! ← Axı Allah sizin söhbətinizi eşidir.

اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَآئِهِمْ مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْ
onlar (zövcələri) onların anaları deyillər. ← Sizdən öz qadınları ilə zihar edən kimsələr (bilsin ki),

اِنْ اُمَّهَاتُهُمْ اِلَّا الّٰٓئِي وَلَدْنَهُمْ وَاِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا
Onlar, əlbəttə, pis və yalan söz danışırlar. ← Onların anaları ancaq özlərini doğan kəslərdir.

وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَآئِهِمْ
O kəslər ki, qadınları ilə zihar edər (analarına bənzədib haram edər),←Əlbəttə, Allah əfv edən, bağışlayandır.

ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَآسَّا
(onlar qadınları ilə) yaxınlıq etməzdən əvvəl bir kölə azad etməlidirlər. ← sonra dediklərindən dönərlər,

ذٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾
Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır! ← O haqda sizə verilən öyüd budur.

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَآسَّا
(qadını ilə) yaxınlıq etməzdən əvvəl iki ay arxa-arxaya oruc tutmalıdır. ← Kim (buna imkan) tapmasa,

فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا
altmış yoxsulu doydurmalıdır. ← Kimin gücü çatmazsa,

ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ
Bunlar Allahın hüdudlarıdır! ← Bu, sizin Allah və Onun Peyğəmbərinə iman gətirməniz üçündür.

وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٤﴾
Kafirlər üçün isə şiddətli bir əzab vardır!

اِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
özlərindən əvvəlkilərin alçaldıqları kimi alçaldılacaqlar.←Əlbəttə Allah və Onun Peyğəmbərinə qarşı çıxanlar,

وَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾
Kafirlər üçün isə alçaldıcı bir əzab vardır! ← Biz artıq açıq-aşkar ayələr nazil etdik.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
etdikləri əməlləri onlara xəbər verəcəkdir. ← Allah onların hamısını dirildəcəyi gün,

اَحْصٰيهُ اللّٰهُ وَنَسُوهُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾
Axı Allah hər bir şeyə şahiddir! ← Allah onları saymışdır, onlar isə onu unudublar.

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِؕ
Allah göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısını) bilir. ← Görmədinmi ki,

مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
Beş (nəfərin) də altıncısı yalnız Odur. ← Üç (nəfərin) gizli söhbətində dördüncüsü ancaq O olar,

وَلَٓا اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَٓا اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُواۚ
harada olsalar da, yalnız O (Allah) onlarla birlikdədir. ← Bundan daha az da, daha çox da olsalar,

ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِؕ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾
Həqiqətən, Allah hər şeyi biləndir! ← Sonra qiyamət günü onlara, etdikləri əməlləri xəbər verəcəkdir.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ
Sonra qadağan olunduqları əmələ qayıdaraq, ← Gizli söhbət özlərinə qadağan edilən kəsləri görmədinmi?

وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِؗ
günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə asi olmaq barədə öz aralarında pıçıldaşırlar.

وَاِذَا جَٓاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ
Allahın səni salamlamadığı bir şəkildə səni salamlayırlar, ← Onlar sənin yanına gəldikləri zaman,

وَيَقُولُونَ فٖٓي اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُولُ
“Bəs niyə Allah, dediklərimizə görə bizə əzab vermir?” ← Ürəklərində isə deyirlər:

حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُۚ يَصْلَوْنَهَاۚ فَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾
O necə də pis qayıdış yeridir! ← Onlara, içində yanacaqları Cəhənnəm kifayət edər.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə asi olmaq barədə pıçıldaşmayın;← Ey iman edənlər! Pıçıldaşdığınız vaxt,

وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰىؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذٖٓي اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾
və hüzuruna toplanacağınız Allahdan qorxun! ← Yaxşı işlər və Allahdan qorxmaq barədə gizlində danışın,

اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا
iman gətirənləri kədərləndirsin. ← Şübhəsiz ki, pıçıldaşmaq Şeytandandır ki,

وَلَيْسَ بِضَٓارِّهِمْ شَيْـًٔا اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾
Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər!←Ancaq Allahın izni olmadıqca onlara heç bir zərər verə bilməz.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا
dərhal yer verin ki, ← Ey iman gətirənlər! Sizə: “Məclislərdə yer verin!” - deyildiyi zaman,

يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْۚ وَاِذَا قِيلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا
“Qalxın!” deyildiyi zaman da dərhal qalxın ki, ← Allah (da) sizə yer versin.

يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾
Axı Allah etdiyiniz əməllərdən xəbərdardır!←Allah, sizdən iman gətirənlərin və elm bəxş edilmiş kimsələrin dərəcələrini ucaltsın.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَةً
gizli danışığınızdan əvvəl sədəqə verin. ← Ey iman gətirənlər! Peyğəmbərlə gizli danışacağınız zaman,

ذٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَاَطْهَرُ فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾
şübhəsiz, Allah bağışlayan, rəhmlidir!← Əgər bir şey tapmasanız,←Bu sizin üçün daha xeyirli və daka pakdır.

ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍ فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوا
Əgər, (bunu) etməmisinizsə, ← Gizli danışığınızdan əvvəl sədəqə verməkdən qorxdunuzmu?

وَتَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ
onda namazı qılın və zəkatı verin, ← və Allah da sizin tövbənizi qəbul edibsə,

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾
Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edin.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
Allah onlara (o qövmə) qəzəblənmişdi. ← Bir tayfanı özlərinə dost tutanları görmədinmi?

مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾
Onlar bilə-bilə yalan üzərinə and içirlər. ← Onlar nə sizdəndir, nə də onlardandırlar.

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾
Həqiqətən, onlar necə də pis işlər görürdülər!← Allah onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışdır.

اِتَّخَذُوٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾
Buna görə onlar üçün alçaldıcı bir əzab var.← Andlarını özlərinə sipər etdilər və Allah yolundan döndərdilər.

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ
Onlar cəhənnəm əhlidirlər.← Onları, nə malları, nə də övladları heç cür Allahdan qurtara bilməz.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ
sizə and içdikləri kimi Ona and içərlər,← Allah onların hamısını dirildəcəyi gün,← Onlar orada əbədi qalarlar.

وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ عَلٰى شَيْءٍ اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾
Bilin ki, onlar əsl yalançılardır! ← və özlərinin bir şey qazanacaqlarını zənn edərlər.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَاَنْسٰيهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ
beləcə, Allahı zikr etməyi onlara unutdurmuşdur. ← Şeytan onlara hakim olmuş,

اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾
Bilin ki, Şeytanın firqəsi əsl ziyana uğrayanlardır! ← Onlar Şeytanın firqəsidirlər.

اِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ اُولٰٓئِكَ فِي الْاَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾
onlar ən zəlil kimsələr arasındadırlar! ← Allahın və Onun Peyğəmbərinin əleyhinə çıxanlara gəldikdə,

كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِي اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾
Həqiqətən, Allah güclüdür, qüdrətlidir!← Allah yazmışdır: “Mən və peyğəmbərlərim mütləq qalib gələcəyik!”

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
Allaha və axirət gününə inanan heç bir tayfanı görməzsən ki,

يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوٓا اٰبَآءَهُمْ اَوْ اَبْنَآءَهُمْ
öz ataları yaxud oğulları olsalar belə, ← Allah və Onun Peyğəmbəri əleyhinə çıxanlarla dostluq etsinlər;

اَوْ اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَشِيرَتَهُمْ اُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْاِيمَانَ
(Allah) onların qəlblərinə iman yazmışdır, ← yaxud qardaşları yaxud yaxın qohumları (olsa belə).

وَاَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
(Allah) onları cənnətlərə daxil edəcəkdir ki, ← və Öz tərəfindən bir ruhla onları dəstəkləmişdir.

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَاۜ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. ← (ağacları) altından çaylar axar, içində əbədi qalacaqlar.

اُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾
Bilin ki, əsl nicat tapanlar Allahın firqəsidir. ← Onlar Allahın firqəsidirlər.

﴿٥٩﴾ سُورَةُ الْحَشْرِ

əl-Həşr (Toplanma) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 24 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿1﴾
Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allahı təsbih edir.

هُوَ الَّذِيٓ اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِۜ
...ilk dəfə toplayıb öz yurdlarından. ← Odur ki, kitab əhlindən kafir olanları çıxartdı...

مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ
Onlar isə öz qalalarının, onları Allahdan qoruyacağını zənn etdilər. ← Onların çıxacaqlarını zənn etmirdiniz.

فَاَتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
və onların ürəklərinə qorxu saldı. ← Amma Allah onlara, gözləmədikləri yerdən gəldi,

يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَٓا اُولِي الْاَبْصَارِ ﴿٢﴾
Ey bəsirət sahibləri! İbrət alın! ← Onlar evlərini öz əlləri və möminlərin əlləri ilə dağıdırdılar.

وَلَوْلَٓا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَٓاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَاۜ
onları dünyada mütləq əzaba düçar edərdi. ← Əgər Allah onların (qədərinə), sürgün olunmağı yazmasaydı,

وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾
Axirətdə isə onlar üçün cəhənnəm əzabı vardır!

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَآقِّ اللّٰهَ
Kim Allaha asi olsa (bilsin ki), ← Bu, onların Allaha və Onun Peyğəmbərinə asi olmalarına görədir.

فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ
Bir xurma ağacını kəsməyiniz, ← həqiqətən, Allahın cəzası çox şiddətlidir!

اَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً عَلٰٓى اُصُولِهَا فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾
Allahın izni ilə və fasiqləri rüsvay etməsi üçündür.← yaxud onu kökü üstündə durmuş vəziyyətdə saxlamağınız,

وَمَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَآ اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
...üçün nə at, nə də dəvə sürdünüz. ← Allahın, Öz Peyğəmbərinə onlardan verdiyi qənimət...

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾
Axı Allah hər şeyə qadirdir!←Lakin Allah Öz peyğəmbərini istədiyi kimsələrin üzərində hakim edər.

مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ
Allaha, Peyğəmbərə,← Allahın, Öz Peyğəmbərinə məmləkətlərin əhalisindən verdiyi qənimət,

وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ
qohumlara, yetimlərə, yoxsullara və yolçulara məxsusdur.

كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْاَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ
Ona görə ki, sizdən zəngin olanlar arasındakı bir sərvət olmasın.

وَمَآ اٰتٰيكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهٰيكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا
O sizə nəyi qadağan edirsə də, uzaq durun. ← Peyğəmbər sizə nə verirsə, onu alın;

وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾
Həqiqətən, Allahın cəzası şiddətlidir.← Allahdan da qorxun.

لِلْفُقَرَآءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا
Allahdan lütf və riza diləyirlər,←Yurdları və mülklərindən çıxardılmış yoxsul mühacirlərə məxsusdur ki;

وَيَنْصُرُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾
Onlar əsl doğru olan kimsələrdir! ← Allaha və Onun Peyğəmbərinə kömək edirlər.

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَالْاِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ
öz yanlarına hicrət edənləri sevərlər. ← Onlardan əvvəl yurd salmış və iman gətirmiş kimsələr,

وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّآ اُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ
və (onları) özlərindən üstün tutarlar...← Onlara verilənlərə görə ürəklərində peşmançılıq duymazlar,

وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾
Kim nəfsinin xəsisliyindən qorunarsa, onlar əsl nicat tapanlardır! ← ...özləri ehtiyac içində olsalar belə.

وَالَّذِينَ جَٓاؤُ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْاِيمَانِ
"Ey Rəbbimiz! Bizi və bizdən əvvəlki iman etmiş qardaşlarımızı bağışla.← Onlardan sonra gələnlər deyirlər:

وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَٓا اِنَّكَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾
Ey Rəbbimiz! Sən əlbəttə, şəfqətlisən, mərhəmətlisən!"← Qəlblərimizdə, iman edənlərə qarşı kinə yer vermə.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ
Kitab əhlindən kafir olan qardaşlarına (belə) deyən münafiqləri görmədinmi:

لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ اَحَدًا اَبَدًاۙ
Sizin əleyhinizə əsla heç kəsə tabe olmayacağıq.← "Əgər çıxarılsanız, sizinlə birlikdə mütləq çıxacağıq.

وَاِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾
Allah şahiddir ki, onlar həqiqətən yalançılardır! ← Əgər sizinlə vuruşsalar, əlbəttə, sizə yardım edəcəyik!"

لَئِنْ اُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ
(münafiqlər) onlarla birlikdə çıxmazlar. ← Əgər onlar yurdlarından çıxarılsalar,

وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ
onlara kömək etməzlər. ← Əgər (möminlər) onlarla vuruşsalar,

وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٢﴾
Sonra onlara heç bir yardım olunmaz! ← Əgər onlara yardım etmiş olsalar, arxa çevirib qaçarlar.

لَاَنْتُمْ اَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللّٰهِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾
Bu ona görədir ki, onlar anlamaz bir qövmdürlər.← Onların ürəklərinə, Allahdan çox siz qorxu salırsınız.

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا اِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ اَوْ مِنْ وَرَٓاءِ جُدُرٍ
yaxud divarlar arxasından.← Onlar hamılıqla sizə qarşı ancaq möhkəmləndirilmiş şəhərlərdə döyüşərlər,

بَاْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا
Sən onların birlikdə olduqlarını zənn edirsən, ← Onların öz aralarındakı vuruşmaları çox kəskindir.

وَقُلُوبُهُمْ شَتّٰى ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾
Bu ona görədir ki, onlar ağılsız bir qövmdürlər. ← onların qəlbləri isə dağınıqdır.

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ
onlar öz əməllərinin cəzasını dadmışdılar. ← (Onlar) özlərindən bir az əvvəlki o kimsələrə bənzəyirlər ki,

وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٥﴾
Onlar üçün (axirətdə) şiddətli bir əzab da vardır.

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ
O kafir olduğu zaman deyər: ← Şeytanın halına bənzəyir. Çünki o, insana: "Kafir ol!" - deyər.

اِنِّي بَرِيٓءٌ مِنْكَ اِنّيٓ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾
Mən aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram!" ← "Mən səndən uzağam.

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَآ اَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

Zalımların cəzası budur! ← O ikisinin aqibəti od içində həmişəlik qalmaqdır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍۚ

Hər kəs sabah üçün nə hazırladığına baxsın. ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun!

وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

Həqiqətən, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Allahdan qorxun.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰيهُمْ اَنْفُسَهُمْ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

Onlar əsl fasiqlərdir!←Allahı unudub, (Allahın) da onları özlərinə unutdurduğu kəslər kimi olmayın!

لَا يَسْتَوٖٓي اَصْحَابُ النَّارِ وَاَصْحَابُ الْجَنَّةِۜ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾

Cənnət əhli əsl uğur qazananlardır! ← Cəhənnəm əhli və cənnət əhli eyni olmaz.

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَاَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ

onun, Allah qorxusundan boyun əyib parçalandığını görərdin.← Bu Quranı bir dağın üzərinə nazil etsəydik,

وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

bəlkə, onlar düşünələr.← Bu misalları insanlar üçün çəkirik ki,

هُوَ اللّٰهُ الَّذِي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِۚ

gizlini və aşkarı bilir. ← O, Özündən başqa heç bir tanrı olmayan Allahdır ki,

هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

O mərhəmətlidir, rəhmlidir!

هُوَ اللّٰهُ الَّذِي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ

hökmran, müqəddəs, salamatlıq bəxş edən,← O, Özündən başqa heç bir tanrı olmayan Allahdır ki,

الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ

əminlik verən, göz-qulaq olub qoruyan, yenilməz qüvvət sahibi, məcbur etməyə qadir (və) çox uludur.

سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ

O, yaradan, yoxdan var edən, surət verən Allahdır.← Allah, Ona qoşduqlarından (şəriklərdən) uzaqdır.

لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰىۜ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ

Göylərdə və yerdə nə varsa Onu təsbih edir. ← Ən gözəl adlar (əsmayi-hüsna) Ona məxsusdur.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

﴿٦٠﴾ سُورَةُ الْمُمْتَحَنَة

əl-Mumtəhinə (İmtahana çəkilən qadın) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 13 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوّ۪ي وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَٓاءَ

Mənim düşmənimi və özünüzün düşmənini dost tutmayın! ← Ey iman gətirənlər!

تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَٓاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ

Onlar isə sizə gələn haqqı inkar edirlər.← Siz onlarla dostluq edirsiniz.

يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَاِيَّاكُمْ اَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ

Rəbbiniz olan Allaha iman gətirirsiniz.← Onlar, Peyğəmbəri və sizi (Məkkədən) çıxardırdılar ki,

اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا ف۪ي سَب۪يل۪ي وَابْتِغَٓاءَ مَرْضَات۪ي

Əgər Mənim yolumda və Mənim rizamı istəyərək cihada çıxmısınızsa,

تُسِرُّونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَاَنَا اَعْلَمُ بِمَٓا اَخْفَيْتُمْ وَمَٓا اَعْلَنْتُمْ

Axı Mən gizli saxladıqlarınızı və aşkar etdiklərinizi yaxşı bilirəm. ← onlarla gizlində dostluq edirsiniz.

وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّب۪يلِ ﴿١﴾

o, şübhəsiz ki, haqq yoldan azmış olar!← Sizdən kim bunu etsə,

اِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ اَعْدَٓاءً وَيَبْسُطُٓوا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ وَاَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّٓوءِ

sizə pisliklə əl və dil uzadar, ← Əgər onlar sizi ələ keçirsələr, sizə düşmən olarlar,

وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾ لَنْ تَنْفَعَكُمْ اَرْحَامُكُمْ وَلَٓا اَوْلَادُكُمْ

Nə sizin qohumlarınız, nə də sizin övladlarınız sizə bir fayda verəcəkdir.← və sizin kafir olmanızı istəyərlər.

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ ﴿٣﴾

Allah nə etdiklərinizi görəndir! ← (Allah), qiyamət günü sizi bir-birinizdən ayıracaqdır.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ف۪ٓي اِبْرٰه۪يمَ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُ اِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ

Bir zaman onlar öz qövmünə demişdilər: ← İbrahim və onun yanındakılar sizin üçün gözəl örnək oldu.

اِنَّا بُرَءٰٓؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَفَرْنَا بِكُمْ

Sizi inkar edirik. ← "Həqiqətən, biz, sizdən və Allahdan başqa ibadət etdikləriniz şeylərdən uzağıq.

وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَٓاءُ اَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ

...siz Allahın birliyinə iman gətirənə qədər!" ← Bizimlə sizin aranızda daima düşmənçilik və nifrət olacaqdır...

اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰه۪يمَ لِاَب۪يهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ

"Mütləq sənin bağışlanmağını diləyəcəm. ← Ancaq İbrahim öz atasına (bunu) deməsi istisnadır:

وَمَٓا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا

"Ey Rəbbimiz! Biz Sənə təvəkkül etdik, ← Yoxsa mən heç cür səni Allahdan qurtara bilmərəm!"

وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَص۪يرُ ﴿٤﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذ۪ينَ كَفَرُوا

Ey Rəbbimiz! Bizi kafirlər üçün sınaq vasitəsi etmə!← Axır dönüş də Sənin hüzurunadır.← Sənə üz tutduq.

وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿٥﴾

Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, Sən yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibisən!" ← Və bizi bağışla.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ

Allaha və axirət gününə ümid bəsləyənlər üçün! ← And olsun ki, onlarda sizin üçün gözəl örnək vardır;

وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾

həqiqətən Allah zəngindir, şükrə layiqdir! ← Kim üz döndərsə (bilsin ki),

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً

Ola bilsin ki, Allah sizinlə, düşmənçilik etdiyiniz kimsələr arasında dostluq yaratsın.

وَاللّٰهُ قَدِيرٌ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Axı Allah (hər şeyə) qadirdir.

لَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ

din yolunda sizinlə vuruşmayan və sizi yurdunuzdan çıxartmayan kimsələrə,← Allah sizə qadağan etməz;

اَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓا اِلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah ədalətli olanları sevər!← yaxşılıq etməyi və onlarla ədalətlə rəftar etməyi.

اِنَّمَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَاَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ

sizinlə din yolunda vuruşan və sizi yurdunuzdan çıxardan kimsələrlə, ← Ancaq Allah sizə qadağan edər;

وَظَاهَرُوا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾

Kim onlarla dostluq edərsə, onlar əsl zalımlardır! ← və sizi çıxartmağa kömək edənlərlə dostluq etmənizi.

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا جَٓاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ

dərhal onları imtahana çəkin. ← Ey iman gətirənlər! Mömin qadınlar mühacir kimi sizə gəldikləri zaman,

اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيمَانِهِنَّ فَاِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ

Əgər onların mömin olduqlarını bilsəniz, ← Allah onların imanını yaxşı bilir.

فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ

Nə onlar onlara (kafirlərə) halaldır, ← onda, onları kafirlərin yanına qaytarmayın.

وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَاٰتُوهُمْ مَٓا اَنْفَقُوا

Onların xərclədiklərini (mehri) özlərinə verin. ← nə də onlar (kafirlər), onlara halaldır.

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ اِذَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ

onların mehrlərini özlərinə verdiyiniz təqdirdə.← Onlarla evlənməyinizdə sizə heç bir günah yoxdur;

وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقْتُمْ

Onlara sərf etdiyinizi (mehri) də istəyin.← Kafir qadınları öz kəbininiz altında saxlamayın.

وَلْيَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقُوا ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ

Allahın hökmü budur. ← Onlar da, sərf etdikləri (mehri sizdən) istəsinlər.

يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!← O, sizin aranızda hökm verər.

وَاِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ

siz də qənimət əldə etsəniz, ← Əgər zövcələrinizdən biri sizi qoyub kafirlərə qoşulsa,

فَاٰتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَٓا اَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِٓي اَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

O Allahdan qorxun ki, siz ona iman etmisiniz!← zövcələri getmiş kimsələrə, onların sərf etdikləri qədər verin.

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا جَآءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْئًا
Allaha heç nəyi şərik qoşmayacaqlar, ← Ey Peyğəmbər! Mömin qadınlar, sənə beyət etmək üçün yanına o şərtlə gəlsələr ki;

وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ
öz övladlarını da öldürməyəcəklər, ← oğurluq etməyəcəklər və zina etməyəcəklər,

وَلَا يَاْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ اَيْدِيهِنَّ وَاَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ
və yaxşı işdə sənə qarşı çıxmayacaqlar;← əlləri və ayaqları arasında uydurduqları bir böhtan gətirməyəcəklər,

فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhmlidir!← onların beyətini qəbul et və Allahdan onların bağışlanmasını dilə.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
Allah onları qəzəbinə düçar etmişdir,← Ey iman gətirənlər! Elə bir qövmlə dostluq etməyin ki,

قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْاٰخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾
kafirlər qəbiristan əhlindən ümidlərini üzdükləri kimi! ← özləri də axirətdən ümidlərini üzmüşlər,

سُورَةُ الصَّفِّ ﴿٦١﴾

əs-Saff (Səf) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 14 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿1﴾
Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allahı təsbih edir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾
Etmədiyiniz bir şeyi nə üçün deyirsiniz? ← Ey iman gətirənlər!

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾
Etmədiyiniz bir şeyi deməyiniz, Allah qatında böyük qəzəbə səbəb olar.

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾
Öz (Allah) yolunda möhkəm divar kimi səf çəkib döyüşərlər! ← Həqiqətən, Allah o kəsləri sevər ki,

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي
"Ey qövmüm! Niyə mənə əziyyət verirsiniz? ← Bir zaman Musa öz qövmünə demişdi:

وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوٓا
Onlar azğınlaşdığı zaman, ← Halbuki bilirsiniz ki, mən, Allahın sizə (göndərilmiş) peyğəmbəriyəm?"

اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾
Axı Allah fasiqlər qövmünü doğru yola yönəltməz! ← Allah da onların qəlblərini azğınlaşdırdı.

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي اِسْرَآءِيلَ اِنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ
"Ey İsrail oğulları! Həqiqətən, mən Allahın sizə elçisiyəm; ← Bir vaxt Məryəm oğlu İsa demişdi:

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَاْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ اَحْمَدُ
və məndən sonra gələcək Əhməd adlı bir peyğəmbərlə ← özümdən əvvəlki Tövratı təsdiq edən, müjdə verən olaraq!"

فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾
onlar: "Bu, açıq-aydın sehrdir!" - dedilər. ← Onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirdiyi zaman,

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰى اِلَى الْاِسْلَامِ
Halbuki o, İslama dəvət olunur. ← Allaha qarşı yalan uydurandan daha zalım kimdir?!

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ
Onlar, Allahın nurunu öz ağızları ilə söndürmək istəyirlər. ← Allah isə zalım qövmü doğru yola yönəltməz!

وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾
kafirlərin xoşuna gəlməsə belə. ← Allah isə, öz nurunu tamamlayacaqdır,

هُوَ الَّذِيٓ اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
onu (islamı) bütün dinlərdən üstün etmək üçün! ← Öz Peyğəmbərini hidayət və haqq dinlə göndərən Odur;

وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ
Ey iman gətirənlər! Sizə elə bir ticarəti göstərimmi ki, ← Müşriklərin xoşuna gəlməsə belə.

تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ
Allaha və Onun Peyğəmbərinə iman gətirəsiniz,← sizi şiddətli əzabdan xilas etsin?!

وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾
Əgər bilsəniz, bu sizin üçün daha xeyirlidir! ← Allah yolunda malınızla və canınızla cihad edəsiniz!

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
və sizi, (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə daxil edər, ← O sizin günahlarınızı bağışlayar,

وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾
Böyük uğurdur budur! ← və Ədn cənnətlərindəki gözəl saraylara (daxil edər).

وَاُخْرٰى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾
Möminlərə müjdə ver! ← Allahdan kömək və yaxın qələbədir. ← Sevdiyiniz başqa bir şey də;

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُونُوٓا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ
Necə ki, Məryəm oğlu İsa həvarilərə demişdi: ← Ey iman gətirənlər! Allahın köməkçiləri olun!

مَنْ اَنْصَارِيٓ اِلَى اللّٰهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ
Həvarilər demişdilər: "Allahın köməkçiləri bizik!" ← "Allah yolunda mənim köməkçilərim kimdir?"

فَاٰمَنَتْ طَآئِفَةٌ مِنْ بَنِيٓ اِسْرَآءِيلَ وَكَفَرَتْ طَآئِفَةٌ
bir tayfa isə kafir oldu. ← Nəhayət, İsrail oğullarından bir tayfa iman gətirdi,

فَاَيَّدْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾
və onlar qalib gəldilər. ← Biz də iman gətirənləri düşmənlərinə qarşı qüvvətləndirdik,

﴿٦٢﴾ سُورَةُ الْجُمُعَةِ

əl-Cumuə (Cümə) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

hökmran, müqəddəs, qüdrətli, hikmət sahibidir. ← Göylərdə və yerdə nə varsa, O Allahı təsbih edir ki,

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْاُمِّيِّنَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ

Onlara, Onun (Allahın) ayələrini oxuyar, ← Savadsızlara, öz içlərindən peyğəmbər göndərən Odur.

وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢﴾

əvvəllər açıq-aşkar zəlalət içində olsalar da. ← onları təmizləyər, onlara Kitabı və hikməti öyrədər,

وَاٰخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Onlardan savayı hələ onlara qoşulmamış başqalarına da.

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

Axı Allah böyük lütf sahibidir! ← Bu, Allahın istədiyinə verdiyi lütfüdür.

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰيةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا

Tövrata əməl etməyə mükəlləf olduqdan sonra ona əməl etməyənlərin halı,

كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ

Allahın ayələrini yalanlayanların misalı necə də pisdir! ← çoxlu kitab daşıyan eşşəyin halına bənzəyir.

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

Və Allah, zalım qövmü doğru yola yönəltməz!

قُلْ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَاءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ

insanlardan fərqli olaraq, siz Allahın dostlarısınız; ← De: “Ey yəhudilər! Əgər iddia edirsinizsə ki,

فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾

Elə isə, əgər doğru deyirsinizsə, ölümü diləyin!

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

Axı Allah zalımları tanıyır! ← Onlar isə, öz əlləri ilə etdiklərinə görə heç vaxt onu diləməzlər.

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ

sizi mütləq yaxalayacaqdır. ← De: “Şübhəsiz ki, özündən qaçdığınız ölüm,

ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

O da sizə, nələr etdiyinizi xəbər verəcəkdir! ← Sonra gizlini və aşkarı Bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız.

يَآ اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا اِذَا نُودِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ
Allahı zikr etməyə tələsin,← Ey iman gətirənlər! Cümə günü namaza çağırıldığınız zaman,

وَذَرُوا الْبَيْعَ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾
Əgər bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir!← və alış-verişi buraxın.

فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْاَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ
və Allahın lütfündən (ruzi) axtarın! ← Namaz qurtardıqdan sonra yer üzünə dağılın,

وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثٖيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾
Və Allahı çox zikr edin ki, bəlkə siz nicat tapasınız!

وَاِذَا رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ لَهْوًا انْفَضُّوٓا اِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَآئِمًا
ona tərəf cumdular və səni ayaqda qoydular.← Onlar bir alış-veriş, yaxud bir əyləncə gördükləri zaman,

قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقٖينَ ﴿١١﴾
Allah, ruzi verənlərin ən xeyirlisidir!” ← De: “Allah qatındakı, əyləncədən və ticarətdən daha xeyirlidir.

﴿٦٣﴾ سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

əl-Munafiqun (Münafiqlər) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

اِذَا جَآءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ
“Şəhadət veririk ki, sən, həqiqətən, Allahın Peyğəmbərisən! ← Münafiqlər sənə gəldikləri zaman dedilər:

وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِقٖينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾
Allah, münafiqlərin həqiqətən yalançı olduqlarına da şahiddir.← Və Allah bilir ki, sən Onun Peyğəmbərisən.

اِتَّخَذُوٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ
(insanları) Allah yolundan döndərdilər. ← Onlar, andlarını özlərində sipər edib,

اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا
Bu ona görədir ki, onlar iman etdilər, sonra kafir oldular.← Həqiqətən, onların gördükləri işlər necə də pisdir!

فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾
Beləcə onlar anlamırlar. ← Buna görə də onların ürəklərinə möhür vuruldu.

وَاِذَا رَاَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ وَاِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ
danışdıqlarında, onların sözünə qulaq asırsan. ← Onları gördüyün vaxt, onların cüssələri sənin xoşuna gəlir,

كَاَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ
Onlar hər bir qışqırığın öz əleyhlərinə olduğunu zənn edirlər. ← Onlar, sanki söykədilmiş dirəklərdir.

هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾
Allah onları öldürsün. Necə də döndərilirlər! ← Onlar düşməndirlər. Ona görə də, onlardan çəkin!

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللّٰهِ

Allahın Peyğəmbəri sizin bağışlanmağınızı diləsin!", ← Onlara deyiləndə ki: "Gəlin!

لَوَّوْا رُؤُسَهُمْ وَرَاَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾

və onların təkəbbürlü bir halda üz çevirdiklərini görərsən. ← başlarını bulayarlar,

سَوَاۤءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ

yaxud onların bağışlanmasını diləmədin. ← Onlar üçün eynidir; Onların bağışlanmasını dilədin,

لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

Şübhəsiz ki, Allah fasiq qövmü doğru yola yönəltməz! ← Allah onları bağışlamayacaqdır.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلٰى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّوا

"Allahın Peyğəmbəri yanında olan kimsələrə bir şey verməyin ki, dağılsınlar!"← Onlar o kəslərdir ki, deyirlər:

وَلِلّٰهِ خَزَاۤئِنُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾

lakin münafiqlər anlamazlar. ← Halbuki göylərin və yerin xəzinələri Allaha məxsusdur,

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَاۤ اِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْاَعَزُّ مِنْهَا الْاَذَلَّ

ən güclülər ən zəifləri, mütləq, oradan çıxardacaqlar!" ← Onlar deyirlər: "Əgər biz Mədinəyə qayıtsaq,

وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

Lakin münafiqlər bilməzlər!← Şan Allaha, Onun Peyğəmbərinə və möminlərə məxsusdur.

يَاۤ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَلَاۤ اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ

Nə mallarınız, nə də övladlarınız sizi Allahın zikrindən yayındırmasın! ← Ey iman gətirənlər!

وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰۤئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

onlar əsl ziyana uğrayanlardır. ← Kim bunu etsə,

وَاَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ

birinizin ölümü çatıb (belə) deməmişdən əvvəl:← Sizə verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) xərcləyin;

رَبِّ لَوْلَاۤ اَخَّرْتَنِيۤ اِلٰۤى اَجَلٍ قَرِيبٍ فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

sədəqə verərdim və salehlərdən olardım!"←"Ey Rəbbim! Mənə yaxın bir zamana qədər möhlət versəydin,

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا جَاۤءَ اَجَلُهَا وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

Və Allah, sizin nə etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Axı Allah, əcəli çatdığı zaman heç kəsə möhlət verməz.

﴿٦٤﴾ سُورَةُ التَّغَابُنِ

ət-Təğabun (Qarşılıqlı aldanma) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 18 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ
Hökmranlıq Onundur. ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allahı təsbih edir.

وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾
Və O, hər şeyə qadirdir! ← Həmd də Ona məxsusdur.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾
sizdən mömin olan da var. Allah isə nə etdiklərinizi görür! ← Sizi yaradan Odur. Sizdən kafir olan da var,

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ
sizə surət verdi, surətlərinizi də gözəl yaratdı. ← O, göyləri və yeri haqq olaraq yaratdı,

وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
O, göylərdə və yerdə olanları bilir, ← Axır dönüş də Onun hüzurunadır!

وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾
Allah, ürəklərin içindəkini də biləndir! ← sizin gizlində etdiklərinizi və aşkar etdiklərinizi də bilir.

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
Daha əvvəl kafir olan kimsələrin xəbəri sizə gəlmədimi?

فَذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٥﴾
Onlar üçün şiddətli bir əzab da vardır!← Onlar öz əməllərinin cəzasını daddılar.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُ كَانَتْ تَاْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوٓا اَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا
onlar isə dedilər:“Bir insanmı bizi doğu yola salacaq?” ← Bu ona görədir ki, peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirirdilər,

فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللّٰهُ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٦﴾
Allahın ehtiyacı da yoxdur. Axı Allah zəngindir, şükrə layiqdir! ← Onlar inkar etdilər və üz döndərdilər.

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلٰى وَرَبِّي
De: “Bəli, Rəbbimə and olsun ki, ← Kafir olanlar əsla dirildilməyəcəklərini iddia etdilər.

لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾
Bu, Allah üçün asandır!← mütləq dirildiləcəksiniz. Sonra etdikləriniz əlbəttə sizə xəbər veriləcəkdir.

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِيٓ اَنْزَلْنَا وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾
Allah, etdiklərinizdən xəbərdardır!← Elə isə, Allaha, Peyğəmbərinə və nazil etdiyimiz nura iman gətirin!

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ
O, qarşılıqlı aldanma günüdür! ← Toplanma günü üçün sizi bir yerə yığacağı gün;

وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ
(Allah) onun günahlarının üstünü örtər, ← Kim Allaha iman gətirib yaxşı əməllər etsə,

وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾
orada əbədi qalacaqlar. Böyük uğur budur! ← və onu, altından çaylar axan cənnətlərə daxil edər ki,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَٓا اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ

onlar cəhənnəm əhlidirlər. ← Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəldikdə,

خَالِدِينَ فِيهَاۜ وَبِئْسَ الْمَص۪يرُ ﴿١٠﴾

(Ora) necə də pis dönüş yeridir! ← Orada əbədi qalacaqlar.

مَٓا اَصَابَ مِنْ مُص۪يبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِۜ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ

Kim Allaha iman gətirsə, ← Allahın izni olmadan heç bir müsibət üz verməz.

يَهْدِ قَلْبَهُۜ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ ﴿١١﴾

Axı Allah hər şeyi biləndir! ← (Allah) onun qəlbini haqqa doğru yönəldər.

وَاَط۪يعُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُوا الرَّسُولَۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ

Əgər üz döndərsəniz, ← Allaha itaət edin, Peyğəmbərə itaət edin!

فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُب۪ينُ ﴿١٢﴾

Peyğəmbərimizin öhdəsinə düşən sadəcə açıq-aşkar təbliğdir!

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← Allah! Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ

Şübhəsiz ki, zövcələrinizdən və övladlarınızdan sizə düşmən olanlar vardır. ← Ey iman gətirənlər!

فَاحْذَرُوهُمْۚ وَاِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا

Əgər əfv etsəniz, xoş görsəniz, ← Buna görə də, onlardan çəkinin!

وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٤﴾

Çünki Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← və bağışlasanız (daha yaxşı olar).

اِنَّمَٓا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌۜ وَاللّٰهُ عِنْدَهُٓ اَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿١٥﴾

Böyük mükafat isə Allah qatındadır! ← Mallarınız və övladlarınız ancaq bir imtahandır.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَاَط۪يعُوا وَاَنْفِقُوا خَيْراً لِاَنْفُسِكُمْۜ

və sizin öz xeyriniz üçün xərcləyin. ← qulaq asın və itaət edin, ← Allahdan bacardığınız qədər qorxun,

وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِه۪ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

onlar əsl nicat tapanlardır! ← Kim nəfsinin tamahından qorunarsa,

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناً يُضَاعِفْهُ لَكُمْ

(Allah) sizin üçün onu qat-qat artırar, ← Əgər Allaha gözəl bir borc versəniz,

وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَل۪يمٌ ﴿١٧﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿١٨﴾

Gizlini və aşkarı biləndir, qüdrətlidir, hikmət sahibidir!←və sizi bağışlayar. Axı Allah qədirbiləndir, həlimdir!

﴿٦٥﴾ سُورَةُ الطَّلَاق

ət-Talaq (Boşanma) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 12 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَٓاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ
onları, gözləmə müddətlərində boşayın. ← Ey Peyğəmbər! Qadınları boşadığınız zaman,

وَاَحْصُوا الْعِدَّةَۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ
Onları evlərindən çıxartmayın.← Gözləmə müddətini sayın və Rəbbiniz olan Allahdan qorxun.

وَلَا يَخْرُجْنَ اِلَّٓا اَنْ يَأْت۪ينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍۜ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِۜ
Bu, Allahın hüdudlarıdır.← Onlar da çıxmasınlar. Ancaq, açıq-aşkar pis bir iş etmələri müstəsnadır.

وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُۜ
özünə zülm etmiş olar.← Allahın hüdudlarını aşan kimsə,

لَا تَدْر۪ي لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا ﴿١﴾
Allah bundan sonra bir iş ortaya çıxarar. ← Sən bilmirsən, ola bilsin ki,

فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
onları yaxşılıqla saxlayın yaxud yaxşılıqla yola salın.← Gözləmə müddətlərini başa vurduqları zaman,

وَاَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ وَاَق۪يمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰهِۜ
və Allah üçün şahidlik edin! ← Özünüzdən də iki ədalətli şahid tutun,

ذٰلِكُمْ يُوعَظُ بِه۪ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًاۙ ﴿٢﴾
Kim Allahdan qorxsa, ona bir çıxış yolu verər,← Bununla Allaha və axirət gününə iman edənlərə öyüd verilir.

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُۜ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُۜ
Kim Allaha təvəkkül edərsə, O, (Allah) ona kifayət edər.← və ona, gözləmədiyi bir yerdən ruzi verər.

اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ اَمْرِه۪ۜ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾
Allah hər şey üçün bir ölçü təyin etmişdir.← Həqiqətən, Allah Öz əmrini yerinə yetirəndir.

وَالّٰٓـ۪ٔي يَئِسْنَ مِنَ الْمَح۪يضِ مِنْ نِسَٓائِكُمْ اِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلٰثَةُ اَشْهُرٍۙ
(bilin ki), onların gözləmə müddəti üç aydır.← Heyzdən kəsilmiş qadınlarınızdan şübhələnsəniz,

وَالّٰٓـ۪ٔي لَمْ يَحِضْنَۜ وَاُو۬لَاتُ الْاَحْمَالِ
Hamilə qadınlara gəldikdə isə, ← Hələ heyz görməmiş olanlarınki də (belədir).

اَجَلُهُنَّ اَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّۜ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ اَمْرِه۪ يُسْرًا ﴿٤﴾
Kim Allahdan qorxsa, onun işini asan edər. ← onların müddəti, yüklərini qoyana (doğana) qədərdir.

ذٰلِكَ اَمْرُ اللّٰهِ اَنْزَلَهُ اِلَيْكُمْۜ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّـَٔاتِه۪
Kim Allahdan qorxsa, (Allah) onun günahlarının üstünü örtər, ← Bu, Allahın sizə nazil etdiyi əmridir.

وَيُعْظِمْ لَهُ اَجْرًا ﴿٥﴾
və onun mükafatını artırar.

اَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ
və onlara zərər verməyin...← İmkanınız çatdığı qədər onları, yaşadığınız yerdə sakin edin,

لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَاِنْ كُنَّ اُولَاتِ حَمْلٍ
Əgər onlar hamilədirlərsə, ← ...onları sıxışdırmaq məqsədilə.

فَاَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَاِنْ اَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاٰتُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ
Sizin üçün uşaq əmizdirirlərsə, onların haqqını verin.← hamiləlikləri bitənə qədər onlar üçün xərcləyin.

وَاْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَاِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ اُخْرٰى ﴿٦﴾
Əgər çətinliyə düşsəniz, onu başqa bir qadın əmizdirə bilər.← Öz aranızda yaxşılıqla razılığa gəlin.

لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّآ اٰتٰيهُ اللّٰهُ
İmkanı az olan isə Allahın ona verdiyindən versin. ← Varlı olan öz varından xərcləsin.

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا مَآ اٰتٰيهَا سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾
Allah hər çətinlikdən sonra asanlıq verər. ← Allah hər kəsi, ancaq ona verdiyindən məsul tutar.

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
Neçə-neçə məmləkət, öz Rəbbinin və Onun peyğəmbərinin əmrindən çıxdı.

فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨﴾
və oranı dəhşətli bir əzaba düçar etdik. ← Biz də onları şiddətli bir şəkildə hesaba çəkdik,

فَذَاقَتْ وَبَالَ اَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ اَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾
və işlərinin axırı ziyana düşmək oldu. ← Beləcə onlar, öz əməllərinin cəzasını daddılar,

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَآ اُولِي الْاَلْبَابِ اَلَّذِينَ اٰمَنُوا
Ey iman gətirmiş ağıl sahibləri, Allahdan qorxun! ← Allah onlar üçün şiddətli bir əzab hazırladı.

قَدْ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مُبَيِّنَاتٍ
(və) Allahın açıq-aşkar ayələrini sizə oxuyan peyğəmbər (göndərdi ki), ← Allah sizə Zikr (Quran) nazil etmiş,

لِيُخْرِجَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ
iman gətirib yaxşı işlər görənləri qaranlıqlardan nura çıxartsın

وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا
Kim Allaha iman gətirib yaxşı iş görsə,

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾
Orada əbədi qalacaqlar. Allah onun ruzisini gözəl etmişdir! ← onu, altından çaylar axan cənnətlərə daxil edər;

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَمِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ
Əmr onların arasında nazil olar ki, ← Yeddi göyü və onlar qədər yeri yaradan Allahdır.

لِتَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾
və Allahın hər şeyi elm ilə ehtiva etdiyini (biləsiniz)! ← Allahın hər şeyə qadir olduğunu biləsiniz,

سُورَةُ التَّحْرِيمِ ﴿٦٦﴾

ət-Təhrim (Qadağan) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 12 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَ

...zövcələrinin razı qalmasını istəyərək? ← Ey Peyğəmbər! Allahın sənə halal etdiyi şeyi niyə haram edirsən...

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾ قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ

Həqiqətən, Allah sizə, andlarınızı geri götürməyi vacib etmişdir. ← Allah isə bağışlayandır, rəhm edəndir!

وَاللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

Və O (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah sizin himayədarınızdır.

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهِ

O (zövcəsi), bunu xəbər verdikdə, ← Bir zaman Peyğəmbər öz zövcələrindən birinə gizlicə bir söz demişdi.

وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ

(Peyğəmbər) bunun bir qismini bildirmiş,← və Allah bunu ona (Peyğəmbərə) əyan etdikdə,

وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهِ قَالَتْ

(Peyğəmbər) bunu ona (zövcəsinə) bildirdikdə o demişdi: ← bir qismindən isə vaz keçmişdi.

مَنْ اَنْبَاَكَ هٰذَا قَالَ نَبَّاَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾

(Peyğəmbər) demişdi: “(Hər şeyi) Bilən, Xəbərdar olan mənə xəbər verdi!”← “Bunu sənə kim xəbər verdi?”

اِنْ تَتُوبَآ اِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا

Çünki qəlbləriniz (günaha) meyl etdi. ← Əgər ikiniz Allaha tövbə etsəniz (çox yaxşı olar).

وَاِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰيهُ

həqiqətən, onun himayədarı Allah özüdür. ← Əgər ona (Peyğəmbərə) qarşı bir-birinizə kömək etsəniz,

وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾

və mələklər ondan sonra yardımçılardır. ← Bir də Cəbrail, əməlisaleh möminlər,

عَسٰى رَبُّهُ اِنْ طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُبْدِلَهُ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ

ona, əvəzinizə sizdən daha yaxşı zövcələr versin; ← Əgər o sizi boşasa, ola bilsin ki, Rəbbi

مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَآئِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَآئِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَاَبْكَارًا ﴿٥﴾

ibadət edən, oruc tutan dul qadınlar və bakirə qızlar!← Müsəlman, mömin, itaətkar, tövbəkar,

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا قُوٓا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

onun yanacağı insanlar və daşlardır. ← Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailələrinizi o oddan qoruyun ki,

عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللّٰهَ مَآ اَمَرَهُمْ

Allahın onlara verdiyi əmrlərə asi olmazlar, ← Onun üstündə, çox sərt təbiətli daş qəlbli mələklər var ki,

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

və özlərinə əmr ediləni yerinə yetirərlər.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkirsiniz!” ← “Ey kafirlər! Bu gün üzrxahlıq etməyin!

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا تُوبُوٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ

Bəlkə, Rəbbiniz günahlarınızın üstünü örtsün, ← Ey iman gətirənlər! Allaha, səmimi olaraq tövbə edin.

وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ

O gün Allah utandırmayacaq; ← və sizi (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə daxil etsin.

النَّبِيَّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ

Onların nuru önlərindən və sağ tərəflərindən yayılacaqdır. ← Peyğəmbəri və onunla birlikdə iman gətirənləri.

يَقُولُونَ رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَآ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

və bizi bağışla. Şübhəsiz Sən hər şeyə qadirsən!”←Deyəcəklər:“Ey Rəbbimiz! Bizim üçün nurumuzu tamamla

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ

Onlara qarşı sərt ol. ← Ey Peyğəmbər! Kafirlərə və münafiqlərə qarşı cihad et.

وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

(Ora) necə də pis dönüş yeridir! ← Onların məskəni də Cəhənnəmdir.

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَاَتَ نُوحٍ وَامْرَاَتَ لُوطٍ

Allah kafirlərə, Nuhun övrəti və Lutun övrətini misal çəkdi.

كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا

Ancaq onlara xəyanət etdilər, ← O ikisi, Bizim bəndələrimizdən iki saleh bəndənin (kəbini) altında idilər.

فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾

(Onlara) deyildi: “Girənlərlə birlikdə Cəhənnəmə girin!” ← və onları Allahdan heç cür qurtara bilmədilər.

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ اِذْ قَالَتْ رَبِّ

Bir zaman o demişdi: “Ey Rəbbim! ← Allah, iman gətirənlərə də Fironun zövcəsini misal çəkdi.

ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ

və Məni Firondan və onun əməlindən xilas et. ← Mənim üçün Öz qatında - Cənnətdə bir ev tik,

وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

Məni zalım qövmdən də xilas et!”

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتِيٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا

Ona, Öz ruhumuzdan üfürdük. ← Namusunu qoruyan İmranın qızı Məryəmi də (misal çəkdi).

وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

və (Allaha) itaət edənlərdən oldu. ← O da, Rəbbinin sözlərini və kitablarını təsdiq etdi,

سُورَةُ الْمُلْك ﴿٦٧﴾

əl-Mulk (Hökmranlıq) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 30 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾
Və O, hər şeyə qadirdir! ← Hökmranlıq, əlində olan (Allah) nə qədər ucadır!

اَلَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً
...hansınızın əməlcə daha yaxşı olduğunu sınamaq üçün. ← O ki,ölümü və həyatı yaratdı...

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾ اَلَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقاً
O ki, yeddi göyü qat-qat yaratdı. ← Axı O, qüdrətlidir, bağışlayandır.

مَا تَرٰى فِي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ ﴿٣﴾
Gözünü döndər (bax), bir yarıq görürsənmi?! ← Rəhmanın yaratdığında bir uyğunsuzluq görməzsən.

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾
Göz, zəlil və yorğun düşərək sənə tərəf qayıdacaqdır! ← Sonra gözünü iki dəfə döndər (bax).

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ
və onları, şeytanlara atılan (alovlar) etdik. ← Biz dünya səmasını qəndillərlə (ulduzlarla) bəzədik,

وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ
Rəbbini inkar edənlər üçün də cəhənnəm əzabı vardır.← Onlar (şeytanlar) üçün də alovlu atəş əzabı hazırladıq.

وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾ اِذَاۤ اُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ﴿٧﴾
onun qaynarkənki dəhşətli uğultusunu eşidəcəklər!← Onlar ora atıldıqları zaman,← Necə də pis dönüş yeridir!

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَاۤ اُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ
Hər dəfə bir tayfa ora atıldıqda, ← O, qəzəbdən az qala parça-parça olsun.

سَاَلَهُمْ خَزَنَتُهَاۤ اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾
“Sizə, qorxudan (bir peyğəmbər) gəlməmişdimi?” ← onun gözətçiləri onlardan soruşacaqlar:

قَالُوا بَلٰى قَدْ جَاۤءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا
Biz isə (onu) yalanlamışdıq və demişdik:←Onlar deyəcəklər: “Bəli, bizə, qorxudan (bir peyğəmbər) gəlmişdi.

مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾
Siz sadəcə olaraq böyük bir zəlalət içindəsiniz!” ← “Allah heç bir şey nazil etməmişdir.

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي اَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾
cəhənnəm əhli arasında olmazdıq!”← Onlar deyərlər: “Əgər dinləsəydik yaxud ağlımızı işlətsəydik,

فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ فَسُحْقًا لِاَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾
Məhv olsun cəhənnəm əhli!← Beləcə öz günahlarını etiraf edəcəklər.

اِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾
onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır! ← Rəbbindən, görmədiyi halda qorxanlara gəldikdə,

وَاَسِرُّوا قَوْلَكُمْ اَوِ اجْهَرُوا بِهٖۜ اِنَّهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾
əlbəttə, O, ürəklərin içini biləndir! ← Sözünüzü gizli saxlayın yaxud açıq deyin,

اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَۜ وَهُوَ اللَّطٖيفُ الْخَبٖيرُ ﴿١٤﴾
Axı O, (hər şeyi) incəliyinə qədər biləndir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← Yaradan bilməzmi?!

هُوَ الَّذٖي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فٖي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهٖۜ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾
və Onun ruzisindən yeyin. Dönüş də Onadır! ← Yeri sizə ram edən Odur. Onun qoynunda gəzin,

ءَاَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَٓاءِ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾
yer hərəkətə gəlib çalxalandığı zaman sizi yerə batırmayacaq?! ← Əminsinizmi ki, göydə olan,

اَمْ اَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَٓاءِ اَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًاۜ
sizin üstünüzə daş yağdıran bir yel göndərməyəcək?! ← Yaxud əminsiniz ki, göydə olan,

فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذٖيرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
Onlardan əvvəlkilər də təkzib etmişdilər. ← Beləcə, Qorxutmağımın necə olduğunu mütləq biləcəksiniz.

فَكَيْفَ كَانَ نَكٖيرِ ﴿١٨﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَٓافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَۢ
Başları üstündə səf çəkib qanad çalaraq uçan quşları görmürlərmi?← Bəs Mənim inkar etməyim necə oldu.

مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُۜ اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصٖيرٌ ﴿١٩﴾
Həqiqətən, O, hər şeyi görəndir! ← Onları (göydə) ancaq Rəhman (olan Allah) saxlayır.

اَمَّنْ هٰذَا الَّذٖي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِۜ
Rəhmana qarşı sizə yardım edəcək?! ← Yaxud bu sizin əsgərlərinizmi,

اِنِ الْكَافِرُونَ اِلَّا فٖي غُرُورٍۚ ﴿٢٠﴾ اَمَّنْ هٰذَا الَّذٖي يَرْزُقُكُمْ
Ya da bu sizə ruzi verən kimdir, ← Kafirlər, sadəcə olaraq, aldanış içindədirlər!

اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُۚ بَلْ لَجُّوا فٖي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾
Xeyr, onlar dikbaşlığa və (haqqa) nifrət etməyə davam edirlər. ← əgər (Allah) Öz ruzisini kəsərsə?!

اَفَمَنْ يَمْشٖي مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰٓى اَمَّنْ يَمْشٖي سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقٖيمٍ ﴿٢٢﴾
yoxsa düz yol üzərində düz gedən?! ← Elə isə, üzüstə sürünənmi daha haqq yoldadır,

قُلْ هُوَ الَّذٖٓي اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٔدَةَۜ
və də sizə qulaq, göz və qəlb verdi. ← De: “ O (Allahdır) ki, sizi yoxdan yaratdı,

قَلٖيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذٖي ذَرَاَكُمْ فِي الْاَرْضِ
De: “Sizi yer üzünə yayıb səpələyən Odur. ← Nə az şükür edirsiniz!”

وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ ﴿٢٥﴾
əgər doğru danışanlarsınızsa?”← Onlar deyirlər: “Bu vəd nə vaxtdır, ← Və Onun hüzuruna toplanacaqsınız!”

قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِۖ وَاِنَّمَٓا اَنَا۬ نَذٖيرٌ مُبٖينٌ ﴿٢٦﴾
Mən isə ancaq açıq-aşkar xəbərdar edən (bir peyğəmbərəm)! ← De: (Onun) elmi yalnız Allahın qatındadır.

سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا رَاَوْهُ زُلْفَةً
kafirlərin üzləri eybəcər kökə düşəcək, ← Əzabın yaxınlaşdığını gördükləri zaman,

وَقِيلَ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾
və deyiləcəkdir: "Sizin istədiyiniz (əzab) budur!"

اِنْ اَهْلَكَنِيَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِيَ قُلْ اَرَاَيْتُمْ
Allah məni və mənimlə birlikdə olanları məhv etsin, ← De: "Bir deyin görək,

فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ اَوْ رَحِمَنَا
Bəs kafirləri şiddətli əzabdan kim qurtara bilər?! ← yaxud bizə bir mərhəmət etsin;

اٰمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ
Biz Ona iman gətirmişik və Ona təvəkkül etmişik. ← De: "O Rəhmandır.

فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾
Kimin, açıq-aydın azğınlıq içində olduğunu biləcəksiniz!"

فَمَنْ يَاْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾ قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا
onda kim sizə axar su gətirəcək?! ← De: "Bir deyin görək, əgər suyunuz çəkilib getsə,

﴿٦٨﴾ سُورَةُ الْقَلَمِ

əl-Qələm (Qələm) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 52 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾
Sən Rəbbinin neməti sayəsində divanə deyilsən! ← Nun! And olsun qələmə və yazdıqlarına ki,

وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ وَاِنَّ لَكَ لَاَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾
Şübhəsiz ki, sən böyük bir əxlaq üzərindəsən! ← Və həqiqətən, sənin üçün minnətsiz bir mükafat vardır!

بِاَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾
Sizdən hansınız dəlidir! ← Sən də görəcəksən, onlar da görəcəklər;

وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
O, doğru yoldan olanları da yaxşı bilir! ← Həqiqətən, sənin Rəbbin, öz yolundan çıxanları yaxşı bilir.

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾ فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾
İstərdilər ki, yumşaqlıq göstərəsən, özləri də yumşaqlıq göstərsinlər! ← Elə isə, yalanlayanlara itaət etmə!

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾ وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿١٠﴾
qeybət edənə, dedi-qodu edənə,← Və İtaət etmə; hər and içənə, alçağa,

عُتُلٍّ بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيمٍ ﴿١٢﴾
daş ürəkliyə, ondan sonra da haramzadaya; ← xeyrə mane olana, həddi aşana, günahkara,

قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٥﴾ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾
o deyər: "Əvvəlkilərin əfsanələridir!" ← Ayələrimiz ona oxunduğu vaxt, ← o, mal və uşaq sahibi olsa belə!

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾ اِنَّا بَلَوْنَاهُمْ
Biz onları da imtahana çəkdik, ← Biz onun burnuna damğa basacağıq!

كَمَا بَلَوْنَآ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اِذْ اَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾
O vaxt səhər açılanda, onları mütləq dərəcəklərinə and içmişdilər.← bağ sahiblərini imtahana çəkdiyimiz kimi.

وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَٓائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾
Onlar yuxuda ikən, sənin Rəbbindən bir bürüyən (əzab) oranı bürüdü. ← Bir istisna yeri də qoymamışdılar.

فَاَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾
Səhər vaxtı onlar bir-birini səslədilər: ← Beləcə o (yanıb) qapqara oldu.

اَنِ اغْدُوا عَلٰى حَرْثِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾ فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾
Və bir-birinə xəlvətcə belə deyərək yola düşdülər:← "Əgər (məhsul) yığacaqsınızsa, bağınıza tez gedin!"

اَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَوْا عَلٰى حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾
Onlar buraxmamağa qadirlərmiş kimi erkən getdilər.←"Bu gün orada yanınıza heç bir yoxsul soxulmasın!"

فَلَمَّا رَاَوْهَا قَالُوٓا اِنَّا لَضَٓالُّونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾
Xeyr, biz məhrum olmuşuq!"← Oranı gördükləri zaman dedilər: "Yəqin ki, biz (yolumuzu) azmışıq!

قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾
(Allahı) təsbih etməlisiniz?!" ← Onların ən insaflısı dedi: "Sizə deməmişdimmi ki,

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَآ اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾
Və bir-birini qınamağa başladılar.← Dedilər:"Rəbbimiz pakdır! Həqiqətən, biz zalım idik!"

قَالُوا يَا وَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾ عَسٰى رَبُّنَآ اَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَآ
Bəlkə, Rəbbimiz, əvəzinə bizə ondan daha xeyirlisini versin. ← Dedilər:"Vay halımıza! Biz həddi aşanlarıq.

اِنَّآ اِلٰى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذٰلِكَ الْعَذَابُ
Əzab belədir. ← Biz Rəbbimizdən diləyirik!"

وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾
Həqiqətən, müttəqilər üçün Rəbbi yanında ← Əlbəttə, axirət əzabı isə daha böyükdür. Kaş biləydilər!
Nəim cənnətləri vardır!

اَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾
Sizə nə olub, necə mühakimə yürüdürsünüz? ← Biz müsəlmanları kafirlərlə eynimi tutacağıq?!

اَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ اِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾
orada bəyəndiyiniz hər şey sizindir?! ← Yoxsa sizin bir kitabınız vardır, orada oxuyursunuz ki,

اَمْ لَكُمْ اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ اِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾
hökm verdiyiniz hər şey sizindir?!← Və ya Bizdən, qiyamət gününədək davam edəcək əhd almısınızmı ki,

سَلْهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾
Onlardan soruş ki, özlərindən hansı buna zamindir?

اَمْ لَهُمْ شُرَكَٓاءُ فَلْيَاْتُوا بِشُرَكَٓائِهِمْ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾
Əgər doğru deyirlərsə, qoy şəriklərini gətirsinlər! ← Yoxsa onların şərikləri vardır?!

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾
onlar qadir olmayacaqlar. ← Ayağın açılacağı və səcdəyə dəvət olunacaqları gün,

خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

Halbuki onlar sağlam ikən səcdəyə dəvət olunurdular.←Onların gözləri yerə dikilib, özlərini zillət bürüyər.

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

Onları, özləri bilmədikləri yerdən tədricən əzaba sürükləyərik.← Bu kəlamı yalan sayanları Mənə burax.

وَاُمْلِي لَهُمْ اِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾

Həqiqətən, Mənim hiyləm şiddətlidir. ← Və Onlara möhlət verərəm.

اَمْ تَسْئَلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾

onlar da ağır borc yükü altında qalıblar?! ← Yoxsa sən onlardan ücrət (muzd) istəyirsən,

اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

Sən, Rəbbinin hökmünə səbr et, ← Yoxsa qeyb onların yanındadır və onlar yazırlar?!

وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ اِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

O zaman o, qəm-kədər içində (Rəbbinə) səslənmişdi. ← və balıq sahibi (Yunis peyğəmbər) kimi olma!

لَوْلَٓا اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَٓاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

əlbəttə, qınanmış olaraq quru bir yerə atılacaqdı. ← Əgər Rəbbindən ona bir nemət yetişməsəydi,

فَاجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾

Beləcə Rəbbi onu seçdi və salehlərdən etdi.

وَاِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ

Zikri (Quranı) eşitdikləri zaman.← Həqiqətən, kafirlər az qala səni gözləri ilə yıxalar,

وَيَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾ وَمَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

Halbuki o (Quran), aləmlərə ancaq bir öyüd-nəsihətdir! ← Onlar (sənin barəndə): "O divanədir!" - deyirlər.

سُورَةُ الْحَاقَّةِ ﴿٦٩﴾

əl-Haqqə (Haqq olan qiyamət) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 52 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَٓاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَٓاقَّةُ ﴿٢﴾

Nədir həyata keçəcək olan (qiyamət)?! ← Həyata keçəcək olan (qiyamət)!

وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا الْحَٓاقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾

Səmud və Ad dəhşətli (qiyaməti) yalanlamışdılar! ← Nə bilirsən ki, nədir həyata keçəcək olan (qiyamət)?!

فَاَمَّا ثَمُودُ فَاُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَاَمَّا عَادٌ فَاُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾

Ad (qövmünə) gəldikdə, uğultulu, şiddətli bir küləklə həlak edildilər.←Səmuda gəldikdə, onlar dəhşətli bir səslə həlak edildilər.

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ اَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعٰى

Buna görə də, onları orada sərilmiş görərsən. ← (Allah) onu, yeddi gecə, səkkiz gün ardı-arası kəsilmədən onların üstünə ram etdi (əsdirdi).

كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

Bəs onlardan qalan bir şey görürsənmi?! ← Onlar, sanki içi bomboş xurma kötükləridirlər.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾

Firon da, ondan əvvəlkilər də, alt-üst olmuş məmləkətlər də günah törətmişdilər,

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾

Buna görə də, şiddəti artan bir əzabla onları yaxalamışdı.← və Rəbbinin peyğəmbərinə asi olmuşdular.

اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾

Həqiqətən, Biz, su basdığı zaman sizi üzən (gəmi)də daşıdıq.

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا اُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾

və dərk edən qulaq bunu yadda saxlasın! ← Ona görə ki, onu sizə bir ibrət dərsi edək,

فَاِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ وَحُمِلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾

Yer və dağlar qaldırılıb bircə dəfə bir-birinə çırpıldıqda, ← Sur bircə dəfə üfürüləcəyi zaman,

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾

Və o gün göy, sallanıb yarılacaqdır! ← o gün baş verəcək olan (qiyamət) baş verəcəkdir!

وَالْمَلَكُ عَلَى اَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ﴿١٧﴾

Və o gün Rəbbinin ərşini onların üstündə səkkiz (mələk) daşıyacaqdır!←Mələklər də onun ətrafında olacaqlar.

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

O gün siz gətiriləcəksiniz. Sizdən heç bir sirr gizli qalmayacaqdır!

فَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَؤُا كِتَابِيَهْ ﴿١٩﴾

"Alın, kitabımı oxuyun! ← Kitabı sağ əlinə verilən kimsəyə gəldikdə, o deyəcəkdir:

اِنِّي ظَنَنْتُ اَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾

Buna görə də, o, razı qalacağı güzəran içindədir;← Mən öz hesabıma yetişəcəyimə inanmışdım!"

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾

Onun meyvələri çox yaxındadır. ← Yüksək bir Cənnətdədir.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا اَسْلَفْتُمْ فِي الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

Keçmiş günlərdə etdiyiniz əməllər müqabilində nuşcanlıqla yeyin və için!

وَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ اُوتَ كِتَابِيَهْ ﴿٢٥﴾

"Kaş kitabım mənə verilməyəydi! ← Kitabı sol əlinə verilən kimsə isə deyəcəkdir:

وَلَمْ اَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾ يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾

Kaş o (ölüm) qəti (əbədi) olaydı! ← Hesabımın nə olduğunu da bilməyəydim!

مَا اَغْنَى عَنِّي مَالِيَهْ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ ﴿٢٩﴾

Səltənətim məhv olub getdi!"← Mal-mülküm mənə heç bir fayda vermədi.

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣١﴾

Sonra onu Cəhənnəmə atın! ← Onu tutun və qandallayın!

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾

Sonra da onu, yetmiş arşın uzunluğunda zəncirlə bağlayın!

اِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾

Yoxsulu yedirtməyə də rəğbət oyatmırdı. ← Həqiqətən o, böyük Allaha inanmırdı.

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ اِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾
İrindən başqa bir yeməyi də yoxdur. ← Bu gün bax burda onun bir dostu yoxdur.

لَا يَاْكُلُهُ اِلَّا الْخَاطِؤُنَ ﴿٣٧﴾ فَلَٓا اُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
And içirəm gördüklərinizə, ← Onu ancaq günahkarlar yeyər!

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾ اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, o (Quran), çox möhtərəm bir elçinin sözüdür! ← Və görmədiklərinizə ki;

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾
O, kahin sözü də deyildir! Nə az düşünürsünüz! ← Axı o, şair sözü deyildir! Nə az inanırsınız!

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْاَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾
Əgər özündən bəzi sözlər uydurub Bizə isnad etsəydi, ← Aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir.

لَاَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾
Sonra onun şah damarını qopardardıq! ← Biz onu sağ əlindən yaxalayardıq.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَاِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾
Şübhəsiz ki, o (Quran) müttəqilərə bir öyüd-nəsihətdir. ← Sizdən də heç kəs ona mane ola bilməzdi.

وَاِنَّا لَنَعْلَمُ اَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَاِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾
Şübhəsiz ki, o, kafirlər üçün bir peşmançılıqdır. ← Əlbəttə, Biz, sizdən yalanlayan kimsələri də bilirik.

وَاِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾
Elə isə, böyük Rəbbinin adını təsbih et! ← Həqiqətən, o (Quran) gerçək bir həqiqətdir.

﴿٧٠﴾ سُورَةُ الْمَعَارِجِ

əl-Məaric (Dərəcələr) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 44 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَاَلَ سَٓائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾
(O), kafirlər üçündür. Onu dəf edəcək bir kimsə yoxdur! ← Sual verən biri, baş verəcək əzab barədə soruşdu.

مِنَ اللّٰهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾
(O əzab), dərəcələr sahibi olan Allahdandır!

تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾
Onun müddəti əlli min ildir.← Mələklər və ruh (Cəbrail) Onun yanına bir gündə qalxarlar;

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾ اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾
Şübhəsiz ki, onlar onu (əzabı) uzaq görürlər. ← Gözəl bir şəkildə səbr et!

وَنَرٰيهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَٓاءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾
O gün göy əridilmiş metal kimi olacaq; ← Biz isə onu yaxın görürük.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْئَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾
Və dost dostu soruşmayacaqdır. ← Dağlar da didilmiş yun kimi olacaqdır.

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ﴿١١﴾
o günün əzabına qarşı öz oğullarını fəda etsin; ← Onlar bir-birinə göstəriləcəklər. Günahkar istər ki,

وَصَاحِبَتِهِ وَاَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾
ona sığınacaq verən əşirətini; ← həyat yoldaşını və qardaşını;

وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾ كَلَّا اِنَّهَا لَظٰى ﴿١٥﴾
Xeyr. Həqiqətən, o, alovlu atəşdir. ← və yer üzündə olanların hamısını ki, sonra özünü qurtarsın!

نَزَّاعَةً لِلشَّوٰى ﴿١٦﴾ تَدْعُوا مَنْ اَدْبَرَ وَتَوَلّٰى ﴿١٧﴾
O, (haqqa) arxa çevirəni, üz döndərəni çağırır, ← Başın dərisini sıyırıb çıxardır.

وَجَمَعَ فَاَوْعٰى ﴿١٨﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾
Həqiqətən, insan hövsələsiz yaradılmışdır! ← və (mal-dövlət) yığıb saxlayanı!

اِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ وَاِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾
Ona bir xeyir toxunduğu vaxt isə xəsis olar. ← Ona bir pislik toxunduğu zaman fəryad qoparar.

اِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ اَلَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ دَآئِمُونَ ﴿٢٣﴾
O kəslər ki, onlar daim namaz qılarlar; ← Namaz qılanlar istisnadır!

وَالَّذِينَ فِي اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾
Dilənən və məhrum olanlar üçün; ← Yenə o kəslər ki, onların mallarında müəyyən bir haqq vardır;

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾
Yenə o kəslər ki, onlar Rəbbinin əzabından qorxarlar.← Və o kəslər ki, haqq-hesab gününü təsdiq edərlər;

اِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَاْمُونٍ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾
O kəslər ki, onlar ayıb yerlərini qoruyarlar,← Həqiqətən Rəbbinin əzabından arxayın olmaq olmaz!

اِلَّا عَلٰى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾
Şübhəsiz ki, onlar qınanası deyillər. ← həyat yoldaşları və ya cariyələri istisna olmaqla.

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾
onlar əsl həddi aşanlardır; ← Kim bundan artığını istəyərsə,

وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَآئِمُونَ ﴿٣٣﴾
O kəslər ki, onlar şahidliklərində düzgündürlər; ← O kəslər ki, onlar əmanətə və əhdlərinə riayət edərlər;

وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾ اُولٰٓئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾
onlara cənnətlərdə ehtiram olunacaqdır! ← Və o kəslər ki, onlar namazlarını davamlı qılarlar;

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾
Sağdan və soldan gəlib yığışırlar? ← Kafirlərə nə olub ki, sənə tərəf tələsirlər;

اَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾ كَلَّا اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾
Əsla! Biz onları, bildikləri şeydən yaratdıq!←Onlardan hər kəs, Nəim cənnətinə daxil olacağınamı ümid edir?

فَلَآ اُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ اِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾
Biz, həqiqətən, qadirik; ← Şərqlərin və qərblərin Rəbbinə and olsun ki,

عَلٰٓى اَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾
Və heç kəs Bizim önümüzə keçə bilməz! ← onlardan daha yaxşısı ilə əvəz etməyə.

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾
...vəd olunduqları günlərinə qovuşana qədər! ← Elə isə, qoy onlar (öz işlərinə) dalıb oynasınlar...

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ سِرَاعًا كَاَنَّهُمْ اِلٰى نُصُبٍ يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾
sanki onlar bütlərin yanına tələsirlər. ← O gün, qəbirlərdən sürətlə çıxacaqlar ki,

خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾
Bu, onlara vəd olunan gündür!← Onların gözləri yerə dikiləcək, özlərini zillət bürüyəcəkdir.

﴿٧١﴾ سُورَةُ نُوحٍ

Nuh (Nuh əleyhissəlam) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 28 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّٓا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِه۪ٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١﴾
"Onlara şiddətli bir əzab gəlməmişdən əvəl qövmünü qorxut!" ← Biz Nuhu öz tayfasına göndərdik ki;

قَالَ يَا قَوْمِ اِنّ۪ي لَكُمْ نَذ۪يرٌ مُب۪ينٌ ﴿٢﴾
Həqiqətən, mən sizi açıq-aşkar xəbərdar edən (bir peyğəmbərəm)! ← O dedi: "Ey qövmüm!

اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ وَاَط۪يعُونِ ﴿٣﴾
Mənə də itaət edin ki, ← Allaha ibadət edin və Ondan qorxun!

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى
və müəyyən vaxta qədər sizə möhlət versin!← O (Allah), sizin günahlarınızı bağışlasın,

اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَٓاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾
o təxirə salınmaz. Kaş biləydiniz!" ← Şübhəsiz, Allahın təyin etdiyi vaxt (ölüm) gəldiyi zaman,

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ي دَعَوْتُ قَوْم۪ي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾
Mən qövmümü gecə-gündüz (haqq yola) dəvət etdim! ← O dedi: "Ey Rəbbim!

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَٓاء۪ٓي اِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَاِنّ۪ي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ
Hər dəfə, özlərini bağışlayasan deyə onları (haqqa) dəvət edəndə, ← Mənim dəvətim isə, ancaq onların qaçmalarını artırdı.

جَعَلُٓوا اَصَابِعَهُمْ ف۪ٓي اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَاَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾
israr etdilər və təkəbbür göstərdilər.←və paltarlarına büründülər,← barmaqlarını qulaqlarına qoydular,

ثُمَّ اِنّ۪ي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ اِنّ۪ٓي اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَاَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًا ﴿٩﴾
Sonra onlara açıqdan da bildirdim, gizlicə də bildirdim".← Sonra mən onları ucadan dəvət etdim.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾
Həqiqətən O, çox bağışlayandır! ← Və dedim: "Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin.

يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًاۙ ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنِينَ
mal-dövlət və oğul-uşaqla sizə kömək verər. ← Göydən sizə bol yağış göndərər;

وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهَارًاۜ ﴿١٢﴾ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَارًاۚ ﴿١٣﴾
Sizə nə olub ki, Allahın əzəmətindən çəkinmirsiniz? ← Və sizin üçün bağlar yaradar və çaylar yaradar!

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ﴿١٤﴾ اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًاۙ ﴿١٥﴾
Allahın yeddi göyü qat-qat necə yaratdığını görmürsünüzmü?! ← Halbuki O sizi mərhələlərlə yaratmışdır.

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَاللّٰهُ اَنْبَتَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ نَبَاتًاۙ ﴿١٧﴾
Allah sizi də yerdən bir bitki kimi bitirdi.← Və ayı orada bir nur, günəşi də bir çıraq etdi.

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ اِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًاۙ ﴿١٩﴾
Allah yeri də sizin üçün xalı kimi etdi ki,←Sonra sizi ora qaytaracaq və sizi bir çıxarışla çıxardacaqdır.

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًاۚ ﴿٢٠﴾
onun geniş yollarında gəzəsiniz!”

قَالَ نُوحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ
və elə kimsəyə tabe oldular ki, ← Nuh dedi: “Ey Rəbbim! Həqiqətən onlar mənə qarşı çıxdılar,

لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ اِلَّا خَسَارًاۚ ﴿٢١﴾ وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًاۚ ﴿٢٢﴾
Çox böyük bir hiylə də qurdular, ← onun malı və uşağı, özünə ziyandan başqa bir şey artırmadı.

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًاۙ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًاۚ ﴿٢٣﴾
Vəddi, Suva’ı, Yəğusu, Yəuqu və Nəsri heç atmayın!”←və dedilər:“Öz tanrılarınızı tərk etməyin;

وَقَدْ اَضَلُّوا كَثِيرًاۚ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ اِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾
Sən də ancaq onların zəlalətini artır! ← Onlar çoxlarını yoldan çıxartdılar.

مِمَّا خَطِيٓـَٔاتِهِمْ اُغْرِقُوا فَاُدْخِلُوا نَارًا
və Cəhənnəmə daxil edildilər. ← Onlar, öz günahlarından dolayı suda boğduruldular,

فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْصَارًا ﴿٢٥﴾
Özləri üçün, Allahdan başqa köməkçilər də tapa bilmədilər!

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾
Yer üzərində kafirlərdən bir nəfər də buraxma! ← Nuh dedi: “Ey Rəbbim!

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوٓا اِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾
və ancaq günahkar kafir (uşaqlar) törədəcəklər.← Şübhəsiz, sən onları buraxsan, Sənin qullarını azdıracaqlar,

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا
Ey Rəbbim! Məni, valideynlərimi, evimə mömin kimi daxil olan kimsəni bağışla;

وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِۜ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ اِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾
Zalımların isə ancaq həlakını artır!” ← mömin kişiləri və mömin qadınları da!

سُورَةُ الْجِنِّ ﴿٧٢﴾

əl-Cinn (Cinlər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 28 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ اُوحِيَ اِلَيَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًا ﴿١﴾
“Biz heyrətamiz bir Quran eşitdik.← De: “Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə dinlədi və dedilər:

يَهْدِي اِلَى الرُّشْدِ فَاٰمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا اَحَدًا ﴿٢﴾
və biz heç kəsi Rəbbimizə şərik qoşmayacağıq.← O, haqq yolu göstərir. Ona görə də, ona iman gətirdik,

وَاَنَّهُ تَعَالٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾
O nə bir zövcə götürmüşdür, nə də bir uşaq! ← Həqiqətən, Rəbbimizin calalı çox ucadır.

وَاَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ﴿٤﴾
Doğrusu, bizim səfehimiz, Allah barəsində tamamilə yalan söyləyirmiş.

وَاَنَّا ظَنَنَّا اَنْ لَنْ تَقُولَ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ﴿٥﴾
insanlar və cinlər Allah barəsində yalan danışmaz.← Biz zənn edirdik ki,

وَاَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْاِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾
Beləcə onların azğınlığını artırırdılar.← Həqiqətən, insanlardan bir dəstə, cinlərdən bir dəstəyə sığınırdı.

وَاَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللّٰهُ اَحَدًا ﴿٧﴾
Allah heç kəsi diriltməyəcəkdir.← Onlar da sizin zənn etdiyiniz kimi zənn edirdilər ki,

وَاَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾
və onun, güclü gözətçilər və yandırıb-yaxan alovlarla dolu olduğunu gördük. ← Biz göyə toxunduq,

وَاَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْاٰنَ
İndi isə kim qulaq asarsa, ← Biz qulaq asmaq üçün (göyün) bəzi yerlərində otururduq.

يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا ﴿٩﴾
yandırıb-yaxan bir alovun onu gözlədiyini görər.

وَاَنَّا لَا نَدْرِي اَشَرٌّ اُرِيدَ بِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾
yoxsa Rəbbi onlara bir xeyir diləmişdir.← Biz bilmirik ki, yerdə olanlara bir pislik etmək istənilmişdir,

وَاَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذٰلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا ﴿١١﴾
Biz ayrı-ayrı yollar tutmuşuq. ← Şübhəsiz ki, bizdən yaxşı iş görənlər də var, olmayanlar da.

وَاَنَّا ظَنَنَّا اَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللّٰهَ فِي الْاَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾
qaçıb da Ondan yaxa qurtara bilmərik. ← Biz anladıq ki, yerdə Allahdan yaxa qurtara bilmərik,

وَاَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰى اٰمَنَّا بِهِ
ona iman gətirdik. ← Həqiqətən, biz doğru yolu göstərəni dinlədiyimiz zaman,

فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾
nə əskilməsindən, nə də haqsızlığa məruz qalmaqdan qorxar. ← Kim Rəbbinə iman gətirsə,

وَاَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ اَسْلَمَ فَاُو۬لٰٓئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾
Kim müsəlman olsa, onlar haqq yolu tutarlar.← Əlbəttə, bizdən müsəlmanlar da var, (haqqdan)çıxanlar da.

وَاَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾
Cəhənnəm üçün odun olacaqlar.” ← (Haqq yoldan) çıxanlar isə,

وَاَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَاَسْقَيْنَاهُمْ مَٓاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ
onları onunla imtahana çəkək. ← Biz onlara bol su verərdik ki, ← Əgər onlar o yolda doğru olsaydılar,

وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾
(Allah) onu məşəqqətli bir əzaba düçar edər. ← Kim öz Rəbbini yad etməkdən üz çevirsə,

وَاَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلّٰهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللّٰهِ اَحَدًا ﴿١٨﴾
Ona görə də, Allahdan başqa heç kimə dua etməyin! ← Şübhəsiz ki, məscidlər Allaha məxsusdur.

وَاَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾
az qala, onun ətrafında keçə kimi bir-birinə keçsinlər. ← Allahın qulu, Ona dua etmək üçün qalxdığı zaman,

قُلْ اِنَّمَٓا اَدْعُوا رَبِّي وَلَٓا اُشْرِكُ بِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٠﴾
və heç kimi Ona şərik qoşmuram!” ← De: “Mən ancaq öz Rəbbimə dua edirəm,

قُلْ اِنِّي لَٓا اَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾
De: “Mən, sizə nə bir zərər verməyə, nə də doğru yola yönəltməyə qadir deyiləm!”

قُلْ اِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللّٰهِ اَحَدٌ وَلَنْ اَجِدَ مِنْ دُونِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾
Mən də Ondan başqa heç bir sığınacaq tapa bilmərəm; ← De: “Məni Allahdan heç kim xilas edə bilməz!

اِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللّٰهِ وَرِسَالَاتِهٖ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ
Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə asi olarsa, ← Allahı və Onun göndərdiklərini təbliğ etməkdən başqa!

فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًا ﴿٢٣﴾
Orada həmişəlik qalacaqlar!” ← şübhəsiz, onun üçün cəhənnəm odu vardır.

حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ اَضْعَفُ نَاصِرًا وَاَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾
biləcəklər ki, kimin köməkçisi daha zəifdir və sayca daha azdır. ← Təhdid olunduqlarını gördükləri zaman,

قُلْ اِنْ اَدْرٖٓي اَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ اَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبّٖٓي اَمَدًا ﴿٢٥﴾
yoxsa Rəbbim onun üçün uzun bir müddət təyin edib? ← De: “Mən bilirəm ki, sizə vəd olunan yaxındırmı,

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلٰى غَيْبِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٦﴾
və Öz qeybini heç kəsə açmaz; ← (Allah) qeybi bilir,

اِلَّا مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَسُولٍ فَاِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ رَصَدًا ﴿٢٧﴾
Şübhəsiz, O, onun önündə və arxasında gözətçilər qoyur ki, ← Razı qaldığı elçidən başqa!

لِيَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ
öz Rəbbinin göndərdiklərini təbliğ etdiklərini bilsin.

وَاَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَاَحْصٰى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾
və hər şeyi tək-tək saymışdır!” ← Onlarda olanları (Allah, elmi ilə) ehtiva etmişdir,

سُورَةُ الْمُزَّمِّل ﴿٧٣﴾

əl-Muzzəmmil (Örtünüb bürünən) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 20 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

يَٓا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَل۪يلًاۙ ﴿٢﴾
Gecəni - az bir hissəsi istisna olmaqla-(namaza) dur! ← Ey örtünüb bürünən (Peyğəmbər)!

نِصْفَهُٓ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَل۪يلًاۙ ﴿٣﴾ اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْت۪يلًاؕ ﴿٤﴾
Və ya ona artır! Quranı da aramla oxu! ← Onun yarısını, yaxud bir az ondan əskilt;

اِنَّا سَنُلْق۪ي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَق۪يلًا ﴿٥﴾ اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْـًٔا وَاَقْوَمُ ق۪يلًاؕ ﴿٦﴾
Əlbəttə, gecə qalxmaq çox çətin, söz demək isə daha münasibdir! ← Biz sənə ağır bir kəlam vəhy edəcəyik.

اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَو۪يلًاؕ ﴿٧﴾ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْت۪يلًاؕ ﴿٨﴾
Rəbbinin adını zikr et və özünü Ona həsr et. ← Həqiqətən, gündüz sənin uzun-uzadı işlərin vardır.

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَك۪يلًا ﴿٩﴾
Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Elə isə, Onu özünə vəkil götür! ← (Allah), Şərqin və Qərbin Rəbbidir.

وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَم۪يلًا ﴿١٠﴾
və onlardan gözəl tərzdə ayrıl! ← Onların dediyi şeylərə də səbr et,

وَذَرْن۪ي وَالْمُكَذِّب۪ينَ اُو۬لِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَل۪يلًا ﴿١١﴾
və onlara bir az möhlət ver! ← (Ayələrimizi) yalanlayan mal-mülk sahiblərini isə Mənə burax,

اِنَّ لَدَيْنَٓا اَنْكَالًا وَجَح۪يمًاۙ ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا اَل۪يمًا ﴿١٣﴾
Boğaza tıxanıb qalan yemək və şiddətli əzab vardır! ← Şübhəsiz ki, Qatımızda qandallar və Cəhənnəm;

يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَث۪يبًا مَه۪يلًا ﴿١٤﴾
dağlar isə səpələnmiş qum təpələri olacaqdır. ← O gün yer və dağlar titrəyəcək,

اِنَّٓا اَرْسَلْنَٓا اِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَٓا اَرْسَلْنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُولًاؕ ﴿١٥﴾
Firona peyğəmbər göndərdiyimiz kimi.← Biz sizə, özünüzə şahidlik edəcək peyğəmbər göndərdik,

فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَاَخَذْنَاهُ اَخْذًا وَب۪يلًا ﴿١٦﴾
Buna görə də, onu şiddətli bir əzabla yaxaladıq. ← Firon, peyğəmbərə (Musaya) asi oldu.

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ ش۪يبًاۗ ﴿١٧﴾
...uşaqları ağ saçlı qocalara döndərəcək bir gündən?! ← Elə isə əgər küfr etmiş olsanız, necə qorunacaqsınız...

اَلسَّمَٓاءُ مُنْفَطِرٌ بِه۪ۜ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾
Onun vədi yerinə yetəcəkdir. ← (O gün), göy parçalanacaq,

اِنَّ هٰذِه۪ تَذْكِرَةٌۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ سَب۪يلًا ﴿١٩﴾
Kim istəsə, Rəbbinə tərəf bir yol tutar! ← Həqiqətən, bu öyüd-nəsihətdir.

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ
Həqiqətən, Rəbbin bilir ki, sən, gecənin üçdə ikisindən azı, yarısını, üçdə birini (namaza) durursan.

وَطَٓائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ
Səninlə birlikdə olan bir zümrə də (bunu edir). Axı gecəni də, gündüzü də ölçüb-biçən Allahdır.

عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ
O, bunu saya bilməyəcəyinizi bildiyi üçün sizi əfv etdi. Elə isə, Qurandan asan gələn yeri oxuyun.

عَلِمَ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٰى وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْاَرْضِ
(Allah) bildi ki, sizdən xəstə olan da olacaq, bəziləri də yer üzündə gəzib dolaşacaq,

يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ
Allahın lütfündən (ruzi) axtarmaq üçün. Digərləri isə Allah yolunda vuruşacaqlar.

فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ
Elə isə, ondan (Qurandan) asan olan yeri oxuyun, və namazı qılın, zəkatı verin,

وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ
və Allaha gözəl bir borc verin. Özünüz üçün nə yaxşı iş hazırlasanız,

تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَاَعْظَمَ اَجْرًا
Allah qatında onun, daha xeyirli və daha böyük mükafatı olduğunu görəcəksiniz.

وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾
Və Allahdan bağışlanmağınızı diləyin. Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

﴿٧٤﴾ سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

əl-Muddəssir (Bürünüb sarınan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 56 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَاَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾
Ey bürünüb örtünmüş (Peyğəmbər)! Qalx və xəbərdar et! Öz Rəbbini də uca tut!

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾
Libasını isə təmizlə! Pis şeylərdən uzaqlaş! (Etdiyin yaxşılığı) çox görüb başa qalxma!

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾ فَاِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾
Rəbbin üçün səbr et! Sur çalındığı zaman,

فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾
O, o gün çətin bir gündür; (O gün) kafirlər üçün asan olmayacaqdır!

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ﴿١٢﴾
Məni, yaratdığım kimsə ilə tək burax! Mən ona bollu mal-dövlət ata etdim;

وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ اَنْ اَزِيدَ ﴿١٥﴾
Yanında hazır duran oğullar (verdim); Onu (hər cür) imkanlarla təmin etdim. Sonra artırmağımı istəyir.

كَلَّا اِنَّهُ كَانَ لِاٰيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَاُرْهِقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾
Xeyr. Həqiqətən o, ayələrimizə qarşı inadkar oldu. Mən onu sərt bir yoxuşa sürükləyəcəm!

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ اِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾
Sonra ölüm olsun ona! Necə qərarlaşdırdı?!←Ölüm olsun ona! Necə qərarlaşdırdı?!←Həqiqətən, o, fikirləşdi və qərarlaşdırdı.

ثُمَّ اَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾
Sonra da üz çevirdi və təkəbbür göstərdi.←Sonra üz-gözünü turşutdu və qaşqabağını tökdü. ← Sonra baxdı.

اِنْ هٰذَآ اِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ فَقَالَ اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾
Bu yalnız bəşər sözüdür!" ← Və dedi: "Bu ancaq öyrənilən bir sehrdir!

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ سَاُصْليهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾
Sən nə bilirsən ki, nədir Səqər! ← Mən onu Səqərə atacağam.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾ لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ لَا تُبْقي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾
Onun üstündə on doqquz (gözətçi) vardır. ← İnsanı yandırıb-yaxar! ← O (heç kəsi) saxlamaz və buraxmaz!

وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ وَمَا جَعَلْنَآ اَصْحَابَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةً
Onların sayını (on doqquz) etdik ki,← Biz cəhənnəm gözətçilərini yalnız mələklərdən etdik.

لِيَسْتَيْقِنَ الَّذينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اِلَّا فِتْنَةً لِلَّذينَ كَفَرُوا
kitab verilənlər yəqinlik hasil etsin,← sadəcə olaraq kafirlər üçün imtahan olsun,

وَلَا يَرْتَابَ الَّذينَ اُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَيَزْدَادَ الَّذينَ اٰمَنُوٓا ايمَانًا
kitab verilənlər və möminlər şübhəyə düşməsinlər, ← iman gətirənlərin imanı artsın,

مَاذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا وَلِيَقُولَ الَّذينَ في قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ
"Allah bu misalla nə demək istədi?"← qəlblərində xəstəlik olanları və kafirlər isə desinlər:

وَيَهْدي مَنْ يَشَآءُ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَشَآءُ
istədiyi kimsəni də doğru yola yönəldir.← Allah istədiyi kimsəni belə zəlalətə salır,

وَمَا هِيَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ
O, insanlar üçün ancaq bir öyüd-nəsihətdir!← Rəbbinin ordularını özündən başqası bilməz.

وَالَّيْلِ اِذْ اَدْبَرَ ﴿٣٣﴾ كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾
And olsun dönüb gedən gecəyə; ← Xeyr! And olsun aya;

نَذيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾ اِنَّهَا لَاِحْدَى الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾ وَالصُّبْحِ اِذَآ اَسْفَرَ ﴿٣٤﴾
İnsanlara xəbərdarlıqdır;← Şübhəsiz o, böyük (bəlalardan) biridir!← And olsun ağarmaqda olan dan yerinə!

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ ﴿٣٨﴾ لِمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ اَنْ يَتَقَدَّمَ اَوْ يَتَاَخَّرَ ﴿٣٧﴾
Hər kəs qazandığı şeyin girovudur!←Sizdən, (yaxşı işlərdə) irəli düşmək, yaxud geri qalmaq istəyənlərə!

في جَنَّاتٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٤٠﴾ اِلَّا اَصْحَابَ الْيَمينِ ﴿٣٩﴾
(Onlar) cənnətlərdədirlər; bir-birindən soruşacaqlar;← Sağ tərəf sahibləri istisna olmaqla!

مَا سَلَكَكُمْ في سَقَرَ ﴿٤٢﴾ عَنِ الْمُجْرِمينَ ﴿٤١﴾
"Sizi Səqərin içinə salan nədir?"← Günahkarlardan (soruşacaqlar):

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكينَ ﴿٤٤﴾ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلّينَ ﴿٤٣﴾
Yoxsulu da yedirtməzdik; ← Onlar deyəcəklər: "Biz namaz qılanlardan deyildik;

حَتّٰٓى اَتٰينَا الْيَقينُ ﴿٤٧﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدّينِ ﴿٤٦﴾ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَآئِضينَ ﴿٤٥﴾
ölüm bizə gələnə qədər".←Haqq-hesab gününü yalan sayırdıq,← (Batilə) dalanlarla birlikdə biz də dalırdıq;

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾
Onlara nə olub ki, öyüd-nəsihətdən üz çevirirlər. ← Şəfaət edənlərin şəfaəti onlara fayda verməz!

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾
aslandan qaçıblar! ← Onlar sanki vəhşi eşşəklərdir ki,

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُؤْتٰى صُحُفًا مُنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾
özünə, açılmış səhifələr verilsin. ← Xeyr, onların hər biri istəyər ki,

كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْاٰخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّا اِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَٓاءَ ذَكَرَهُ ﴿٥٥﴾
Kim istəsə, ondan öyüd alar.← Xeyr, o bir öyüd-nəsihətdir! ← Xeyr, əksinə, onlar axirətdən qorxmazlar!

وَمَا يَذْكُرُونَ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾
Qorxub çəkinməyə və bağışlamağa layiq olan Odur! ← Allah diləmədikcə, onlar öyüd almazlar.

﴿٧٥﴾ سُورَةُ الْقِيٰمَةِ

əl-Qiyamə (Qiyamət) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 40 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَٓا اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿١﴾ وَلَٓا اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾
And içirəm özünü qınayan nəfsə! ← And içirəm qiyamət gününə;

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾ بَلٰى قَادِرِينَ عَلٰٓى اَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾
Bəli, Onun barmaqlarını düzəltməyə qadirik!←İnsan, onun sümüklərini yığa bilməyəcəyimizimi zənn edir?

بَلْ يُرِيدُ الْاِنْسَانُ لِيَفْجُرَ اَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْـَٔلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ﴿٦﴾
Soruşur ki: “Qiyamət günü nə vaxt olacaqdır?” ← Lakin insan, bundan sonra da günah işləmək istəyir.

فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾
Ay tutulacağı; ← Göz bərələcəyi zaman;

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾
O gün insan deyəcəkdir: “Qaçmağa yer harada var?” ← Günəş və ay birləşdiyində;

كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾
O gün, durulacaq yer Rəbbinin hüzurudur! ← Xeyr, heç bir sığınacaq yoxdur!

يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْاِنْسَانُ عَلٰى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾
Əslində, insan öz əleyhinə şahiddir! ← O gün, insana, etdiyi və təxirə saldığı şeylər xəbər verilər!

وَلَوْ اَلْقٰى مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾ لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾
Onu (Quranı) tələm-tələsik əzbərləmək üçün dilini tərpətmə! ← Üzrxahlıqlar etsə belə!

اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْاٰنَهُ ﴿١٧﴾ فَاِذَا قَرَاْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهُ ﴿١٨﴾
Onu oxuduğumuz zaman oxunuşunu izlə. ← Şübhəsiz ki, onu cəm etmək və onu oxutmaq Bizə aiddir.

ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾
Şübhəsiz ki, sonra onu izah etmək də Bizə aiddir!

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ الْاٰخِرَةَ ﴿٢١﴾
Axirəti isə tərk edirsiniz. ← Xeyr! Əksinə, siz tez keçib gedəni sevirsiniz.

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾
Öz Rəbbinə baxacaqdır! ← O gün, elə üzlər var ki, parlayacaq;

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ اَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾
bel sümüklərinin qırılacağını anlayacaqdır! ← O gün, elə üzlər də var ki, tutulub qaralacaq;

كَلَّا اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾ وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٧﴾
"Xilas edə bilən kimdir?" - deyiləcək. ← Xeyr, (can) körpücük sümüklərinə çatdığı zaman,

وَظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾ وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾
Və (ölüm qorxusundan) qıçı-qıçına dolaşacaq. ← Və anlayacaq ki, bu, ayrılıq vaxtıdır.

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰى ﴿٣١﴾
Beləliklə, o nə təsdiq etdi, nə də namaz qıldı. ← Aparılacağı yer o gün, Rəbbinin hüzurudur!

وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰٓى اَهْلِهِ يَتَمَطّٰى ﴿٣٣﴾
Sonra özünü darta-darta ailəsinin yanına getdi. ← Amma (haqqı) yalan saydı və üz döndərdi.

اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿٣٤﴾ ثُمَّ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿٣٥﴾
Sonra yenə vay sənin halına, vay! ← Vay sənin halına, vay!

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾ اَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنٰى ﴿٣٧﴾
O, axıdılan bir qətrə nütfə deyildimi?!← İnsan elə güman edirmi ki, o, başlı-başına buraxılacaq?!

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوّٰى ﴿٣٨﴾
Sonra laxtalanmış qan oldu və (Allah onu) yaradıb surət verdi.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ﴿٣٩﴾ اَلَيْسَ ذٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتٰى ﴿٤٠﴾
O (Allah), ölüləri diriltməyə qadir deyildirmi?!← Və ondan biri kişi, biri qadın olmaqla iki cüt yaratdı.

﴿٧٦﴾ سُورَةُ الْاِنْسَانِ

əl-İnsan (İnsan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 31 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْـًٔا مَذْكُورًا ﴿١﴾
o, xatırlanmağa layiq bir şey olmamışdır! ← İnsanın elə bir dövrü gəlib keçmişdirmi ki,

اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾
Onu imtahana çəkəcəyik. Beləcə onu, eşidən, görən yaratdıq. ← Biz insanı, qarışıq bir nütfədən yaratdıq.

اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾ اِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
Biz kafirlər üçün hazırlamışıq; ← İstər şükr edən olsun, istər nankor olsun.← Biz ona (haqq) yolu göstərdik.

سَلَاسِلَا وَاَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾ اِنَّ الْاَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَاْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾
Şübhəsiz, yaxşılar, içinə kafur qatılmış qədəhdən içəcəklər; ← Zəncirlər, qandallar və alovlu bir atəş.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِالنَّذْرِ
Onlar, verdikləri sözü yerinə yetirərlər,← Onu asanlıqla axıdacaqlar. ← Allah bəndələrinin içdiyi çeşmədən!

وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهٖ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَاَسِيرًا ﴿٨﴾
Özləri istədiyi halda yeməyi, yoxsula, yetimə və əsirə yedirərlər. ← və dəhşəti, bürüyəcək gündən qoxarlar.

اِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّٰهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاۤءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾
Sizdən nə bir mükafat, nə də bir təşəkkür istəyirik. ← Sizi ancaq Allah camalı üçün yedirdirik.

اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقٰيهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ
Allah da onları o günün şərrindən qoruyacaq, ← Həqiqətən, biz Rəbbimizdən, sərt, çətin gündən qorxuruq!"

وَلَقّٰيهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزٰيهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾
səbr etdiklərinə görə də onları Cənnətlə və ipəklə mükafatlandıracaq.← onlara gözəllik və sevinc bəxş edəcək,

مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى الْاَرَاۤئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾
Orada nə günəş, nə də şaxta görəcəklər. ← Orada taxtlara söykənəcəklər.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾
Oranın meyvələri də onların tam ixtiyarında olacaqdır. ← Oranın kölgələri üstlərinə yaxın olacaq.

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَاَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا ﴿١٥﴾
və büllur qədəhlərlə. ← (Xidmətçiləri) onların ətrafında gümüş qablarla dolanacaqlar,

قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾
(xidmətçilər) onları münasib ölçüdə etmişlər. ← Gümüşdən olan elə billur (qədəhlər) ki,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَاْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾
(Bu) orada bir çeşmədir ki, Səlsəbil adlanır. ← Orada onlara zəncəfil qatılmış badə də içirdiləcəkdir.

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ اِذَا رَاَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا ﴿١٩﴾
Onları gördüyün zaman onları, səpilmiş inci zənn edərsən. ← Onların ətrafında həmişəcavan oğlanlar dolanar.

وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ رَاَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾
(Orada) hara baxsan, nemət və böyük bir mülk görərsən.

عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَاِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ
Onlara, gümüşdən bilərziklər də taxılacaqdır.← Əyinlərində taftadan və atlazdan yaşıl libaslar olacaq.

وَسَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾ اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاۤءً
Əlbəttə, bu sizin mükafatınızdır. ← Rəbbi onlara çox pak bir şərab içirdəcəkdir.

وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾ اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾
Həqiqətən, Biz Quranı sənə tədriclə (ayə-ayə, surə-surə) nazil etdik. ← Sizin zəhmətiniz təşəkkürə layiqdir!

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾
və onlardan günahkar və ya nankor olana itaət etmə!← Elə isə, Rəbbinin hökmünə səbr et,

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَاَصِيلًا ﴿٢٥﴾
Səhər və axşam da Rəbbinin adını zikr et!

وَمِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾
və gecə uzun-uzun Onu təsbih et! ← Gecənin bir qismində Ona səcdə et,

اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾
ağır günə isə arxalarını çevirirlər. ← Həqiqətən, bunlar tez keçib gedəni sevirlər,

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَٓا اَسْرَهُمْ وَاِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَٓا اَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾
Əgər istəsək, onları özləri kimilərlə əvəz edərik. ← Onları Biz yaratdıq və onları güclü-qüvvətli etdik.

اِنَّ هٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾
Kim istəsə, Rəbbinə tərəf bir yol tutar. ← Həqiqətən, bu bir öyüd-nəsihətdir.

وَمَا تَشَٓاؤُنَ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾
Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah istəmədikcə, siz istəyə bilməzsiniz.

يُدْخِلُ مَنْ يَشَٓاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٣١﴾
Zalımlara gəldikdə, onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışdır!← (Allah), istədiyi kimsəni Öz mərhəmətinə qovuşdurar.

﴿٧٧﴾ سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

əl-Mursəlat (Bir-birinin ardınca göndərilənlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 50 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾
And olsun yaydıqca ayanlara; ← və şiddətlə əsənlərə; ← And olsun xeyirlə arxa-arxaya göndərilənlərə,

فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُذْرًا اَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾
üzr diləmək və ya qorxutmaq üçün; ← və zikri çatdıranlara; ← və (haqla batili) ayırdıqca ayıranlara;

اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ فَاِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَاِذَا السَّمَٓاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾
Göy də yarılacağı zaman; ← Ulduzlar sönəcəyi zaman; ← Sizə vəd edilən mütləq baş verəcəkdir!

وَاِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾ وَاِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْ ﴿١١﴾ لِاَيِّ يَوْمٍ اُجِّلَتْ ﴿١٢﴾
Hansı günə kimi vaxt verilmişdir?← Peyğəmbərlərə möhlət veriləcəyi zaman;← Dağlar dağılacağı zaman;

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾
Nə bilirsən ki, ayırd etmə günü nədir?! ← (Haqla batilin) ayırd ediləcəyi günə kimi!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ اَلَمْ نُهْلِكِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٦﴾
Əvvəlkiləri məhv etmədikmi?! ← O gün vay halına yalan sayanların!

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْاٰخِرِينَ ﴿١٧﴾ كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾
Günahkarlara belə edirik. ← Sonra axırda gələnləri onlara qatacağıq.

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾
O gün, vay halına yalan sayanların!

اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَٓاءٍ مَه۪ينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَاهُ ف۪ي قَرَارٍ مَك۪ينٍ ﴿٢١﴾
Və onu möhkəm bir yerdə (ana bətnində) saxladıq... ← Sizi dəyərsiz bir sudan (nütfədən) yaratmadıqmı?!

اِلٰى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾
Beləcə biz qadir olduq. Nə gözəl qadir olanlarıq! ← ...müəyyən bir vaxta qədər.

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٢٤﴾ اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾
Yeri məskən etmədikmi... ← O gün vay halına yalan sayanların!

اَحْيَٓاءً وَاَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا ف۪يهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَاَسْقَيْنَاكُمْ مَٓاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾
və sizə şirin su içirtdik.← Orada, möhkəm durmuş uca dağlar da yaratdıq, ← ...dirilərə və ölülərə?!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٢٨﴾ اِنْطَلِقُٓوا اِلٰى مَا كُنْتُمْ بِه۪ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾
"Tullanın yalanladığınız (cəhənnəmin) içinə! ← O gün, vay halına yalan sayanların!

اِنْطَلِقُٓوا اِلٰى ظِلٍّ ذ۪ي ثَلٰثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَا ظَل۪يلٍ وَلَا يُغْن۪ي مِنَ اللَّهَبِ ﴿٣١﴾
(O), nə kölgəlik olar, nə də alovdan qoruyar. ← Gedin üç qola ayrılmış kölgəsinə!"

اِنَّهَا تَرْم۪ي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَاَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾
O (qığılcımlar), sanki sarı dəvələrdir. ← Həqiqətən, o, saray kimi qığılcımlar saçar.

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٣٤﴾ هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾
Bu, onların danışa bilməyəcəyi gündür. ← O gün, vay halına yalan sayanların!

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٣٧﴾
O gün, vay halına yalan sayanların! ← Onlara, üzr istəməyə də izin verilməz.

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْاَوَّل۪ينَ ﴿٣٨﴾ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَك۪يدُونِ ﴿٣٩﴾
Sizin bir hiyləniz varsa, Mənə hiylə qurun!← Bu, ayırd etmə günüdür! Sizi də əvvəlkiləri də bir yerə yığdıq.

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٤٠﴾ اِنَّ الْمُتَّق۪ينَ ف۪ي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾
Həqiqətən, müttəqilər kölgəliklərdə və çeşmələr başında, ← O gün, vay halına yalan sayanların!

وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَن۪ٓيـًٔا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
"Etdiyiniz (yaxşı) əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin-için! ← istədikləri meyvələr (içində olacaqlar)!

اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِن۪ينَ ﴿٤٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٤٥﴾
O gün vay halına yalan sayanların! ← Biz yaxşı işlər görənləri belə mükafatlandırırıq!"

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَل۪يلًا اِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٤٧﴾
O gün, vay halına yalan sayanların! ← Yeyin və bir az kef çəkin. Həqiqətən, siz günahkarlarsınız!

وَاِذَا ق۪يلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّب۪ينَ ﴿٤٩﴾
O gün, vay halına yalan sayanların! ← Onlara: " Rüku edin (Əyilin)!"-deyildiyi zaman rüku etməzlər!

فَبِاَيِّ حَد۪يثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾
Ondan (Qurandan) sonra daha hansı kəlama inanacaqlar?!

سُورَةُ النَّبَإِ ﴿٧٨﴾

ən-Nəbə’ (Böyük xəbər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 40 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾
Böyük xəbər (qiyamət günü) haqqında! ← Onlar bir-birindən nə haqqında soruşurlar?

اَلَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾
Xeyr, onlar mütləq biləcəklər! ← O (xəbər) ki, onlar onun barəsində ixtilafdadırlar.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ﴿٧﴾
Dağları da dirək?! ← Yeri döşək etmədikmi?! ← Sonra yenə xeyr, mütləq biləcəklər!

وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾
Gecəni isə örtük etdik. ← Yuxunuzu da rahatlıq etdik. ← Sizi də cüt-cüt yaratdıq.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾
Üstünüzdə yeddi möhkəm (göy) qurduq. ← Gündüzü də ruzi qazanma vaxtı etdik.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾ وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَآءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾
Buludlardan da şırıl-şırıl tökülən su endirdik ki, ← Və çox parlaq bir çıraq yaratdıq.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَنَّاتٍ اَلْفَافًا ﴿١٦﴾ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾
Həqiqətən, ayırd etmə günü müəyyən vaxtdır! ← sarmaşan bağlar da! ← onunla dən və bitki yetişdirək;

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَاْتُونَ اَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ﴿١٩﴾
Göy açılacaq və qapı-qapı olacaqdır. ← Sur çalınacağı gün, dərhal dəstə-dəstə gələcəksiniz.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِلطَّاغِينَ مَاٰبًا ﴿٢٢﴾
(O,) azğınların məskənidir.← Həqiqətən, Cəhənnəm pusqudur!← Dağlar yeridiləcək və ilğıma dönəcəkdir.

لَابِثِينَ فِيهَآ اَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾
Orada nə bir sərinlik, nə də içəcək bir şey tapacaqlar; ← Orada əsrlər boyu qalacaqlar.

اِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَآءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾
Uyğun bir cəza olaraq! ← Qaynar sudan və irindən başqa!

اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾
Ayələrimizi də qətiyyətlə təkzib edirdilər. ← Həqiqətən onlar haqq-hesab çəkiləcəyinə ümid bəsləmirdilər.

وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾
Elə isə, dadın (əzabı). Sizə, əzabdan başqa bir şey artırmayacağıq!← Axı hər şeyi yazıb saymışıq.

اِنَّ لِلْمُتَّق۪ينَ مَفَازًاۙ ﴿٣١﴾ حَدَٓائِقَ وَاَعْنَابًاۙ ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ اَتْرَابًاۙ ﴿٣٣﴾
Həqiqətən, müttəqilər üçün nicat yeri, ← bağçalar və üzümlüklər, ← dolğun döşlü həmyaşıd qızlar,

وَكَأْسًا دِهَاقًاۜ ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ ف۪يهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًاۚ ﴿٣٥﴾
doldurulmuş qədəhlər (vardır)! ← Orada nə boş söz, nə də yalan eşidəcəklər;

جَزَٓاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَٓاءً حِسَابًاۙ ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ
Rəbbindən mükafat olaraq, artıqlaması ilə verilən bəxşiş olaraq! ← Göylərin, yerin və onların arasındakıların Rəhman olan Rəbbindən!

لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًاۚ ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّاۙ
Onun hüzurunda söz deməyə qadir olmazlar! ← O gün, Ruh və mələklər səf-səf duracaq.

لَا يَتَكَلَّمُونَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾
Rəhmanın izin verdiyi kimsələrdən başqası danışmayacaq, ← o da doğrunu deyəcəkdir!

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ مَاٰبًا ﴿٣٩﴾
Haqq olan gün odur. ← Kim dilərsə, Rəbbinə tərəf qayıdan bir yol tutar!

اِنَّٓا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَر۪يبًاۚ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ
Həqiqətən, Biz sizi yaxın bir əzabla qorxutduq. ← O gün, insan öz əlləri ilə etdiyi əməlləri görəcəkdir.

وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَن۪ي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾
Kafir isə deyəcəkdir: “Kaş mən torpaq olaydım!”

سُورَةُ النَّازِعَاتِ ﴿٧٩﴾

ən-Naziat (Can alanlar) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 46 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًاۙ ﴿١﴾ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًاۙ ﴿٢﴾
And olsun (kafirlərin canını) zorla alanlara; ← And olsun (möminlərin canını) rahatlıqla alanlara;

وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًاۙ ﴿٣﴾ فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًاۙ ﴿٤﴾
And olsun üzdükcə üzənlərə; ← Və ötdükcə ötənlərə;

فَالْمُدَبِّرَاتِ اَمْرًاۢ ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾
Və işi tənzimləyənlərə! ← O gün, sarsılan sarsılacaq, ← onun ardınca bir gürültü olacaqdır!

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ اَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾
O gün, ürəklər qorxub titrəyəcək, ← onun gözləri zəlilcəsinə yerə dikiləcəkdir.

يَقُولُونَ ءَاِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ﴿١١﴾
Onlar deyirlər:“Doğrudanmı biz əvvəlki halımıza qaytarılacağıq? ← Çürümüş sümüklər olduğumuzdamı?”

قَالُوا تِلْكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾
Onlar deyirlər: “Elə isə, o ziyanlı dönüşdür. ← O, yalnız tək bir dəhşətli səsdir!

فَاِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾
Onlar dərhal (qəbirlərindən çıxıb) dümdüz bir yerdə olacaqlar!

هَلْ اَتٰيكَ حَديثُ مُوسٰى ﴿١٥﴾ اِذْ نَادٰيهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾
Bir zaman, Rəbbi ona müqəddəs Tuva vadisində səslənmişdi: ← Musanın hadisəsi sənə gəldimi?

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى ﴿١٧﴾ فَقُلْ هَلْ لَكَ اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾
Və de: “(Günahlardan) təmizlənmək istəyirsənmi? ← “Fironun yanına get. Həqiqətən o, çox həddi aşmışdır.

وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾ فَاَرٰيهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾
Və ona, ən böyük möcüzəni göstərdi. ← Səni Rəbbinə tərəf yönəldim ki, (Ondan) qorxasan?”

فَكَذَّبَ وَعَصٰى ﴿٢١﴾ ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعٰى ﴿٢٢﴾
Sonra geri dönüb tələsdi. ← O isə yalan saydı və (ona) asi oldu.

فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾ فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾
və dedi: “Mən sizin ən uca Rəbbinizəm!” ← Və (əyan-əşrafını) toplayıb (onlara) səsləndi,

فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاُولٰى ﴿٢٥﴾ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشٰى ﴿٢٦﴾
Əlbəttə bunda, qorxan kimsələr üçün ibrət dərsi vardır.← Allah da onu axirət və dünya əzabı ilə yaxaladı.

ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمِ السَّمَٓاءُ بَنٰيهَا ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰيهَا ﴿٢٨﴾
Onun qübbəsini ucaltdı və onu düzəltdi. ← Sizimi yaratmaq çətindir, yoxsa yaratmış olduğu göyü?

وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحٰيهَا ﴿٢٩﴾ وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰيهَا ﴿٣٠﴾
Ondan sonra da yeri döşədi. ← Gecəsini qaranlıq etdi, gündüzünü isə işıqlı etdi?!

اَخْرَجَ مِنْهَا مَٓاءَهَا وَمَرْعٰيهَا ﴿٣١﴾ وَالْجِبَالَ اَرْسٰيهَا ﴿٣٢﴾
Dağları da bərkitdi; ← Ondan suyunu və otlağını çıxartdı.

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾ فَاِذَا جَٓاءَتِ الطَّٓامَّةُ الْكُبْرٰى ﴿٣٤﴾
O böyük fəlakət gəldiyi zaman; ← Sizin və heyvanlarınızın istifadə etməyiniz üçün.

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعٰى ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحيمُ لِمَنْ يَرٰى ﴿٣٦﴾
Cəhənnəm də hər görənə görünəcəkdir. ← O gün, insan nələrə səy göstərdiyini yadına salacaqdır.

فَاَمَّا مَنْ طَغٰى ﴿٣٧﴾ وَاٰثَرَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَاِنَّ الْجَحيمَ هِيَ الْمَاْوٰى ﴿٣٩﴾
əlbəttə, onun məskəni Cəhənnəmdir! ← və dünya həyatını üstün tutmuşsa,← Ancaq kim həddi aşmışsa,

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى ﴿٤٠﴾
və nəfsinə, istəklərini qadağan etmişsə,← Amma kim Rəbbinin hüzurunda durmaqdan qorxmuş,

فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَاْوٰى ﴿٤١﴾ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰيهَا ﴿٤٢﴾
Səndən, qiyamətin nə vaxt qopacağı haqqında soruşurlar. ← həqiqətən, onun məskəni Cənnətdir!

فيمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرٰيهَا ﴿٤٣﴾ اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰيهَا ﴿٤٤﴾
Onu sonuna qədər bilmək sənin Rəbbinə məxsusdur. ← Sən onu haradan biləsən?!

اِنَّمَٓا اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَخْشٰيهَا ﴿٤٥﴾
Sən ancaq ondan qorxanları xəbərdar edənsən!

كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحٰيهَا ﴿٤٦﴾
yalnız bir axşam, yaxud bir səhər qədər qaldılar. ← Onu (qiyaməti) gördükləri gün sanacaqlar ki, onlar,

سُورَةُ عَبَسَ ﴿٨٠﴾

Əbəsə (Qaşqabağını tökdü) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 42 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

عَبَسَ وَتَوَلّٰىۙ ﴿١﴾ اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰىۜ ﴿٢﴾

...yanına kor gəldiyinə görə. ← Qaşqabağını töküb üzünü çevirdi...

وَمَا يُدْرٖيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰىۙ ﴿٣﴾ اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰىۜ ﴿٤﴾

Və ya öyüd dinləyəcək və öyüd ona fayda verəcəkdir! ← Nə bilirsən, bəlkə, o təmizlənəcəkdir!

اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰىۙ ﴿٥﴾ فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰىۜ ﴿٦﴾

sən üzünü ona tərəf çevirirsən. ← Ehtiyac hiss etməyən kimsəyə gəldikdə,

وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰىۜ ﴿٧﴾ وَاَمَّا مَنْ جَآءَكَ يَسْعٰىۙ ﴿٨﴾

Qaçaraq sənin yanına gələn kimsəyə gəldikdə; ← Onun təmizlənməsindən sənə nə?!

وَهُوَ يَخْشٰىۙ ﴿٩﴾ فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰىۚ ﴿١٠﴾ كَلَّٓا اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾

Xeyr! Həqiqətən, bu bir öyüd-nəsihətdir. ← Sən isə ona məhəl qoymursan! ← Halbuki o qorxaraq (gəlirdi).

فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهُ ﴿١٢﴾ فٖي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍۙ ﴿١٣﴾

(Bu Quran) çox möhtərəm səhifələrdə; ← Kim istəsə, ondan öyüd alar.

مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍۙ ﴿١٤﴾ بِاَيْدٖي سَفَرَةٍۙ ﴿١٥﴾ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾

Çox möhtərəm, çox müti olanların. ← elçilərin əllərindədir; ← yüksək, tərtəmiz (səhifələrdə),

قُتِلَ الْاِنْسَانُ مَٓا اَكْفَرَهُ ﴿١٧﴾ مِنْ اَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾ مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ﴿١٩﴾

Onu nütfədən yaratdı və onu formalaşdırdı.← Onu hansı şeydən yaratdı? ← Ölsün insan! O nə nankordur!

ثُمَّ السَّبٖيلَ يَسَّرَهُ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ اَمَاتَهُ فَاَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾ ثُمَّ اِذَا شَآءَ اَنْشَرَهُ ﴿٢٢﴾

Sonra istədiyi vaxt onu diriltdəcəkdir. ← Sonra onu öldürdü və qəbrə qoydu. ← Sonra yolu ona asanlaşdırdı.

كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَٓا اَمَرَهُ ﴿٢٣﴾ فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهٖۙ ﴿٢٤﴾

Qoy insan öz yeməyinə baxsın!← Xeyr, (Allahın) ona buyurduğunu hələ yerinə yetirməmişdir.

اَنَّا صَبَبْنَا الْمَٓاءَ صَبًّاۙ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّاۙ ﴿٢٦﴾ فَاَنْبَتْنَا فٖيهَا حَبًّاۙ ﴿٢٧﴾

Beləcə, orada dən göyərtdik; ← Sonra yeri çat-çat yardıq. ← Həqiqətən, Biz suyu bol yağdırdıq.

وَعِنَبًا وَقَضْبًاۙ ﴿٢٨﴾ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًاۙ ﴿٢٩﴾ وَحَدَٓائِقَ غُلْبًاۙ ﴿٣٠﴾

sıx-sıx bağlar da; ← zeytun da xurma da; ← Üzüm də, yonca da;

وَفَاكِهَةً وَاَبًّاۙ ﴿٣١﴾ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾

Sizin və heyvanlarınızın istifadəsi üçün! ← meyvələr də ot da (bitirdik);

فَاِذَا جَآءَتِ الصَّٓاخَّةُ ﴿٣٣﴾

Qulaqları kar edən (o dəhşətli səs) gəldiyi zaman;

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخيهِ ﴿٣٤﴾ وَاُمِّه وَاَبيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَاحِبَتِه وَبَنيهِ ﴿٣٦﴾
O gün, insan qaçacaq; Öz qardaşından; → anasından da, atasından da; → zövcəsindən da, oğullarından da!

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَاْنٌ يُغْنيهِ ﴿٣٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾
O gün, onlardan hər birinin yetərincə işi olacaqdır! → O gün, elə üzlər parlayacaq,

ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾
gülləcək, sevinəcəkdir. → O gün elə üzlərin də üstündə toz-torpaq olacaq.

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾
Onları zülmət bürüyəcəkdir. → Onlar əsl kafirlər, günahkarlardır!

﴿٨١﴾ سُورَةُ التَّكْوِيرِ

ət-Təkvir (Sarınıb bükülmək) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 29 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحيمِ

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ وَاِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾
Günəş sarınıb bükülləcəyi zaman; → Ulduzlar səpələnəcəyi zaman;

وَاِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَاِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾
Dağlar yeridiləcəyi zaman; → Boğaz dəvələr başlı-başına qalacağı zaman;

وَاِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾ وَاِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾
Vəhşi heyvanlar bir yerə toplanacağı zaman; → Dənizlər alovlanacağı zaman;

وَاِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَاِذَا الْمَوْءُدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾
Ruhlar (bədənlərlə) cütləşdiriləcəyi zaman; → Diri-diri torpağa gömülən qız uşağı soruşulacağı zaman:

بِاَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾ وَاِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾
"O, hansı günaha görə öldürüldü?"; → Səhifələr açılacağı zaman;

وَاِذَا السَّمَٓاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾ وَاِذَا الْجَحيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾
Göy qopardılacağı zaman; → Cəhənnəm alovlandırılacağı zaman;

وَاِذَا الْجَنَّةُ اُزْلِفَتْ ﴿١٣﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَٓا اَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾
Cənnət yaxınlaşdırılacağı zaman, → hər kəs nə gətirdiyini biləcəkdir!

فَلَٓا اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ﴿١٥﴾ اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِ ﴿١٦﴾
And içirəm yanıb sönən ulduzlara; → Seyr edib gizlənən səyyarələrə;

وَالَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾ وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾
Qaralmaqda olan gecəyə; → Və açılmaqda olan səhərə!

اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَريمٍ ﴿١٩﴾ ذي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكينٍ ﴿٢٠﴾
Həqiqətən o, möhtərəm bir elçinin sözüdür. → (O elçi) qüvvətlidir, ərşin sahibi yanında çox hörmətlidir;

مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِينٍ ﴿٢١﴾ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾
Sizin dostunuz divanə deyildir! ← İtaət ediləndir, həm də etibarlıdır.

وَلَقَدْ رَاٰهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾
O, qeyb barəsində xəsis də deyildir. ← And olsun ki, onu (Cəbraili) açıq üfüqdə gördü.

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿٢٥﴾ فَاَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾
Elə isə, hara gedirsiniz? ← O (Quran) da məlun Şeytanın sözü deyildir.

اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾ لِمَنْ شَاۤءَ مِنْكُمْ اَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾
sizdən, doğru yolda olmaq istəyənlər üçün. ← O, aləmlər üçün ancaq bir öyüd-nəsihətdir;

وَمَا تَشَاۤؤُنَ اِلَّا اَنْ يَشَاۤءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾
Aləmlərin Rəbbi olan Allah istəmədikcə, siz istəyə bilməzsiniz!

﴿٨٢﴾ سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ

əl-İnfitar (Parçalanma) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 19 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِذَا السَّمَاۤءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾ وَاِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ﴿٢﴾
Ulduzlar səpələnəcəyi zaman; ← Göy parçalanacağı zaman;

وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾ وَاِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾
Qəbirlər çevriləcəyi zaman; ← Dənizlər qarışacağı zaman;

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَاَخَّرَتْ ﴿٥﴾ يَاۤ اَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾
Ey insan! Səxavətli Rəbbinə qarşı səni aldadan nədir?← Hər kəs nə etdiyini və nəyi təxirə saldığını biləcəkdir!

اَلَّذِي خَلَقَكَ فَسَوّٰيكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِي اَيِّ صُورَةٍ مَا شَاۤءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾
Səni, istədiyi surətdə formalaşdırdı. ← O ki, səni yaratdı və düzəldib qaydaya (insan şəklinə) saldı.

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ ﴿٩﴾ وَاِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾
Şübhəsiz ki, sizin üstünüzdə nəzarətçilər vardır; ← Xeyr, əslində, siz haqq-hesabı yalan sayırsınız!

كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾
Onlar nə etdiklərinizi bilirlər. ← Çox hörmətli, (əməllərinizi) yazan (mələklər)!

اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾
Əlbəttə, günahkarlar da Cəhənnəmdədirlər. ← Həqiqətən, yaxşılar Cənnətdədirlər.

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَاۤئِبِينَ ﴿١٦﴾
Onlar oradan çıxan deyillər! ← Haqq-hesab günü ora daxil olacaqlar.

وَمَاۤ اَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٧﴾ ثُمَّ مَاۤ اَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٨﴾
Sonra, sən nə bilirsən ki, haqq-hesab günü nədir?! ← Sən nə bilirsən ki, haqq-hesab günü nədir?!

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْـًٔا وَالْاَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ ﴿١٩﴾
Axı o gün iş (hökm) Allahındır! ← O gün, heç kəs heç kəsə, heç cür fayda verə bilməz.

﴿٨٣﴾ سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

əl-Mutəffifin (Çəkidə və ölçüdə aldadanlar) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 36 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ اَلَّذِينَ اِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾
O kəslər ki, insanlardan ölçüb aldıqları zaman tam ölçüb alar, ← Vay halına çəkidə və ölçüdə aldadanların!

وَاِذَا كَالُوهُمْ اَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ اَلَا يَظُنُّ اُولٰئِكَ اَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾
Onlar düşünmürlərmi ki, özləri diriləcəklər?; ← onlar üçün ölçdükdə və ya çəkdikdə isə (onu) əskildərlər.

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾
O gün insanlar, aləmlərin Rəbbinin hüzurunda duracaqlar! ← Böyük bir gün üçün!

كَلَّا اِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَا اَدْرٰيكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾
Sən nə bilirsən ki, Siccin nədir?! ← Xeyr! Şübhəsiz ki, günahkarların kitabı (əməl dəftəri) Siccindədir!

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾
O gün, vay halına yalan sayanların! ← Yazılı bir kitabdır!

اَلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾ وَمَا يُكَذِّبُ بِهٖ اِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ اَثِيمٍ ﴿١٢﴾
Onu, ancaq hər bir günahkar həddini aşan yalan sayar. ← O kəslər ki, haqq-hesab gününü yalan sayarlar;

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾
"Əvvəlkilərin əfsanələridir!"-deyər. ← Ayələrimiz ona oxunduğu zaman:

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾
Xeyr. Əslində onların qəlblərinin üstünü, qazandıqları (günahlar) bürümüşdür.

كَلَّا اِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ اِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾
Sonra onlar Cəhənnəmə girəcəklər. ← Xeyr, o gün, onlar Rəbbindən pərdələnmişdirlər!

ثُمَّ يُقَالُ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهٖ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّا اِنَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾
Xeyr! Şübhəsiz ki, yaxşıların kitabı İlliyyundadır! ← Sonra deyiləcəkdir: "Bu, yalan saydığınız şeydir!"

وَمَا اَدْرٰيكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٢٠﴾
Yazılı bir kitabdır. ← Sən nə bilirsən ki, İlliyyun nədir?!

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾ اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾
Həqiqətən, yaxşılar Nəim (cənnətlərin)dədirlər. ← Onu, yaxınlaşdırılmışlar görərlər!

عَلَى الْاَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾
Sən onların üzlərində Nəimin parıltısını görərsən! ← Taxtlar üstündə tamaşa edəcəklər.

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿٢٥﴾ خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾
Onun möhrü müşkdür. Qoy yarışanlar onun üçün yarışsınlar! ← Onlara, möhürlü şərabdan içirdiləcəkdir.

وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍۙ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

O elə bir çeşmədir ki, yaxınlaşdırılanlar ondan içər. ← Ona təsnim (suyu)dən qatılmışdır.

اِنَّ الَّذِينَ اَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

Həqiqətən, günahkarlar iman gətirmiş kimsələrə gülürdülər.

وَاِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾ وَاِذَا انْقَلَبُوٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

Ailələrinin yanına qayıtdıqda da fərəhlə qayıdırdılar.← Onların yanından keçərkən bir-birinə qaş-göz edirdilər.

وَاِذَا رَاَوْهُمْ قَالُوٓا اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ لَضَٓالُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَٓا اُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾

Halbuki onlara nəzarətçi göndərilməmişdilər. ← Onları gördükdə deyirdilər: "Doğrusu, bunlar azanlardır!"

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾ عَلَى الْاَرَآئِكِۙ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾

Onlar taxtlar üstündə baxacaqlar; ← Bu gün isə, möminlər kafirlərə güləcəklər.

هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

Kafirlər, gördükləri işlərin cəzasını aldılarmı?!

﴿٨٤﴾ سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

əl-İnşiqaq (Yarılma) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 25 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اِذَا السَّمَٓاءُ انْشَقَّتْ ﴿١﴾ وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾

Və Rəbbini eşidib itaət etdiyi (zaman); ← Göy yarılacağı zaman;

وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَاَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾

Və Rəbbini eşidib itaət edəcəyində! ← İçində olanları atıb boşaldacağında; ← Yer uzanıb düz olacağı zaman;

يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ اِنَّكَ كَادِحٌ اِلٰى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾

Ona da qovuşacaqsan! ← Ey insan! Sən Rəbbinə doğru çalışıb çabalayırsan.

فَاَمَّا مَنْ اُو۫تِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِۙ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًاۙ ﴿٨﴾

O, yüngül hesaba çəkiləcəkdir. ← Ancaq kimin kitabı sağ əlinə verilmişsə,

وَيَنْقَلِبُ اِلٰٓى اَهْلِه۪ مَسْرُورًاۜ ﴿٩﴾ وَاَمَّا مَنْ اُو۫تِيَ كِتَابَهُ وَرَٓاءَ ظَهْرِهِۙ ﴿١٠﴾

Ancaq kimin kitabı arxa tərəfindən verilmişsə, ← Və o, ailəsinin yanına sevinclə qayıdacaqdır!

فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًاۙ ﴿١١﴾ وَيَصْلٰى سَعِيرًاۜ ﴿١٢﴾

və Cəhənnəmə girəcəkdir! ← o, ölüm diləyəcək,

اِنَّهُ كَانَ ف۪ٓي اَهْلِه۪ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

Həqiqətən O, (dünyada) öz ailəsi arasında sevincli idi.

انَّهُ ظَنَّ اَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾ بَلٰىۚ اِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِه۪ بَص۪يرًاؕ ﴿١٥﴾ فَلَٓا اُقْسِمُ بِالشَّفَقِۙ ﴿١٦﴾

And içirəm şəfəqə; ← Xeyr! Həqiqətən, Rəbbi onu görürdü. ← O zənn etdi ki, qayıtmayacaqdır.

وَالَّيْلِ وَمَا وَسَقَۙ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَۙ ﴿١٨﴾ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍؕ ﴿١٩﴾

Siz haldan-hala düşəcəksiniz! ← Bədirlənməkdə olan aya! ← Gecəyə və qoynuna aldıqlarına;

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَۙ ﴿٢٠﴾ وَاِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

Özlərinə Quran oxunduğu zaman səcdə etmirlər. ← Onlara nə olub ki, iman gətirmirlər?

بَلِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

Halbuki Allah, nəyi gizlətdiklərini yaxşı bilir! ← Əksinə, kafir olanlar yalanlayırlar.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَل۪يمٍۙ ﴿٢٤﴾

Onlara şiddətli bir əzabla müjdə ver!

اِلَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

Onlar üçün minnətsiz mükafat vardır! ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlər müstəsnadır!

﴿٨٥﴾ سُورَةُ الْبُرُوجِ

əl-Buruc (Bürclər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 22 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَالسَّمَٓاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِۙ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِۙ ﴿٢﴾

And olsun vəd olunmuş günə; ← And olsun bürclər sahibi göyə;

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍۜ ﴿٣﴾ قُتِلَ اَصْحَابُ الْاُخْدُودِۙ ﴿٤﴾ اَلنَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِۙ ﴿٥﴾

Yanacaqla alovlandırılmış (xəndək).←Xəndək sahibləri öldürüldülər.←And olsun şahidlik edənə və şahidlik edilənə!

اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌۙ ﴿٦﴾ وَهُمْ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِن۪ينَ شُهُودٌۜ ﴿٧﴾

və onlar möminlərə etdiklərinə tamaşa edirdilər. ← O zaman onlar onun ətrafında oturmuşdular,

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّٓا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَز۪يزِ الْحَم۪يدِۙ ﴿٨﴾

Ancaq və ancaq, qüdrətli (və) şükrə layiq olan Allaha iman gətirdiklərinə görə onlardan intiqam alırdılar.

اَلَّذ۪ي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَه۪يدٌۜ ﴿٩﴾

Axı Allah hər şeyə şahiddir! ← O (Allah) ki, göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur.

اِنَّ الَّذ۪ينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِن۪ينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا

sonra tövbə etməzlər; ← Şübhəsiz, o kəslər ki, mömin kişiləri və mömin qadınları bəlaya düçar edərlər,

فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَر۪يقِۜ ﴿١٠﴾

Onlar üçün yandırıb-yaxan atəş əzabı da var. ← onlar üçün cəhənnəm əzabı var.

اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

onlar üçün, altından çaylar axan cənnətlər vardır. ← İman gətirib yaxşı əməllər edən kimsələrə gəldikdə,

ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَب۪يرُۜ ﴿١١﴾

Böyük uğurdur budur!

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾
Həqiqətən O, yoxdan var edir və təkrar diriltdir! ← Həqiqətən, sənin Rəbbinin intiqamı şiddətlidir!

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾
Ərşin sahibidir, şanlı-şərəflidir! ← Və O, çox bağışlayandır, çox sevəndir;

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلْ أَتَيكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾
Firon və Səmudun? ← Orduların hadisəsi sənə gəldimi?; ← İstədiyini edəndir.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ مِنْ وَرَآئِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾
Allah isə, onları arxadan əhatə etmişdir! ← Xeyr, kafir olanlar təkzib etməkdədirlər.

بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾
Qorunan lövhə (Lövhi-məhfuz)dadır! ← Xeyr, o, şanlı-şərəfli Qurandır!

﴿٨٦﴾ سُورَةُ الطَّارِقِ

ət-Tariq (Gecə gələn) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 17 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَآءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾ وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾
Sən nə bilirsən ki, gecə yolçusu nədir?! ← And olsun göyə və gecə yolçusuna!

اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾ اِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾
Elə kimsə yoxdur ki, onun üstündə bir nəzarətçi olmasın! ← (O,) parlaq ulduzdur!

فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِنْ مَآءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾
O, axıb tökülən bir sudan yaradılmışdır. ← Elə isə, insan nədən yaradıldığına bir baxsın!

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَآئِبِ ﴿٧﴾ اِنَّهُ عَلٰى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾
Həqiqətən, O (Allah), onu yenidən diriltməyə qadirdir! ← Bel sümüyü və köks sümüyünün arasından çıxar!

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَآئِرُ ﴿٩﴾ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾
Beləcə, onun nə bir qüvvəsi, nə də bir köməkçisi olar! ← O gün, sirlər sınaqdan keçiriləcək.

وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾ وَالْاَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾ اِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾
Həqiqətən o, ayırd edən kəlamdır!← And olsun yarılan yerə! ← And olsun qayıdışı olan göyə;

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾ اِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾
Həqiqətən, onlar hiylə qururlar. ← O, əyləncə də deyildir!

وَاَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ اَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾
Elə isə, kafirlərə möhlət ver! Onlara azacıq möhlət ver! ← Mən də hiylə qururam.

﴿٨٧﴾ سُورَةُ الْاَعْلٰى

əl-Ə’la (Ən uca) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 19 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلٰىۙ ﴿١﴾ اَلَّذ۪ي خَلَقَ فَسَوّٰىۖ ﴿٢﴾

O (Rəbbin) ki, yaratdı və nizama saldı. ← Ən uca olan Rəbbinin adını təsbih et!

وَالَّذ۪ي قَدَّرَ فَهَدٰىۖ ﴿٣﴾ وَالَّذ۪ٓي اَخْرَجَ الْمَرْعٰىۖ ﴿٤﴾

O (Rəbbin) ki, otlağı çıxartdı. ← O (Rəbbin) ki, müəyyən etdi və yol göstərdi.

فَجَعَلَهُ غُثَٓاءً اَحْوٰىؕ ﴿٥﴾ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰىٓۙ ﴿٦﴾

Biz sənə (Quranı) oxudacağıq, sən də unutmayacaqsan; ← Və onu qara samana çevirdi.

اِلَّا مَا شَٓاءَ اللّٰهُؕ اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفٰىؕ ﴿٧﴾

Şübhəsiz ki, O, aşkarı və gizli olanı bilir! ← Allahın dilədiyi istisnadır!

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرٰىۚ ﴿٨﴾ فَذَكِّرْ اِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرٰىؕ ﴿٩﴾

Elə isə, əgər nəsihət etmək fayda versə, öyüd-nəsihət ver! ← Sənə, ən asan olanı asanlaşdırarıq.

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشٰىۙ ﴿١٠﴾ وَيَتَجَنَّبُهَا الْاَشْقٰىۙ ﴿١١﴾

Bədbəxt isə ondan qaçacaqdır. ← (Allahdan) qorxan kimsə öyüd-nəsihət qəbul edəcəkdir!

اَلَّذ۪ي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰىۚ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ ف۪يهَا وَلَا يَحْيٰىؕ ﴿١٣﴾

Sonra orada nə öləcək, nə də yaşayacaqdır! ← O (bədbəxt) ki, ən böyük atəşə girəcəkdir.

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰىۙ ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّه۪ فَصَلّٰىؕ ﴿١٥﴾

və Rəbbinin adını zikr edib namaz qılar! ← O kimsə nicat tapar ki, təmizlənər,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَاۘ ﴿١٦﴾ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَاَبْقٰىؕ ﴿١٧﴾

Halbuki axirət daha xeyirli və daha əbədidir. ← Əksinə, siz dünya həyatını üstün tutursunuz!

اِنَّ هٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْاُولٰىۙ ﴿١٨﴾ صُحُفِ اِبْرٰه۪يمَ وَمُوسٰى ﴿١٩﴾

İbrahimin və Musanın kitablarında! ← Həqiqətən, bu, əvvəlki kitablarda vardır;

﴿٨٨﴾ سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

əl-Ğaşiyə (Bürüyən) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 26 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

هَلْ اَتٰيكَ حَد۪يثُ الْغَاشِيَةِۜ ﴿١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌۙ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌۙ ﴿٣﴾

Çalışıb yorulacaq; ← O gün, üzlər zəlil olub yerə dikiləcək; ← Bürüyənin xəbəri sənə gəldimi?

تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةًۙ ﴿٤﴾ تُسْقٰى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍۜ ﴿٥﴾ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَر۪يعٍۙ ﴿٦﴾

Onlar üçün quru tikandan başqa yemək olmayacaqdır.← Qaynar bulaqdan içirdiləcəklər.←Yanar oda girəcəkdir;

لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْن۪ي مِنْ جُوعٍۜ ﴿٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌۙ ﴿٨﴾

O gün, (bir çox) üzlər sevinəcək, ← (O yemək onlara) nə qüvvət verər, nə də aclıqdan qurtarar.

لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌۙ ﴿٩﴾ ف۪ي جَنَّةٍ عَالِيَةٍۙ ﴿١٠﴾ لَا تَسْمَعُ ف۪يهَا لَاغِيَةًۜ ﴿١١﴾

Orada boş bir söz eşitməyəcəkdir. ← Yüksək Cənətdədir, ← zəhmətindən razı qalacaqdır;

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾ وَاَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾

Orada axar bulaq var; ← Orada uca taxtlar var; ← Düzülmüş piyalələr də var;

وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾

Yan-yana qoyulmuş balışlar var; ← Və döşənmiş xalılar vardır!

اَفَلَا يَنْظُرُونَ اِلَى الْاِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَاِلَى السَّمَآءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

Dəvəyə baxmırlarmı ki, necə yaradılmışdır? ← Göyə (baxmırlar ki) necə ucaldılmışdır?

وَاِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَاِلَى الْاَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

Dağlara da (baxmırlar ki) necə dikəldilmişdir? ← Və yerə (baxmırlar ki) necə döşədilmişdir?

فَذَكِّرْ اِنَّمَآ اَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾

Sən öyüd-nəsihət ver. Sən ancaq öyüd-nəsihət verənsən! ← Onların üzərində hökmdar deyilsən!

اِلَّا مَنْ تَوَلّٰى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ اللّٰهُ الْعَذَابَ الْاَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

Ancaq kim üz döndərib inkar edərsə, ← Allah onu ən böyük əzaba düçar edər!

اِنَّ اِلَيْنَآ اِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

Şübhəsiz ki, onların axır dönüşü Bizədir! ← Sonra əlbəttə onlarla haqq-hesab çəkmək də Bizə aiddir!

﴿٨٩﴾ سُورَةُ الْفَجْرِ

əl-Fəcr (Dan yeri) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 30 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾

And olsun dan yerinə; ← And olsun on gecəyə; ← And olsun cütə və təkə;

وَالَّيْلِ اِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾ هَلْ فِي ذٰلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ﴿٥﴾

And olsun keçib getməkdə olan gecəyə! ← Bunda, ağıl sahibi üçün and varmı?!

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾ اِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾

Görmədinmi ki, Rəbbin necə etdi Ad (qövmünə)?! ← Sütunlar sahibi İrəmə?!

اَلَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾

Hansı ki, məmləkətlər arasında onun kimisi yaradılmadı. ← Vadidə qayaları ovan Səmuda da?!

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْاَوْتَادِ ﴿١٠﴾ اَلَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١١﴾

Saysız-hesabsız ordular sahibi Firona da?! ← O kəslər ki, məmləkətlərdə həddi aşdılar,

فَاَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾

və oralarda çoxlu fitnə-fəsad törətdilər. ← Nəhayət, Rəbbin onlara əzab qamçısı endirdi.

اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin nəzarət edir.

فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ

və ona ehtiram edib, ona bir nemət versə, ← İnsana gəldikdə, nə zaman ki Rəbbi onu imtahan etsə,

فَيَقُولُ رَبّ۪ي اَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾

dərhal o: “Rəbbim mənə ehtiram göstərdi!” - deyər.

وَاَمَّٓا اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبّ۪ٓي اَهَانَنِ ﴿١٦﴾

dərhal deyər: “Rəbbim məni alçaltdı!” ← Amma nə zaman ki (Rəbbin) onu imtahana çəkib ruzisini əskiltsə:

كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَت۪يمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَٓاضُّونَ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْك۪ينِ ﴿١٨﴾

Bir-birinizi də yoxsulu yedirtməyə rəğbətləndirmirsiniz. ← Xeyr! Əksinə, siz yetimə hörmət etmirsiniz.

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ اَكْلًا لَمًّا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

Mal-mülkü də böyük bir sevgi ilə sevirsiniz. ← Mirası isə hərisliklə yeyirsiniz.

كَلَّٓا اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَٓاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

Və də Rəbbin və səf-səf düzülmüş mələklər gəldiyində; ← Xeyr! Yer dağılıb parça-parça olduğu zaman;

وَج۪ٓيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ وَاَنّٰى لَهُ الذِّكْرٰى ﴿٢٣﴾

Bəs xatırlamağın ona nə faydası var?! ← Cəhənnəmin də gətiriləcəyi gün - məhz o gün insan xatırlayacaqdır.

يَقُولُ يَا لَيْتَن۪ي قَدَّمْتُ لِحَيَات۪ي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ اَحَدٌ ﴿٢٥﴾

O gün heç kəs, Onun əzab verdiyi kimi əzab verə bilməz! ← O deyəcəkdir: “Kaş, həyatım üçün (yaxşı işlər) göndərəydim!”

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُٓ اَحَدٌ ﴿٢٦﴾ يَٓا اَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾

“Ey arxayın olan nəfs (kimsə)! ← Heç kəs Onun zəncirlədiyi kimi zəncirləyə bilməz!

اِرْجِع۪ٓي اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَادْخُل۪ي ف۪ي عِبَاد۪ي ﴿٢٩﴾ وَادْخُل۪ي جَنَّت۪ي ﴿٣٠﴾

Və cənnətimə daxil ol!”← Beləcə, bəndələrimin arasına daxil ol!← Razı qalaraq, razı salaraq Rəbbinə dön!

سُورَةُ الْبَلَدِ ﴿٩٠﴾

əl-Bələd (Şəhər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 20 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

لَٓا اُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ وَاَنْتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

Sən də bu şəhərdə yaşayırsan; ← And içirəm bu şəhərə!

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ ف۪ي كَبَدٍ ﴿٤﴾

Biz insanı çətinlik içində yaratdıq! ← And içirəm ataya və onun övladına ki,

اَيَحْسَبُ اَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ﴿٥﴾ يَقُولُ اَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا ﴿٦﴾

O deyir: “Mən xeyli var-dövlət sərf etmişəm!” ← O, heç kəsin ona gücü çatmayacağınımı zənn edir?

اَيَحْسَبُ اَنْ لَمْ يَرَهُٓ اَحَدٌ ﴿٧﴾

O, heç kəsin onu görmədiyinimi zənn edir?!

أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾
Dil və iki dodaq da?! ← Biz ona iki göz vermədikmi?!

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾
O isə, sərt yoxuşu keçə bilmədi ← Və onu iki yoxuşlu yolu yönəltdik.

وَمَآ أَدْرَيكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾ فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾
Yaxud aclıq günündə yemək verməkdir; ← Bir kölə azad etməkdir; ← Sən nə bilirsən ki, sərt yoxuş nədir?!

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾
Və ya (aclıqdan) yerə sərilmiş bir kasıba! ← Qohumluq əlaqəsi çatan bir yetimə;

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾
bir-birinə səbr tövsiyə edər və mərhəmət tövsiyə edərlər! ← Sonra o kimsələrdən olmalıdır ki, iman gətirər,

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾
Ayələrimizi inkar edənlərə gəldikdə, onlar sol tərəf sahibləridir! ← Onlar sağ tərəf sahibləridir!

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾
Onların üzərini od örtəcəkdir!

﴿٩١﴾ سُورَةُ الشَّمْسِ

əş-Şəms (Günəş) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 15 ayədir)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَيهَا ﴿١﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَيهَا ﴿٢﴾
And olsun onun ardınca çıxan aya; ← And olsun günəşə və onun işığına;

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّيهَا ﴿٣﴾ وَالَّيْلِ إِذَا يَغْشَيهَا ﴿٤﴾ وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنَيهَا ﴿٥﴾
And olsun göyə və onu qurana; ← And olsun onu örtən gecəyə; ← And olsun onu parlaq edən gündüzə;

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَيهَا ﴿٦﴾ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيهَا ﴿٧﴾
And olsun nəfsə və ona biçim verənə; ← And olsun yerə və onu döşəyənə;

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَيهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيهَا ﴿٩﴾
Onu (nəfsini) təmizləyən kimsə nicat tapmışdır! ← Və ona günahlarını və çəkinməsini təlqin edənə!

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيهَا ﴿١٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَيهَا ﴿١١﴾
Səmud (qövmü), azğınlıqları üzündən təkzib etdi. ← Onu batıran kimsə isə, ziyana uğramışdır.

إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَيهَا ﴿١٢﴾
Onların ən bədbəxti qalxdığı zaman,

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللهِ نَاقَةَ اللهِ وَسُقْيَيهَا ﴿١٣﴾
“Allahın dişi dəvəsinə və onun su içməsinə (mane olmayın)!” ← Allahın peyğəmbəri onlara demişdi:

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ
Rəbbi də günahlarına görə onların kökünü kəsdi, ← Ancaq onu yalançı saydılar və onu kəsdilər.

فَسَوَّيهَا ﴿١٤﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَيهَا ﴿١٥﴾
(Allah), onun nəticəsindən də qorxmaz! ← və oranı dümdüz etdi.

سُورَةُ الَّيْلِ ﴿٩٢﴾

əl-Leyl (Gecə) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 21 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰىۙ ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰىۙ ﴿٢﴾

And olsun işıqlanmaqda olan gündüzə; ← And olsun (zülmətə) bürüməkdə olan gecəyə;

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰىۙ ﴿٣﴾ اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰىۜ ﴿٤﴾

Həqiqətən sizin can atdığınız şeylər müxtəlif cürdür! ← And olsun erkəyi və dişini yaradana!

فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰىۙ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰىۙ ﴿٦﴾

və ən gözəl olanı təsdiq etsə, ← Ancaq kim (haqqını) versə, (Allahdan) qorxsa,

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰىۜ ﴿٧﴾ وَاَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰىۙ ﴿٨﴾

Ancaq kim xəsislik etsə və möhtac olmadığını sansa, ← Ən asan olanı ona asanlaşdırarıq!

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰىۙ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرٰىۜ ﴿١٠﴾

ona da, ən çətin (yolda getməyi) asanlaşdırarıq. ← və ən gözəl olanı yalan saysa,

وَمَا يُغْن۪ي عَنْهُ مَالُهُٓ اِذَا تَرَدّٰىۜ ﴿١١﴾ اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰىۘ ﴿١٢﴾

Bizim öhdəmizə düşən, doğru yolu göstərməkdir! ← (Cəhənnəmə) düşəcəyi zaman, malı ona fayda verməz.

وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُو۫لٰى ﴿١٣﴾ فَاَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰىۚ ﴿١٤﴾

Mən sizi, alovlanan bir atəşlə qorxutdum. ← Şübhəsiz axirət də Bizimdir, dünya da!

لَا يَصْلٰيهَٓا اِلَّا الْاَشْقٰىۙ ﴿١٥﴾ اَلَّذ۪ي كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۜ ﴿١٦﴾

O kimsə ki, (haqqı) yalan saydı və üz döndərdi! ← Ora ancaq ən bədbəxt kimsə daxil olar.

وَسَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقٰىۙ ﴿١٧﴾ اَلَّذ۪ي يُؤْت۪ي مَالَهُ يَتَزَكّٰىۚ ﴿١٨﴾

O kimsə ki, malını verib təmizlənər,← (Allahdan) ən çox qorxan isə ondan uzaqlaşdırılar.

وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزٰىۙ ﴿١٩﴾

və onun yanında, heç kimin əvəzi veriləsi bir neməti yoxdur.

اِلَّا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰىۚ ﴿٢٠﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضٰى ﴿٢١﴾

Və mütləq, o razı qalacaqdır! ← Ancaq ən uca olan Rəbbinin camalını dilədiyi üçün (o belə edər).

سُورَةُ الضُّحٰى ﴿٩٣﴾

əz-Zuha (Səhər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَالضُّحٰىۙ ﴿١﴾ وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰىۙ ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰىۜ ﴿٣﴾

Rəbbin səni tərk etmədi və sənə acığı tutmadı. ← And olsun sakitləşməkdə olan gecəyə! ← And olsun səhərə!

وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْاُولٰى ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ﴿٥﴾
Həqiqətən, Rəbbin sənə bəxş edəcək və razı qalacaqsan! ← Əlbəttə axirət sənə dünyadan daha xeyirlidir!

اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوٰى ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَٓالًّا فَهَدٰى ﴿٧﴾
Səni çaşqın vəziyyətdə tapıb haqq yolu göstərdi! ← O səni yetim ikən tapıb sığınacaq vermədimi?!

وَوَجَدَكَ عَٓائِلًا فَاَغْنٰى ﴿٨﴾ فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾
Yetimə gəldikdə, (ona) xor baxma! ← Səni yoxsul bir vəziyyətdə tapıb zəngin etdi!

وَاَمَّا السَّٓائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾
Və Rəbbinin nemətindən danış! ← Dilənçiyə gəldikdə, (onu) qovma!

﴿٩٤﴾ سُورَةُ الشَّرْحِ

əl-İnşirah (Açılma) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾
Və yükünü səndən götürdük! ← Sənin üçün köksünü açmadıqmı?!

اَلَّذٖٓي اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾
Sənin üçün şanını da ucaltdıq! ← O (yük) ki, sənin belini bükmüşdü.

فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾
Həqiqətən, çətinliyin yanında bir asanlıq vardır! ← Şübhəsiz ki, çətinliyin yanında bir asanlıq vardır!

فَاِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ ﴿٧﴾ وَاِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾
Və Rəbbinə yalvar! ← (İşlərdən) azad olduğun zaman qalx (ibadət et)!

﴿٩٥﴾ سُورَةُ التِّينِ

ət-Tin (Əncir) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾ وَطُورِ سٖينٖينَ ﴿٢﴾ وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَمٖينِ ﴿٣﴾
And olsun bu təhlükəsiz şəhərə! ← And olsun Sinay dağına! ← And olsun əncirə və zeytuna!

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فٖٓي اَحْسَنِ تَقْوٖيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلٖينَ ﴿٥﴾
Sonra onu rəzillərin ən rəzilinə çevirdik! ← İnsanı ən gözəl surətdə yaratdıq!

اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾

Onlar üçün isə münnətsiz mükafat vardır. ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlər (bundan) müstəsnadır!

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

Allah, hakimlərin ən yaxşı hakimi deyilmi?! ← Bəs daha sonra səni, dini yalan saymağa nə vadar etdi?!

﴿٩٦﴾ سُورَةُ الْعَلَقِ

əl-Ələq (Laxtalanmış qan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 19 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾

O, insanı laxtalanmış qandan yaratdı. ← Yaradan Rəbbinin adı ilə oxu!

اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ﴿٣﴾ اَلَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾

O (Rəbbin) ki, qələmlə (yazmağı) öyrətdi. ← Oxu! Axı sənin Rəbbin ən böyük kərəm sahibidir!

عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾ كَلَّا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى ﴿٦﴾

Xeyr, həqiqətən insan azğınlıq edər. ← İnsana, bilmədiyi şeyləri öyrətdi.

اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰى ﴿٧﴾ اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰى ﴿٨﴾

Şübhəsiz ki, axır dönüş Rəbbinədir! ← Ona görə ki, özünün zəngin olduğunu görür!

اَرَاَيْتَ الَّذِي يَنْهٰى ﴿٩﴾ عَبْدًا اِذَا صَلّٰى ﴿١٠﴾

Namaz qılmaqda olan bir bəndəyə?← Gördünmü o kimsəni ki, mane olur;

اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰى ﴿١١﴾ اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى ﴿١٢﴾

yaxud (Allahdan) qorxmağı əmr edirsə (onda necə)?! ← Gördünmü! Əgər (o bəndə) doğru yoldadırsa,

اَرَاَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿١٣﴾ اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى ﴿١٤﴾

bilmirmi ki, Allah görür?! ← Gördünmü! Əgər yalan sayır və üz döndərirsə,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾

mütləq kəkilindən tutub (onu Cəhənnəmə sürükləyəcəyik); ← Xeyr! Əgər (buna) son qoymasa,

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾

Qoy özünün tərəfdarlarını çağırsın! ← Yalançı, günahkar kəkilindən!

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾ كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

Yox! Ona uyma! (Rəbbinə) səcdə et və (Ona) yaxınlaş! ← Biz də zəbaniləri (əzab mələklərini) çağıracağıq!

﴿٩٧﴾ سُورَةُ الْقَدْرِ

əl-Qədr (Qədr gecəsi) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِنَّٓا اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾

Sən nə bilirsən ki, Qədr gecəsi nədir?! ← Həqiqətən, Biz onu (Quranı) Qədr gecəsində nazil etdik!

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ

Onda (gecə), mələklər və ruh (Cəbrail) Rəbbinin izni ilə enərlər; ← Qədr gecəsi min aydan daha xeyirlidir!

مِنْ كُلِّ اَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلَامٌ هِيَ حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

O (gecə), dan yeri sökülənə qədər əmin-amanlıqdır! ← Hər iş üçün.

﴿٩٨﴾ سُورَةُ الْبَيِّنَةِ

əl-Bəyyinə (Açıq-aydın dəlil) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتّٰى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

...onlara açıq bir dəlil gəlməyənə qədər. ← Kitab əhlindən kafir olanlar və müşriklər ayrılan deyildilər...

رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾

Onlarda doğru yazılar vardır. ← (O), pak səhifələri oxuyan, Allah tərəfindən (göndərilən) peyğəmbərdir.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾

Kitab əhli, yalnız özlərinə açıq-aydın dəlil gəldikdən sonra (dində) ayrılığa düşdülər.

وَمَٓا اُمِرُوٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

dini yalnız Ona məxsus edərək; ← Halbuki sadəcə olaraq onlara əmr edilmişdi ki, Allaha ibadət etsinlər;

حُنَفَٓاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

Doğru din budur! ← batildən haqqa dönərək! Və namazı qılıb zəkatı versinlər.

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ

cəhənnəm odu içindədirlər. ← Həqiqətən, kitab əhlindən kafir olanlar və müşriklər,

خَالِدِينَ فِيهَا اُولٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾

Məhz onlar, yaradılmışların ən pisidirlər. ← Orada əbədi qalacaqlar.

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

məhz onlar yaradılmışların ən yaxşılarıdır. ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlərə gəldikdə,

جَزَٓاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

onun (ağacları) altından çaylar axar. ← Onların Rəbbi qatındakı mükafatı Ədn cənnətləridir ki,

خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

Bu, Rəbbindən qorxan kəslər üçündür!←Allah onlardan razı, onlar da Ondan razıdırlar.← Orada əbədi qalacaqlar.

﴿٩٩﴾ سُورَةُ الزَّلْزَالِ

əz-Zilzal (Zəlzələ) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَاۙ ﴿١﴾ وَاَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَاۙ ﴿٢﴾

Və yer öz yükünü çıxartdığında;← Yer, öz titrəməsiylə titrəyəcəyi zaman;

وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَاۚ ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَاۙ ﴿٤﴾

O gün (yer), öz xəbərlərini söyləyəcəkdir. ← İnsan deyəcək: “Ona (bu yerə) nə olub?”

بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَاۜ ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا لِيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾

O gün insanlar, əməllərinin özlərinə göstərilməsi üçün dəstə-dəstə çıxarlar!← Çünki sənin Rəbbin ona vəhy etmişdir.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۜ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

Kim də zərrə qədər pis iş görübsə, onu görəcəkdir.← Kim zərrə qədər yaxşı iş görübsə, onu görəcəkdir.

﴿١٠٠﴾ سُورَةُ الْعَادِيَاتِ

əl-Adiyat (Qaçan atlar) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًاۙ ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًاۙ ﴿٢﴾

Qığılcım qoparan (atlara); ← And olsun tövşüyə-tövşüyə qaçan (atlara);

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًاۙ ﴿٣﴾ فَاَثَرْنَ بِهٖ نَقْعًاۙ ﴿٤﴾

Toz-duman qopardan (atlara); ← Sübh çağı hücum edən (atlara);

فَوَسَطْنَ بِهٖ جَمْعًاۙ ﴿٥﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهٖ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾

həqiqətən, insan öz Rəbbinə qarşı çox nankordur. ← Və onunla (tozanaqla) dəstəyə soxulan (atlara) ki,

وَاِنَّهُ عَلٰى ذٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَاِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

Həqiqətən, ondakı var-dövlət sevgisi də çoxdur! ← Və əlbəttə, özü buna şahiddir.

اَفَلَا يَعْلَمُ اِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِۙ ﴿٩﴾ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِۙ ﴿١٠﴾

Ürəklərdə olanlar da aşkar edildiyində; ← O bilmirmi ki, qəbirlərdə olanlar çıxardılacağı zaman;

اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ ﴿١١﴾

Şübhəsiz, o gün, Rəbbi onlardan xəbərdardır!

سُورَةُ الْقَارِعَةِ ﴿١٠١﴾

əl-Qariə (Ürəkləri qorxuya salan qiyamət) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

اَلْقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾ وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾

Sən nə bilirsən, ürəkləri qorxuya salan nədir?! ← Nədir ürəkləri qorxuya salan?! ← Ürəkləri qorxuya salan!

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾

Dağlar isə didilmiş yun kimi olacaqdır! ← O gün insanlar, ətrafa səpələnmiş kəpənəklər kimi olarlar.

فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾

o, razı qaldığı güzəran içindədir! ← (O gün) tərəzisi ağır gələn kimsəyə gəldikdə,

وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾ فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾

onun anası (məskəni) Haviyədir! ← Tərəzisi yüngül gələn kimsəyə gəldikdə,

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

Çox qızmar bir atəşdir! ← Sən nə bilirsən ki, o (Haviyə) nədir?!

سُورَةُ التَّكَاثُرِ ﴿١٠٢﴾

ət-Təkasur (Çoxluqda yarışmaq) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

hətta qəbirləri ziyarət etdiniz. ← Çoxluqda yarışmaq sizin başınızı o qədər qatdı ki,

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

Sonra yenə xeyr! Siz mütləq biləcəksiniz! ← Xeyr! Siz mütləq biləcəksiniz!

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾

Cəhənnəmi mütləq görəcəksiniz! ← Xeyr, kaş ki, tam yəqinliklə bilsəydiniz!

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

Sonra o gün, nemətlərdən mütləq hesaba çəkiləcəksiniz! ← Sonra, onu mütləq öz gözünüzlə görəcəksiniz!

سُورَةُ الْعَصْر ﴿١٠٣﴾

əl-Əsr (Axşam çağı) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 3 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾
Həqiqətən, insan ziyan içindədir? ← And olsun axşam çağına!

اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾
bir-birinə haqqı tövsiyə edər və səbri tövsiyə edərlər! ← O kəslər müstəsnadır ki, iman gətirib yaxşı işlər görərlər,

سُورَةُ الْهُمَزَة ﴿١٠٤﴾

əl-Huməzə (Qeybətçi) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 9 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ ﴿١﴾ اَلَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾
O kimsə ki, mal yığıb onu dönə-dönə sayar. ← Qeybət edib tənə vuran hər kəsin vay halına!

يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ ﴿٣﴾ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾
Xeyr! O mütləq Hütəməyə atılacaqdır! ← O zənn edər ki, malı onu əbədi yaşadacaqdır.

وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللّٰهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾
Allahın yanar odudur.←Sən nə bilirsən ki, Hütəmə nədir?!

اَلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْئِدَةِ ﴿٧﴾ اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾
O, onların üzərində qapanacaqdır. ← O (od) ki, ürəklərə çatar.

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾
(Onlar Cəhənnəmdə) hündür sütunlara bağlanmış olacaqlar!

سُورَةُ الْفِيل ﴿١٠٥﴾

əl-Fil (Fil) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾
Onların hiyləsini boşa çıxartmadımı?! ← Rəbbinin, fil sahiblərini necə bir hala saldığını görmədinmi?!

وَاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾
(O quşlar) onlara, bişmiş gildən olan daşlar atırdı. ← Onların üstünə qatar-qatar quşlar göndərdi.

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَاْكُولٍ ﴿٥﴾
Beləcə, onları, yeyilmiş əkin yarpağı kimi etdi!

﴿١٠٦﴾ سُورَةُ قُرَيْش

Qüreyş (Qüreyş) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 4 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لِاِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ اِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَٓاءِ وَالصَّيْفِۚ ﴿٢﴾
Onların qış və yay səfərlərindəki birliyi xatirinə; ← Qüreyşin birliyi xatirinə;

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِۙ ﴿٣﴾
Qoy bu evin Rəbbinə ibadət etsinlər!

اَلَّذٖٓي اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَاٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾
və onlara, qorxudan (sonra) əmin-amanlıq bəxş etdi. ← O (Rəbb) ki, onlara, aclıqdan (sonra) yemək verdi,

﴿١٠٧﴾ سُورَةُ الْمَاعُونِ

əl-Maun (Zəkat) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 7 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَرَاَيْتَ الَّذٖي يُكَذِّبُ بِالدّٖينِۜ ﴿١﴾ فَذٰلِكَ الَّذٖي يَدُعُّ الْيَتٖيمَ ﴿٢﴾
O elə kimsədir ki, yetimi qovar, ← Haqq-hesab olacağını yalan sayan kimsəni gördünmü?

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكٖينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلّٖينَ ﴿٤﴾
O namaz qılanların Vay halına!; ← və (insanları), yoxsulu yedirtməyə rəğbətləndirməz.

اَلَّذٖينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ اَلَّذٖينَ هُمْ يُرَٓاؤُنَ ﴿٦﴾
O kəslər ki, onlar riyakardırlar; ← O kəslər ki, onlar öz namazlarından qafildirlər;

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾
Az bir şey verməkdən də imtina edərlər.

﴿١٠٨﴾ سُورَةُ الْكَوْثَرِ

əl-Kovsər (Kövsər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 3 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّٓا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾
Ona görə də, Rəbbin üçün namaz qıl və qurban kəs! ← Həqiqətən, Biz sənə Kövsəri bəxş etdik!

اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾
Şübhəsiz ki, sənin düşməninin özü sonsuzdur!

سُورَةُ الْكَافِرُونَ ﴿١٠٩﴾

əl-Kafirun (Kafirlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 6 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَٓا اَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَٓا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

Sizin ibadət etdiyiniz şeylərə ibadət etmərəm!← De: “Ey kafirlər!

وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَٓا اَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾

Mən də, ibadət etdiyiniz şeylərə ibadət edən deyiləm! ← Siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz!

وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

Sizin öz dininiz var, mənim də öz dinim var!← Siz də, mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz!

سُورَةُ النَّصْرِ ﴿١١٠﴾

ən-Nəsr (Kömək) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 3 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِذَا جَٓاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللّٰهِ اَفْوَاجًاۙ ﴿٢﴾

və insanların dəstə-dəstə Allahın dininə girdiklərini gördüyündə,← Allahın köməyi və zəfər gəldiyi zaman,

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Həqiqətən, O, tövbələri qəbul edəndir!← Rəbbini həmd-səna ilə təsbih et və Ondan bağışlanmağını dilə.

سُورَةُ الْمَسَدِ ﴿١١١﴾

əl-Məsəd (Xurma lifi) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَٓا اَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَٓا اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾

Ona, nə malı fayda verdi, nə də qazandığı. ← Əbu Ləhəbin əlləri qurusun, qurudu da!

سَيَصْلٰى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَامْرَاَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾

Odun daşıyan arvadı da! ← O, alovlu atəşə girəcəkdir;

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾

Onun (arvadının) boynunda xurma lifindən ip olacaq.

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ ﴿١١٢﴾

əl-İxlas (Yalnız Allaha məxsus olan sifətlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 4 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴿١﴾ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾

De: "O Allah birdir! → Allah (heç nəyə) möhtac deyildir!

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ﴿٤﴾

O doğmamışdır və doğulmamışdır! → Onun heç bir bənzəri də yoxdur!"

سُورَةُ الْفَلَقِ ﴿١١٣﴾

əl-Fələq (Sübh) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِۙ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

De: "Sığınıram sübhün Rəbbinə! → Yaratdıqlarının şərindən;

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِۙ ﴿٤﴾

Zülmətə bürünməkdə olan gecənin şərindən də; → Düyünlərə üfürən qadınların şərindən də;

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

Və paxıllıq edən paxılın şərindən!

سُورَةُ النَّاسِ ﴿١١٤﴾

ən-Nas (İnsanlar) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 6 ayədir)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِۙ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِۙ ﴿٢﴾

De: "Sığınıram insanların Rəbbinə; → İnsanların Hökmdarına;

اِلٰهِ النَّاسِۙ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِۙ ﴿٤﴾

İnsanların tanrısına; → Vəsvəsə verib qaçıb gizlənən (Şeytanın) şərindən;

اَلَّذ۪ي يُوَسْوِسُ ف۪ي صُدُورِ النَّاسِۙ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

O (Şeytan) ki, insanların ürəklərinə vəsvəsə salır; → (O), cinlərdən də olur, insanlardan da!

Namazda oxunan dualar

Sübhanəkə duası

اَللَّهُ اَكْبَرُ

Allah ən böyükdür!

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ

Sənin ismin müqəddəsdir. ← Ey Allahım! Sən paksan və həmd sənədir.

وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا اِلَهَ غَيْرُكَ

və səndən başqa tanrı yoxdur. ← Sənin varlığın ucadır,

Əttəhiyyat duası

اَلتَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ.

Dil ilə, mal ilə və bədənlə edilən (bütün ibadətlər) Allaha məxsusdur.

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللّٰهِ الصَّالِحِينَ

Salam, bizim və Allahın saleh qullarının üzərinə olsun! ←Ey Peyğəmbər! Allahın salamı, rəhməti və bərəkəti sənin üzərinə olsun!

اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir.← Şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa tanrı yoxdur.

Salli-Bərik duaları

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

Ey Allahım! Əfəndimiz Muhəmmədə və əfəndimiz Muhəmmədin ailəsinə rəhmət et!

كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرَهِيمَ وَ عَلَى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Şübhəsiz, Sən həmdə layiqsən və ucasan.← Necəki, İbrahimə və İbrahimin ailəsinə rəhmət eyləmişdin.

اَللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

Ey Allahım! Əfəndimiz Muhəmmədə və əfəndimiz Muhəmmədin ailəsinə bərəkət ver !

كَمَا بَارَكْتَ عَلَى اِبْرَهِيمَ وَ عَلَى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Şübhəsiz, Sən Həmdə layiqsən, ucasan.← Necəki, İbrahimə və İbrahimin ailəsinə bərəkət vermişdin.

Rabbənə duaları

رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Və bizi Cəhənnəm əzabından qoru! ← Ey Rəbbimiz! Bizə dünyada və axirətdə xeyir ver!

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدَيْنَا وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

Ey Rəbbimiz! Hesab günü bizi, ata-anamızı və möminləri bağışla;

بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Öz rəhmətinlə! Ey Mərhəmətlilərin ən mərhəmətlisi!

Kunut duası-1

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ

Səndən, günahlarımızı bağışlamanı istəyirik. ← Ey Allahım! Biz Səndən kömək istəyirik.

وَنَسْتَهْدِيكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتُوبُ اِلَيْكَ

Sənə inanırıq və sənə tövbə edirik. ← Səndən, bizə doğru yolu göstərməyini istəyirik!

وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِى عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ

Sənə şükr edirik,← Sənə təvəkkül edirik. Bütün xeyirlərlə səni mədh edirik.

وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ

Sənə qarşı günah iş görənlərdən uzaqlaşıb onları tərk edirik.← və səni inkar etmirik.

Kunut duası-2

اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّى وَنَسْجُدُ

Sənə namaz qılırıq və səcdə edirik. ← Ey Allahım! Biz yalnız Sənə ibadət edirik,

وَاِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ نَرْجُو رَحْمَتَكَ

Sənin rəhmətini diləyirik.← Sənə gəlmək üçün cəhd edirik, sənə qulluq edirik.

وَ نَخْشَى عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحِقٌ

Şübhəsiz ki, sənin əzabın kafirlərə çatacaq. ← Və sənin əzabından qorxuruq.

Qurani Kərim Fihristi

KİTABDAN İSTİFADƏ QAYDALARI

“Qurani-Kərimin və sözbəsöz tərcüməsi”ndən istifadə edən oxucular bilməlidir ki, burada ayələrdəki kəlimələr hansı rəngdədirsə, o ayənin altındakı sətirdə, o kəlimənin Ərəb dilindəki tərcüməsi də o kəlimə ilə eyni rəngdədir. Məsələn:

إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Əlbəttə, O, tövbələri qəbul edəndir, bağışlayandır.

Yuxarıdakı qırmızı rəngli إِنَّ sözünün azərbaycan dilindəki mənası, həmin rəngdə olan “Əlbəttə” sözüdür.

Qurani-Kərim ayələrinin yazılış istiqaməti sağdan sola doğru olduğu üçün, sözbəsöz tərcümədə bəzi çətinliklərlə üzləşirik. Buna görə də, ayələri bir neçə yerə bölərək ayrı-ayrı cümlələr halında vermişik. Oxuyucu, ayəni oxuyub mənasına baxmaq istədikdə, ox işarəsinin göstərdiyi istiqamətdən əvvəlki cümləni oxumalı, sonra isə həmin ox işarəsindən sonra gələn hissəni oxumalıdır ki, cümlələrdəki ardıcıllıq pozulmasın. Məsələn:

وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

Yoxsa zalımlardan olarsınız. ← Bu ağaca isə yaxın gəlməyin!

Yuxarıdakı ayə iki hissəyə bölünmüş və tərcüməsi də iki cümlə şəklində verilmişdir. Ayənin hər bir hissənin tərcüməsi, o hissənin altında yer alır. Tərcümədəki cümlələrdə ardıcıllıq yaranması üçün əvvəlcə; \`Bu ağaca isə yaxın gəlməyin!\` cümləsini, daha sonra isə. \`Yoxsa zalımlardan olarsınız\` cümləsini oxumaq lazımdır. Buna görə də, bu ayənin tərcüməsi bütövlükdə belə olacaqdır:

“Bu ağaca isə yaxın gəlməyin! Yoxsa zalımlardan olarsınız”.

Diqqət edəcəyimiz digər bir xüsus odur ki, bir ayədə və ya bir ayənin tərcüməsində bir neçə söz eyni rənglə rənglənmiş ola bilər. Bu o deməkdir ki, eyni rəngdə olan azərbaycan dilindəki sözlər bir yerə gətirildikdə, o rəngdə olan Ərəb dilindəki sözün mənasını verir. Yaxud da bunun əksinə, eyni rəngdəki Ərəbcə sözlər birlikdə, dilimizdəki həmin rəngli sözün mənasını verir. Məsələn:

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ

Onlar dedilər: “Ey Hud! Sən bizə açıq-aşkar bir möcüzə gətirmədin.

Yuxarıdaki ayənin tərcüməsində; \`Sən\` və \`gətirmədin\` sözləri eyni rəngdədir. Eyni zamanda ayədəki ; ب və مَا جِئْتَ sözləri də həmin rəngdədir. Bu o deməkdir k, “Sən gətirmədin” ifadəsi “مَا جِئْتَ بِ” ifadəsinin tərcüməsidir.

Ayələrdəki kəlimələrə məna verilərkən, onun təfsiri mənası yox, birbaşa dildəki mənası əsas alınmışdır. Bir sözün birdən çox mənası varsa, həmin ayəyə

uyğun düşən mənası verilmişdir. Əgər bir sözün dilində təkbaşına ifadə etdiyi məna uyğun gəlmirsə, Azərbaycan dilinə uyğun gələn başqa bir sözlə əvəz edilmişdir.

Məsələn; Nisa surəsi 94-cü ayəsində اَلْقٰى اِلَيْكُمُ السَّلَامَ (Sizə salam verdi) buyurulur. Buradakı اَلْقٰى sözünün əsas mənası, "atdı" deməkdir. Ancaq tərcümədə Azərbaycan dilinə uyğunluq təşkil etsin deyə, "Salam atdı" əvəzinə "Salam verdi" deyə tərcümə edilmişdir. Çünki Ərəb dilində salam vermək bu şəkildə ifadə edilir.

Ərəb dilində sözlərin əvvəlinə bitişən فَ hərfi isə yerinə görə **"və", "artıq", "ancaq", "beləcə", "isə"** , **"dərhal"** vs. kimi mənalara gəlir. Buna görə də, cümləyə uyğun düşən mənası hansıdırsa, onu vermişik.

Həmçinin وَ ədatı da Azərbaycan dilində yerinə görə; **"və", "də","isə","axı"** vs. kimi mənalara gəlir. Buna görə də, bu mənalardan hansı, ayəyə uyğun gəlirsə, o mənası verilmişdir.

Cümlələrdəki inkar ədatları və bəzi başqa ədatlar, azərbaycan dilindəki ifadədə ayrı-ayrı yazılmadığı üçün, o ədatın bitişdiyi sözlə birlikdə verilmiş və ayrıca göstərilməmişdir.

Məsələn; لا يَجِدُونَ "Tapmazlar" deməkdir. Bu ifadədəki لاَ , inkar ədatıdır və bu ədat fellə birlikdə tərcümə edilmişdir. يَجِدُونَ kəlməsi isə bir feldir və "taparlar" mənasına gəlir.

Bu kitabdakı digər mühim bir cəhət də odur ki, Azərbaycan dili qrammatikasındakı «dır, san, am dırlar, sınız, ik, vardır» vs. kimi xəbər şəkilçiləri və ya xəbər sözlərinin Ərəb dili grammatikasıda bir qarşılığı olmadığı üçün Ərəb dilində bu şəkilçilərin gizli olduğunu varsayırıq. Buna görə də, kitabda bu kimi şəkilçilərin Quran ayələrində ayrı bir rənglə rənglənərək fərqləndirilməsi imkansızlaşır. Bunun üçün də, həmin şəkilçilər və ya sözlər, bitişdikləri və ya birlikdə yer aldıqları sözlərlə eyni rəngdə rənglənmişdir. Məsələn:

ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ

Bu, Allahın möcüzələrindəndir.

Yuxarıdakı ayənin tərcüməsindəki "möcüzələrindəndir" sözündəki "dir" şəkilçisinin Ərəb dilində bir qarşılığı olmadığı üçün özündən əvvəlki sözlə eyni rəngdə rənglənmişdir.

Müqəddimə

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Aləmlərin Rəbbi olan Uca Allaha sonsuz həmdu-sənalar olsun. Aləmlərə rəhmət olaraq göndərdiyi və Xatəmul-Ənbiya olan Rəsulu-Əkrəm əfəndimiz Muhəmməd Sallallahu Əleyhi və Səlləmə və onun ali-əshabına da salat və salam olsun.

Qurani-Kərim, Allahu Təalanın aləmlərə göndərdiyi son kitabdır. Bu müqəddəs kitabın oxunub başa düşülməsi və ən əsası da onunla əməl edilməsi, Allahın bir əmridir. Son Peyğəmbər olan Muhəmməd Sallallahu Əleyhi və Səlləmə nazil olan Qurani Kərim, 23 il ərzində nazil olmuş və Ərəb dilinin mükəmməl bəlağatını və məna zənginliyini özündə əks etdirir. Əlbəttə ki, Peyğəmbər əfəndimizin ən böyük möcüzəsi, məhz Qurani Kərimdir. Quran, dildəki sözlərdən ən həssas, təsir gücü ən çox və fəsahəti ən qüvvətli olanını seçər. Qurani-Kərim nə şeir, nə də nəsrdir. Əksinə, həm şeirin, həm də nəsrin xüsusiyyətlərini özündə cəmləşdirən misilsiz bir üsluba sahibdir.

Qurani-Kərim, mövcud olan ədəbi janrlardan fərqli və ancaq özünəməxsus bir üsluba sahibdir. Eyni zamanda Quranda, bütün ədəbi janr və növlərin ən mükəmməl elementləri ilə rastlaşmaq mümkündür. Qissə, dini öyüd-nəsihət, tarix, qanunlar, döyüşlər, axirət, cənnət və cəhənnəm kimi mövzuları, fəsahət və bəlağət yönündən ən yüksək səviyyədə ifadə edir.

Qurani-Kərimin başqa dillərə tərcümə edilməsi mövzusuna gəldikdə, bu fəaliyyətlər İslamiyyətin ilk dövründən etibarən başlamışdır. Cəfər b. Edu Talibin, Həbəşistan kralı Nəcaşinin hüzurunda Quran oxuduğu bilinməkdədir. Böyük bir ehtimalla bu zaman Quran ayələri o xalqın dilinə tərcümə edilmişdir. Dahan sonra Hz. Peyğəmbər Sallallahu Əleyhi və Səlləm, qonşu ölkələrin hökmdarlarına dəvət məktubları göndərmişdir. Bu məktublarda yer alan ayələrin də, o ölkələrin danışıq dillərinə tərcümə edildiyi bir həqiqətdir. Qurani-Kərimin bütövlüklə edilən ilk tərcüməsi isə, miladi 745-ci ildə Bərbəricəyə edilən tərcüməsidir. Daha sonralar Qurani-Kərim, dünyanın müxtəlif dillərinə tərcümə edilmiş və bu fəaliyyətlər bu gün də davam etməkdədir.

Bu kimi fəaliyyətlər, Azərbaycanda, İslamiyyətin Azərbaycana gəlməsindən sonra başlamışdır. Qurani-Kərim Azərbaycan dilinə, ilk dəfə Ağqoyunlu hökmdarı Uzun Həsənin dövründə tərcümə edilmişdir . Ancaq orta əsrlərdəki bu tərcümələr günümüzə qədər gəlib çıxmamışdır. XX əsrdən əvvəlki dövrdəki Qurani Kərimin Azərbaycan dilinə edilmiş və bizə qədər gəlib çıxan Quran tərcümələri arasında, əsas olaraq Məhəmməd Kərim Bakuvinin Kəşfu'l-Həqaiq, Mövlazadə Şəkəvinin Kibabu'l-Bəyan fi Təfsiri'l-Quran, Əhməd Həşimzadənin Təfsiru'l-Qurani'l-Azim adlı əsərini göstərmək olar. Müstəqil Azərbaycan Respublikası qurulduqdan sonra Quranın dilimizə tərcümə edilməsi fəaliyyətləri daha da sürətlənmişdir. Bunun bir nəticəsi

kimi, Ziya Bünyadov və Vasim Məmmədəliyevin birlikdə hazırladığı Qurani Kərim və Məalını göstərmək olar. Bununla yanaşı, Nəriman Qasımoğlu, Məmmədhəsən Qənioğlu-Tariyel Bilaloğlu və Əlixan Musayevin ayrı-ayrılıqda hazırladıqları Qurani Kərim tərcümələri, son illərdə bu sahədə təlif edilmiş əsərlərdəndir.

Əlinizdəki bu əsərin, digər Qurani Kərim tərcümələrindən əsas fərqi odur ki, bu tərcümədən istifadə edən kimsə, Qurani Kərimdəki hər bir sözün ayrılıqdakı mənasını öyrənə bilər. Qurani-Kərimdəki sözlər əlbəttə zəngin mənalar ehtiva edir. Ancaq biz çalışdıq ki, kəlmələrin keçdiyi ayələrə ən uyğun mənası hansıdırsa onu verək. Beləcə Quran oxuyucusu, Qurandaki sözlərin mənalarını əzbərləyərək, daha sonra tərcümələrə baxmadan tək başına da ayələri başa düşməyə başlayar. Bunun üçün əlbəttə, Ərəb dilini müəyyən bir səviyyədə bilmək lazımdır.

Bu məqsədlə hazırlanan Qurani Kərim tərcümələri, digər İslam ölkələrində mövcud olmasına baxmayaraq Azərbaycan dilində qələmə alınmış belə bir əsər yox idi. Ümid edirik ki, əlinizdəki bu kitab bu boşluğu bir miqdar dolduracaq və Müsəlmanlan qardaşlarımız üçün faydalı olacaqdır.

Onu da qeyd edək ki, bu kitabın hazırlanmasında, başda Vasim Məmmədəliyev və Ziya Bünyadov tərəfindən hazırlanmış `Qurani-Kərim və Məalı`, Əlixan Musayevin `Qurani-Kərim və Tərcüməsi`, Türkiyə Dəyanət Vəqfi tərəfindən hazırlanan `Kurani-Kerim Meali`, Süleyman Ateşin `Kuran Meali`, Tefsiri Celaleyn, Yaşar Nuri Öztürkün `Kuran Meali` kimi əsərlərdən də istifadə edilmişdir.

Şübhəsiz ki, insanoğlu xətasız və nöqsansız deyildir. Nöqsansız və qüsursuz olan Uca Allahdır. Buna görə də, əlinizdəki bu kitabın tərcümə hissəsində, müəyyən xətalar olması da qaçınılmazdır. Siz dəyərli oxuyuculardan xahişimiz də odur ki, belə xəta və nöqsanlarla rastlaşsanız bizə bildirəsiniz.

Uca Allaha sonsuz şükürlər olsun ki, bu kitabı hazırlamağı hazırlamağı bizə nəsib eylədi. Allahu Təala bizi, Onun müqəddəs kəlamına sadiq və onunla əməl edən bəndələrindən eyləsin. Axirətdə də Qurani Kərimi bizə şəfaətçi qılsın. Amin!

Ələddin SULTANOV

ŞƏKİ - 2011